
Vicharasagarah

——
विचारसगरः

——
Document Information

Text title : Vicharasagarah

File name : vichArasAgaraH.itx

Category : major_works, vedAnta, advaita

Location : doc_z_misc_major_works

Author : Vasudeva Brahmendra Sarasvati Sanskrit translation of original Hindi by Nishchala Das

Transliterated by : Nikhil Gandhi

Proofread by : Nikhil Gandhi

Latest update : August 12, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

October 15, 2025

sanskritdocuments.org

Vicharasagarah

விசாரஸாக³ர:

॥ ஓ ॥

ஸ்ரீசித்³க⁴நக³ணேஸாய நமோ மஹ்யம் ।

ஸ்ரீவாஸுதே³வப்³ரஹ்மேந்த்³ரஸரஸ்வதீவிரசித:

॥ ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக³ர: ॥

ததீ³யயா டிப்பண்யா ஸமலங்க்ரு³த: ।

Main Topics (ஆவர்தா: A. Section Groups)

(Chapter 1 தத்ராநுப்³ந்தா⁴நாம் ஸாமாந்யதோ நிரூபணம் நாம ப்ரத²மஸ்தரங்க: ³ ।)

(A. 1-11) வஸ்துநிர்³தே³ஸரூபமங்க³ளாசரணம்

(A. 4-11) ஸ்வப்ரத்யகா³த்மவிஷயகமங்க³ளாசரணவிஷயே ஆக்ஷேபஸமாதா⁴நாநி

(A. 12-13) க்³ரந்த²மஹிமா-

(A. 14-37) ஸாத⁴நசதுஷ்டயநிரூபணம்-

(A. 15-31) அதி⁴காரிநிரூபணம்-

(A. 24-26) ஜ்ஞாநே முக்²யாந்தரங்க³ஸாத⁴நஸ்ரவணாதீ³நாம் லக்ஷணம்-

(A. 29-31) மஹாவாக்யமபரோக்ஷஜ்ஞாநஹேதுரித்யத்ரா⁴க்ஷேபஸமாதா⁴நாநி

(A. 33-38) ப்ரயோஜநநிரூபணம்-

(Chapter 2 ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக³ரே அநுப்³ந்தா⁴நாம் விஸேஷதோ நிரூபணம் நாம த்³விதீயஸ்தரங்க: ³ ।)

(A. 40-43) அதி⁴காரிவிஷயகா³க்ஷேபா:-

(A. 44-45) அதி⁴காரிவிஷயகா³க்ஷேபாணம் ஸமாதா⁴நாநி-

(A. 55-60) விஷயே ஆக்ஷேபா:-

(A. 56-60) ஸாக்ஷிப்³ரஹ்மைக்யவிஷயே ஆக்ஷேப:-

(A. 61-65) விஷயவிஷயகா³க்ஷேபாணம் ஸமாதா⁴நாநி-

(A. 66-82) ப்ரயோஜநவிஷயகா³க்ஷேபா:ஆ

(A. 66-72) ந ஜ்ஞாநேந ப்³ந்த⁴நிவ்ரு³த்திரித்யாக்ஷேப:-

(A. 73-81) கர்மணைவ மோக்ஷ: ஸித்³த்யதீ³த்யைகப⁴விகவாத³மவலம்ப்³யாக்ஷேப:-

(A. 76-80) முமுக்ஷுண அநுஷ்டே²யகர்மணம் நிரூபணம்-

(A. 83-106) ப்ரயோஜநவிஷயகாக்ஷேபாணம் ஸமாதா⁴நாநி

(A. 83-98) “ப³ந்த:⁴ ஸத்ய:, ஸ ச ஜ்ஞானேந ந நிவர்த்யேத” இத்தயாக்ஷேபஸ்ய ஸமாதா⁴நாநி-

(A. 97-98) காரணத்த⁴யாஸநிரூபணம்-

(A. 99-106) கர்மண மோக்ஷா ந ஸித்³த⁴யதி-

(A. 107-108) ஸம்ப³ந்த⁴விஷயாக்ஷேப: ஸமாதா⁴நண ச-

(Chapter 3 ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக³ரே கு³ருஸிஷ்யஸ்வரூபநிரூபணம் நாம த்ரு³தீயஸ்தரங்க:³ 1)

(A. 109-121)

(Chapter 4 ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக³ரே உத்தமாதி⁴காரிண உபதே³ஸநிரூபணம் நாம சதுர்த²ஸ்தரங்க:³ 1)

(A. 122-125) ஸுப⁴ஸந்ததே: ராஜ்ஞ:, தத்தவத்³ரு³ஷ்டிரிதி, அத்³ரு³ஷ்டிரிதி, தர்கத்³ரு³ஷ்டிரிதி ஸமாக²யாதாநாம் தத்புத்ராணம் ச கதா²-

(A. 128-168) ஜ்ஞானோபதே³ஸ:-

(A. 129-168) அத்ராக்ஷேபஸமாதா⁴நாநி

(A. 129-132) ஸுக²விஷயகாக்ஷேபஸமாதா⁴நாநி-

(A. 133-168) து:³க²விஷயகப்ரஸ்நப்ரத்யுக்தய:-

(A. 138-143) ஸிஷ்ய: ஸ்வப்ரஸ்நஸ்யாஸயம் வர்ணயதி-

(A. 141-142) அந்யதா²க²யாதி:-

(A. 144-145) அக²யாதிமதக²ண்ட³நம்-

(A. 146-149) ஸித்³தா⁴ந்தினோ⁵நிர்வசநீயக²யாதிநிரூபணம்-

(A. 150-159) அத்ராக்ஷேபஸமாதா⁴நாநி-

(A. 153-155) ஸர்பாபா⁴வாத்ஸர்பஜ்ஞானஸ்ய காரணே லயரூபநிவ்ரு³த்திரிதி ஸமாதி:⁴-

(A. 161-162) பூர்வப்ரஸ்நஸ்யோத்தரம்-

(A. 167-168) கு³ருஓருத்தரம்-

(A. 169-225) பூர்வோபதி³ஷ்டவிஷயே ஆக்ஷேபஸமாதா⁴நாநி

(A. 169-188) ஜீவப்³ரஹ்மணோரபே⁴த³நிரூபணம்

(A. 169-171) ஜீவப்³ரஹ்மாபே⁴த³விஷயே தத்தவத்³ரு³ஷ்டிப்ரஸ்ந:-

(A. 172-185) ஸ்வரூபபே⁴தா³ஜ்ஜீவப்³ரஹ்மணோரைக்யாஸங்க³திரிதி ஸங்காயா:

(A. 173-176) சதுர்விதா⁴காஸவர்ணநம்-

(A. 177-185) சைதந்யஸ்ய சாதூர்வித்⁴யவர்ணநம்-

(A. 179-183) ஜீவஸ்வரூபவர்ணநம்

(A. 179-182) பு³த³தி⁴ப்ரதிபி³ம்பி³தசைதந்யம் ஜீவ:-

(A. 186-188) “த³வா ஸபர்ண” இதி ஸ்ருத்யா ஜீவப்³ரஹ்மபே⁴த:³

(A. 189-198) “அஹம் ப்³ரஹ்ம” இதி ஜ்ஞாநம் கஸ்யேதி விசார:-

(A. 190-196) ப்ராசு³க்தப்ரஸ்நஸ்யோத்தரம்

(A. 190-191) ஆபா⁴ஸஸ்ய ஸப்தாவஸ்தா:²-

(A. 199-218) கூடஸ்தா²பா⁴ஸயோ: “அஹம்வ்ரு³த்தெள” பா⁴நம் கிம்

(A. 200-218) பூர்வப்ரஸ்நஸ்யோத்தரம்-

(A. 204-209) ப்ரமாணப்ரஸங்கா³த்ப்ரத்யக்ஷாநுமாநஸப்³தோ³பமாநார்தா²பத்த்யநுபலப்³தி⁴ப்ரம

நிரூப்யந்தே-

(A. 214-217) ப்ரமாத்ரு³லக்ஷணம்-

(A. 219-223) இந்த³ரியஸம்ப்³ந்த⁴ம் விநா “அஹம் ப்³ரஹ்ம” இதி

(A. 220-222) ப்³ரஹ்ம ந ஜ்ஞாநேந்த³ரியாணம் விஷய:-

(A. 224-225) பூர்வோக்தப்ரஸ்நஸ்யோத்தரம்-

(Chapter 5 ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக்ரே மத⁴யமாதிகாரிண உபதே³ஸநிரூபணம் நாம்

பஞ்சமஸ்தரங்க:³ 1)

(A. 226-251) கு³ருவேத³ப்ரப்⁴ரு³தீநாம் வ்யாவஹாரிகஸத்தாப்ரதிபா³த³நம்-

(A. 227-249) ஸ்ரீஸத³கு³ரோருத்தரம்

(A. 227-229) ஸாங்கரமதஸ்யாத³வைதஸ்ய ப்ராமாணிகத்வவர்ணநம்-

(A. 230-240) த்³ரு³ஷ்டாந்தத்வேந ராஜாமாத்யபர்³ச்ச²கதா²ப்ரஸ்தாவ:-

(A. 232-239) பர்³ச்சோ²ர்வைரா³யவர்ணநம்-

(A. 234-237) ஸ்தரீஸங்க³ஜது:³க²வர்ணநம்-

(A. 246-248) வ்யாவஹாரிகப்ரதிபா⁴ஸிகபாரமார்தி²கஸத்தாநாம்

(A. 252-283) ஸம்ஸாரவிஷயகவிசார:-

(A. 253-283) பூர்வப்ரஸ்நஸ்ய கு³ரோருத்தரம்-

(A. 255-272) ஸ்ருத்யுத்தோத்பத்திக்ரமநிரூபணம்

(A. 255-260) ப்ரஸங்கா³ந்மாயாஸ்வரூபப்ரதிபா³த³நம்-

(A. 261-262) ப்ரஸங்கா³தீ³ஸ்வரஸ்வரூபவர்ணநம்-

(A. 264-272) ஜக³த்ஸ்ரு³ஷ்டிவர்ணநம்-

(A. 266-270) ஸு³க்ஷமஸ்ரு³ஷ்டிநிரூபணம்-

(A. 271-272) ஸ்தூ²லஸ்ரு³ஷ்டி:-

(A. 273-183) ஆத்மவிவேக:, அத²வா பஞ்சகோஸவிவேக:-

(A. 279-282) ஆநந்த³மயகோக்ஷ ஏவாத்மேதி மதம்-

(A. 284-316) மஹாவாக்யார்தோ²பதே³ஸநிந்ரூபணம்-

(A. 286-316) பூர்வோக்தப்ரஸ்நஸ்யோத்தரம்-

(A. 290-292) லயசிந்தநக்ரம:-

(A. 294-326) ப்ரணவோபாஸநநிந்ரூபணம்-

(A. 296-315) நிர்க்³ணப்ரணவோபாஸநக்ரம:-

(A. 298-305) ப்³ரஹ்மஸ்வரூபஸ்யோங்காரஸ்யாத்மநஸ்சாபே⁴த:³-

(A. 308-309) ஓங்காரத⁴யாநப²லம்-

(A. 310-316)

(Chapter 6 ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக்ரே கு³ருவேதா³ந்தாதி³ஸாத⁴நமித்²யாத்வவர்ணநம்
நாம ஷஷ்ட²ஸ்தரங்க:³ 1)

(A. 317-317)

(A. 318-319) கநிஷ்டா²தி⁴காரிணஸ்தர்கத்³ரு³ஷ்டே: ப்ரஸ்ந:-

(A. 320-321) பூர்வோக்தப்ரஸ்நஸ்யோருத்தரம்-

(A. 322-341) “ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நஸ்யோஸ்துஸ்யதா” இதி ஸித்³தா⁴ந்தநிந்ரூபணம்-

(A. 323-234) ஸ்வாப்நபதா³ர்த²ஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நோபாதா³நஸ்யோ: ப்ரத³ர்ஸநபூர்வகமுத்பத்திவர்ண

(A. 325-331) த்ரிவித⁴ஸத்தாபக்ஷே விலக்ஷணஸ்யோர்ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நஸ்யோ:

(A. 325-326) ஸத்தாபே⁴த:³; வஸ்துதஸ்தஸ்யோரவைலக்ஷணஸ்யாத்ஸத்தைக்யமேவ தத்ர
ஸங்கா-

(A. 327-328) பூர்வோக்தஸங்கஸ்யோ: ஸமாதா⁴நம்-

(A. 332-334) ப்³ரஹ்மநிஷ்ட²காரணதாயா தே³ஸகாலோயரங்கீ³காரே

(A. 336-337) ஜாக்³ரதி பதா³ர்தா² ஜ்ஞாநஸமகாலமேவோத்பத்³யந்தே

(A. 338-340) ஜாக்³ரத்பதா³ர்தா²நாம் மித:² கார்யகாரணதாநாஸ்தீதி ப்ரதிபாத³நம்-

(A. 342-460) கு³ருவேதா³ந்தாதீ³நாம் மித்²யாத்வே த்³ரு³ஷ்டாந்தப்ரத³ர்ஸநம்-

(A. 343-460) அக்³ரு³த⁴தே³வஸ்ய (இச்சா²ரஹிதாத்மதே³வஸ்ய)

(A. 344-460) அக்³ரு³த⁴தே³வஸ்ய ஸ்வப்ந:-

(A. 346-352) மித்²யாசார்யேண மித்²யாஸிஷ்யாய மித்²யாஸம்ஸ்க்ரு³தக்³ரந்தே²நோபதே³ஸ:

(A. 346-348) க்³ரந்தா²ரம்பே⁴ மங்க³ளாசரணம்-

(A. 349-351) வேதா³ந்தஸாஸ்த்ரப்ரணேதுராசார்யஸ்ய (ஸ்ரீவேத³வ்யாஸஸ்ய)

நமஸ்கார:

(A. 353-382) “அஹம் க:” இதி ப்ரஸ்நஸ்யோத்தரம்-

- (A. 356-364) த்ரிவித⁴நையாயிகமதவர்ணநம், தந்நிராகணம் ச-
- (A. 356-360) ஆத்மா வ்யாபக இதி மதவர்ணநம் தத்க²ண்ட³நம் ச-
- (A. 356-358) ஆத்மநோ வ்யாபகத்வோபபாத³நம்-
- (A. 361-362) ஆத்மநோ மத்⁴யமபரிமாணத்வவாதி³மதநிராகரணம்-
- (A. 365-367) ஸித்³தா⁴ந்தப்ரத³ர்ஸநம்-
- (A. 369-371) ஆத்மநஸ்சித்³ரூபத்வவர்ணநம்-
- (A. 373-376) ஆத்மா ஆநந்த³ஸ்வரூப:-
- (A. 377-378) ஸச்சிதா³நந்தா:³ பரஸ்பரம் ந பி⁴ந்நா இதி
- (A. 379-381) ப்ரஹ்மரூபஸ்யாத்மநோ ஜந்மரஹிதத்வப்ரதிபாத³நம்-
- (A. 383-387) “அஸ்ய ஸம்ஸாரஸ்ய கர்தா க:” இதி த்³விதீயப்ரஸ்யநஸ்யோத்தரம்-
- (A. 384-385) ஈஸ்வர: ஸர்வஜ்ஞ: ஸர்வஸக்திமாந் ஸ்வதந்த்ரஸ்சேதி
- (A. 388-419) “மோக்ஷஸ்ய காரணம் கிம்” இதி த்ரு³தீயப்ரஸ்யநஸ்யோத்தரம்-
- (A. 389-392) கர்மோபாஸநயோர்மோக்ஷஸாத⁴நத்வாபா⁴வ:-
- (A. 393-396) கர்மோபாஸநே ஜ்ஞாநஸ்ய மோக்ஷஸ்ய ச ஸாத⁴நே
- (A. 397-399) கர்மோபாஸநயோர்ஜ்ஞாநேந ஸஹ விரோத⁴ இதி
- (A. 400-413) மோக்ஷமுத்³தி³ஸ்ய ஜ்ஞாநஸ்ய கர்மோபாஸநயோரபேக்ஷாபா⁴வ:-
- (A. 405-406) ஜ்ஞாநிந: பாபசாஞ்சஸ்யயோரபா⁴வாத்ஸ்ய கர்மோபாஸநே
அநுபயுக்தே-
- (A. 408-409) த்³ரு⁴ஜ்ஞாநிநாமத்³ரு⁴ஜ்ஞாநிநாமுத்தமஜிஜ்ஞாஸூநாம் ச
- (A. 410-412) கர்மோபாஸநே த்³ரு⁴போ³த⁴ஸ்ய ந விரோதி⁴நீ
- (A. 414-417) உபதி³ஷ்டார்த²ஸங்க்³ரஹ:-
- (A. 415-416) ஜ்ஞாநஸாத⁴நவர்ணநம்-
- (A. 418-419) மோக்ஷஸ்ய ஸாத⁴நம் ஜ்ஞாநமிதி ப்ரகாராந்தரேண
- (A. 420-462) மஹாவாக்யார்த²ஜ்ஞாநம்-
- (A. 420-442) லக்ஷணநிரூபணம்-
- (A. 423-440) ஸக்திலக்ஷணம்-
- (A. 425-427) ஸக்திவிஷயே மதாந்தரக²ண்ட³நம்-
- (A. 427-428) வையாகரணபி⁴மதஸக்திக²ண்ட³நம்-
- (A. 429-431) ப⁴ட்டமதேந ஸக்திலக்ஷணம்-
- (A. 432-437) ப⁴ட்டமதக²ண்ட³நம்-
- (A. 432-434) வாச்யவாசகயோர்பே⁴தா³பே⁴த³ரூபதாதா³த்யமஸங்க்³தமிதி
நிரூபணம்-

(A. 435-437) உபாதா³நகாரணதத்கார்யயோர்பே⁴தா³பே⁴த³ரூபதாதா³த்யஸம்ப³ந்தோ⁴
து³ர்க⁴ட:-

(A. 440-442) ஜஹத³ஜஹத³பா⁴க³த்யாக³லக்ஷணநாம் லக்ஷணம்-

(A. 443-449) மஹாவாக்யேஷு லக்ஷண-

(A. 449-453) ஜீவேஸ்வரஸ்வரூபே ஆபா⁴ஸப்ரதிபி³ம்பா³வச்சே²த³வாதா:³-

(A. 456-460) பூர்வோக்தாக்ஷேபஸமாதி:⁴ | பத³த³வயலக்ஷண ஸப²லேதி
ப்ரத³ர்ஸநம்-

(A. 462-463) பூர்வோக்தப்ரஸ்நஸ்யோத்தரம்-

(Chapter 7 ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக³ரே ஜீவந்முக்திவிதே³ஹமுக்திவர்ணநம் நாம
ஸப்தமஸ்தரங்க:³ |)

(A. 465-483) ஜ்ஞாநிநோ வ்யவஹாராநியமாக்ஷேப:-

(A. 469-474) ஸமாத⁴யஷ்டாங்க³நிரூபணம்-

(A. 487-488) ஜ்ஞாநிநோ வ்யவஹாரோ⁵நியத:-

(A. 492-502) தர்கத³ரு³ஷ்டேர்நிஸ்சய:-

(A. 509-518) ஸுப⁴ஸந்ததிராஜப்ரஸங்க:³-

Chapter 1 தத்ராநுப³ந்தா⁴நாம் ஸாமாந்யதோ நிரூபணம் நாம
ப்ரத²மஸ்தரங்க³ |

(A. 1-11) வஸ்துநிர்தே³ஸரூபமங்க³ளாசரணம்

(1)

ஜீவப்³ரஹ்மைக்யரூபமங்க³ளம்

ஸுக²ம் நித்யம் ஸ்வப்ரகாஸம் வ்யாபகம் நாமரூபயோ: |

அதி⁴ஷ்டா²நம் பு³த்³யபோ³த்⁴யம் பு³த்³தே⁴ர்த்³ரு³க்³யத்து நிர்மலம் || 1 ||

அபாரம் ஸர்வவேதா³ந்தவேத³யம் ப்ரத்யக் பரம் மஹ: |

ததே³வாஹம் ந மத்தோ⁵ந்யதி³தி மே நிஸ்சிதா மதி: || 2 ||

அஸ்யார்த²ஸ்து - “ததே³வாஹம்” இதுயுத்தயா மஹாவாக்யார்த²ப்ரத்யக்³பி⁴ந்நபரமாத்மைவ
ஸ்வஸ்வரூபமிதி | தத்³விஸேஷணாநி

நிரூப்யந்தே - தத் ப்ரத்யக் பரம் மஹ: (ப்³ரஹ்ம)

கத²ம் பூ⁴தம் - ஸுக²ம், நித்யம், ஸ்வப்ரகாஸம், வ்யாபகம், நாமரூபயோரதி⁴ஷ்டா²நம்
ச ப⁴வதி |

புநஸ்ச தத்³ப்³ரஹ்ம கத²ம் பூ⁴தம் - பு³த்³யபோ³த்⁴யம் பு³த்³தே⁴ர்த்³ரு³க்³ ச ப⁴வதி |

அஸ்யார்த²:²பு³த்³யபோ³த்⁴யம் = ந ஹி பு³த்³தி⁴ர்த்³ரஹ்ம விஜாநாதி = ப்ரகாஸயதி |

“நைவ வாசா ந மநஸா ப்ராப்தும் ஸக்யோ ந சக்ஷுஷா” (க. 2.3.12) “யதோ வாசோ

நிவர்தந்தே அப்ராப்ய மநஸா ஸஹ” (தை. ப்³ர. 4, 9) “ந தத்ர ஸுலிர்யோ பா⁴தி” (க.

2.2.15, மு. 2 | 2.10, ஸ்வே. 6.14) இத்யாதி³ஸ்ருதி³ய: | கிந்து பு³த்³தே⁴ர்த்³ரு³க்³ =

ஸர்வஸாக்ஷி ப்³ரஹ்மைவ பு³த்³தி⁴ம்

1. நிர்³ணப்³ரஹ்மாத்மாவபோ³த்⁴நம் |
2. விக்⁴நத்⁴வம்ஸாநுகூலவ்யாபாரவிஸேஷ: |
3. பரமப்³ரேமாஸ்பதீ³பூ⁴தநிரதிஸயாநந்த: |
4. த்ரிகாலாபா³த்⁴யம் கூடஸ்த²ஸத்யம் |

5. அநந்யாதீநப்ரகாஸரூபம், சிந்மாத்ரமிதி யாவத் |
6. தே³ஸகாலவஸ்துபரிச்சே²த³ஸூந்யம், அநந்தம், நிரதிஸயமஹத் |
7. விவர்தோபாத³நகாரணம் |

ப்ரகாஸயதி | “யந்மநஸா ந மநுதே யேநாஹுர்மநோ மதம்“(கே. 1.5) “தஸ்ய பா⁴ஸா ஸர்வமிதி³ம் விபா⁴தி“(க. 2.2.15, மு. 2.2.10, ஸ்வே. 6.14)

இத்யாதி³ஸ்ருதிப்⁴ய: | (2) பு³த்தி⁴ர்ந ஸப்³த³ஸ்ய ஸக்திவ்ரு³த்த்யா ப்³ரஹ்ம விஜாநாதி, கிந்து லக்ஷணவ்ரு³த்த்யா | (3) மலவிக்கேபாதி³தோ³ஷ்யுத்தா பு³த்தி⁴ர்ந ப்³ரஹ்ம விஜாநாதி, கிந்து தத்³ரஹிதா |

“ஸாஸ்த்ராசார்யோபதே³ஸஸமத³மாதி³ஸம்ஸ்க்ரு³தம் மந ஆத்மத³ர்ஸநே கரணம்“இதி கீ³தாபா⁴ஷ்யவசநாத் (ப⁴. கீ³. 2.21) | அஸௌ

பு³த்தி⁴ரபி ப²லவ்யாப்த்யா ந ப்³ரஹ்ம விஜாநீயாத், கிந்து வ்ரு³த்திவ்யாப்த்யைவ | இயஞ்ச வ்ரு³த்திர்³போ யதா² ஸ்வஸம்ப்³த்த³பதா³ர்தா²ந் ப்ரகாஸயதி ந ததா² ப்³ரஹ்ம ப்ரகாஸயிதும் ப்ரப⁴வதி | கிந்த்வந்த⁴காரே க⁴டாத³யாவ்ரு³தரந்³பாதி³ர்யதா² க⁴டாதி³ஸ்வாவரணப⁴ங்கே³ ஸ்வயமேவ ப்ரகாஸதே, ஏவம் “அஹம் ப்³ரஹ்மாஸ்மி“

இதி ப்ரமாணஜந்யப்ரமாருபவ்ரு³த்திர்³ரஹ்மாவாரகாஜ்ஞாநநாஸமாத்ரம் கரோதி, ப்³ரஹ்ம

து பு³த்த³யாதி³ஸாத⁴நாந்தரநிரபேக்ஷமேவ ஸ்வஸம்ப்³த்த³த⁴ஸர்வாவபா⁴ஸகத்வரூப- ஸ்வயஞ்ஜ்யோதிஷ்ட்வேந நித்யாபரோக்ஷரூபத்வாத் ஸ்வயம் ப்ரத²தே | இதி ப்³ரஹ்மண:

ஸ்வப்ரகாஸத்வபோ³த⁴கம் இத³ம் விஸேஷணம் |

புநஸ்ச தத்³ப்³ரஹ்ம கத²ம் பூ⁴தம் | நிர்மலம் = ஸூத்³த⁴ம்,

அபாரம் = தே³ஸகாலவஸ்த்வபரிச்சி²ந்நம் ப⁴வதி |

(2)

அத² விஸேஷணநாம் ப்ரத்யேகம் ப்ரயோஜநமுச்ச்யதே

(1) ஸுக²ம், நித்யம் - ஸுக²ஸ்ய நித்யத்வவிஸேஷணரூபாதா³நே வைஷயிகே ஸாமயே

1. வ்ரு³த்திப்³ரதிப²லிதசிதா³பா⁴ஸவிஷயத்வம் ப²லவ்யாப்தி: |

2. கேவலவ்ரு³த்திவிஷயத்வம் வ்ரு³த்திவ்யாப்தி: | ததா² சோக்தம் பஞ்சத³ஸ்யாம் ஸ்வப்ரகாஸோ⁴பி ஸாக்கேயேஷ தீ⁴வ்ரு³த்த்யா வ்யாப்யதே⁴ந்யவத் |

ப²லவ்யாப்யத்வமேவாஸ்ய ஸாஸ்த்ரக்ரு³த்³பி⁴ர்நிவாரிதம் || த்ரு³ப்திதீ³பே 90 ||

பு³தி⁴தத்ஸ்த²சிதா³பா⁴ஸௌ த³வாவபி வ்யாப்நுதோ க⁴டம் |
தத்ராஜ்ஞாநம் தி⁴யா நஸ்யேதா³பா⁴ஸேந க⁴ட: ஸ்பு²ரேத் || 91 ||

ப்³ரஹ்மண்யஜ்ஞாநநாஸாய வ்ரு³த்திவ்யாப்திரபேக்ஷிதா |
ஸ்வயம் ஸ்பு²ரணரூபத்வாந்நாபா⁴ஸு உபயுஜ்யதே || 92 ||

சக்ஷு³ர்தீ³பாவபேக்ஷயேதே க⁴டாதே³ர்து³ர்ஸநே ததா² |
ந தீ³பத³ர்ஸநே கிந்து சக்ஷு³ரேகமபேக்ஷயதே || 93 ||

3. மாயாதத்கார்யரஹிதத்வாந்நிர்மலம் = ஸுத்³த⁴ம் |

4. பார: = அந்த: | ஸ ச தே³ஸகாலவஸ்துக்ரு³த்பே³தா³த் த்ரிவித:⁴ |
தத³பா⁴வாத³பாரம் ப்³ரஹ்ம |

(1) தத்ர தே³ஸ: = ப்ரதே³ஸ:, யத் ஸர்வத்ரவ்யாபித்வேநைகதே³ஸவர்தி தஸ்ய

தே³ஸதோ³ந்த³ஸ்தி, யதா² க⁴டாதே³, ந து ப்³ரஹ்மண:, தச்ச ஸர்வத்ர
வ்யாப்யாவதிஷ்ட²தே | ஸர்வஸ்யாபி தே³ஸஸ்ய மாயயா தஸ்மிந்நத⁴யஸ்தத்வேந
தத³நவச்சே²த³கத்வாத் |

(2) கால: = அவித்³யாசித்ஸம்யோக:³ | “காலோ மாயா- || ஸுகே²,

நையாயிகாபி⁴மதே ஆத்மகு³ணே ஆநந்தே³ ச அதிவ்யாப்தி: | தது³பாதா³நே து
விஷயாந்நத³ஸ்ய, ஆத்மகு³ணஸ்ய சாந்நத³ஸ்யாநித்யத்வப்ரஸித்³தே⁴ர்நாதிவ்யாப்தி:
|

(2) நித்யம், ஸ்வப்ரகாஸம் - நித்யத்வமாத்ரோக்தௌ

ந்யாயமதஸித்³த⁴காலாகாஸாதி³நித்யபதா³ர்தே²ஷ்வதிவ்யாப்தேஸ்தத்³வாரணய

“ஸ்வப்ரகாஸம்”இதி | ஆகாஸாதீ³நாம் நித்யத்வே³பி ந்யாயமதே தேஷாம்

ஜட³த்வேந ஸ்வப்ரகாஸத்வாபா⁴வாந்நாதிவ்யாப்தி: |

(3) ஸ்வப்ரகாஸம், வ்யாபகம் - ஸ்வப்ரகாஸத்வமாத்ரோக்தௌ ஸூர்யாதி³ஜ்யோதிஷி,

ந்யாயமதஸித்³தா⁴த்ம*கு³ணே ஜ்ஞாநே, பெள³த்³தா⁴நாம் க்ஷணிகவிஜ்ஞாநாத்மநி

சாதிவ்யாப்திப்ரஸக்தேஸ்தத்³வாரணய “வ்யாபகம்”இதி | தேஷாம் பரிச்சி²ந்நத்வாந்நாதிவ்யாப்தி:
|

(4) வ்யாபகம், நாமரூபயோரதி⁴ஷ்டா²நம் - வ்யாபகத்வமாத்ரோக்தௌ

நையாயிகப்ராபா⁴கரமதஸித்³தா⁴த்மநி, ஆகாஸாதௌ³,

ஸாங்க²யமதஸித்³த⁴ப்ரக்ரு³தௌ சாதிவ்யாப்தேஸ்தத்³வாரணய

“நாமரூபயோரதி⁴ஷ்டா²நம்”இதி | புர்வோக்தேஷு ஆகாஸாதி³ஷு த்ரிஷு

வ்யாபகத்வங்கீ³காரே³பி நாமரூபயோரதி⁴ஷ்டா²நத்வாந்நங்கீ³காராந்நாதிவ்யாப்தி: |

(5) நாமரூபயோரதி⁴ஷ்டா²நம், ஸ்வப்ரகாஸம் [பு³த்³யபோ³த்⁴யம்
பு³த்³தே⁴ர்த்³ரு³க்] - நாமரூபயோரதி⁴ஷ்டா²நத்வமாத்ரோக்தௌ
ப்ராதிபா⁴ஸிகஸர்பாதி³நாமரூபாதி⁴ஷ்டா²நரஜ்ஜ்வாதா³வதிவ்யாப்திஸ்தத்³வாரணய
“ஸ்வப்ரகாஸம்”[பு³த்³யபோ³த்⁴யம் பு³த்³தே⁴ர்த்³ரு³க்]
இதி | ரஜ்ஜ்வாதே³ர்ஜட³த்வாந்நாதிவ்யாப்தி: | அயம் ச
பரிஷ்காரோ மந்த³த்³ரு³ஷ்டயா | வஸ்துதஸ்து வேதா³ந்திமதே
ரஜ்ஜ்வாதி³ஸர்வகல்பநாதி⁴ஷ்டா²நம் தத்தது³பஹிதசைதந்யமேவ | அதோ
“நாமரூபயோரதி⁴ஷ்டா²நம்”இத்யேவ லக்ஷணம் |

|| ஆத்மஸம்பந்த: ஸர்வஸாதா⁴ரணாத்மக:” இதுயுக்தே: | யஸ்ய து ஜந்மத:
ப்ராக்³ர்த்⁴வம் சாபா⁴வோ த்³ரு³ஸ்யதே தஸ்ய காலதோ³ந்தோ³ஸ்தி, யதா²
வித்யுதா³தே:³,

ந ப்³ரஹ்மணோ ஜந்மாதி³விகாராபா⁴வாத் தஸ்ய, காலஸ்யாபி தத³யஸ்தத்வாச்ச |

(3) வஸ்து = பதா³ர்த:² | யத் யஸ்மாத்³பி⁴த்³யதே தேந தஸ்யாந்தோ ப⁴வேத்,
யதா² க⁴: படா³பி⁴த்³யத இதி க⁴டேந படஸ்யாந்தோ ப⁴வதி | ப்³ரஹ்மணி
து ஸர்வஸ்யாபி ஜக³த: ம்ரு³தி³ க⁴டஸராவாதே³ரிவ கல்பிதத்வேநாவஸ்துத்வாந்ந
வஸ்து பரிச்சே²தோ³ஸி தஸ்ய ஸம்ப⁴வதி |
தஸ்மாத்³ப்³ரஹ்ம அபாரம் = அநந்தம் = தே³ஸகாலவஸ்துபரிச்சே²த³ஸூந்யம்,
ததோ³ந்யஸ்ய த்³விதீயஸ்யாபா⁴வாத் |

1. அலக்ஷயே லக்ஷணஸ்ய ஸத்த்வமதிவ்யாப்தி:,

லக்ஷயைகதே³ஸாஸத்த்வமவ்யாப்தி:, லக்ஷயஸாமாந்யாஸத்த்வமஸம்ப⁴வ: |

(*வ்யவஸாயாத்மகஜ்ஞாநஸ்யாநுவ்யவஸாயக்³ராஹ்யத்வவாதி³நையாயிகைர்ப்யநுவ்யவஸாய

க்³ராஹுகாந்தராங்கீ³காரே³நவஸ்தா²ப⁴யாத் ஸ்வப்ரகாஸத்வமங்கீ³கர்தவ்யம் |

ததா² ச வ்யவஸாயாத்மகஜ்ஞாநஸ்யாபி

ஸ்வப்ரகாஸத்வமஸ்த்வித்யபி⁴ப்ராயேணவமுக்த்தம்)

2. ஆகாஸாதீ³நாம் வ்யாபகத்வமாபேக்ஷிகம் |

3. ப்ரதீதிகாலமாத்ரஸத்தாகம் = கல்பிதம் = மித்²யேத்யர்த:² |

(6) ஸ்வப்ரகாஸம் [பு³த்³யபோ³த்⁴யம் பு³த்³தே⁴ர்த்³ரு³க்], நிர்மலம்

- ஸ்வப்ரகாஸத்வமாத்ரோக்தௌ கேஷாஞ்சிது³பாஸகாநாம் மதே

ஆத்மந்யதிவ்யாப்திஸ்தத்³வாரணய “இநர்மலம்”இதி |

உபாஸகமதே த்வாத்மந: ஸ்வப்ரகாஸத்வே³ஸி

அவித்³யாதி³மலவத்த்வேநைவாப்⁴யுபக³மாந்நாதிவ்யாப்தி: |

(7) நிர்மலம், அபாரம் - நிர்மலத்வமாத்ரோக்தௌ ஸாங்க்யாபி⁴மதே

ஆத்மந்யதிவ்யாப்திஸம்பவாத் தத்வாரணய “அபாரம்”இதி | தந்மதே
ஆத்மநோ தே³ஸகாலபரிச்சே²தா³பா⁴வே⁵பி வஸ்துபரிச்சே²த³ஸ்யேஷ்டத்வாத் |
தஸ்யாப்யபா⁴வாத்³ப்³ரஹ்மணோ நாதிவ்யாப்தி: |

(3)

அநேகவிஸேஷணநாம் ப்ரயோஜநம் - பூர்வோக்தாத்மலக்ஷணேஷு “ஸுக²ம்,
நித்யம்”; “நித்யம், ஸ்வப்ரகாஸம்”; இதி த்³வாப்யாம் த்³வாப்யாமேவ லக்ஷணப்⁴யாம்
ஸர்வத்ராதிவ்யாப்திதோ³ஷநிவ்ரு²த்தாவபி அநேகதா⁴திவ்யாப்திநிராஸோக்திஸ்து
தல்லக்ஷணப்ரயோஜநேஷு விஸ்பஷ்டார்த்²ரு²நாம் ஸர்வப்ரகாரேண ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநோத்பத்தே
| பூர்வோக்தாகி²லலக்ஷணலக்ஷிதசிந்மாத்ரப்³ரஹ்மைவாஹம் ந பராக்³ருப இதி
மங்க³ளார்த்² |

(A. 4-11) ஸ்வப்ரத்யகா³த்மவிஷயகமங்க³ளாசரணவிஷயே
ஆக்ஷேபஸமாதா⁴நாநி

(4)

ப்ரத²ம ஆக்ஷேப: - நநு ஹரிஹரப்³ரஹ்மதி³ஷலிபாஸ்யேஷு ஸத்ஸு தத்ஸ்மரணாத்மகமங்க³ளா
விஹாய ஸ்வாத்மஸ்மரணரூபம் மங்க³ளம் கிமிதி யுக்தம் கர்துமிதி சேத் |

(5)

தத்ஸமாதா⁴நம் - உச்யதே | மய்யக²ண்ட³சித³ம்போ⁴தௌ⁴ ஹரிஹரப்³ரஹ்மார்கேந்த்³ரசந்த்³ரவ
ஸர்வேபி தே³வாஸ்தரங்கா³யந்தே | அதோ மயி ஸர்வப்ரபஞ்சாதி⁴ஷ்டா²நே
ஜக³த்காரணே ஸ்ம்ரு²தே மத்கார்யபூ⁴தாஸ்தே ஸர்வே⁵பி தே³வா: ஸ்ம்ரு²தா ஏவ
ப⁴வந்தி | தத்ஸமாத்ஸவவிஷயகம் மங்க³ளாசரணமேவ யுக்தம் |

(6)

த்³விதீய ஆக்ஷேப: - நநு ஹரிஹராத்³யோ தே³வா மாயாவிஸிஷ்டசைதந்யாத்மகேஸ்வரரூபஸமு
தரங்க³ இதி வக்தும் யுக்தம், ந து தவ | அத ஈஸ்வரவிஷயகம் மங்க³ளாசரணம்
யஜ்யதே | கிஞ்ச வ்ரு²க்ஷமூலஸேசநேந யதா² தச்சா²கா²ஸ்கந்தா⁴த³யஸ்த்ரு²ப்யந்தி,
யதா²ந்நபாநாதி³ஜநிதப்ராணத்ரு²ப்யா இந்த்³ரியாதி³த்ரு²ப்தி:; ஏவமீஸ்வரவிஷயகமங்க³ளாசர
தத்³விபூ⁴திபூ⁴தேதரதே³வதாமங்க³ளாசரணம் ஸித்³த்யேத், ந து த்வந்மங்க³ளாசரணாதி³தி

சேத் | 1. அஸ்ய க்ரந்த²ஸ்ய ஜீவப்³ரஹ்மைக்யம் விஷய இத்யநேந மங்க³ளேந ஸுச்யதே |

(7)

ஸமாதா⁴நம் - உச்யதே | யோகி³பி⁴ர்ஹ்ரு²த³யே சிந்த்யமாந: ஸர்வஜ்ஞ: க்ரு²பாலு¹ர்வரோ⁵பி மாயோபாதி⁴வஸாந்மய்யேவாக²ண்ட³சிந்மாத்ரே ஸ்வப்நேந்த்³ரஜாலமாயா | ததா² ச உக்தம்மய்யேவ ஸகலம் ஜாதம் மயி ஸர்வம் ப்ரதிஷ்டி²தம் | மயி ஸர்வம் லயம் யாதி தத்³ப்³ரஹ்மாத்³வயமஸம்யஹம் || கை. 19 ||

ஆத்மத ஏவேத³ம் ஸர்வம் || சா². 7.26.1 ||

அனோரணீயாநஹமேவ தத்³வந்மஹாநஹம் விஸ்வமித³ம் விசித்ரம் | புராதனோ⁵ஹம் புருஷோ⁵ஹமீஸோ ஹிரண்மயோ⁵ஹம் ஸரிவருபமஸ்மி || கை. 20 ||

ஸ்வபூர்ணாத்மாதிரேகேண ஜக³ஜ்ஜீவேஸ்வரா³ய: |

ந ஸந்தி நாஸ்தி மாயா ச தேப்⁴யஸ்சாஹம் விலக்ஷண: || வராஹ. 2.11 ||

ஸர்வாதி⁴ஷ்டா²ந்ருபோ⁵ஸ்மி ஸர்வதா³ சித்³க⁴நோ⁵ஸ்மயஹம் || தேஜோபி³ந்து³. 3.13 ||

ரக்ஷகோ விஷ்ணுரித்யாதி³ ப்³ரஹ்மா ஸ்ரு²ஷ்டேஸ்து காரணம் |

ஸம்ஹாரே ருத்³ர இத்யேவம் ஸர்வம் மித்²யேதி நிஸ்சிநு || தேஜோபி³ந்து³. 5.51 ||

“ததே³வ ப்³ரஹ்ம த்வம் வித்³தி⁴ நேத³ம் யதி³த³முபாஸதே” (கேந. 1.4.8) | “அத்² யோ⁵ந்யாம் தே³வதாமுபாஸ்தே அந்யோ⁵ஸாவந்யோ⁵ஹமஸ்மீதி ந ஸ வேத³ யதா² பஸு:” (ப்³ரு. 1.4.10) | “ஸர்வம் தம் பராதா³த்³யோ⁵ந்யத்ராத்த்மந: ஸர்வம் வேத³” (ப்³ரு. 2.4.6) இத்யாதி³ஸ்ருதி⁴ய: |

ஸர்வம் சைதத்³வித்³யயா த்ரிகு³ணயா ஸேஸம் மயா கல்பிதம் || ம. ப. 2 ||

ஸ்வஸ்மிந்நேவ ஸ்வப்நவத்³ஸாநத்வாதி³ஸர்வகல்பநயா |

ஜீவ: ஸர்வவிகாரோபாதா³நமிதி ப்³ருவந்த்யந்யே ||

இத்யாதி³ வசநஸதேப்⁴யஸ்ச“யத் யத்ரகல்பிதம் நைவ

தத்ததோ⁵தி⁴ஷ்டா²நாத³திரிச்யதே“இதி ந்யாயாதீ³ஸ்வரா³நாம்

மய்யக²ண்ட³சிதா³த்மந்யத்⁴யஸ்தத்வேந மத்ஸ்வருபாநுஸந்தா⁴நாதே³வ தேஷாம்

தே³வதாந்தராணமபி மங்க³ளாசரணம் ஸித்³த்⁴யதீதி ந காப்ப்யருபபத்தி: |

(8)

த்ரு¹யீ ஆக்ஷேப: - நநு ஸூத்³தே⁴ ப்³ரஹ்மணீஸ்வர: கல்பித இதி ஸக்யதே வக்தும், ந
து ஸுதராம் த்வயி பரிச்சி²ந்நே | அதோ நிர்கு³ணப்³ரஹ்மஸ்மரணைநைவ க்ரு¹தாநி
ப⁴வந்தீ²தரஸகலதே³வதாமங்க³ளாநி, ந து த்வத்ஸ்மரணாதி³தி சேத்-

(9)

ஸமாதா⁴நம் - உச்சயதே | யதா² அதி⁴ஷ்டா²நபூ⁴தரஜ்ஜ்வாத்³யஜ்ஞாநாத்ஸர்பாதி³ப்⁴ரம:,
தத³தி⁴ஷ்டா²நயாதா²தம்யஜ்ஞாநேந தந்நிவ்ரு¹த்தி³ஸ்ச, ததா² ஸகலஜக³த³தி⁴ஷ்டா²நப்ரத்யகே³
ஜக³த்ப்ரதீயதே,

ததா³ப்ரோக்ஷயேண நிஸ்ஸேஷம் நிவர்ததே ச |

தச்சாதி⁴ஷ்டா²நம் ப்³ரஹ்ம ப்ரத்யகா³த்மா அஹமேவ |

அயமாத்மா ஹி ப்³ரஹ்மேவ ஸர்வாத்மகதயா ஸ்தி²த: |

இதி நிர்⁴ரிதம் ஸ்ருத்யா ப்³ரு¹ஹதா³ரண்யஸம்ஸ்த²யா || அப்ரோக்ஷாநூபூ⁴தி. 65 ||

யச்சாப்நோதி யதா³த³தே யச்சாத்தி விஷயாநிஹ |

யச்சாஸ்ய ஸந்ததோ பா⁴வஸ்தஸ்மாதா³த்மேதி கீ³யதே || வி. பு. 1.70.96 ||

தத்த்வமஸி || சா². 6.8.7 || த்வம் தத³ஸி || பைங்க³ல. 3.1 ||

யத்பரம்ப்³ரஹ்ம ஸர்வாத்மா விஸ்வஸ்யாயதநம் மஹத் |

ஸுக்ஷமாத்ஸுக்ஷமதரம் நித்யம் தத் த்வமேவ த்வமேவ தத் || கை. 16 ||

ஏகமாத்³யந்தரஹிதம் சிந்மாத்த்ரமமலம் ததம் |

கா²த³ப்யதிதராம் ஸுக்ஷமம் தத்³ப்³ரஹ்மாஸி ந ஸம்ஸய: || அந்நபூ³ரண. 5.65 ||

அநேந ஸர்வம் ஹ்யேதத்³வேத³ || ப்³ரு¹. 1.4.7 ||

“ததே³தத்ப்ரேய: புத்ராத்தப்ரேயோ வித்தாத்ப்ரேயோ⁵ந்யஸ்மாத்ஸர்வஸ்மாத்³ந்தரதரம்

யத³யமாத்மா | ஸ யோ⁵ந்யமாத்மந: ப்ரியம் ப்³ருவாணம் ப்³ருயாத் ப்ரியம்

ரோத்ஸ்யதீ³ஸ்வரோ ஹ ததை²வ ஸ்யாத் | ஆத்மாநமேவ ப்ரியமுபாஸீத” (ப்³ரு¹. 1.4.8)

| “ஆத்மா ஹ்யேஷாம் ஸ ப⁴வதி” (ப்³ரு¹. 1.4.10) “யத்ஸாக்ஷாத்³ப்ரோக்ஷாத்³ப்³ரஹ்ம ய

ஆத்மா ஸர்வாந்தர:” (ப்³ரு¹. 3.4.1) இத்யாதி³ஸ்ருதிப்⁴ய: | “ஏவ” இத்யவதா⁴ரணைநாம்ஸாம்ஸரித்வ

பே⁴த:³ ஸுதராம் ப்ரத்யகே³கரஸஸ்ய மம சிந்மாத்த்ரஸ்ய ப்³ரஹ்மணஸ்ச நாஸ்தீதி

ஸித்³த்யதி | ஏதேந காரணாதீ⁴நத்வருபகார்யத்வம், ப்ரகாஸாதீ⁴நத்வருபப்ரகாஸ்யத்வம்,

அதி⁴ஷ்டா²நாதீ⁴நத்வருபாதே⁴ய(ரோபித) த்வம் சேத்யேதத்தரிவித⁴பாரதந்³ர்யம் மம

ந ஸம்பவதீதி ஸுஷ்யதே | தஸ்மாச்சிந்மாத்தர்ப்ரத்யக்ரூபஸ்ய மம மங்க்ளமேவ
ஸூத்³த⁴ப்³ரஹ்மவிஷயகம் மங்க்ளம் பவதி |

(10)

சதுர்த² ஆக்ஷேப: - நநு பவத்³கு³ரூபரம்பராக³தஸகு³ணேஷ்டதே³வதாநமஸ்காராத்மகமங்க்ளம்
யுக்தம் கர்தும் இதி சேத் |

(11)

ஸமாதா⁴நம் - உஷ்யதே | யத்ஸ்வரூபபரிஜ்ஞாநாய ஸாத⁴கா: சித்தஸூத்³த⁴யே
நிஷ்காமகர்மாணி, சித்தைகாக்³ர்யாயோபாஸநாநி ச யமாத்³யஷ்டாங்க்³ஸஹிதா
ஆசரந்தி தாத்³ரூ³ஸ்ப்ரத்யகே³கரஸசிந்மாத்தராக²ண்ட³ப்³ரஹ்மரூபத்வாத் ஸ்வஸ்ய
மம, கமந்யம் நமஸ்குர்யாம் | ஸ்வஸ்வரூபாதிரிக்தஸ்ய த்³வைதஸ்யானுமாத்ரஸ்யாப்யபா⁴வாத்
பே⁴த³க⁴டிதத்ரிபு⁴விஷயபூ⁴தநமஸ்காராதி³வ்யவஹார ஏவ ந ஸம்பவதீத்யபி⁴ப்ராய: |

(A. 12-13) க்³ரந்த²மஹிமா-

(12)

வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்தரூபநீரபூர்ணே³திக³ம்⁴ரோ³யம் விசாரஸாக்³ராக்²யோ
க்³ரந்த²: | கு³ரூமுகாத் தீவ்ரதரஸ்ரத்³தா⁴ப⁴க்திஸாத⁴நசதுஷ்டயபூர்வகமஸ்ய
க்³ரந்த²ஸ்ய ஸ்வரணமநநிதி³த⁴யாஸநஜந்யஸ்வஸ்வரூபாபரோக்ஷஸாக்ஷாத்காரேண
அவித்³யாத்³யகி²லாநர்த²நிவ்ரு³த்த்யா கேவலாத்³விதீயசிந்மாத்தரரூபோ தீ⁴ர:
பரமாநந்த³ம் ஆப்நோதி |

நநு ஸத்ஸ்வேநகப்ரா³நோத்³க்³ரந்தே²ஷு ஸுத்தரதத்³பா⁴ஷ்யவார்திகாதி³ஷு
கிமித்யயம்

1. ராமக்ரு³ஷ்ணாதி³ |

2. கு³ரூஸிஷ்யயோஸ்தத்தவபு³பு⁴த்ஸாகதா²ரூபேண

வாதே³ந வா, பூர்வபக்ஷஸித்³தா⁴ந்தசர்சாரூபேண வா,

ஜ³சேதநபதா³ர்த²யோரூபக்ரமாதி³ஷ்ட³வித⁴தாத்ப்யவிங்கக்³ர்யோ

நிர்ணய: ஸ விசார: | தேந பர்யவஸந்நோ³ர்த²:

ஸித்³தா⁴ந்த: | ஸ ஏவ ஸாக்³ர இவ ஸாக்³ர: | குத: -

அநேகஸங்காபங்கப்ரக்ஷாலகஸமாதா⁴நரூபஸலிபூர்ணத்வாத் |

அநேகாத்யாயருபதரங்க³வத்த்வாத் | கடி²ந்ரமேயருபக்³ராஹவத்த்வாத் |
 ஸுத்³த⁴போ³த⁴ஸ்வருபநிர்ணயகஸித்³தா⁴ந்தருபரத்நாநாமாகரத்த்வாத் |
 பரகூலப்ராபணய ஸுத்³த⁴பு³த்³தி⁴ரூப நௌகாவத்த்வாத் |

அஸக்ரு³த³ப்யாஸாத்மகாநுகூலவாதேரிதத்த்வாத் |
 அநநயப்ரத்யக்³ப³ரஹ்மநிஷ்ட²கு³ருருப - நௌகாத³ண்ட³வத்த்வாத் |
 ஏதத்³க்³ரந்தா²ப்யாஸஜநிதஜ்ஞாநக³ம்யமோக்ஷருபதீரவத்த்வாச்ச |

3. “த⁴”ஸப்³த³ஸ்ய பு³த்³தி⁴ர்த: ² | “ர” இத்யஸ்ய
 விஷயே⁴ய: பராவ்ரு³த்ய தத்³ரக்ஷணமர்த: ² | ததா² ச விஷயே⁴யோ
 பு³த்³தி⁴ம் யோ நியச்ச²தி ஸ ஏவ தீ⁴ர: | “பராஞ்சி கா²நி
 வ்யத்ரு³ணத் ஸ்வயம்பூ⁴ஸ்தஸ்மாத்த்பராக்கப்ஸ்யதி நானதராத்தமந் | கஸ்சித்³தீ⁴ர:
 “(க. 2.1.1) இத்யாதி³ஸ்ருதே: |

4. “அல்பாக்ஷரமஸந்தி³க்³த⁴ம் ஸாரவத்³விஸ்வதோமுக²ம் |
 அஸ்தோப⁴மநவத்³யஞ்ச ஸுத்ரம் ஸுத்ரவிதோ³ விது: ³” |
 ஷட்³த³ர்ஸநாத்மகாநேகக்³ரந்தே²ஷு ஸத்ஸ்வப்பயத்ர
 “ஸுத்ர”ஸப்³தே³ந ஸூக்ரு³ஷ்ணத்³வைபாயநப்ரணீதம் (555
 ஸுத்ராத்தமகம்) ஸாரீரகமீமாம்ஸாஸாஸ்த்ரம் க்³ரு³ஹ்யதே |

5. “ஸுத்ரார்தோ² வர்ணயதே யத்ர பதை: ³ ஸுத்ரானுஸாரிபி: ⁴ | ஸ்வபதா³நி
 ச வர்ணயந்தே பா⁴ஷ்யம் பா⁴ஷ்யவிதோ³ விது: ³” | ஏவம் ஸத்ஸ்வப்பயநேகேஷு
 பா⁴ஷ்யேஷு ப⁴க³வத்த்பாதீ³யமேவாத்ர பா⁴ஷ்யம் யோக்³யம் க்³ரஹீதும் |

6. “உக்தாநுக்தது³ருக்தாநாம் சிந்தா யத்ர
 ப்ரவர்த்ததே | ததே³வ வார்திகம் ப்ராஹுர்வார்திகஜ்ஞா
 மஹர்ஷய:” | ஸத்ஸ்வப்பயேவஞ்ஜாதீயகேஷ்வநேகேஷு ஸூமத்
 ஸங்கரப⁴க³வத்த்பாதீ³பூஜ்யஸிஷ்யமண்ட³நமிஸ்ராக்²யஸ்ரீஸுரேஸ்வராசார்யக்ரு³தமேவாத்ர
 வார்திகம் க்³ராஹ்யம் |

7. ஆதி³பத³க்³ராஹ்யாணி உபநிஷத்³க்³தாதீ³நி |
 அபூர்வோ க்³ரந்தோ²ஸது⁴நா விரச்சயத இதி சேநந் |

தேஷாமத்யந்தப்ரௌடோ⁴த்தமாதிகாரிகத்வேந மந்தா³நாமுபகாராயாஸ்ய
 ஸாப²ல்யாத் |

க்ரந்த²காரா: ஸ்ரவணமாத்ரம் க்ரு²த்வா பா⁴ஷாக்ரந்த²ம் ரசயாமாஸு: |
 ததஸ்தத்³க்³தவிஷயா: கேசந ஸாஸ்த்ராநுஸாரிணோ ந ப⁴வந்தி | க்வசித்
 ஸாஸ்த்ரார்த²வெபா⁴த்யஞ்சோபலப்⁴யதே | அபரே கேசந ஸ்வல்பஸாஸ்த்ராப்⁴யாமாத்த்ரேண
 பா⁴ஷாக்ரந்தா²ந் ரசயாமாஸு: | தத்ர வேதா³ந்தார்²த்யஸ்ய ஸமக்³ரஸ்யாநுக்³தத்வாத்
 ந தைந்நிஸ்ஸம்ஸயஜ்ஞாநமுதே³தி | அஸ்மிந் விசாரஸாக்ரே து வேதா³ந்தார்தா:²
 ஸமம்மகா: ஸமக்³ரதயா ஸாஸ்த்ராநுஸாரேண ப்ரதிபாத்³யந்தே | ஸர்வத்ர
 ஸாஸ்த்ராவிரோதே⁴ந சாத்மஜ்ஞாநோபயோகி³விஷயா: ஸப்ரபஞ்சம் நிரூப்யந்தே |
 தஸ்மாத்³யமேவ ஸர்வேப்⁴யோ வேதா³ந்தக்³ரந்தே²ப்⁴ய உத்தமோத்தம: | நாஸ்த்யஸ்ய
 ஸமம் க்³ரந்தா²ந்தரம் |

(A. 14-37) ஸாத⁴நசதுஷ்டயநிரூபணம்-

(14)

அநுப³ந்த⁴சதுஷ்டயம் - அதி⁴காரிவிஷயப்ரயோஜநஸமப்³ந்தா⁴நாமநுப³ந்த⁴ இதி நாம
 |

ஸர்வஸ்யைவ ஹி ஸாஸ்த்ரஸ்ய கர்மணோ வாபி கஸ்யசித் |
 யாவத்ப்ரயோஜநம் நோக்தம் தாவத் தக்கேந க்³ரு³ஹ்யதே ||

இதி வசநாத்ப்ரயோஜநாதி³ஜ்ஞாநாபா⁴வே விவேகிநாம் க்³ரந்தே²ப்ரவ்ரு³த்த்யநுபபத்தேஸ்தத³ங்
 அநுப³ந்த⁴ப்ரத²மம் நிரூப்யதே |

(A. 15-31) அதி⁴காரிநிரூபணம்-

(15)

அதி⁴காரிலக்ஷணம் - நிஸர்க்³த ஏவ ஸர்வேஷாம் அந்த:கரணே மல

1. ஸ்தம்ப⁴சதுஷ்டயாபா⁴வே யதா² மண்ட³போ ந திஷ்ட²தி

தத்³வத்³நுப³ந்த⁴சதுஷ்டயாபா⁴வே ந கஸ்யாபி க்³ரந்தே²ப்ரவ்ரு³த்தி:

ஸித்³த்யேத் | தஸ்மாத்³க்³ரந்தா²தெள³ தத்ர ப்ரவ்ரு³த்த்யர்த²மவஸ்யம்

க்³ரந்த²கர்த்ரா தச்சதுஷ்டயம் நிரூபணீயம் | ஸ்வஜ்ஞாநமநு =

ஸ்வவிவேகவிஜ்ஞாநாந்தரமேவ முமுக்ஷும் க்³ரந்தே²ந ப³த்த⁴நாதி = வேதா³ந்தவிசாரே
 ப்ரவர்தயதீ³த்யநுப³ந்த⁴ |

2. ஸ்தூ²லதே³ஹுக³தவாதபித்தஸ்லேஷ்மரூபதோ³ஷத்ரயஜந்யரோக³நிவ்ரு³த்தயே

யதா² த⁴ந்வந்தரிப்ர⁴ரு³திபி⁴ராயுர்வேத³ ப்ராணயி, ஏவம்
ஸர்வப்ராணிஸாதா⁴ரணந்த:கரணக³தமலவிசுஷபாஜ்ஞாநாக²யதோ³ஷத்ரயநிவ்ரு³த்தயே
கர்மோபாஸநாஜ்ஞாநகாண்ட³த்ரயோபப்³ரு³ம்ஹிதம் வேத³சதுஷ்டயமீஸ்வரேணுகாரி

மலம் நாம பாபம் - தச்ச ஸம்ஸ்காராத்மநாதிஸுக்ஷமத்வாந்ந
ப்ரத்யக்ஷிக்ரியதே | கிந்து நிஷித்³த⁴கர்மாநுஷ்டா²நேந,
விஷயாஸக்த்யா சித்தக³தாஸு⁴வாஸநாபி⁴ஸ்சாநுமீயதே | தத்³வாந்
புருஷோ மலினோ ப⁴வதி | அதஸ்தந்நிவ்ரு³த்த்யர்த²ம் நிஷ்காமகர்மாணி,
பூ⁴தத³யாதி³, ஈஸ்வரநாமோச்சாரணாதீ³நி ச ஸாத⁴நாநி விஹிதாநி |
தத்ரா³யத்³வயம் மலமாத்ரம் நிவர்தயேத் | நாமோச்சாரணம்
து விசுஷபமபி || விசுஷபாவரணாத்மகதோ³ஷத்ரயம் ஆஸ்தே |
நிஷ்காமகர்மாநுஷ்டா²நேநாந்த:கரணஸ்த²மலருபதோ³ஷநிவ்ரு³த்தி: |
உபாஸநயா விசுஷபஸ்ய | யஸ்ய நிஷ்காமகர்மோபாஸநாப்⁴யாம்
மலவிசுஷபயோர்நிவ்ரு³த்தாவபி ஸ்வஸ்வரூபாவாரகாஜ்ஞாநம் ந நிவ்ரு³த்தம்,
யஸ்ச புஷ்கலஸாத⁴நசதுஷ்டயஸம்பந்ந: ஸ: அதி⁴காரீ |

(16)

ஸாத⁴நசதுஷ்டயம் - (1) நித்யாநித்யவஸ்துவிவேக:, (2) இஹாமுத்ரார்த²ப²லபோ⁴க³விராக:³,
(3) ஸமத³மாதி³ஷ்டகஸம்பத்தி:, (4) முமுக்ஷுத்வம் சேதி |

(17)

நித்யாநித்யவஸ்துவிவேக: - சிந்மாத்ர ஆத்மா நித்ய: (ஸுத்ய:), நாஸாப்ரதியோகீ³,
க்ரியாஸூந்ய: | தத்³விலக்ஷணே⁵நாத்மா து த்³ரு³ஸ்ய: ப்ரபஞ்சோ நாஸப்ரதியோகீ³,
அநித்ய: (அஸுத்ய:), க்ரியாஸுஹிதஸ்சேதி விவேசநமேவ விவேக: | விசுஷபோ நாம
- சித்தசாக்ருசல்யம் | யஸ்ய சித்தம் விதா³ந்தஸ்ரவணே ஸ்வரூபாநுஸந்தா⁴நே
வா ஸுதை²ர்யம் ந ப்ராப்நோதி கிந்து விஷயாபி⁴முசீ²ப⁴வதி, தேந தந்நிவ்ரு³த்தயே
ஈஸ்வரநாமோச்சாரணம், அஜபாமந்த்ராவ்ரு³த்தி:, ஈஸ்வரமுர்தித்⁴யாநம், நிர்கு³ணப்³ரஹ்மாநுஸந்,
அநுஷ்டே²யா: | உபாஸநாதி³பி⁴ஸ்சித்ததைகாக்³ர்யஸம்ப⁴வாத் | அத²வா -
ஸாரீரவாங்மநோபி:⁴, புஷ்கலேந த⁴நேந, ஸுஸ்ருஷ்யா ச ஈஸ்வர ஏவாஸமத³நந்தகோடிஜ்நமா⁴ஜித
கு³ருமுர்தி³ருபணைவதீர்ண இதி ஸ்ரீஸத்³கு³ரூபாஸநம் குர்யாத் | “யஸ்ய

உத்தரேஷாம் த்ரயாணமபி ஸாத்நாநாமயம் ஹேது:, ஏதத்ஸ்தி²த்யதீ⁴நோத்பத்திகத்வாத்³வரை
 த்ரயாணம் | அதோ நிமித்தாபாவே நைமித்திகாபாவாத்³வஸ்யமேவாதெள³ விவேக:
 ஸம்பாத்³நீய: |

(18)

வரைக்³யம் - தோ³ஷத்³ரு³ஷ்டயா ஆப்³ரஹ்மலோகாத்³விபரிவர்தமாநேஷு
 போ⁴கே³ஷ்வநாத்³ரூபோபேகைவ வரைக்³யம் இத்யுச்ச்யதே ப்³ரஹ்மபாரகை:³ |

(19)

ஸமாதி³ஷ்டகம் நாம - ஸமத³ம்ஸ்ரத்³தா⁴ஸமாதா⁴நோபரதிதிதிக்கூா: |
 ஸமோ நாம - ப்ராசீநவிஷயவாஸநாத்யாக்³பூர்வகம் விஷயேப்⁴யோ மநஸ:
 ப்ரதிநிவர்தநம் |
 த³மோ நாம - தத்³வத் விஷயேப்⁴யோ பா³ஹ்யேந்த்³நியாணம் ப்ரதிநிவர்தநம் |
 ஸ்ரத்³தா⁴ நாம - கு³ருவேதா³ந்தவாக்யேஷு த்³ரு⁴தரவிஸ்வாஸ:, ஆஸ்திக்யம் |
 ஸமாதா⁴நம் நாம - லக்ஷயே ப்³ரஹ்மணி சித்தைகாக்³ர்யம் |
 ததா²ஸாத்³தா⁴ந்த:கரணே மலவிக்கேஷபாபாவாத்³விவேகோ வரைக்³யாதி³ஸாத்³நாந்தராணி
 ஜநயேத், நாந்யதா² |
 தஸ்மாந்முமுக்ஷுபி⁴ஸ்சித்தஸாத்³தி⁴பூர்வகம் விவேகாதி³ ஸம்பாத்³நீயம் |
 1. வரைக்³யம் நாம - ஸர்வவிஷயதித்தயாஜயிஷா, இச்சா²ஸமாந்யாபா⁴வோ வா |
 (1) யதமாநம் (2) வ்யதிரேக: (3) ஏகேந்த்³நியம் (4) வஸீகரணம் சேதி சதுர்விதம் |
 (1) யதமாநம் நாம - மந்த்³விவேக: |
 (2) வ்யதிரேகோ நாம - நகுலோ யதா² நகுலலதாமாஸ்ரித்ய ஸர்பேண
 யுத்³த்யதே ததா² ஸத்ஸங்கே³ந தூ³ர்கு³ணபரிஹாரே ஸத்³கு³ணஸம்பாத்³நே
 சோத்ஸாஹஸம்பத்தி: |
 (3) ஏகேந்த்³நியம் நாம - விஷயேப்⁴ய இந்த்³நியநிக்³ரஹ ஏவ |
 (4) வஸீகரணம் நாம - ஸர்வதோ மநோநிக்³ரஹ ஏவ |
 தத³பி த்ரிவிதம் - மந்த்³ம், தீவ்ரம், தீவ்ரதரஞ்சேதி |
 புத்ரவித்தகலத்ராதி³ஹாநிகாவிகைவரைக்³யோபேதசித்தவ்ரு³த்திர்மந்த்³ம் |
 ஐஹிகபுத்ராதி³விஷயோபபோ⁴க³ஜஸுகே²ஸ்ப்ரு³ஹா தீவ்ரம் |
 ஸாதிஸயத்வபுநராவ்ரு³த்த்யாத்³யநேகதோ³ஷாவமர்ஸேந
 லோகாந்தரபோ⁴கே³ஷ்வகி²லேஷ்வபீச்சா²ருத்³யஸ்தீவ்ரதரம் |

தத்ராபரோக்ஷஜ்ஞாநாந்தரங்க³ஸாத⁴நம் து

தீவ்ரதரவஸீகரணாக்யவைராக்யமேவ | அதோ⁵திப்ரயத்நேந ஸம்பாத³நீயம்
தந்முமுக்ஷுபி:⁴ |

2. இவஷயதோ³ஷத்³ரு³ஷ்ட்யாத்மகாங்குஸேந மநோரூபமாதங்க³ஸ்ய ஸ்வாயத்தீகரணம்
ஸம: |

3. தோ³ஷத்³ரு³ஷ்டியூர்வகம் ஸாஸ்சிந்தாரூபகஸாகா⁴தேந தத்தச்ச²ப³தா³தி³விஷயரூபவிஷய
இந்த³ரியரூபஹயாநாம் ஸ்வவஸதாபாதா³நம் த³ம: |

4. யஸ்ய த்வீஸ்வராசார்யவேத³வாக்யாதி³ஷு பூஜ்யத்வக்³ரஹேண ப்ரேமாதிஸயரூபா
நிரதிஸயப⁴க்தி: ஸுகஜாயதே தஸ்யைவ வேத³ஸாஸ்த்ராசார்யாதி³ஷு ஸ்ரத்³தா⁴
ஜாயேத, நேதரஸ்ய | அத: ஸ்ரத்³தா⁴ ப⁴க்திமபேக்ஷதே |

5. லக்ஷயே ப்ரஹ்மணி சித்தைகாக³ர்யம் ஸமாதா⁴நம் | பூர்வமதி⁴காரிலக்ஷணே
ஸகு³ணோபாஸநயா

விக்கேபதோ³ஷநிவ்ரு³த்திஜந்யசித்தைகாக³ர்தோக்தா | அநயோரேகாக³ர்யயோர்பே⁴த³ஸ்து
- ஸகு³ணப்³ரஹ்மத்யானேந வா

மூர்த்யுபாஸநேந வா ப்ரத²மம் ஜாயதே | த்³விதீயம் து நிர்³கு³ணப்³ரஹ்மண்யநவரதஸ்தி²த்யா
|

உபரதி: நாம - ஸஸாத⁴நாநாம் ஐஹிகாமுஷ்டிகபோ⁴க³ஹேதூநாம் லௌகிகவைதி³ககர்மணாம்,
ஸ்ரக்சந்த³நாதி³விஷயாணாம், விஸேஷத: ஸ்ரீணாம் ச பரித்யாகோ³ ஹாலாஹலவத் |

திதிக்கா நாம - ஸீதோஷ்ணக்ஷுத்³பிபாஸாதி³த்³வந்த³வஸஹநம் |

ஸமாத³நாம் ஷண்மணி ஸாத⁴நாநாம் ஏகஸாத⁴நத்வேந ஏவாபி⁴ப்ரேதத்வாத்
விவேகாதீ³நி சத்வார்யேவ ஸாத⁴நாநி | ந நவேதி ஜ்ஞேயம் |

1. த்யக்தே⁵பி விஷயே கத²ஞ்சித்பந: ப்ராப்தே

பூர்வாநுப⁴வஜநிதவாஸநாவஸாத்பநிச்சா²நுத³யோ வைராக³யஸ்ய
ப²லீபூ⁴தாவஸ்தா² உபரதிநித்யுச்சயதே | அப்ராப்தே விஷயே
தோ³ஷத்³ரு³ஷ்டியூர்வகமிச்சா²நுத³யோ வைராக³யமிதி பே⁴த:³ |

2. பத்நீபுத்ரவித்தவயோ⁵வஸ்தா²ஜாத்யபி⁴மாநாதி³கம் கர்மஸாத⁴நம் |

3. நநு விஷயக்³ரஹ்ணேநைவ ஸ்த்ரீரூபவிஷயஸ்ய
க்³ரு³ஷீதத்வாத்பநருக்திரநர்த²கேதி சேநந |

அதீதாநந்தகோடிஜந்மார்ஜிதஸ்த்ரீவிஷயோபபோ⁴க³ஜநிதவாஸநாயா: தீவ்ரதரத்வாத்,
ஸப்³த³ஸ்பர்ஸரூபரஸக³ந்த⁴மைது²நாத்மகஷடே³ந்த³ரியவிஷயாணமேகத்தரவ
ஸ்த்ரீபிண்டே³ ஸம்ப⁴வாத், ஸர்வேப்⁴யோ⁵பி விஷயேப்⁴ய:
ஸம்ஸாரார்ணவநிமஜ்ஜநஹேதுபூ⁴தேப்⁴ய: ஸ்த்ரீவ்யக்தேரேவ

ப்ரப³லதரத்வாத்ஸர்வாநர்த்²மூலத்வாச்ச ஸ்த்ரீரூபே விஷயே⁵திதிராம்
வைரஸ்யம் ஸம்பாத³நீயமித்யபி⁴ப்ராயம் த்³யோதயிதும் புநர்க்³ரஹணம் | ததா²
சோக்தம் |

யஸ்ய ஸ்த்ரீ தஸ்ய போ⁴கே³ச்சா² நிஸ்த்ரீகஸ்ய க்வ போ⁴க³பூ:4 |
ஸ்த்ரியம் த்யக்த்வா ஜக³த்தயக்தம் ஜக³த்தயக்த்வா ஸூக² ப⁴வேத் ||

லிந்து³ மாபி⁴கா³ம் லிந்து³ மாபி⁴கா³ம் | (சா². 8.14.1)

ஸர்வேந்த்³ரியாணம் ஜரயந்தி தேஜ: | (க. 1.1.26) இதி |

“அத² யத்³யஜ்ஞ இத்யாசக்ஷதே ப்³ரஹ்மசர்யமேவ

தத்“(சா². 8.5.1) இத்யாதி³நா ப்³ஹுப்ரபஞ்சேந கேவலப்³ரஹ்மசர்யஸ்ய

ஸ்த்ரீவிஷயபரித்யாக³லக்ஷணஸ்ய வைராக்³யஸ்ய (மைது²நாஸமாசாரஸ்ய)

த்³ஹராத்³புபாஸநாந்தரப்ராப்யப்³ரஹ்மலோகாவாப்திஸாத⁴நத்வமுச்சயதே |

4. வேதா³ந்தஸ்ரவணாதி³ப்ரஸங்கே³ ஸதி

தத்ப்ரதி³பி³ந்த⁴கஸீ³தோஷ்ணக்ஷா³த்பிபாஸாதி³த்³வந்த்³வாந்தராயஸஹநரூபா

திதிக்கா கார்யா | அந்யதா²க்ஷா³த்பிபாஸாதி³ப்ரதீகாரே வ்யாப்ரு³த்சித்தஸ்ய

ஸ்ரவணாதி³ப்ரவ்ரு³த்தயஸம்ப⁴வ: ஸ்யாத் | அதோ⁵வஸ்யம் திதிக்கா

ஸம்பாத³நீயா |

5. ஆத்மாநம் ரதி²நம் வித்³தி⁴ ஸரீரம் ரத²மேவ து |

பு³த்³தி⁴ம் து ஸாரதி²ம் வித்³தி⁴ மந: ப்ரக்³ரஹ்மேவ ச || க. 1.3.3 ||

இந்த்³ரியாணி ஹயாநாஹுர்விஷயாம்ஸ்தேஷு கோ³சராந் |

ஆத்மேந்த்³ரியமநோயுக்தம் போ⁴க்தேத்யாஹுர்மநீஷ்ண: || 4 ||

யஸ்த்வலிஜ்ஞாநவாந் ப⁴வத்யயுக்தேந மநஸா ஸதா³ |

தஸ்யேந்த்³ரியாண்யவஸ்யாநி து³ஷ்டாஸ்வா இவ ஸாரதே:2 || 5 ||

யஸ்து விஜ்ஞாநவாந் ப⁴வதி யுக்தேந மநஸா ஸதா³ |

தஸ்யேந்த்³ரியாணி வஸ்யாநி ஸத³ஸ்வா இவ ஸாரதே:2 || 6 ||

யஸ்த்வலிஜ்ஞாநவாந் ப⁴வத்யமநஸ்க: ஸதா³ஸூசி: |

ந ஸ தத்பத³மாப்நோதி ஸம்ஸாரம் சாதி⁴க³ச்ச²தி || 7... ||

யஸ்து விஜ்ஞாநவாந் ப⁴வதி ஸமநஸ்க: ஸதா³ஸூசி: |

ஸ து தத்பத³மாப்நோதி யஸ்மாத்³பூ⁴யோ ந ஜாயதே || 8 ||

விஜ்ஞாநஸாரதி²ர்யஸ்து மந:ப்ரக்³ரஹ்வாந் நர: |

ஸோ⁵த்⁴வந: பாரமாப்நோதி தத்³விஷ்ணோ: பரமம் பத³ம் || 9 ||

ஸரீரூபரத²ஸ்யேந்த³ரியாணி ஹயா:, மந: ப்ரக்³ரஹ:,
 பு³த்தி:⁴ ஸாரதி:², ஆத்மா யஜமானோ ரதீ² | யஸ்ய யஜமானஸ்ய
 பு³த்தி⁴ரூபஸாரதி²ர்விஜ்ஞாநவாந் குஸலஸ்தஸ்யேந்த³ரியாஸ்வா: ஸந்மார்கே³
 க³த்வா யஜமானம் மோக்ஷம் க³மயேயு: | விபரீதபு³த்தி⁴ஸாரத²யுபேதஸ்து
 யஜமானோ⁵தா³ந்தேந்த³ரியாஸ்வைர்நிஷித்த⁴மார்கே³ண நரகமாப்துயாத் |
 தஸ்மாந்முமுகூர்பு³த்தி⁴ஸாரதி²ம் ஸ்வேச்சா²சாராத்ப்ரதிநிவர்தயந் இந்த³ரியாஸ்வாந்
 ஸந்மார்கே³ ப்ரவர்தயேத் | அத்ர பு³த்தி⁴ஸாரதே:² ஸ்வஸதாபாத³நம் ஸம: |
 இந்த³ரியாஸ்வஸீகரணம் த³ம: இதி |

அந்யத்ராப்யுக்தம்மந ஏவ மநுஷ்யாணம் காரணம் ப³ந்த⁴மோக்ஷயோ: |
 ப³ந்தா⁴ய விஷயாஸக்தம் முக்த்யை நிர்விஷயம் ஸம்ரு³தம் || (ப. ப்³ர. யோ. 117)
 சித்தம் காரணமர்தா²நாம் தஸ்மிந் ஸதி ஜக³த்த்ரயம் |
 தஸ்மிந் க்ஷீணே ஜக³த்தக்ஷீணம் தச்சிகித்ஸ்யம் ப்ரயத்நத: || இதி |
 ஸாரதே²ரஸ்வாநாம் ச யதா² பரஸ்பரா⁴தீ⁴நதா ததா² பு³த்தே⁴ரிந்த³ரியாணம்
 ச பரஸ்பரா⁴தீ⁴நதா வர்ததே | விசித்ராநேகமணிக⁴டிதமாலாயா யதா²
 சாமீகரத்வேநைகத்வவ்யவஹாரஸ்ததா² ஷண்ணமபி விலக்ஷணநாம் ஸமாதீ³நாம்
 பரஸ்பரா⁴பேக்ஷணைநைகஸாத⁴நத்வவ்யவஹார: | ஸமாதீ³நாம் பரஸ்பரஸஹாயதா
 சேத்த²ம்-

(1) மநோவஸீகரணமந்தரேண இந்த³ரியஸ்ய ஜயோ ந ஸம்ப⁴வதீதி த³ம: ஸமம்
 அபேக்ஷதே |

(2) ப³ஹிர்முக்²ஸ்ய மநஸோ தா³ரபுத்ரவித்தாத³யாஸக்தஸ்ய
 வேதா³ந்தஸாஸ்த்ரகு³ருப்ரப்⁴ரு³திஷு பூர்ணஸ்ரத்³தா⁴ஸம்ப⁴வாச்ச²ரத்³தா⁴
 ஸமமபேக்ஷதே |

(3) அந்தரா மநோநிரோத⁴ம் ப்³ரஹ்மணி சித்தைகாக்³ர்யாஸம்ப⁴வாத்ஸமாதா⁴நம்
 ஸமமபேக்ஷதே |

(4) க்ஷீராதி³நா ஸம்வர்தி⁴தோ மார்ஜார:
 பாஸாத³யவஸீக்ரு³த்த்வாந்முஷைகத³ர்ஸநமாத்ரேண யதா² தத்³க்³ரஹ்ரணய
 தா⁴வேதே³வம் விஷயே⁴ய உபரதமபி மநோ நிரோதா⁴தி³பி⁴ரவஸீக்ரு³தம்
 சேத், ஸம்ப்ராப்தே விஷயே ப்ராசீநவாஸநாவேகா³த்த³தா⁴வேதி³யத உபரதி:
 ஸமமபேக்ஷதே |

(5) அந்தர்முக்²பூ⁴தமநஸைவ ஸீதோஷ்ணதி³த்³வந்த³வஸஹநம் கர்தும் ஸக்யதே,
 ந து ப³ஹிர்முக்²பூ⁴தமநஸேத்யதஸ்திதிக்கூாபி ஸமமபேக்ஷதே | இதி

ஸம: த³மாத³நாம் பஞ்சாநாம் ஸஹகா¹ |

(6) விநா து இந்த³ரியத³மேந மனோ ந ஜீயத இத்யத: ஸமோ⁵பி த³மமாகாங்குதே |

(7) ஞபரஸாதி³விஷயாஸக்தஸ்ய கு³ருவேதா³ந்தவாக்யஸ்ரத³தா⁴ ந ஜாயேதேத்யத: ஸ்ரத³தா⁴பி த³மமாகாங்குதே |

(8) இந்த³ரியநிக்³ரஹமந்தரா சைகாக்³ர்யம் ந மநஸோ ஜாயேதேத்யத: ஸமாதா⁴நமபி த³மமாகாங்குதே |

(9) ரு³தே த்விந்த³ரியத³மேநாநுபூ⁴தவிஷயகவாஸநாவேக்³வஸாத்

த்³ரு³ஷ்டேஷ்டவிஷயேஷு புந: புநரிச்சா² ஜாயேதேத்யத உபரதிரபி த³மமாகாங்குதே ||

(20)

முமுக்ஷா நாம - ஸ்வஸ்வரூபபூ⁴தப்³ரஹ்மாவாப்திரநர்த²நிவ்ரு³த்திஸ்ச மோக்ஷ இதி தஸ்மிந் தீவ்ரதரேச்சா² |

(21)

ஜ்ஞானோத்பத்திஸாத⁴நாநி - விவேகாதி³சதுஷ்டயம், ஸ்ரவணமநநிதி³த்யாஸநாநி த்ரீணி, தத்த்வம்பதா³ர்த²ஸோத⁴நம் சேத்யஷ்டௌ ஜ்ஞானஸாத⁴நாநி |

(22)

அந்தரங்க³ப³ஹிரங்க³ஸாத⁴நாநி - விவேகாதி³நி பூர்வோக்தஸாத⁴நாந்யஷ்டாவபி அந்தரங்க³ஸாத⁴நாநி | யஜ்ஞதா³நதபாதி³நி ப³ஹிரங்க³ஸாத⁴நாநி | அநயோர்முமுக்ஷார்ஜிஜ்ஞஸாத⁴நமநுதிஷ்டே²த் |

(10) அந்தரேண த்விந்த³ரியத³மேந விஷயஸாந்நித⁴யவஸாத் க்ஷுபி⁴தம் ஸந்மந: ஸீதோஷ்ணாதி³த்³வந்த³வம் ந விஷேஹேதேத்யதஸ்திதிக்கூாபி த³மமாகாங்குதே | இதி த³ம: ஸமாத³நாம் பஞ்சாநாம் ஸஹகா¹ |

(11) ஸ்ரீஸத³கு³ருவேதா³ந்தஸாஸ்த்ரேஷு தீவ்ரதரஸ்ரத³தா⁴பா⁴வே ஸ்ரவணாதெள³ ஸ்ரவணோபயோகி³ஸமாதி³ஸாத⁴நே ப்ரவ்ரு³த்திர்ந ஜாயேதேத்யத: ஸமாத³யோ⁵பி ஸ்ரத³தா⁴மபேக்ஷந்தே |

(12) அந்தரேண சித்தைகாக்³ர்யம் ஸமாதி³ஸாத⁴நாநி ந ஸித்³த⁴யேரந்நித்யத: ஸமாத³ய: ஸமாதா⁴நமபேக்ஷந்தே |

(13) விஷயேப்⁴யஸ்சேத் ஸ்யாத³நுபரதம் சித்தம் ததா³ ஸமாத³யோ ந

ஸித்³த்யேரந்நித்யத: ஸமாத³ய உபரதிமபேக்ஷந்தே |

(14) ஸீதோஷ்ணக்ஷுத்ப்பிபாலாலாபா⁴லாபா⁴தி³விசித்ரவிஷயாநுப⁴வஜநிததாபத்ரயாஸஹம்
சேத் ஸ்யாச்சித்தம், மநஸ: ஸம:, இந்த³ரியாணம் த³ம:, கு³ருவேதா³ந்தவாக்ய
ஸ்ரத்³தா⁴, சித்தைகாக்³ர்யம், ப்ராப்தோபபோ⁴க³யோக்³யத⁴நாதி³விஷயேப்ய
உபரதிஸ்சேத்யாதி³ஸாத⁴நாநி ந ஸித்³த்யேரந்நித்யத:

ஸமாத³யஸ்திதிக்காமபேக்ஷந்தே | இத்த²ம் பரஸ்பரஸாபேக்ஷத்வாத்
ஸமாத³ஷ்டகமபி மிவித்வைகமேவ ஸாத⁴நமித்யுச்சயதே |

1. யதா² பு³பு⁴க்ஷிதஸ்யாநந்யசித்ததயா அந்நபாநாதி³ஸம்ப்பிபாத³யிஷா,
யதா²க்³நிநா த³க்³த⁴ஸ்ய தச்சா²ந்த்யர்த²ம் ஜலாஸ்யாந்வேஷணம், ஏவம்
ஸம்ஸாரதாபத்ரயபரிவேஷ்டிதஸ்ய ததோ முமுக்ஷாயாமந்யசித்ததயா
ததை³காக்³ர்யமேவ தத்ர தீவ்ரதா | “ப்ரயோஜநமநுத்³தி³ஸ்ய ந மந்தோ³பி
ப்ரவர்ததே “இதி ந்யாயேந மோக்ஷரூப²லே மந்தே³ச்சா²பா⁴வே
நிஷ்காமகர்மாநுஷ்டா²நே ந கஸ்யசித்ப்ரவ்ரு³த்தி: ஸ்யாத் | அதோ
மந்த³முமுக்ஷயா ஸகலேதரஸாத⁴நேப்ய: ப்ரத²ம்தோ பா⁴வ்யம் | ததா³நீம்
ஸா ந தீவ்ரா ஸ்யாத் | ஸித்³தே⁴ஷு த்விதரஸாத⁴நேஷு ஸா தீவ்ரா ப⁴வேத் |
ஸைவ தீவ்ரேச்சா² ஸ்ரவணாதி³ப்ரவ்ரு³த்தௌ நிதா³நம் |

2. யதா² ஹம்ஸேந க்ஷீரநீரவிவேசநம் க்ரியதே,
யதா² வா த³த⁴நோ நவநீதஸ்ய விவேசநம் க்ரியதே ஏவம்
சிஜ்ஜு³யோருபலப்⁴யமாநகாரணகார்யத்வாதி³ஷ்டா²நாரோபிதத்த்வ-³ரு³க்³த்³ரு³ஸ்யத்வ-
ஸாக்ஷிஸாக்ஷயத்வாதி³ஸ்வரூபஸ்ய

ஸாஸ்த்ராநுஸாரிவிசாரணமேவ ஸோத⁴நம் |

3. த⁴நுஷி லக்ஷயவேதா⁴ய ஸந்த⁴க்ரு³தோ வா, த⁴நுஷொ முக்தோ வா பா³ணே
யதா² தத்³வேத⁴நே³ந்தரங்க³ஸாத⁴நம் ப⁴வதி, ஏவம் ஜ்ஞாநோத்பத்தௌ
விவேகாத³யோ³ஷ்டாவப்பந்தரங்க³ஸாத⁴நாநி ஸந்நிபத்யோபகாரகத்வாத் |

4. யதா² த⁴நு: லக்ஷயவேத⁴நே ப³ஹிஷ்ட²மேவ ஸத்
பா³ணஸந்தா⁴நத்³வாரோபகாரகத்வாத்³ப³ஹிரங்க³ஸாத⁴நம் ||

யஸ்ய ஸாத⁴நஸ்ய ஸ்ரவணாதி³கம் தத்கார்யபூ⁴தமபரோக்ஷஜ்ஞாநம் வா த்³ரு³ஷ்டம்
ப²லம், தத³ந்தரங்க³மித்யுச்சயதே | விவேகாதி³சதுஷ்டயம் ஸ்ரவணே முக்த்யஸாத⁴நம்;
ப³ஹிர்விஷயாபி⁴முக²ஸ்ய விவேகாத³யயோகா³ச்ச²ரவணாத³யஸித்³தே⁴ | ஏவம்
ஸ்ரவணமநநிதி³த⁴யாஸநாந்யபி ப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காரே முக்த்யஸாத⁴நாநி,
தத³பா⁴வே தத³பா⁴வாத் | தத்த்வமோ: பதா³ர்த²ஜ்ஞாநமப்யக²ண்ட³மஹாவாக்யார்தா²பே⁴த³ஜ்ஞ

காரணம் | இத்த²ம் விவேகாதி³சதுஷ்டயஸ்ய ஸ்ரவணாதே³, ஸ்ரவணாதே³ஸ்சாபரோக்ஷஜ்ஞாநே
 தத்த்வம்பதா³ர்த²ஜ்ஞாநஸ்ய மஹாவாக்யார்த²ஜ்ஞாநே ச க்ரமேண காரணப⁴வாபத்தெள
 பூர்வோக்தாந்யஷ்டாவப்பந்தரங்க³ஸாத⁴நாநீத்யுச்சயந்தே | அதஸ்தாநி ஸாத⁴நாநி
 முமுக்ஷுணா தீவ்ரதரஸ்ரத³த⁴யா ஸம்பாத³நீயாநி | யஸ்ய ஸாத⁴நஸ்ய ஸ்ரவணம்
 வா ஜ்ஞாநம் வா த³ருஷ்டப்ரயோஜநம் ந ப⁴வதி, கிந்து சித்தஸூத்³தி⁴மாத்ரம்
 ப²லம், தத் ஜ்ஞாநஸ்ய ப³ஹிரங்க³ஸாத⁴நம் | ஏவம் யஜ்ஞாதி³கர்மாணி
 ப³ஹிரங்க³ஸாத⁴நாநீத்யுச்சயந்தே | யத்³யபி தாநி ஸகாமஸ்யாநுஷ்ட²யமாநாநி
 ஸம்ஸாரஹேதுத்வேந ப³ந்தா⁴ய ப⁴வந்தி ந து சித்தஸூத்³த⁴யே, ததா²பி
 “யதா²க்ரது”ஸ்ருத்யா ஸம்யோக³ப்ரு²த²க்த்வந்யாயேந ச நிஷ்காமஸ்ய சித்தஸூத்³த⁴யே
 ப⁴வந்தி | தஸ்மாந்நிஷ்காமஸ்ய முமுக்ஷோ: சித்தஸூத்³தி⁴த்³வாரா ஜ்ஞாநோத்பத்திஹேதுத்வா,
 ப³ஹிரங்க³ஸாத⁴நாநீதி, விவேகாதி³நி த்வந்தரங்க³ஸாத⁴நாநீதி சோச்யந்தே
 | ப³ஹிரங்க³ா³நி = விப்ரக்ரு³ஷ்டாநி | அந்தரங்க³ா³நி = ஸந்நிக்ரு³ஷ்டாநி
 | யஜ்ஞாதி³நிகி²லகர்மாணி தத்ஸாத⁴நவித்ததா³ரபுத்ராதி³நி ச நிஸ்யேஷம்
 ய: ஸந்ந்யஸ்யதி ஸ ஏவ ஜ்ஞாநே உத்தமாதிகா⁴ | ஜ்ஞாநாதி⁴காரிணி
 யஜ்ஞாதி³நாமஸம்ப⁴வாத்தாநி ப³ஹிரங்க³ா³நீத்யுச்சயந்தே |

(23)

விவேகாதி³நாமந்தரங்க³ஸாத⁴நத்வநி²ரூபணம் - விவேகாதி³நாம் ஜ்ஞாநாதி⁴காரிணி
 ஸம்ப⁴வாத்தாந்யந்தரங்க³ா³நீத்யுச்சயந்தே | அத்ர சாயம் விஸேஷ: - விவேகா || ஏவம்
 நித்யநைமித்திகயஜ்ஞாதி³நி ஸ்ரெளதஸ்மாந்தகர்மாணி, ஸகு³ணோபாஸநாதி³நி ச
 மலவிசேஷபாதி³தோ³ஷநிராகரணேந சித்தஸூத்³தி⁴மைகா³ர்யம் சோத்பாத³ய
 ஜிஜ்ஞாஸோத்பத்தித்³வாரா ஜ்ஞாநே
 ஆராத³பகாரகத்வாத³ப³ஹிரங்க³ா³நீத்யுச்சயந்தே |
 ஆருருக்ஷோர்முநேர்யோக³ம் கர்மகாரணமுச்சயதே |
 யோகா³ருட⁴ஸ்யதஸ்யைவ ஸம: காரணமுச்சயதே || (ப⁴. சீ³. 6.3)
 இத்யாதி³வசநைரந்தரங்க³ஸாத⁴நஸித்³த⁴யநந்தரமேவ வஹிரங்க³ஸாத⁴நாநி
 பரித்யாஜ்யாநி | அந்யதா² விவேகாதி³ஸாத⁴நஸித்³தே:⁴ பூர்வமேவ நித்யநைமித்திகயஜ்ஞாதி³க
 உப⁴யப்ரஷ்டோ⁵த:⁴ பதேதே³வ | யதா² அந்த⁴கூபே பதிதோ து³ர்ப³லம்
 த்ரு³ணாத³யாஸ்ரயமவலம்ப³ய லம்ப³மாந: ஸ்வோத்³த⁴ரணய ப்ரஹிதத்³ரு⁴தரஜ்ஜ்வலம்ப³ந
 ப்ரா³க்தநாவலம்ப³ம் பரித்யஜ்நந்த:⁴ பதேத்த³வத் | தீ³நாம் ஸ்ரவணே உபயுக்தத்வாத்
 ஸ்ரவணாதீ³நாம் ச ஜ்ஞாநே விநியுக்தத்வாத் விவேகாதி³ந்யபேக்ஷய ஸ்ரவணாதீ³ந்யந்தரங்க³ஸாத
 | விவேகாதி³நி து தத³பேக்ஷயா ப³ஹிரங்க³ா³நி | யத்³யபி ஸர்வத்ர வேதா³ந்தஸாஸ்த்ரேஷு

ஜ்ஞாநம் ப்ரதி விவேகாதீ³ந்யந்தரங்க³ஸாத⁴நத்வேநைவோக்தாநி ந ப³ஹிரங்க³ஸாத⁴நத்வேந,
ததா²பி விவேகாதீ³நாம் ஹி, ஜ்ஞாநே அந்தரங்க³ஸாத⁴நீபூ⁴தஸ்ரவணமேவ ப்ரத்யக்ஷம்
ப²லம் | ஸ்ரவணாதீ³வத்³விவேகாதீ³ந்யபி ஜிஜ்ஞாஸுநா முமுக்ஷுணாவஸ்யமாத³ர்தவ்யாந்யேவ,
ந து யஜ்ஞாதீ³வத்³தா⁴தவ்யாநி | தஸ்மாத்தகாரணத், யஜ்ஞாதீ³யபேக்ஷயாந்தரங்க³த்வாச்ச
தாந்யந்தரங்க³ஸாத⁴நாநீத்யுச்ச்யந்தே |

(A. 24-26) ஜ்ஞாநே முக்²யாந்தரங்க³ஸாத⁴நஸ்ரவணாதீ³நாம் லக்ஷணம்-

(24)

ஸ்ரவணலக்ஷணம் - வஸ்துதோ விசார்யமாணே ஸ்ரவணாதீ³ந்யபி நாந்தரங்க³ஸாத⁴நாநி
ஜ்ஞாநஸ்ய, கிந்து தத்த்வமஸ்யாதி³மஹாவாக்யாந்யேவ; ப்ரமாணப²லத்வாத்
ஜ்ஞாநஸ்ய | “தம் த்வௌபநிஷதம் புருஷம்“(ப்³ரு³. 3.9.26) “வேதா³ந்தவிஜ்ஞாநஸுநிஸ்சிதார்த
(மு. 3.2.6) இத்யாதி³ஸ்ருதிப்⁴ய: | ஸ்ரவணம் நாம யுக்த்யா ஷட்³வித⁴தாத்பர்யவிங்கை:³
வேதா³ந்தவாக்யாநாமத்³விதீயே ப்ரத்யக³பி⁴ந்நப்³ரஹ்மணி தாத்பர்யநிர்ணயாநுகூலசேதோவ்ரு³த்
|

1. வேதா³ந்தஸ்ரவணம் ஹி தீ³ர்க⁴காலம் நைரந்தர்யணாதீ³ரேணுஷ்டே²யம் |
விவேகாதீ³ஸாத⁴நசதுஷ்டயரஹிதஸ்ய ப³ஹிர்முக்²ஸ்ய
நிரந்தராயதயா ஸ்ரவணம் ந ஸித்³த⁴யேத் | ஸ்ரவணமந்தரா
மநநநிதி³த⁴யாஸநே ந ஸ்யாதாம் | அத: ஸ்ரவணாதீ³யங்க³தயா
விவேகாதீ³சதுஷ்டயமவஸ்யம் ஸம்பாதீ³ய விசாரயேத் | லோகே ஸாஸ்த்ரஜ்ஞா⁵பி
விவேகமாத்ரயுக்தோ⁵ப்யத்யந்தவிஷயாஸக்த: ஸந் காம்யகர்மஸு ப்ரவர்ததே |
அதோ த்³விதீயஸாத⁴நேநேஹாமுத்ரப²லபோ⁴க³வைராக்³யேணுப்பவஸ்யம் பா⁴வ்யம்
|

ப்ரத²மத்³விதீயாப்⁴யாம் ஸம்பந்நோ⁵பி கஸ்சித்தகோபாதி³நா தப்யத இதி
த்ரு³தீயேநாபி ஸமாதீ³ஸாத⁴நேந பா⁴வ்யம் | ஸத்ஸ்வபி த்ரிஷு ஸாத⁴நேஷு
முமுக்ஷாபா⁴வே ஸ்ரவணதௌ³ ந ப்ரவர்தேதேதி சதுர்த²யா அபி முமுக்ஷயா
அவஸ்யம் பா⁴வ்யம் இதி |

2. தூ⁴மஜ்ஞாநேந வஹ்நிஜ்ஞாநஸ்ய ஜாயமாநத்வாதீ³யதா²
தூ⁴மோ வஹ்நிநிஸ்சயே விங்க³ம், ததா²த்³வைதஸ்வரூபே
ப்ரத்யக³பி⁴ந்நப்³ரஹ்மணி வேதா³ந்தாநாம் தாத்பர்யமிதி,
உபக்ரமோபஸம்ஹாராதீ³ஷட்³வித⁴தாத்பர்யவிங்கை³நிர்ணீயமாநத்வாத்நாநி

தாத்தப்ரியலிங்கா³நீத்யுச்யந்தே | யுக்திஸப்³தே³ந சைதாநி விங்கா³நி க்³ரு³ஹ்யந்தே |
தாநி ச விங்கா³நி ஷட்³விதா⁴நி³உபக்ரமோபஸம்ஹாராவப்³யாலோ³பூர்வதாப²லம் |
அர்த்²வாதோ³பபத்தீ ச விங்க³ம் தாத்தப்ரியநிர்ணயே || இதி வசநாத் |
(1) சா²ந்தோ³க்³யே ஷஷ்ட²ப்ரபாட²கே “ஸதே³வ ஸோம்யேத³மக்³ர
ஆஸ்தே³கமேவாத்³விதீயம்“ (சா². 6-2-1) இதி ப்ரகரணோபக்ரமே
யோ³ஸ்த² உக்த: ஸ ஏவோபஸம்ஹாரே³பி “ஐததா³த்³ம்யமித³ம் ஸர்வம்
தத்ஸத்யம் ஸ ஆத்மா“(சா². 6.16.3) இத்யுபஸம்ஹ்ரு³: |
இத்யுபக்ரமோபஸம்ஹாரைகருப்பயமேகம் விங்க³ம் |
(2) யதா² அர்த்² புருஷ: ஸ்வாபி⁴லஷிதமர்த்²ம் பி⁴ந்நபி⁴ந்நவாக்யை: புந:
புந: ப்ரக³கூர்யாதே³வம் பி⁴ந்நபி⁴ந்நயுக்திமத்³வசநை: ப்ரத்யக்³ப்³ரஹ்மைக்யம்
“தத்த்வமஸி“(சா². 6.8.7) இதி நவக்ரு³த்வ: புந:
புநரப்³யஸ்யதே | இத்யப்³யாலோ³பி த்³விதீயம் விங்க³ம் ||

(25)

மநநலக்ஷணம் - மநநம் நாம ப்ரத்யக்³ப்³ரஹ்மைக்யஸாத⁴க-தத்³பே³த³பா³த⁴க-

(3) அத்³விதீயம் ப்ரத்யக்³பி⁴ந்நம் ப்³ரஹ்ம வேதா³ந்தேதரப்ரமாணக்³ம்யமிதி
ஸ்வப்ரகாஸத்வேந நித்யாபரோக்ஷமிதி சார்த:²
“ஸ்ரத்³த⁴த்ஸ்வ ஸோம்ய“(சா². 6.12.2)
“ஆசார்யவாந் புருஷோ வேத³“(சா². 6.14.2) இதி
கு³ருவேதா³ந்தவாக்யஸ்ரத்³தா⁴மாத்ரஸமதி⁴க்³ம்யத்வபோ³த⁴கவசநைர்க³ம்யத
இத்யபூர்வதா த்ரு³தீயம் விங்க³ம் |
(4) “தஸ்ய தாவதே³வ சிரம் யாவந்ந விமோக்ஷயே அத²
ஸம்பத்ஸ்யே“(சா². 6.14.2) இத்யநேந கார்யகரணஸங்கா⁴தாத்³வ்யாவ்ரு³த்தோ
ப்³ரஹ்மவித் ப்³ரஹ்மைவ ப⁴வதீத்யத்³வைதப்³ரஹ்மபா⁴வாபத்திரூப²லம்
ப்ரதிபாத்³யத இதி ப²லம் சதுர்த்²ம் விங்க³ம் |
(5) “ததை³க்ஷத ப³ஹு ஸ்யாம்
ப்ரஜாயேய தத்தேஜோ³ஸ்ரு³ஜை“(சா². 6.2.3)
இத்யாதி³ஸ்ரு³ஷ்டிவாக்யய்³பே³த³நிந்தா³பூர்வகமபே³த³ ஸ்தூயத இத்யர்த²வாதோ³பி
பஞ்சமம் விங்க³ம் |
(6) ப்ரதிபாத³யிஷிதஸ்யாத்³வைதஸ்யாநுகூலத்³ரு³ஷ்டாந்தப்ரத³ர்ஸநமுபபத்தி: |
“யதா² ஸோம்யைகேந ம்ரு³த்³பிண்டே³ந ஸர்வம் ம்ரு³ண்மயம்

விஜ்ஞாதம் ஸ்யாத்³வாசாரம்ப⁴ணம் விகாரோ நாமதே⁴யம் ம்ரு³த்திகேத்யேவ
ஸத்யம்“ (சா². 6.1.4) “யதா² ஸோம்யைகேந

லோஹமணிநா ||“(சா². 6.1.5) “யதா² ஸோம்யைகேந

நக²நிக்ரு³ந்தநேந“(சா². 6.1.6) “ஏவமேவ க²லு

ஸோம்யாந்நேந ஸூங்கே³நாபோ மூலமந்விச்சா²தி³பி⁴ ஸோம்ய ஸூங்கே³ந தேஜோ

மூலமந்விச்ச² தேஜஸா ஸோம்ய ஸூங்கே³ந ஸந்மூலமந்விச்ச² ஸந்மூலா:

ஸோம்யேமா: ஸர்வா: ப்ரஜா: ஸதா³யதநா: ஸத்ப்ரதிஷ்டா:”²“(சா². 6.8.4)

இத்யாதி³வசநை: காரணஸத³ரூபவ்யதிரேகேண கார்ய நாஸ்த்யேவ, மாயாமாத்ரமித³ம்

த்³ரு³ஸ்யமிதி ம்ரு³ல்லோஹாதி³த்³ரு³ஷ்டாந்தமுக்கே²ந ஜக³த்ஸர்வம் ப்ரத்யக்ஷேதநம்

ப்³ரஹ்மைவேத்யுபபத்திருச்யத இத்யுபபத்திரபி ஷஷ்ட²ம் லிங்க³ம் |

ஏவம் உபக்ரமோபஸம்ஹாராதி³ஷ்ட³வித⁴லிங்கை³ர்வேதா³ந்தவாக்யாநாமத்³வைதே

ப்ரத்யகா³த்மநி தாத்பர்யநிர்ணயாநுகூலசேதோவ்ரு³த்தி: ஸர்வணம் | ஏவமேவ

ஸர்வேஷாமபி வேதா³ந்தாநாமத்³வைதே தாத்பர்யாவதா⁴ரணம் போ³த்யம் | உபக்ரம:

=

ப்ரகரணரம்ப⁴: உபஸம்ஹார: = ப்ரகரணஸமாப்தி: |

1. ஐக்யஸாத⁴கயுக்தய:-

(1) அநுமாநப்ரமாணம் - யத் ஸச்சிதா³நந்த³ஸ்வரூபம் ந ததோ ப்³ரஹ்மணே

பி⁴த்³யதே; யத் ஸச்சிதா³நந்த³ஸ்வரூபம் ந ப⁴வதி தத் ப்³ரஹ்மணே

பி⁴த்³யதே | யதே²ஸ்வர: ஸச்சிதா³நந்த³ஸ்வரூபத்வாதே³வ ப்³ரஹ்மணே

ந பி⁴த்³யதே, வ்யாவஹாரிகோ க⁴டாதி³ஸ்த்வந்ரு³தஜ²து³கா²த்மகக்தவேந

ஸச்சிதா³நந்த³ரூபத்வாபா⁴வாத்³ப்³ரஹ்மணே பி⁴த்³யதே | ஏவம் ஜீவோ⁵பி

ப்³ரஹ்மைவ,

ஸச்சிதா³நந்த³ஸ்வரூபத்வாத் ஈஸ்வரவத் இத்யநுமாநம் |

(2) உபமாநப்ரமாணம் - யதா² க⁴டாகாஸமடா²காஸயோர்க⁴டமட²ரூபோபாதீ⁴

விநா ந ஸ்வதோ பே⁴தோ³ஸ்தி, ததா² அந்த:கரண(பு³த்³தி⁴) மாயாரூபோபாதீ⁴

அந்தரா ஜீவப்³ரஹ்மணோரபி பே⁴தோ³ நைவ ஸித்³த்யதி |

(3) அர்தா²பத்திப்ரமாணம் - “நேஹ நாநாஸ்தி

கிஞ்சந“(ப்³ரு³. 4.4.19, க. 2.1.11) ;

“ந து ததோ த்³விதீயமஸ்தி“(ப்³ரு³. 4.3.23)

“அதோ⁵ந்யதா³ர்தம்“(ப்³ரு³. 3.7.23)

இத்யாதி³ஸ்ருத்யுக்தபே⁴த்³நிந்தா³ந்யதா²நுபபத்த்யா வஸ்துதோ⁵பே⁴தா³ஸித்³தௌ⁴

ஸ்ருதிவையர்த்த்யப்ரஸங்கா³த்³வஸ்யமைக்யமப்⁴யுபேயம் | யதா²

தே³வத³த்தஸாரீரக³தபீநதவபு³த்த³யா போ⁴ஜநாபா⁴வபு³த்தி³ர்பா³த்த³யதே, ஏவம்
பே⁴த³தீ⁴ரபி “நேஹ நாநாஸ்தி“(ப்³ரு³. 4.4.19, க. 2.1.11)

“நேதி நேதி“(ப்³ரு³. 2-3-6) இத்யாதி³ஸ்ருதிபி³ர்பா³த்த³யத ஏவ |

இத³ம் ச யுக்தித்ரயமபே⁴த³ஸாத⁴கம் |

2. பே⁴த³பா³த⁴கயுக்தய:-

(1) அநுமாநப்ரமாணம் - ப்ரத்யக்பரசிதோர்பே⁴தோ³ மித்²யா, உபாத்த⁴யதீ⁴நத்வாத்,
க⁴டா- ||

யுக்திபி⁴ ஸதா³த³விதீயப்³ரஹ்மாத்தமைக்யாநுஸந்தா⁴நம் |

(26)

நிதி³த்த³யாஸநலக்ஷணம் - பே⁴த³ப்ரத்யய(அநாத்மப்ரத்யய) அநந்தரிதப்³ரஹ்மாகாரப்ரத்யயப்ரவா
ஏவ நிதி³த்த³யாஸநம் உச்யதே | நிதி³த்த³யாஸநபரிபாகாவஸ்தை²வ ஸமாதி⁴ரிதி,
நிதி³த்த³யாஸநே³ந்தர்பா⁴வாந்ந ஸமாதி⁴ ப்ரு²த²க்ஸாத⁴நத்வேந க³ண்யதே |

(27)

ஸ்ரவணாதி³ப்ரயோஜநநிருபணம் - ஸ்ரவணாதீ³நி யத்³யபி ந ஸாக்ஷாஜ்ஜ்ஞாநஸாத⁴நாநி,
அப்ரமாணத்வாத்; ததா²பி தாநி ஜ்ஞாநப்ரதிப³ந்த⁴கீ⁴தபு³த்தி³தோ³ஷாஸம்பா⁴வநாவிபரிதபா⁴
நாஸயந்தி | அஸம்பா⁴வநா = ஸம்ஸய: | விபரிதபா⁴வநா = விபர்யய: |
காஸமடா²காஸயோ: பே⁴த³வத் | யந்நைவம் தந்நைவம் (யதௌ³பாதி⁴கம் ந ப⁴வதி
தந்மித்²யா ந ப⁴வதி), யதா² வ்யாவஹாரிகக⁴டபடாதி³பே⁴த³ ஒளபாதி⁴கஸ்வாபா⁴வாதே³வ
ஸத்ய: (ந மித்²யா) தத்³வத் | அத ஏவ யத்ர யத்ரோபாதி⁴நிப³ந்த⁴நோ பே⁴த³ஸ்தத்ர
தத்ர மித்²யைவ ஸ: |

(2) உபமாநப்ரமாணம் - யதா² பி³ம்ப்³ரதிபி³ம்ப்³யோர்பே⁴தோ³ மித்²யா ததா²
ஜீவப்³ரஹ்மணோரபி |

(3) அர்தா²பத்திப்ரமாணம் - மஹாவாக்யைருபநிஷத்ஸு ஜீவப்³ரஹ்மணோரபே⁴த³ ஏவ
நிஸ்சித: |

யதி³ப்ரதீயமானோ³பி பே⁴தோ³ வஸ்துதோ ந மித்²யா ஸ்யாத்ந்ரஹி மஹாவாக்யைரபே⁴தோ³
ந ப்ரதிபாத்த³யேத,

ப்ரதிபாத்த³யதே து | தஸ்மாத்³ர்தா²பத்திப்ரமாணாத்³பி ஜீவப்³ரஹ்மணோரபே⁴தோ³
மித்²யைவ |

(4) அநுபலப்³தி⁴ப்ரமாணம் - ஜாக்³ரதஸ்வப்நயோருபாதே⁴ ஸத்வாஜ்ஜீவப்³ரஹ்மணோரபே⁴த³:

ப்ரதீயதே | ஸுஷுப்தௌ தத³பா⁴வாத்³பே⁴தோ³ நைவோபலப்⁴யத இத்யதோ ஜீவப்³ரஹ்மணோர்பே⁴த:³ பரமார்த²தோ நைவேதி

நிஸ்சீயதே | இத்யநுபலப்³தி⁴ப்ரமாணம் | ஏவம் ஏதா பே⁴த³க²ண்ட³நயுக்தய: |

1. அயமேவ பே⁴த:³ ஸாக்ஷாத்காரநிதி³த்⁴யாஸநயோ: - ஸ்வயமேவ நம்ரீபூ⁴தவ்ரு³க்ஷஸாகா²வத்³விநைவ ஸ்வப்ரயத்நம் “அஹம் ப்³ரஹ்மாஸ்மி” இதி வேதா³ந்தஜந்யா அநாத்மகாரவ்ரு³த்திரூபாந்தராயரஹிதா ப்³ரஹ்மாகாரவ்ரு³த்தி: ஸாக்ஷாத்கார உச்யதே | நிதி³த்⁴யாஸநம் து ஸ்வப்ரயத்நாதா³நமிதவ்ரு³க்ஷஸாகா²வத்³ஸ்வப்ரயத்நமாத்ரஸாத்⁴யா ப்³ரஹ்மாகாரவ்ரு³த்தி: | ப்ரயத்நோபரமே து ஸாகா²யா உந்நமநவத், நிதி³த்⁴யாஸநநிவ்ரு³த்தௌ நிவர்³தேதைவ ப்³ரஹ்மாகாரவ்ரு³த்திரபி இதி |

2. அத்ர ஸமாதி⁴ஸப்³தே³ந

த்ரிபுடபா⁴ந்ரஹிதநிர்விகல்பகஸமாதி⁴ரபி⁴தீ⁴யதே | நிதி³த்⁴யாஸநஸப்³தே³ந த்⁴யாத்ரு³த்⁴யாநத்⁴யேயாத்மகத்ரிபுடயுக்தஸவிகல்பஸமாதி⁴ருச்யதே | ததா² சோக்தம் பஞ்சத³ஸ்யாம் | தாப்⁴யாம் நிர்விகி³கித்ஸே⁵ர்தே²சேதஸ: ஸ்தா²பிதஸ்ய யத் |

ஏகதாநத்வமேதத்³தி⁴ நிதி³த்⁴யாஸநமுச்யதே || தத்³வ. 54 ||

த்⁴யாத்ரு³த்⁴யாநே பரித்யஜ்ய க்ரமாத் த்⁴யேயைககோ³சரம் |

நிவாததீ³பவச்சித்தம் ஸமாதி⁴ரபி⁴தீ⁴யதே || 55 || இதி |

3. இயம் ரஜ்ஜூர்வா ஸர்போ வேதி கோடித்³வயவிஷயகம் ஜ்ஞாநம் ஸம்ஸய: |

4. ரஜ்ஜூள “அயம் ஸர்ப:” இத்யவித்³யாவ்ரு³த்திர்விபர்யய: |

அயமேவ ப்⁴ராந்திஜ்ஞாநம், விபரீதபா⁴வநா, விபரீதஜ்ஞாநம், ஜ்ஞாநாத்⁴யாஸ

இதி சோச்யதே | ப்ரக்ரு³தே மித்²யாபூ⁴தேஷு தே³ஹாதி³ஷ்வநாத்மஸு

ஸத்யத்வபு³த்³தி⁴ ஆத்மத்வபு³த்³தி⁴ஸ்ச வபர்யய: | ஸ்ரவணஸ்யோபயோக:³ -

வேதா³ந்தவாக்யம் கிமத்³விதீயம் ப்³ரஹ்ம போ³த⁴யதி, உத யத்கிஞ்சித்³ர்தா²ந்தரமிதி

ப்ரமாணக³தஸந்தே³ஹ: ஸ்ரவணேந நிவர்³த்யதே | மநநஸ்யோபயோக:³ -

ஜீவப்³ரஹ்மணோர்பே⁴த:³ ஸத்ய உத பே⁴த³ இதி ப்ரமேயக³தஸந்தே³ஹ: | ஸ

சாநேகப்ரகாரோ⁵பி மநநேந நிவார்யதே | நிதி³த்⁴யாஸநஸ்யோபயோக:³ -

“தே³ஹாதி³த்³ரு³ஸ்யப்ரபஞ்ச: ஸர்வோ⁵பி ஸத்ய:, ஜீவப்³ரஹ்மணோர்பே⁴த³ஸ்ச

ஸத்ய: “இதி தீ⁴ரவிபரீதபா⁴வநா | ஸா ச நிதி³த்⁴யாஸநேந நிவார்யதே | ஏவம்

ஸ்ரவணாதி³த்ரயம் ஜ்ஞாநப்ரதி³நத³கீ⁴பூ⁴தாஸம்பா⁴வநாவிபரீதபா⁴வநாநிவ்ரு³த்தித்³வாரா

பரம்பரயா அப்ரோக்ஷஜ்ஞாநஸாத்⁴நம் ப⁴வதி | ந து ஸாக்ஷாத் |

(28)

அபரோக்ஷஜ்ஞாநஸாக்ஷாத்ஸாத்³நம் - ஜ்ஞாநஸ்ய ஸாக்ஷாத்ஸாத்³நம் து
 ஸ்ரோத்ரேந்த்³ரியஸம்ப்³த³த⁴வேதா³ந்தவாக்யமேவ | தச்ச த்³விப்ரகாரம் |
 அவாந்தரவாக்யம் மஹாவாக்யம் சேதி | ஜீவாத்மபரமாத்மஸ்வரூபப்ரதிபாத்³கவாக்யமவாந்தர
 | ததை³க்யப்ரதிபாத்³கவாக்யம் மஹாவாக்யமிதி சோச்யதே | அவாந்தரவாக்யேந
 பரோக்ஷமேவ ஜ்ஞாநம் ஜாயதே | மஹாவாக்யேந த்வபரோக்ஷமேவ | “அஸ்தி
 ப்³ரஹ்ம”இதி ஜ்ஞாநம் பரோக்ஷம் | “அஹமேவ ப்³ரஹ்ம”இதி ஜ்ஞாநம்பரோக்ஷம்
 | “த்வமேவ ப்³ரஹ்மாஸி” இதி கு³ரூபதி³ஷ்டமஹாவாக்யஸ்ரவணாந்தரம் ஸ்ரோது:
 ஸிஷ்யஸ்ய புஷ்கலஸாத்³நஸம்பந்நஸ்ய “அஹம் ப்³ரஹ்மாஸி” இத்யபரோக்ஷமேவ
 ஜ்ஞாநம் ஜாயதே | ஸ்ரோத்ரேணஸம்ப்³த³த⁴ம் வாக்யம் நைவ ஜ்ஞாநம் ஜநயேத்
 | அத: ஸ்ரோத்ரேந்த்³ரியஸம்ப்³த³த⁴மஹாவாக்யமேவாபரோக்ஷஜ்ஞாநஹேது: |
 மஹாவாக்யேந ஸர்வேஷாம் ஜ்ஞாநம்பரோக்ஷமேவ ஜாயதே, ந து பரோக்ஷமிதி
 நியம: |

(A. 29-31) மஹாவாக்யம்பரோக்ஷஜ்ஞாநஹேதுரித்யத்ராக்ஷேபஸமாதா³நாநி

1. ப்ரமாணம் = உபநிஷத்³வாக்யாநி, ஸப்³த³ப்ரமாணம் |
2. ப்ரமேய: = மோக்ஷாதி³ஜ்ஞேயவிஷய: |
3. ஏவம் ஸம்ஸயத்³வயே நிவ்ரு³த்தே³பி ஸாக்ஷாத்காராத்பூர்வமவித்³யாயா: ஸத்வாத்
 “அஹம் ப்³ரஹ்ம ந ப⁴வாமி, ஜீவ ஏவாஹம்; மத்தோ பி⁴ந்நமேவ ப்³ரஹ்ம;
 தே³ஹாதி³ஜக³த் ஸத்யம்;” இத்யேவம்விதா⁴நேகஸம்ஸயா: [விபர்யயா:]
 புந: புநர்ஜாயேரந் | தந்நிவ்ரு³த்தேய ஸதா³ நிதி³த்யாஸிதவ்யமேவ |
4. நேத்ராஞ்ஜநம் நேத்ரரோக³நிவ்ரு³த்தித்³வாரா ஸூர்யாவலோகநே உபகரோதி
 நேத்ரஸ்ய | நேத்ரமேவ து ஸூர்யம் ஸாக்ஷாத்யதா² பஸ்யதி, ததா²
 ஸ்ரவணாத்³ந்யபி ஜ்ஞாநப்ரதிப³ந்த⁴கீபூ⁴தஸம்ஸயவிபர்யயரூப(தோ³ஷ)
 ரோக³நிவ்ரு³த்தித்³வாரா ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநஸாத்³நாநி ப⁴வந்தி |
 ஸாக்ஷாஜ்ஞாநஸாத்³நம் து ஸ்ரோத்ரஸம்ப்³த³த⁴மஹாவாக்யமேவ |

(29)

அத்ர கேசிதா³க்ஷிபந்தி -

- (1) ஸ்ரவணாத்³நி மஹாவாக்யாநி ச ஸமுச்சித்யைவாபரோக்ஷஜ்ஞாநம்

ஜநயந்தி | கேவலாநி து வாக்யாநி பரோக்ஷமேவ ஜ்ஞாநம் ஜநயேயு:, நாபரோக்ஷம் |
 (2) கேவலவாக்யாந்யேவ யத்³யபரோக்ஷஜ்ஞாநம் ஜநயேயுஸ்தர்ஹி வ்யர்தா²நி
 ஸ்யு: ஸ்ரவணமநநிதி³த⁴யாஸநாநீதி |

ந ச கேவலமஹாவாக்யாத³பரோக்ஷமேவ ஜ்ஞாநம் ஜாயதே, ஸ்ரவணாத³நாம்
 த்வஸம்பா⁴வநாவிபரீதபா⁴வநாநிவ்ரு³த்தாவுபயுக்ததவாந்ந வ்யர்த²தேதி வாச்யம்
 | அபரோக்ஷஜ்ஞாநவிஷயே வஸ்துநி கஸ்யாப்யஸம்பா⁴வநாவிபரீதபா⁴வநாநுத³யாத்,
 கேவலாத³பி மஹாவாக்யாத³பரோக்ஷமேவ ஜ்ஞாநம் ஜாயதே இதி வத்³தாம் மதே,
 தத்த்வமஸ்யாதி³மஹாவாக்யைப்³ரஹ்மாபரோக்ஷஜ்ஞாநோத்பத்த்யநந்தரமஸம்பா⁴வநாவிபரீத
 ஸ்ரவணாத³ஸாத⁴நாநாம் வ்யர்த²தைவ ஸ்யாத் | அஸ்மந்மதே து (பூர்வபக்ஷிமதே)
 கேவலவாக்யேந பரோக்ஷமேவ ஜ்ஞாநம் ப்ரத²மம் ஜாயதே | ஸ்ரவணாத³ஸஹக்ரு³தேந
 வாக்யேந து பஸ்சாத³பரோக்ஷமித்யங்கீ³காராந்ந ஸ்ரவணாத³வையர்த²யம் |
 இத்யநேகக்³ரந்த²க்ரு³த்தாத்பர்யமிதி |

(30)

ப்ரத²மாக்ஷேபஸ்ய ஸமாதா⁴நம் - யது³க்தம் ஸப்³த³ஸாமாந்யம் பரோக்ஷமேவ
 ஜ்ஞாநம் ஜநயேதி³தி, நைததஸாதா⁴ | யதோ⁵யமேவ ஸ்வபா⁴வ: ஸப்³த³ஸ்ய
 யத் பரோக்ஷாபரோக்ஷரூபத்³விவித⁴ஜ்ஞாநஜநகத்வமிதி | தே³ஸகாலபரிச்சி²ந்நம்
 (ஆவ்ரு³தம்) வஸ்து வ்யவஹிதமித்யுச்யதே | தத³நவச்சி²ந்நம் (தத³நாவ்ரு³தம்)
 அவ்யவஹிதமிதி ச | வ்யவஹிதவிஷயகம் ஸாப்³த³ம் ஜ்ஞாநம் பரோக்ஷமேவ,
 ந கதா³சித் கத²ஞ்சித்³ப்யபரோக்ஷம் ப⁴வதி; ஸ்வர்கே³ந்த³ரதே³வதாத³நாம்
 வ்யவஹிதாநாம் ஜ்ஞாநஸ்ய ஸாஸ்த்ரரூபஸப்³த³ப்ரமாணேந ஜாயமாநஸ்ய
 நித்யம் பரோக்ஷத்வாத் | அவ்யவஹிதவஸ்துவிஷயகம் ஸாப்³த³ம் ஜ்ஞாநம்
 பரோக்ஷம்பரோக்ஷம் ச ப⁴வதி | யதா³ அவ்யவஹிதவஸ்துவிஷயகம் ஜ்ஞாநம்
 “அஸ்தி”இதி ஸப்³தே³ந ஜாயதே ததா³ அவ்யவஹிதஸ்யாபி வஸ்துநோ ஜ்ஞாநம்
 பரோக்ஷமேவ ப⁴வதி | யதா² “த³ஸமோ⁵ஸ்தி” இத்யத்ர “அஸ்தி”ஸப்³தே³ந
 ஜாயமாநமவ்யவஹிதஸ்யாபி த³ஸமபுருஷஸ்ய ஜ்ஞாநம் பரோக்ஷமேவ ப⁴வதி | யதா³
 அவ்யவஹிதவஸ்துவிஷயகம் ஜ்ஞாநம் “இத³மஸ்தி” இத்யாதி³ ஸப்³த³ப்ரமாணேந
 ஜாயதே ததா³ தஜ்ஜ்ஞாநம்பரோக்ஷமேவ ப⁴வதி, ந பரோக்ஷம் | யதா²

1. பஞ்சத³ஸப்³ரகரணாத³க்ரு³த்³வித்³யாரண்யப்³ரப⁴ரு³தய: |
2. இத³ம் ஸாரீரகமீமாம்ஸாயாஸ்தாத்பர்யம் |
3. தூ³ரதே³ஸே ஸ்தி²தம் வஸ்து தே³ஸதோ வ்யவஹிதம் | பூ⁴தப⁴விஷயத்³வஸ்து
 காலதோ வ்யவஹிதமித்யுச்யதே |

“த³ஸமஸ்த்வமஸி” இত্যத்ர “த்வமஸி”ஸப்³தே³ந ஜாயமாநம் த³ஸமபுருஷஜ்ஞாநமபரோக்ஷமேவ
 ப⁴வதி | ஏவமேவ ப்ரக்ரு³தஸ்ய ப்³ரஹ்மண: ஸர்வப்ரானிப்ரத்யகா³த்மபூ⁴தத்வாத்³த்யந்தாவ்யவத
 நித்யாபரோக்ஷரூபஸ்யாபி ஜ்ஞாநம், “தத³ஸ்தி”இத்யவாந்தரவாக்யேந பரோக்ஷமேவ
 ஜாயதே | மஹாவாக்யம் து “த³ஸமஸ்வமஸி “இதிவத் ஸ்ரோதுராத்தமத்வேநாபரோக்ஷதயா
 ப்³ரஹ்ம போ³த⁴யதி | அத ஏவ மஹாவாக்யேநாவ்யவஹிதப்ரத்யக்³ப்³ரஹ்மாபரோக்ஷஜ்ஞாநமேவ
 ஜாயதே, ந து பரோக்ஷமிதி |

(31)

த³விதியாக்ஷேபஸ்ய ஸமாதா⁴நம் - யத்தூக்தம் மஹாவாக்யேநாபரோக்ஷஜ்ஞாநோத்பத்யங்க்³கா
 ஸ்ரவணாத்³நாம் வையர்த்த²யம் ஸ்யாதி³தி, தத³ஸத் | கஸ்சந ராஜா ஸ்வாமாத்யம்
 ப⁴ர்ச்ச²நாமகம் சக்ஷுஷா பஸ்யந்நபி விபீதபா⁴வநயா யதா² ந விவேத³ தம்,
 ததா² மஹாவாக்யேந ப்³ரஹ்மாபரோக்ஷஜ்ஞாநோத்பத்தாவபி யஸ்யாந்த:கரணே
 அஸம்பா⁴வநாதி³தோ³ஷா: ப்ரதிப³ந்த⁴கா: வர்தந்தே தஸ்ய ஸகலங்கம் ஜ்ஞாநம்
 நைவ ப²லாய கல்பதே | அத: ப்ரதிப³ந்த⁴கீபூ⁴ததோ³ஷநிவ்ரு³த்த்யர்த்த²ம் தேந
 ஸ்ரவணாதி³கமவஸ்யமாவர்தநீயம் | யஸ்ய து புந்ர்பு³த்த³தென⁴ மஹாபா⁴க்³யவஸாத்
 ராக்³த³வேஷாதி³காரணீபூ⁴தாஸம்பா⁴வநாதி³தோ³ஷா நைவ வித்³யந்தே தஸ்ய
 ஸ்ரவணாதி³வையர்த்த²யமிஷ்டமேவ | ஏவஞ்ச ஜ்ஞாநஸ்ய ஸாக்ஷாத்காரணம்
 மஹாவாக்யமேவ, ந ஸ்ரவணாதி³ | ஸ்ரவணாதி³ து ஜ்ஞாநப்ரதிப³ந்த⁴கீபூ⁴தாஸம்பா⁴வநாதி³தோ³ஷ
 குர்யாத் | தாவந்மாத்ரேண ஸ்ரவணாத்³யபி ஜ்ஞாநஸாத்⁴நமிதி கௌ³ண்யா
 வ்ரு³த்த்யோச்யதே | ததா² ச விவேகாதி³சதுஷ்டயமபி ஸ்ரவணாத்³புபகாரகதயா
 ஜ்ஞாநஸாத்⁴நமித்யேவோச்யதே | ததா² ச விவேகாதி³ஸாத்⁴நசதுஷ்டயஸம்பந்ந
 ஏவாதிகாரீதி லித்³த⁴ம் |

1. த³ஸமபுருஷகதா² - த³ஸ பதி²கா தே³ஸாந்தரக³மநஸமேய

மத்⁴யே மார்கே³ காஞ்சிந்நதீ³ம் க³பீ⁴ராம் ப்ராப்ய ஏகைகஸஸ்தீர்த்வா பரம்
 பாரமாஸாத்³ய ஸர்வே வயமுத்தீ³ரண ந வேதி ஸந்தி³ஹாநாஸ்தத்³ப்ரத்யயார்த்த²ம்
 ப்ரத்யேகம் ஸ்வாத்மாநம் விஹாய க³ண்யந்த: “நவைவ வயம் ஸம்:

ஏகோ நத்³யாம் மமார“இதி ருருது: ³ | ததா³ கஸ்சந பாந்த: ²தேஷாம்

பரிதே³வநம் ஸ்ருத்வா, பு³த்த⁴வா ச து: ³க²நிதா³நம், க்ரு³பயா ப்ரத²மத:

“த³ஸமோ⁵ஸ்தி” இத்யவோசத் | ததா³ தேஷாம் பரோக்ஷமேவ ஜ்ஞாநம்

த³ஸமவிஷயமபூ⁴த் | தேஷவேக: “குத்ராஸ்தி த³ஸம:“

இத்யப்ரு³ச்ச²த் | ஸோ⁵ப்³ரவீத் “ஸ த³ஸம: த்வமஸி” இதி |

ததை³வ தஸ்ய ஸ்வவிஷயகத³ஸமத்வஜ்ஞாநமபரோக்ஷமேவாஜாயத |

ததா² சாரோக்ஷயே ஸத்யபி த³ஸமஸ்ய, கரணே ச சக்ஷுஷி
 ஸதி, “த³ஸமஸ்த்வமஸி”இதி பரோபதே³ஸமந்தரா
 ஸ்வவிஷயகம் ஜ்ஞாநம் பரோக்ஷகல்பமேவாஸீத் | யதை²வாத்ர
 “த்வமேவாஸி த³ஸம:”இத்யாப்தோபதி³ஷ்டவாக்யமபரோக்ஷஜ்ஞாநே
 ஸாக்ஷாத்ஸ்வயம் கரணம், ஏவமேவ ப்ரத்யக்³ப்³ரஹ்மாபரோக்ஷஜ்ஞாநே⁵பி
 கு³ரூபதி³ஷ்டமஹாவாக்யமபி ஸாக்ஷாதே³வ கரணம் ப⁴வதி | தஸ்ய ச
 ஸம்ஸயாதி³தோ³ஷ்ப்ரதிபி³ந்த⁴கஸூ³ந்யஸூ³தா⁴ந்த:கரணம் ஸஹகாரிஸாத⁴நம் |
 (சதுர்த²ஸ்தரங்கே³ அஸ்ய விஸ்தர:)
 2. இயம் கதா² பஞ்சமதரங்கே³ விவ்ரியதே |
 3. அயம் புருஷோ வேதா³ந்தக்³ரந்தே² தத்³விசாரத்³வாரா ஆத்மஜ்ஞாநே
 ஆத்மஜ்ஞாநத்³வாரா மோக்ஷே ச அதி⁴க்ரியதே |

(32)

விஷயநிரூபணம் - அயம் ச க்³ரந்தோ² ஜீவப்³ரஹ்மைக்யம் ப்ரதிபாத³யதி
 | அத: ப்ரத்யக்³பரசிதோரைக்யமேவாஸ்ய க்³ரந்த²ஸ்ய விஷய: | ஸர்வே
 வேதா³ஸ்தமேவார்த²ம் ப்ரதிபாத³யந்தி | இதோ⁵ந்யதா² த்³வைதவாதி³நோ
 வேத³விருத்³தா⁴ர்த²வாதி³த்வாத்³வேத³பா³ஹ்யா: ஸடா:² = கூ³ட⁴விப்ரியகாரிண: =
 ப்ரத்யக்ஷம் ஸ்துதிகர்தார: பரோக்ஷே சாதிக்³ஷகா: |

(A. 33-38) ப்ரயோஜநநிரூபணம்-

(33)

ப்ரயோஜநலக்ஷணம் - ஸர்வப்ரபஞ்சகாரணீ⁴தாஜ்ஞாநம் தத்கார்யத்³ரு³ஸ்யஜாதம்
 ஸர்வம் த்³வைதம் ச ஜநநமரணப்ரப³ந்த⁴ரூபாகி³லது:³க²நிதா³நத்வாந்மஹாநர்த²
 இதி ஸ்ருதிஸம்ரு³திபுராணேதிஹாஸாநு⁴வாதி³ஸகலப்ரமாணஸித்³த⁴ம் |
 ஈத்³ரு³ஸாநர்த²நிவ்ரு³த்தி: பரமாநந்தா³வாப்திஸ்ச மோக்ஷ இத்யுச்ச்யதே | அயமேவ
 மோக்ஷா⁵ஸ்ய க்³ரந்த²ஸ்ய பரமப்ரயோஜநம் | ஜ்ஞாநம் த்வவாந்தரப்ரயோஜநம் |
 புருஷஸ்ய யத்³விஷயே உத்கடேச்சா² ஜாயதே ததே³வ தஸ்ய பரமம் ப்ரயோஜநம்
 புருஷார்த² இதி சோச்யதே | ஸகலஜநாநாம் ச து:³க²நிவ்ரு³த்தௌ ஸுகா²வாப்தௌ
 சேத்³ரு³ஸீச்சா² ஸஞ்ஜாயதே | பூர்வோக்தாநர்த²த்³வைதாபா⁴வோபலக்ஷிதபரமாநந்த³சிதே³வ
 மோக்ஷஸ்வரூபம் | அத ஏவ மோக்ஷ: பரமப்ரயோஜநம், ந ஜ்ஞாநம் |

து:³க²நிவ்ருத்தாவாநந்த³வாப்தௌ ச ஜ்ஞாநஸ்ய ஹேதுத்வாத், தஸ்ய து:³க²நிவ்ருத்தயாநந்த³ரூபத்வாபா⁴வாச்ச ஜ்ஞாநமவாந்தரப்ரயோஜநம் | பரமப்ரயோஜனாவாப்தௌ யத் த³வாபீப⁴வதி தத³வாந்தரப்ரயோஜநம் | யதா² கத³ஸீப²லப்ராப்தௌ தத்பத்ரபுஷ்பாதி³ | ஏதாத³ரு³ஸவேதா³ந்தக்³ரந்த²ஜநிதஜ்ஞாநத்³வாரா முக்திரூபபரமப்ரயோஜநம் ஜ்ஞாநமவாந்தரப்ரயோஜநம் ப⁴வதி |

(34)

அத்ர ப்ரத²மாக்கேப: - யது³க்தமநர்த²நிவ்ருத்தி: பரமாநந்த³வாப்திஸ்ச க்³ரந்த²ஸ்ய பரமப்ரயோஜநமிதி, தந்ந ஸங்க³ச்ச²தே | யத: ஸர்வேஷ்வபி வேதா³ந்தேஷு ஜீவஸ்ய பரமாநந்த³ரூபத்வம் வர்ணிதம் | ப⁴வத்³பி⁴ரபி ததை²வாங்கீ³க்ருத்ம் | லோகே த்வப்ராப்தஸ்யைவ ப்ராப்திர்யுஜ்யதே | ந து ஸதா³ ப்ராப்தஸ்யைவ ப்ராப்தி: கதா³சித³பி ஸங்க³ச்ச²தே | தஸ்மாத்ஸதா³ பரமாநந்த³ஸ்வரூபஸ்யைவ ஸத ஆத்மந: புந: பரமாநந்த³ப்ராப்திகத²நம் ஸர்வதா²ப்யஸம்பா⁴விதமேவேதி |

(35)

தத்ஸமாதி:⁴ - ஏதாத³ரு³ஸபூர்வபக்ஷயாக்ஷேபஸ்ரவணமாத்ரேணாத³வைதக்³ரந்தோ²க்த-ப்ரயோஜநே⁵நாத³ரோ ந கார்ய: | வேதா³ந்தஜ்ஞாநோபதே³ஷ்ட்ருத்⁶?- ஸத்³கு³ருக்ரு³பாலேஸபாத³ரு³ஷ்டாந்தப்ரசண்ட³வாதப³லேந ஸுகரத்வாத் | ததா² ஹி, கஸ்சந புருஷோ ப⁴ராந்த்யா ஸ்வகரஸ்த²கங்கணம் நஷ்டம் மத்வா அந்வேஷமாண இதஸ்ததோ ப⁴ரமந்

1. ஜீவஸப்³தே³ந ஜீவஸப்³த³லக்ஷயார்த:² கூடஸ்தோ² போ³த⁴ய: |

2. “விஜ்ஞாநமாநந்த³ம் ப்³ரஹ்ம” (ப்³ரு. 3.9.27)

இத்யாத³யநந்தஸ்ருதய: | அஸ்யார்த²ஸ்துவிஜ்ஞாநம் ஜீவசைதந்யம், ஆநந்த³ம் ப்³ரஹ்மைவ ந ததோ⁵திரிச்யத இதி |

அந்யேந கேநசிதா³ப்தேந ப்ரபோ³தி⁴த: ஸந், ப்ராப்தமேவ கரஸ்த²ம் கங்கணமபூர்வத்யா ப்ராப்தமிதி மந்யமாந: “மம கங்கணமிதா³நீமுபலப்³த⁴ம்“இதி யதா² வத³தி; ததை²வ பரமாநந்த³ஸ்வரூபே ஸ்வாத்மநி நித்யாபரோக்ஷத்யா ஸதா³ ப்ராப்தேப்யவித³யாவஸாத³ப்ராப்தத் “நாஹம் பரமாநந்த³ஸ்வரூப:, கிந்து ப்³ரஹ்மைவ ததா²; ததோ விஸக்ஷணஸ்ய மம தது³பாஸநயா தாத³ரு³ஸப்³ரஹ்மப்ராப்தி: ஸம்பாத³யா“ஈத மூடோ⁴ ப⁴ராந்த்யா ப்ரதிபத்³யதே | ஏவம்வித் பண்டி³தோ⁵பி மூட⁴தம ஏவ | “அந்யோ⁵ஸாவந்யோ⁵ஹம்ஸமீதி ந ஸ வேத³ யதா² பஸு:” (ப்³ரு. 1.4.10) “ததே³வ ப்³ரஹ்ம த்வம் வித³தி⁴

நேத³ம் யதி³த³முபாஸதே” (கே. 1.4.8) “யோ⁵ந்யதா² ஸந்தமாத்மாநமந்யதா² ப்ரதிபத்³யதே | கிம் தேந ந க்ரு³தம் பாபம் செளரேணத்மாபஹாரிண:” இத்யாதி³ஸ்ருதிஸ்ம்ரு³திஸதே⁴யோ ஜீவப்³ரஹ்மபே⁴த³வாதி³நாம் மூர்க²த்வாங்க³காராத | இத்த²ம் பூ⁴தாநாமபி மூர்கா²ணைநந்தஜந்மார்ஜிதபுண்யபுஞ்ஜவஸாத்ஸம்ஸ்க்ரு³தசித்தாநாம், ப்ரஸாந்தசித்தாத் ப்³ரஹ்மவித்³வரிஷ்டா²த் ஸத்³கு³ரோர்யதி³ கதா³சித்³வேதா³ந்தத்ஸ்ரவணம் லப்⁴யேத, ததா³ “பரமாநந்தோ³ வேதா³ந்தவாக்யை: ஸத்³கு³ருக்ரு³பாகடாக்ஷலேஸேந சாஸ்மாபி:4 ப்ராப்த:”இதி மதிர்ஜாயேத | அயம் பா⁴வ: - ஆத்மந: பரமாநந்த³ஸ்வரூ³ஊபத்வே⁵பி ஸ்வப்ரகாஸாபரோக்ஷஸ்வரூபத்வே⁵பி ஸ்வாவித்³யாவ்ரு³த்தவாத்³ப்ராப்தவத்தேஷாம் ஸ்வஸ்வரூபம் பூர்வமபா⁴த் | யதா³ து ஸ்ரீமதா³சார்யமுகா²த்³வேதா³ந்தத்ஸ்ரவணேந ஸ்வஸ்வரூபபூ⁴த ஏவ பரமாநந்தோ³ பு³த்³தா⁴வவபா⁴ஸதே ததை³வ ஸ அபூர்வதயா ப்ராப்தவத்³வ்யவஹரியதே | ஏவமேவ ப்ராப்தஸ்யாபி புந: ப்ராப்திகத²நமுபபத்³யதே | தஸ்மாத்³ப்ராப்திரேவாஸ்ய க்³ரந்த²ஸ்ய பரமப்ரயோஜநமிதி யுக்தமேவோக்தம் |

(36)

ப்ராப்தப்ராப்திரூபப்ரயோஜநம் நிரூப்யேதா³நீம் நித்யநிவ்ரு³த்தநிவ்ரு³த்திரூபப்ரயோஜநமபி யுக்தமேவோக்தமித்யுச்சயதே | ரஜ்ஜெள ஸர்பஸ்ய நித்யநிவ்ரு³த்தஸ்யாபி கதா³சித்³ப்⁴ரமாத³வபா⁴ஸே ஸதி, “ரஜ்ஜுரேவேயம்”இத்யதி⁴ஷ்டா²நஸாக்ஷாத்காரமாத்ரேண ஸ நிவர்ததே யதா², ததா² ஸ்வாத்மநி ப்⁴ரமாத் ப்ரதீயமாத்⁵பி ஸம்ஸார:, நித்யநிவ்ரு³த்த ஏவ ஸ்வஸ்வரூபாரோக்ஷஸாக்ஷாத்காரேண நிஸ்ஸேஷம் நிவர்ததே | தஸ்மாந்நித்யநிவ்ரு³த்தஸ்யாபி

1. வயாவஹாரிகத³ஸாயாம் ப்ராதிபா⁴ஸிகத³ஸாயாஞ்சாவபா⁴ஸமாநஸ்யாபி ப்ரபஞ்சஸ்ய “நேதி நேதி” (ப்³ரு³. 2.3.6)

“அதோ⁵ந்யதா³ர்தம்” (ப்³ரு³. 3.7.23) “ந து தத்³த்³விதீயமஸ்தி

ததோ⁵ந்யத்³விப⁴க்தம்” (ப்³ரு³. 4.3.23) “நேஹ நாநாஸ்தி

கிஞ்சந” (ப்³ரு³. 4.4.19) இத்யாதி³ஸ்ருதிபி:4 யுக்திபி:4

ஸ்வாநுப⁴வைஸ்ச பரமார்த²தோ⁵வித்³யமாநத்வமேவ | காலத்ரயநிஷேத⁴

ஏவ நித்யநிவ்ரு³த்திரித்யுச்சயதே | பூர்வோக்தப்ரமாண: காலத்ரயே⁵பி

ப்ரபஞ்சோ நாஸ்த்யேவேதி ப்ரபஞ்சயாதா²த்யநிஸ்சய ஏவ நித்யநிவ்ரு³த்தஸ்ய

தஸ்ய நிவ்ரு³த்திரஜ்ஞயா | இநவ்ரு³த்தி:, நித்யப்ராப்தஸ்யாபி ப்ராப்திஸ்ச

வேதா³ந்தக்³ரந்த²ஸ்ய பரமப்ரயோஜநம் ஸுதராமுபபந்நமேவ |

(37)

த்³விதீயாக்ஷேப: - நநு ஸவிலாஸாஜ்ஞாநநிவ்ரு²த்தி: பரமாநந்தா³வாப்திஸ்ச
க்³ரந்த²ஸ்ய ப்ரயோஜநமித்யுக்³தம் ந ஸங்க³ச்ச²தே | யதோ நிவ்ரு²த்திர்நாம
நிஸ்யேஷநாஸ ஏவ;நாஸஸ்து ப்ரத்⁴வம்ஸாபா⁴வ ஏவ | அதோ⁵நந்த²நிவ்ரு²த்திரூபாபா⁴வஸ்ய
பரமாநந்த³ப்ராப்திரூபாபா⁴வஸ்ய சைகத்ர முக்திஸ்வரூபே ஸாமாநாதி⁴கரண்யம்
ந க⁴டேத, பா⁴வாபா⁴வயோரந்யோந்யவிரோதா⁴த், விருத்³த⁴ர்மயோரேகத்ர
யுக³பத்ஸமாவேஸாயோகா³ச்ச | தஸ்மாது³க்தப்ரயோஜநம் க்³ரந்த²ஸ்ய ந
ஸம்ப⁴வதீதி சேத்-

(38)

தத்ஸமாதி:⁴ - நைஷ தோ³ஷ: | ஸவிலாஸாவித்³யாநிவ்ரு²த்தேரதி⁴ஷ்டா²நப்³ரஹ்மசைதந்யமா,
ததோ⁵திரிச்யதே ஸா | யதா² ஆரோபிதஸர்³பநிவ்ரு²த்திரதி⁴ஷ்டா²நரஜ்ஜுமாத்த்ரம்,
ஏவம் கல்பிதநாமரூபாத்மகஸகலவஸ்துநிவ்ரு²த்திரபி தத³தி⁴ஷ்டா²நசிந்மாத்த்ரமேவ,
ந ததோ⁵திரிக்தேதி ஸித்³த⁴ம் | ஆரோபிதப்ரதியோகி³கப்ரத்⁴வம்ஸஸ்ய
ப்ரதியோக்யதி⁴ஷ்டா²நே பா⁴ஸமாநஸ்யாதி⁴ஷ்டா²ந்மாத்த்ரவநியமாத் | தது³க்தம்
வார்திகே “அதி⁴ஷ்டா²நாவஸேஷோ ஹி நாஸ: கல்பிதவஸ்துந:” இதி |
அயமேவ ப⁴க³வத்³பாதா³தீ³நாமாஸய: ஆகராதி³ஷு ஸ்பு²டதர: | அத ஏவ
ப்ரக்ரு²தே⁵ப்யநந்த²நிவ்ரு²த்திர்³ரஹ்மமாத்த்ரமித்யுக்³ததோ³ஷாநவகாஸ: | ஸர்வாநந்த²த்³ரு³ஸ்ய
| தச்ச ப்³ரஹ்ம ஸித்³த⁴வஸ்துஸ்வரூபத்³பா⁴வரூபம் | தஸ்மாத்³நந்த²நிவ்ரு²த்தே³ப்³ரஹ்ம
தஸ்யா அஸ்மிந் க்³ரந்தே²ப்ரயோஜநத்³வகத²நம் யுக்³தமேவேதி |

1. “தத்³யதா² ஹிரண்யநிதி⁴ம் நிஹிதமக்ஷேத்ரஜ்ஞா உப்யுபரி

ஸஞ்சரந்தோ ந விந்தே³யுரேவமேவேமா: ஸர்வா: ப்ரஜா அஹரஹர்³க³ச்ச²ந்த்ய ஏதம்
ப்³ரஹ்மலோகம் ந விந்த³ந்த்யந்ரு²தேந ஹி ப்ரத்யூடா:” (சா². 8.3.2)

இத்யாதி³ஸ்ருத்யுக்³தா³ய்யா க்³ரு²ஹே⁵நந்த²நிஹிதோ ஹிரண்யநிக்ஷேபோ
வித்³யமானோ⁵பி யாவத³வித்³யமவித்³யமாநவத³வித்³யமாப்ராப்தவத்³ப⁴வதி |

அஞ்ஜநாத்³யுபாயைர்ஜ்ஞாதஸ்சேத் ப்ராப்தவத்³ப⁴வதி | இயமேவ

நித்யப்ராப்தஸ்ய ப்ராப்திரித்யுச்யதே | யதா²யம் த்³ரு²ஷ்டாந்த:, ஏவமேவ

“அயமாத்மா ப்³ரஹ்ம” (ப்³ரு². 2.5.19) “ப்ரஜ்ஞாநம்

ப்³ரஹ்ம” (ஐ. 3.1) “ஸர்வம் க²லுமித³ம் ப்³ரஹ்ம”

(சா². 3.14.1) “ஆத்மைவேத³ம் ஸர்வம்” (சா². 7.25.2)

“ப்³ரஹ்மைவேத³ம் ஸர்வம்” (ப்³ரு². 2.5.1) இத்யாதி³ஸ்ருதிபி:⁴

ஸர்வஸ்ய ப்ரஹ்மத்வோபதே³ஸேந பரமாநந்த³ஸ்வரூபஸ்ய ஸ்வஸ்ய

ப்ரஹ்மத்வாத் நித்யப்ராப்தத்வே⁵ப்யவித்³யயாப்ராப்தத்வப்⁴ரம: |

“அக்²ண்ட³பரமாநந்த³சித்³ரூபப்³ரஹ்மைவாஹம்”இதி

ஸ்ருதியுக்க்த்யநுப⁴வைர்ஜாயமாநஸ்வஸ்வரூபஸாக்ஷாத்கார ஏவ நித்யப்ராப்தஸ்ய
ப்ராப்திரிதி |

2. ரஜ்வாம் ப்ரதீயமாநஸர்பஸ்ய ரஜ்ஜூரதி⁴ஷ்டா²நத்வேந கத்²யதே |

மந்தா³ந்த⁴காரே ப்ரதிபா⁴ஸமாநஸர்பப்⁴ரமாதி⁴ஷ்டா²நஸ்ய

ப்ரகாஸஸம்ப்³ந்தே⁴ ஸதி “ரஜ்ஜூரேவேயம்”இதி

நிஸ்சய ஜாதே தக்கூக்ஷணதே³வ ஸர்போ நிவர்ததே |

தஸ்மாத்தஸர்பநிவ்ரு³த்திதத்³தி⁴ஷ்டா²நரஜ்ஜூஸாக்ஷாத்காரயோஸ்சைகக்ஷணவச்சே²தே³ந

ஜாயமாநத்வாத் ஸர்பநிவ்ரு³த்திரதி⁴ஷ்டா²நரஜ்ஜூமாத்ரம் ப⁴வதி |

(39)

ஸம்ப்³ந்த⁴நிரூபணம் - (1) க்³ரந்த²ஸ்ய விஷயஸ்ய (ப்ரமேயஸ்ய) ச ப்ரதிபாத்³யப்ரதிபாத்³கபா⁴வ:

ஸம்ப்³ந்த:⁴ | க்³ரந்த:² ப்ரதிபாத்³க:, விஷய: (ஜீவப்³ரஹ்மைக்யம்) ப்ரதிபாத்³ய: | யத்

விஷயம் விவிச்ய போ³த⁴யதி தத் ப்ரதிபாத்³கம், யத் போ³த⁴யதே தத்ப்ரதிபாத்³யம்

| (2) அதி⁴காரிப²லயோ: ப்ராப்யப்ராபகபா⁴வரூப: ஸம்ப்³ந்த:⁴ | ப²லம் ப்ராப்யம்,

அதி⁴காரீ ப்ராபக: | யத்³வஸ்து லப்⁴யதே தத் ப்ராப்யம், யோ லப்³தா⁴ ஸ ப்ராபக:

| (3) அதி⁴காரிவிசாரயோஸ்து கர்த்ரு³கர்தவ்யபா⁴வரூப: ஸம்ப்³ந்த:⁴ | அதி⁴காரீ

கர்தா, கர்தவ்யோ விசார: | ய: கரோதி ஸ கர்தா, யத் க்ரியதே தத்கர்தவ்யம் |

(4) க்³ரந்த²ஜ்ஞாநயோ: ஜந்யஜநகபா⁴வ: ஸம்ப்³ந்த:~4 | விசாரத்³வாரா ஜ்ஞாநம் ப்ரதி

க்³ரந்தோ² ஜநக: ஜ்ஞாநம் ஜந்யம் | யது³த்பாத்³யதி தஜ்ஜநகம், யது³த்பத்³யதே

தஜ்ஜந்யம் | ஏவமேவ ஸம்ப்³ந்தா⁴ந்தரமபி போ³த⁴யம் | யஸ்து ஸாத⁴நஸம்ப்ந்நோ

ஜிஜ்ஞாஸு: ப்ரத²மம் படே²த் | இமம் தரங்க³ம் ஸததம் முக்தோ⁵ஸௌ

நாத்ர ஸம்ஸய: || இதி ஸ்ரீவாஸுதே³வப்³ரஹ்மேந்த்³ரஸரஸ்வதீவிரசிதே

ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக்ரே அநுப³ந்த⁴ஸாமாந்யநிரூபணம் நாம

|| ப்ரத²மஸ்தரங்க:~3 ||

1. ஸம்ப்³ந்த⁴ரூபாநுப³ந்த⁴கத்²நே ப்ரயோஜநம் - யத்³வஸ்துநோ

யேந ஸஹ ஸம்ப்³ந்தோ⁴ ப⁴வதி தஸ்ய தத்³விஷயே⁵ப்யுபயோகோ³ஸ்தி |

யதா² குலாலாத்³நாம் க⁴டாத்³நாம் ஸஹ ஸம்ப்³ந்தோ⁴ஸ்தி, அத: குலாலாத்³யோ

க⁴டாத்³யுத்பத்திவிஷயே உபயுஜ்யந்தே | யஸ்ய யேந ஸம்ப்³ந்தோ⁴ நாஸ்தி ந

தஸ்ய தத்³விஷயே உபயோகோ³ஸ்தி | யதா² சக்ஷுஷோ வாய்வாகாஸாப்⁴யாம்
ஸம்ப³ந்தா⁴பா⁴வாத் தத்³விஷயீகரணே நோபயோக:³ | ஏவம் க்³ரந்த²ப்³ரஹ்மணே:
ஸம்ப³ந்தா⁴பா⁴வே க்³ரந்த²ஸ்ய ந ப்³ரஹ்ம விஷயோ ப⁴வேத் | க்³ரந்தோ²ஸ்பி ந
ப்³ரஹ்மப்ரதிபாத்³க: ஸ்யாத் | தஸ்மாத்த்பரஸ்பரோபகாரஸித்³யர்த²மநயோ:
ஸம்ப³ந்த:⁴ அதத்³வ்யாவ்ருத்த்யா போ³த்⁴யபோ³த்⁴கபா⁴வரூப: கல்ப்யதே | இதி |
2. ஸம்ப³ந்தா⁴ந்தரஸப்³தே³ந ஸ்வணாதே³ர்ஜ்ஞானேந ஸஹ, ஜ்ஞானஸ்ய ச
மோக்ஷேந ஸஹ ச ஸாத்⁴யஸாத்⁴நபா⁴வரூப: ஸம்ப³ந்தோ⁴ விஜ்ஞேய: |

Chapter 2 ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக³ரே அநுப³ந்தா⁴நாம் விஸேஷதோ
நிரூபணம் நாம த்³விதீயஸ்தரங்க³ |

பூர்வதரங்கே³ அநுப³ந்த⁴ஜாதம் ஸங்க்ஷேபத உக்தம் |
அஸ்மிம்ஸ்து த்³விதீயதரங்கே³ தத்³விஸ்தரத: ப்ரதிபாத்³யதே |

(A. 40-43) அதி⁴காரிவிஷயகாக்ஷேபா:-

(40)

து:க²நிவ்ரு³த்தாவாக்ஷேப: - ஸாத⁴நசதுஷ்டயஸம்பந்நோ⁵தி⁴காரீதி பூர்வம்
ப்ரத்யபாதி³ | தேஷு ஸாத⁴நேஷு “முமுக்ஷுதா” நாமைகா | ஸா ச
ஸாத⁴நேஷு³த்தமா | முமுக்ஷுதா நாம தீவ்ரதரமோக்ஷேச்சா² | மோக்ஷஸ்ச
ஸோபாதா³நகாரணஜக³ந்நிவ்ரு³த்த்யுபலக்ஷிதப்³ரஹ்மாவாப்திரித்யுச்ச்யதே | அத்ர
மோக்ஷலக்ஷணக⁴டகவிஸேஷணரூபப்ரத²மாம்ஸே ஸோபாதா³நகாரணஜக³ந்நிவ்ரு³த்தௌ
பூர்வபக்ஷீ ஸங்கதே - மூலாவித்³யயா ஸஹ ஜக³ந்நாஸம் ந கோ⁵பி வாஞ்ச²தி
| கிந்து விவேகீ தாபத்ரயநிவ்ரு³த்திமாத்ரம் வாஞ்ச²தி | தாபத்ரயஞ்ச (1)
ஆத்⁴யாத்மிகம் (2) ஆதி⁴பௌ⁴திகம் (3) ஆதி⁴தை³விகஞ்சேதி | தத்ர ஸரீரே
ஜ்வராதி³ரோக³க்ஷுத்திபாஸாதி³ஜந்யம் து:க²ம் ஆத்⁴யாத்மிகம், சோரவ்யாக்⁴ரஸர்பாதி³ஜந்யம்
து:க²ம் ஆதி⁴பௌ⁴திகம், யக்ஷராக்ஷஸப்ரேதபிஸாசக்³ரஹாதி³ஜந்யம் ஸீதவாதாதபாதி³ஜந்யம்
ச து:க²ம் ஆதி⁴தை³விகம் | ஏதத்திரிவித⁴து:க²நிவ்ரு³த்திரேவ ஸர்வை: ப்ரார்த்²யதே
| ந து:க²த³ந்யஸ்ய கஸ்யசித³பி நிவ்ரு³த்திர்விவேகிபி:⁴ ப்ரார்த்²யதே |
தஸ்மாந்மூலாவித்³யா

1. கஸ்சித்தில க்³ரு³ஹீ க்³ரு³ஹப்ராஸாதா³தி³ஸமாரம்ப⁴ஸமயே
பரிஸரவர்திநாந்யேந க்³ரு³ஹஸ்தே²ந ப்ரதிருத்³தோ⁴ ந்யாயாதி⁴பதித்³வாரா
ஸ்வஸ்வாம்யம் ஸம்ஸாத்⁴ய யதா² க்³ரு³ஹாரம்பே⁴ ப்ரவர்ததே, தத்³வதே³வாயம்
க்³ரந்த²கர்தாபி ப்ரத²மதரங்கே³ ஸாமாந்யதோ⁵நுப³ந்த⁴சதுஷ்டயம்
நிரூப்ய க்³ரந்த²மாரப⁴மாண: பூர்வபக்ஷயாக்ஷேபேண ப்ரதிப³த்³த⁴,

ஸ்ருதியுக்த்யநுபவாதி³ப்ரமாணவலம்பே³ந ஸ்வபக்ஷம் ஸம்ஸாத⁴யந்நிம்ம
க்³ரந்த²மாரப⁴தே |

2. உபாதா³நகாரணம் = மூலாவித்யா |

3. “ந ஹி பி⁴க்ஷுகா: ஸந்தீதி ஸ்தா²ல்யோ நாதி⁴யூ³யந்தே,”

“ந ஹி யூகா: ஸந்தீதி வஸ்த்ராணி ந பரிதீ⁴யந்தே,” “ந

ஹி ம்ரு³கா: ஸலபா⁴ஸ்ச ஸந்தீதி ஸாலயோ நோப்யந்தே” இதி யதா²

ததா² விவேகீ தாபத்ரயப⁴யாந்ந ஜக³தோ நாஸமிச்ச²தி | கிந்து

தாபத்ரயநிவ்ரு³த்திமாத்த்ரமிச்ச²தி, இதீயம் ஸாங்க²யமதாநுயாயிநாம் ஸங்கா |

4. ஆத்மாநமதி⁴க்ரு³த்ய வர்தமாநம் ஸ்தூ²லஸூக்ஷ்மஸரீரமத்⁴யாத்மம் |

ததோ ஜாயமாநம் து:³கா²தி³கமாதி⁴யாத்மிகம் |

5. ஸ்வஸரீராதி³ஸங்கா⁴தவ்யதிரிக்தம் ஸத் யத் சக்ஷுரிந்த³ரியகோ³சரம்

தத³தி⁴பூ⁴தம் | ததோ ஜாயமாநம் து:³கா²தி³கமாதி⁴பௌ⁴திகம் |

6. ஸ்வஸரீராதி³ஸங்கா⁴தவ்யதிரிக்தம் ஸத் யத் சக்ஷுரிந்த³ரியகோ³சரம்

தத³தி⁴தை³வம் | ததோ ஜாயமாநம் து:~கா²தி³கமாதி⁴தை³விகம் |

ஸஹிதஜக³ந்நிவ்ரு³த்தௌ ந கஸ்யாபீச்சா² ஜாயதே | இதி |

(41)

ந ச ஸர்வேஷாம் நி:ஸேஷஸகலது:~க²நிப³ர்ஹணேச்சா² வித³யதே, ஸமூலாஜ்ஞாநஜக³ந்நிவ்ரு³
ந நி:ஸேஷது:~கோ²ச்சே²த:~ ஸம்ப⁴வதி, இத்யதோ நி:ஸேஷது:~க²நிவ்ரு³த்த்யந்யதா²நுபபத்த்யா
ஸமூலாஜ்ஞாநஜக³ந்நிவ்ரு³த்திரர்தா²தா³க்ஷிப்யதே இதி வாச்யம் | ஆர்தாநாம்
த⁴ந்வந்தர்யாதி³க்ரு³தாயுர்வேதோ³க்தபை⁴ஷஜ்யஸேவநாத் ஜ்வராதி³ரோக³ஹேதுகது:~க²க்ஷயத
| போ⁴ஜநேநக்ஷுஜ்ஜந்யது:~க²நிவ்ரு³த்தே: ஸர்வாநுப⁴வஸித்³த⁴வாச்ச | இத்த²மேவ
தத்தத்ப்ரதீகாரேண தத்த³து:~க²நிவ்ரு³த்திஸம்ப⁴வே ஸமூலாஜ்ஞாநஜக³ந்நிவ்ரு³த்திமந்தரேண
து:~க²நிவ்ரு³த்தே: ஸம்ப⁴விதத்வாத், நாபேக்ஷயதே து:~க²நிவ்ரு³த்த்யர்த²ம்
ஸமூலாஜ்ஞாநஜக³ந்நிவ்ரு³த்தி: | தஸ்மாந்மோக்ஷலக்ஷணக⁴டகஸமூலாஜ்ஞாநஜக³ந்நிவ்ரு³த்
விஸேஷணம்ஸே ந கஸ்யாபீச்சா² ஜாயதே |

(42)

ஸுக²ப்ராப்திவிஷயாக்ஷேபா: - மோக்ஷலக்ஷணக⁴டகவிஸேஷ்யாம்ஸே ப்³ரஹ்மாவாப்திரூபே³பி
ந கஸ்யாபீச்சா² ஜாயதே | ததா² ஹி - யதே³வ வஸ்து ப்ரா³க³நுபூ⁴தம்
தஜ்ஜாதீயவஸ்த்வந்தரஸ்யைவ ஸுக²ஸாத⁴ந்த்வேந ஸம்ப்ராப்தாவிச்சா²

ஸர்வேஷாம் ஜாயேத, நாநநூபூ⁴தஸம்ப்ராப்தௌ | யதா² தே³ஸாந்தரேஷு
 வித்³யமாநேஷ்வத்யத்³பூ⁴தேஷ்வப்யநிர்ஜ்ஞாதேஷு பதா³ர்தே²ஷு, தத்ப்ராப்தீச்சா²
 ந கஸ்யாபி ஜாயத ஏவ | தத்³வதே³வாத்ராபி முமுக்ஷூரதி⁴காரிண: ப்ராங்ந
 ப்ரஹ்மவிஷயகஜ்ஞாநமஸ்தி | யஸ்ய து ப்ரஹ்மஜ்ஞாநமஸ்தி ஸ நாதி⁴காரீ,
 தஸ்ய முக்தத்வாத் | முக்தஸ்ய ச முமுக்ஷூநுபபத்தேரதி⁴காராபா⁴வ: |
 அதோ வேதா³ந்தஸ்ரவணுத்பூர்வமநிர்ஜ்ஞாதஸ்ய ப்ரஹ்மணே⁵வாப்தீச்சா²
 கஸ்யாபி நோந்மிஷத்யேவ | இத்த²ம் ஸமூலாஜ்ஞாநஜக³ந்நிவ்ரு³த்த்யாத்மகே,
 தது³பலக்ஷிதப்³ரஹ்மாவாப்திரூபே ச மோக்ஷே ந ஜாயேதைவேச்சா² கஸ்யசித்³பி |
 தஸ்மாத்³தி⁴காரீ முமுக்ஷூர்ந கோ⁵பி ஸித்³த்⁴யதி |

(43)

அதி⁴கார்யபா⁴வம் ப்ரகாராந்தரேண ப்ரதிபாத³யதி - ஸர்வோ⁵பி விஷயஸுக²மேவ
 வாஞ்ச²தி | தபஸ்விநோ⁵பி பாரலௌகிகபோ⁴கா³இப³லாஷே²ணவைஹிகாந்
 போ⁴கா³ந் பரித்யஜ்யாநேகவித⁴க்லேஸாந்ஸஹந்தே | ததா² சைஹிகே⁴யோ
 வாமுஷ்மிகே⁴யோ வா விஷயஸுகே²ப்ய ஏவ ஸர்வே ஸ்ப்ரு³ஹயந்தி |
 நைவேத³மஸ்தி விஷயஸுக²ம் மோக்ஷே | ததோ ந கோ⁵பி மோக்ஷஸாத⁴ந்மிச்சே²த்
 | ததஸ்ச மோக்ஷேச்சா²ரூபா முமுக்ஷூ ந கஸ்யாபி ஸித்³த்⁴யேத் | கிஞ்ச
 ப்ரஹ்மாதி³ஸ்தம்பா³ந்தஸ்ய லோகஸ்ய விஷயஸுகா²ஸாபாஸபரவஸீக்ரு³த்சித்தத்வாத்
 வைராக்³யோபரமஸமத³மாதி³ஸாத⁴நம் ந கஸ்யாபி ஸித்³த்⁴யேத் | தஸ்மாத்ஸாத⁴நசதுஷ்டயஸ
 க்³ரந்தா²ரம்ப:4 |

(A. 44-45) அதி⁴காரிவிஷயகாக்ஷேபாணம் ஸமாதா⁴நாநி-

(44)

மோக்ஷஸ்ய ப்ரத²மாம்ஸபூ⁴தே ஸமூலாஜ்ஞாநஜக³ந்நிவ்ரு³த்திரூபே இச்சா²ஸம்ப⁴வப்ரகார:
 - மோக்ஷேச்சா² ந கஸ்யாபி ஸம்ப⁴வதி; யதோ மோக்ஷே அம்ஸத³வயமஸ்தி, ப்ரத²ம:
 ஸோபாதா³ந்காரணஜக³ந்நிவ்ரு³த்திரூபோ⁵ம்ஸ:, த்³விதீயோ ப்ரஹ்மப்ராப்திரூபோ⁵ம்ஸ:
 | தத்ர ஸோபாதா³ந்காரணஜக³ந்நிவ்ரு³த்திரூபே மோக்ஷஸ்ய ப்ரத²மாம்ஸே ந
 கஸ்யாபீச்சா² ஸம்ப⁴வதி; அபி து த்ரிவித⁴து:3²நிவ்ரு³த்தீச்சை²வ ஸர்வேஷாம்
 ஸம்ப⁴வதி | தத்தத்³து:3²நிவ்ரு³த்திஸ்தத்தது³பாயாத்³ப⁴வதி | தஸ்மாத்ஸோபாதா³ந்காரணஜ
 முமுக்ஷூரதி⁴காரீத்யேதந்ந ஸங்க்³ச்ச²த இதி ஹி ப்ரத²ம: பூர்வபக்ஷ: | தத்ர

ஸமாதி:⁴ - ஸர்வாநந்த²பீ³ஜபூ⁴தமுலாஜ்ஞாநதத்கார்யஜக³ந்நிவ்ரு³த்திவ்யதிரேகேண
 நோபாயாந்தரேண தாபத்ரயநாஸோ நி:ஸேஷமுபஜாயேத | நி:ஸேஷமுலாவித்யாநிவ்ரு³த்தயைவ
 ஸகலது:³கா²நி தத்காரணீ⁴தரோகா³த்யோ ரோகா³த்யாஸர்யஸாரீராத்யஸ்ச
 நிரவஸேஷம் நஸ்யந்தி | தஸ்மாத்தாபத்ரயநிவ்ரு³த்தயே ஸமுலாஜ்ஞாநஜக³ந்நிவ்ரு³த்திருபே
 மோக்ஷலக்ஷணக⁴டகவிஸேஷனும்ஸே உதே³த்யேவேச்சா² ஸர்வேஷாம் |
 அயமாஸய: - யஸ்து ஸகலௌஷதா⁴த்யுபாயநிர்மாணே நிகி²லரோக³சிகித்தஸாயாம்
 சாத்யந்தஸமர்த²ஸ்தஸ்யாபி ந நியமேந து:³க²ஸாந்திர்த்³ரு³ஸ்யதே | கஸ்யசிதே³வ
 ரோகா³தி³ஜந்யது:³க²மௌஷதா⁴த்யுபாயைர்நிவர்ததே, கஸ்யசிந்நைவ | அத
 ஏவௌஷதா⁴த்யுபாயை ரோகா³தி³ஜந்யது:³க²ம் ந நியமேந ஸர்வேஷாம் நிவர்ததே |
 கிஞ்ச யஸ்ய ரோக:³ ஓளஷதா⁴த்யுபாயைர்நிவர்ததே தஸ்யாபி காலாந்தரே புநர்ஜாயத
 ஏவ ரோக:³ | தஸ்மாத்தௌ³ஷதா⁴த்யுபாயைர்து:³க²ம் நாத்யந்திகதயா நிவர்ததே
 | நிவ்ரு³த்தஸ்ய புநரபி கதா³சித³ப்யநுத்பத்திரேவாத்யந்திகீ நிவ்ரு³த்திரித்யுச்சயதே
 | ஓளஷதா⁴த்யுபாயைர்நியமேந து:³க²நிவ்ரு³த்தயஸம்⁴வாத், நிவ்ரு³த்தஸ்ய ச
 புநருத்பத்தி³ஸநாத் தாத்³ரு³ஸைருபாயஸதைரபி ந நி:ஸேஷது:³க²நிவ்ரு³த்திர்ஜாயேத
 | பரந்து ஸகலது:³க²நிதா³நிவ்ரு³த்தாவேவ நியமேநாஸேஷது:³க²நிவ்ரு³த்தி: ஸ்யாத்
 | தாத்³ரு³ஸது:³க²நிதா³நநாஸே ஸத்யேவ பூ⁴யோ நைவ ஜாயேத து:³க²லேஸோ⁵பி |
 தஸ்மாத்தஸர்வஸ்யாபி லோகஸ்ய து:³க²நிவ்ரு³த்தயர்த²ம் தந்நிதா³நிவ்ரு³த்தீச்சா²
 ஜாயேதைவ |

(45)

து:³க²நிதா³நம் த்வஜ்ஞாநம் தத்கார்யருபப்ரபஞ்சேதி - சா²ந்தோ³க்யோபநிஷதி³
 பூ⁴மவித்யாப்ரகரணே ஸ்பு²டதரம் நிரூப்யதே | தத்ர ஹி “அதீ⁴ஹி ப⁴க³வ
 இதி ஹோபஸஸாத³ ஸநத்குமாரம் நாரத:³ | தம் ஹோவாச யத்³வேத்த²
 தேந மோபஸீத்³ ததஸ்த ஊர்த⁴வம் வக்ஷ்யாமீதி | (சா². 7-1-1) ஸ ஹோவாச
 ரு³க³வேத³ம் ப⁴க³வோ⁵த்யேமி || ஏதத்³ப⁴க³வோ⁵த்யேமி | (சா². 7-1-2) ஸோ⁵ஹம்
 மந்த்ரவிதே³வாஸ்மி நாத்மவித் | ஸ்ருதம் ஹ்யேவ

1. யதா² ஜ்வராதி³ரோக³க்³ரஸ்த ஆரோக்யகாமநயா வைத்யோக்தபத்யபதா³ர்தா²ந்
 ஜ்ஞாத்வா ஆரோக்யவிருத்த⁴பதா³ர்த²பரித்யாகே³ந ரோக³நிதா³நாநி
 நிரஸ்யதி, ததாத்யந்திகது:³க²நிவ்ரு³த்திகாமோ⁵பி ததஸாத⁴நாநி
 கு³ருபதி³ஷ்டவேதா³ந்தஸாஸ்த்ரப்ரமாணேந ஜ்ஞாத்வா தாநி து:³க²நிதா³நாநி
 நிவர்தயேதே³வ | மே ப⁴க³வத்³ரு³ஸே⁴யஸ்தரதி ஸோகமாத்த்மவிதி³தி |
 ஸோ⁵ஹம் ப⁴க³வ: ஸோசாமி | தம் மா ப⁴க³வாந் ஸோகஸ்ய பாரம்

தாரயத்விதி | தம் ஹோவாச யத்³வை கிஞ்சைதத்³யக்³ஷ்டா²
 நாமைவதத் |” (சா². 7.1.3) இத்யாதி³நா த்³வாவிம்ஸதிபி⁴
 க²ண்டி³காபி⁴ரபரப்³ரஹ்மோபாஸநம் ஜ்ஞாநஸாத⁴நமுக்த்வா, தத: பரம்
 “யோ வை பூ⁴மா தத்ஸுக²ம் நால்பே ஸுக²ம்ஸ்தி | பூ⁴மைவ ஸுக²ம்,
 பூ⁴மா த்வேவ விஜிஜ்ஞாஸிதவ்ய: | பூ⁴மாநம் ப⁴க்³வோ விஜிஜ்ஞாஸே |”
 (சா². 7.23.1) யத்ர நாந்யத்பஸ்யதி நாந்யச்ச²ரு³ணோதி நாந்யத்³விஜாநாதி
 ஸ பூ⁴மா | அத² யத்ராந்யத்பஸ்யத்யந்யச்ச²ரு³ணோத்யநத்³விஜாநாதி
 தத்³ல்பம், யோ வை பூ⁴மா தத்³ம்ரு³தம், அத² யத்³ல்பம் தந்மர்த்யம்”
 (சா². 7.24.1) இத்யாதி³நா பூ⁴மவித்³யோபதி³ஸ்யதே | அத்ராயமர்த:2-
 ஸகலகலாபி⁴ஜ்ஞோ⁵பி நாரத:3 ஆத்மாநம் ஸோகாக்ராத்மேவாபஸ்யத் |
 நி:ஸேஷத: ஸோகதரணம் சாத்மஜ்ஞாநாந்நாந்யதோ ப⁴வதீதி
 ஸ்ருதவாம்ஸ்ச | ததஸ்ஸாத்மந: ஸோகநிதா³நாஜ்ஞாநநிவ்ரு³த்தயே
 ஆத்மஜ்ஞாநலாபா⁴ய ச ஸநத்குமாரம் ப்ரச்ச² “தம் மா
 ப⁴க்³வாந் ஸோகஸ்ய பாரம் தாரயது” (சா². 7.1.3) இதி |
 ஸ சாநேகஸாத⁴நோபதே³ஸாநந்தரம் ஸோகஸூ⁴ந்யமபரிச்சி²ந்நம்
 நிரதிஸயஸுக²ஸ்வரூபம் பூ⁴மாநமுபதி³ஸ்ய, ததோ⁵ந்யத் ஸர்வம்
 த்³ரு³ஸ்யஜாதம் பரிச்சி²ந்நம் து:3க்²மேவேதி, பூ⁴மா து ப்³ரஹ்மைவேதி
 சோவாசத் | ததா² ச மூலாஜ்ஞாநதத்கார்யபூ⁴தத்³ரு³ஸ்யப்ரபஞ்சமாத்ரஸ்ய
 ப்³ரஹ்மணோ⁵ந்யத்வாத் ததே³வாத்ர ஸகலது:3க்²நிதா³நமித்யுக்க்தம் ப⁴வதி |
 தாத்³ரு³ஸ்து:3க்²நிதா³நஸ்ய த்³வைதப்ரபஞ்சஸ்ய மூலாஜ்ஞாநஸஹிதஸ்ய
 “நேதி நேதி” (ப்³ரு³. 2.3.6) இத்யாதி³ஸ்ருத்யுக்க்தரீத்யா
 ஸ்வரூபதோ நிவ்ரு³த்தெள ஸத்யாமேவ நிகி²லது:3க்²நாம் நி:ஸேஷதயா
 நியமேந நிவ்ரு³த்திருபபத்³யேத | தஸ்மாந்நி:ஸேஷது:3க்²நிவ்ரு³த்தயே
 ஸமூலாஜ்ஞாநப்ரபஞ்சநிவ்ரு³த்திருபே மோக்ஷலக்ஷணவிஸேஷணம்ஸே
 ஜாயேதவேச்சா² | 1. ஸமூலாஜ்ஞாநஜக³நிநிவர்தநேச்சா² ஸர்வேஷாம்
 ஜாயேதேத்யத்ரைவமாஸங்கா ஜாயேத - ப்ராக்³நுபூ⁴தவஸ்துந்யேவேச்சா²
 ஜாயேத ந த்வநநுபூ⁴தே | ந ஹி ப்³ரஹ்மரூபாதி⁴ஷ்டா²நஸாக்ஷாத்காரேண
 ஸமூலாநப்ரபஞ்சநிவ்ரு³த்தெள முமுக்ஷோ: பூர்வாநுப⁴வோ⁵ஸ்தி |
 அதஸ்தந்நிவ்ரு³த்தீச்சா² ந கஸ்யாபி ஜாயேதேதி | தந்ந, ப்ராக்³நுபூ⁴த ஏவேச்சா²
 ஜாயேதேதி நியமஸ்யாபா⁴வாத் | ததா² ஸத்யதீதபோ⁴ஜநாதா³விச்சா² புநரபி
 ப்ரஸஜ்யேத | ந து ததா² ப⁴வதி | கிந்து பூர்வாநுபூ⁴தபோ⁴ஜநஸஜாதீயே
 போ⁴ஜநாத்ரே இச்சா² ஜாயத இத்யேவ நியம: | ததா² ச

பூர்வோக்தஸங்காயா நாவகாஸ: | ததா² ஹி, யதா²ரோபிதஸர்பஸ்ய
 ரஜ்ஜூரதி⁴ஷ்டா²நம் ததா²ரோபதிஸமுலாஜ்ஞாநப்ரபஞ்சஸ்ய
 ப்³ரஹ்மாதி⁴ஷ்டா²நமிதி, ரஜ்ஜூப்³ரஹ்மனோரதி⁴ஷ்டா²நத்வாம்ஸே ஸாஜாத்யமஸ்தி
 |

ஏவமாரோபிதஸர்பாதி³நிவ்ருத்தேராரோபதிஸமுலாஜ்ஞாநப்ரபஞ்சநிவ்ருத்தேஸ்சாஸ்தி
 பரஸ்பரம் ஸாஜாத்யம் | முமுக்ஷோஸ்ச
 பூர்வம் ரஜ்ஜுவாத்³யதி⁴ஷ்டா²நஸாக்ஷாத்காரேண
 ஸர்பாதி³நிவ்ருத்திஆவநுப⁴வோ⁵ஸ்தி | ததஸ்ச தத்ஸஜாதீயாயாம்
 நிகி²லத்³ருஸ்யப்ரபஞ்சாதி⁴ஷ்டா²நபூ⁴தப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காரப்ரயுக்த-
 ஸமுலாஜ்ஞாநப்ரபஞ்சநிவ்ருத்தாவிச்சா² முமுக்ஷோர்ஜாயேதைவ |

(46)

த்³விதீயாக்ஷேபஸ்ய ஸமாதா⁴நம் - யத்தூக்தம் ப்ராக்³நூபூ⁴தஸ்யைவ வஸ்துந:
 ப்ராப்தீச்சா² ஜாயதே | ப்³ரஹ்மணஸ்து கேநாப்யநநூபூ⁴தபூர்வத்வாத் தத்ப்ராப்திரூபே
 மோக்ஷஸ்ய த்³விதீயாம்ஸே ந கஸ்யாபீச்சா² ஜாயேதேதி | தத³ஸத் | ஸர்வை:
 ஸுக²ஸ்யாநூபூ⁴தத்வாத்ஸர்வேஷாம் தத்ரேச்சா² ஜாயதே | ப்³ரஹ்மணஸ்ச
 நித்யநிரதிஸயஸுக²ஸ்வரூபத்வேந ஸர்வவேதா³ந்தப்ரஸித்³த⁴த்வாத் ஸாத⁴நசதுஷ்டயஸம்ப்ந
 ஸுக²ஸ்வரூபப்³ரஹ்மப்ராப்தீச்சா² ஜாயேதைவ |

(47)

த்ரு³தீயாக்ஷேபஸ்ய ஸமாதா⁴நம் - யத்தாவத³பி⁴ஹிதம் ஸர்வோ⁵பி லோகோ
 விஷயேந்த்³ரியஸம்யோக³ஜஸுக²மேவ வாஞ்ச²தி | ந ஹ்யேதத³ஸ்தி மோக்ஷே,
 அத்³விதீயத்வாந்மோக்ஷஸ்ய; த்³வைதப்ரபஞ்சாயத்தத்வாச்ச விஷயஸுக²ஸ்ய
 | அதோ⁵தி⁴காரிணோ முமுக்ஷோரபா⁴வாத் க்³ர்ந்தா²ரம்போ⁴ நிரர்த்²க இதி |
 தத்ராஸ்தி தாவதப்ரஷ்டவ்யம் - கிம் முமுக்ஷாரேவ நாஸ்தி கிர்சித்³பீத்யுச்யதே,
 உத ஸத்யபி முமுக்ஷேள தஸ்ய க்³ர்ந்தே² ப்ரவ்ருத்திரேவ ந ஜாயேதேதி |
 நாத்³ய: | ஸர்வேஷாமாத்யந்திகது: ³க²நிவ்ருத்தெள நித்யநிரதிஸயஸுகா²வாப்தெள
 சேச்சா²த³ர்ஸநாத் | நி:ஸேஷது: ³க²த்⁴வம்ஸபூர்வகநித்யநிரதிஸயஸுக²ஸ்யைவ
 மோக்ஷரூபத்வாத் | தஸ்மாத்ஸர்வே⁵பி முமுக்ஷவ ஏவ |

(48)

வைஷயிகமேவ ஸுக²ம் ஸர்வே஽பி⁴லஷநதீத்யேதத³ஸமஞ்ஜஸம் - கிந்தர்ஹி, ஸர்வே ஸுக²ஸாமாந்யமிச்ச²ந்தி | தச்ச ஸுக²ம் விஷயஜந்யம் வாஸ்து ததி³தரத்³வா | யதி³ விஷயஜந்யஸுக²மேவேச்ச²ந்தீத்யுச்சயதே தர்ஹி ஸுக²ஸாப்திஸுகே² ந ஸ்யாதே³வேச்சா² கஸ்யசித³பி; விஷயாஜந்யத்வாத்ஸ்ய | அத: ஸுக²ஸாமாந்யமேவ ஸர்வே஽பி⁴ச்ச²ந்தி, ந வைஷயிகஸுக²மேவேதி நியம: | ப்ரத்யுத ஸர்வேஷாம் ப்ரத்யஹம் ஸுக²ஸாப்திக³மநாத் ஸ்வாத்மஸுகே²ச்சை²வ ஜாயத இதி வஸ்துஸ்தி²தி: | “ஸுக²மஹமஸ்வாப்ஸம்” இதி பராமர்ஸேந நிரதிஸயஸௌஷுப்தஸுக²ஸ்யாத்மஸ்வரூபஸுக² நிஸ்சிதத்வாத் | கிஞ்ச தாரதம்யோபேதம் வைஷயிகம் ஸுக²ம் ஸர்வப்ராணிநாம் ஸித்³த⁴மேவ | அதஸ்சாஸித்³தே⁴ நித்யநிரதிஸயைகவித⁴ஸுக²ப்ராப்தாவேவேச்சா² நைஸர்கி³கீ ஸர்வப்ராணிநாம் | தாத்³ரு³ஸம் ச ஸுக²ம் நித்யஸித்³தா⁴த்மஸ்வரூபஸுக²மேவ | ஆத்மஸ்வரூபஸுக²மேவ ச மோக்ஷ:; நேதரத் | தஸ்மாத் ஸர்வே஽பி முமுக்ஷுவ ஏவ | நாஸ்த்யேவ முமுக்ஷு: கஸ்சித³பீதி ஸாஹஸமாத்ரம் |

1. யத்யநுபூ⁴தஸாமாந்யே இச்சா² ஜாயேதேதி நியமஸ்தர்ஹி பூர்வாநுபூ⁴தே ப்ரதிகூலே ரோக³தந்நிமித்தகது:³கா²தௌ³ சேச்சா²பத்³யேத | ந து ததா² லோகே த்³ரு³ஸ்யதே | தஸ்மாத்³நுகூலே ப்ராக்³நுபூ⁴தஸுக²தத்ஸாத⁴நஸஜாதீயே ஏவேச்சா² ஜாயத இத்யேவ நியம: | ப்³ரஹ்மாநந்த³ப்ரதிபி³ம்ப³பூ⁴தம் வைஷயிகம் ஸுக²ம் ச ஸர்வாநுப⁴வப்ரஸித்³த⁴ம் | ததஸ்ச தத்ஸஜாதீயபி³ம்ப³பூ⁴தநித்யநிரதிஸயாத்³விதீயப்³ரஹ்மாநந்தே³ ஸர்வேஷாமிச்சா² ஜாயேதைவ |

(49)

ஸத்யபி முமுக்ஷௌ தஸ்ய மோக்ஷக்³ரந்தே² ப்ரவ்ரு³த்த்யநுபபத்தேஸ்ததா³ரம்போ⁴ விப²ல இதி த்³விதீயோ஽பி பக்ஷா ந ஸங்க்³ச்ச²தே - அத்ர வாத்³ ப்ரஷ்டவ்ய: - (1) அஸ்மிந் க்³ரந்தே² முமுக்ஷா: ப்ரவ்ரு³த்த்யபா⁴வகாரணம் கிமஸ்ய க்³ரந்த²ஸ்ய மோக்ஷஸாத⁴நத்வாபா⁴வோ வா (2) கிம் வா இதோ஽ப்யுத்தக்ரு³ஷ்டஸ்ய ஸாத⁴நதமஸ்ய க்³ரந்தா²ந்தரஸ்ய ஸத்த்வம் வா (3) உத வேதா³ந்தக்³ரந்தே²ஷு யாநி ஸாத⁴நாநி ஸமத்³மாதீ³ந்யுத்தாநி அதி⁴காரிவிஸேஷணத்வேந தாத்³ரு³ஸமத³மாதி³ஸாத⁴நசதுஷ்டயஸவ் ஜ்ஞாநஸம்பாத³நயோக்³யாதி⁴காரிண ஏகஸ்யாப்யபா⁴வோ வா | நாத்த்ய: | ந ஹி க்³ரந்தோ² மோக்ஷஸாத⁴நம் | யத: “தமேவ விதி³த்வாதிம்ரு³த்யமேதி” (ஸ்வே. 6.15) இத்யாதி³ப்ரமா²ணர்ஜ்ஞாநமேவ மோக்ஷஸாத⁴நம் நாந்யதி³தி ஸித்³தா⁴ந்த:

| தச்ச ஜ்ஞாநம் வேதா³ந்தஸ்ரவணாதே³வ ஜாயதே | ஸ்ரவணமபி த்³விவித⁴ம்
 (1) ப்ரத²மம் வேதா³ந்தவாக்யஸ்ய ஸ்ரோத்ரேந்த³ரியேண ஸம்யோக³ரூபம் |
 (2) வேதா³ந்தவாக்யார்த்³விசாரரூபம் து த்³விதீயம் | ஏதயோர்ஜ்ஞாநஸ்ய
 முக்யஸாத⁴நம் ப்ராத²மிகம் ஸ்ரவணமேவ, ந து த்³விதீயம் | ஸாப்த³போ³த⁴ம்
 ப்ரதி ஸ்ரோத்ரேண ஸப்த³ஸந்நிகர்ஷஸ்யைவ ஸர்வத்ர காரணத்வாங்கீகாராத் |
 அதோ வேதா³ந்தவாக்யஸ்ய ஸ்ரோத்ரேந்த³ரியேண ஸஹ ஸம்யோக³ரூபஸ்ரவணமேவ
 ப்ரஹ்மாபரோக்ஷஜ்ஞாநஹேதுர்ப⁴வதி | தத்ராவாந்தரவாக்யஸ்ரவணம் பரோக்ஷஜ்ஞாநஹேது:
 | மஹாவாக்யஸ்ரவணம் து அபரோக்ஷஜ்ஞாநஹேதுரிதி ச ப்ராக் ப்ரதிபாதி³தம்
 | யஸ்ய து புநர்ஜ்ஞாநோத³யாநந்தரமப்யஸம்பா⁴வநாவிபீதபா⁴வநே ஸம்ப⁴வத:
 ஸ து த்³விதீயம் விசாரரூபஸ்ரவணம் மநநம் நிதி³த்⁴யாஸநஞ்ச தந்நிவ்ரு³த்தயே
 கரோது | இத்³ஞ்ச த்³விதீயம் வேதா³ந்தவாக்யார்த்³விசாரரூபஸ்ரவணம், “கிம்
 வேதா³ந்தவாக்யாநி ப்ரஹ்மாத்த³விதீயம் ப்ரதிபாத³யந்தி, ஆஹோஸ்வித³ர்தா²ந்தரமித்யேவமாத
 வேதா³ந்தவாக்யேஷு³த்பத்³யமாநமஸம்பா⁴வநாரூபஸம்ஸயம் நிரஸ்யதி |
 மநநம் ஹி ப்ரமேயக³தாஸம்பா⁴வநாம் “கிம் ஜீவப்³ரஹ்மைக்யம் வாஸ்தவம்
 உத தத்³பே⁴த³” இத்யாதி³ஸம்ஸயாத்மிகாம் 1. கிமியம் ரஜ்ஜூர்வா ஸர்போ
 வேத்யாதி³த்³விகோடிகஜ்ஞாநம் ஸம்ஸய இத்யுச்சயதே | ஆத்மாநாத்மநோச்ச
 நாநாவித:⁴ ஸம்ஸய: ஸம்ப⁴வேத் | அநாத்மவிஷயகஸம்ஸய உபேக்ஷயதே⁵த்ர,
 நிஷ்ப²லத்வாத் | ஆத்மவிஷயகஸம்ஸயஸ்து த்³விப்ரகார: ப்ரமாணக³த:
 ப்ரமேயக³தச்சேதி | தத்ரோபநிஷத்³ரூபவேதா³ந்தவாக்யாநி, “கிம் த்³வைதம்
 ப்ரதிபாத³யந்தி ஆஹோஸ்வித³த்³வைதமுதார்தா²ந்தரமித்யேவமேரூப: ப்ரமாணக³தஸம்ஸய:
 | அயஞ்ச ஸ்ரவணத்ப்ராக் ஸம்ப⁴வதி | வேதா³ந்தப்ரமாணவேத்³யமோக்ஷாதி³பதா³ர்தா:²
 ஸர்வே⁵பி ப்ரமேயா உச்சயந்தே | ஏதத்³விஷயகஸம்ஸய: ப்ரமேயக³த இதி
 | அயஞ்ச ப்ரமேயக³தஸம்ஸயோ விஷயபே⁴தா³த்³நந்தவித:⁴ததா² ஹி (1)
 மோக்ஷஸாத⁴நவிஷயகஸம்ஸயா: - ஸர்வாநர்த²நிவ்ரு³த்தி: பரமாநந்தா³வாப்திச்ச
 மோக்ஷ இதி ஸித்³தா⁴ந்த: | தத்ர ஸாக்ஷாந்மோக்ஷஸாத⁴நம் கிம் கர்ம,
 உதோபாஸநம், அத²வா ஜ்ஞாநமிதி மோக்ஷஸாத⁴நே ஸம்ஸயா: | (2) ஜ்ஞாநஸாத⁴நவிஷயகஸம்
 - ஜ்ஞாநஸ்ய மோக்ஷ- ஸாத⁴நத்வே, அபரோக்ஷஜ்ஞாநம் ப்ரதி ஸாக்ஷாத்ஸாத⁴நம் கிம்
 யஜ்ஞாதி³கர்ம, உதோபாஸநம், அத²வா விவேகா- || நிவர்தயதி | நிதி³த்⁴யாஸநந்து
 “தே³ஹாதி³த்³ரு³ஸ்யப்ரஞ்சஸ்ய ஜிவப்³ரஹ்மணோச்ச பே⁴த:³ஸத்ய” இத்யாதி³யநாதி³காலஸித்
 நி:ஸேஷமுந்முலயதி | இத்த²ம் ப்ராத²மிகம் ஸ்ரவணம் ப்ரஹ்மாத்த்மைக்யஜ்ஞாநத்³வாரா
 மோக்ஷஹேது: | வாக்யார்த்³விசாரரூபம் த்³விதீயம் ஸ்ரவணம் மநநம் நிதி³த்⁴யாஸநம்
 சேத்யாதி³ரஸம்பா⁴வநாவிபீதபா⁴வநாநிவ்ரு³த்தித்³வாரா மோக்ஷஹேது: |

வேதா³ந்தா இதுபநிஷத³ ஏவோச்யந்தே | யத்³யப்யேதஸ்மாத் பௌருஷேயாத்
 ப்ரகரணத்தா: பி³ந்நாஸ்ததா²பி தத³ர்த²ஸ்யைவாயம் க்³ரந்தோ² பா³லாநாம்
 ஸுலலிதம் போ³த⁴கோ ப⁴வதி | ஏதத்³க்³ரந்த²ஸ்ரவணே³நாயாஸேந யதா²
 ஆத்மஸ்வரூபஸாக்ஷாத்காரோ ஜாயேத, ததோ²பரிஷ்டாத்ப்ரபஞ்சயிஷ்யதே |
 இத்த²மயமபி க்³ரந்தோ² ஜ்ஞானோத்பத்திஹேதுத்வேந மோக்ஷகாரணம் ப⁴வதி,
 அஸம்பா⁴வநாத்³யஸேஷதோ³ஷஸங்கபகரணஸமர்த²ஸ்ரவணமநநாத்மகத்வாத்³ஸ்ய
 க்³ரந்த²ஸ்ய | தஸ்மாந்நாநேந க்³ரந்தே²ந மோக்ஷோ ஜாயேதேத்யேதத்கேவலம் ஹுட:²
 |

(50)

யத்³யப்யஸ்ய க்³ரந்த²ஸ்ய மோக்ஷஹேதுத்வமஸ்தி ததா²பி ப்ராசீநை: ப்ரௌட⁴க்³ரந்தா²ந்தரை:
 ஸாத⁴நதமைர்மோக்ஷோபாயஸ்ய ஸம்யக்ப்ரதிபாதி³தத்வாத்³விப²லோ³யம் க்³ரந்த²
 இதி வத³ந் வாஜீ³ ப்ரஷ்டவ்ய: - காநி தாநி ஸாத⁴நதமாநி க்³ரந்தா²ந்தராணீதி | ஸ
 யத்³யாஹஜீவப்³ரஹ்மைக்யபோ³த⁴கநிகி²லோபநிஷத³கீ³தாஸுத்ர- தத்³பா⁴ஷ்யாத்³யோ³நேகக்³
 ப்ரௌடா:⁴ ப்ராகே³வ ஸித்³தா:⁴ | தே⁴யோ க்³ரந்தே²ப⁴யோ ஜ்ஞானத்³வாரா மோக்ஷ:
 ஸித்³த⁴யதி, அதோ³யம் க்³ரந்தோ² விப²ல இதி - தர்ஹி தாத்³ருக்³க்³ரந்த²விசாராஸமர்தா²நாம்
 முமுக்ஷுணம் தாத்³ரு³க்³ரந்தை²ஜ்ஞானோத³யாஸம்ப⁴வாத், || தி³ஸாத⁴நசதுஷ்டயம்,
 ஸ்ரவணாதி³த்ரயம் வா, தத்த்வம்பதா³ர்த²ஸோத⁴நரூபாவாந்தரவாக்யார்த²ஜ்ஞானம் வா,
 ஆஹோஸ்வித்தத்த்வமஸ்யாதி³மஹாவாக்யார்தோ²பதே³ஸோ வேத்யாதி³ஜ்ஞானஸாத⁴நவிஷ்யக்³
 | (3) வேதா³ந்தஜ்ஞானவிஷயீபூத- ஜக³த்த்வம்பதா³ர்த²ஜீவதத்பதா³ர்தே²ஸ்வரவிஷயகஸம்ஸயா
 - ஜ்ஞானஸ்ய விஷய: கிம் பே⁴தோ³³பே⁴தோ³ வா | அபே⁴தே³ கிம் ப்ரத்யக்³ப்³ரஹ்மணோரபே⁴த:³,
 உதாந்த:கரணவிலிஷ்டசிதா³த்மகஜீவஸ்ய விராட்³டி⁴ரண்யக்³ப்³ராத்³யாமிருபேஸ்வரணோபே⁴த
 | ப்ரத்யகா³த்மா கிம் ஸ்தூ²லதே³ஹாத்³பி³ந்ந: அபி³ந்நோ வா | பி³ந்நத்வே
 ஆத்மா கிம் ஜட³ உத சித்³ரூப:, அத²வா சிஜ்ஜடோ³புயாத்மக: | சேதநத்வே ஹி
 கர்த்ரு³போ⁴க்த்ரு³ஸ்வரூபோ வா, அகர்த்ரு³போ⁴க்த்ரு³ஸ்வரூபோ வா | ஆத்மா
 கிமணுபரிமாணோ வா, மத்³யமபரிமாணோ வா, மஹாபரிமாணோ வா | ஆத்மநோ³பே⁴த:³
 கிம் தத்த³வாச்யார்தே²ந, உத தத்த³லக்ஷயார்தே²ந | ஜக³த: காரணம் கிம்
 ப்ரதா³நாதி:³, உதேஸ்வர: | ஈஸ்வரஸ்சேத்ஸ கிம் பரிச்சி²ந்ந:, உத வ்யாபக: | ஸ
 சேஸ்வரோ ஜக³த: கிமுபாதா³நகாரணமாஹோஸ்விந்நிமித்தமுதாபி³ந்நிமித்தோபாதா³நகாரண
 | ஈஸ்வர: கிம் ஜீவாத்³ரு³ஷ்டவஸாத்ஸ்ரு³ஜதி, உத விஷமத்³ரு³ஷ்டயா |
 ஆத்மா கிம் ப்³ரஹ்மணோ³பி³ந்ந உத பி³ந்ந: | அபி³ந்நஸ்சேத் கிம் ஸதா³பி³ந்ந:,
 உத மோக்ஷத³ஸாயாமேவ | ஆத்மா கிமாந்ந்தா³தி³யுக்³த:, அத²வா ந |

ஸச்சிதா³நந்தா³த³யோ⁵ஸ்யாத்மந: கிம் கு³ண:, உத ஸ்வரூபமேவ | தே ச
ஸச்சிதா³நந்தா³த³ய: கிம் பரஸ்பரம் பி⁴ந்நா:, உதாபி⁴ந்நா ஏவ | இத்யேவமாத்³யநந்தஸம்ஸயா
ஜாயந்தே | ஏவம்ரூபாந் ப்ரமாணப்ரமேயக³தஸந்தே³ஹாநாதெள³ஸ்ரவணமநநிதி³த்யாஸநைந
ப்³ரஹ்மாபரோக்ஷஜ்ஞாநேந தாந் நி:ஸேஷம் நாஸயேத் | அத்ர ச மந்த³மதீநாம்
தீவ்ரதரமுக்ஷூ³ணம் ப்ரவ்ரு³த்திஸம்⁴வாச்ச ஸப²லோ⁵யம் க்³ரந்த² இதி
ப்ரதிப்³ரூயாத் |

(51)

ப்ரௌட⁴க்³ரந்தை²ர்மந்த³மதீநாம் முக்ஷூ³ணம் போ³தா⁴நுத³யாத³யம் க்³ரந்தோ²
யத்³யபி தேஷாம் மோக்ஷோபயோகீ³ ஸ்யாத் ததா²பி முக்ஷாமாத்ரேணஸமிந்
க்³ரந்தே²ப்ரவ்ரு³த்திர்ந ஜாயேத | விவேகவெராக்³யஸமத³மாதி³ஸாத⁴நகலாபயுக்தமுக்ஷூ³ஜ
ஸங்கமாநோ விகல்ப்யதே கிமதி⁴காரிணே ப³ஹவோ ந ஸந்தி, உத நைகோ⁵பீதி |
ஆத்³யே இஷ்டாபத்தி: ஸர்வவாதி³ஸம்ப்ரதிபத்தே: | ந த்³விதீய: - ஜ்ஞாநயோக்³யாதி⁴கார்யேவ
நாஸ்தீத்யேத³ஸங்க³தமேவ | ததா² ஹி, ஸர்வேஷாமப்பயந்த:கரணம் நிஸர்க³த
ஏவ மலவிக்ஷேபஸ்வரூபாவரணாக்²யதோ³ஷத்ரயதூ³ஷிதம் வர்ததே | மலம்
= பாபம், விக்ஷேப: = சாஞ்சல்யம், ஆவரணம் = ஸ்வரூபாஜ்ஞாநம் | தத்ர
ஸு⁴கர்மண மலஸ்ய, உபாஸநயா விக்ஷேபஸ்ய, ஜ்ஞாநேந ஸ்வரூபாவரணஸ்ய
ச நிவ்ரு³த்திர்ஜாயத ஏவ | யஸ்யாந்த:கரணே மலவிக்ஷேபாதி³தோ³ஷா:
ஸந்தி ந ஸோ⁵தி⁴காரீதி ஸித்³த⁴ம் | யஸ்ய து புநரிஹ ஜந்மநி ஜந்மாந்தரே
வாநுஷ்டி²தஸு⁴கர்மோபாஸநாதி³பி⁴ர்மலவிக்ஷேபாதி³தோ³ஷா அந்த:கரணாந்நிவ்ரு³த்தா:
ஸ ஏவ வேதா³ந்தவிசாரஜநிதஜ்ஞாநே முக்²யோ யோக்³யாதி⁴காரீ ப⁴வதி |
தஸ்யாஸமிந் க்³ரந்தே² ஜாயேதைவ ப்ரவ்ரு³த்தி: |

(52)

பாமரவிஷயிணோர்லக்ஷணம் - யத்தூக்தம் ஸர்வே⁵பி விஷயஸுகா²ஸுக்தா
ஏவ, ந கோ⁵பி நித்யநிரதிஸயஸுக²ம் வாஞ்ச²தீதி, தந்ந | பாமரோ, விஷயீ,
ஜிஜ்ஞாஸுர்முக்²தஸ்சேதி லோகே சதுர்விதா: புருஷா: | தத்ர விஹிதப்ரதிஷித்³தே⁴ஷ்வைவஹிக
ஸந் ஸாஸ்த்ரீயஸம்ஸ்காரஸூ³ந்யோ ய: ஸ பாமர: | ஸாஸ்த்ராநுஸாரிவிஷயபோ⁴கா³ந்
பு⁴ஜ்ஞாந: ஸந் இஹாமுத்ரார்த²ப²லபோ⁴கா³வாப்தயே கர்ம குர்வாணே விஷயீ |

(53)

ஜிஜ்ஞாஸுலக்ஷணம் - யஸ்து ஸாஸ்த்ரீயோத்தமஸம்ஸ்காரப³லாத³த்³யாத்³மாதி³ஸச்ச²ஸ்த்ர³
கரோதி தஸ்ய வக்ஷயமாணீத்யா விவேகோ ஜாயதே | ததா² விவேகோ யஸ்ய ப⁴வதி
ஸ ஏவ ஜிஜ்ஞாஸு: |

(1) தத்ர வைஷயிகம் ஸுக²ம் ஸர்வமபி து:³க²மேவேதி

ப்ரத²மதோ விவேகோ ப⁴வதி | ததா² ஹி, ஸர்வமநித்யமேவ

விஷயேந்த்³ரியஸம்யோக³ஜத்வேநாக³மாபாயித்வாத் | ஸுக²ம் ச வைஷயிகம்

ஸ்வாவஸ்தி²திஸமயே⁵பி யத்கிஞ்சித்³து:³கா²நுஷங்க³யேவ ப⁴வதி

| ஸ்வவிநாஸோநாபி து:³க²ஹேதுர்⁴ப⁴வதி | கிஞ்ச வைஷயிகம்

ஸுக²மநுப⁴வத்³ஸாயாமபி, இத: பரமீத்³ரு³ஸம் ஸுக²ம் க்ஷயேத கிலேதி

வ்யாகுலதோத்தபாத³நேநாபி து:³க²நிதா³நமேவ | ஏவஞ்ச வைஷயிகம் ஸுக²ம்

ஸர்வம் து:³கே²ந கப³லீக்ரு³தமேவ வர்ததே | தஸ்மாத்³விஷயஜந்யம் ஸுக²ம்

வஸ்துத: ஸுக²ஸ்வரூபமபி விஷயோபாதி⁴ஸம்ப³ந்தா⁴த்³து:³க²மேவ | ப⁴வதி

ஸர்வதா³ | ந சைதத்³து:³க²ம் கேநசித்³பி லௌகிகோபாயேந பரிஹர்தும்

ஸக்யதே உபாயாந்வேக்ஷணகுஸலஸ்யாபி நிஸ்ஸேஷ்து:³க²நிவ்ரு³த்தேரத்³ஸநாத்

| நிவ்ரு³த்தமிவ ச ஸத³பி புநருத்³யதே ஏவ |

(2) தத:, யாவச்ச²ரீரஸ்தி²தி து:³க²ம் ந நிவர்³தேதேதி விவேகீ ப⁴வதி

| “ந வை ஸஸரீரஸ்ய ஸத: ப்ரியாப்ரியயோரபஹுதிரஸ்தி,

அஸரீரம் வாவ ஸந்தம் ந ப்ரியாப்ரியே ஸ்ப்ரு³ஸத:”

(சா². 8.12.1) இதி, ஸரீரமாத்ரஸ்ய புண்யபாப²லத்வாத்

ஸரீராந்வயவ்யதிரேகாப்⁴யாம் ஸுக²து:³க²ஸம்³ந்த⁴த³பா⁴வௌ

ஸ்ருயேதே | தத்ர மநுஷ்யஸரீரம் து புண்யபாபமிஸ்ரகர்ம²லமிதி

ப்ரஸித்³த⁴மேவ | தே³வஸரீரமபி மிஸ்ரகர்ம²லமித்யேவ வக்தவ்யம்;

கேவலபுண்ய²லத்வே து தே³வாநாம் தே³வதாந்ரதவிபூ⁴த்யதிஸயத்³ஸநேந

ந தாபோ ஜாயதே | ஜாயத இதி ஹீதிஹாஸபுராணாதி³ஷு கத்²யதே |

கிஞ்சாஸேஷதே³வப்ரதா⁴நபூ⁴தஸ்யாபீந்த்³ரஸ்யாநேகதை³த்யதா³நவாதி³ப்⁴யோ

ப⁴யாந்மஹத்³து:³க²ம் பாப²லபூ⁴தம் ஜாயத இதி ஸாஸ்த்ரேண ப்ரதிபாத்³யதே |

யதி³ தே³வஸரீரம் கேவலபுண்ய²லம் ஸ்யாந்நைவ ஸ்யாத்கதா³சித்³பி தே³வாநாம்

து:³க²ம் | தஸ்மாத்³தே³வஸரீரமபி புண்யபுண்யமிஸ்ரகர்ம²லமித்யேவ

நிஸ்ஸீயதே | ந ச “ந ஹ வை தே³வாந் பாபம் க³ச்ச²தி

புண்யமேவாமும் க³ச்ச²தி” (ப்³ரு³. 1.5.20) இத்யாதி³ஸ்ருதேந்

தே³வாநாம் பாபஸம்ப்³ந்தோ⁴ஸ்³தீதி வாச்³யம் - அந்யபரத்வாத்தஸ்யா: ஸ்ரு³தே³;
 கர்மாதி⁴காரயோக்³யம் ஸரீரம் மாநுஷமேவ, நேதரத்³தே³வதிர்யகா³தி³ஸரீரம் |
 அதோ தே³வதாஸரீரேண க்ரு³தபுண்யாபுண்யப²லம் ஜந்மாந்தரே ந தாந்
 க³ச்³தீத்யர்தோ² ந து தேஷாம் கர்மப²லாபா⁴வமாத்தரமிதி கிந்தர்ஹி;
 தே³வஸரீரோத்தே: ப்ராக்³ஜந்மநி ஸரீராந்தரக்ரு³தஸூபா⁴ஸூப⁴கர்மப²லம்
 தே³வஜாதிஸரீரே³நுபூ⁴யத ஏவ | தஸ்மாத்³தே³வாதி³ஸரீரமி
 மிஸ்ரகர்மப²லமேவ | திர்யக்³பஸூபக்ஷிம்ரு³கா³தீ³நாமபி ஸரீரம்
 மிஸ்ரகர்மப²லமேவ | தைரநுபூ⁴யமாநப்ரகரது:³கா³நாம்
 பாபகர்மப²லத்வே³பி மைது³நாதி³ஜந்யஸூக²ஸ்ய புண்யப²லத்வாப்⁴புபக³மாத் |
 திர்யக்³ = கீடாதி:~³ | பஸா: = சதுஷ்பாத் | பக்ஷீ = பக்ஷாப்⁴யாம் க³க³நசாரீ
 | ம்ரு³:~³ = வ்யாக்⁴ராதி:~³ | கேசந பஸூபக்ஷயாதீ³நபி திர்யகி³த்யாசக்ஷதே |
 ஏவம் நிகி²லமபி ஸரீரம் புண்யாபுண்யகார்யமித்யேவ ஸித்³தா⁴ந்த: | ததா²பி
 தே³வஸரீரஸ்ய பாபோபஸர்ஜநபுண்யாதிஸயஜந்யத்வாத் தத³பி⁴ப்ராயேண ஸாஸ்த்ரேஷு
 தே³வஸரீரம் புண்யப²லமித்யுச்³யதே | அதோ நாத்ர விரோத⁴ஸங்காவகாஸோ
 யதா² ப்³ராஹ்மணப்ரகரோ க்³ராமோ “ப்³ராஹ்மணக்³ராம” இத்யுச்³யதே, ஏவம்
 புண்யாதிஸயப²லத்வாத்³தே³வஸரீரம் புண்யஸ்ய ப²லமித்யுபசர்யதே, ந து வஸ்துத:
 | திர்யகா³தி³ஸரீரம் புண்யோபஸர்ஜநபாபதிஸயப²லம் | உத்தமமநுஷ்யஸரீரம்
 தே³வஸரீரமேவ | நீசஸரீரம் ஸர்பாதி³ஸரீரதுல்யம் | ஏவம் நிகி²லமபி ஸரீரம்
 புண்யாபுண்யப²லமேவ | அத ஏவ பாபப²லத்வாத்³து:~³க²ஸ்ய ஸரீரஸம்ப்³ந்தோ⁴ யாவத்
 தாவத்³து:~³க²க்ஷயோ ந ஸ்யாத் |

(3) தத:, ஸர்வஸரீரிணாம் ஸ்வஸ்வஸரீரம்

ஸ்வஸ்வார்ஜிதத⁴ர்மாத⁴ர்மப²லபூ⁴தமேவேதி விவேக உத்³பத்³யதே | விநா து
 நிஸ்ஸேஷத⁴ர்மாத⁴ர்மாத³நிவ்ரு³த்திம் நாத்யந்திகதயா ஸரீரவிநாஸ:
 ஸம்ப⁴வேத் | ப்ராரப்³த⁴நாஸாத³த்யதநஸரீரநாஸே³பி புந:
 ஸரீராந்தரம் ப்ராசீநாநந்தகோடிஜந்மார்ஜிதபுண்யாபுண்யவஸாஜ்ஜாயேதைவ |
 தஸ்மாந்நிஸ்ஸேஷகர்மக்ஷயமந்தரா நாத்யந்திகஸரீரநாஸரூபமோக்ஷ:
 ஸம்ப⁴வதி |

(4) புண்யாபுண்யயோஸ்சக்ஷயோ ந ராக³த்³வேஷாதி³நிவ்ரு³த்திமந்தரா
 க⁴டேதேதி விவேகஸ்ததோ ஜாயதே | ஏதச்³ச²ரீரம்ப்⁴கபுண்யாபுண்யயோர்போ⁴கே³ந
 க்ஷயே³பி ராக³த்³வேஷவஸாத்புண்யாபுண்யரூபகர்மாந்தரோத்தபத்தி: ஸ்யாத் |
 தஸ்மாந்நிஸ்ஸேஷராக³த்³வேஷநிவ்ரு³த்திமந்தரா நாஸேஷகர்மக்ஷய: |

(5) ராக³த்³வேஷௌ சேஷ்டாநிஷ்டஸாத⁴நதாஜ்ஞாநப்ரயோஜ்யாவிதி ததோ ஜாநாதி

விவேகீ | இஷ்டே ராகோ³நிஷ்டே த்³வேஷ்ச ஸ்வப்ராணிஸாதா⁴ரணௌ |
தஸ்மாதி³ஷ்டாநிஷ்டஸாத⁴நதாபு³த்³தி⁴நிவ்ரு³த்திமந்தரா ந ராக³த்³வேஷௌ
நிவர்தேதே |

(6) இஷ்டாநிஷ்டஸாத⁴நதாபு³த்³தி⁴ரபி பே⁴த³தீ⁴நிப³ந்த⁴நேதி விவேகஸ்ததோ
ஜாயதே | யதா³ ஸ்வஸ்வரூபாத³ந்யதி³வ த்³விதீயம் வஸ்த்வபு³த்⁴யதே ததா³
தத்ரேஷ்டஸாத⁴நதாபு³த்³தி⁴ர்வா அநிஷ்டஸாத⁴நதாபு³த்³தி⁴ர்வா ஜாயதே
| ஸ்வஸ்வரூபமாத்ரே து கஸ்யசித³பி இஷ்டஸாத⁴நதாபு³த்³தி⁴ர்வா
அநிஷ்டஸாத⁴நதாபு³த்³தி⁴ர்வா ந ஜாயதே | ஸுக²ஸாத⁴நம் =
அநுகூலம் இஷ்டஸாத⁴நமிதி சோச்யதே | து:³க²ஸாத⁴நம் =
ப்ரதிகூலமநிஷ்டஸாத⁴நமிதி சோச்யதே | ஸ்வஸ்வரூபம் து ந
ஸுக²ஸ்ய வா து:³க²ஸ்ய வா ஸாத⁴நம் ப⁴வதி, தஸ்ய ஸுக²ஸ்வரூபத்வேந
ஸுக²ஸாத⁴நத்வாஸம்ப⁴வாத் | அத: ஸ்வஸ்வரூபாதிரித்தவேநாவக³தே
வஸ்துநி ஆநுகூல்யப்ராதிகூல்யபு³த்³தீ⁴ யதா²ஸம்ப⁴வம் ஜாயேதே |
ஏவஞ்சாக²ண்டா³நந்தா³த்³விதீயாஸங்க³சித்³ரூபஸ்வஸ்வரூபாத³திரித்தவஸ்து-
ஸங்கல்பநமேவாநுகூல்யப்ராதிகூல்யபு³த்³தி⁴ஹேது: |

ஈத்³ரு³க்³பே⁴த³பு³த்³தி⁴நிவ்ரு³த்திமந்தரா ஆநுகூல்யப்ராதிகூல்யபு³த்³தீ⁴ ந நிவர்தேதே
|

(7) ஈத்³ரு³க்³பே⁴த³பு³த்³தி⁴: ஸ்வஸ்வரூபாஜ்ஞாநாஜ்ஜாயதே இதி விவேகஸ்ததோ
ப⁴வதி

| “யத்ர ஹி த்³வைதமிவ ப⁴வதி ததி³த்ர இதரம் ஜிக்⁴ரதி”

(ப்³ரு³. 2.4.14) “யத்ர வாந்யதி³வ ஸ்யாத் தத்ராந்யோ³ந்யத்பஸ்யேத்”

(ப்³ரு³. 4.3.31) “யதே³வ ஜாக்³ரத்³ப⁴யம் பஸ்யதி தத³த்ராவித்³யயா

மந்யதே” (ப்³ரு³. 4.8.20) இத்யாத்³யநந்தஸ்ருதய:

ஸ்வஸ்வரூபாஜ்ஞாநத்³ஸாயாமேவ ஸகலத்³வைதப்ரபஞ்சவ்யவஹார இதி

போ³த⁴யதி | ஏவமஸேஷது:³க²நிதா³நம் ஸ்வஸ்வரூபாஜ்ஞாநமிதி எதி³த⁴ம் |

(8) தத: ஸ்வஸ்வரூபாஜ்ஞாநம் ஸ்வஸ்வரூபாஜ்ஞாநேநைவ நிவர்ததே

நாந்யேந, தயோ: தம:ப்ரகாஸவத்பரஸ்பரவிரோதி⁴த்வாதி³தி

விவேக உத்³பத்³யதே | யத்³விஷயகமஜ்ஞாநம் ப⁴வதி

தத³ஜ்ஞாநம் தத்³விஷயகாபரோக்ஷஜ்ஞாநேநைவ நிவர்ததே; யதா²

ரஜ்ஜ்வஜ்ஞாநம் ரஜ்ஜுஸாக்ஷாத்காரே²ணவ நிவர்ததே, தத்³வத் | தஸ்மாத்

ஸ்வஸ்வரூபாபரோக்ஷஜ்ஞாநமேவாகி²லாநர்த²நிதா³நஸ்வஸ்வரூபாஜ்ஞாநநிவ்ரு³த்தித்³வாரா

நிஸ்ஸரேயஸாத்மகநிகி²லது:³க²நிவ்ரு³த்திஹேது³ப்⁴வதி |

ஸ்வஸ்வரூபஸ்யைவ ஸத்யஜ்ஞாநாநந்தாநந்த³ப்³ரஹ்மரூபத்வாத்
 ஸ்வஸ்வரூபஜ்ஞானேந ப்³ரஹ்மாவாப்திர்⁴வதி | ப்³ரஹ்ம ச
 நித்யநிரதிஸயாக²ண்டா³நந்த³ரூபம் து:க²ஸம்பி³ந்நமிதி
 ஸர்வவேதா³ந்தப்³ரமாணஸித்³த⁴ம் | அத ஏவ ஸ்வஸ்வரூபஸாக்ஷாத்காரேணைவ
 நித்யநிரதிஸயது:க²ஸம்பி³ந்நஸ்வஸ்வரூபபூ⁴தப்³ரஹ்மாநந்தோ³வாப்யதே |
 ஏவம் நிகி²லது:க²நிவ்ரு³த்த்யபலக்ஷிதஸ்வஸ்வரூபபூ⁴தாக²ண்டா³நந்த³ப்ராப்தே:
 ஸாக்ஷாத்ஸாத⁴நம் ஸ்வஸ்வரூபஜ்ஞாநமேவ | தஸ்மாத் ஸ்வஸ்வரூபவிசார ஏவ
 கர்தவ்ய: | இத்த²ம் யஸ்ய விவேகோ ஜாயதே ஸ ஏவ ஜிஜ்ஞாஸு³ரித்யுச்ச்யதே |
 முக்தலக்ஷணம் - ஸ்து²லஸூ³க்ஷமகாரணா³தம்³கஸ³ரீர்த்ரயவிலக்ஷணம் பஞ்சகோஸவிலக்ஷணம்
 ச ஸ்வஸ்வரூபம் அக²ண்டா³த்³விதீயஸ்வயஞ்ஜ்யோதிஸ்ஸவபா⁴வாநந்த³க²ந்³ரஹ்மரூபேண
 ய: ஸாக்ஷாத்³ப்ரோக்ஷீகரோதி கரதலாமலகவத் ஸ ஏவ முக்த இத்யுச்ச்யதே |

(54)

ஜிஜ்ஞாஸோரஸ்மிந் க்³ரந்தே² ப்ரவ்ரு³த்த்யபபத்தி: - ஏவம் பூர்வோக்தசதுர்விதே⁴ஷு
 புருஷேஷு பாமரவிஷயிணௌ விஷயோபபோ⁴க்³ஜந்யஸுகே²ணைவாத்மாநம்
 த்ரு³ப்தம் க்ரு³தார்த²ம் ச மந்யமாநௌ வர்தேதே | கேஷாஞ்சித்³விஷயிணாம்
 பாரலௌகிகபரமஸுகே²ச்சா²யாம் ஸத்யாமப்பயதத்ப்ராப்திஸாத⁴நமேவ தத்ப்ராப்திஸாத⁴நத்வே
 க்³ரு³ஹீத்வா தத்ரைவ தே ப்ரவர்தந்தே, ஸாது³ஸங்க³ஸச்சா²ஸ்த்ரஸ்³ரவணாதி³ரூபபரமாநந்த³ப்ரா
 | ததஸ்³ பாமரவிஷயிணோ: பரமாநந்தா³வாப்த்யர்த²ம் நாஸ்மிந் க்³ரந்தே²
 ப்ரவ்ரு³த்திர்ஜாயேத | து:க²ஹத்யை ச ந தேஷாமத்ர க்³ரந்தே² ப்ரவ்ரு³த்தி:,
 உபாயாந்தரே ப்ரவ்ரு³த்தத்வாத் | தஸ்மாந்நிரதிஸயஸுகா²வாப்தயே ஆத்யந்திகது:க²ஹாநாய
 ச பாமரவிஷயிணோரஸ்மிந்க்³ரந்தே² ந ஸம்ப⁴வதி ப்ரவ்ரு³த்தி: | முக்தஸ்யாபி
 நாஸ்த்யதி³காரோ³ஸ்மிந் க்³ரந்தே² | ஜ்ஞாநீ ஹி க்ரு³தக்ரு³த்த்யோ முக்த இத்யுச்ச்யதே
 |

1. அஜ்ஞாநத³ஸாயாமஹிகபோ⁴கா³தி³ஸித்³த⁴யர்த²ம்
 க்ரு³ஷ்யாதி³வ்யவஸாயா:, ஆமுஷ்மிகபோ⁴கா³ர்த²ம் காம்யகர்மோபாஸநாத³ய:,
 சித்தஸூ³த்த⁴யைகாக்³ர்யார்த²ம் நிஷ்காமகர்மோபாஸநாத³ய:,
 வேதா³ந்தஸ்³ரவணய விவேகவைரா³க்யாதி³சதுர்வித⁴ஸாத⁴நம்,
 அத்³விதீயாத்மஸாக்ஷாத்காராய கு³ரூபதே³ஸ:, ஸம்ஸயாதி³நிவ்ரு³த்த்யர்த²ம்
 ஸ்ரவணாத³ய:, தத்³பதா³ர்த²விஷயகப்ரோக்ஷத்வப்⁴ரமநிவ்ரு³த்தயே
 த்வம்பதா³ர்த²விஷயகபரிச்சி³ந்நத்வப்⁴ரமநிவ்ரு³த்தயே
 சாந்யோந்யவ்யதிஷங்க:க³, (வ்யதிஹா:., ஓதப்ரோதபா⁴வ:), மோக்ஷார்த²ம்

த்³ரு⁴தராத்³விதீயசிந்மாத்திராத்மாபரோக்ஷஸாக்ஷாத்காரஸ்சேத்யேவமாதி³புஷ்கல-
ஸாத்³நாநுஷ்டா²நம், தத்ஸம்பாத்³நஞ்ச “கர்தவ்யம்” இதுய்ச்யதே |
ஏதத்³நுஷ்டா²நஸம்பாத்³நரூபம் கர்தவ்யம் யேந க்ரு²தம் ஸ ஏவ
“க்ரு²தகர்தவ்ய:” = “க்ரு²தக்ரு²த்ய:” இதுய்ச்யதே |
நைவாஸ்தி தஸ்ய கர்தவ்யாந்நரம் த்³ரு⁴தராத்³விதீயாத்மாபரோக்ஷஜ்ஞாநவத்த்வாத்

லீலயாத்ர காலயாபநார்த²ம் ப்ரவ்ரு²த்தோ⁵பி நாஸ்த்யஸ்ய க்³ரந்த²த:
ப்ரயோஜநம் | தஸ்மாந்ந முக்தோத்³தே³ஸேநாப்யயம் க்³ரந்த:² ப்ரவ்ரு²த்த: |
கிந்து முமுக்ஷு²ரூபஜ்ஜ்ஞாஸுமுத்³தி³ஸ்ய ப்ரவ்ரு²த்தோ⁵யம் க்³ரந்த:² | ந
தஸ்யாஸ்தி விஷயஸுகே²ச்சா² | நிரதிஸ்யபூ⁴மாநந்த³லிபஸ்யா தஸ்ய
ஸம்ஸாரது:³க²ஜ்ஜிஹாஸாவத்த்வாத் | நித்யநிரதிஸ்யபரமாநந்த³ப்ராப்தி:
ஆத்யந்திகது:³க²நிவ்ரு²த்திஸ்சாபரோக்ஷாத்மஜ்ஞாநம் விநா
கர்மயோக³ஸாங்க்²யயோகோ³பஸநாதி³பி⁴ர்ந ஸித்³த்⁴யதீதி விவேகோ
யஸ்ய ஸத்ஸங்கா³ஜ்ஜயாதே தஸ்ய ஜ்ஜ்ஞாஸோரத்³வைதவேதா³ந்தக்³ரந்தே²
ப்ரவ்ரு²த்திர்ஜாயேதைவ |

(A. 55-60) விஷயே ஆக்ஷேபா:-

(55)

ஜீவப்³ரஹ்மணோரைக்யரூபவிஷயே ஆக்ஷேப: - யத்தூக்தம் ஜீவப்³ரஹ்மணோரைக்யமேவாஸ்ய
க்³ரந்த²ஸ்ய விஷய இதி தந்நோபபத்³யதே; தயோ: ஸ்வபா⁴வபே⁴தா³த் | ததா² ஹி,
ப்³ரஹ்ம து

அவித்³யாஸ்யமிதாராக்³த்³வேஷா⁵பி⁴நிவேஸாத்மகபஞ்சக்³லேஸஸூ²ந்யம் வ்யாபகமேகம்
ஸஜாதீயபே⁴த்³

1. விசாரே க்ரியமாணே ஸ்வரூபஸுத்தாபா⁴வாத்³யா ந வித்³யதே ஸா அவித்³யா |
ஸா த்³விப்ரகாரா மூலாவித்³யா தூலாவித்³யேதி ச | ஸூத்³த⁴சிந்மாத்திராவாரிகா
மூலாவித்³யா க⁴டாத்³புபஹிதசைதந்யாவாரிகா தூலாவித்³யா | மூலாவித்³யா து
கார்யகாரணபே⁴தே³ந த்³விவிதா⁴ | ஆவரணவிக்ஷேபஸக்திஸஹிதாநாதி³பா⁴வரூபா
காரணவித்³யா | வஸ்துநோ⁵ந்யதா²ப்ரதீதிரேவ கார்யாவித்³யா | கார்யாவித்³யா
சதுர்விதா⁴ -

(1) அநித்யஸ்வர்கா³தி³லோகேஷு தத்ரத்யவிஷயேஷு ச நித்யதாபு³தி³ரூபா
ப்ரத²மா |

(2) அஸூத்³த³ஸாரீரஸ்தரீபுத்ராத்³யாவிலங்க³நசம்ப³நாதி³நிக்ரு³ஷ்டகார்யேஷு
ஸூசித்வபு³தி³ரூபா த்³விதீயா |

(3) து³கா²த்மகத⁴நாதி³ஷு போ⁴க³ஸாத⁴நேஷு ஸூக²த்வபு³தி³ரூபா
த்ரு³தீயா | (4) அநாத்மதே³ஹாதி³ஷு ஆத்மத்வப்⁴ரமரூபா சதுர்தீ² |
பஞ்சக்லேஸாந்தர்க³தாவித்³யாஸப்³தே³நேயமேவ கார்யாவித்³யா க்³ரு³ஹ்யதே |

2. பு³த்³த³யாத்மநோரவிவேகநாபே⁴த³தீ⁴ அஸ்மிதா | இயமேவ ஸாமாந்யாஹங்கார
இத்யுச்ச்யதே |

3. ப்ராசீநவிஷயாநுப⁴வஜந்யஸம்ஸ்காரவஸாத்³நுகூலவிஷயகபோ⁴கே³ச்சா² ராக: ³ |

4. ப்ரதிகூஊலவிஷயகஹாநேச்சா² த்³வேஷ: |

5. மரணப⁴யாச்ச²ரீரஸம்ரகூணயாக்³ரஹோ³பி⁴நிவேஸ: |

6. ப்³ரஹம் ஹி ஸஜாதீவிஜாதீஸ்வக³தபே⁴த³ஸூந்யம் | ததா² ஹி ஸஜாதீயாநாம்

பரஸ்பரம் பே⁴த: ³ ஸஜாதீயபே⁴த: ³, யதா² ப்³ராஹ்மணாதீ³நாமந்யோந்யபே⁴த: ³ |

ஸ்வபி⁴ந்நஜாதீயவஸ்த்வந்தராத் ஸ்வஸ்ய பே⁴தோ³ விஜாதீயபே⁴த: ³, யதா²

ப்³ராஹ்மணக்ஷத்ரியயோரந்யோந்யபே⁴த: ³ | அவயவிந: ஸ்வாவயவாத்³பே⁴த: ³

ஸ்வக³தபே⁴த: ³ | யதா² ஸாரீரஸ்ய கரசரணாதீ³ப⁴ய:, வ்ரு³க்ஷஸ்ய

ஸாகா²தி³ப⁴யஸ்ச பே⁴த: ³ | “ஸர்வம் க²ல்வித³ம் ப்³ரஹம்”

(சா². 3.14.1) இதி ஸர்வஸ்ய த்³வைதஸ்ய ப்³ரஹ்மமாத்ரத்வோக்த்யா

ப்³ரஹ்மாந்தராபா⁴வாச்ச ப்³ரஹம் ஸஜாதீயபே⁴த³ஸூந்யம் |

ப்³ரஹ்மாந்தராபா⁴வஸ்ச “ஏகமேவாத்³விதீயம்”

(சா². 6.2.1) இதி ஸ்ருத்த்யா “ஏக” ஸப்³தே³நோச்ச்யதே |

ப்³ரஹ்மரூபப்ரத்யக்ஸைதந்யாத்³விலக்ஷணஜட³த்³ரு³ஸ்யப்ரபஞ்சோ விஜாதீய: |

ஸ சேத்ஸத்ய: ஸ்யாத் ப்³ரஹ்மாபி ததா³ விஜாதீயபே⁴த³ஸஹிதம் ஸ்யாத் | ந

து ப்ரபஞ்ச: ஸத்ய:, ரஜ்ஜ்வாரோபிதஸர்பவந்மித்²யைவ | யந்மித்²யா ந

தத³தி³ஷ்டா²நாத³தி³ரிச்யதே | தஸ்மாத் ப்³ரஹம் விஜாதீயபே⁴த³ஸூந்யமிதி

“ஏவ”காரேணோச்ச்யதே || ரஹிதம் ச; ப்³ரஹ்மண:

ஸஜாதீயப்³ரஹ்மாந்தராபா⁴வாத் | ஜீவஸ்து நிகி²லக்லேஸபா⁴க் பரிச்சி²ந்ந:

அநேகஸ்ச | யாவந்தி ஸாரீராணி தாவந்தோ ஜீவா: | ஸர்வஸாரீரேஷு

ஜீவஸ்ய ஏகத்வாப்யுபக³மே த்வேகஸாரீரே ஜாயமாநஸூக²து: ³கா²த³ய:

ஸர்வஸாரீரேஷு ஜாயேரந் | ந து ததா²ஸ்தி | ப்³ரஹ்ம நிரவயவம் |

ஸச்சிதா³ந்நதா³த³யஸ்து ப்³ரஹ்மண: ஸ்வரூபலக்ஷணத்வாத்³ஸாதாரணத⁴ர்மா:,

ந த்வயவா: | புஷ்பாதி³க³தருபரஸக³ந்த⁴ஸ்பர்ஸாதி³கு³ண யதா²
 புஷ்பாதி³ஸ்வருபபூ⁴தாஸ்ததா² ஸச்சிதா³நந்தா³த³யோ த⁴ர்மா ப்³ரஹ்மஸ்வருபபூ⁴தா
 ஏவ, ந ததோ³திரிக்தா: | தஸ்மா³த்³ப்³ரஹ்ம ஸ்வக³தபே⁴த³ரஹிதஞ்சேதி
 “அத்³விதீய”-பதே³நோச்யதே |

1. பி⁴நந: |

2. ஜீவப்³ரஹ்மைக்யவிஷயே ஆக்ஷேபஸமாதா⁴நாநிஆக்ஷேப: - ஸர்வஸரீரேஷு
 யத்³யேக ஏவாத்மா ஸ்யாத்ததா³ ஜீவாத்மபரமாத்மைக்யமபி ஸ்யாத் | ந து ததா²ஸ்தி
 |

அநேகத்வாதா³த்மந: |

ஸமாதி:⁴ - ஆத்மநோ³நேகத்வே ந கிஞ்சித³பி ப்ரமாணமஸ்தி | அஜ்ஞானப்ரஸித்³தா⁴த்மபே⁴த³வ
 து நாத்மபே⁴தா³யத்தம், கிந்துபாதி⁴பூ⁴தஸரீரபே⁴த³நிப³ந்த⁴நம் | “நாவேத³விந்மநுதே
 தம் ப்³ரு³ஹந்தம்,” “தம் த்வௌபநிஷத³ம் புருஷம் ப்ரு³ச்சா²மி” (ப்³ரு. 3.9.26)
 இத்யாதி³ஸ்ருதி⁴யோ வேதே³தரப்ரமாணநவக³ம்யத்வாதா³த்மந: | “ஏகோ
 தே³வ: ஸர்வபு⁴தேஷு கூ³ட:⁴” (ஸ்வே. 6-11) இத்யாதி³ஸ்ருதி⁴யோ ஸர்வஸரீரேஷு
 ப்³ரஹ்மாதி³ஸ்தம்பா³ந்தேஷு³பலப்⁴யமாந ஆத்மா ஏக ஏவ | அநேகக⁴டேஷு³பலப்⁴யமாநோ³ப்ய
 யதா² ஏக ஏவ, ததா² ஸரீரபே⁴தே³ஷ்வப்⁴யாத்மா ஏக ஏவ | “அக்³நிர்யதை²கோ பு⁴வநம்
 ப்ரவிஷ்டோ ரூபம் ரூபம் ப்ரதிரூபோ ப³பூ⁴வ | ஏகஸ்ததா² ஸர்வபூ⁴தாந்தராத்மா
 ரூபம் ரூபம் ப்ரதிரூபோ ப³ஹி³ஸ்ச |” (க. 2.2.9) இத்யாதி³ஸ்ருதி⁴ய: | தஸ்மாத்
 ஜீவப்³ரஹ்மைக்யம் யஜ்யதே |

ஆக்ஷேப: - ஆத்மநோ³நேகத்வே ந ப்ரமாணபா⁴வ:, ப்ரத்யக்ஷாத்³யநேகப்ரமாணஸத்த்வாத்
 |

ததா² ஹி-

(1) ப்ரத்யக்ஷப்ரமாணம் - “ப்³ராஹ்மணே³ஹம்”

“க்ஷத்ரியோ³ஹம்” இத்யஹங்காரபூர்வகம்

ப்ரதிப்ராணிஸரீரமாத்மபே⁴த:³ ப்ரத்யக்ஷ ஏவ;

அஹங்காரபே⁴த³ஸ்யாத்மபே⁴த³நியாமகத்வாத் | ஸர்வதே³ஹேஷ்வாத்மந ஏகத்வே

“த்வம்” “அஹம்” “அயம்” இத்யாதி³பே⁴த³வ்யவஹாரோ

ந ஸ்யாத் | தஸ்மாதா³த்மநாநாத்வம் ப்ரத்யக்ஷஸித்³த⁴ம் |

(2) அர்தா²பத்திப்ரமாணம் - ஆத்மநோ நாநாத்வாபா⁴வே “த்வம்”

“அஹம்” “அயம்” இத்யாதி³பே⁴த³வ்யவஹாரோ ந ஸ்யாத் |

தஸ்மாத் பே⁴த³வ்யவஹாரஸித்³த⁴யந்யதா²நுபபத்த்யா ஆத்மபே⁴தோ³ந்க்³கார்ய

இத்யர்தா²பத்திரபி தத்ர மாநம் |

(3) அநுமாநப்ரமாணம் - விமத ஆத்மா ப்ரதிஸரீரம் பி⁴ந்ந:

ப்ரதிஸரீரம் “த்வம்” “அஹம்” “அயம்” இதி

வ்யவஹாரபே³தா³த், தத்தச்ச²ரீரரூபவ்யக்திபே³தா³ச்ச; க⁴டஸராவாதி³வத் |

இத்யநுமாநப்ரமாணமபி |

(4) ஸ்ருதிபுராணாதி³ப்ரமாணம் - ஸ்ருதிபுராணாதி³ஷு

தே³வதா³நவயக்ஷராக்ஷஸக³ந்த⁴ர்வகிந்நரகிம்புருஷமாநவாதி³-

பே⁴த³வாத³த்³ர்ஸநாதா³த்மநாநாத்வமேவ எதி³த்⁴யதி |

(5) யுக்தி: - யத்³யாத்மா ஸர்வஸரீரேஷ்வேகோ⁵பு⁴யுக³ம்யேத, ததை³கஸ்ய

ஸுக²து:³கா²தி³நா ஸர்வேஷாம் தது³பலப்³தி⁴ஸாங்கர்யம் ஸ்யாத் | ததை²கஸ்ய

ஜ்ஞாநாதிஸயேந ஸர்வே ஜ்ஞாநிந: ||

ஸ்யு: | ததா²ஸதி விதி⁴ப்ரதிஷேத⁴ஸாஸ்த்ராணம் வையர்த்த²யப்ரஸங்க:³, ஜ்ஞாநிநோ
விதி⁴நிஷேதா⁴தீதத்வாத் |

ததை²வையஸ்ய ப³ந்தே⁴ந ஸர்வே ப³த்த³தா:⁴ ஸ்யு: | தஸ்மாதா³த்மநாநாத்வமேவ
யுக்தம் |

ஸமாதி:⁴ -

(1) யத்தூக்தம் அஹமஹமிதி அஹம்ப்ரத்யயஸ்ய பே⁴தா³தா³த்மா அநேக

இதி, தந்ந யஜ்யதே - ததா²ஹி “அஹம் ஸிஸூரஹம்

குமாரோ⁵ஹம் யுவாஹம் வ்ரு³த்த⁴” இத்யாதி³வ்யவஹாரேஷு

ஸைஸவாத்³யவஸ்தா²பே⁴தை³ரஹம்ப்ரத்யயஸ்ய பே⁴தே³ப்யேக

ஏவாத்மா ஸர்வாவஸ்தா²ஸ்வநுவர்ததே | ந ஹி யௌவநாத்³யவஸ்தா²ஸு

கௌமாராத்³யவஸ்தா²ந்தரானுவ்ரு³த்திரஸ்தி, ததா²பி பி⁴ந்நாஸு

ஸர்வாஸ்வயவஸ்தா²ஸ்வேக ஏவாஹம்ஸப்³தா³பி⁴தே⁴ய ஆத்மாநுவர்தமாத்நோ⁵நுபூ⁴யதே

|

தஸ்மாத்³ஹம்ப்ரத்யயபே⁴தோ³நாத்மபே⁴த³நியாமக: | கிஞ்ச தத்தத³வஸ்தா²க³த

ஆத்மா பி⁴ந்நோ யதி³, தர்ஹி ஸைஸவாத்³யவஸ்தா²ந்தரக்ரு³தகர்மாணி

யௌவநாத்³யவஸ்தா²ந்தரே ஸ்மரணகோ³சராணி ந ஸ்யு: | தஸ்மாந்ந

ப்ரத்யக்ஷவிஷய ஆத்மபே⁴த:³ |

(2) ஏகஸ்மிந்நேவ தே³ஹே யதா²அவயவபே⁴த³மாஸ்ரித்ய

ஸிர:பாணிபாதா³தி³வ்யவஹார: எதி³த்⁴யதி, ததா²ஸகஸஸரீரேஷ்வாத்மந

ஏகத்வே⁵பி தத்தச்ச²ரீரபே⁴த³மாஸ்ரித்ய “த்வம்”

“அஹம்” “அயம்” இத்யாதி³பே⁴த³வ்யவஹார

உபபத்³யதே | ந ஹ்யயம் பே⁴த³வ்யவஹார ஆத்மபே⁴த³நிபி³ந்த⁴ந: |
தஸ்மாத்³பே⁴த³வ்யவஹாரஸித்³த⁴யந்யதா²நுபபத்தயாத்மபே⁴த³
ஸித்³த⁴யதீயர்தா²பத்திரபி ந ப்ரமாணம் |

(3) ஸரீரவ்யக்திபே⁴தா³த், “த்வம்” “அஹம்”

“அயம்” இத்யாதி³வ்யவஹாரபே⁴தா³ச்சாத்மநாநாத்வாநுமாநம் ந ப்ரமாணம் |
ஸ்தூ²லஸூக்ஷமகாரணஸரீராணாம் ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நஸரீராணாம் ச பே⁴தே³ஸி
அஹமஹமிதி ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞாயமநஸ்யாத்மநோ பே⁴தா³பா⁴வாத் |

(4)

பூர்வோக்தப்ருதிஸ்ம்ரு²திபுராணேதிஹாஸாதி³ஸித்³த⁴தே³வதா³நவமநுஷ்யாதி³பே⁴த³வ்யவஹ
ப்³ரஹ்மாதி³ஸ்தம்பா³ந்ததத்த³தே³ஹபே⁴தா³தீ⁴நோ நாத்மபே⁴த³நிபி³ந்த⁴ந: |
ஸர்வஸரீரேஷ்வபி சைதந்யஸ்யைகருபத்வேந சைதந்யஸ்வரூபஸ்யாத்மநோ
பே⁴தா³ஸித்³தே⁴ | “ஏகோ தே³வ: ஸர்வபூ⁴தேஷு கூ³ட:4”

(ஸ்வே. 6.11) “ஏகதை⁴வாநுத்³ரஷ்டவ்யமேதத³ப்ரமயம் த்⁴ருவம்”

(ப்³ரு². 4.4.20) “ம்ரு²த்யோ: ஸ ம்ரு²த்யுமாப்நோதி ய இஹ நானேவ
பஸ்யதி” (ப்³ரு². 4.4.19, க. 2.2.9) “தத்ர கோ மோஹ:

க: ஸோக ஏகத்வமநுபஸ்யத:” (ஈ. 7) இத்யாதி³ஸ்ருதிப்⁴ய ஆத்மந
ஏகத்வநிஸ்சயாச்ச |

(5) ந சாத்மைகத்வே ஸுக²து:³கா²தி³வ்யவஸ்தா² ப்ரத்யக்ஷஸித்³தா⁴ ந

ஸித்³த⁴யேதி³தி வாச்யம், அந்த:கரணரூபோபாதி⁴பே⁴த³நிபி³ந்த⁴நத்வாத்ஸ்யா: |
தத்தது³பாதி⁴க³தஸுக²து:³கா²தி³வ்யவஸ்தா²யாஸ்தத்தத்ப்ராரப்³த⁴கர்மாதீ⁴நத்வாத்

ஏகஸ்மிந்நேவ தே³ஹே ஸுக²து:³கா²தீ³நாம் வைசித்ர்யம் கர்மபே⁴தா³து³பபத்³யதே |
தஸ்மாத்ஸுக²து:~கா²தீ³நாம் புண்யாபுண்யகர்மகார்யத்வேந, தத்³பே⁴தா³த்,
சிதா³பா⁴ஸயுக்ததத்த³ந்த:கரணரூபபோ⁴க்த்ரு²பே⁴தா³ச்ச

ஸுக²து:~கா²தி³வ்யவஸ்தா² ஸம்ப⁴வத்யேவ | ஆத்மந ஏகத்வே ஏகஸ்ய
ஸர்வஜ்ஞத்வே

ஸர்வே ஸர்வஜ்ஞா: ஸ்யு:, ததோ விதி⁴நிஷேதா⁴தி³ஸாஸ்த்ரமநர்த²கம்
ஸ்யாதி³தீயமபி ஸங்கா ந யுஜ்யதே | யத்³யப்யேக ஏவாத்மா ஸர்வதா³ ஸர்வத்ர
ஸர்வம் விஜாநாதி, ததா²பி தத்த³தே³ஹஸ்தா²ந்த:கரணவ்ரு²த்தித்³வாரைவ
க⁴டபடாதி³விஷயவிஸேஷாந் ஜாநாதி | யதோ தே³ஹபே⁴த³நிபி³ந்தோ⁴
பு³த்³தி⁴பே⁴த³ஸ்தத ஏவ ப்ரதிதே³ஹம் ஜ்ஞாநபே⁴தோ³ஸ்யவஸ்யம் ஜாயேதைவ
| அத²வா தத்த³பு³த்³தி⁴வ்ரு²த்த்யா ஸம்ப³த்³த⁴மேவ க⁴டபடாதி³ வஸ்து

பா⁴ஸதே, நேதரத் | பு³த்³தி⁴வ்ரு³த்திரூபம் ஜ்ஞாநம் பரிச்சி²ந்நம் |
யஸ்மாத் பரிச்சி²ந்நாயாஸ்தத்த³பு³த்³தி⁴வ்ரு³த்தேஸ்தத்த³வஸ்துபி⁴ரேவ
ஸம்ப³ந்தோ⁴ ந ஸர்வை; தஸ்மாந்ந ஸர்வேஷாம் ஸர்வஜ்ஞுவாபத்தி: |
ஸப்³தோ³த்பாத³கஸ்யாகாஸஸ்யைகத்வேந ஸர்வவ்யாபிதயா ச ஸர்வத்ர
பே⁴ரீம்ரு³ட³ங்கா³தி³ஸம்ப³ந்தோ⁴ ஸத்யபி த³ண்டா³தி³பி⁴ரபி⁴கா⁴தோ யத்ர ப⁴வதி
தத்ப்ரதே³ஸமாத்ரே ஸப்³த³ உத்பத்³யதே நாந்யத்ரேதி யதா², ஏவமேவைகஸ்ய
சிந்மாத்ரஸ்யாத்மந: பரிபூர்ணஸ்யாபி, யத்ர பு³த்³தி⁴வ்ரு³த்தே: யேந வஸ்துநா ||

(A. 56-60) ஸாக்ஷிப்³ரஹ்மைக்யவிஷயே ஆக்ஷேப:-

(56)

ஜீவாதிரித்தஸாக்ஷீ நாஸ்தி; ஸத்தவே⁵பி ஸாக்ஷீ நாநேதி
ஸங்கா - யது³க்தம் ஸுக²து:³கா²த³யோ⁵ந்த:கரணத⁴ர்மா: | தச்சாந்த:கரணமநேகம் |
தஸ்மாதே³கோபாதி⁴ஸ்த²ஸுக²து:³கா²த³யோ த⁴ர்மா உபாத⁴யந்தரஸம்ப³ந்தி⁴நோ
ந ப⁴வந்தி | ஸாக்ஷீ து ஸர்வஸுக²து:³கா²தி³ஸாக்ஷயத⁴ர்மாஸம்ப³த³த⁴
ஏக ஏவ | தஸ்ய ச ப்³ரஹ்மணீக்யம் வக்தும் ஸக்யத ஏவேதி | தந்ந
| கர்த்ரு³த்வபோ⁴க்த்ரு³த்வாதி³த⁴ர்மவிஸரிஷ்டஜீவாதிரித்தஸாக்ஷிஸத்தவே
ப்ரமாணுபா⁴வாத் | ஸாக்ஷயங்க³காரபக்ஷே⁵பி ஸ ஏக இத்யப்⁴யுபக³ந்தும் ந
ஸக்யதே | கிந்த்வநேகே ஸாக்ஷிண இத்யேவ யுக்தம் | ததா² ஹி, அந்த:கரணம்
தத்³த⁴ர்மஸுக²து:~கா²த³யஸ்ச நாந்த:கரணேந ந வேந்த³ரியேண விஷயீக்ரியந்தே,
கிந்து ஸாக்ஷிணவேதி வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்த: | ஸாக்ஷிணஸ்சகத்வே
யதா³ ஏகாந்த:கரணஸுக²து:~கா²த³ய: ஸாக்ஷிண விஷயீக்ரியந்தே ததா³
ஸர்வாந்த:கரணக³தஸுக²து:~கா²த³யோ⁵பி விஷயீக்ரியேர்ந | ததா²நு⁴வாபா⁴வாதே³வாநேகே
ஸாக்ஷிண இத்யப்⁴யுபக³ந்தவ்யம் | ந சாஸ்த்யஸ்மிந் பக்ஷே கோ⁵பி தோ³ஷ: |
யஸ்ய ஹி ஸாக்ஷிணே யத்³ந்த:கரணமுபாதி⁴ஸ்தத்த³ந்த:கரணக³தா ஏவ த⁴ர்மாஸ்தேந
ஸாக்ஷிண விஷயீக்ரியேர்ந, நாந்யோபாதி⁴க³தா: | ஏவம் ச ஸாக்ஷிணே⁵நேகத்வாந்ந
தேஷாமேகேந ப்³ரஹ்மணீக்யம் யஜ்யேத |

(57)

அந்த:கரணஸ்யேந்த³ரியாவிஷயத்வமிந்த³ரியாணி பஞ்சீக்ரு³தபு⁴தத்தகார்யாண்யேவ
விஷயீக்ரு³யு: | அத்ராப்யஸ்தி வக்ஷயமாணரீத்யா பே⁴த:~³ | சக்ஷுரிந்த³ரியம்

நீலபீதாதி³வர்ணயுக்தக⁴டாதி³நிஷ்ட²நைல்யாதி³ரூபம் ததா³தா⁴ரபூ⁴தக⁴டாதி³ ச
 விஷயீகரோதி | த்வகி³ந்த³ரியமபி ஸ்பர்ஸம் ததா³ஸ்ரயம் சோப⁴யம் விஷயீகரோதி |
 ஜிஹ்வாக்ர⁴ரணஸ்ரவணாநி து த்ரீணீந்த³ரியாணி வஸ்த்வாஸ்ரிதரஸக³ந்த⁴ஸப்³தா³நேவ
 க்ரமாத்³விஷயீகுர்வந்தி, ந து ததா³ஸ்ரயத்³ரவ்யம் | அத ஏவைதத்த்ரயேண¹ | ஸஹ
 ஸம்ப³தீ⁴தோ⁴ ப⁴வதி தத்ரைய தத்³வஸ்துமாத்ரவிஷயகம் ஜ்ஞாநம் ஜாயதே,
 ந த்வந்யத்ர | தஸ்மாத்³நேகத்வாத்³வ்யாபகத்வாச்சாந்த:கரணதத்³வ்ரு⁴த்தீநாம்
 ந ஸர்வேஷாம் ஸர்வஜ்ஞுத்வாபத்தி: | விதி⁴நிஷேதா⁴தி³பரஸாஸ்த்ராணாம்
 சாஜ்ஜனநப்ரவ்ரு⁴த்திநிவ்ரு⁴த்திவிஷயகத்வாந்ந வையர்த்த²யாபத்தி: | ஜீவாநாம்
 ஸர்வஜ்ஞுத்வாபா⁴வாத்³தேஷாம் மத்⁴யே யஸ்து வேதா³ந்தஸ்ரவணஜ்நயஜ்ஞாநேந
 ப்ரத்யக³பி⁴ந்நம் பரம் ப்³ரஹ்ம ஸ்வாத்மஸ்வரூபத்வேந “அஹம் ப்³ரஹ்மாஸ்மி” இதி
 நிர்விஸங்கம் ஜாநாதி ஸ ஏவ முக்தோ நாந்ய: | தஸ்மாத்³ப³ந்த⁴மோக்ஷவ்யவஸ்தா² ச
 ஸித்³த⁴யதி | இத்த²ம் பூர்வோக்தாக்ஷேபாஸம்ப⁴வாத் ஜீவப்³ரஹ்மைக்யரூபவிஷயஸ்ச
 ஸித்³த⁴யத்யேவ |

1. ததா² ஹி - ரஸாத்³யாஸ்ரயத்³ரவ்யம் சக்ஷுஷோ வா த்வசோ வா
 விஷயீப⁴வதி, ந து ஜிஹ்வாதே:³ | ததா² ஹி மாதூ⁴ர்யாத்³யாஸ்வாத்³நே
 ஜிஹ்வயா மாதூ⁴ர்யாதி³கு³ண ஏவ க்³ரு⁴ஹ்யதே, ந ததா³ஸ்ரயத்³ரவ்யம் |
 தச்ச த்வகி³ந்த³ரியேணவ க்³ரு⁴ஹ்யதே | ந்த³ரியேணந்தரமந்த:கரணம்
 ந விஷயீக்ரியதே | ததை²வ ந சக்ஷுஷா த்வசா சாந்த:கரணம்
 விஷயீக்ரியதே | யதோ பா³ஹ்யபஞ்சீக்ரு⁴தபூ⁴தாநி, தத்கார்யம் ரூபாஸ்ரயம்
 ஸ்பர்ஸாஸ்ரயம் வா வஸ்து, சக்ஷுஷா த்வசா ச விஷயீக்ரியந்தே |
 அந்த:கரணம் த்வபஞ்சீக்ரு⁴தபூ⁴தகார்யத்வாந்நேத்ரத்வசோர்ந விஷயீப⁴வதி |
 அத ஏவாபஞ்சீக்ரு⁴தபூ⁴தகார்யம் நேத்ரேந்த³ரியமபி நேத்ரேந்த³ரியேண ந
 விஷயீக்ரியதே | பா³ஹ்யவஸ்தூந்யேவ ஸர்வேந்த³ரியாணாம் விஷயீப⁴வந்தி |
 இந்த³ரியாபேக்ஷயாந்தரத்வாத்³ந்த:கரணம் நேந்த³ரியாணாம் விஷயீப⁴வதி |

(58)

அந்த:கரணஸ்ய ஸ்வவ்ரு⁴த்த்யவிஷயத்வம் - சிஞ்சாந்த:கரணம் ந ஸ்வவ்ரு⁴த்தேரபி
 கோ³சரீப⁴வதி | அந்த:கரணஸ்ய வ்ரு⁴த்த்யாஸ்ரயத்வாந்ந தத் ஸ்வாஸ்ரிதவ்ரு⁴த்தேர்விஷயீப⁴வ
 | யதா² அக்³ந்யாஸ்ரிதா தா³ஹஸக்தி: ஸ்வாஸ்ரயாதிரிக்தேந்த⁴நாத்³யேவ
 விஷயீகரோதி, ததா²ந்த:கரணவ்ரு⁴த்திரபி ஸ்வாஸ்ரயாந்த:கரணவ்யதிரிக்தமேவ
 வஸ்து விஷயீகுர்யாத் | தஸ்மாத்³ந்த:கரணம் நைவ ஸ்வவ்ரு⁴த்தே: விஷயீப⁴வதி
 |

(59)

அந்த:கரணதர்மா: நாந்த:கரணவ்ருத்தேர்விஷயா: - ஏவமேவாந்த:கரணவ்ருத்தி: ஸ்வாஸ்ரயாந்த:கரணஸ்பிரதா³த³வேஷஸுக²து:கா²தி³த³ர்மாநபி ந விஷயீகர்தும் ஸக்நோதி | யத்³யந்த:கரணவ்ருத்தி: ஸ்வாஸ்ரயயு⁴தமந்த:கரணம் விஷயீகர்யாத்³ஹி ததா³ஸ்ரிததத்³த³ர்மயு⁴தாந் ஸுக²து:கா²தி³நபி விஷயீகர்யாத் | யதோ⁵ந்த:கரணம் விஷயீகர்வாண வ்ருத்திர்நாந்த:கரணபி⁴முகா² ப⁴வதி, தஸ்மாத³ந்த:கரணவத் தத்³த³ர்மாஸ்ச நாந்த:கரணவ்ருத்தேர்விஷயீப⁴வந்தி | அஸ்தி சாயமத்ர நியம: - வ்ருத்திர்ஹி ஸ்வாஸ்ரயாத் கிஞ்சித்³விப்ரக்ருஷ்டமேவ வஸ்து விஷயீகர்யாத், நாதீவ விப்ரக்ருஷ்டம் நாப்யத்யந்தம் ஸந்நிக்ருஷ்டம் வேதி | யதா² நயநவ்ருத்தி: ஸ்வாஸ்ரயஸமீபஸ்த²மஞ்ஜநாதி³கம் ந விஷயீகரோத்யத்யந்தம் ஸந்நிக்ருஷ்டத்வாத், ததா²ந்த:கரணவ்ருத்திரபி ஸ்வாஸ்ரயாந்த:கரணக³தாந் ஸுக²து:கா²தி³நத்யந்தஸந்நிஹிதாந் த³ர்மாந் ந விஷயீகர்யாத் | இத்த²மந்த:கரணம் தத்³த³ர்மாஸ்ச நேந்த³ரியாணமந்த:கரணவ்ருத்தேஸ்ச விஷயீப⁴வந்தி, கிந்து கேவலஸாக்ஷிண தே விஷயீக்ரியந்தே; இதி ஹி வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்த: |

1. நநு அந்த⁴காராவ்ருத்தம் க்³ருஹம் யதா²ந்த⁴காரஸ்யாஸ்ரயோ விஷயஸ்ச ப⁴வதி, யதா² வா சைதந்யமேகமேவ ஸ்வாஜ்ஞாநஸ்யாஸ்ரயோ விஷயஸ்ச ப⁴வதி; ஏவமேவாந்த:கரணமபி ஸ்வவ்ருத்தேராஸ்ரயோ விஷயஸ்ச குதோ ந ஸ்யாதி³தி சேந்ந | க்³ருஹாந்த⁴காரவத்³யத்ராஸ்ரயாஸ்ரயினௌ பி⁴ந்நௌ ப⁴வதஸ்ததரைகஸ்யைவாஸ்ரயத்வம் விஷயத்வம் ச ஸ்யாத் | யத்ர து வஹ்நிததா³ஸ்ரிததா³ஹஸக்திவதா³ஸ்ரயாஸ்ரயினௌ ந பி⁴ந்நௌ ப⁴வதஸ்ததரைகமேவ வஸ்த்வாஸ்ரயோ விஷயஸ்ச ந ஸ்யாத் | ப்ரக்ரு³தே சாந்த:கரணதத்³வ்ருத்த்யோஸ்ச பே⁴தா³பா⁴வாந்நாந்த:கரணம் ஸ்வவ்ருத்தேர்விஷயீப⁴வதி | கிந்த்வாஸ்ரயமாத்ரம் ப⁴வதி, உபாதா³நகாரணத்வாத³ந்த:கரணஸ்ய ஸ்வவ்ருத்திம் ப்ரதி |

(60)

அநேகஸாக்ஷிணமேகேந ப்³ரஹ்மணிக்யாஸம்ப⁴வ: - ஏவம் சாந்த:கரணதத்³த³ர்மாணம் கேவலஸாக்ஷிவேத்³யத்வமதே ஸாக்ஷிண ஏகத்வாங்³காரோ ந யுஜ்யத ஏவ | பூர்வமேவ ப்ரத³ஸ்ரிதரீத்யா ஏகேந ஸாக்ஷிண யதா³ ஏகாந்த:கரணஸ்த²ஸுக²து:கா²தி³யோ விஷயீக்ரியந்தே ததா³ ஸர்வாந்த:கரணக³தஸுக²து:கா²தே³ரபி விஷயீகரணபத்தேரநிவார்யத்

l லோகே ததா²ந்ருப⁴வாத³நேகே ஸாக்ஷிண இத்யேவாப்⁴யுபக³ந்தவ்யம் l
ஸாக்ஷிணோ⁵நேகத்வபக்ஷே யதா² ந தோ³ஷஸ்ததோ²க்தமேவ ப்ராக் l ததா²
சாநேகஸாக்ஷிணமேகேந ப்³ரஹ்மண்க்யம் ந யுஜ்யத ஏவ l

(A. 61-65) விஷயவிஷயகாக்ஷேபாணம் ஸமாதா⁴நாநி-

(61)

ஸாக்ஷிஸ்வரூபம் - யது³க்தம் ஜீவோ ராக³த்³வேஷாதி³க்லேஸவிஸரிஷ்ட:;
தத்³ரஹிதஞ்ச ப்³ரஹ்ம; தஸ்மாத் தயோர்ஜீவப்³ரஹ்மணோரைக்யரூபோ விஷயோ
க்³ரந்த²ஸ்ய ந ஸித்³த்⁴யேதி³தி யத்³யபி தத்ஸத்யமேவ, ததா²பி ராகா³தி³வியுக்த்தஸாக்ஷிணோ
ப்³ரஹ்மண்க்யம் யுஜ்யத ஏவ l ந ச கர்த்ரு³த்வபோ⁴க்த்ரு³த்வாதி³த்⁴ர்மவிஸரிஷ்டஜீவாத³ந்ய:
ஸாக்ஷீ வந்த⁴யாஸூந்ருஸமத்வாந்நாஸ்தீதி வாச்யம், உபஹிதஸ்ய ஸாக்ஷித்வாத் l
கர்த்ரு³த்வபோ⁴க்த்ரு³த்வாதி³ரூபஸம்ஸாரிவிஸேஷணநாம் யோ விஸேஷ்யாம்ஸ: ஸ
ஏவ ஸாக்ஷீத்யுச்யதே l தாத்³ரு³ஸஸாக்ஷிநிஷேதே⁴, ஸம்ஸாரிணோ விஸேஷ்யாம்ஸாபலாபே
கர்த்ரு³போ⁴க்த்ரு³ஸ்வரூபஸம்ஸாரிநிஷேத⁴ ஏவ பர்யவஸ்யேத் l ஏகஸ்யைவ
சைதந்யஸ்ய ஸாக்ஷித்வே விவக்ஷிதே⁵ந்த:கரணமுபாதி⁴ர்⁴வதி l தஸ்யைவ
கர்த்ரு³த்வபோ⁴க்த்ரு³த்வவிஸரிஷ்டஜீவத்வே விவக்ஷிதே⁵ந்த:கரணம் விஸேஷணஞ்ச
ப⁴வதி l விஸேஷணேந யுக்த்தம் விஸரிஷ்டமுபாதி⁴நா யுக்த்தமுபஹிதமிதி சோச்யதே
l கார்யாந்நவயித்வே ஸதி வித்³யமாநத்வே ஸதி வ்யாவர்தக உபாதி:⁴ l யதா²
ந்யாயமதே கர்ணகோ³லகாந்தர்⁴க³த ஆகாஸ: ஸ்ரோத்ரேந்த்³ரியமித்யுச்யதே l தத்ர
கர்ணகோ³லகம் ஸ்ரோத்ரஸ்யோபாதி:⁴, யத: கர்ணகோ³லகம் ஸ்வாவச்சி²ந்நமாகாஸம்
ஸ்ரோத்ரேந்த்³ரியத்வேந போ³த⁴யித்வா ஸ்வயம் தேநாஸம்ப்³த்³தம் ப⁴வதி l
தஸ்மாத்கர்ணகோ³லகம் ஸ்ரோத்ரஸ்யோபாதி:⁴ l ஏவமந்த:கரணமபி ஸ்வோபஹிதம்
சைதந்யம் ஸாக்ஷித்வேந போ³த⁴யித்வா ஸ்வயம் தேநாஸம்ப்³த்³தம் வர்ததே l
தஸ்மாத்³ந்த:கரணம் ஸாக்ஷிண உபாதி⁴ரிதி, அந்த:கரணஸ்த²சைதந்யமாத்ரம்
ஸாக்ஷீதி ச ஸித்³த்⁴யதி l

(62)

ஜீவஸ்வரூபம் - கார்யாந்நவயித்வே ஸதி வித்³யமாநத்வே ஸதி வ்யாவர்தகம்
விஸேஷணம் l யதா² “குண்ட³லீ ஆக³த:” இத்தய்ர குண்ட³லம்

1. யத்³வஸ்து ஸ்வஸமீபஸ்த²ம் வஸ்த்வந்தரம் வ்யாவர்தயதி, அபி து ஸ்வயம்

தேந ந ஸம்ப³த்யதே, ஸ உபாதி⁴ரித்யுச்ச்யதே |

2. ஸ்வாத்மநா ஸஹைவ வஸ்துநோ⁵வபா⁴ஸகம் விஸேஷணமித்யுச்ச்யதே |
விஸேஷணம், ஸ்வவிஸிஷ்டஸ்யைவ புருஷஸ்த²க³மநக்ரியாகர்த்ரு³த்வேந
போ³த⁴கத்வாத் | யதா² வா “நீலம் க⁴டமபஸ்யம்,”

இத்யத்ர நீலவர்ணே விஸேஷணம், க⁴டஸ்யைவ நீலவர்ணஸ்யாபி

த³ர்ஸநக்ரியாயாம் கர்மத்வேநாந்வயாத் | ததா²ந்த:கரணமபி

கர்த்ரு³த்வபோ⁴க்த்ரு³த்வவிஸிஷ்டஜீவசைதந்யஸ்ய விஸேஷணம்,

ஸ்வாவச்சி²ந்நசைதந்யே கர்த்ரு³த்வபோ⁴க்த்ரு³த்வவ்யவஹாராஸ்பத³த்வஸ்ய

போ³த⁴நாத் | தஸ்மாத்தஸம்ஸாரிணே ஜீவஸ்யாந்த:கரணம் விஸேஷணம் | ததா²

சாந்த:- கரணம் தத³வச்சி²ந்நசைதந்யம் சைகீக்ரு³த்ய ஸம்ஸாரீதி

வ்யபதே³ஸ: | அயஞ்சோத்தரத்ர ஸ்பஷ்டக்ரியதே |

(63)

ஐக்யோபபத்தி: - ராக³த்³வேஷாத³ய: க்லேஸா: ஸம்ஸாரிண்யைவ வர்தந்தே, ந து
ஸாக்ஷிணி | தத்ராபி ஸம்ஸாரிணே விஸேஷணீபூ⁴தாந்த:கரணமேவாஸ்பரிதாஸ்தே, ந
து விஸேஷ்யபூ⁴தசைதந்யம் | ஸம்ஸாரிணே விஸேஷ்யபூ⁴தசைதந்யமேவ ஸாக்ஷி
வ்யவஹரியதே | ஏகமேவ சைதந்யமந்த:கரணவிஸிஷ்டஞ்சேத் ஸம்ஸாரீத்யுச்ச்யதே,
தத³விரஹிதம் சேத் ஸாக்ஷி ச | தஸ்மாத்தஸாக்ஷிஸ்வரூபஸ்ய, ஸம்ஸாரிணே
விஸேஷ்யஸ்வரூபஸ்ய ச ஸப்³த³போ⁴த³ம் விநா ந கோ⁵ப்யர்த²தோ போ⁴த:³ |
யதி³ விஸேஷ்யஸ்வரூபே⁵பி க்லேஸா அங்கீ³க்ரியேரந் தர்ஹி ஸாக்ஷிணே⁵பி
தே⁵ங்கீ³க்ரு³தா: ஸ்யு: | ந சைததி³ஷ்டம் | “ஸாக்ஷி சேதா கேவலோ நிர்கு³ணஸ்ச,”
(ஸ்வே. 6.11) “ந விப்யதே லோகது:³கே²ந பா³ஹ்ய:,” (க. 2.2.11) “அஸங்கோ³
ஹ்யயம் புருஷ:,” (ப்³ரு. 4.3.15, 4.3.16) “ஸ ந ஸாது⁴நா கர்மண பூ⁴யாந்நோ
ஏவாஸாது⁴நா கநீயாந்,” (ப்³ரு. 4.4.22) “ந வர்த⁴தே கர்மணே நோ கநீயாந்”
(ப்³ரு. 4.4.23) இத்யாதி³ஸ்ருதிப்ய: ஸாக்ஷிணே ந க்லேஸக³ந்தோ⁵ப்யஸ்தீதி
வேதா³ந்தஸித்த³தா³ந்தாத் | அத: ஸம்ஸாரிணே விஸேஷ்யஸ்வரூபே ந க்லேஸா:
ஸந்தி, கிந்து விஸேஷணீபூ⁴தாந்த:கரணமாத்ரே | “காம: ஸங்கல்போ விசிகித்ஸா
ஸ்ரர்த³தா⁴ஸ்ரர்த³தா⁴ த்³ரு³திரத³ரு³திர்ஹரீ⁴ரீ⁴ரித்யேத்ஸர்வம் மந ஏவ,” (ப்³ரு.
1.5.3) “காமோ யே⁵ஸ்ய ஹ்ரு³தி³ ஸ்ரிதா:,” (ப்³ரு. 4.4.6, க. 2.3.14) “அகாமம் ரூபம்
ஸோகாந்தரம்,” (ப்³ரு. 4.3.21) “தீர்ணே ஹி ததா³ ஸர்வாஞ்ச்சோ²காந் ஹ்ரு³த³யஸ்ய
ப⁴வதி” (ப்³ரு. 4-3-22) இத்யாதி³ஸ்ருதிப்ய: |

ராகே³ச்சா²ஸுக²து:³கா²தி³ பு³த³தௌ⁴ ஸத்யாம் ப்ரவர்ததே |

ஸுஷுப்தௌ நாஸ்தி தந்நாஸே தஸ்மாத்த்³பு³த்³தே⁴ஸ்து நாத்மந: || அ. போ³. 23 ||

இதி வ்ரு³த்³த⁴வசநாச்ச ராகா³த³யோ பு³த்³தி⁴த⁴ர்மா ஏவ, ந து ஜீவாத்மத⁴ர்மா இதுயுத்தம் | ததா² சாந்த:கரணவிஸிஷ்டஸ்ய ஜீவஸ்ய ப்³ரஹ்மண ஸஹைக்யாஸம்ப⁴வே⁵ப்யந்த
|

(64)

ஸாக்ஷிணே நானாத்வே⁵ப்யேகேந ப்³ரஹ்மணக்யம் ஸம்ப⁴வதி - யது³க்தம்
ஸாக்ஷிணே⁵நேகத்வாதே³கத்வாச்ச ப்³ரஹ்மண:, அநேகஸாக்ஷிணமேகேந
ப்³ரஹ்மணக்யம் ந யஜ்யதே,
யதி³ யஜ்யதே தர்ஹி ப்³ரஹ்மண இவ ஸாக்ஷிணே⁵பி ஸர்வஸரீரவர்தித்வவ்யாபக்த்வைகத்வஸித்
யுக³ப்த்ஸர்வஸரீரேஷு ஸுக²து:³க²ஸாக்ஷாத்காரப்ரஸங்க³ இதி, தந்ந |
யத: ஸாக்ஷீ த்³விவித:⁴, ஈஸ்வரஸாக்ஷீ ஜீவஸாக்ஷீ சேதி | தத்ராத்த்ய ஏக ஏவ |
த்³விதீயோ⁵நேக: பரிச்சி²ந்நஸ்ச, ததா²பி வ்யாபகப்³ரஹ்மணே ந பி⁴ந்ந: | யதா²
க⁴டாகாஸோ நானா பரிச்சி²ந்நோ⁵பி மஹாகாஸாத்³ந்யதயா மஹாகாஸஸ்வரூப ஏவ
ப⁴வதி,
ததா² ஜீவஸாக்ஷீ நான பரிச்சி²ந்நோ⁵பி தத்த்வதோ ப்³ரஹ்மாபி⁴ந்நதயா ப்³ரஹ்மைவ
ப⁴வதி |

(65)

ஸுக²து:³கா²த³யோ வ்ரு³த்த்யாருட⁴ஸாக்ஷிவிஷயா: - ஸுக²து:³கா²த³யோ⁵ந்த:கரணவ்ரு³த்தே
விஷயீப⁴வந்தீதி யது³க்தம் நைதத³ஸ்தி | யத்³யபி ஸுக²து:³கா²த³ய: ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யா:,
தே ச ஸாக்ஷிணே நானா; ததா²பி ந கேவல: ஸாக்ஷீ ஸுக²து:³கா²தீ³ந் பா⁴ஸயதி,
கிந்து வ்ரு³த்தித்³வாரைவ | ததா² ஹி, யதா³ந்த:கரணஸ்ய ஸுக²து:³கா²தீ³யாகார:
பரிணமோ ப⁴வதி, ததை³வாந்த:கரணஸ்யாந்யாபி வ்ரு³த்தி: ஸுக²து:³கா²தி³விஷயகஜ்ஞாநாகா
ப⁴வதி | தாத்³ரு³ஸஜ்ஞாநரூபவ்ரு³த்த்யாருட:⁴ ஸாக்ஷீ ஸுக²து:~ கா²தீ³ந்
ப்ரகாஸயதி | அநயா ரீத்யா ஸுக²து:~கா²தீ³ய: ஸாக்ஷிணே விஷயீப⁴வந்தி,
வ்ரு³த்திமந்தரா து ந கேவலஸாக்ஷிணே விஷயீப⁴வந்தி; இதி ஹி ப்ராசீநக்³ரந்த²காரா
ஆஹு: | அத்ரைததா³கூதம் - கேவலே⁵ப்யாகாஸே “க⁴டாகாஸ” இதி நாம
ஜலாஹரணதி³கம் கார்யம் ச க⁴டரூபோபாதி⁴த்³ரு³ஷ்டிமநு ப்ரதீயதே, ந
து தாமுபாதி⁴த்³ரு³ஷ்டிம் விநா | உபாதி⁴த்³ரு³ஷ்ட்யபா⁴வே த்வாகாஸ ஏவ
கேவல: ப்ரதீயதே | அதோ க⁴டாகாஸோ⁵பி மஹாகாஸ ஏவ, விகாரஸ்ய

வாசாரம்புணமாத்ரத்வேந மித்²யாத்வாத் | ஏவமேவ ஸாக்ஷாச்சு²த்³த⁴சைதந்யமாத்ரே
 “ஸாக்ஷீ” இதி நாம ஸுக²து: ³கா²தி³த⁴ர்மாஸ்ரயாந்த: கரணப்ரகாஸகத்வரூபகார்யஞ்சாந்த: கரண
 ப்ரதீயதே, ந து தாம் விநா | உபாதி⁴த்³ரு³ஷ்டயபா⁴வே து சிந்மாத்ரப்³ரஹ்மைவ
 கேவலம் பா⁴ஸதே | அத: ஸாக்ஷயி ப்³ரஹ்மைவ | ஈத்³ரு³க³பி⁴ப்ராயேணவோக்தம்
 “ஸாக்ஷீ ஏக” ஏவேதி, யத உபாதி⁴ப்ரயுக்தபே⁴த்³ரு³ஷ்டிமந்தரா ஸாக்ஷிணோ⁵நேகத்வபரிச்சி²ந்ந
 ந ஸ்வதோ⁵வபா⁴ஸதே | அயமேவ ஸாக்ஷீ ஜீவவா¹. யதா² ஸ்வத: ஸா⁴ரே பத்ரே
 மஷீரேகா²பி⁴ரக்ஷராணீவ பா⁴ஸந்தே | வஸ்துதஸ்த்வக்ஷராணம் பத்ரஸ்ய ச ஸப்³த்³த:
 கேவலம் பே⁴த: ³ | மஷீரூபோபாதி⁴த்³ரு³ஷ்டிமந்தரா ப்ரு²த்³க³க்ஷராணமநுபலம்பா⁴த்,
 ஸா⁴த்³த⁴பத்ரமாத்ரஸ்யாவஸிஷ்டத்வாச்ச | ததா²ந்த: கரணரூபோபாதி⁴ஜநிதபே⁴த்³ரு³ஷ்டிமந்த
 ஸாக்ஷிதி நாமாபி ந ஸித்³த்⁴யதி, ஸா⁴த்³த⁴சிந்மாத்ரமேவாஸ்தே | சுகத்வம்பத்³லக்ஷயார்த: ²
 | உபரிஷ்டாதே³தத்ஸ்பஷ்டக்ரியதே | இத்த²ம் ஜீவப்³ரஹ்மைக்யமஸ்ய க்³ர்ந்த²ஸ்ய
 விஷய இதி யுக்தமேவோக்தம் |

(A. 66-82) ப்ரயோஜநவிஷயகாசேஷபா: ஆ

(A. 66-72) ந ஜ்ஞானேந ப்³ந்த⁴நிவ்ரு³த்திரித்யாக்ஷேப:-

(66)

ப்³ந்த: ⁴ஸத்ய இத்யாக்ஷேப: - அஹங்காராதி³தே³ஹாந்தாநாத்மபூ⁴தத்³ரு³ஸ்யவஸ்துஜாதம்
 ஸர்வமபி ப்³ந்த⁴ இத்யுச்சயதே | ஸ ப்³ந்தோ⁴ யத்³யத்⁴யஸ்த: ஸ்யாத்தர்ஹி ஜ்ஞானேந
 நிவர்த்யதே | அநத்⁴யஸ்தஸ்சேந்நைவ ஜ்ஞானேந நிவர்த்யதே | ஜ்ஞானஸ்ய ஹ்யேஷ:
 ஸ்வபா⁴வ: - யத் ஸ்வவிஷயீபூ⁴தவஸ்துநிஷ்டா²ஜ்ஞானதத்கார்யாத்⁴யாஸநிவர்தகத்வமிதி
 | யதா²ரஜ்ஜுஸாக்ஷாத்கார: ஸ்வவிஷயீபூ⁴தரஜ்ஜ்வத்⁴யஸ்தஸர்பாதீ³ந் ரஜ்ஜ்வஜ்ஞானஞ்ச
 நிவர்தயதி | ப்⁴ரமஜ்ஞானவிஷயீபூ⁴தமித்²யாவஸ்து தத்³விஷயகப்⁴ராந்திஜ்ஞானம்
 ச அத்⁴யாஸ இத்யுச்சயதே | யத்ர யத்³வஸ்து மித்²யாத்வமந்தரா பரமார்த²தோ
 வர்ததே, நாஸ்தி தஸ்ய ஜ்ஞானாந்நிவ்ரு³த்தி: | ஏவமாத்மந்யப்பஹங்காராதி³ப்³ந்தோ⁴
 யத்³யத்⁴யஸ்த: ஸ்யாத்தர்ஹி ஜ்ஞானேந நிவர்த்யதே | ஆத்மநி மித்²யாபூ⁴தப்³ந்தா⁴த்⁴யாஸஸாம
 நாஸ்தி, ததா²ப்யாத்மநி ப்ரதீயதே ச ப்³ந்த: ⁴ | தஸ்மாத்³ப்³ந்த: ⁴ஸத்ய ஏவ
 ப⁴விதுமர்ஹதி | ஸத்யத்வாதே³வ ஜ்ஞானேந ப்³ந்த⁴நிவ்ரு³த்த்யாஸா நிரர்தி²கைவ
 |

(67)

அத்யாஸஸாமக்³ர்ய: - (1) ஸத்யவஸ்த்வநுப⁴வஜந்யஸம்ஸ்கார:, (2) ப்ரமாத்ரு³தோ³ஷா:, (3) ப்ரமாணதோ³ஷா:, (4) ப்ரமேயதோ³ஷா:, (5) அதி⁴ஷ்டா²நவிலேஷாஜ்ஞாநம் தத்ஸாமாந்யஜ்ஞாநம் சேத்யேதா அத்யாஸஸாமக்³ர்ய: | விநா த்வாபி⁴ரத்⁴யாஸ ஏவ ந ஸித்³த்⁴யேத் | ஸூக்திகாயாம் ரஜதாத்யாஸ:, ரஜ்ஜ்வாம் ஸர்பாத்யாஸஸ்ச ஜாயதே | ஸ ச யஸ்ய பரமார்த²ஸத்யரஜதஸர்பாத்யநுப⁴வாஹிதஸம்ஸ்காரோ வர்ததே தஸ்யைவ ஜாயதே,

1. அத்யாஸோ நாமாதஸ்மிம்ஸ்தத்³பு³த்³தி⁴ - அதஸ்மிந் = காலதரேய⁵பி ஸர்பாபா⁴வவதி ரஜ்ஜ்வாதெள³, தத்³பு³த்³தி⁴ = ப்ராதிபா⁴ஸிகஸர்பாதி³பு³த்³தி⁴ | தாத்³ரு³ஸஸர்பாதி³ தஜ்ஜ்ஞாநம் சாத்யாஸ இத்யுச்சயதே |

அயஞ்சாத்யாஸோ த்³விவித:⁴ - அர்தா²த்யாஸோ ஜ்ஞாநாத்யாஸஸ்சேதி | ப்⁴ராந்திஜ்ஞாநவிஷயீபூ⁴தமித்யாஸர்பாதி³ர்தா²த்யாஸ: |

தாத்³ரு³ஸமித்²யார்த்²ஜ்ஞாநம் ஜ்ஞாநாத்யாஸ: | இத³ஞ்ச ஜ்ஞாநம் பரோக்ஷத்வாபரோக்ஷத்வதர்மபே⁴தாத்³த்³விவிதம் | தச்ச விஷயாதீ⁴நம் | ஜ்ஞாநாத்யாஸ ஏவ “மித்யாஜ்ஞாநம்” “ப்⁴ராந்தி:”

இதி சோச்சயதே | அர்தா²த்யாஸோ⁵பி ஸ்வரூபாத்யாஸஸம்ஸர்காத்யாஸபே⁴தே³ந த்³விவித:⁴ | அஜ்ஞாநதத்கார்யாதீ³நாம் சேதநே ஆத்மநி ஸ்வரூபாத்யாஸ: | ஸச்சிதாத்³நந்த³ரூபஸ்யாத்மநோ⁵ஜ்ஞாநதத்கார்யாதெள³ ஸம்ஸர்காத்யாஸமாத்ரம் |

2. ஸாமக்³ர் நாம = காரணகலாப: | யதா² பாகஸ்ய சல்லயுத்³ககாஷ்டா²தி:³ |

3. ப்ரமாதா = ஜீவ: |

4. ப்ரமாணம் = இந்த்³ரியாதி³கரணம் |

5. ப்ரமேய: = விஷய: |

தத்³ரஹிதஸ்ய து ந: இத்யத: ஸத்யவஸ்துப்ரமாஹிதஸம்ஸ்காரோ⁵த்யாஸஹேது: | ஸூக்திகாயாம் ஸர்பாத்யாஸஸ்ய ரஜ்ஜ்வேள ரஜதாத்யாஸஸ்ய சாநுத³யாத்³ப்ரமேயக³தஸாத்³ரு³ | ஏவம் ப்ரமாத்ரு³க³தலோப⁴யாதி³தோ³ஷா:, சக்ஷுராதி³ப்ரமாணக³தகாசகாமலாதி³தோ³ஷா | ஸூக்திகாயாம் ரஜதாத்யாஸஸமயே “இயம்” இத்யதி⁴ஷ்டா²நஸாமாந்யஜ்ஞாநே ஸதி “இயம் ஸூக்தி:” இதி விஸேஷஜ்ஞாநே⁵ஸதி சாத்யாஸோ ப⁴வதி | “ஸூக்தி:” இதி விஸேஷஜ்ஞாநே ஸதி வா “இயம்” இதி ஸாமாந்யஜ்ஞாநே⁵ஸதி வா அத்யாஸோ ந ஜாயதே | தஸ்மாத் அதி⁴ஷ்டா²நஸாமாந்யஜ்ஞாநம் தத்³விஸேஷாஜ்ஞாநம் சாத்யாஸஹேது: | பூர்வோக்தஸாமக்³ர்ணம் பஞ்சாநாமந்யதமாபா⁴வே நாத்யாஸ:

ஸித்தீயதி | கீடோத்பத்தௌ குலாலதீண்டீசக்ரம்ருத்ஸலிலாதீய: ஸாமக்ரீய: |
யதைதேஷாமந்யதமாபாவே நைவோத்பதீயதே கீடஸ்ததாதீயாஸஸாமக்ரீணுமந்யதமாபாவே
நோத்பதீயதே | தஸ்மாத்பூர்வோக்தாநாம் பஞ்சாநாம் ஸாமக்ரீணுமாவஸ்யகத்வாத்நாஸாம்
ஸர்வாஸாம் ஸத்த்வ ஏவாதீயாலோ ஜாயேத, நான்யதாதீ |

(68)

பீந்தாதீயாலே ப்ரதீமஸாமக்ரீயபாவ: - பீந்தாஸ்யாதீயஸ்தத்த்வஸாதீகோ
நைகோ஽பி ஹேது: ஸம்பாவதி | ததாதீ ஹி, யதீயந்யத்ர கதாதீசித்தஸ்யபீந்தோ஽நுபூத:
ஸ்யாத்நாதீ தத்ப்ரமாநுபாவஜந்யஸம்ஸ்காரவஸாதாதீமநி பீந்தாதீயாலோ ஜாயேத,
ந து ததீஸ்தி | வேதாதீந்தஸித்தாதீந்தே ஆத்மநோ஽ந்யஸ்ய ஸர்வஸ்யாபி
மித்தீயாத்வேந ஸ்த்யஸ்ய வஸ்துநோ஽ணுமாத்ரஸ்யாப்யபாவநிஸ்சயாதீ | தஸ்மாத்
ஸ்த்யபீந்தாதீயாலோ ஜாயேத, ந யஜீயதே |

(69)

தீவீதீயத்ருதீயஸாமக்ரீயபாவ: - ப்ரமாத்ருப்ரமாணதோஷாவபி பீந்தாதீயாலோஸகாரணபாவம்
ந பீஜத: | ப்ரமாத்ராதீநிகீலப்ரபஞ்சோ஽தீயாலோஸரூப இதி, ஸ சாதீயாலோ
ஏவ பீந்தாதீ இதி ச வேதாதீந்தஸித்தாதீந்த: | ததாதீ ச பீந்தாதீயாலோஸாதீயஸ்தீயம்
ப்ரமாத்ருப்ரமாணஸ்வரூபஸ்யைவாஸித்தீதேஸ்ததீகீததோஷாணம் ஸுதராமஸித்தீதீ:
| தஸ்மாத்ப்ரமாத்ருப்ரமாணதோஷாஸித்தீதேர்பீந்தாதீயாலோ ந ஸித்தீயதி |

1. ரஜீஜௌ ஸர்பவத்தௌஸ்யதீர்கீதவாதீ, ஸுத்தௌ ச ரஜீவச்சாகசக்யாதீ ச
ப்ரமேயகீதஸாதீருஸ்யதோஷ: |

2. யோ பீராந்திதீஸாயாமபி ப்ரதிபாதீ, யதீபாவே பீராந்திரேவ ந ஸ்யாத்,
ஸ ஏவ ஸாமாந்யம்ஸ ஆதார இதி சோச்யதே |

3. யோ பீராந்திதீஸாயாம் ந பாதீ, யதீபாவே பீராந்திரீ:ஸேஷம் நஸ்யேத்,
ஸ ஏவ விஸேஷாம்ஸோ஽திஷ்டாநமிதி சோச்யதே |

4aஇதந்யரூபபீரஹ்மணோ஽ந்யஸ்யாஜ்ஞாநதத்தகார்ப்யூதஸ்தூலஸூக்ஷ்மப்ரபஞ்சஸ்ய
தீவைதமாத்ரஸ்ய ஸர்வஸ்யாபி தீருஸ்யஸ்ய சைதந்யே

பீரஹ்மண்யதீயஸ்ததயாந்த:கரணாத்மகப்ரமாதூரிந்தீரியாத்மகப்ரமாணஸ்ய
ச தீருஸ்யாந்தர்கீதத்வேந ப்ரமாத்ருப்ரமாணோ஽ப்யதீயஸ்தே ஏவ |

தஸ்மாத்ப்ரபஞ்சாதீயாலோஸாதீயஸ்தீயம் ப்ரமாத்ராதீய: ப்ரபஞ்சாதீயாலோஸகாரணத்வேந
ந ஸித்தீயந்தீயுபநிஷத்தீதாதீந்த: |

(70)

சதுர்த²ஸாமக்³ர்யபா⁴வ: - ப³ந்தா⁴த்மநோரந்யோந்யம் ஸாத்³ரு³ஸ்யரூபப்ரமேயதோ³ஷோ⁵பி
நாஸ்தி, தம:ப்ரகாஸவத்³விருத்³த⁴ஸ்வரூபத்வாத்யோ: | ஆத்மா = ப்ரத்யக்
ஆந்தரஸ்ச; ப³ந்த:⁴ = அநாத்மா பராக் பா³ஹ்யஸ்ச | ஆத்மா விஷயீ =
ப்ரகாஸக: | ப³ந்த⁴ஸ்து விஷய: = ப்ரகாஸ்யோ ஜட³ஸ்ச | ப்ரதீசி பராச:,
பராசி ப்ரதீசஸ்சாத்⁴யாஸோ ந ஸம்ப⁴வதி | புத்ராத்தீயபேக்ஷயா ஸ்வதே³ஹ:
ப்ரத்யக், ஸ்வதே³ஹே புத்ராத்தீநாம் புத்ராதௌ³ ச ஸ்வதே³ஹஸ்ய சாத்⁴யாஸோ
ந ப⁴வதி | ததா² விஷயே விஷயினோ விஷயிணி விஷயஸ்ய சாத்⁴யாஸோ
ந ப⁴வதி | விஷயாத்மகக்⁴டாதி³ஷு தீ³பாதி³விஷயினாம், தீ³பாதௌ³ வா
க⁴டாதி³நாம் நாத்⁴யாஸ: | ஏவமேவ ஸாத்³ரு³ஸ்யாபா⁴வாத்³ப்ரதீசி விஷயிண்யாத்மநி
பராசோ விஷயஸ்யாநாத்மநோ ப³ந்த⁴ஸ்ய நைவாத்⁴யாஸ: ஸம்ப⁴வதி |
ப்ரத்யக்³பராசோர்யதா² பரஸ்பரம் விரோத:⁴, ஏவம் விஷயவிஷயினோரபி |
தஸ்மாத்³ரு³ஸ்யோராத்தமாநாத்மநோ: ஸாத்³ரு³ஸ்யாபா⁴வாத்³மநி ப³ந்தா⁴த்⁴யாஸோ
ந ஸக்யதே வர்ணயிதும் |

(71)

பஞ்சமஸாமக்³ர்யபா⁴வ: - ப³ந்தா⁴த்⁴யாஸே அதி⁴ஷ்டா²நவீஸேஷாம்ஸாஜ்ஞாநமபி
ந ஸம்ப⁴வதி, ப³ந்தா⁴தி⁴ஷ்டா²நப்³ரஹ்மண: ஸ்வயம்ப்ரகாஸஜ்ஞாநஸ்வரூபத்வாத்
| “யத்ஸாக்ஷாத்³பரோக்ஷாத்³ப்³ரஹ்ம” (ப்³ரு³. 3.4.1, 3.5.1) இதி ஸ்ருதே: |
ஏதாத்³ரு³ஸே ப்³ரஹ்மணி, ஆதி³த்யே அந்த⁴காரவத்³ஜ்ஞாநம் ந கத²ஞ்சந யஜ்யேத
| யதா² ப்ரகாஸாத்மகஸவிதுரந்த⁴காரஸ்ய ச விரோதோ⁴ஸ்பரிஹார்ய ஏவம்
ஸ்வப்ரகாஸசைதந்யாத்மகப்³ரஹ்மணஸ்தமோரூபாஜ்ஞாநஸ்ய ச பரஸ்பரவிரோதோ⁴ஸ்தி
| தஸ்மாத்³ரு³ஸ்யம்ப்ரகாஸரூபத்வாத்³தி⁴ஷ்டா²நஸ்ய தத்³வீஸேஷாம்ஸாஜ்ஞாநாஸம்ப⁴வ
ஏவ |

(72)

ப்³ரஹ்மணோ நிர்வீஸேஷத்வாத்³ப்யத்⁴யாஸஸாமக்³ர்யபா⁴வ: - இதோ⁵பி ப்³ரஹ்மணி
ப³ந்தா⁴த்⁴யாஸோ ந ஸம்ப⁴வதி | யதோ⁵த்யந்தமவிஜ்ஞாதே வா வீஸேஷதோ
ஜ்ஞாதே வாதி⁴ஷ்டா²நே⁵த்⁴யாஸோ ந ஸம்ப⁴வதி | கிந்து விஸேஷதோ⁵ஜ்ஞாதே
ஸாமாந்யதோ ஜ்ஞாத ஏவாதி⁴ஷ்டா²நே⁵த்⁴யாஸோ ஜாயேத | ப்³ரஹ்ம ஹி

ஸாமாந்யவிஸேஷாத்³த⁴ர்மஸூந்யம் நிர்விஸேஷமிதி ச வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்த: | தத்கத²ம் ப்³ரஹ்ம விஸேஷதோ⁵ஜ்ஞாதம் ஸாமாந்யதோ ஜ்ஞாதமிதி ச வக்தும் ஸக்யதே | அபி சாத்⁴யாஸலோபே⁴ந ஸாமாந்யவிஸேஷத⁴ர்மகமேவ ப்³ரஹ்மேதியத்³யப்⁴யுபக³ம்யதே, தர்ஹி நிர்விஸேஷம் பரம் ப்³ரஹ்மேத்யப்⁴யுபக³மஹாநி: ஸ்யாத் | ஏவம் ச நிர்விஸேஷஸ்வப்ரகாஸஸ்வரூபே ப்³ரஹ்மணி விஸேஷாஜ்ஞாநஸ்ய ஸாமாந்யஜ்ஞாநஸ்ய சாஸம்ப்⁴வாத்³த⁴யாஸோ நைவ யுஜ்யதே | தஸ்மாத்³ப்³ரஹ்மணி ப்³ந்தோ⁴த⁴யஸ்த இதி ந ஸக்யத ஏவ வக்தும் | ப்ரத்யுத ப்³ந்த:⁴ ஸத்ய இத்யேவ வக்தவ்யம் | ஸத்யஸ்சேத்³ப்³ந்தோ⁴ ந ஜ்ஞாநாந்நிவர்⁴தேதே | தஸ்மாத்³ஸ்ய க்³ரந்த²ஸ்ய ஜ்ஞாநாத்³ப்³ந்த⁴நிவ்ருத்த்யாத்மகமோக்ஷரூபப்ரயோஜநகத²நமஸங்க³தம் ஸ்யாத் |

(A. 73-81) கர்மணைவ மோக்ஷ:

ஸித்³த⁴யதீத்யைகப்⁴விகவாத்³மவலம்ப்³யாக்ஷேப:-

(73)

கர்மணை⁵வஸ்யகர்தவ்யத்வம் - பூர்வம் ஜ்ஞாநமாத்ராந்ந ஸத்யப்³ந்த⁴நிவ்ருத்திரித்யுத்தம் | அது⁴நா த்வைகப்⁴விகவாத்³யா கர்மணைவ மோக்ஷஸித்³தி⁴ரித்யபி⁴ப்ராய: ப்ரபஞ்ச்யதே | ஸத்யப்³ந்தோ⁴ ந ஜ்ஞாநமாத்ராந்நிவர்⁴தேதேதி பூர்வம் ஸாதி⁴தத்வாந்முமுக்ஷுண நித்யம் நைமித்திகம் ச கர்மவை யாவஜ்ஜீவம் கர்தவ்யம் |

(74)

கர்மவிவரணம் - கர்ம ஹி விஹிதம் ப்ரதிஷித்³த⁴ஞ்சேதி த்³விவித⁴ம் | தத்ர புருஷப்ரவ்ருத்திமதி⁴க்ருத்த்ய யத்³வேதே³ந விதீ⁴யதே தத்³விஹிதம் | வேதே³நைவ யத்³ப்ரதிஷித்⁴யதே தத்³ப்ரதிஷித்³த⁴ம் | ஸ்வபா⁴வஸித்³த⁴ராக்³த்³வேஷாதி³வஸாத்³நுஷ்ட²யமாந சேஷ்டாருபா: க்ரியா ந கர்மாணீத்யுச்ச்யந்தே | ப்ரவ்ருத்திநிவ்ருத்த்யர்த²ம் வேதோ³க்தா ஏவ க்ரியா: கர்மாணீத்யுச்ச்யந்தே, ந தூதா³ஸீநக்ரியா: ஸர்வா அபி | தஸ்மாத்³த்³விப்ரகாராண்யேவ கர்மாணி | ந ததோ⁵தி⁴காநி |

(75)

விஹிதகர்மவிவரணம் - விஹிதம் கர்ம சதுர்வித⁴ம் | (1) நித்யம் (2) நைமித்திகம் (3) காம்யம் (4) ப்ராயஸ்சித்தம் சேதி | தத்ர பாபபரிஹாரார்த²ம் விஹிதம் கர்ம

ப்ராயஸ்சித்தமித்யுச்யதே | யதா² ப்ரமாதா³த் கஸ்சந ஸந்ந்யாஸீ த்³ரவ்யார்ஜநேந
பாபம் கரோதி யதி³, ஸ தத்பாபக்ஷயார்த²மர்ஜிதம் த⁴நம் ஸர்வம் தூ³ரதஸ்த்யக்த்வா
த்ரிராத்ரம் யது³பவஸதி, தத்தஸ்ய பாபஸ்ய ப்ராயஸ்சித்தம் ப⁴வதி | ப²லார்த²ம்
விஹிதம் கர்ம காம்யம் | யதா² வ்ரு³ஷ்டிகாமேந க்ரியமாணகாரீர்யாதி³யாக:³,
ஸ்வர்கா³த்³யர்தி²நா க்ரியமாணக்³நிஹோத்ரஜ்யோதிஷ்டோமாதி³கம் ச காம்யம் கர்ம
| யஸ்யாநநுஷ்டா²நாத்ப்ரத்யவாய:ஸ்ருயதே, அநுஷ்டா²நாச்ச புண்யபுண்யப²லாபா⁴வ:
யச்ச ந நித்யமேவ விஹிதம், கிந்து யத்கிஞ்சிந்நிமித்தமதி⁴க்ரு³த்தயைவ விதீ⁴யதே
தத்கர்ம நைமித்திகம் | யதா² ஸூர்யோபராகா³தி³நிமித்தே க்ரியமாணஸ்ராத்³த⁴ஸ்நாநாதி³கம்,
வ்யோவ்ரு³த்³த⁴ஜாதிவ்ரு³த்³தா⁴ஸ்ரமவ்ரு³த்³த⁴வித்யாவ்ரு³த்³த⁴ர்மவ்ரு³த்³த⁴ஜ்ஞாநவ்ரு³த்³தா⁴
அவஸ்யகர்தவ்யப்ரத்யுத்தா²நாதி³கம் ச கர்ம நைமித்திகம் | அத்ர வித்³யாஸப்³தே³ந
ஸாஸ்த்ரஜந்யபரோக்ஷஜ்ஞாநம் ஜ்ஞாநஸப்³தே³நாபரோக்ஷஜ்ஞாநஞ்ச க்³ராஹ்யம் |
பூர்வோக்தேஷு யதா²க்ரமமுத்தரோத்தரோ வரிஷ்ட:² | யஸ்யாநநுஷ்டா²நாத்ப்ரத்யவாயோ
ப⁴வதி, அநுஷ்டா²நாச்ச ந ஸுக்ரு³தம் ப⁴வதி, யச்ச நித்யதயா

1. வேதே³நாநிஷித்³த⁴மவிஹிதம் ச ஸத³ராக்³த்³வேஷத: க்ரு³தம்

க³மநாக³மநஸௌசாதி³ ஸ்வாபா⁴விகம் ஸர்வப்ராணிஸாதா⁴ரணம் கர்ம
உதா³ஸீநமிதி

கத்²யதே |

2. அவஸ்யாநுஷ்டே²யகர்மணோ விஸ்மரணம், ஸத்யாமபீச்சா²யாமநநுஷ்டா²நம்
வா ப்ரமாத:³ | விஹிதம், தந்நித்யம் கர்ம | யதா² ஸ்நாநஸந்த⁴யாக்³நிஹோத்ராதி³கம்
|

இத்த²ம் சதூர்விதா⁴நி விஹிதகர்மாணி | நிஷித்³தே⁴ந ஸஹ பஞ்சவிதா⁴நி
கர்மாணி ப⁴வந்தி |

(A. 76-80) முமுக்ஷுணா அநுஷ்டே²யகர்மணம் நிரூபணம்-

(76)

முமுக்ஷுணா நித்யநைமித்திககர்மாணி கர்தவ்யாநி - முமுக்ஷுணா காம்யநிஷித்³தா⁴நி
கர்மாணி ஸர்வதா²நாநுஷ்டே²யாநி; காம்யகர்மணம் தே³வாத்³யுத்தமஜந்மஹேதுத்வாத்,
நிஷித்³தா⁴நாம் கர்மணம் க்ரு³மிகீடஸ்தா²வராதி³நீசஜந்மஹேதுத்வாச்ச |
தஸ்மாந்முமுக்ஷுஸ்தாநி காம்யநிஷித்³தா⁴நி கர்மாணி வர்ஜயித்வா ஸதா³
நித்யாந்யநுதிஷ்டே²த், ஸதி ச நிமித்தே நைமித்திகாந்யபி | அந்யதா²

நித்யநைமித்திகாந்ருஷ்டா²யீ ப்ரத்யவையாத், ப்ரத்யவாயேந திர்யகா³தி³நீசயோநிம் ச
ப்ராப்ந்யாத் | தஸ்மாத் பாபபரிஹாராய நித்யநைமித்திகாநி கர்மாண்யவஸ்யமநுஷ்டே²யாந்யேவ
| நித்யநைமித்திககர்மணம் தத³ந்ருஷ்டா²ந்ப்ரயுக்தப்ரத்யவாயபரிஹார ஏவ ப²லம்,
ந து ப²லாந்தரமஸ்தி | தஸ்மாத்³வஸ்யம் நித்யநைமித்திககர்மாணி குர்யாதே³வ
முமுக்ஷு: |

(77)

முமுக்ஷுணா ப்ராயஸ்சித்தகர்மாப்யநுஷ்டே²யம் - ய: ப்ரமாதா³த்பாபம் கர்ம
கதா³சித்ஸக்ரு³த்ப்ரஸங்கா³த்ஸமாசரேத் தத³தோ³ஷபரிஹாராய தது³க்தப்ராயஸ்சித்தம்
தேநாநுஷ்டே²யம் | இஹ ஜந்மநி நிஷித்³தா³சரணஸம்ப⁴வே஽பி ஜந்மாந்தரார்ஜிதபாபபரிஹாராய
ஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித்தமவஸ்யம் ஸர்வரநுஷ்டே²யம் | ப்ராயஸ்சித்தம் ச
த³விவித⁴ம் ஸாதா⁴ரணஸாதா⁴ரணஞ்சேதி | அஸ்ய பாபஸ்யேத³ம் ப்ராயஸ்சித்தமிதி
ஸாஸ்த்ரவிஹிதம் யத்தத³ஸாதா⁴ரணம், யதா² பூர்வோக்தோபவாஸாதி³ |
ஸர்வபாபக்ஷயாய ஸாஸ்த்ரவிஹிதம் ப்ராயஸ்சித்தம் ஸாதா⁴ரணம், யதா²
க³ங்கா³தி³புண்யதீர்த²ஸ்நாநேஸ்வரநாமோச்சாரணபஞ்சாக்ஷராதி³ஜபோபவாஸாதி³
| ஏவம் ஸாஸ்த்ரேணவ த³விவித⁴மி ப்ராயஸ்சித்தம் விஹிதம் | தத்ர சேஹ
ஜந்மநி பு³த³தி⁴பூர்வக்ரு³த்பாபபரிஹாராய ஸாஸ்த்ரோக்தாஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித்தம்
கார்யம் | இஹ ஜந்மநி ஜந்மாந்தரே வாநுஷ்டி²தஸ்யாஜ்ஞாதஸ்ய ஸர்வஸ்ய
பாபஸ்ய பரிஹாரார்த²ம் ஸாஸ்த்ரவிஹிதஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித்தமநுஷ்டே²யம்
| அஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித்தஸ்ய ஹ்யயம் ஸ்வபா⁴வ: - யத்பாபநிவ்ரு³த்தயே யத்
ப்ராயஸ்சித்தத்வேந விஹிதம் தேந தத்பாபமவஸ்யம் நிவர்ததே, தத³பி⁴ந்நபாபநிர்ஹரணே
தத³ஸமர்த²மிதி | இத³மித்த²மேவேதி ஜந்மாந்தரானுஷ்டி²த்பாபபரிஜ்ஞாநாத்தந்நிவ்ரு³த்தயே
ஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித்தமேவாநுஷ்டே²யம் |

(78)

ஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித்தஸ்ய த³விவித⁴ம் ப²லம் - ஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித்தேந
ஸர்வாண்யபி பாபாநி நிவர்தநதே | க³ங்கா³ஸ்நாநாதி³ஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித்தாநி
ந கேவலம் ப்ராயஸ்சித்தத்வேந ப⁴வந்தி, கிந்து காம்யாநி ப⁴வந்தி காமிநாம்
ப்ராயஸ்சித்தருபாணி ச ப⁴வந்தி பாபக்ஷயே | க³ங்கா³ஸ்நாநேஸ்வரநாமோச்சாரணதீ³ந்யுத்தமே
ஸாஸ்த்ரவிஹிதத்வாத் காம்யாநி, பாபபரிஹாராய விஹிதத்வாத்ப்ராயஸ்சித்தருபாண்யபி
| யதா²ஸ்வமேத⁴க்ரதுர்ப்³ரஹ்மஹத்யாதி³பாபம் நிவர்தயதி, ஸ்வர்கா³தி³காம்யப²லம்

ச ப்ரயச்ச²தீத்யுப⁴யாத்மக:, ஏவம் க³ங்கா³ஸ்நாநேஸ்வரநாமோச்சாரண³ந்யபி
பாபபரிஹாரஹேதுத்வாத் ப்ராயஸ்சித்தாத்மகாநி, உத்தமலோகப்ராப்திஹேதுத்வாச்ச
காம்யாநீத்யுப⁴யாத்மகாந்யுச்சந்தே | க³ங்கா³ஸ்நாநா தி³கம் காமிநாம்
பாபபரிஹாரத்³வாரோத்தமலோகஞ்ச ப்ரயச்ச²தி | உத்தமலோகப்ராப்திமநிச்ச²தோ
முமுகூஷாஸ்து பாபபரிஹாரமாத்ரம் கரோதி | தஸ்மாத்தஸகாமேந க்ரு³தக³ங்கா³ஸ்நாநாதி³
ப்ராயஸ்சித்தரூபம் காம்யம் ச ப⁴வதி, முமுகூஷா க்ரு³தம் து கேவலப்ராயஸ்சித்தரூபம்
| யதா² வேதா³ந்திநாம் மதே ஸர்வாண்யபி கர்மாணி ஸகாமஸ்ய ஸம்ஸாரகாரணநி,
நிஷ்காமஸ்யாந்த:கரணஸூத்³தி³வாரா மோக்ஷகாரணநி ச ப⁴வந்தி; ததா²
க³ங்கா³ஸ்நாநேஸ்வரநாமோச்சாரண³தி³கம் கர்ம ஸகாமஸ்ய காம்யம் ப்ராயஸ்சித்தரூபம்
ச ப⁴வதி, நிஷ்காமஸ்ய து முமுகூஷா: கேவலப்ராயஸ்சித்தரூபம் | தஸ்மாந்முமுகூஷா
ஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித்தமநுஷ்டே²யம் | இத்த²மேவ ஜந்மாந்தரஸஞ்சிதம் ஸர்வமபி
பாபம் ஜ்ஞாநம் விநைவ நஸ்யதி |

(79)

முமுகூஷா: ஸஞ்சிதம் காம்யகர்ம ந ப²லஹேது: - கிஞ்ச முமுகூஷார்ஜந்மாந்தராநுஷ்டி²தாநி
காம்யகர்மாணி வந்த⁴யாவத் ப²லம் ந ப்ரஸுவதே | யதா² வேதா³ந்தனித்³தா⁴ந்தே
கர்மாநுஷ்டா²நகாலே ஸத்யாமேவ ப²லேச்சா²யாம் தத்கர்ம ஸ்வர்கா³தி³லோகப்ராப்திஹேது³ர்
ப²லேச்சா²பா⁴வே து ஸ்வர்கா³தி³ப²லப்ராப்திஹேது³ர்ந ப⁴வதி; ததை²கப⁴விகவா-
தே³஽பி கர்மண: ஸித்³யநந்தரமபி புருஷேச்சை²வ ப²லஹேது: | யத்யபி
ஜந்மாந்தரே ப²லேச்ச²யா காம்யம் கர்மாநுஷ்டி²தம், ததா²பீதா³நீம் தஸ்யைவ
புருஷஸ்ய முமுகூஷாத்வேந ப²லேச்சா²நிவ்ரு³த்தௌ ததீ³யஸஞ்சிதம் காம்யம்
ந ப²லஹேது³ர்ப⁴வதி | யதா² கஸ்சந த³ரித்³ர: கஞ்சந த⁴நவந்தம் த⁴நேச்ச²யா
ஆராத்யதி, பஸ்சாத்தகதிபயகாலாநந்தரம் யேந கேநசித்³தே⁴துநா பா⁴க்யோத³யே
த⁴நேச்ச²யா தஸ்ய வ்யபக³ச்ச²தி, ததா³நீம் ந தஸ்ய த⁴நிகாத்³த⁴நப்ராப்திரூபமாராத⁴ந²லம்
ஜாயதே; ததா² ஜந்மாந்தரீகர்மப்ய: காம்யேப்ய: ப²லேச்சா²விரஹாந்முமுகூஷார்ந
ப²லம் ஜாயதே | தஸ்மாத் கேவலகர்மணோ மோக்ஷா ஜாயதேவ |

(80)

முமுகூஷா: ப்ராரப்த³த⁴ம் போ⁴கே³ந நஸ்யதி - வர்தமானஜந்மநி காம்யநிஷித்³த⁴கர்மாநுஷ்டா²நா
ஸம்ப⁴வதி | ஜந்மாந்தரீயாணம் ப்ராரப்த³த⁴ப²லாநாம் நிஷித்³த⁴காம்யகர்மணம்
போ⁴கே³நைவ ஶ்ய: | நித்யநைமித்திககர்மாநுஷ்டா²நஜந்யப்ரத்யவாயரூபபாபம்

தத³நுஷ்டா²நேந முமுக்ஷோர்ந ஜாயதே | ஜந்மாந்தரஸஞ்சிதநிஷித்³த⁴கர்மாணி
ஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித்தேந நிவர்தந்தே | ஜந்மாந்தரஸஞ்சிதகாம்யகர்மாணி து
முமுக்ஷோரிச்சா²பா⁴வாதே³வ ப²லம் ந ப்ரயச்ச²ந்தி | தஸ்மாந்முமுக்ஷுண
நித்யநைமித்திகஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித்தருபாணி கர்மாண்யநுஷ்டே²யாநி |
வர்தமாநஜந்மநி பு³த்தி⁴பூர்வமாசரிதபாகர்மக்ஷயார்த²மஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித்தமப்பயநுஷ்டே²
|

(81)

முமுக்ஷோ: ப்ராயஸ்சித்தமப்பயநாவஸ்யகம் - அத²வா முமுக்ஷுண நித்யநைமித்திககர்மாந்ரம
ப்ராயஸ்சித்தரூபம் கர்ம த்யக்தும் ஸக்யதே | ததா² ஹி, (1) முமுக்ஷோ:
ஸஞ்சிதநிஷித்³த⁴காம்யகர்மாணி நிஷ்ப²லாநி ப⁴வந்தி | யதா² வேதா³ந்நிநாம்
மதே ஜ்ஞாநிந: ஸஞ்சிதகர்மாணி நஸ்யந்தீத்யுச்ச்யந்தே, ததை²தந்மதே³பி
நிஷித்³தா⁴நி காம்யாநி ச வர்ஜயித்வா நித்யநைமித்திகாந்யநுதிஷ்ட²தோ³ஸ்ய
முமுக்ஷோ: ஸஞ்சிதாநி ஸகலாந்யபி கர்மாணி க்ஷயந்தே | (2) அத²வா
ஸஞ்சிதாநி காம்யநிஷித்³தா⁴நி கர்மாணி ஸகலாந்யபி ஸம்பூ⁴யைகமேவாந்யஜ்ஜந்ம
ப்ரயச்ச²யுர்முமுக்ஷோ: | அதோ முமுக்ஷுண வர்தமாநஜந்மநோ³ந்யதே³கமேவ
ஜந்ம ப்ரதிபத்தவ்யம் ப⁴வேத் | (3) அத²வா யோக³ காயவ்யுஹேநேவ, முமுக்ஷுரபி
பா⁴விஜந்மந்யேகஸ்மிந்நேவ ஸகலஸஞ்சிதகர்மபி⁴யுக³பதா³ர்ப³தா⁴நந்தஸரீரைர்ஜந்மாந்தரஸ
ப²லமநுப⁴விதும் ஸக்நுயாத் | (4) அத²வா நித்யநைமித்திகாநுஷ்டா²நஜநிதக்லேஸ
ஏவ ஜந்மாந்தரஸஞ்சிதநிஷித்³த⁴கர்மணம் ப²லம் ப⁴வதி | அதோ ந ஜந்மாந்தரஸஞ்சிதநிஷித்³
கர்ம புநர்ஜந்மஹேதுர்ப⁴வதி | ஸஞ்சிதகாம்யகர்ம நிகி²லமபி பா⁴வ்யேகஸ்மிந்நேவ
ஜந்மநி நாநாஸரீராரம்ப⁴த³வாரா ஸ்வப²லம் ஸர்வம் தா³ஸ்யதி | தஜ்ஜந்மநி
முமுக்ஷோ: க்லேஸலேஸோ³பி ந ப⁴வேத், தஸ்ய ஜந்மந: புண்யப²லத்வாத்ஸுக²மேவ
ஜாயதே; அதோ ஜந்மாந்தரஸஞ்சிதேந நிகி²லேந விஹிதேந கர்மண தஜ்ஜந்ம லப்³த⁴ம்
| ஸஞ்சிதம் ஸர்வமபி நிஷித்³த⁴ம் கர்ம நித்யநைமித்திகாநுஷ்டா²நஜநிதக்லேஸேநைவ
ப்ரக்ரு²தே ஜந்மந்யேகஸ்மிந்நேவ நஸ்யதி | இத்த²ம் விநைவ ப்ராயஸ்சித்தம்
நித்யநைமித்திககர்மாணி மோக்ஷம் ப்ரதா³ஸ்யந்தி | தஸ்மாத் ஸதா³ நித்யகர்மாணி,
நிமித்தே ஸதி நைமித்திகாநி சாவஸ்ய¹. ஸாதா⁴ரணஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித்தாநுஷ்டா²நே³த்யந்
ஸ்ரமமுபலப்⁴ய ஸ்வமதே முமுக்ஷுர்ந ப்ரவிஸேதி³தி மத்வா மோக்ஷார்த²முபாயாந்தரம்
லகு⁴தயா கல்பயதி |

3. அநேகபரஸ்பரவிலக்ஷணஜந்மப்ரயோஜகாநேககர்மணம்

ப²லமேகஸ்மிந்ஜந்மந்யஸம்பா⁴விதமிதி ஸங்காயாம் ஸத³ரு²ஷ்டாந்தமாஹ -

அத²வேதி |

4. யத்³யநேகஜந்மா²ர்ஜிதஸுக்ரு²தகர்மப²லம் ஸுக²ரூபம்
யுக³பதே³கஜந்மந்யுபு⁴ஜ்யேத, தர்ஹி து³ஷ்க்ரு²தகர்மப²லம் து³க²மபி
பா⁴விஜந்மநி போ⁴க்தவ்யம் ப⁴வேதி³தி மத்வா முமுக்ஷு: ஸ்வமதே ந
ப்ரவிஸேதி³தி தத்ர ப்ரவர்தயிதும் லாக⁴வாத³யம் பக்ஷ உபந்யஸ்யதே -
அத²வேதி | மநுஷ்டே²யமேவ | ஸாஸ்த்ரீயப்ரஸித்³த⁴யா த்வஸ்ய மதஸ்ய
ஐகப⁴விகவாத³ இதி வ்யபதே³ஸ: |

(82)

கர்மணவ ப³ந்த⁴நிவ்ரு²த்திஸித்³தே⁴ரயம் க்³ரந்தோ² விப²ல: - யது³க்தம் அயம்
க்³ரந்தோ² ஜ்ஞாநத்³வாரா ப³ந்த⁴நிவ்ரு²த்திஹேதுரிதி, நாயம் ஸமீசீந: ஸித்³தா⁴ந்த:
| யத்³யநே ஜாயதே நாந்யேந, தத்தஸ்ய ப²லமித்யுச்யதே | யதா² ரூபஜ்ஞாநம்
நேத்ரம் விநா நாந்யேந கேநசித்³பி ஜாயதே; தஸ்மாத்³ரூபஜ்ஞாநம் நேத்ரஸ்யைவ
ப்ராதிஸ்விகம் ப²லம் | ப³ந்த⁴நிவ்ரு²த்திஸ்து ஏதத்³க்³ரந்த²ஜநிதஜ்ஞாநமந்தரா
கர்மணவ ஜாயேதேதி நாஸ்ய க்³ரந்த²ஸ்ய ப்ரயோஜநம் | ஏவஞ்சாஸ்ய க்³ரந்த²ஸ்ய
ப்ரயோஜநம் ந ஸித்³த⁴யதீதி நாஸ்யாரம்போ⁴ யுக்த: |

(A. 83-106) ப்ரயோஜநவிஷயகாக்ஷேபாணம் ஸமாதா⁴நாநி

(A. 83-98) “ப³ந்த⁴: ஸத்ய:, ஸ ச ஜ்ஞாநேந ந நிவர்த்யேத” இத்யாக்ஷேபஸ்ய
ஸமாதா⁴நாநி-

(83)

ப³ந்தோ⁴ மித்²யா - “ப³ந்த⁴: ஸத்ய:, ந ஸ ஜ்ஞாநேந நிவர்த்யேத” இத்யாக்ஷேபோ⁵ஸங்க³த:
| ப³ந்த⁴ஸ்ய மித்²யாத்வேந ஜ்ஞாநைகநிவர்த்யத்வாத் |

(84)

ஸத்யவஸ்துஜ்ஞாநமத்⁴யாஸஹேதுரிதி ந நியம: - யது³க்தம் “பரமார்த²ஸத்யவஸ்துஜ்ஞாநம்
ஸம்ஸ்காரத்³வாராத்⁴யாஸஹேது: | யதா² பரமார்த²ஸர்ப்பஜ்ஞாநம் ஸம்ஸ்காரத்³வாரா
ப்ராதிபா⁴ஸிகஸர்பாத்⁴யாஸஹேது: | யதி³ ப³ந்தோ⁴ஸ்ப்யேவம் ஸத்ய: ஸ்யாத்ததா³
ஸத்யப³ந்த⁴ஜ்ஞாநம் ஸ்யாத், தச்ச ஸம்ஸ்காரத்³வாராத்⁴யாஸஹேது: ஸ்யாத் | ந

ததா²த்³வைதஸித்³தா⁴ந்த: , ஸித்³தா⁴ந்தே ஆத்மநோ⁵ந்யஸ்யாநாத்மமாத்தர்ஸ்யாஸத்யத்வாத்
 | தஸ்மாத்ஸம்ஸ்காரத்³வாராத்⁴யாஸஸாமக்³ரீபூ⁴தஸத்யப்³ந்த⁴ஜ்ஞாநஸ்யாஸித்³தே⁴ந்
 ப்³ந்தோ⁴ஸ்த⁴யஸ்த இதி வக்தும் ஸக்யதே | கிந்து ஸத்ய இதி - தத³யுக்தம்
 | ந ஹி ஸத்யவஸ்துஜ்ஞாநமேவ ஸம்ஸ்காரத்³வாராத்⁴யாஸஹேது: , கிந்து
 வஸ்துஜ்ஞாநமாத்ரம் | ஜ்ஞாநஸ்ய விஷயீபூ⁴தம் வஸ்து ஸத்யம் வா மித்²யா வாஸ்து,
 ந தத்ராத்³: | யதி³நியமேந ஸம்ஸ்காரத்³வாரா ஸத்யவஸ்துஜ்ஞாநமேவாத்⁴யாஸஹேதுரித்யப்⁴
 தர்ஹி வக்ஷயமாணே⁵ஸ்த⁴யாஸோ ந க⁴டேத | ததா² ஹி, கஸ்சித்புருஷ:
 பரமார்தா²ம்ரவ்ரு³க்ஷமஜாநாந ஐந்த³ஜாலிகப்ரத³ர்ஸிதமித்²யாம்ரவ்ரு³க்ஷமேவ
 ப்⁴ரு³ஸமநூபூ⁴ய, “அயமாம்ரவ்ரு³க்ஷ:” இதி தத்³வச: ஸ்ருத்வா ச மித்²யாம்ரவ்ரு³க்ஷஜ்ஞாநஸம்ஸ்ய
 ப⁴வதி | தஸ்ய கதா³சித³பி கேநசித³பி ப்ரமாணேந மதூ⁴கவ்ரு³க்ஷவிஷயகத³ர்ஸநப்ரவணாதி³ரு
 நாஸ்தி | ஸ புருஷோ யத்³ரு³ச்ச²யா மார்க³மத்⁴ய மதூ⁴கவ்ரு³க்ஷம் கஞ்சந
 த்³ரு³ஷ்ட்வா தஸ்மிந் “ஆம்ரவ்ரு³க்ஷா⁵யம்” இத்யாம்ரவ்ரு³க்ஷாத்⁴யாஸம்

1. ஐகப⁴விகம் நாம = ஏகமேவ ஜந்ம, கர்மைவ வா,

மோக்ஷஸாத்⁴நமிதி வாத: ³ = கத²நம் | கர்மைவ மோக்ஷஸாத்⁴நமிதி

ப்ரதிபாத³கமதஸ்ய ஸாஸ்தர் ஐகப⁴விகவாத³ இதி ப்ரஸித்³தி: ⁴ | கரோத்யேவ |

ஸோ⁵ஸ்த⁴யாஸ: பூர்வவாதி³மதரீத்யா ந ஸம்பா⁴வ்யேத, தஸ்ய புருஷஸ்ய

ஸத்யாம்ரவ்ரு³க்ஷவிஷயகப்ரமாஹிதஸம்ஸ்காராபா⁴வாத் | ஸித்³தா⁴ந்தே து, தஸ்ய

புருஷஸ்யைந்த்³ரஜாலிகப்ரத³ர்ஸிதமித்²யாம்ரவ்ரு³க்ஷஜ்ஞாநஜஸம்ஸ்காரஸ்ய

ஸத்த்வாந்மதூ⁴கவ்ரு³க்ஷ ஆம்ரவ்ரு³க்ஷாத்⁴யாஸோ ப⁴விதுமர்ஹதி |

தஸ்மாத்த்பூர்வபூர்வஸஜாதீயவஸ்துஜ்ஞாநஜந்யஸம்ஸ்கார

ஏவோத்தரோத்தராத்⁴யாஸஹேது: | ஈத்³ரு³க்ஸம்ஸ்காரஜநகம் ஜ்ஞாநம்
 தத்³விஷயஸ்ச

ஸத்யோ வாஸ்து மித்²யா வா, நாத்³ரஸ்தத்ர | ஸம்ஸ்காரத்³வாரா ஜ்ஞாநமேவ ஹேது:

|

ஜ்ஞாநஜந்யஸம்ஸ்காரோ ஹேதுரிதி பக்ஷே⁵பி நார்த்²தோ⁵ஸ்தி பே⁴த: ³ | யதோ

ஜ்ஞாநம் ஸம்ஸ்காரஹேது: , ஸ ச ஸம்ஸ்காரோ⁵ஸ்த⁴யாஸஹேதுரித்யவஸிதம் |

தஸ்மாத்ஸம்ஸ்காரத்³வாரா ஜ்ஞாநம் ஹேதுரித்யுக்தே⁵பி ஜ்ஞாநஜந்யஸம்ஸ்கார

ஏவாத்⁴யாஸஹேதுரிதி ஸித்³த்யதி |

(85)

காரணஸ்ய கார்யாவ்யவஹிதபூர்வகாலவர்தித்வநியமாத்ஸம்ஸ்கார ஏவாத்⁴யாஸஹேது:

- வஸ்துஜ்ஞாநமாத்ரமத்⁴யாஸஹேதுரிதி து ந யுக்தமேவ | காரணஸ்ய

கார்யாவ்யவஹிதபூர்வகாலவர்தித்வநியமாத் | ததா² ஹி, க⁴டகாரணத³ண்ட³சக்ராதோ³
யதா² நியமேந க⁴டோத்பத்த்யவ்யவஹிதபூர்வகாலவர்தினோ ப⁴வந்தி, ததா²
வஸ்துஜ்ஞாநமாநாநாநா⁴யாஸஹேதுத்வே தேநாபி நியமேநாத⁴யாஸாவ்யவஹிதபூர்வகாலவர்தி
பா⁴வ்யம் | ந து ததா²ஸ்தி, ஸர்பஜ்ஞாநாத்பரம் மாஸாநந்தரமபி ரஜ்ஜெள
ஸர்பாத⁴யாஸோத்பத்தித³ர்ஸநாத | வஸ்துஜ்ஞாநஜந்யஸம்ஸ்காரஸ்ய ஹேதுத்வே து
ந தோ³ஷ: | ஸர்பஜ்ஞாநஸ்ய மாஸாத்பூர்வம் நஷ்டத்வே⁵பி தஜ்ஜ்ஞாநஜந்யஸம்ஸ்காரஸ்ய
ரஜ்ஜெள ஸர்பாத⁴யாஸாவ்யவஹிதபூர்வகாலவர்தித்வாத | தஸ்மாத் ஜ்ஞாநஜந்யஸம்ஸ்கார
ஏவாத⁴யாஸஹேது: | ந வஸ்துஜ்ஞாநமாநாநாம் |

(86)

அதரவமாக்கேப: - காரணேந கார்யாவ்யவஹிதபூர்வகாலவர்தினா பா⁴வ்யமிதி நியமோ
மாஸ்து | கிந்து கார்யநியதபூர்வகாலவர்தித்வமாநாநாம் காரணவிஸேஷணமஸ்து | ஸ
ச பூர்வகாலோ வ்யவஹிதோ வாஸ்த்வவ்யவஹிதோ வா | கிஞ்ச, யத்³யைகாந்தத:
கார்யாவ்யவஹிதபூர்வகாலவர்த்யேவ காரணமிதி நியமோ⁵ப்யுபக³ம்யேத, தர்ஹி
விஹிதம் கர்ம ஸ்வர்க³ப்ராப்தயே, நிஷித்³த⁴ஞ்ச கர்ம நரகப்ராப்தயே ஹேதுரிதி
வேத³ச்சா²ஸ்த்ரமப்ரமாணம் ஸ்யாத | காயிகவாசிகமாநஸிகசேஷ்டா⁴ருபக்ரியா⁴ணமேவ
கர்மேதி நாம | தாஸ்ச க்ரியா: அநுஷ்டா²நோத்தரக்ஷணே நஸ்யந்தி, ஸ்வர்க³நரகாதி³தத்தத்²ல
து காலாந்தரே ப⁴விஷ்யதி | தஸ்மாத்ஸ்வர்க³நரகாதி³ப²லப்ராப்தேரவ்யவஹிதபூர்வகாலே
தத்காரணீ⁴பூ⁴தவிஹிதப்ரதிஷித்³த⁴கர்மாணி ந ஸந்தி | யதே²வைதாநி வ்யவஹிதபூர்வகாலவர்தி
ஸூபா⁴ஸூப⁴கார்மாணி ஸ்வர்க³நரகாதி³ப்ராப்திகாரணநி ப⁴வந்த்யேவமேவ
வ்யவஹிதபூர்வகாலவர்தி ஸர்பஜ்ஞாநமபி ரஜ்ஜெள ஜாயமாநஸர்பாத⁴யாஸஹேது⁴பவேதே³வ
|

1. மாஸேத்யுபலக்ஷணமதி⁴ககாலத்³யோதநாநா²ம் |

(87)

தத்ர ஸமாதா⁴நம் - நைவாயம் ஸாது⁴ராகேப: | ததா² ஹி, நஷ்டஜ்ஞாநகர்மாதி³கம்
யதி³ க்ரமேணாத⁴யாஸஸ்வர்க³நரகாதி³ஹேது⁴ர்பவேத்ததா³ம்⁴ரு⁴தகுலாலநஷ்ட³ண்ட³சக்ராத³
க⁴டாதி³கார்யம் ஜநயேயு: | யதா² ரஜ்ஜுஸர்பாத⁴யாஸஸ்ய வ்யவஹிதபூர்வகாலவர்தி
ஸர்பஜ்ஞாநம் காரணம், ததா² ச ஸ்வர்க³நரகாதி³ப்ராப்தே: வ்யவஹிதபூர்வகாலவர்திஸூபா⁴ஸூப
காரணநி, ததா² க⁴டஸ்யாபி வ்யவஹிதபூர்வகாலே, இதா³நீ³மவிநஷ்டகுலாலத³ண்ட³சக்ராத³யே
தைரபி க⁴டாத³யுத்பத்த³யேதைவ | ந து ததா² விநஷ்டை: குலாலாதி³பி:⁴ க⁴ட

உத்பத்³யமாநோ த்³ரு'ஷ்ட: | தஸ்மாத்³வ்யவஹிதபூர்வகாலவர்தி காரணம் ந கார்யம்
ஜநயேத், கிந்த்வவ்யஹிதபூர்வகாலவர்த்யேவ காரணம் கார்யோத்பாத்³நக்ஷமமிதி
யுக்தம் |

(88)

அபூர்வஸ்ய காரணஸ்ய கார்யாவ்யவஹிதபூர்வகாலவர்தித்வநியம: ஸ்வர்கா³தி³விஷயேSப்யஸ
- ததா²ஹி ஸூபா⁴ஸுப⁴கர்மாண்யபி ந ஸ்வத: காலாந்தரபா⁴விஸ்வர்க³நரகாதி³ப்ராப்திஹேதவோ
ப⁴வந்தி, க்ஷணிகத்வாத் | கிந்து தாநி கர்மாணி ஸ்வநாஸோத்தரக்ஷணே
த⁴ர்மாத⁴ர்மாக்²யபூர்வருபஸம்ஸ்காரமுத்பாத்³யந்தி | தெள ச த⁴ர்மாத⁴ர்மாவந்த:-
கரணமாஸ்ரித்ய திஷ்ட²த: | தேந த⁴ர்மாத⁴ர்மாதி³நா கார்யாவ்யஹிதபூர்வகாலவர்திநா
ஸ்வர்க³நரகாதி³ப²லம் காலாந்தரே ஸித்³த்யதி | ததோ த⁴ர்மாத⁴ர்மாதி³ நஸ்யதி |
ஏதத்³பி⁴ப்ராயேணவ ஸாஸ்த்ரே ஸூபா⁴ஸுப⁴கர்மாண்யபூர்வத்³வாரா ப²லஹேதவோ, ந
ஸாக்ஷாதி³த்யுச்யதே | த⁴ர்மாத⁴ர்மயோரேவ அபூர்வ:, அத்³ரு'ஷ்டம், புண்யபுண்யே
இத்யாதி³ஸப்³தா³ வாசகா: | கேசந த⁴ர்மாத⁴ர்மஹேதுபூ⁴தஸூபா⁴ஸுப⁴கர்மாண்யபி
த⁴ர்மாத⁴ர்மஸப்³தே³ந வத³ந்தி, கார்யகாரணயோரபே³தாத் | லோகோSபி
ஸூப⁴கர்மகாரிணம் “அயம் த⁴ர்மம் சரதி மஹாத்மா” இதி, அஸூப⁴கர்மகாரிணம்
“அயமத⁴ர்மம் சரதி து³ஷ்ட:” இதி சாசஷ்டே | வஸ்துதஸ்து, ஸூபா⁴ஸுப⁴கர்மணோந்
ஸாக்ஷாத்³த⁴ர்மாத⁴ர்மஸப்³த³வாச்யத்வமுசிதம் | அபி து ஸூபா⁴ஸுப⁴கர்மணீ
த⁴ர்மாத⁴ர்மௌ ஜநயத:, தஸ்மாச்ச²பா⁴ஸுப⁴கர்மணோ⁴த⁴ர்மாத⁴ர்மத்வப்ரஸித்³தி:⁴
| “ஆயுர்வை க்⁴ரு'தம்” இத்யாயுர்வர்த⁴கக்⁴ரு'தே ஆயு:ஸப்³த:³ ஸாஸ்த்ரேண யதா²
ப்ரயுஜ்யதே, தத்³வத் | தஸ்மாத்³வ்யவஹிதபூர்வகாலே ஹேதுநா பா⁴வ்யமேவ |

(89)

ஸம்ஸ்காரஸ்யைவ ஸர்வத்ராத்⁴யாஸஹேதுத்வம் - ரஜ்ஜ்வாதௌ³ ஜாயமாநஸர்பாத்⁴யாஸம்
ப்ரதி நியமேநாவ்யவஹிதபூர்வகாலே ஸர்பாதி³ஜ்ஞாநம் நாஸ்தி, தஸ்மாத்ஸர்பாதி³ஜ்ஞாநம்
ந ரஜ்ஜுஸர்பாத்³யத்⁴யாஸஹேது:, கிந்து ஸர்பாத்³யருப⁴வஜந்யஸம்ஸ்கார ஏவ
நியமேந ஸர்பாத்³யத்⁴யாஸஹேதுரிதி பர்யவஸ்யதி | ஏவமேவ ஸுக்திரஜதாத்³யத்⁴யாஸம்
ப்ரத்யபி ரஜதாத்³யருப⁴வஜந்யஸம்ஸ்கார ஏவ ஹேது: | ஸர்வத்ர ஹி தத்த³ருப⁴வாஹிதஸம்ஸ்கார
ஏவாத்⁴யாஸத்வாவச்சி²ந்நம் ப்ரதி நியமேந காரணம் ப⁴வதி |

(90)

ஸஜாதீயவஸ்துஜ்ஞாநஜந்யஸம்ஸ்கார ஏவாத்⁴யாஸஹேது: - வஸ்துஜ்ஞாநம் ஸம்ஸ்காரஹேது: | ஸுபா⁴ஸுப⁴கர்மஜந்யத⁴ர்மாத⁴ர்மாக்²யாபூர்வோ யதா²ந்த:கரணே ஸலிக்குமருபேண வர்ததே, ததா² தத்த³வஸ்துஜ்ஞாநஜந்யஸம்ஸ்காரோ⁵ப்யந்த:கரணே ஏவ வர்ததே | யஸ்ய ஹி பூர்வாநுப⁴வ: ஸர்பவிஷயோ நாபூ⁴த், தஸ்யாந்யவஸ்துஜ்ஞாநஜந்யஸம்ஸ்காரஸ்த்யபி ரஜ்ஜெள ஸர்பாத்⁴யாஸோ ந ஜாயேதைவ | யஸ்ய வஸ்துநோ⁵த்யாஸோ ப⁴வதி தத்ஸஜாதீயவஸ்த்வநுப⁴வாஹிதஸம்ஸ்காரோ⁵த்யாஸஹேது:, ந து விஜாதீயவஸ்த்வநுப⁴வாஹிதஸம்ஸ்கார: | ஸர்பஸ்ய ஸர்ப ஏவ ஸஜாதீயோ நாந்ய: | யஸ்ய புந: ஸர்பவிஷயகஜ்ஞாநமேவ நாபூ⁴த்தஸ்ய ஸ்த்யப்யந்யவிஷயகஜ்ஞாநே, ஸஜாதீயவஸ்துஜ்ஞாநஜந்யஸம்ஸ்காராப⁴வாந்ந ரஜ்ஜெள ஸர்பாத்⁴யாஸோ ஜாயேத | ஸம்ஸ்காரோ ஹி நாம ஸலிக்குமாவஸ்தை²வ | ஏவஞ்சாத்⁴யாஸாத்பூர்வபா⁴விஸஜாதீயவஸ்து ஏவாத்⁴யாஸஹேது: | “ஸ்த்யவஸ்துஜ்ஞாநஜந்யஸம்ஸ்கார ஏவாத்⁴யாஸஹேதுர்ந மித்²யாவஸ்துஜ்ஞாநஜந்யஸம்ஸ்கார:” இதி பரோக்தநியமஸ்யாபவாத:³ப்ராகை³ந்த்³ரஜாலிகாம் | தஸ்மாந்மித்²யார்தா²நுப⁴வஜந்யஸம்ஸ்காரோ⁵ப்யத்⁴யாஸஹேது:, ந ப்ரமாஹிதஸம்ஸ்கார ஏவேதி நியம: |

(91)

ஸ ச ஸம்ஸ்காரோ ப்ந்தா⁴த்யாஸே⁵பி க⁴டதே - அஹங்காராதி³நிகி²லாநாத்மவஸ்துஜாதம் தஜ்ஜ்ஞாநஞ்ச ப்ந்த⁴ இத்யுச்யதே | இத³ஞ்ச ப்ரத்யகா³த்மவிலக்ஷணம் ப்ந்த⁴ரூபமநாத்மவஸ்துஜாதம், ரஜ்ஜுஸர்பஸ்வப்நேந்த்³ரஜாலாதி³வத் யதா³ ப்ரதீயதே ததை³வாஸ்தி; அப்ரதீதி³ஸாயாம் தஸ்ய ஸத்தா நாஸ்த்யேவேதி வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்த: | அத ஏவ “ந கஞ்சந காமம் காமயதே ந கஞ்சந ஸ்வப்நம் பஸ்யதி தத்ஸுஷுப்தம்” (மா. ஆ. 5) “ந து தத்³தீயமஸ்தி ததோ⁵ந்யத்³விப⁴க்தம் யத்பஸ்யேத்” (ப்³ரு. 4.3.23) “ஸ யதா³ தேஜஸாபி⁴பூ⁴தோ ப⁴வதி அத்ரைஷ தே³வ: ஸ்வப்நாந்ந பஸ்யதி” (ப்ர. 4.6) “ஏவம் ஹ வை தத்ஸர்வம் பர ஆத்மநி ஸம்ப்ரதிஷ்ட²தே” (ப்ர. 4.7) “ப்ரு³தி²வீ ச ப்ரு³தி²வீமாத்ரா ச” (ப்ர. 4.8) இத்யாதி³வேதா³ந்தேஷு ஸுஷுப்தௌ நிகி²லத்³வைதத்³ரு³ஸ்யப்ரபஞ்சஸ்ய நி:ஸேஷாபா⁴வ: ப்ரதிபாதி³த: | யஸ்மாந்ந கிஞ்சித்³பி த்³வைதம் ஸுஷுப்தாவுபல⁴யதே தஸ்மாந்ஸுஷுப்தௌ நிகி²லத்³வைதப்ரபஞ்ச: ப்ரவிலீயதே, ப்ரபோ³தே⁴ ச புநரேவோத்ப³யதே | “யதா³ ஸுப்த: ஸ்வப்நம் ந கஞ்சந பஸ்யத்யதா²ஸமிந் ப்ராண ஏவைகதா⁴ ப⁴வதி, ததை²நம் வாக் ஸர்வைர்நாமபி:⁴ ஸஹாப்யேதி, சக்ஷு:

ஸர்வை ரூபை: ஸஹாப்யேதி, ஸ்ரோத்ரம் ஸர்வை: ஸப்³தை:³ ஸஹாப்யேதி, மந:
 ஸர்வைர்த்யாநை: ஸஹாப்யேதி | ஸ யதா³ ப்ரதிபு³த்ய³தே யதா²க்³நேர்ஜ்வலதோ
 விஸ்பு²விங்கா³ விப்ரதிஷ்டே²ரந்நேவமேவைதஸ்மாதா³த்மந: ப்ராணா யதா²யதநம்
 விப்ரதிஷ்ட²ந்தே ப்ராணேப்யோ தே³வா தே³வேப்யோ லோகா:” (கௌ. 4.19)
 “ஸுஷுப்திகாலே ஸகலே விலீநே தமோ⁵பி⁴பூ⁴த: ஸுக²ரூபமேதி” (கை. 13)
 “புரத்ரயே க்ரீ³தி யர்ச ஜீவஸ்ததஸ்து ஜாதம் ஸகலம் விசித்ரம்” (கை. 14)
 “அத² யதா³ ஸுஷுப்தோ ப⁴வதி யதா³ ந கஸ்யசந வேத³” (ப்³ரு³. 2.1.19)
 “ஸ யதோ²ர்ணநாபி⁴ஸ்தந்நுநோச்சரேத்யதா²க்³நே: கூ³த்³ரா விஸ்பு²விங்கா³
 வ்யச்சரந்த்யேவமேவாஸ்மாதா³த்மந: ஸர்வே ப்ராணா ஸர்வே லோகா ஸர்வே தே³வா:
 ஸர்வாணி பூ⁴தாநி வ்யுச்சரந்தி” (ப்³ரு³. 2.1.20) இத்யேவமாதி³ஸ்ருதிபி⁴ரயமர்த:²
 ப்ரதிபாதி³த: | அயமேவ த்³ரு³ஷ்டிஸ்ரு³ஷ்டிவாத³ இதி வேதா³ந்தஸாஸ்த்ரே
 ப்ரஸித்த³:⁴ | உத்தரத்ர சைஷ: ப்ரபஞ்ச்யதே | இத்த²மேவாஹங்காராதி³தே³ஹாந்தா
 விஷயாஸ்தஜ்ஞாநாநி சாஸங்க²யேயதயா ப்ரதி கூணமுத்த³ய விரஸ்யந்தி |
 ஜ்ஞாதைகஸத்தாகத்வேநாஜ்ஞாதஸத்தாபா⁴வாதே³வ ஸ்வப்நஹஸ்திஸூக்திரஜதாதி³வத்
 ஜாக்³ரத்யஹங்காராத்யோ⁵பி யதா³ ப்ரதீயந்தே ததா³நீமேவோத்த³யந்தே,
 அப்ரதீதி³ஸாயாம் ப்ரலீயந்தே ச | அஹங்காராதீ³நாம் தஜ்ஞாநாநாஞ்சாத்யாஸத்வமநிர்வச
 நிருபயிஷ்யதே | அஹங்கார: கேவலஸாக்ஷிபா⁴ஸ்ய இதி விஷயப்ரஸ்தாவே
 நிருபிதத்வாதீ³ஹங்காரப்ரதீதி: கேவலஸாக்ஷிரூபைவ | ஸாக்ஷிணஸ்சோத்த³பத்திலயாத³யோ
 ந ஸந்தி | ததா²பி ஸாக்ஷீ அஹங்காராதீ³ந் ஸ்வவிஷயாந் வ்ரு³த்தித்³வாரைவ
 ப்ரகாஸயதி, ந து ஸாக்ஷாத் | ஸாக்ஷயவிஷயகவ்ரு³த்தேருத்த³பத்திலயஸத்த்வாதே³வாஹங்காரப்
 | இத்த²மேவோத்தரோத்தராஹங்காராதீ³நாம் தத்³விஷயகஜ்ஞாநாநாம் சோத்த³பத்திம்
 ப்ரதி பூர்வபூர்வமித்த²யாஹங்காராதீ³யநுப⁴வஜந்யஸம்ஸ்கார ஏவ காரணம் |

(92)

ப்ராத்²மிகாத்யாஸே ஸம்ஸ்காரஸ்ய ஹேதுத்வாஸம்ப⁴வ இத்யாக்ஷேப: ஸ்யாதே³தத் -
 யத்³யப்யுத்தரோத்தராஹங்காராதீ³யத்யாஸம் ப்ரதி பூர்வபூர்வாத்யாஸாநுப⁴வஜந்யஸம்ஸ்கார:
 காரணமிதி யுத்தம், ததா²பி ப்ராத்²மிகாஹங்காரஸ்ய தஜ்ஞாநஸ்ய சோத்த³பத்தௌ
 ஸம்ஸ்காரோ
 ஹேதுரிதி ந யுஜ்யதே, தத: பூர்வம் ஸம்ஸ்காராபா⁴வாத் | யதி³ ப்ராத்²மிகாஹங்காரோத்த³பத்தே:
 பூர்வமஹங்காராந்தரம் ஸ்யாத்ததா³ தத்³விஷயகஜ்ஞாநேந ஸம்ஸ்காரோ ஜாயேத |
 ந து
 ப்ராத்²மிகாஹங்காராதீ³யநுப⁴வஜந்யஸம்ஸ்கார ஏவ காரணம் | ஏவமேவ

ஸகலவஸ்தூநாம்

ப்ராத்மிகாத்⁴யாஸஸ்ய ஹேது: ஸம்ஸ்கார இதி வக்தும் ந ஸக்யதே |

(93)

தத்ர ஸமாதி:⁴ - ஸித்³தா⁴ந்தாநபி⁴ஜ்ஞதயாயமாக்ஷேப: | வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்தஸ்த்வயஞ்ஜீவ
ஈஸோ விஸூத்³தா⁴ சித் ததா² ஜீவேஸயோர்பி⁴தா³ | அவித்³யா தச்சிதோர்யோக:³
ஷட³ஸ்மாகமநாத்³ய: || இதி |

1. த்³ரு'ஷ்டிர்நாம் அவித்³யாவ்ரு'த்திரூபம் ஜ்ஞாநம் | தாத்³ரு'ஸஜ்ஞாநகால
ஏவ விஷயாணமுத்பத்திரிதி யோ வாத:³ ஸ ஏவ த்³ரு'ஷ்டிஸ்ரு'ஷ்டிவாத்³ இதி
ஸாஸ்த்ரேஷு கதி²த: |

(1) ஜீவ:, (2) ஈஸ்வர:, (3) ப்³ரஹ்ம, (4), அநாதி³வஸ்தூநாம் பரஸ்பரம்
பே⁴த:³, ஜீவேஸயோர்ஸ பே⁴த:³, (5) அவித்³யா, (6) அவித்³யாசைதந்யயோ:
ஸம்ப்³ந்த:⁴ (ஸ ஏவ கால இத்யுச்ச்யதே) ஷடே³தாநி ஸ்வரூபத: அநாதி³வஸ்தூநி

| உத்பத்திஸூந்யத்வம் ஸ்வரூபதோ³நாதி³த்வம் | ஷட³ப்யேதாந்யநாத்³நி
ப⁴வந்தி, உத்பத்திஸூந்யத்வாத், ஸம்மதவத் | அத²வா அஹங்காராத்³நாம்
ஸ்ருதாவுத்பத்தே: ஸ்ருயமாணத்வாத்³தேஷாம் ஸ்வரூபதோ³நாதி³த்வாபா⁴வே³பி

ப்ரவாஹதோ³நாதி³த்வமஷ்டவ்யம் | ஏவமேவ ஸகலவஸ்தூநாமபி
ஸித்³த⁴மேவாநாதி³த்வம், “க⁴டாதி³கம் வஸ்து நாஸ்தி” இதி
வ்யவஹாரயோக்யகாலஸ்யைவாபா⁴வாத் | தஸ்மாத் க⁴டாத்³நாம் ப்ரவாஹோ³நாதி³ரேவ

| ஏவமாத்மாதிரிக்தஸர்வ- வஸ்துப்ரவாஹோ³ப்யநாதி:³ | ப்ரலயகாலே³பி
ஸூஷுப்தாவிவ ஸர்வம் ஜக³த் ஸம்ஸ்காரரூபேண ஸ்வகாரணே வர்ததே |
தஸ்மாத்த்³ப்ரபஞ்சப்ரவாஹஸ்ய அநாதி³காலஸித்³த⁴த்வாத் ப்ரபஞ்சோநாதி:³ |

ஈத்³ருக்³ஜ்ஞாநஸூந்யஸ்யைவ “ப்ரத²மாத்⁴யாஸஹேதுபூ⁴தஸம்ஸ்காரோ ந
யுஜ்யதே”

1. (1) அவித்³யாயா அப்யதி⁴ஷ்டா²ந்த்வாந்நாவித்³யாதோ ப்³ரஹ்ம ஜாயதே |
அந்தரேண

ப்³ரஹ்ம ஜீவேஸ்வராத்³யோ ந ஸித்³த⁴யந்தீதி ந தேப்⁴யஸ்சதுர்ப்⁴யோ³பி
ப்³ரஹ்ம ஜாயதே | தஸ்மாத்³நாதி³ஸித்³த⁴ம் ப்³ரஹ்ம |

(2) ப்³ரஹ்மணோ நிர்விகாரத்வாந்ந ததோ³வித்³யா ஜாயதே |

ஈஸ்வராத்³சதுஷ்டயஸித்³தே⁴ரவித்³யாஸித்³த⁴யதீ⁴ந்த்வாந்ந ததோ³ப்யவித்³யா
ஜாயதே | இத்யவித்³யாப்யநாதி³ரேவ |

(3, 4) ஜீவேஸ்வரெள ந கேவலப்³ரஹ்மணோ வா கேவலமாயாயா

வா உத்பத்³யேதே | நாபீஸ்வராஜ்ஜீவோ வா ஜீவாத்³வேஸ்வரோ ஜாயதே |
 ஜீவேஸ்வரபே³த³ஸ்ய ச ஜீவேஸ்வரஸித்³த⁴யதீ⁴நத்வாநந ததோ³பி
 ஜீவேஸ்வரோத்பத்தி: | அவித்³யாசித்ஸம்ப்³ந்த⁴ஸித்³த⁴யதீ⁴நா
 ஜீவேஸ்வரஸித்³தி:⁴ | அவித்³யாசித்ஸம்ப்³ந்த⁴ஸ்சாநாதி³ரேவ |
 அநாத்³யவித்³யாசித்ஸம்ப்³ந்த⁴தீ⁴நஜீவேஸ்வராவ்யநாதீ³ ஏவ |
 (5) அவித்³யாசிதோரநாதி³த்வாத் தயோஸ்தாதா³த்ம்யரூபஸம்ப்³ந்தோ⁴ஸ்ப்யநாதி³ரேவ
 |

தஸ்மாத் ப்³ரஹ்மணோ வாவித்³யாதோ வா ந தஸ்யோத்பத்தி: |
 ஈஸ்வராதி³த்ரயஸித்³தி⁴ஸ்சாவித்³யாசித்ஸம்ப்³ந்த⁴தீ⁴நா | அதஸ்தேப்⁴யோ³பி ந
 தஸ்யோத்பத்தி: | அத³வித்³யாசித்ஸம்ப்³ந்தோ⁴ஸ்ப்யநாதி:³ |
 (6) ஏதேஷாமந்யோந்யபே⁴தோ³ஸ்ப்யநாதி³ரேவ, ஷண்மூமப்யேதேஷாமுத்பத்த்யபா⁴வாத்
 |

ஸ்வரூபதோ³நாதீ³நி ஷடே³தாநி | தத்ர காலத்ரயாபா³த்⁴யத்வாத் அநாத்³யநந்தம்
 ச

கூடஸ்த²நித்யம் ப்³ரஹ்ம | ஜ்ஞாநபா³த்⁴யத்வாத்³விதராணி பஞ்ச அநாதி³ஸாந்தாநீதி
 விவேக: |

2. அநாதி³காலஸித்³த⁴த்வாத் சிரகாலாவஸ்தா²யித்வாச்ச
 ப்ரபஞ்ச: ஸத்யம் இத்யாக்ஷேபஸ்யைவம் ஸமாதா⁴நம் -
 ரஜ்ஜுஸர்பாதி³ப⁴ரம: ஸ்வப்ந⁴ரமஸ்ச ஸர்வஜநஸாதா⁴ரண:
 | ஸ சாநியமேநைகக⁴டிகாப்ர⁴ப⁴ரு⁴த்யநேகயாமாவஸ்தா²யீ
 ப⁴வதி, பூர்வஸித்³த⁴த்வேந அநாதி³ஸித்³த⁴த்வேந ச பா⁴தி |
 ததா²பி ரஜ்ஜுதத்வஸாக்ஷாத்காரே ஜாக்³ரத்ப்ரபோ³தே⁴ ச ஸதி,
 ஸர்பஸ்வப்நாதீ³நாம் த்ரைகாலிகநிஷேத⁴ப்ரதியோகி³த்வநிஸ்சயோ ஜாயதே |
 ஏவமேவ ப்ரபஞ்சாத்⁴யாஸோ³பி ப்⁴ரமத³ஸாயாமநாதி³ரேவ ஸத்ய இவ
 பா⁴தி, தத்வாவபோ³தே⁴ து காலத்ரயே³பி நாஸ்தீதி நிஸ்சயோ ஜாயதே |
 தஸ்மாத்ப்ரபஞ்சோ மித்²யா | இதி ஸங்கா ஜாயேத | வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்தே ந
 கோ³ஸ்ப்யத்⁴யாஸ: “அயமேவ ப்ரத²மாத்⁴யாஸ:” இதி வக்தும் ஸக்யதே,
 கிந்து ஸர்வோ³ஸ்ப்யுத்தரோத்தராத்⁴யாஸ: ஸ்வபூர்வபூர்வாத்⁴யாஸகார்யமேவ |
 தஸ்மாதி³யம் ஸங்கைவ ந யுக்தா | ததா² ச பூர்வோக்தா⁴த்தயைவ
 ஸஜாதீயவஸ்துந: பூர்வாநுப⁴வஜந்யஸம்ஸ்காரமாத்ரேணஹங்காராதி³ப³ந்தா⁴த்⁴யாஸ:
 ஸம்ப⁴வதி |

(94)

ஸாத்³ரு³ஸ்யதோ³ஷோ நாவஸ்யமத்⁴யாஸஹேது: - யது³க்தமத்⁴யாஸஹேதுபூ⁴தா
தோ³ஷாஸ்த்ரய:., தேஷு³ ப்³ந்தா⁴த்⁴யாஸே ஹேதுதயாந்யதமஸ்யாப்யுபலம்பா⁴பா⁴வாத்
ப்³ந்த:⁴ ஸ்தய இதி; தந்³ | யதா² து³தந்நுவமொத்³யபா⁴வே படோ நோத்பத்³யதே,
ததா² தோ³ஷாபா⁴வே⁵த்⁴யாஸோ யதி³ நோத்பத்³யதே ததா³ தோ³ஷோ⁵த்⁴யாஸஹேது:
ஸ்யாத் | ந து ததா² ப⁴வதி, ஸாத்³ரு³ஸ்யதோ³ஷம் விநைவாத்மநி ஜாத்யத்⁴யாஸ்ய
ஜாயமாநத்வாத் | ப்³ராஹ்மண்யாதி³ஜாதி: ஸ்து²லதே³ஹத⁴ர்மோ நாத்மநோ
நாபி ஸலக்ஷமஸரீரஸ்ய | யத: பூர்வஸரீரஸ்தி²த ஏவாத்மா, ஸலக்ஷமஸரீரம் ச
ஸரீராந்தரப்ராப்தாவப்யநுவர்ததே, ந து பூர்வஸரீரஸ்தி²தா ஜாதி: | ஸா து பி⁴த்³யதே
| பூர்வஸரீரஸ்தி²தஜாதி³ரேவ ஸரீராந்தரே⁵ப்யநுவர்தநீ²யேதி ந நியம: | ஆத்மநோ வா
ஸலக்ஷமஸரீரஸ்ய வா யதி³ ஜாதிர்த⁴ர்ம: ஸ்யாத்தர்ஹி ஜந்மாந்தரீயஸரீரே விலக்ஷண
ஜாதிர்ந ஸ்யாத் | அதோ ஜந்மாந்தரே ஜாத்யந்தரவிஸிஷ்டஸரீரஸ்யப்யுபலப்³தே⁴ர்ந
ஜாதிராத்மநோ வா ஸலக்ஷமஸரீரஸ்ய வா த⁴ர்மோ ப⁴வதி, கிந்து ஸ்து²லஸரீரஸ்யைவ
| ததா²பி “அஹம் த்³விஜ:” இত্যஹமர்தே² ப்³ராஹ்மணத்வக்ஷத்ரித்வவைஸ்யத்வாதி³ஜாதிப்ரதீ
ஆத்மநி ப்³ராஹ்மணத்வாதி³ஜாத்யத்⁴யாஸோ⁵ப்யபே: | யதா² ரஜ்ஜௌ
பரமார்த²த: காலத்ரயே⁵ப்யவித்³யமாநோ⁵பி ஸர்ப: ப்ரதீத்யந்யதா²நுபபத்த்யாத்யஸ்த
இத்யப்யுபக³ம்யதே, ததை²வாத்மநி பரமார்த²த: காலத்ரே⁵ப்யவித்³யமாநாபி
ப்³ராஹ்மணத்வாதி³ஜாதி: ப்ரதீயமாநத்வாத்³யஸ்யதே இত্যங்க³கார்யம் | பரந்து
ஜாத்யாத்மநோர்ந கிஞ்சித்³பி ஸாத்³ரு³ஸ்யமஸ்தி | ஆத்மா வ்யாபக: ப்ரத்யக் விஷயீ
சித்³ருப: | ஜாதிஸ்து பரிச்சி²ந்நா பராசீநா விஷயாத்மிகா ஜடா³ ச | ததா²ப்யாத்மநி
தத்³விலக்ஷணஜாத்யத்⁴யாஸோ ஜாயதே | யதா² ஸாத்³ரு³ஸ்யமந்தராத்த்மநி
ஜாத்யத்⁴யாஸ: ஸம்ப⁴வதி ததா² விநைவ ஸாத்³ரு³ஸ்யமஹங்காராதி³ப்³ந்தா⁴த்⁴யாஸோ⁵ப்யாத்ம
ஸம்ப⁴வத்யேவ | தஸ்மாத்தஸாத்³ரு³ஸ்யதோ³ஷோ நாத்⁴யாஸஹேது: | கிஞ்ச,
ஸாத்³ரு³ஸ்யஸ்யாத்⁴யாஸஹேதுத்வாப்யுபக³மே ஸங்கே² பீதிமாத்⁴யாஸ:, கு³டே³
தித்தாத்⁴யாஸஸ்ச ந ஸ்யாத்;

1. “நித்யமேகமநேகாநுக³தம் ஸாமாந்யம்”

இதி ந்யாயமதே⁵நேகபதா³ர்த²ஸமவேதா ஏகா நித்யா ச

ஜாதிரித்யங்க³காராஜ்ஜாத்யாத்மநோர்லக்ஷணஸாத்³ரு³ஸ்யாத்மகப்ரமேயதோ³ஷஸித்³தே⁴ராத்த

ஜாத்யாத்⁴யாஸோ ஜாயதே | அத: ப்ரமேயதோ³ஷோ⁵த்⁴யாஸஹேதுரிதி கஸ்சந

மந்யேதேதி மநஸி நிதா⁴ய ஸங்கே² பீதத்வாத்⁴யாஸோ த்³ரு³ஷ்டாந்தத்வேநோச்யதே

2. நநு ஸங்கே² பீதிமா நாத்யஸ்யதே | கிந்து,
 காசகாமலாதி³தோ³ஷுதூ³ஷிதநேத்ரஸ்த²பீதவர்ணேந || ஸாத்³ரு³ஸ்யாபா⁴வாத் |
 ப்ரத்யுத ஸ்வையபீதிம்நோ: மாதூ⁴ர்யதிக்கதவ்யோஸ்ச
 விருத்³த⁴யோரப்யத்⁴யாஸோ³நுபூ⁴யதே | தஸ்மாத்³தி⁴ஷ்டா²நே மித்²யாவஸ்துந:
 ஸாத்³ரு³ஸ்யருபதோ³ஷோ நாத்யாஸஹேது: |

(95)

ப்ரமாத்ரு³தோ³ஷோ³ஶபி நாவஸ்யமத்⁴யாஸஹேது: - ப்ரமாதூர்லோப⁴பா⁴யாதி³தோ³ஷா
 நாத்யாஸஹேதவ:, லோபா⁴தி³ஸூந்யவிரக்தாநாமபி ஸூக்திகாதெள³ரஜதாத்³யத்⁴யாஸத³ர்ஸந
 | பரபக்ஷீ⁴த்யா தோ³ஷுருபஹேதவபா⁴வாந்நாத்யாஸோ ஜாயேத | தஸ்மாந்ந
 ப்ரமாத்ரு³தோ³ஷோ³ஶத்⁴யாஸஹேது: |

(96)

ப்ரமாணதோ³ஷோ³ஶபி நாவஸ்யமத்⁴யாஸஹேது: - ப்ரமாணதோ³ஷோ³ஶபி நாத்யாஸஹேது:
 | ததா² ஹி, ஸர்வேஷாமேவ நீரூபே ஆகாஸே நைல்யமிந்த்³ரநீலகடாஹாகாரஸ்ச
 பா⁴தி | தத: ஸர்வேஷாமாகாஸே ஸமதயா நைல்யாத்³யத்⁴யாஸஸ்ய ஜாயமாநத்வாத்ஸர்வேஷா
 நேத்ரேந்த்³ரியப்ரமாணே பித்தாதி³தோ³ஷஸத்³பா⁴வகல்பநா வாச்யா; ஸா ச
 நாஞ்ஜஸீ | தஸ்மாத் ப்ரமாணதோ³ஷோ³ஶபி நாத்யாஸஹேது: | ஆகாஸே
 நைல்யாத்³யத்⁴யாஸவிஷயே ந கேவலம் ப்ரமாணதோ³ஷாபா⁴வ:, கிந்து ஸர்வதோ³ஷாபா⁴வோ³
 | ஸாத்³ரு³ஸ்யாபா⁴வ: ப்ரமாத்ரு³தோ³ஷாபா⁴வஸ்ச தத்ர வித்³த⁴ ஏவ | யதா²
 ஸகலதோ³ஷாபா⁴வே³ஶப்யாகாஸே நைல்யாத்³யத்⁴யாஸோ ஜாயதே ததா²த்மந்யபி
 ப்³ந்தா⁴த்⁴யாஸோ தோ³ஷம் விநைவ ஜாயதே | தஸ்மாத் “தோ³ஷாபா⁴வாத்
 ப்³ந்தோ⁴ஶத்⁴யாஸரூபோ ந ப⁴வதி” இதீயம் ஸங்கா ந யுக்தா | யத: ஸர்வதோ³ஷவிரஹே
 ஸத்யப்பாகாஸே நைல்யாத்³யத்⁴யாஸோ ஜாயதே ஸகலபுருஷாணம் தஸ்மாத்³தோ³ஷோ
 நாத்யாஸஹேது: | பித்தாதி³தோ³ஷஸூந்யநேத்ரஸ்யாப்பாகாஸே இந்த்³ரநீலகடாஹாத்³யாகா
 பா⁴ஸதே | தஸ்மாத்ப்ரமாணதோ³ஷோ நாத்யாஸஹேது: | லிப்தத்வாச்ச²ங்க:²
 பீதோ பா⁴தீதி சேந்ந - க⁴டே க²சிதம் ரத்நம், ஸுவர்ணாதி³லேபோ வா தத்கர்து:
 ஸுவர்ணகாராதே³ர்ந்யஸ்யபி யதா² ஸமமேவ ப்ரதீயதே, ததா² ந ஸர்வேஷாம் ஸங்கே²
 பீதவர்ண: ப்ரதீயதே | கிந்து காசாதி³தோ³ஷுதூ³ஷிதநேத்ரஸ்யைவ பா⁴தி, நாந்யஸ்ய
 | தஸ்மாத் தோ³ஷுதூ³ஷிதநேத்ராத் பீதவர்ணே ப்³ஹிர்நிகீ³த்ய ஸங்கே²ந நைவ
 ஸம்ஸ்ரு³ஜ்யதே | அபி து ஸங்கே² பீதிமப்ரதீதி³ர்ப்⁴ரம ஏவ | நந்வாகாஸே பரிபதந் பக்ஷீ

யஸ்ய நேத்ரவ்ருத்திஸம்யுக்ததே³ஸாதூர்த்த⁴வமுட்³ஃ³ய க³த:; தஸ்யைவ கேவலம் ப³ஹுதூ³ரக³மநபர்யந்தமநுஸ்ருத்த்ய பஸ்யதோ விஷயீப⁴வதி, நாந்யஸ்ய | ஏவம் யஸ்ய நேத்ரஸ்த²பீதிவ்ரணே விப்த: ஸங்கே², தஸ்யைவ பரமுபலப்யதே ஸ:; நாந்யஸ்யேதி சேந்ந | ஆகாஸே பரிபதந் பக்ஷீ யஸ்ய நேத்ரகோ³சரீபூ⁴தாத்³தே³ஸேதூ³ர்த்த⁴வமுட்³ஃ³ய க³த:; ஸ ஏவாந்யஸ்மை தமங்கு³ல்யா நிர்தி³ஸ்ய த³ர்ஸயதி சேத்பரோ³பி தம் பக்ஷிணம் பஸ்யத்யேவ | ந த்வேவம் ஸங்க²பீதிமவர்ணே³ங்கு³ல்யா நிர்தி³ஸ்ய ப்ரத³ர்ஸிதோ³பி பரஸ்யோபலப்யதே | தஸ்மாந்ந ஸங்கே² பீதவர்ண: ஸத்ய:; கிந்த்வத்யஸ்த ஏவ | இத்த²ம் ஸங்க²பீதிமாத்யாஸோ³ந்தரேணவ ஸாத்³ரு³ஸ்யமுத்பத்³யமாநோ³பி, ஸ த்³ரு³ஷ்டாந்த: ஸங்காஸமாதா⁴நாப்யாமேவ ஸித்த³யதீ³யதோ நிர்விவாத³த்³ரு³ஷ்டாந்தம் த³ர்ஸயதி - கு³டே³ திக்ததேதி | இத்த²ம் தோ³ஷோ நாத்யாஸஹேது: | அதோ ப³ந்தா⁴த்யாஸே ந தோ³ஷாபேக்ஷாஸ்தி | ஸங்க்ஷேபஸாரீரகே ப³ந்தா⁴த்யாஸப்ரஸ்தாவே தோ³ஷோ³பி காரணத்வேநோக்த: | க்³ர்ந்த²விஸ்தரப்யாந்நேஹ ஸ நிரூபித: | தோ³ஷோ யத்³யத்யாஸஹேதுர்ப⁴வேத்ததா³ தத்³விஸேஷவிசாரோ யுஜ்யேத | தத³ஸம்ப⁴வாதே³வ நேஹ ஸ ப்ரபஞ்ச்யதே |

(A. 97-98) காரணத்த⁴யாஸநிரூபணம்-

(97)

ஸ்வயம்ப்ரகாஸே³பி ப்³ர்ஹ்மண்யஜ்ஞானோபபத்தி: - விஸேஷதோ³நவக³தே வஸ்துந்யத்யாஸோ ஜாயேத | ஸ்வயம்ப்ரகாஸஸ்வரூபத்வாதா³த்மந்யஜ்ஞானமேவ ந க⁴டேத, தயோரந்யோந்யம் தம:ப்ரகாஸயோரிவ விரோதாத் | ப்ரௌட⁴ப்ரகாஸே ஸதி ஸர்பாத்யத்யாஸோ ரஜ்ஜ்வாதெள³ யதா² ந ஜாயேத, ததா² ஸதா³ ஸ்வயம்ப்ரகாஸஸ்வரூபே ஆத்மநி ப³ந்தா⁴த்யாஸோ³பி ந ஜாயேதேதி க்³ரு³தாக்ஷேபோ³பி ந ஸாதூ:⁴ | யத்³யப்யாத்மாலுப்தஸ்வயம்ப்ரகாஸஸ்வரூபஸ்ததா²பி தஸ்ய ஸ்வரூபப்ரகாஸோ நானு³ந¹. அத்ரேத³மவக³ந்தவ்யம் - நிகி²லதோ³ஷஸமவாயே ஸத்யேவாத்யாஸோ ஜாயேதேதி நியமாபா⁴வே³பி யத்திக்³சித்த³தோ³ஷே ஸத்யேவாத்யாஸ: ஸம்ப⁴வதீதி வக்தவ்யம் | யத³பி ஆகாஸே நைஸ்யாத்ய³யாஸே ந கா³பி தோ³ஷோ த்³ரு³ஸ்யத இத்யுக்தம், தத்ராப்யமாஸய: - யஸமிந்நத்யாஸே ஹேதுத்வேந ஸாத்³ரு³ஸ்யாதி³ரூபவிஸேஷதோ³ஷ: கோ³பி நாபேக்ஷயதே தத்ராப்யவித்த்யாக²யோ தோ³ஷோ³பேக்ஷயத ஏவ | ஸர்வதா² தோ³ஷாபா⁴வே அத்யாஸ ஏவ ந ஸம்ப⁴வேத் |

ஆகாஸே நைஸ்யாத்³யத்⁴யாஸே⁵பி விஸேஷதோ³ஷத்ரயாநபேக்ஷாயாமப்யவித்³யாக்²யதோ³ஷே
ஏவ | யஸ்ய கஸ்யாபி தோ³ஷலேஸஸ்யாப்யபா⁴வே⁵த⁴யாஸஸ்யாஸம்ப⁴வாதே³வாத்³வைதஸித்
மது⁴ஸூத்³நஸரஸ்வதீ³:⁴ “தோ³ஷஜந்யத்வம் ப்⁴ரமஸ்ய லக்ஷணம்” இதி கதி²தம் |
தோ³ஷம் விநாத்⁴யாலோ ஜாயேதேதி மூலோக்தி: ப்ரௌட⁴வாதே³ந | ப்ரௌட⁴யர்த²ம்
= ஸ்வவித்³யாதிஸயக்²யாபநார்த²ம், வாத: ³ = கத²நம், தேநேத்யர்த: ² |

2. அந்த:கரணஸ்தா²ஜ்ஞாநஸ்ய

விக்ஷேபஹேதுபூ⁴தஸக்திரிஷ்ட²ஸூபா⁴ஸூப⁴கர்மஜந்யஸம்ஸ்காரரூபாத்³ரு³ஷ்டம்
ப்ரமாத்³ரு³தோ³ஷ: | சைதந்யே ஸ்வாதிரிக்தப்ரமாணூபா⁴வாத்
ஸ்வஸ்வரூபமேவ ப்ரமாணம் | ததா³ஸ்ரிதாவித்³யா ப்ரமாணதோ³ஷ: |
நிரபேக்ஷாந்தரத்வம் (ப்ரத்யக்த்வம்) சைதந்யே⁵ஸ்தி, ப்ரபஞ்சே
தத்³விபீ²தம் ஸாபேக்ஷாந்தரத்வமஸ்தி | சைதந்யம் பரமார்த²வஸ்து,
ப்ரபஞ்சோ⁵நிர்வசநீயவஸ்து | தஸ்மாத் ஆந்தரத்வவஸ்துத்வரூபத⁴ர்மாப்⁴யாம்
சைதந்யப்ரபஞ்சயோ: ஸாத்³ரு³ஸ்யம் ஸித்³த⁴ம் | அயம் ச ப்ரமேயதோ³ஷ:
| இத்த²ம் தோ³ஷா அத்⁴யாஸகாரணத்வேந ஸங்க்ஷேபஸாரீரகாதி³க்³ர்ந்தே²ஷு
நிருபிதா: |

3. நநு ப்ரபஞ்சகாரணமதி⁴ஷ்டா²நஸ்ய விஸேஷாம்ஸாஜ்ஞாநம்

| தஸ்யாத்⁴யாஸ ஏவ காரணாத்⁴யாஸ இத்யுச்சயதே | தத்ர
ப்ரபஞ்சாத்⁴யாஸகாரணமஜ்ஞாநம், அஜ்ஞாநாத்⁴யாஸஸ்ய து
ந கிஞ்சித்காரணந்தரமஸ்தி | தஸ்மாத்³ஜ்ஞாநாத்⁴யாலோ ந
ஸ்யாதி³தி யஸ்ய கஸ்யசிதா³க்ஷேபே ஸ்தி தந்நிராஸ ஏவந்தீ³போ யதா²
ஸ்வயமேவ ப்ரகாஸமாந: ஸந் ஸ்வஸம்ப³த்³தா⁴நிதராம்ஸ்ச பதா³ர்தா²ந்
ஸ்வபரநிர்வாஹகத்வாதி³தராநபேக்ஷம் ப்ரகாஸயதி ததா²ஜ்ஞாநமபி
ஸ்வஸ்ய ஸ்வகார்யப்ரபஞ்சஸ்ய சாத்⁴யாஸகாரணம் ப⁴வதீ² | விரோதீ⁴
| யத்³யாத்மந: ஸ்வப்ரகாஸோ⁵ஜ்ஞாநவிரோதீ⁴ ப⁴வேத்ததா³ ஸுஷுப்தௌ
ஸ்வயம்ப்ரகாஸாத்மநி நாஜ்ஞாநமுபலப்⁴யேத | அபி து கா³ட⁴ம் ஸுப்தோத்தி²த:
“ஸுக²மஹமஸ்வாப்ஸம் ந கிஞ்சித்³வேதி³ஷம்” இதி ஸுஷுப்தௌ
ஸ்வாநுப⁴வஸித்³த⁴மஜ்ஞாநம் பராம்ரு³ஸ்தி | ஸுஷுப்த்யநுப⁴வஸ்ய விஷய:
ஸுக²மஜ்ஞாநஞ்ச | ஸுப்தோத்தி²தஸ்ய ஜாக்³ரத்³த³ஸாயாம் ஜாயமாநமித்³ம்
ஸுகா²ஜ்ஞாநவிஷயகம் ஜ்ஞாநம் ந ப்ரத்யக்ஷம் | அபரோக்ஷவிஷயகம்
ஹி ஜ்ஞாநம் ப்ரத்யக்ஷமித்யுச்சயதே | ஜாக்³ரத்காலே ஸௌஷுப்திஸுக²ஸ்ய
தத்³ஜ்ஞாநஸ்ய சாபா⁴வாத்³ப⁴யவிஷயகம் ஜாக்³ரத்காலீநம் ஜ்ஞாநம் ந
ப்ரத்யக்ஷம், கிந்து ஸம்ரு³தி: | ஸா ச ஸம்ரு³திரநநுபூ⁴தவிஷயினீ ந

ஸ்யாத் | அத: ஸுஷுப்தௌ ஸுகா²ஜ்ஞாநயோரபரோக்ஷஜ்ஞாநமப்யுபக³ந்தவ்யம்
 | ஸுஷுப்தௌ தத்³விஷயகம் ஜ்ஞாநம் நைவாந்த:கரணேநேந்த்³ரியஸ்ச
 ஜாயதே ததா³ந்த:கரணஸ்யேந்த்³ரியாணம் ச ஸர்வேஷாம் காரணே
 ப்ரவீநாநாமபா⁴வாத் | தஸ்மாத்ஸுஷுப்தௌ ஸுகா²ஜ்ஞாநயோரவபா⁴ஸகம்
 ஜ்ஞாநம் ஸ்வயம்ப்ரகாஸாத்மஸ்வரூபசைதந்யமேவ | ப்ரகாஸோ ஜ்ஞாநம்
 சைதந்யமித்யர்தா²ந்தரம் | இத்த²ம் ஸுஷுப்தௌ ஸ்வயம்ப்ரகாஸஸ்வரூபே
 ஆத்மநி

பா⁴ஸமானே ஏவ தஸ்மிந் ஸ்வரூபஸுக²மஜ்ஞாநஞ்ச ப்ரதீயதே | யத்³யாத்மந:
 ஸ்வரூபப்ரகாஸ ஏவ ஸாக்ஷாத்³ஜ்ஞாநவிரோதீ⁴ ஸ்யாத்³தர்ஹ்யஜ்ஞாநமேவ
 ஸுஷுப்தௌ நாநுபூ⁴யேத | ஸுஷுப்தாவாத்மா ஸ்வயம்ப்ரகாஸஸ்வரூப
 ஏவாஸ்தே, ததா²ப்யாத்மந: ஸ்வரூபப்ரகாஸோ நாஜ்ஞாநவிரோதீ⁴ ப⁴வதி |
 ப்ரத்யுத ஆத்மந: ஸ்வரூபப்ரகாஸ: ஸர்வாதி⁴ஷ்டா²ந்தவாத்³ஜ்ஞாநஸ்யாபி
 ஸத்தாஸ்பூ²ர்திப்ரத³த்வேந ஸாத⁴க ஏவ ப⁴வதி | ஏததே³வாபி⁴ப்ரேத்யோக்தம்
 வேதா³ந்தேஷு ஸாமாந்யரூபம் ஸ்வரூபசைதந்யம் நாஜ்ஞாநவிரோதீ⁴,
 கிந்தூபாத்⁴யபி⁴வ்யக்தவிஸேஷாத்மகம் சைதந்யமஜ்ஞாநவிரோதீ⁴தி

| ஸர்வத்ர வ்யாப்ய வர்தமாநமக²ண்ட³சைதந்யம் ஸாமாந்யம் |

அந்த:கரணவ்ரு³த்த்யாரு⁴சைதந்யம் விஸேஷாத்மகமிதி விவேக: | அரண்யாம்
 வ்யாப்ய வர்தமாநோ⁵க³நி: ஸாமாந்ய:, ஸோ⁵நபி⁴வ்யக்ததவாந்நாந்த⁴காரவிரோதீ⁴

| ஸ ஏவ காஷ்ட²மத²நேநோத்³பூ⁴தருபோ⁵பி⁴வ்யக்தோ தீ³பவர்த்த்யாரோபிதோ
 விஸேஷாத்மக: ஸந்நந்த⁴காரவிரோதீ⁴ ப⁴வதி | ஏவம் வ்யாபகம்

ஸாமாந்யம் ப்³ரஹ்மசைதந்யமவிரோத்⁴யப்யஜ்ஞாநஸ்ய, ததே³வ சைதந்யம்

விசாரிதவேதா³ந்தப்ரமாணஜநிதஸாக்ஷாத்³காராத்மகாக²ண்ட³ப்³ரஹ்மாகாராந்த:கரணவ்ரு³த்த

ஸந்நி:ஸேஷதயா அஜ்ஞாநநாஸஹேதுவாத்³விரோதீ⁴ ப⁴வதி |

இத்த²ம் ச கேவலசைதந்யம் நாஜ்ஞாநவிரோதீ⁴, கிந்து வ்ரு³த்த்யாரு⁴ம்

சைதந்யம், சைதந்யவிஸிஷ்டா வ்ரு³த்திர்வாஜ்ஞாநவிரோதீ⁴தயோச்யதே |

ஆத்யபக்ஷே⁵ஜ்ஞாநநாஸ்ய சைதந்யம் ஹேதுர்வ்ரு³த்தி: ஸஹகாரிணீ;

த்³விதீயே து தந்நாஸே வ்ரு³த்தி: ஸாக்ஷாத்³தே⁴துஸ்சைதந்யம் ஸாத⁴கம்

| இத்³ம் த்வவச்சே²த³வாத்³யோக்தம் | 1. அவச்சே²த³வாதே³

வ்ரு³த்திவிஸிஷ்டசைதந்யம், சைதந்யவிஸிஷ்டா வ்ரு³த்திர்வா

விஸேஷசைதந்யமித்யுச்யதே | ஏததே³வாஜ்ஞாநவிரோதீ⁴ ப⁴வதி |

ஆவரணநிவ்ரு³த்தௌ வ்ரு³த்தேரேவ நியாமகதவாத் த்³விதீய: பக்ஷ: ஸ்ரேயாந்

| ஆபா⁴ஸவாத்³ரீத்யா து ஸாமாந்யசைதந்யவத்³விஸேஷசைதந்யமி

நாஜ்ஞாநவிரோதி⁴, கிந்து வ்ரு'த்திஸஹிதாபா⁴ஸோ வா ஆபா⁴ஸஸஹிதா
 வ்ரு'த்திர்வாஜ்ஞாநவிரோதி⁴தயோச்யதே | இத்த²ம் ஸூத்³தம்
 ஸ்வயம்ப்ரகாஸஸ்வரூபசைதந்யம் நாஜ்ஞாநவிரோதி⁴ | ததஸ்சாஜ்ஞாநம்
 ஸ்வரூபசைதந்யமேவாஸ்ரித்ய வர்ததே | தேநாஜ்ஞாநேநாவ்ரு'தே ஆத்மநி
 ப்³ந்தா⁴த்யாஸோ யுஜ்யத ஏவ |

(98)

ஆத்மா ஸாமாந்யதோ ஜ்ஞாதோ விஸேஷதோ⁵ஜ்ஞாதம்ச - யத்தூக்தம்
 ஸாமாந்யதோ ஜ்ஞாதே விஸேஷதோ⁵ஜ்ஞாத ஏவ வஸ்துந்யத்⁴யாஸோ ஜாயேத |
 ஸாமாந்யவிஸேஷத⁴ர்மாபா⁴வாந்நிர்விஸேஷே ஆத்மநி ஜ்ஞாதத்வாஜ்ஞாதத்வவ்யபதே³ஸோ⁵த்⁴
 நைவ ஸம்ப⁴வதீதி; தந்நிரஸ்யதே - “அயமஹமஸ்மி” இத்யாத்மாஸ்தித்வாநுப⁴வஸ்தாவத்ஸர்வ
 | ஆத்மா ஹி நாம ஸ்வஸ்வரூபமேவ | ந “நாஹமஸ்மி” இதி கோ⁵பி ப்ரத்யேதி | கிந்து
 “அஹமஸ்மி” இத்யேவ ஸர்வ: ப்ரத்யேதி | அத ஆத்மாநம் ஸத்³ரூபேண ஸாமாந்யதோ
 விஜாநாதி லோக: | பரந்து ந கோ⁵பி “ப்ரஜ்ஞாநக⁴நோ⁵க²ண்டா³நந்த³ஸ்வரூபோ
 வ்யாபகோ நித்யஸூத்³தோ⁴ நித்யமுக்தம்சாஹம்” இதி விஸேஷரூபேணாத்மாநம்
 ஜாநாதி | தஸ்மாச்சிதா³நந்தா³தி³லக்ஷணலக்ஷிதத்வேந விஸேஷதோ நாத்மா
 விஜ்ஞாயதே, கிந்து ஸாமாந்யத: ஸத்ஸ்வரூபேண ஜ்ஞாயத ஏவ | இத்³ஞ்ச
 ஸர்வாநுப⁴வனித்³தம் | ந சேத³ம் கேவலயுக்த்யாபஹ்நோதும் ஸக்யதே |
 பாமராதி³ஸர்வஸாதா⁴ரண்யேந பா⁴ஸமாநம் ஸத்³ரூபமாத்மந: ஸாமாந்யஸ்வரூபமித்யுச்யதே
 | கேவலப்³ரஹ்மாநுப⁴வினித்³த³சிதா³நந்தா³தி³ஸ்வரூபம் து விஸேஷரூபம்
 | அதி⁴கதே³ஸகாலவர்தி யத்தத்ஸாமாந்யஸ்வரூபமிதி ந்யூநதே³ஸகாலவர்தி
 யத்த³விஸேஷஸ்வரூபமிதி ச லௌகிகபதா³ர்தா²நாம் விவேக: | சிதா³நந்த³யோர்ப்யாத்மந:
 ஸ்வரூபத்வாதே³வ ஸத்³ரூபவத் சிதா³நந்த³ஸ்வரூபமி வ்யாபகமேவ வர்ததே | அத
 ஏவாத்மந: ஸத்தாபேக்ஷயாநந்தா³தி³கம் வ்யாப்யமிதி வா, ஆநந்தா³த்³யபேக்ஷயா
 ஸத்தா வ்யாபிநீதி வா ந ஸக்யதே வக்தும் | ததா² சாத்மந: ஸத்³ரூபம் ஸாமாந்யம்,
 சிதா³நந்த³ரூபம் விஸேஷரூபமிதி யத்³யபி ந ஸங்க³ச்ச²தே, ததா²ப்யாத்மந:
 ஸத்தாஸ்வரூபஸ்ய ப்ரதீதி: ஸர்வலோகஸாதா⁴ரண்யேநாவித்³யாத³ஸாயாமபி ஜாயதே,
 நைவம் சிதா³நந்த³ஸ்வரூபப்ரதீதிரவித்³யாத³ஸாயாம் ஸர்வேஷாம் ஜாயதே |
 கேவலம் சிந்மாத்ரநிஷ்டா²நாம் ஜ்ஞாநிநாம் து ஸதா³ ஸர்வாம்ஸப்ரதீதிரஸ்தி |

1. ப்ரசண்ட³ப்ரகாஸே ஸலிர்யே தமோவத்
 ஸ்வயம்ப்ரகாஸாத்மசைதந்யே⁵ஜ்ஞாநஸம்ஸர்க:³ கத²ம்
 க⁴டேதேத்யாக்ஷேபோ ந யுக்த: | விஷமோ த்³ரு'ஷ்டாந்த:

- ஸூர்யாதி³ஜ்யோதிஷி மஹாதேஜஸோ விஸேஷரூபாணி, ந து
 ஸாமாந்யரூபாணி | ஆத்மந: ஸ்வரூபசைதந்யம் து ஸாமாந்யப்ரகாஸ
 ஏவ | நைதத³ஜ்ஞாநவிரோதி⁴ | தஸ்மாத்ஸூர்யாதி³த்³ரு'ஷ்டாந்தோ⁵த்ர ந
 ஸமஞ்ஜஸ: | யத்³யவித்³யாத³ஸாயாம் சைதந்யாநந்த³ஸ்வரூபம்யாஸ்தே
 ஏவ, ததா²ப்யவித்³யா ந தத் ப்ரதீயத இத்யவித்³யமாநவத்க்ருத்வா
 சைதந்யாநந்த³ஸ்வரூபம் பரிச்சி³ந்ததே³ஸகாலவர்தி, ஸத்தாஸ்வரூபம்
 ஸகலதே³ஸகாலவர்தீதி சோச்யதே | பரமார்த³தோ நைவாஸ்தி
 ஸாமாந்யவிஸேஷபா⁴வ: ஸச்சிதா³நந்த³ஸ்வரூபஸ்யாத்மந:
 | அவித்³வத்ப்ரதீயநுஸாரேண து ஸ கல்ப்யதே | “ஆத்மா
 நிர்விஸேஷ:” இத்யஸ்ய ஸித்³தா⁴ந்தஸ்ய ந காப்யநுபபத்திரநேந |
 யத்³யாத்மந: ஸாமாந்யவிஸேஷபா⁴வ: பாரமார்தி²கோ⁵ப்யுபக³ம்யேத ததா³
 “ஆத்மா நிர்விஸேஷ:” இத்யாதி³வேதா³நதஸித்³தா⁴ந்தோ பா³த்யேதைவ |
 பரந்து நைவ ததா²ப்யுபக³ம்யதே | கிந்து ஸாமாந்யவிஸேஷபா⁴வவாந்
 இவாவித்³யயா ஆத்மநோ விபா⁴வ்யமாநத்வாதே³வாஜ்ஞஜநபோ³தா⁴ர்த²ம்
 ஸாமாந்யவிஸேஷவ்யவஹார: கல்ப்யதே | இத்த²ம் ஸத்தாரூபஸாமாந்யஸ்வரூபேண
 விதி³தே நித்யஸூத்³த⁴பு³த்³முக்தாக²ண்ட³சிதா³நந்தா³த்³விதீயப்³ரஹ்மாத்த்மநா
 சாவிதி³தே ஆத்மநி ப³ந்தா⁴த்யாஸ: ஸம்ப⁴வத்யேவ | ஆத்யாஸிகஸ்ய ச
 ப³ந்த⁴ஸ்ய ஜ்ஞாநாந்நிவ்ருத்திரபி யுஜ்யத ஏவ | அத ஏவ க்³ரந்த²ஸ்ய
 ப்ரயோஜநமபி ஸம்ப⁴வத்யேவ |

(A. 99-106) கர்மண மோக்ஷா ந ஸித்³த்யதி-

(99)

பூர்வபக்ஷஸங்க்³ரஹ: - முமுக்ஷு³ண நிஷித்³தா⁴நி காம்யாநி ச வர்ஜயித்வா
 நித்யநைமித்திகாநி கர்மாணி ப்ராயஸ்சித்தரூபாணி ச கர்மாண்யவஸ்யமநுஷ்டே²யாநி
 | நிஷித்³த⁴கர்மாபா⁴வாந் ஹீநலோகப்ராப்தி: | காம்யகர்மாபா⁴வாந்நாப்யுத்தமலோகப்ராப்தி:
 | நித்யநைமித்திககர்மாநுஷ்டா²நஜந்யப்ரத்யவாயரூபபாபம் தத³நுஷ்டா²நேந
 நைவோத்பத்யதே | இஹ ஜந்மநி ஜந்மாந்தரே வா ப்ரா³நுஷ்டி²தாநி பாபாநி
 ஸர்வாண்யபி ஸாதா⁴ரணஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித்தா⁴யாம் நி:ஸேஷம் விநஸ்யந்தி
 | நித்யநைமித்திககர்மாநுஷ்டா²நஜக்³லேஸைரபி ஸஞ்சிதாநி நிஷித்³த⁴கர்மாணி
 விநஸ்யந்தி | ஸஞ்சிதகாம்யகர்மாண்யபி முமுக்ஷோரிதா³நீம் தத²ப²லேச்சா²யா

நிவ்ருத்தவாத்ஸ்வப²லம் ந ப்ரயச்ச²ந்தி | தஸ்மாந்முமுக்ஷாரநாயாஸேந விரைவ ஜ்ஞாநம் ஜந்மாபா⁴வருபமோக்ஷ: ஸித்த³யதீதி |

(100)

நித்யநைமித்திகாப்யாம் ஸ்வர்க³ப²லம் ஸ்யாதே³வ - விநா ஜ்ஞாநம் கர்மணைவ மோக்ஷ இத்யேதந்ந யஜ்யதே | நித்யநைமித்திககர்மணமபி ப²லாவஸ்யம்பா⁴வநியமஸ்ய தத்ர தத்ர பா⁴ஷ்யேஷு யுக்த்யா ப்ரமானேந ச ஸம்யங்நிரூபிதவாத் | அதோ நித்யநைமித்திககர்மணம் ப²லாநப்யுபக³மே தத்³பா³த⁴கவேதோ³ நிஷ்ப²லோ ப⁴வேத் | யதி³ நித்யநைமித்திககர்மாநநுஷ்டா²நாத்பாபம் ஜாயேத, ததா³ தத³நுஷ்டா²நாத்பாபாநுத்பத்திஸ்தத³ப²லத்வேநேஷ்யதே | ந ச நித்யநைமித்திககர்மாநநுஷ்டா² ஜாயத இதி வக்தும் யுக்தம், அபா⁴வாத்³பா⁴வோத்பத்த்யத³ர்ஸநாத் | தேஷாமநநுஷ்டா²நமபா⁴வ பாபஞ்ச பா⁴வருபம், ந ஹ்யபா⁴வாத்³பா⁴வ உத்பத்³யேத | தஸ்மாந்நித்யநைமித்திககர்மாநநுஷ்டா² | நித்யநைமித்திககர்மாநநுஷ்டா²நாத் பாபோத்பத்த்யப்யுபக³மே “கத²மஸத: ஸஜ்ஜாயேத” (சா². 6.2.2) “நாஸதோ வித்³யதே பா⁴வோ நாபா⁴வோ வித்³யதே ஸத:” (ப⁴. சீ³. 2.16) இத்யாதி³ஸ்ருதேர்ப⁴க³வத்³வசநஸ்ய ச விரோத: ஸ்யாத் | தஸ்மாந்நித்யநைமித்திககர்மாநநுஷ்டா²நருபாபா⁴வாத்³பா⁴வருபாபோத்பத்திரூபபந்நைவ | இத்த²ம் ச நித்யநைமித்திககர்மணம் ப்ரத்யவாயாநுத்பத்திரேவ ப²லமிதி வசநமஸங்க³தம், விநாபி நித்யநைமித்திககர்மாணி பாபாநுத்பத்தே: ஸித்³தே:⁴ | கிஞ்ச, நித்யநைமித்திககர்மணம் ஸ்வர்கா³தி³ப²லாநங்³காரே நிஷ்ப²லாநி தாநி ஸ்யு:, நிஷ்ப²லம் கர்ம வித்³த⁴ச்சா²ஸ்த்ரமபி விப²லம் ப⁴வேத் | தஸ்மாந்நித்யநைமித்திககர்மணம் ஸ்வர்கா³தி³ப²லமவஸ்யமப்யுபக³ந்தவ்யமேவேதி ஸித்³த⁴ம் |

(101)

ப்ராயஸ்சத்தாத³கி²லஸஞ்சிதபாபக்ஷயாஸம்ப⁴வ: - யது³க்தம் ஸாதா⁴ரணஸாதா⁴ரணப்ராயஸ்சித ப⁴வதீதி, தந்ந ஸம்ப⁴வதி | விசித்ராண்யநேககலபாநுஷ்ட²தாஸு⁴கர்மாண்யேகஸ்மிந்நேவ ஜந்மநி ந யுக³பத் ப்ராயஸ்சித்தேந விநஸ்யேயு: | ஸகலபாபக்ஷயகரத்வேநோக்தக³ங்கா³ஸ்நாநேவ ப்ராயஸ்சித்தமபி சித்தஸூத்³த⁴யாதி³த்³வாரா ஸகலபாபக்ஷயகரஜ்ஞாநோத்பத்திஹேதுதவாத்³வ்ருத்த்யா பாபக்ஷயகரமித்யுச்யதே, ந து ஸாக்ஷாத் | ஸகலபாபாநாம் யுக³பத் ஸாக்ஷாந்நாஸகம் து ப்ரஹ்மஜ்ஞாநமேவ | “க்ஷயந்தே சாஸ்ய கர்மாணி தஸ்மிந் த³ருஷ்டே பராவரே” (மு. 2.2.8) “ஜ்ஞாநாக்³நி: ஸர்வகர்மாணி ப⁴ஸ்மஸாத்குருதே

ததா²” (பு. கீ³. 4.37) இத்யாதி³ஸ்ருதிஸ்ம்ரு³திப்ய: |

(102)

ஸஞ்சிதகாம்யகர்மாண்யஜ்ஞஸ்யாவஸ்யம் ப²லம் ப்ரத³த்த³யு: - யச்சோக்தம் ஜந்மாந்தரஸஞ்சிதகாம்யகர்மாணி, இதா³நீம் முமுக்ஷோஸ்தத²லேச்சா²பா⁴வமாத்ரேண ந ப²லாய கல்பந்த இதி, தத³ப்யஸங்க³தமேவ | ததா²ஹி, கர்மரூப³ஜாத³ங்குரத்³வயம் ஜாயதே, அத³ரு³ஷ்டம் வாஸநா சேதி | த⁴ர்மாத⁴ர்மயோரத்³ரு³ஷ்டமிதி நாம | ஸுப⁴கர்மண: ஸுப⁴வாஸநா த⁴ர்மரூபோ⁵஽ங்குரஸ்ச ஜாயதே | அஸுப⁴கர்மணோ⁵ஸுப⁴வாஸநா அத⁴ர்மரூபோ⁵஽ங்குரஸ்ச ஜாயதே | ஸுப⁴வாஸநயா புநரபி ஸுப⁴கர்மணி ப்ரவ்ரு³த்திர்ஜாயதே | தாத³ரு³ஸுப⁴கர்மஜந்யேந த⁴ர்மேண ஸுகோ²பபோ⁴கோ³ ஜாயதே | ஏவமேவாஸுப⁴வாஸநயா புநரப்யஸுப⁴கர்மணி ப்ரவ்ரு³த்தி:, தாத³ரு³ஸாஸுப⁴கர்மஜந்யே து:³கோ²பபோ⁴க³ஸ்ச ஜாயதே | இத்த²ம் வாஸநா சாத³ரு³ஷ்டஸ்சேத்யங்குரத்³வயம் கர்மரூப³ஜாஜ்ஜாயதே | தத்ர வாஸநாரூபோ⁵஽ங்குர உபாயேந நஸ்யதி | அத³ரு³ஷ்டரூபோ⁵஽ங்குரஸ்து நாத³த்வா ப²லம் விநஸ்யதி கேநசித³ப்யுபாயேந | அயமேவ ஸாஸ்த்ரஸித்³தா⁴ந்த: | அஸுப⁴கர்மணோ ஜாயமாநாஸுப⁴வாஸநாரூபோ⁵஽ங்குர: ஸத்ஸங்கா³தி³ப்யாயைர்விநஸ்யதி | ஸுப⁴கர்மணோ ஜாயமாநாஸுப⁴வாஸநாரூபோ⁵஽ங்குரோ து:³ஸங்கா³தி³நா விநஸ்யதி | அத: புருஷார்த²ஸாத⁴நாநுஷ்டா²நமபி ஸப²லமேவ | போ⁴க³ஹேத்வத்³ரு³ஷ்டம் து போ⁴க³ம் விநா ந விநஸ்யதி | தஸ்மாத் “ஸ்வம் ப²லமத³த்வா நைவ கர்ம க்ஷயதே” இதி ஸாஸ்த்ரோக்தம் ந விருத்³த்யதே | இத்த²ம்ஜ்ஞாநாம் ப²லபோ⁴க³மந்தரா ந விநஸ்யதி கர்ம | ஜ்ஞாநிநாம் த்வந்தராபி ப²லபோ⁴க³ம் கர்ம நி:ஸேஷம் ஸமூலம் விநஸ்யதி | யஸ்மாத் கர்தா கர்ம ப²லஞ்சேத்யேதத் த்ரயமபி ந பரமார்த²தோ⁵ஸ்தி | அபி த்வவித்³யயா ஸ்வப்நவத்கல்ப்யதே | அஸ்யா அவித்³யயா ஜ்ஞாநம் விரோதி⁴ | தஸ்மாத³வித்³யாகல்பிதாநி கர்மாத³ந்யபி ஜ்ஞாநேந நஸ்யந்த்யேவ | யதா² நித்³ரயா கல்பிதஸ்வப்நோபல³த⁴பதா³ர்தா² ஜாக்³ரதி நித்³ராக்ஷயே நோபல³யந்தே, ததா²வித்³யாரூபநித்³ரயா ப்ரதிபா⁴ஸமாநகர்மகர்ஞு³ப² ஜ்ஞாநாத்மகஜாக்³ரத்³த³ஸாயாமவித்³யாநிவ்ரு³த்தாவபா⁴வீப⁴வதி | ந ஹ்யேதேஷாம் ஜ்ஞாநமந்தரா நி:ஸேஷதோ நாஸ: கதா³பி ஸம்ப⁴வதி | கிஞ்சேதா³நீம் போ⁴க்துரிச்சா²பா⁴வமாத்ரேண ஸஞ்சிதகர்மப²லபோ⁴கோ³ யதி³ ந ஜாயதே, ததே³ஸ்வரஸங்கல்போ மித்²யா ப⁴வேத் | “ப²லோபபோ⁴க³மந்தராஜ்ஞாநாம் கர்ம ந நஸ்யதி” இதீ³ஸ்வரஸங்கல்ப: | போ⁴க்துரிச்சா²பா⁴வமாத்ரேண கர்மப²லநாஸாப்யுபக³மே ஈஸ்வரஸங்கல்போ மித்²யைவ ஸ்யாத் | ஈஸ்வர: “ஸத்யகாம: ஸத்யஸங்கல்ப:” (சா². 8.1.5, 8.7.1) இதி ஹி ஸ்ருதி: | தஸ்மாதி³ச்சா²பா⁴வமாத்ரேண ஸஞ்சிதம் காம்யகர்ம ந ப²லிஷ்யதீதி

விருத்த³மேவோச்யதே | அபி சேச்சா²பா⁴வமாத்திரேண ஸஞ்சிதம் காம்யகர்ம ந
ப²லாய கல்பத இதி சேத் தர்ஹ்யஸூ⁴கர்மனோ⁵பி ப²லம் ந கஸ்யசித³பி ஸம்ப⁴வேத்,
அஸூ⁴கர்மப²லே து:³கே² கஸ்யாபீச்சா²நுத³யாத் | தஸ்மாஜ்ஜ்ஞாநாபா⁴வே
கர்மப²லாபா⁴வோ ந கேநசித³ப்யுபாயேந ஸம்ப⁴வதி | அவஸ்யம் ச க்ரு³தம் கர்ம
ஸ்வப²லம் த³யாதே³வ |

(103)

ஜ்ஞாநம் விநா கர்மப²லம் ந நஸ்யேத் - கர்மாநுஷ்டா²நகாலே நிஷ்காமஸ்ய
புருஷஸ்ய ப²லேச்சா²பா⁴வாத்கர்ம ப²லாய ந கல்பத இதி வேதா³ந்தநிஸ்சயோ
யதா², ததை²வைகப⁴விகவாதே³ கர்மாநுஷ்டா²நாநந்தரமபி யஸ்ய புருஷஸ்ய
ஸஞ்சிதகர்மப²லேச்சா² நிவர்த்தே தஸ்ய முமுக்ஷோ: கர்மப²லம் ந ஜாயதே
இதி யது³க்தம் பூர்வம், தத்³வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்தாநபி⁴ஜ்ஞாதயைவோக்தம் |
ப²லாபி⁴ஸந்த⁴யநபி⁴ஸந்தி⁴பூர்வகம் க்ரு³தவதோருப⁴யோரபி கர்மாவஸ்யம் ப²லம்
த³தா³த்யேவ | தத்ர நிஷ்காமநயாநுஷ்டி²தம் கர்ம முமுக்ஷோஸ்சித்தஸூ³தி⁴மாத்ரம்
ப²லம் ஜநயேத் | ப²லாபி⁴ஸந்தி⁴பூர்வகமநுஷ்டி²தம் ஸகாமஸ்ய கர்ம போ⁴க³ரூபமேவ
ப²லம் ப்ரயச்ச²தி, ந து சித்தஸூ³தி⁴ம் | நிஷ்காமநயாநுஷ்டி²தம் கர்ம
முமுக்ஷோ: ஸத்தவஸூ³தி⁴ஸ்ரவணாதி³த்³வாரா அபரோக்ஷஜ்ஞாநம் ஜநயதி,
ந து காம்யப²லம் | நிஷ்காமநயா க்ரு³தமபி கர்ம ஸ்ரவணா³யபா⁴வாத்³வா,
காரணந்தரா³வாநுத்பதந்ஜ்ஞாநஸ்யாநிச்ச²தோ⁵பி போ⁴க³ரூபப²லம் ப்ரயச்ச²த்யேவேதி
வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்த: | தஸ்மாஜ்ஜ்ஞாநாபா⁴வே ப²லமத³த்வா நைவ கர்ம க்ஷயதே
|

(104)

நித்யநைமித்திகாநுஷ்டா²நஜக்லேஸ: ஸஞ்சிதபாப²லமிதி ந - நித்யநைமித்திககர்மாநுஷ்டா²ந
பூர்வஸஞ்சிதநிஷித்³த⁴கர்மப²லரூபத்வாத் தேஷாம் ந ப்ரு³த²க் ப²லமஸ்தீதி
யது³க்தம், தந்ந | ஸஞ்சிதநிஷித்³த⁴கர்மணமநேகப்ரகாரத்வாத் தத்ப²லஸ்ய
து:³க²ஸ்யாப்யநேகவித⁴த்வநியமா³த்கர்மாநுஷ்டா²நஜநிதக்லேஸ ஏவ தேஷாம்
ப²லமிதி வக்தும் ந ஸக்யதே |

(105)

ஸஞ்சிதஸகலகாம்யகர்மப²லம் நைகேந ஸரீரேணுப⁴விலும் ஸக்யம் - கிஞ்ச, ஸகலஸஞ்சிதகாம்யகர்மணம் ப²லத்வேந ஸமுச்சித்யைகமேவ ஸரீரம் ஜாயதே இதி யத்பூர்வமுக்தம், தந்ந ஸம்ப⁴வதி | ஸஞ்சிதநாநாகாம்யகர்மணமநேகவிருத்³த⁴ப²லத்வாத்வே ப²லமேகேநைவ ஜந்மநாநுப⁴விலும் ந ஸக்யதே | ஏகஸ்மிந்நேவ ஜந்மநி யுக³பதே³வ நாநாஸரீர: ஸகலபோ⁴கா³ந்நுப⁴வதீதி து ஸித்³த⁴யோகி³விஷயே க⁴டதே, ந த்விதரஸ்ய விஷயே | ஸித்³த⁴யோகி³நோ⁵பி ஹ்யஷ்டைஸ்வரயாதி³ஸர்வஸித்³தி⁴ஸாமர்த்²யே ஸத்யபி விநா ஜ்ஞாநம் ந மோக்ஷ: ஸித்³த⁴யதீதி வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்த: |

(106)

நிஷ்க்ருஷ்டார்த²ஸ்து - இத்த²ம் ச காம்யகர்மாணி நிஷித்³த⁴கர்மாணி ச விஹாய நித்யநைமித்திககர்மாண்யநுதிஷ்ட²தோ⁵ஜ்ஞஸ்ய தத்தந்நித்யநைமித்திககர்மணம் ப²லாநுப⁴வாய, ஜந்மாந்தரார்ஜிதஸூபா⁴ஸூப⁴கர்மணம் ப²லாநுப⁴வாய ச ப்ரத்யேகமநேகஸரீராண்யுத்த³யேரந்நேவ, ந து மோக்ஷ: ஸம்ப⁴வேத் | தஸ்மாஜ்ஜ்ஞாநத்³வாரா ப³ந்த⁴நிவ்ருத்திரேவாஸ்ய க்³ரந்த²ஸ்ய ப்ரயோஜநமிதி யுக்தமேவோக்தம் | யதா² ஸ்வப்நே உபலப்⁴யமாநமித்²யாவஸ்து ஜாக்³ரத்³ப்ரபோ³த⁴மந்தரா ந நிவர்ததே, ததா²வித்³யாத³ஸாயாமுபலப்⁴யமாநமித்²யாப்ரபஞ்சோ⁵பி ஜ்ஞாநாத்மகஜாக்³ரணமந்தரா ந நிவர்ததேதி ஸித்³த⁴ம் |

(A. 107-108) ஸம்ப³ந்த⁴விஷயாக்ஷேப: ஸமாதா⁴நண ச-

(107)

ஆக்ஷேப: - அதி⁴கார்யாத்³யஸித்³தே⁴ர்ந ஸம்ப³ந்தோ⁵பி ஸித்³த⁴யதி | ததா² ஹி, (1) விஷயாஸித்³த⁴யா க்³ரந்த²விஷயயோ: ப்ரதிபாத்³யப்ரதிபாத்³கபா⁴வருப: ஸம்ப³ந்தோ⁴ ந ஸித்³த⁴யதி | (2) அதி⁴காரிப²லயோரபா⁴வாச்சாநயோ: ப்ராப்யப்ராபகபா⁴வருபஸம்ப³ந்தோ⁴ ந ஸித்³த⁴யதி | (3) அதி⁴கார்யஸித்³த⁴யா அதி⁴காரிவிசாரயோ: கர்த்ரு³கர்தவ்யபா⁴வருபஸம்ப³ந்தோ⁴ ந ஸித்³த⁴யதி | (4) நிஷ்ப²லத்வாஜ்ஜ்ஞாநஸ்ய க்³ரந்த²ஜ்ஞாநயோர்ஜந்யஜநகபா⁴வ: ஸம்ப³ந்தோ⁵பி ந ஸித்³த⁴யதி | ஸப²லம் ச வஸ்தூத்த³யேத ந நிஷ்ப²லம், ஜ்ஞாநம் து பூர்வோக்தரீத்யா ந ஸப²லம் | (5) கிஞ்ச ஜ்ஞாநஸ்ய ஸ்வருபாஸித்³த⁴யைவ ந ஜ்ஞாநக்³ரந்த²யோ: ஸம்ப³ந்தோ⁴ க⁴டதே | ஸித்³தா⁴ந்தே ஹி ஜீவப்³ரஹ்மாபே³த³நிஸ்ய ஏவ ஜ்ஞாநமித்யுச்சயதே | ஜீவப்³ரஹ்மாபே³தா³ஸம்ப⁴வாதே³வ ஸ ச நிஸ்யோ

ம்ரு'ஷேதி ப்ராக்³விஷயப்ரஸ்தாவே ஆக்ஷிப்தத்வாத்³பே⁴த³நிஸ்ஸயரூபம் ஜ்ஞாநம்
ந ஸித்³த⁴யதி | இத்த²மதி⁴கார்யாத்³யநுப³ந்த⁴சதுஷ்டயாஸித்³த⁴யாஸ்ய
க்³ரந்த²ஸ்யாரம்போ⁴ விப²ல இதி |

(108)

ஸமாதா⁴நம் - பூர்வோக்தப்ரகாரேண க்³ரந்த²ஸ்யாதி⁴காரிவிஷயப்ரயோஜநாநாம்
ஸ்ருதியுக்த்யநுப⁴வை: ப்ரஸாதி⁴தத்வாதே³ஷாம் ஸம்ப³ந்தோ⁴஽பி ஸம்ப⁴வதி |
தஸ்மாத்³ஸ்ய க்³ரந்த²ஸ்யாரம்ப:⁴ ஸக்யத ஏவ கர்தும் |

இதி ஸ்வாஸுதே³வப்³ரஹ்மேந்த்³ரஸரஸ்வதீவிரசிதே ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக்³ரே
அநுப³ந்தா⁴நாம் விஸேஷதோ நிஸூபணம் நாம த்³விதீயஸ்தரங்க:³ ||

(A. 109-121)

Chapter 3 ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக³ரே கு³ருஸிஷ்யஸ்வரூபநிரூபணம் நாம
த்ரு³தீயஸ்தரங்க:³ |

(109)

க்³ரந்தா²ரம்⁴ப்ரதிஜ்ஞா - யஸ்த்வநு³ப³ந்த⁴சதுஷ்டயம் ஸம்யக் விஜ்ஞாய
வேதா³ந்தவிஜ்ஞாநஸுநிஸ்சிதார்த²ம் ஸ்தி²தப்ரஜ்ஞம் வரிஷ்ட²ம் ஸ்ரோத்ரியம்
ஸத்³கு³ருமாஸாத்³ய தத்ப்ரஸாதா³த்³வேதா³ந்தக்³ரந்த²ம் பட²தி, ஸ்ரு³ணேதி
சாத்யாத³ரேண ஸ்ரத்³த⁴யா ப⁴க்த்யா ச, ஸ ஏவ மோக்ஷஸாத⁴நம் ஜ்ஞாநம்
ப்ராப்நோதி | கு³ருஸிஷ்யஸம்வாத³ருபேணர்த²நிரூபணே க்ரு³தே ஸ்ரோத்ரு³ணம்
ஸுகா²வபோ³தோ⁴ ப⁴வேதி³தி கு³ருஸிஷ்யப்ரஸந்ப்ரதிவசநரூபணே க்³ரந்த² ஆரப்⁴யதே
|

(110)

கு³ருலக்ஷணம் - ய: ஸாங்க³வேதா³த்⁴யாயீ தத³ர்த²ஜ்ஞோ ஜீவப்³ரஹ்மைக்யவிஷ்யகத்³ரு⁴தரந்
ஸ ஏவ கு³ரு: | ந ஹி வேதா³த்⁴யயநவத்த்வமாத்ரேணாத்மஜ்ஞாநஸூந்யோ
கு³ரு⁴ப்⁴வதி | ஆத்மஜ்ஞோ⁵பி வேதா³த்⁴யயநஸூந்ய:, ஸ்வயம் முக்தோ⁵பி
ப்ரோபதே³ஸயோக்³யகு³ரு⁴ந ஸ்யாத்; யதோ ஜிஜ்ஞாஸுஸிஷ்யஹ்ரு³த்³க³தஸந்தே³ஹுநிவர்தநக்ஷ
யுக்தீநாம் ப்ரதிபா⁴நம் வேதா³த்⁴யயநஸூந்யஸ்ய ந ஜாயதே | ஸந்தே³ஹுஸூந்யஸ்யோத்தமஸம்
ஜிஜ்ஞாஸோருபதே³ஸே ஸமர்தோ²ஸ்யயம், ஸாதா⁴ரண்யேந ஸர்வமுக்ஷாஜநோபதே³ஸஸாமர்
ப⁴விதுமர்ஹதி | தஸ்மாத்³வேதா³த்⁴யயநஸம்பந்ந ஆத்மஜ்ஞூஸ்சைவாசார்ய
இத்யுச்சயதே | ஸ ஹி ஸிஷ்யபு³த்³தி⁴க³தபஞ்சவித⁴பே⁴தா³ந்நாநாயுக்திபி⁴ர்நிவர்தயிதும்
ஸமர்த:² ஸ்யாத் | தே ச பே⁴தா:³ - (1) ஜீவேஸ்வரபே⁴த:³, (2) ஜீவாநாம் பரஸ்பரபே⁴த:³,
(3) ஜீவஜட³பே⁴த:³, (4) ஈஸ்வரஜட³பே⁴த:³, (5) ஜடா³நாம் பரஸ்பரபே⁴த³ இதி |
ஸர்வாநேதாந் பே⁴தா³ந் க²ண்ட³யிதும் ஸ ஏவ ஸமர்த:² | பே⁴த³ஸ்ச

1. யதா² ஸ்வயம் மார்க்ஜ்ஞோ மார்கோ³பதே³ஸம் ஸமர்த²ஸ்ததா²ப்³ரஹ்மஸ்வரூபஜ்ஞ
ஏவ ப்³ரஹ்மோபதே³ஸயோக்³யோ
ப⁴வதி |

2. பஞ்சபேத³க²ண்ட³நயுக்தய:-

(1) க⁴டாகாஸமடா²காஸபேத³வத்

ஜீவஸ்வரபேதோ³வித³யாமாயாருபோபாதி⁴ஜநிதத்வாத்

கல்பித: |

(2) நாநாக⁴டாகாஸபேத³வத் ஜீவாநாம் பரஸ்பரபேத³

ஆபா⁴ஸஸஹிதாந்த:கரணருபோபாதி⁴ஜநிதத்வாத் கல்பித: |

(3) ஜீவஜு³பேத³ ஸாபா⁴ஸாந்த:கரணநிராபா⁴ஸநாமருபமாயோபாதி⁴ஜநிதத்வாத்

கல்பித: |

(4) ஈஸ்வரஜு³பேத³ ஸாபா⁴ஸமாயாநாமருபமாயோபாதி⁴ஜநிதத்வாத் கல்பித: |

(5) ரஜ்ஜ்வாரோபிதஸர்பத³ண்டா³தி³பேத³வத் ஜடா³நாம் பரஸ்பரபேதோ³

நாமருபமாயோபாதி⁴ஜநி⁰ தத்வாத் கல்பித: | ப⁴யஹேது: |

“உத³ரமந்தரம் குருதே” (தை. ப்³ர. 7) “த³விதீயாத்³வை

ப⁴யம் ப⁴வதி” (ப்³ரு. 1.4.2) இத்யாதி³ஸ்ருதிப⁴ய: |

தஸ்மாத்³பேதோ³ஸ்வஸ்யம் க²ண்ட³நீய: | உக்தலக்ஷண ஏவாசார்ய: ஸ்வஸரிஷ்யம்

“அவித்³யாதி³ஸர்வமலஸூந்யாத்³விதீயப்³ரஹ்மைவாஹமஸ்மி”

இதி ஸாக்ஷாத்³பரோக்ஷாநுப⁴வவந்தம் கர்தும் ஸக்ந்யாத் |

தாத்³ஸ்ஸஸாக்ஷாத்காரவாநேவ ஸரிஷ்ய:, “ஸர்வோ³பி

ஸம்ஸாரோ த்³ஸ்ஸ்யப்ரபஞ்சோ த்³வைத: ஸ்வப்நாதி³வந்மயி சிந்மாத்தரே

ஸ்வாஜ்ஞாநவஸாந்மித்²யா ப்ரதிபா⁴ஸதே” இதி ஸாக்ஷாஜ்ஜாநீயாத் |

ஈத்³ஸ்ஸாத்³புதது³ர்³ஸ்ஸவாத்மதத்த்வோபதே³ஷ்டைவ ஆசார்ய இத்யுச்ச்யதே |

ஸம்ஸாரமஹாக்³ராஹக்³ரஸ்தம் ஸரிஷ்யம் தந்முகா²ஜ்ஜீவப்³ரஹ்மாத்³வைதோபதே³ஸேந

யோ

மோசயதி ஸ ஏவ கு³ரு: | ப³ஹவோ கு³ரவ: ஸந்தி ஸரிஷ்யவித்தாபஹாரகா: |

து³ர்³ஸபோ⁴ஸ்யம் கு³ரு³ர்தே³வி ஸரிஷ்யஹ்ரு³த்தாபஹாரக: || (கு³. க்³. 160)

இதி ஸ்ம்ரு³தே: |

(111)

ஸரிஷ்யலக்ஷணம் - வேதா³ந்தக்³ரந்த²ப்ரவ்ரு³த்திஸம்பாத³கம் ப்ரத²மதரங்கே³ யத³தி⁴காரிவிஸேஷணமுக்கத்தம் ஸாத⁴நசதுஷ்டயருபம் தத்ஸம்பத்திரேவ ஸரிஷ்யஸ்ய லக்ஷணம் ப⁴வதி |

(112)

கு³ருப⁴க்தே: ப²லம் - ஈஸ்வராபேக்ஷயாப்யதி⁴கதயா ஸ்ரத³தா⁴ப⁴க்திப்ரணுமாதி³கம் கு³ரௌ ஸிஷ்யேண கர்தவ்யம் | யதோ⁵கி²லஸாஸ்த்ரவ்யுத்பந்நோ⁵பி கு³ருபதே³ஸமந்தரா ஸ்வாத்மதத்த்வம் ந ஜானீயாத் | “நைஷா தர்கேண மதிராபந்யா” (க. 1.2.9) “நாயமாத்தமா ப்ரவசநேந லப⁴யோ ந மேத⁴யா ந ப³ஹுநா ஸ்ருதேந” (க. 1.2.23, மு. 3.2.3) “ஆசார்யவாந் புருஷோ வேத³” (சா². 6.14.2) “ஆசார்யாத்³தைவ வித்³யா விதி³தா ஸாதி⁴ஷ்ட²ம் ப்ராபத் (சா². 4.9.3) இதி ஸ்ருதே: | அயமேவார்தோ² வக்ஷயமாணத்³ருஷ்டாந்தேந ஸ்பு²டக்ரியதே | ததா² ஹி, வேத³ருபஸமுத்³ரோ கு³ருபதே³ஸாபா⁴வேக்ஷாரோ ப⁴வதி |க்ஷாரஸாக்ரே பதிதஸ்தஜ்ஜலம் பீத்வா கேவலம் து:க²மேவாநுப⁴வதி யதா², ததா² கு³ருபதே³ஸம் விநைவ ஸாஸ்த்ராந்தராகுஸலா அபி ஸ்வாதந்தர்யேண வேதா³ர்த²ம் விசாரயந்தோ கு³ருஸம்ப்ரதா³யாபா⁴வாத்³பே⁴த³ ஏவ ஸர்வவேதா³ர்த² இதி ஸ்வமதிவிப⁴வாநுஸாரேண நிஸ்சித்ய பே⁴த³ருபக்ஷாரஜலமேவாஸ்வாத்³ய ஜநநமரணப்ரப³ந்தா⁴த்மகது:க²மேவாவிஸ்ரமமநு ந து முக்திரூபநித்யநிரதிஸயாநந்த³ம் லப⁴ந்தே |

1. ஜநநமரணாத்மகம் ப⁴யம் |

2. ஸ்ரீவாஸிஷ்ட²த்³விவித⁴பா⁴க³வதஸூதஸம்ஹிதாதி³ஸகலேதிஹாஸபுராணாதி³கேஷ்வத்³ஸைப்ரதிபாத்³யதே | ததா²ஷ்டோத்தரஸதோபநிஷதஸ்வபி | அபி சாநதி⁴க³தாபா³தி⁴தாபூர்வத்வாச்சாத்³வைதமேவ ஸாஸ்த்ரார்த² | கிஞ்ச “ப்³ரு³ஹ ப்³ரு³ஹி வ்ரு³த்³தௌ⁴” இதி தா⁴தூர்வ்ரு³த்³தி⁴மாசஷ்டே | ஸா ச வ்ரு³த்³தி⁴ரத்ர ப்ரதியோகி³விஸேஷாநுபாதா³நாந்நிரதிஸயைவ விவக்ஷிதா | ஸதி து வஸ்த்வந்தரே தேந பரிச்சே²தா³த்³வ்ரு³த்³தோ⁴ர்நிரதிஸயத்வம் ப⁴ஜ்யதே | ததா² ச வஸ்த்வந்தரக்ரு³தபரிச்சே²த³ரஹிதமேவ ப்³ரஹ்மஸப்³த³வாச்சயம் | தே³ஸகாலயோரபி வஸ்துத்வாத், வஸ்துமாத்ரஸ்ய ச ப்³ரஹ்மஸ்வரூபே⁵த⁴யஸ்தத்வேந, வஸ்துக்ரு³தபரிச்சே²த³நிராஸேநைவ ப்³ரஹ்மணி தே³ஸகாலக்ரு³தபரிச்சே²த³நிராஸோ போ³த⁴ய: | ஜீவப்³ரஹ்மைக்யோபதே³ஷ்டைவ கு³ருநிதி கு³ருலக்ஷணம் நிரூபதிம்; தாத்³ரு³ஸாத³க²ண்ட³ப்³ரஹ்மாத்தமைகத்வவித³ ஸத்³கு³ரோர்முகா²த்³யே வேதா³ந்தவிசாரம் குர்வந்தி, தே தே³வாம்ரு³தாத்³ப்யதி⁴கம் நிரதிஸயம் ப்³ரஹ்மாநந்த³மநுப⁴வந்தி | யதா² ஸ்வபா⁴வத:க்ஷாரம் ஸமுத்³ரஜலம் பாத்ரேண க்³ரு³ஹீத்வா பீதஞ்சேத்ததா³க்ஷாரமேவ ப⁴வதி, ததே³வ ஸமுத்³ரஜலம் மேகை⁴ராக்ரு³ஷ்ய வ்ரு³ஷ்டம் ஸத் பீதம் சேத³திமது⁴ர்ம் ப⁴வதி; ததா² வேதா³ர்தோ²பி ஸ்வாதந்தர்யேண

கு³ருஸம்ப்ரதாயம் விநா விசாரிதஸ்சேஜ்ஜநநமரணது:³க²ஹேதுர்ப்⁴வதி,
ஸ ஏவாத்³வைதப்³ரஹ்மாத்தமாபரோக்ஷாநுபு⁴விபூ³ ஸத்³கு³ருமுகாத்³வாப்யதே
சேந்நித்யநிரதிஸ்யாபரோக்ஷாக²ண்டா³நந்த³ஸ்வரூபாத்³மாதிக³மாய ப⁴வதி |
தஸ்மாத்³கு³ருமுகாத்³தே³வ வேதா³ர்தோ² க்³ராஹ்யோ வைதி³கேந |

(113)

ப்³ரஹ்மஜ்ஞாத்³கு³ரோரேவ வேதா³ர்தோ² க்³ராஹ்ய: - யதா² த்³ரு³திமுகாத்³வா
க⁴டமுகாத்³வா க்³ரு³ஹீதம் ஸமுத்³ரஜலம் ஸ்வவிலக்ஷணரஸாஸ்வாத்³நஹேதுர்ப்³
ப⁴வதி, ததா²ஜ்ஞபுருஷமுகாத்³க்³ரு³ஹீதம் வேத³ரூபஸமுத்³ரஸ்யார்த்³ரூபம் ஜலம்
விலக்ஷணநந்த³ஜநகம் ந ப⁴வதி | தஸ்மாத்³ஜ்ஞ: பாட²ககு³ருர்த்³ரு³திக⁴டாதி³ஸம: |
ஜ்ஞாநீ கு³ரு³மேக⁴ஸம இதி ப்ராகு³க்தம் | தஸ்மாந்முமுகூர்த்³ரு³திக⁴டாதி³துல்யம்ஜ்ஞபாட²
ஹித்வா மேக⁴துல்யப்³ரஹ்மஜ்ஞகு³ருமுகாத்³வேதா³ர்த²ப்³ரவணம் குர்யாத்
“தத்³விஜ்ஞாநார்த²ம் ஸ கு³ருமேவாபி⁴க³ச்சே²த் ஸமித்பாணி: ஸ்ரோத்ரியம்
ப்³ரஹ்மநிஷ்ட²ம்” (மு. 1.2.12) “உபதே³க்ஷயந்தி தே ஜ்ஞாநம் ஜ்ஞாநிநஸ்தத்த்வத³ர்ஸிந:”
(பு. சீ³. 4.34) இத்யாதி³ஸ்ருதிஸம்ரு³திப்ய: |

(114)

பௌருஷேயப்³ரப³ந்தா⁴த³பி ஜ்ஞாநம் ஜாயேத - ப்³ரஹ்மவிந்முகாத்³தே³வ வேதா³ர்தோ²
க்³ரஹீதவ்ய இதி பூர்வாவர்தே உக்தத்வாத்³வேதா³ந்தவாக்யார்த்³விசாரேணைவ
ஜீவப்³ரஹ்மைக்யஜ்ஞாநம் ஜாயேத, ந த்விதரை: பௌருஷேயை: ஸம்ஸ்க்ரு³தக்³ரந்தை²ர்வா
பா⁴ஷாப்³ரப³ந்தை⁴ர்வேதி ஸித்³த⁴ம் | அஸ்ய ப்³ரப³ந்த⁴ஸ்ய பௌருஷேயத்வாதா³ரம்போ⁴
வ்யர்த² இத்யாஸங்காயாம் உச்யதே - “ஸ யோ ஹ வை தத் பரம் ப்³ரஹ்ம வேத³
ப்³ரஹ்மைவ

1. பி³பே⁴த்யல்பஸ்ருதாத்³வேதோ³ மாமயம் ப்³ரதரிஷ்யதி |
இதிஹாஸபுராணு⁴யாம் வேத³ம் ஸமுபப்³ரு³ம்ஹயேத ||

ஆசினோதீதி ஹி ஸாஸ்த்ரமாசாரே ஸ்தா²பயத்யபி |
ஸ்வயமாசரதே யஸ்மாதா³சார்யஸ்தேந கத்²யதே ||

கு³காரோ ஹ்யந்த⁴கார: ஸ்யாத் ருகாரஸ்தந்நிவர்தக: |
ப்³ரஹ்மாந்த⁴காரநாஸித்வாத்³கு³ருரித்யுச்யதே பு³தை:⁴ ||

2. பௌருஷேயவேதா³ந்தப்³ரகரணக்³ரந்தை²ர்ஜ்ஞாநம் ந ஜாயேதேதி வத³ந் வாத³

ப்ரஷ்டவ்ய: | (1) கிம் தாத்ருஸக்ரந்தைர்வேத³வசநாநுஸாரித்வாபா⁴வாந்ந
 ஜ்ஞாநம் ஜாயேத, (2) உத வேதா³ர்தா²நுஸாரித்வாபா⁴வாத்³வேதி |
 வேத³வசநாநுஸாரித்வாபா⁴வாத்³தி சேத் - ஸ்ம்ரு²தீதிஹாஸ்புராணாதீ³நாமபி
 ததா²த்வாத்³யோ⁵பி ஜ்ஞாநாநுத்³ப்ரஸங்க: ³ | அத²
 வேதா³ர்தா²நுஸாரித்வாபா⁴வாத்³தி சேத், தந்ந | யதா² ப்³ஹவ:
 ஸ்ம்ரு²திபுராணாதீ³யோ க்³ரந்தா² வேதா³ர்த²ஸாரிண ஏவ ததா²
 ஸம்ஸ்க்ரு²த்³ப்ராக்ரு²தபா⁴ஷாதி³மயவேதா³ந்தப்³ரகரணக்³ரந்தா²
 அபி ப்³ஹவோ வேதா³ர்தா²நுஸாரிணோ ப⁴வந்தயேவ | யதா²
 சாயுர்வேதா³நுஸாரிஸம்ஸ்க்ரு²த்³ப்ராக்ரு²தாதி³க்³ரந்தா²
 ரோக³திந்நிவர்தகௌஷதா⁴தி³ஜ்ஞாநம் ஜநயந்தி, ததா²
 வேதா³ர்தா²நுஸாரிஸம்ஸ்க்ரு²த்³ப்ராக்ரு²தாதி³வேதா³ந்தப்³ரகரணக்³ரந்தா² அபி
 அத்³விதீயாத்மவிஜ்ஞாநம் தது³பாயஜ்ஞாநம் ச ஜநயேயுரேவ | ப⁴வதி”
 (மு. 3.2.9) இத்யாதி³ஸ்ருத்யா ப்³ரஹ்மவித் ஜ்ஞாநீ ப்³ரஹ்மைவ | அத ஏவ தஸ்ய
 வாக் வேத³ருபைவ | ஸா ச வாக், ஸம்ஸ்க்ரு²த்³ருபா வாஸ்து பா⁴ஷாப்³ர்தா⁴தி³ருபா
 வாஸ்து, ஸர்வதா² தஸ்ய வசநம் பே⁴த³ப்⁴ரமம் நிவர்தயதி
 நி:ஸேஷம் | நநு “வேதா³ந்தவிஜ்ஞாநஸுநிஸ்சிதார்தா:”
 (மு. 3.2.6) “தம் த்வௌபநிஷத³ம் புருஷம்”
 (ப்³ரு. 3.9.26) இத்யாதி³ஸ்ருதிபி⁴ர்வேத³வாக்யாதே³வ ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநம்
 ஜாயேத ந து ப்ரமாணபூ⁴தாரபி ப்ரபி³ந்தா⁴ந்தராரிதி சேந்ந;
 ததா²த³ர்ஸநாத் | ஆயுர்வேதோ³க்தரோக³தந்நிதா³நஸ்தா²நௌஷதா⁴தீ³நாம்
 ஜ்ஞாநமிதரஸம்ஸ்க்ரு²தவைத்³யக்³ரந்தை: ²
 ப்ராக்ரு²தபா⁴ஷாதி³க்³ரந்தை²ஸ்ச யதா² ஸமமேவோத்³யதே, ததா²
 ஸர்வேஷாம் ப்ரத்யக்ஷைதந்யாபி⁴ந்நாத்³விதீயப்³ரஹ்மஜ்ஞாநமபி
 பௌருஷேயக்³ரந்தை²ரபி ஜாயேதைவ | அத ஏவ
 ஸர்வஜ்ஞைர்முநிபி⁴ர்மஹர்ஷிபி⁴ர்ப்³ரஹ்மநிஷ்டை: ² வேதா³ந்தார்தா²நுவாத்³கை:
 ஸ்ம்ரு²தீதிஹாஸ்புராணாதீ³பு³ஹுக்³ரந்தை²ரத்³விதீயப்³ரஹ்மாத்மவித்³யா ஸ்பு²டம்
 விவ்ரு²தா வர்ததே | விநௌபநிஷதா³ ஜ்ஞாநம் சேந்நோத்³யதே,
 ததா² தை: ஸ்ம்ரு²த்யாதி³ப்ரணயநம் வ்யர்த²ம் ப்ரஸஜ்யேத |
 தஸ்மாது³பநிஷதா³மவிரோதே³நாத்மஸ்வருப்³ரதிபாத்³நபரைய: கைஸ்சித்³பி
 க்³ரந்தை²ர்ஜ்ஞாநம் ஜாயேதைவேத்யப்⁴யுபக்³ந்தவ்யம் | தத்³ப்ரதிபாத்³கவாக்யாநி
 வைதி³காநி வா ஸந்து பா⁴ஷாந்தரபூ⁴தாநி வா, நைவாஸ்தி விஸேஷ: | ஏவஞ்ச
 பௌருஷேயக்³ரந்தை²ரபி ஜ்ஞாநம் ஜாயேதேதி ஸித்³த⁴ம் |

(115)

ஸ்ரீகு³ருஸேவா - யஸ்ய ப்³ரஹ்மவிதோ³ வாக் வேத³வாக்யஸமா தமேவ
 ப்³ரஹ்மவித³மாசார்யபு³த்த⁴யோபாஸீத ஜிஜ்ஞாஸு: | யதோ³பாஸநயா கு³ருராவர்ஜிதோ
 ப⁴வதி ததா³ ஜிஜ்ஞாஸுர்நிஜஸ்வரூபமபரோக்ஷீகரோதி | ஏதேந கு³ருஸேவாப்யதி⁴கேஸ்வரஸேவ
 இதி ஸித்த³யதி | ஈஸ்வரஸேவாத்³ரு'ஷ்டப²லமாத்ரஹேது:, ஸத்³கு³ருஸேவா து
 த்³ரு'ஷ்டாத்³ரு'ஷ்டோப்யப²லஹேது: | த⁴ர்மாத⁴ர்மோத்பத்தி³வாரா ப²லஹேதுர்யோ
 ப⁴வதி ஸோ³த்³ரு'ஷ்டப²லஹேதுரிதி, த⁴ர்மாத⁴ர்மோத்பத்திம் விநைவ ஸாக்ஷாத்²லஹேதுர்யோ
 ப⁴வதி ஸ த்³ரு'ஷ்டப²லஹேதுரிதி சோச்யதே | ஈஸ்வரஸேவா த⁴ர்மோத்பத்தி³வாராந்த:கரணஸ
 அத ஏவெஸ்வரஸேவாத்³ரு'ஷ்டப²லஹேது: | ஸத்³கு³ருஸேவா து த⁴ர்மநிரபேக்ஷா
 ஆசார்யப்ரஸாத்³மாத்ரேணோபதே³ஸாத்மகப²லஹேதுர்யோ³வதி | தஸ்மாத் த்³ரு'ஷ்டப²லஹேது:
 ஸத்³கு³ருஸேவேத்யுச்யதே | கிஞ்ச ஸத்³கு³ருஸேவா த⁴ர்மோத்பத்தி³வாராந்த:கரணஸாத்³தி⁴
 | அதோ³த்³ரு'ஷ்டப²லஹேதுரபி⁴வதி | ஏதேநாசார்யஸேவா ஹீஸ்வரோபாஸநாதோ³தி⁴கதரா
 விஜ்ஞாயதே | தஸ்மாத்ஸர்வதா² ஜிஜ்ஞாஸுமுமுக்ஷாபி:⁴ ஸ்ரீஸத்³கு³ருவரோ
 ப்³ரஹ்மநிஷ்ட² ஏவ ஸதா³ ஸேவ்ய: |

(116)

கு³ருஸேவாக்ரம: - ஸ்ரீஸத்³கு³ருலாபோ⁴த்தரக்ஷணே தத்³த³ர்ஸநமாத்ராத் ஸா1.
 பத்³ப்யாம் கராப்யாமுருப்யாமுரஸா ஸிரஸா பு⁴வி |
 பதநம் தீ³ர்க⁴தருவத் ப்ரணாமோ³ஷ்டாங்க³ உச்யதே ||
 பத்³ப்யாம் கராப்யாம் ஜாநுப்யாமுரஸா ஸிரஸா த்³ரு³ஸா |
 வசஸா மநஸா சைவ ப்ரணாமோ³ஷ்டாங்க³ உச்யதே ||
 ஷ்டாங்க³ம் நமஸ்க்ரு³த்ய தச்சரணகமலரஜாம்ஸி பரிஸுத்³த⁴தமாநி ஸ்வோத்தமாங்கே³
 தா⁴ரயேத் | பஸ்சாத் ஸத்³கு³ருப்ரஸாதா³த்³ப³ந்த⁴மோசநாகாங்க்ஷீ தீவ்ரதரமுமுக்ஷா³ர்கு³ருவே
 ப்³ரஹ்மசாரீ வஸேத் | தஸ்மை ஸ்வஸாரீமநோவாக்³த⁴நாநி ஸமர்பயேத் |

(117)

ஸரீரார்பணம் - ஸ்ரீஸத்³கு³ரோரபி⁴மதஸுஸ்ருஷாம் ப³ஹுதரம் க்ரு³த்வா மநாக்³பி
 ததா³ஜ்ஞாநதிலங்க⁴நேந வர்தநமேவ ஸரீரார்பணமிய்யுச்யதே |

(118)

மனோ஽ர்பணம் - ப்³ரஹ்மவிஷ்ணுஸிவாத்மக ஏவ ஸ்ரீஸத்³கு³ருர்நாந்ய இதி மநஸா நிஸ்சித்ய தஸ்மிந் பரமாம் ப⁴க்திம் ப்ரோமதிஸயம் ச க்ரு²த்வா, யதா² தஸ்ய க்ரு³பாகடாக்ஷ: ஸ்வஸ்மிந் பதேத்ததா² தமநுவர்தேத | ஸ்வப்நே஽பி தஸ்மிந் தோ³ஷத்³ரு³ஷ்டிம் ந குர்யாத் | ஸ ஏவ ஹரி:, ஹர:, ப்³ரஹ்மா, க்³ங்கா³, ஸூர்ய:, இதி விஜாநீயாத் | நிரதிஸயக்ஷேமார்த்² முமுக்ஷு: ஸ்ரீஸத்³கு³ரோ: ஸ்வரூபம் ஹ்ரு³தி³ தா⁴ரயந் ஸதா³ தமேவ த்⁴யாயேத் | ஏதத்ஸர்வம் மனோ஽ர்பணமுச்சயதே |

(119)

வாக்³ர்பணம் - “யாந்யஸ்மாகம் ஸுசரிதாநி தாநி த்வயோபாஸ்யாநி” (தை. ஸி. 11-2) இத்தயாதி³ஸ்ருத்யுக்தப்ரகாரேண ஸ்ரீஸத்³கு³ருப்ராரப்³த⁴கர்மாதீ⁴நஸாரீரதி³க³தகு³ணக³ணகீர்தந தந்நிஷ்ட²தோ³ஷாணுமநுச்சாரணமேவ வாக்³ர்பணமுச்சயதே |

(120)

த⁴நார்பணம் - பத்நீபுத்ரபூ⁴மிபஸுதா³ஸீதா³ஸத்³ரவ்யக்³ரு³ஹதா⁴ந்யாநாம் த⁴நமிதி லோகப்ரஸித்³தி:⁴ | ஏதத்ஸர்வம் ஸந்ந்யஸ்ய ஸரணத்வேந ஸ்ரீஸத்³கு³ரோருபஸத³நமேவ த⁴நார்பணமுச்சயதே | ஸந்ந்யாஸித்வேந ஸர்வஸங்க்³பரித்தயாக்³ஸ்ய க்ரு³தத்வாத்க்ரு³தார்த:² ஸ்ரீஸத்³கு³ருர்ந த⁴நாதி³கம் கிஞ்சித்³ப்யபேக்ஷேத ஸிஷ்யேப்⁴ய: | அத ஏவ ஸர்வபரிக்³ரஹத்தயாக்³பூர்வகம் ஸ்வார்பணமேவ கு³ரவே த⁴நார்பணமித்யுச்சயதே | யதி³ ஸ்யாத்³கு³ருர்க்³ரு³ஹாஸ்ரமீ ததா³ ஸர்வம் த⁴நம் தஸ்மா ஏவ ஸமர்பயேத் | “இமே விதே³ஹா: அயமஹமஸ்மி” (ப்³ரு. 4.2.4)

1. ஸா ச ப⁴க்திர்நவவிதா⁴ - (1) ஸ்ரவணம் (2) கீர்தநம் (3) ஸ்மரணம் (4) பாத்³ஸேவநம் (5) அர்சநம் (6) வந்த³நம் (7) தா³ஸ்யம் (8) ஸக்²யம் (9) ஆத்மநிவேத்³நம், இதி ததா² சோக்தமந்யத்ரஸ்ரவணம் கீர்தநம் சைவ ஸ்மரணம் பாத்³ஸேவநம் | அர்சநம் வந்த³நம் தா³ஸ்யம் ஸக்²யமாத்மநிவேத்³நம் ||

இதி |

2. ஸ்ரீஸத்³கு³ருர்யதா³ ஸிஷ்யே ப்ரஸந்நோ ப⁴வதி ததா³ ஸ விஷ்ணுரூபேண வர்ததே | யதா³ க்ருத்³த⁴ஸ்ததா³ ஸிவரூபேண, யதா³ ராஜஸ்வயாபாரேண யுக்தஸ்ததா³ ப்³ரஹ்மரூபேண, யதா³ ப்ரஸாந்தஸ்ததா³ க்³ங்கா³ரூபேண, யதா³ வேதா³ந்தவாக்யகரணை: ஸிஷ்யப்⁴ரமஸம்ஸயாதி³ஸஹிதாஜ்ஞாநம் நி:ஸேஷம் நிவர்தயதி ததா³ ஸூர்யரூபேண ச வர்தத இதி விஜ்ஞேயம் | இத்த²ம்

ப்ரஹ்மநிஷ்டே² ஸ்ரீஸத்³கு³ரௌ ஸிஷ்யேண ஸாக்ஷாத்³ஸ்வரபு³த்தி⁴ கார்யா |
 ஸ்வப்நே⁵பி தத்³தோ³ஷக்³ராஹி³ண ந பா⁴வ்யம் | ஜ்ஞாநலாபா⁴ய ஜ்ஞாநாவாப்தே:
 ப்ராக் கு³ரு: ஸேவ்ய: | பரமபி க்ரு³தக்⁴நதாதோ³ஷநிவ்ரு³த்தயே
 கு³ரு: ஸேவ்ய: | ததா² சோக்தமாதெள³ ஜ்ஞாநாப்தயே பஸ்சாத்
 க்ரு³தக்⁴நத்வநிவ்ரு³த்தயே | யாவஜ்ஜீவம் த்ரயோ வந்த³யா வேதா³ந்தோ
 கு³ரூ³ஸ்வர: || இதி | இதிவத் | அயமபரோ த⁴நா³ர்பணப்ரகார: | ந
 ச ப்ரஹ்மவிச்சேத்³கு³ரு: ஸ கத²ம் க்³ரு³ஹாஸ்ரமீ ஸ்யாதி³தி ஸங்க்யம் |
 வஸிஷ்ட²விஸ்வாமித்ரவ்யாஸயாஜ்ஞுவல்க்யோத்³தா³லகராமக்³ரு³ஷ்ணத³யோ⁵பி
 ஸ்ரீஸத்³கு³ருவோ க்³ரு³ஹாஸ்ரம ஏவாவர்தந்த இதி
 ஸ்ருதிஸம்³ரு³திஸதே⁴யோ⁵வக³ம்யதே | தஸ்மாத்³க்³ரு³ஹாஸ்ரமே வர்தமாநா அபி
 ப்ரஹ்மநிஷ்டா² கு³ரவோ ப⁴வேயு: |

(121)

ஸ்ரீஸத்³கு³ருலாபா⁴நந்தரம் ஸிஷ்யாசரணப்ரகார: - நி:ஸ்ரேயஸா³ர்தி²நா முமுக்ஷு³ண
 பூர்வோக்தப்ரகாரேண ஸரீராத்³ந் ஸ்ரீஸத்³கு³ரவே ஸமர்ப்ய, தத்³வஸதாவந்யத்ர
 வா கு³ரோ: ஸமீபே வஸதா, த்³ரு⁴தராத்மாபரோக்ஷஸாக்ஷாத்காரப்யந்தம்
 பி⁴க்ஷாஸிநா ச பா⁴வ்யம் | தாஞ்ச பி⁴க்ஷாம் ஸ்வாதந்தர்யேண ந ப⁴ஞ்ஜீத்,
 ஸ்ரீஸத்³கு³ருஸந்நிதௌ⁴ ஸமர்பயேத் | ஸ்ரீஸத்³கு³ரோரனுஜ்ஞா ஸ்யாச்சேத்
 ததா³ஸ்நீயாத்³பி⁴க்ஷாம் | யதி³ கு³ரோ: ஸிஷ்யப⁴க்த்யதிஸயப⁴க்ஷணய நானுமந்யேத
 ததா³ தூஷ்ணமேவோபவஸேத் | ந சைகஸ்மிந்தி³வஸே த்³வி³பி⁴க்ஷார்த²ம் க்³ராமம்
 ப்ரவிஸேத் | தத: பரேத்³யு³ர்யதா²விதி⁴ பி⁴க்ஷாசர்யம் சரேத் | ஏவம் கு³ரும் ஸேவமாத்நோ
 ந மநாக்³பி மநோவிக்ரு³திமாத்³யேத | யதா³ சிரகாலமேவம் ஸேவ்யமாத்நோ கு³ரு:
 ப்ரஸீத்³தி ததா³ தத்ஸமயம் ப்ரதீக்ஷய ஸ்வஜிஜ்ஞாஸாம் தஸ்மை நிவேத³யேத் |
 ஸ்வாமிந்நமஸ்தே நதலோகப்³ந்தோ⁴ காருண்யஸிந்தோ⁴ பதிதம் ப⁴வாப்³தௌ⁴ |
 மாமுத்³த⁴ராத்மீயகடாக்ஷத்³ரு³ஷ்ட்யா ரு³ஜ்வ்யாதிகாருண்யஸுதா⁴பி⁴வ்ரு³ஷ்ட்யா ||
 (வி. சூ. 37)

இத்யாதி³ஸ்துதிபூர்வகம் ப்ரஸ்நேச்சா²ம் நிவேத³யேத் | யதி³ ப்ரு³ச்சே²த்யநுமதிம்
 தத்³யாத்³ததா³ ஸ்வஸம்ஸயோ நிவேத³நீய: | ஸிஷ்யஸ்யாநந்தஜ்நமாந்தரார்ஜிதபுண்யபு³ஜ்வஸ
 ஸ்ரீஸத்³கு³ரு: க்ரு³பயா கேவலம் த⁴நாத்³யநபேக்ஷயா யத்³யுபதி³ஸேத், ததோ³த்தமாதிகாரிணஸ்த
 நிரதிஸயகல்யாணம் ஜாயேத் | தத்ரோத்தமோத்தமப்³ரஹ்மநிஷ்ட²ஸ்ரீஸத்³கு³ருஸேவாயா:
 ப²லம் த்³விவித⁴ம்; ஸ்ரீஸத்³கு³ரோர்நிரதிஸயப்ரஸாத்³லாப:⁴ ப்ரத²மம் ப²லம்,

த்³விதீயம் ப²லம் து காமக்ரோதா⁴தி³ஸர்வமலநிவ்ரு'த்தித்³வாராந்த:கரணஸூத்³தி:⁴ |

ஏதத்³த்³வயமப்யுத்தமாதி⁴காரிண: சரிஷ்யஸ்ய ஸித்³த⁴மேவ ப⁴வதி |

கு³ரவே யோ மநோவாசௌ காயார்தா²தி³ ஸமர்ப்ய தம் |

ஸேவதே ப⁴வதி ப்³ரஹ்ம ப்ரஸாதா³திஸ்யாத்³கு³ரோ: ||

யஸ்து மநோவாக்காயாதி³கம் ஸ்ரீஸத³கு³ரவே ஸமர்ப்யாஹோராத்ரம் தம் ஸுஸ்ருஷதே
ஸ ஹி ப்³ரஹ்மைவ ப⁴வதி | ஸத்³கு³ருஸ்சாஸ்மை ஸாஹாய்யம் கரோதி |

இதி ஸ்ரீவாஸுதே³வப்³ரஹ்மேந்த்³ரஸரஸ்வதீவிரசிதே ஸம்ஸ்க்ரு'தவிசாரஸாக்ரே
கு³ருஸரிஷ்யஸ்வருபநிருபணம் நாம த்ரு'தீயஸ்தரங்க:³ ||

1. அயம் ச நியமோ ப்³ரஹ்மசாரிஸந்ந்யாஸிநாம், ந க்³ரு'ஹஸ்த²ஸ்ய |

Chapter 4 ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக³ரே உத்தமாதி⁴காரிண உபதே³ஸநி³ரூபணம்
நாம சதுர்த²ஸ்தரங்க³ |

இதா³நீம் கு³ருஸிஷ்யஸம்வாதா³த்மிகா காசந அபூர்வாக²யாயிகா விரச்யதே |
ஏதச்ச²ரவணமாத்ரேண ஜிஜ்ஞாஸூர்முமுகூராத்தமவிசாரே ப்⁴ரு³ஸம் ஸமர்தோ²
ப⁴வேத் |

(A. 122-125) ஸா⁴ஸந்ததே: ராஜ்ஞ:, தத்த்வத்³ரு³ஷ்டிரிதி, அத்³ரு³ஷ்டிரிதி,
தர்கத்³ரு³ஷ்டிரிதி ஸமாக²யாதாநாம் தத்புத்ராணாம் ச கதா²-

(122)

ஸா⁴ஸந்ததேஸ்தரேலோக்யாதி⁴பத்யம் - ஸா⁴ஸந்ததிர்நாம கஸ்சந ராஜா
லோகத்ரயமநுஸாஸாஸ | தஸ்யாஸம்ஸ்த்ரய: புத்ரா: - தத்த்வத்³ரு³ஷ்டி:, அத்³ரு³ஷ்டி:,
தர்கத்³ரு³ஷ்டிரிதி ச விக²யாதா:, சது:ஸாஸ்த்ரப்ரவீணாஸ்ச | தே ச க்ரமேணாஸமிந்
க்³ரந்தே² சதுர்த²பஞ்சமஷ்ட²தரங்கே³ஷ்³லித்தமமத்⁴யமகநிஷ்டா²தி⁴காரித்வேந
வர்ண்யந்தே | ராஜா து ஸா⁴ஸந்ததி: ஸாஸவம் கரீடா³யாம், யௌவநம் ச ஸூ³போ⁴கே³
விநியுஞ்ஜானோ⁵பி ஸ்வபு⁴ஜப³லேந லோகத்ரயமபி ந்யாய்யேந மார்கே³ணாபாலயத் |

(123)

புத்ரேஷு ராஜ்யம் ஸமர்ப்ய ஸா⁴ஸந்ததே: ப்ரவ்ரஜநம் - தஸ்ய ராஜ்ஞ:
கதா³சித்ஸ்வபூர்வபுண்யவஸாத் “ஆத்மா அஜோ நித்யோ நிரதிஸயாநந்த³ஸ்வரூபஸ்ச;
ததோ⁵ந்யத் ஸர்வம் து:கா²த்மகம்” இதி விவேக உதி³யாய | ததா³ ஸோ⁵சிந்தயத் -
“அஹமாத்தமவிசாரம் குர்யாம், த்ரய: புத்ரா மம லோகத்ரயம் பாலயந்து” இதி | ததோ
மந்த்ரித்³வாரா புத்ராந் ஸ்வஸமீபமாநாய்ய ஸ்வஸ்ய போ⁴கே³ வைராக்³யமேகாந்தே
ரதீம் ச தேப்⁴யோ நிவேத்³ய ராஜ்யாதி⁴காரமங்க³கர்தும் தாநாஜ்ஞாபயந்நேகைகஸ்மை
ஏகைகம் லோகம் விப⁴ஜ்யாதா³த் | விப⁴ஜ்ய ராஜ்யாதா³நே புத்ராணம் மித: ²
கலஹ:, தந்மூலகதயா ப்ரஜாநாம் து:க²ம் ச ப⁴வேதி³தி மந்வானோ ராஜா

ஸ்வயமேவ ஸ்வராஜ்யம் புத்ரேப்யோ விபுஜ்யாதா³த் | யத்ர மாநவோ ம்ரு³:
ஸந் பரமேஸ்வராத்நாரகமந்த்ரோபதே³ஸம் லப³த்⁴வாநாயாஸேந முக்திம் லபே⁴த,
யத்ர ச ஸ்வாந்தர்யாம் விஸ்வெஸ்வர: ஸதா³ ஸந்நிஹித:; யத்ர சாதிக³பீ⁴ரா
க³ங்கா³ “உத்தரவாஹிநீ” இதி ப்ரதி²தா ப்ரவஹதி, தத்ர காஸீநக³ரே ஸ்தி²த்வா
ஸ்வஸ்வ1. ஸ்ருத்யாதி³ஷ்ஹிபலப⁴யமாநஜநகயாஜ்ஞவல்க்யாத்³யாக்³யாயிகாவதி³யம்
கு³ருஸிஷ்யஸம்வாதா³த்மிகா கதா² புராணாத்³யப்ரஸித்³தா⁴பி ஸ்வபு³த்³தி⁴மாத்ரேணூய்வதயா
கல்ப்யதே |

2. காஸ்யாம் ஹி ஜந்தோ: ப்ராணேஷு³த்க்ரமமானேஷு ருத்³ரஸ்தாரகம் ப்³ரஹ்ம
வ்யாசஷ்டே, யேநாஸாவம்ரு²தோ பூ⁴த்வா மோக்ஷம் லப⁴தே | யத்ர குத்ராபி
வா காஸ்யாம் மரணே ஸ மஹேஸ்வர: | ஜந்தோர்த்³க்ஷிணகர்ணே து மத்தாரம்
ஸமுபாதி³ஸேத் || இதி ஸ்ருத்யபி⁴ப்ராயோ⁵த்ர த்³ர்ஸித: | ராஜ்யம் பாலயிதும்
புத்ராநாதி³தே³ஸ ஸ ராஜா | புநரபி ஸ புத்ராநவோசத் - “அயம்பார:
ஸம்ஸாரோ து:³க²ருப: | பாமராஸ்து தம் ஸுக²ருபம் மத்வா ஸாம்ஸாரிகபோ⁴கா³ய
த⁴நமேவாத்யாத்³ரேணோபார்ஜயந்தி | ந து முக்த்யர்த்²மாத்தமவிசாரம் குர்வந்தி
| ஈத்³ரு³ஸபாமரஜநை: ஸஹ வாஸம் விஹாயைகாந்தே நிஜஸுக²லாபா⁴யாஹம்
யதிஷ்யே” இதி |

(124)

புத்ராணாமி ராஜ்யஜிஹாஸா - பித்ரு³வாக்யமித³ம் ஸ்ருத்வா ஸத்³யுக்திபு³த்³தி⁴யுக்தாஸ்த்ரயோ⁵
புத்ரா ஏகாந்தே ஸம்பூ⁴யைவம் ஸமாலோசயந் - “பிதாஸ்மாந் ஸம்ஸாரஸாக்³ரே
து:³கோ²த்³ர்கே பாதயித்வா ஸ்வயம் ப்³ரஹ்மாநந்த³ம் ப்ரதிபித்ஸதி | யஸ்மாதா³த்மவிசாராஸக்
ராஜ்யம் பிதா ஜிஹாஸதி, தஸ்மாத்³வயமபீ³த்³ம் ராஜ்யமத்யந்தது:³க²ருபம் பரித்யஜேம”
இதி |

(125)

ஸ்வக்³ரு³ஹாந்நிர்க³த்ய த்ரயாணம் கு³ருபஸத³நம் - ஏவம் நிர்ணய தே த்ரயோ⁵பி
புத்ரா முமுக்ஷவ: ஸு⁴ஸந்ததிரிதி பித்ரு³நாமாந்வர்த்²குர்வந்த: ஸத்³கு³ருமந்வேஷ்டும்
ராஜக்³ரு³ஹாந்நிர்யய: | அநேகதே³ஸாநடித்வாந்ததஸ்தே க³ங்கா³தடமேவ ப்ராப்ய
தத்ர விவிக்தே தே³ஸே⁵த்யுந்நதஸாகா²ஸ்கந்த⁴ப²லபலாஸஸாலிபி⁴ர்வரு³க்ஷாந்நிபி³டி³தே
வநே கஸ்யசித்³வடதரோர்மூலே சிந்முத்³ரயா ஜீவப்³ரஹ்மைக்யம் ஸ்வஸிஷ்யே⁴யோ
நிந்து³ஷ்டே⁴ய உபதி³ஸந்தம் கு³ணாதீதம் ஸு³ஸத³கு³ரும் த்³த்³ரு³ஸு: |

கைலாஸே மஹாபா⁴ண்டீ³ரவடமுலே ஸநகாதி³ப்யஸ்தத்த்வமுபதி³ஸந்தம்
 பரமஸிவம் ஸ்ரீத³க்ஷிணாமுர்திமிவ தே தம் விபா⁴வ்ய, ஸாஷ்டாங்க³ம் ப்ரணிபத்ய,
 மோக்ஷேச்ச²யா யதா²விதி⁴ தம் ஸரணம் க³தாஸ்தந்நிகடே ஷண்மாஸாந்
 ப்³ரஹ்மசர்யமுஷு: | தத: ஸ்ரீஸத³கு³ரு: ப்ரஸந்நோ பூ⁴த்வா மது⁴ரயா கி³ரா கேந
 ப்ரயோஜநேநாக³தா ய்யம், கே ய்யம், குதோ வாத்த்ராக³மநம், இதி தாந் பப்ரச்ச² |
 ததா³ தத்த்வத³ரு³ஷ்டி³ராத்ரோரிங்கி³தஜ்ஞ: ஸாஞ்ஜலிபுட: ஸவிநயம் ப்ரத்யப்³ரவீத்
 |

(126)

தத்த்வத³ரு³ஷ்டி³ரோரநுமதிம் ப்ரார்த²யதே - “ஹே ப⁴க³வந் | வயம்
 த்ரயோ஽பி ப⁴ராதர: ஸுப⁴ஸந்ததே: ராஜ்ஞ: குமாரா: அஜ்ஞா: அத்யந்தம் ஸோச்யா:
 நிஜஸ்வருபஜிஜ்ஞாஸவோ ப⁴வந்தம் ஸரணம் க³தா: | ப⁴வாந் ஹி க்ரு³பாஸமுத³ர:
 கல்பநுசிந்தாமணிகாமதே⁴நுவச்ச விராஜதே | வயம் து து³க²வஸம்வதா:³ |
 யத³யாஜ்ஞா தீ³யதே

1. அங்கு³ஷ்ட²தர்ஜநீயோக³ஸ்சிந்முத³ரேதி கீர்த்யதே | இயம் ப⁴த³ராமுத³ரா,
 லோபாமுத³ரா, தர்கமுத³ரா, ஜ்ஞாநமுத³ரா சேதி கீர்த்யதே |

2. ஸ்தேயம், ஹிம்ஸா, அப்³ரஹ்மசர்யமித்யேதே த்ரய: ஸரீரதோ³ஷா: |

அந்ரு³தம், பரநிந்தா³, கடுபா⁴ஷணம், வ்ரு³தா²லாப:, இத்யேதே சத்வாரோ

வாக³தோ³ஷா: | இச்சா², சிந்தா, பு³த்தி⁴மாந்³யமித்யேதே த்ரயோ மநோதோ³ஷா:
 |

ந்ரு³ஸிம்ஹதாபிந்யுபநிஷத்ப்ரஸித்³தா⁴ ஏதே த³ஸ தோ³ஷா: |

3. த்ரு³தீயதரங்கோ³க்தவிதா⁴நேந | தர்ஹ்யஸ்மத³பி⁴ப்ராயம்

நிவேத³யாம:” இதி தத்த்வத³ரு³ஷ்டி: ப்ராஹ் | “ஹே ஸிஷ்ய |

ஸ்ரு³ணு மே வச: | தச்ச²ரவணேந த்வத³த்⁴ரு³த³யக்³ரந்த²ய: ஸம்ஸயாஸ்ச

ஸமூலமுந்முலிதா ப⁴வேயு:, த்வம் ச பரமாநந்த³ம் ப்ராப்நுயா:” இதி கு³ருரவோசத் |

(127)

முமுக்ஷாபி⁴வ்யஞ்ஜகஸ்தத்த்வத³ரு³ஷ்டி³ப்ரஸந்: - ஸ்ரீகு³ரோ: காருண்யம் ஜ்ஞாத்வா
 ஹ்ரு³த³யாநந்த³ஸந்தோ³ஹுதுந்தி³ல: ஸம்ஸ்தத்த்வத³ரு³ஷ்டி: ஸ்வாபி⁴லக்ஷிதகார்யம்
 ஸித்³த⁴மிதி நிஸ்சித்ய ஸவிநயம் பப்ரச்ச² - ஹே ப⁴க³வந் | ப⁴வாந் க்ரு³பாநிதி:⁴
 ஸ்ரீஸதா³ஸிவத³க்ஷிணாமுர்திஸம: ஸர்வஜ்ஞ: | வயம் து ஸர்வே஽ஜ்ஞா: ஜநநமரணாதி³து:³க²ருபவ

। அஸ்மாகம் தந்நிவ்ரு²த்தே: பரமாநந்த³ப்ராப்தேஸ்சோபாயோ வக்தவ்ய: ।
நாநாப்ரகாரோபாஸநாநி கர்மாணி சாநுஷ்டி²தாநி । நைவாஸமத³பி⁴லஷிதார்த²ஸித்³தி⁴ரபூ⁴த்,
ப்ரத்யுத ஸம்ஸாராத்மகப்³ந்த⁴ ஏவ த்³ரு⁴ப⁴வதி । தஸ்மாத் யேநோபாயாந்தரேண
வயம் க்ரு²தார்தா² ப⁴வேம தமுபாயமஸ்மாந் ஸாதி⁴ போ:⁴ ।

(A. 128-168) ஜ்ஞானோபதே³ஸ:-

(128)

ஸிஷ்யஸ்ய மோக்ஷேச்சா² ப்⁴ராந்திஜந்யேத்யுபபாதி³நபூர்வகம் மஹாவாக்யோபதே³ஸ:
- ஆத்யந்திகது:³க²நிவ்ரு²த்தி: பரமாநந்த³ப்ராப்திஸ்ச மோக்ஷ இதி கத்²யதே ।
ஸிஷ்யஸ்ய மோக்ஷேச்சா²ம் ஜ்ஞாத்தவா கு³ருஸ்தது³பாயபூ⁴தம் வேதா³ந்தைகஸமதி⁴க³ம்யம்
ஜ்ஞாநமுபதி³ஸதி । ஜ்ஞாநஸ்வரூபஸ்ய நாநாஸாஸ்த்ரேஷு நாநாப்ரகாரேணோக்தத்வே⁵பி
ஜீவப்³ரஹ்மபே⁴த³நிவர்தகஜ்ஞாநஸ்யைவ மோக்ஷஸாத⁴நத்வேந வேதே³ஷு
ப்ரதிபாதி³தத்வாத்³ரு³ஸமேவ ஜ்ஞாநமுபதி³ஸதி - ஹே ஸிஷ்ய । பரமாநந்தா³வாப்தௌ
ஜநநமரணாதி³து:³க²ருபஸம்ஸாரநிவ்ரு²த்தௌ ச தவோத்பந்நேச்சா²ப்⁴ராந்திஜந்யேத்யவேஹி
। யதஸ்த்வம் நிஸர்க³த ஏவ நிரதிஸ்யபரமாநந்த³ஸ்வரூபோ⁵ஸி தஸ்மாத்தஸதா³
பரமாநந்த³ஸ்வரூபேணவ ஸதஸ்தவ புநஸ்தத்ப்ராப்தீச்சா² ந யுஜ்யதே । யந்ந
ப்ராப்தம் தல்லாபா⁴யைவோசிதேச்சா² । த்வத்ஸ்வரூபம் து த்வயா ஸர்வதா³
ப்ராப்தமேவேத்யதஸ்தத்ப்ராப்தயே தவ ஜாயமாநேச்சா²ப்⁴ரமமந்தரா ந ஸங்க³ச்ச²தே
। கிஞ்ச ஜநநமரணாதி³ரூப: ஸம்ஸாரோ யதி³ கதா³சித் த்வய்யபூ⁴த்ததா³ தவ
தந்நிவ்ரு²த்தயே இச்சோ²சிதா ப⁴வேத் । வஸ்துதஸ்து ஸ ஸம்ஸார ஈஷத³பி
கால்தரயே⁵பி நாஸ்த்யேவ த்வயி । தஸ்மாத்தகால்தரயே⁵ப்யவித்³யமாநஸ்ய
ஸம்ஸாரது:³க²ஸ்ய நிவிவ்ரு²த்ஸா தே ப்⁴ரமமந்தரா ந க⁴டதே । ஹே ஸிஷ்ய த்வம் து
ஜநநமரணாதி³ஸர்வஸம்ஸாரஸூந்யசிந்மாத்ரஸ்வரூபப்³ரஹ்மைவாஸி । தஸ்மாந்மா
ஸ்மர கதா³பி ஜநநமரணாதி³து:³க²ரூபம் ஸம்ஸாரம் ।

(A. 129-168) அத்ராக்ஷேபஸமாதா⁴நாநி

(A. 129-132) ஸுக²விஷயகாக்ஷேபஸமாதா⁴நாநி-

(129)

ஆத்மந ஆநந்த³ரூபத்வே விஷயஸம்ப்³ந்தா⁴தா³நந்த³பா⁴நம் நோசிதமித்யாக்ஷேப:
- ஹே ஸ்வாமிந் | மமாத்மா யதி³ நித்யநிரதிஸ்யபரமாநந்த³ரூப ஏவ ப⁴வதி, ததா³
விஷயேந்த³ரியஸம்ப்³ந்தா⁴தீ⁴நதயா ஆத்மந்யாநந்த³ரூப⁴வோ நோபபத்³யேத |
அநுபூ⁴யத ஏவ து விஷயஸம்ப்³ந்தா⁴தா³த்மந்யாநந்த³ | தஸ்மாந்நைவாநந்த³ரூப
ஆத்மா | கிந்து விஷயஸம்ப்³ந்தா⁴தே³வாத்மந்யாநந்தோ³ ஜாயதே |

(130)

அஜ்ஞஸ்ய விஷயப்ரவ்ரு³த்தௌ ஸத்யாம் ததீ³யாந்தர்முக²வ்ரு³த்தௌ ஆத்மாநந்தோ³
பா⁴தி; விஷயேஷு நாஸ்த்யாநந்த³ இதி ஸமாதா⁴நம் - ஹே ஸிஷ்ய |
யஸ்ய பு³த்³தி⁴ராத்தம்ஸ்வரூபம் ந ஜாநாதி தஸ்ய விஷயேச்சா² ஜாயதே |
போ⁴க³ஸாத்நாநாம் ஸ்தீ⁴நபு³த்³ராஜீ³நாமத்ர விஷயஸப்³தே³ந க்³ரஹணம்
| விஷயேச்ச²ஸ்ய பும்ஸோ பு³த்³தி⁴ஸ்சஞ்சலா ப⁴வதி | சஞ்சலாயாம்
பு³த்³தா⁴வாத்மஸ்வரூபாநந்த³ப்ரதிபி³ம்போ³ ந பா⁴ஸதே | அபி⁴லஹிதவிஷயலாபே⁴
து க்ஷணமாத்ரம் பு³த்³தி⁴ ஸ்தி²ரீ⁴ப⁴வதி | ததா³ பு³த்³தி⁴வ்ரு³த்திரந்தர்முகா²
ப⁴வதி | தஸ்யாமந்தர்முகா²யாம் வ்ரு³த்தாவாத்மஸ்வரூபாநந்த³:³ ப்ரதிப²லதி
| தாத்³ரு³ஸாத்மஸ்வரூபாநந்த³ப்ரதிபி³ம்ப³மநுப⁴விது: பும்ஸோ “விஷயேப்யோ
மமாநந்தோ³Sஜாயத” இதி ப்ராந்திருத்த³யதே | வஸ்துதஸ்து நைவாஸ்தி
ஜடே³ விஷயே ஆநந்த³லேஸோSபி | கிஞ்ச ஆநந்தோ³த்தப்தே³விஷயாதீ⁴நத்வே
யத்கிஞ்சித்³விஷயஜந்யாநந்த³மநுப⁴வத: பும்ஸோ விஷயாந்தரே இச்சோ²த்தப்தி³ஸாயாமி
ப்ராசீநவிஷயாநந்தோ³Sநுவர்திதுமர்ஹதி; ந து ததா²ஸ்த்யநுப⁴வ: | அஸம்த்ஸித்³தா⁴ந்தே
து விஷயாந்தராஸக்த்யா புநரபி பு³த்³தி⁴சாஞ்சல்யே ஸதி தஸ்யாம் சஞ்சலபு³த்³தௌ⁴
ந ஸ்வரூபாநந்த³ப்ரதிபி³ம்போ³ பா⁴தீ³ ஸமாதா⁴நம் ஜ்ஞேயம் | 1. ஆத்மா ஸ்வபா⁴வத
ஏவாநந்த³ஸ்வரூப: | மநஸோ வ்யாகுலதாயாம் ஸந்நிஹிதோSபி பதா³ர்தோ² யதா² ந
சக்ஷூர்கோ³சரோ ப⁴வதி, ததா² யாவத்³ரஜோகு³ணஸம்ப்³காத்³பு³த்³தி⁴ஸ்சஞ்சலா
ப⁴வதி தாவதா³த்மந ஆநந்தா³ம்ஸோ ந பு³த்³தௌ⁴ ப்ரதிபா⁴ஸதே | யதா²
த³ர்பணே ப்ரசலதி ஸதி தஸ்மிந்ரூபலப்⁴யமாநோSபி முகா²தி³ப்ரதிபி³ம்போ³
நைவ ஸ்பு²டஸ்ததா² ரஜோகு³ணஸம்ப்³காச்சலந்த்யாம் பு³த்³தா⁴வாத்மந:
ஸச்சித்³ம்ஸயோ: ப்ரதிபி³ம்பே³ பா⁴ஸமாநேSபி நாநந்தா³ம்ஸப்ரதிபி³ம்போ³ பா⁴ஸதே |
இஷ்டவஸ்துலாபே⁴ ஸதி தத்³விஷயகேச்ச²யா:., ரஜோகு³ணஹேதுகபு³த்³தி⁴சாஞ்சல்யஸ்ய
ச நிவ்ரு³த்தௌ ஸத்யாம் ப்ராப்தேஷ்டவஸ்துவிஷயகஜ்ஞாநரூபயா ஸாத்³விகவ்ரு³த்த்யா

விஷயோபஹிதசைதந்யஸ்வரூபாநந்தோ³ விபா⁴வ்யதே | அத²வா இஷ்டவஸ்துலாப⁴மாத்ரேண
 தத்³விஷயகேச⁴ரூபவ்ரு³த்திர்நிவர்ததே | தேநைவ ஹேதுநாந்யா காசித்³ந்தர்முகா²
 ஸாத்த்விகீ வ்ரு³த்திருதே³தி | ததா² அந்த:கரணோபஹிதாத்மாநந்த:³ ப்ரகாஸதே |
 ஈத்³ரு³ஸாந்தர்முகா²ந்த:கரணவ்ரு³த்திப்ரதிப²விதாத்மஸ்வரூபாநந்த³ப்ரதிபி³ம்போ³
 விஷயாநந்த:³, ப்ரதிபி³ம்பா³நந்த:³, லேஸாநந்த³ இதி ச கத்³யதே | 2. து:³கா²த்மகவிஷயாநுப⁴வ
 வஸ்துத ஆத்மஸ்வரூபஸுக²த்வே³பி, விஷயநிஷ்ட²தயா தஜ்ஜந்யத்வேந ச
 தத்ஸுக²ஸ்ய பா⁴நம் ப⁴ரமாத்³ப⁴வதி | யதா² ஸூந: ஸூஷ்காஸ்தி²கா²த³நகாலே
 ஸ்வதாலுஜந்யரக்தே அஸ்தி²ஜந்யத்வ⁴ரமஸ்தத்³வத் | கிஞ்சாந்யத், யதி³
 விஷயாதே³வாநந்தோ³ நியமேந ஜாயேத ததா³ப்ரவாஸாதா³க³தபுத்ரத³ர்ஸநஜந்யாநந்த:~³
 ஸதா³நுவர்திதுமர்ஹதி; ந து ததா² ப⁴வதி | ததா² ஹிகஸ்யசித் ப்ரியதர:
 புத்ரர்ஸிரப்ரவாஸீ காலாந்தரே ப்ரத்யாக³மத் | தத்³த³ர்ஸநக்ஷணே ஜாயமாந:
 பிதூராநந்த:~³ சிரகாலமவிச்சி²ந்நதயாநுவர்திதுமர்ஹதி, ஆநந்த³ஹேதோ: புத்ரஸ்ய
 ஸதா³ஸந்நிஹிதத்வாத் | ந து ததா²நுபூ⁴யதே | ஸித்த³தா⁴ந்தே து புத்ரத³ர்ஸநாதி³தத்தத்³விஷய
 சிரமநநு³வ்ரு³த்திரேவமுபபத்³யதே - தத்தத்³விஷயலாப⁴க்ஷணே ப்³த்³தி⁴ர்நிஸ்சலீ⁴வதி
 | ததா³ நிஸ்சலாயாம் ப்³த்³தி⁴வ்ரு³த்தாவாத்மஸ்வரூபாநந்த:~³ ப்ரதிபி³ம்பி³தோ ப⁴வதி |
 ஸ ஏவாநந்தோ³நுபூ⁴யதே | ததோ விஷயாந்தரேச்ச²யா புநரபி ப்³த்³தே⁴ஸ்சாஞ்சஸ்யே
 ஸதி தஸ்யாம் ப்³த்³தௌ⁴ ஸ்வரூபாநந்த³ப்ரதிப²லநஸ்ய விச்சே²தா³த், புரத ஏவ
 ஸத்யபி ப்ராசீநவிஷயே, நாநந்தா³நு³வ்ரு³த்தி: | தஸ்மாந்ந விஷயே³ஸ்த்யாநந்த:~³
 | கிஞ்ச யதி³ நியமேந விஷயாதீ⁴ந ஏவாநந்தோ³ ப⁴வேத்ததா³ ஸமாதௌ⁴
 யோகா³நந்தோ³ ந ப்ரகாஸேத | ததா² ஸூஷுப்தாவபி நாநந்த³பா⁴நம் ஸ்யாத் |
 ஸூஷுப்திஸமாத³யோர்த்³ரு³ஸ்யரூபவிஷயஸம்ப்³ந்த⁴ஸ்யாபா⁴வாத் | தஸ்மாந்ந
 விஷயே ஆநந்த³லேஸோ³ஸ்யஸ்தி | கிந்த்வாத்மஸ்வரூபாநந்த³ ஏவ ஸர்வாத்மநா
 ஸர்வத்ராவபா⁴ஸதே | “ரஸோ வை ஸ:; ரஸ: ஹ்யேவாயம் லப்த³வாநந்தீ³ ப⁴வதி”
 (தை. ப்³ர. 7) “ஏதஸ்யைவாநந்த³ஸ்யாந்யாநி பூ⁴தாநி மாத்ராமுபஜீவந்தி” (ப்³ரு.
 4.3.32) இத்த்யாதி³ஸ்ருதே: | ஹே ஸிஷ்ய | நிரதிஸயாநந்த³ஸ்வரூப ஏவாத்மேதி
 விஷயஸம்ப்³ந்தா⁴ச்ச ஸ ஆநந்தோ³ஸி⁴வ்யஜ்யதே இதி ஜாநீஹிஅத்³ரு³ஸ்யோ
 த்³ரு³ஸ்யதே ராஹூர்க்³ரு³ஹீதேந யதே²ந்து³நா | ததா²நுப⁴வமாத்ராத்மா த்³ரு³ஸ்யேநாத்மாவலோ
 || இதி ஸம்ரு³தே: | அயமேவ ஸமீசீந: ஸித்³தா⁴ந்த: | யத்³யஸ்த்யத்ர தே ஸம்ஸயோ
 நிர்வ்யலீகமேவ ப்ரு³ச்ச² | புந: ஸூஸ்பு²டமேவ த்வாம் போ³த⁴யேயமிதி கு³ருராஹ |

(131)

ஜ்ஞாநிநோ஽பி விஷயேஷ்விச்சா², விஷயஸம்ப³ந்தா⁴தா³த்மாநந்தா³வபா⁴ஸம்ஸ
ப⁴வதி ந வேதி தத்த்வத்³ரு³ஷ்டி: ப்ரு³ச்ச²தி - ஹே ஸத்³கு³ரோ | விஷயஸம்ப³ந்தா⁴தா³த்மாநந்த
ப்ரதிபாதி³தோ ப⁴வத்³பி:⁴, ந ஜ்ஞாநிவிஷயே | யதோ யஸ்ய பு³த்தி³ரா³த்மஸ்வரூபவிமுகா²,
தமதி⁴க்ரு³த்ய ப்ரஸ்தாவ: க்ரு³த: பூர்வம் ப⁴வத்³பி:⁴ | தாத்³ரு³ஸ்சாஜ்ஞாந்யேவ, ந
ஜ்ஞாநீ | தஸ்மாதி³தா³நீம் ஜ்ஞாநிநோ஽பி விஷயேஷ்விச்சா²

1. சித்தைகாக்³ரதாரூபயோகா³பி⁴வ்யங்க்³ய ஆநந்த: ³ |

2. ஸுஷு³ப்தித்³ரு³ஷ்டா³ந்தஸ்து ஸர்வஜநப்ரஸித்³ய³ர்த²ம் | தஸ்யாபி

விஷயஸம்ப³ந்தா⁴த்பூர்வோக்தக்ரமேண ஸுகா²பி⁴வ்யக்தி³ஸ்ச ஜாயதே ந வேதி

போ³த⁴யிதுமர்ஹந்தி ப⁴வந்த:, இதி |

(132)

வ்யவஹாரகாலே ஜ்ஞாந்யப்ப்யாத்மவிமுக² ஏவ; ஸ விஷயாநந்த³ஸ்ய ஸ்வரூபாநந்தா³த³பி⁴நந்தா
மந்யதே - ஹே ஸிஷ்ய | ப்ரு³ணு ஸாவதா⁴நமநா: | யது³க்தமா³த்மஸ்வரூபவைமுக²யமேவ
விஷயேச்சா²தி³காரணமிதி, தத் ந கேவலமஜ்ஞாந்யேவ, கிந்து ஜ்ஞாநிநோ஽பி
துல்யமேவ தத் | ஜ்ஞாநீ ச யதா³வ்யவஹாரே ப்ரவர்ததே ததா³ஸ தத்த்வவிஸ்மரணபூர்வகமேவ
ப்ரவர்ததே | விஷயப்ரவ்ரு³த்திகாலே஽ஜ்ஞாவதா³ஸ்தே ஜ்ஞாந்யபி | ஜ்ஞாநிநோ ஹி
சித்தம் ஸதை³வாத்மகாரமேவ யதி³ஸ்யாத்³ததா³ தஸ்ய ஜீவநாதி³நிமித்தபோ⁴ஜநாதி³வ்யவஹ
ந ஸித்³த⁴யேத் | தஸ்மா³தா³த்மவிமுகா² பு³த்தி³ரு³ப⁴யோ: ஸமா | அஜ்ஞாந்ய
பு³த்தி:⁴ ஸதா³ விஷயாஸக்தத்வாதா³த்மவிமுகை²வ திஷ்ட²தி | ஜ்ஞாநிநஸ்து
பு³த்தி⁴யதா³த்மநோ விமுகா²ப⁴வதி, ததா³ விஷயேச்சா² தத்ஸம்ப்ரகாதா³த்மஸ்வரூபாநந்தா³
தஸ்யாபி ஜாயதே | ததா²ப்யஸ்த்யத்ர விஸேஷ: - விஷயஸம்ப்ரகாத்³பா⁴ஸமானோ஽ப்பாநந்த: ³
ஸ்வஸ்வரூபாநந்தா³ந்நாதிரிச்யதே, கிந்து ததா³பா⁴ஸ ஏவேதி விஜாநாதி ப்³ரஹ்மவித்
| ததா² ச விஷயோபபோ⁴கே³஽பி ஜ்ஞாநிந: ஸமாதி⁴ரேவ ஸித்³த⁴யதி |
அஜ்ஞாநஸ்து “அயமாநந்த: ³ ஸ்வரூபாநந்த³ ஏவ” இதி நைவ வேத³ | பரமார்த²தஸ்து
ஜ்ஞாநீ அஜ்ஞாநீ சேத்யு⁴யோரபி ஸ்வரூபமாநந்த³ ஏவ; அஜ்ஞாந்ய விஷயே
ஆநந்த³ப்ரதீதி³ர்ப்⁴ராந்திரேவ |

(A. 133-168) து: ³க²விஷயகப்ரஸ்நப்ரத்யுக்தய:-

(133)

ஸாம்ஸாரிகது:³க²ஸ்யாஸ்ரயப்ரஸ்ந: - ஹே ஸத்³கு³ரோ ஸ்வாமிந் |

1. ஜாக்³ரதா³காரவ்ரு³த்த்யுத்³ப⁴வே ந ஸ்வப்நாகாரவ்ரு³த்திர்ஜாயதே,
ஸ்வப்நாகாரவ்ரு³த்த்யுத்³ப⁴வே ச ந ஜாக்³ரதா³காரவ்ரு³த்திர்ஜாயதே |
ஏவமேவ ஜ்ஞாநிநோ பு³த்தி:⁴ யதா³ ஆத்மாகாரா ததா³ நாநாத்மாகாரா
ப⁴வதி, யதா³ அநாத்மாகாரா ததா³ நாத்மாகாரா ப⁴வதி |

யத்³யப்யேகாந்த:கரணாதி⁴கரணகபி⁴ந்நவிஷ்யகஸாமாந்யவிஸேஷேரூபவ்ரு³த்தித்³வயம்
யுக³பஜ்ஜாயேத, ததா²பி விஸேஷேரூபவ்ரு³த்தித்³வயம் து நைவ
ஜாயேத | யதா² வ்யவஹாராந்தராஸக்த: புருஷ: பேடிகாஸ்த²த⁴நம்
ஹஸ்தேந ஸ்ப்ரு³ஸந்நபி ந ஸ்மரதி தத் த⁴நம், வ்யவஹாராவஸாநே
து தத்³த⁴நம் ஸ்மரதி; ஏவமேவ ஜ்ஞாந்யபி வ்யவஹாரத³ஸாயாம் யதா³
விஷ்யாபி⁴முகோ² ப⁴வதி ததா³ தஸ்ய தத்த்வவிஸ்மரணம் ப⁴வதி,
வ்யவஹாரஸமாப்தௌ புநரபி தத்த்வநிஷ்ட² ஏவ ஸ ப⁴வதி | அத
ஏவோக்தம் பா⁴ஷ்யகாரை: ஸ்ரீப⁴க³வத்பூஜ்யபாதை³ரத்யாஸப்ரகரணே -
“பஸ்வாதி³பி⁴ஸ்சாவிஸேஷாத் | அத: ஸமான: பஸ்வாதி³பி:⁴ புருஷாணம்
ப்ரமாணப்ரமேயவ்யவஹார:” இதி |

2. ஜ்ஞாநிநோ விஷயோபபோ⁴க³காலே஽பி, விஷயே தோ³ஷத³ர்ஸநரூபவிவேகஸ்ய,
விஷயமித்²யாத்வநிஸ்சயபூர்வகவைராக³யஸ்ய, விஷயபோ⁴க³நாம்
பரிணாமே து:³க²பர்யவஸாயித்வாவதா⁴ரணஸ்ய விஷயா நந்த³ஸ்ய
ஸ்வரூபாநந்தா³வ்யதிரிக்த்வநிஸ்சயஸ்ய ச ஜாக்³ரூகத்வாத்,
ஸ்வரூபாநுஸந்தா⁴நரூபஸமாதி⁴ஸத்³ரு³ஸத்வாச்ச “ஸிம்ஹோ
மாணவக:” இதிவத் ஜ்ஞாநிநோ விஷயோபபோ⁴கே³ ஸமாதி⁴த்வோக்திரௌபசாரிகீ |
“த்வம் பரமாநந்த³ஸ்வரூபோ஽ஸி” இதி ப⁴வதா யது³க்தம் ப்ராக்,
தத்³ஹம் ஸம்யக்³ஜாநாமி | “ஜநநமரணாதி³ஸம்ஸாரரூபமஹாது:³க²ம்
காலத்ரயே஽பி த்வயி நாஸ்த்யேவ; அதஸ்தந்நிவ்ரு³த்தயே
தவேச்சா²த்யந்தாஸங்க³தேதி” ப⁴வது³க்தவிஷயே து கஸ்சந ஸம்ஸயோ
ப⁴வதி | யத்³யநூபூ⁴யமாநமித்³ம் ஜநநமரணாதி³து:³க²ம் மயி நாஸ்தி,
தர்ஹி மத்³ந்யம் கமாஸ்ரித்ய தத³வதிஷ்ட²தே இதி த³யயா மே வத்³ போ:⁴ |
ஸம்ஸாரது:³க²ஸ்யாஸ்ரயாந்தராவக³மே ஹி மயி தந்நாஸ்தீதி மம த்³ரு³டா⁴
ப்ரதீதி: ஸ்யாதி³தி ஸிஷ்ய: ப்ரு³ச்ச²தி |

(134)

ந கஸ்யாபி ஸம்ஸாரோஸுதீதி கு³ரோருத்தரம் - ஹே ஸிஷ்ய | ஸ்ரு³ணு மே வசநம், தேந தே ஸர்வஸம்ஸயநிவ்ரு³த்தி: ஸ்யாத் | ஜநநமரணாதி³ஸம்ஸாரது:³க²ம் ந குத்ரசித³ப்யஸ்தி | அநுபூ⁴யமாநமபீத³ம் த்³ரு³ஸ்யம் ஜக³த் காலத்ரயே³பி த்வயி மயி அந்யத்ர வா குத்ரசித³ப்யணுமாத்ரமபி நாஸ்த்யேவ | அத ஏவாஸ்ய ஜக³த்: அத்யந்தநாஸ: ந குத்ரசித³பி ஸம்ப⁴வதி | இதி |

(135)

அஸத: ஸம்ஸாரஸ்ய கத²ம் ப்ரதீதிரிதி ப்ரஸ்ந: - ஹே க்ரு³பாலோ ஸத்³கு³ரோ | ஜநநமரணாதி³ஸம்ஸாரது:³க²ம் மயி வாந்யத்ர வா குத்ரசித³பி ந ஸ்யாச்சேத், கத²ம் தர்ஹி தத்ப்ரத்யக்ஷி⁴வதி | ந ஹ்யத்யந்தாஸத்³வஸ்து கதா³சித³ப்யுபலப்⁴யதே | வந்த⁴யாபுத்ரக³நாரவிந்தா³த்³யஸத்³வஸ்துவத் ஸம்ஸாரோ³ப்யத்யந்தாஸம்ஸ்சேந்ந கதா³சித³ப்யுபலப்⁴யதே, உபலப்⁴யதே து, தஸ்மாஜ்ஜநம்மரணாதி³து:³க²ரூப: ஸம்ஸாரோ நாஸ்தீத்யுக்திர்ந யுஜ்யதே; இதி ஸிஷ்ய: ப்ரு³ச்ச²தி |

(136)

ஸம்ஸாரப்ரதீதிர்மித்²யேதி கு³ரோருத்தரம் - ஜநநமரணாதி³ப்ரவாஹூரூபம் ஜக³த் பரமார்த²த: காலத்ரயே³பி, ப்ரத்யகா³த்மைவ ப்³ரஹ்மேத்யஜ்ஜநதாம் கேவலம் மித்²யாபூ⁴தமவபா⁴ஸதே | யதா² ஸ்வப்நே அநுபூ⁴யமாநபதா³ர்தா:², ஆகாஸே நைல்யம், ரஜ்ஜெள ஸர்பாத³யஸ்ச பரமார்த²த: காலத்ரயே³பி அஸந்தோ³பி மித்²யைவாவபா⁴ஸந்தே, தத்³வஜ்ஜக³த் பரமார்த²தோ³ஸத³பி மித்²யாருபேணாவபா⁴ஸதே |

1. யதா² ரஜ்ஜெள கல்பிதஸர்பஸ்ய வ்யாவஹாரிகஸத்தயாத்யந்தாபா⁴வோ³ஸ்தி, ததா² ப்³ரஹ்மணி கல்பிதஸ்ய ஜக³த்: பாரமார்தி²கஸத்தயாத்யந்தாபா⁴வோ³ஸ்தி | ததா² ச பாரமார்தி²கஸத்தயா ஜக³தோ³த்யந்தாபா⁴வ ஏவ தஸ்ய நித்யநிவ்ரு³த்திரித்யுச்ச்யதே |

2. அர்தே² ஹ்யவித்³யமாநே³பி ஸம்ஸ்ரு³திர்ந நிவர்ததே | த்⁴யாயதோ விஷயாநஸ்ய ஸ்வப்நே³நர்தா²க³மோ யதா² || பா⁴. ப. 3.27.4 ||

அவித்³யமாநோ³ப்யவபா⁴ஸதே த்³வயோ த்⁴யாதூர்தி⁴யா ஸ்வப்நமநோரதௌ² யதா² | தத்கர்ம ஸங்கல்பவிகல்பகம் மநோ பு³தோ⁴ நிருந்த³யாத³ப்யம் தத: ஸ்யாத் || பா⁴. ப. 11.2.38 ||

இதி பா⁴க³வதே ||

(137)

ரஜ்ஜெள ஸர்ப்ரதீதி: கத²மிதி ப்ரஸ்ந: - ரஜ்ஜெள ப்ரதீயமாநஸர்பாத³யோ யதா²
மித²யா ததை²வ ப்ரத்யகா³த்மநி ப்ரதீயமாநஸம்ஸாரது:³க²மபி மித்²யேதி யது³க்தம்,
தத்ர த³ரு³ஷ்டாந்தஜ்ஞாநமந்தரா தா³ர்ஷ்டாந்திகஜ்ஞாநாஸம்ப⁴வாத³ரஜ்ஜெள ஸர்ப:
கத²மவபா⁴ஸத இதி ப்ரத²மதஸ்தாவந்மாம் போ³த⁴யந்து ப⁴வந்த இதி ஸிஷ்யோ
த³ரு³ஷ்டாந்தவிஷயே ப்ரு³ச்ச²தி |

(A. 138-143) ஸிஷ்ய: ஸ்வப்ரஸ்நஸ்யாஸயம் வர்ணயதி-

(138)

க²யாதிசதுஷ்டயம் - ரஜ்ஜுஸர்பஸு³க்திரஜதாதி³ப⁴ரமவிஷயே மதசதுஷ்டயம்
ஸ்ருயதே | தத்ர (1) ஸூந்யவாதீ³ அஸத்க²யாதிமாஹ | (2) கூணிகவிஜ்ஞாநவாதீ³
ஆத்மக²யாதிமாசஷ்டே | (3) நையாயிகா வைஸேஷிகாஸ்சாந்யதா²க²யாதிமாதிஷ்ட²ந்தே
| (4) ஸாங்க²யா: ப்ராபா⁴கராஸ்சாக²யாதிம் வத³ந்தி |

(139)

அஸத்க²யாதி: - தத்ராஸத்க²யாதிமங்க³குர்வதாம் ஸூந்யவாதி³நாமேவமாஸய: -
ரஜ்ஜெள தாவதஸர்போ⁴த்யந்தமஸந் | ததை²வாந்யாத்ராபி (வல்மீகாதா³வபி)
ஸர்போ⁴த்யந்தமஸந்நேவ | ஏவமத்யந்தாஸத: ஸர்பஸ்ய ப்ரதீதீ ரஜ்ஜெள ப⁴வதி
| இமாமேவாஸத்க²யாதிமாஹ: ஸூந்யவாதி³ந: | அத்யந்தாஸத: ஸர்பஸ்ய க²யாதி:
= ஸ்ப²ரணமபி⁴வத³நம் சாஸத்க²யாதிரிதி |

(140)

ஆத்மக²யாதி: - விஜ்ஞாநவாதி³நோ⁴பிராயஸ்து - ரஜ்ஜெள வான்யத்ர வா
பு³த³தே⁴ர்ப³ஹி: குத்ரசித³பி ந ஸர்போ⁴ஸ்தி | ஏவம் ஸகலபதா³ர்தா² அபி ந
பு³த³தே⁴ர்ப³ஹிர்வர்தந்தே | பு³த³தி⁴ரேவ ஸகலபதா³ர்தா²நாமாகாராந் த⁴த்தே
| ஸா ச பு³த³தி:⁴ கூணிகவிஜ்ஞாநஸூபா | ப்ரதிகூணமுத்பத்திவிநாஸஸாலி

யத்³விஜ்ஞாநம் ததே³வ ஸர்பாத்மநா அவபா⁴ஸதே | இயமாத்மக்²யாதிரிதி
வர்ண்யதே | ஆத்மா = கூணிகவிஜ்ஞாநரூபா பு³த்³தி:⁴, தஸ்யா: க்யாதி: =
ஸ்பு²ரணமபி⁴வத³நஞ்சாத்மக்²யாதிரிதி |

(A. 141-142) அந்யதா²க்²யாதி:-

(141)

தத்ர நையாயிகவைஸேஷிகாணம் மதம் - வல்மீகாதெ³ பாரமார்தி²கஸர்போ⁵ஸ்தி
| வ்யவஹிதோ⁵பி ஸ ஸர்பஸ்சகூஷா க்³ரு'ஹ்யதே | சகூஷாக்³ததோ³ஷப³லாத்
வ்யவஹிதோ⁵பி ஸர்ப: புரதஸ்சகூ:ஸந்நிக்கு'ஷ்டோ பா⁴தி | பாரமார்தி²கஸர்பஸ்ய
சகூஷஸ்ச மத்⁴யே குட்³யாதி³ரூபவ்யவதா⁴நஸத்த்வே⁵பி தோ³ஷஸசிவசகூஷா
வ்யவஹிதஸர்போ⁵பி க்³ரு'ஹ்யத ஏவ |

அஸ்தி ப்ரதீத்யவஸரே ந புர ந பஸ்சாத்
ஆஸ்சர்யமேதத³வபா⁴தி ததா²பி விஸ்வம் |
யத்³வா கிமத்³பு⁴தமிவேஹ மஹேந்த³ரஜாலம்
மாயாவிசுலபிதமபி ப்ரதிபா⁴ஸதே ஹி ||

நநு தோ³ஷஸமவதா⁴நேந வஸ்துந: ஸாமர்த்²யஹாநிரேவ த்³ரு'ஸ்யதே, ந வ்ரு'த்³தி:⁴
| யதா² வாதபித்தகபா²தி³தோ³ஷைர்ஜாட²ராக்³நேரஸிதபீதபசநஸக்தி: குண்டி²தா
ப⁴வதி, ததா² திமிராதி³தோ³ஷைஸ்சகூஷ: ஸக்திரபி குண்டி²தைவ ப⁴வேத் |
கிஞ்ச, ததி³ வல்மீகஸ்த:² ஸர்போ தோ³ஷஸிஹதசகூஷா க்³ரு'ஹ்யதே, தர்ஹி
ஸூத்³த⁴நேத்ரேண வ்யவஹிதவஸ்துப்ரத்யகூக்²ம் ந ப⁴வதி, கிந்து து³ஷ்டநேத்ரேணவேதி
வக்தவ்யம் | தஸ்மாத்³தோ³ஷஸஹிதசகூஷ: ஸாமர்த்²யம் வர்த⁴த இத்யத்ர
த்³ரு'ஷ்டாந்தோ நால்தீதி சேத் | நாயம் தோ³ஷ:, த்³ரு'ஷ்டாந்தஸத்³பா⁴வாத் | ததா²
ஹி, பித்தாதி⁴க்யப்ரயுக்தப⁴ஸமகரோகா³பி⁴பூ⁴தஸ்ய கஸ்யசிச்சதுர்கு³ணிதமப்யந்நம்
கூஷதா⁴ம் ஸமயிதும் நாலம் ப⁴வதி | தத்ர பித்ததோ³ஷேண யதா² ஜாட²ராக்³நே:
பாசநஸக்திர்வர்த⁴தே, ததா² சகூஷோ⁵பி தோ³ஷைர்வ்யவஹிதஸர்பாதி³ப்ரத்யகூக்²கரணஸக்தி
இதி வக்தும் யுக்தம் | இத்த²ம் ச வல்மீகாதி³ப்ரதே³ஸாந்தரே ஸ்தி²தஸர்பஸ்ய,
அந்யதா² = ப்ரகாராந்தேண = புரோ⁵வஸ்தி²தரஜ்ஜுதே³ஸே க்யாதி: = ஸ்பு²ரணமபி⁴வத³நம்
ச அந்யதா²க்²யாதிரிதி கத்²யதே |

(142)

அத்ர நவ்யநையாயிகசிந்தாமணிகாரமதம் - தோ³ஷஸஹிதசக்ஷுஷா வல்மீகக³த:
ஸர்போ யதி³ த்³ரு³ஸ்யேத தர்ஹி மத்⁴யஸ்த²பதா³ர்தா²ந்தரத³ர்ஸநமப்பாபத்³யதே |
தஸ்மாத்³வ்யவஹிதம் வஸ்து ந நேத்ரேண க்³ரு³ஹ்யதே | கிந்து து³ஷ்டநேத்ரஸ்ய
ரஜ்ஜூர்ந ஸ்வஸ்வரூபேண பா⁴ஸதே, பா⁴ஸதே து ஸர்பாத்த³யாகாரேண |
தஸ்மாத் ரஜ்ஜோ:, அந்யதா² = ப்ரகாராந்தரேண = ஸர்பாத்த³யாகாரேண க்யாதி: =
ஸ்பு²ரணமபி⁴வத³நம் சாந்யதா²க்யாதிநிதி |

(143)

அக்யாதிமதம், பூர்வோக்தமததர்யக²ண்ட³நம் ச - தத்ரா²க்யாதிவாதி³நோ⁵யமாஸய: -
அஸத்க்யாதிமதரீத்யா யத்³யஸத³பி ப்ரதீயேத தர்ஹி வந்த⁴யாபுத்ரஸஸ்ரு³ங்கா³த³யோ⁵பி
ப்ரதீயேரந் | ததா² ப்ரதீத்யபா⁴வாத³ஸங்க³தமேவாஸத்க்யாதிமதம் | யதி³
க்ஷணிகவிஜ்ஞாநவாதி³மதரீத்யா ப்ரதிக்ஷணமந்யதா²ப⁴வந்தீ பு³த்தி⁴: ஸர்பாத்த³யாகாரதாம்
ப்ராப்நுயாத்ததா³க்ஷணாது³ர்த⁴வம் தஸ்ய ஸர்பஸ்ய ப்ரதீதிர்ந ஸ்யாத் | பரந்து
யாவத்³ப⁴ரமகாலம் ஸர்பப்ரதீதிரநுவர்ததே | தஸ்மாதா³தமக்யாதிமதம்யநுபாதே³யமேவ
|

1. வ்யவஹிதம் வஸ்து ஸு³த⁴நேத்ரேண நோபலப்⁴யதே, கிந்து து³ஷ்டநேத்ரேணோபலப்⁴யத
இத்யுத்திர்லோகவிருத்³தா⁴ |
2. இத³ம் ப்ராசீநமதம் | அஸ்மிந்மதே தே³ஸாந்தரஸ்த²வஸ்துநோ
தே³ஸாந்தரே பா⁴நமேவ ப⁴ராந்திரித்யுச்ச்யதே |
ஸித்³தா⁴ந்தோக்தார்²தா²யாஸஜ்ஞாநாத்⁴யாஸரூப⁴ராந்திர்நாஸ்மிந் மதே⁵ப்யுபக³ம்யதே
|
3. சிந்தாமணிகாரமதே ஏகஸ்ய வஸ்துநோ ரூபாந்தரேண பா⁴ஸமாநதா
ப⁴ராந்திரிதி கத்²யதே | அயமேவ ஜ்ஞாநாத்⁴யாஸ: |
4. தோ³ஷப³லாத³ட்டஸ்த²ரஜதம் யதி³ ஸுக்³தௌ ப⁴ராந்திதே³ஸே
பா⁴ஸேத, ததா³ ஆபணம் தத்ஸ்த²ஸுவர்ணாதி³நிகி²லம் வஸ்து
தோ³ஷவஸாது³பலப்⁴யதே | ந சைவமுபலப்⁴யதே | அந்யதா²க்யாதே:
ப்ரத²ம: ப்ரகார: சிந்தாமணிகாரமதேந க²ண்டி³த: |
சிந்தாமணிகாரப்ரத³ர்ஸிதாந்யதா²க்யாதிப்ரகாரோ⁵ப்யஸங்க³த ஏவ |
“ஜ்ஞேயாதீ⁴நம் ஜ்ஞாநம்” இதி ஹி ப்ரஸித்³தி⁴: | அத்ர து ஜ்ஞேயா
ரஜ்ஜூ:, ஜ்ஞாநம் து ஸர்பவிஷயகமிதி ஸுதராம் விருத்³த⁴முச்ச்யதே |

தஸ்மாச்சிந்தாமணிகாராபி⁴மதாந்யதா²க்²யாதேராத³ராந்³ஹத்வாத், அக்²யாதிரேவ
 ஸரணமிதி ஸாங்க்²யா: ப்ராபா⁴கராஸ்சாஹு: |
 அக்²யாதிமதம் - ரஜ்ஜேள ஸர்பாதி³ப்⁴ரமத³ஸாயாம் நேத்ரம் ஸ்வவ்ரு²த்தித்³வாரா
 ரஜ்ஜ்வா ஸஹ ஸம்யுஜ்ய “அயம்” இதி ரஜ்ஜே: ஸாமாந்யஜ்ஞாநம் ஜநயதி |
 ததா³ ஸர்பஸ்மரணம் ச ஜாயதே | தத: “அயம் ஸர்ப:” இதி ஜ்ஞாநம் ஜாயதே
 | தத்ர க்³ரஹணஸ்மரணாத்மகஜ்ஞாநத்³வ்யமஸ்தி | “அயம்” இதி ரஜ்ஜே:
 ஸாமாந்யாம்ஸப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநம் | “ஸர்ப:” இதி து பூர்வாநுபூ⁴தஸர்பஸ்ய
 ஸ்மரணரூபமபரம் ஜ்ஞாநம் | இத்த²ம் “அயம் ஸர்ப:” இத்தயத்ர ஜ்ஞாநத்³வ்யமஸ்தி |
 அத்ர “அயம்” இதி ரஜ்ஜே: ஸாமாந்யாம்ஸஜ்ஞாநஸ்ய பூர்வாநுபூ⁴தஸர்பஸ்மரணரூபஜ்ஞாநஸ்ய
 ச பரமார்த²த்வே⁵பி ப⁴யரூபப்ரமாத்ரு³தோ³ஷேண திமிரூபப்ரமாணதோ³ஷேண ச, மம
 ஜ்ஞாநத்³வ்யமபூ⁴த் தத்ரைகம் ரஜ்ஜுஸாமாந்யாம்ஸப்ரத்யக்ஷம் ஸர்பஸ்மரணரூபஜ்ஞாநமபரமித்
 விவேக: புருஷஸ்ய நோத்பத்³யதே | ஏதஜ்ஜ்ஞாநத்³வ்யாவிவேக ஏவ ப்⁴ரம இதி
 ஸாங்க்²யா: ப்ராபா⁴கராஸ்ச வத்³நதி | ப்⁴ரமோத்பத்திஸ்த²லே ச ஸரவத்ரைவமேவ
 போ³த்³யமிதி சாஹு: | ஏவம் ரஜ்ஜ்வாதே³ ஸர்பாதி³ப்⁴ரமோத்பத்திவிஷயே
 மதசதுஷ்டயம் பூர்வோக்தப்ரகாரேண ஸ்ரூயதே | தத்ர ப⁴வத்³பி⁴மதமுத்தமம் மதம்
 யத், தத்³ப⁴வது³பதே³ஸாத்³விஜிஜ்ஞாஸே இதி தத்த்வத்³ரு³ஷ்ட: ப்ரு³ச்ச²தி |

(A. 144-145) அக்²யாதிமதக்²ண்ட³நம்-

(144)

ப⁴யபலாயநாத்³யநுபபத்த்யா ரஜ்ஜேள ஸர்பாநுப⁴வோ வாச்ய:ஹே ஸோம்ய
 | ப்⁴ரமஸ்த²லே அஸுதக்²யாதி:, ஆத்மக்²யாதி:, அந்யதா²க்²யாதி:, அக்²யாதி:
 இத்யேதந்மசதுஷ்டயமபி யுக்திவிரஹிதம் | பூர்வோக்தமதசதுஷ்டயவிலக்ஷணமநிர்வசநீயக்²ய
 மதாந்தரமஸ்தி பஞ்சமம்; ததே³வோபாதே³யம் | பூர்வோக்தாஸுதக்²யாத்யாதி³ம1.
 பூர்வோக்தமதசதுஷ்டயாதிரித்தம் “ஸுதக்²யாதி:” இதி பஞ்சமம் பூர்வபக்ஷமதமஸ்தி
 | தந்மதரீத்யா, ஸூக்தௌ ஸூக்த்யவயவை: ஸஹ ரஜதாவயவோ⁵பி ஸதா³ வர்ததே
 | ஸூக்த்யவயவவத்³ரஜதாவயவோ⁵பி ஸத்ய:, ந மித்²யா | யதா² ஸூக்தௌ
 து³ஷ்டநேத்ரேந்த்³ரியஸம்ப்ரயோக³வஸாத்³ஸித்³தா⁴ந்தே⁵வித்³யாபரிணாமரூபாநிர்வசநீயரஜதம்
 தத்காலே ஜாயதே, ததா²த்ர மதே து³ஷ்டநேத்ரேந்த்³ரியஸம்ப்ரயோக³வஸாத்³ரஜதாவயவே⁴ய:
 ஸத்யரஜதமபி ஸூக்தௌ ஜாயதே | ஸித்³தா⁴ந்தே⁵ அதி³ஷ்டா²நஸா³க்ஷாத்காராத்³நிர்வசநீயரஜ
 அத்ர மதே ஸூக்திஜ்ஞாநாத்³ ஸத்யரஜதமபி ஸ்வாவயவேஷு லீயத இதி

வத³ந்தி | இத்³மபி மதம் ஹேயமேவ | ஸூக்திரஜதத்³ருஷ்டாந்தேந ஹி
 ப்ரபஞ்சமித்²யாத்வாநுமிதிர்ஜாயதே | ஸத்க்²யாதிவாதே³ து ஸூக்திரஜதஸ்ய
 ஸத்யத்வாத் தத்³த்³ருஷ்டாந்தேந ந ப்ரபஞ்சமித்²யாத்வம் ஸாத⁴யிதும் ஸக்யதே
 | ஏதந்மதக்²ண்ட³நபயுக்த்யந்தராணி பா³லாநாம் து³ர்போ³த⁴த்வாந்நேஹ
 லிக்யந்தே | தத்ரயம் நோபாதே³யமித்யக்²யாதிவாதி³நா த³ர்ஸித:: அக்²யாதிமதமபி
 நோபாதா³நமர்ஹதீதி ப்ரத³ர்ஸ்யதே⁵து⁴நா | அக்²யாதிமதா³த்யா “அயம் ஸர்ப:” இதி
 ஜ்ஞானே “அயம்” இதி ரஜ்ஜ்வாத்மகாதி⁴ஷ்டா²நஸாமாந்யாம்ஸப்ரத்யக்ஷஜ்ஞானம்
 | “ஸர்ப:” இதி த்வந்யத்ர பூர்வத்³ருஷ்டஸர்பஸ்ய ஸ்மரணாத்மகஜ்ஞானமிதி
 ஸ்தி²தி: | தத்ர பூர்வத்³ருஷ்டஸர்பஸ்மரணமேவாங்க்³க்ரு²த்ய புரோவர்திரஜ்ஜெள
 ஸர்பஜ்ஞானாநாநங்க்³காரே, புரோ⁵வஸ்தி²தரஜ்ஜும் த்³ருஷ்ட்வா புருஷோ பீ⁴த்யா
 ந பலாயேத, ரஜ்ஜும் த்³ருஷ்ட்வா புருஷ: பலாயத இதி து ஸர்வஜநீநம் |
 தஸ்மாत्புரோ⁵வஸ்தி²தரஜ்ஜ்வாமேவ ஸர்ப: ப்ரத்யக்ஷதயா பா⁴ஸதே இதி, ந
 து பூர்வத்³ருஷ்டஸர்பஸ்மரணமாத்ரமிதி ச வாச்யம் | அந்யதா² ரஜ்ஜெள
 ஸர்பஜ்ஞானாநாபா⁴வேந புருஷஸ்ய பலாயநாதி³ நோபபத்³யேத |

(145)

பா³த⁴ஜ்ஞானப³லாத³பி ரஜ்ஜெள ஸர்பாநுப⁴வோ வாச்ய: - கிஞ்ச ரஜ்ஜுயாதா²த்யம்யஜ்ஞானாநாந்தர
 “மம மித்²யாஸர்போ ரஜ்ஜ்வாமபா⁴த்” இதி பா³த⁴ருபாநுப⁴வப³லாத³பி புருஷஸ்ய
 ரஜ்ஜுவேவ ஸர்ப: ஸ்வரூபத: ப்ரதீத:, ந து பூர்வாநுப⁴தஸர்பஸ்மரணமாத்ரமப⁴வதி³தி
 வக்தவ்யம் ப⁴வதி | அபி ச “அயம் ஸர்ப:” இத்யத்ர ஜாயமாநம் ஜ்ஞானமேகமேவ, ந
 து ஜ்ஞானத்³வ்யம் | ந ஹ்யேகஸ்மிந் க்ஷணே ஏகாந்த:கரணவ்ரு²த்தித்வேந ஸ்மரண-
 த்மகமநுப⁴வாத்மகம் ச ஜ்ஞானத்³வ்யம் ஜாயேத | தஸ்மாத்³க்²யாதிமதமப்யஸங்க்³தத்வாத்³நுப⁴
 | பூர்வோக்தமதசதுஷ்டயலக்ஷணம் தத்க்²ண்ட³நாதி³கம் ச விவரணஸ்வாராஜ்யஸித்³த்⁴யாதி³
 விஸ்தரதோ வர்ணிதம் | தேஷாம் மதாநாம் ஸ்வரூபமாத்ரஜ்ஜ்ஞானஸூநாம்
 ஜ்ஞானஸௌகர்யார்த்²ம் தத் ஸங்க்ஷிப்யோக்தமத்ர |

(A. 146-149) ஸித்³தா⁴ந்திநோ⁵நிர்வசநீயக்²யாதிநிரூபணம்-

(146)

அநிர்வசநீயக்²யாதிஸக்ஷணம் - அந்த:கரணவ்ரு²த்திஸ்சக்ஷுராதி³கரணத்³வாரா
 ப³ஹிர்நிர்³க்த்ய விஷயஸமாநாகாரா ப⁴வதி | தயா வ்ரு²த்த்யா விஷயாவரணப⁴ங்கே³

ஸதி விஷய உபலப்யதே | தஸ்யா வ்ருத்தே: ஸௌராத்த்யாலோகோ⁵பி ஸாத⁴கோ
 ப⁴வதி | ஆலோகம் விநா பதா³ர்தோ² ந ப்ரகாஸதே, தஸ்மாதா³லோக: ஸஹகா⁴; இதி
 க்ரம: | ரஜ்ஜ்வாதௌ³ ஸர்பாதி³ப⁴ரமோத்பத்தி³ஸாயாமந்த:கரணவ்ருத்தி³ஸ்கூ³ர்த³வாரா
 ப³ஹிர்நிர்³க்ய ரஜ்ஜ்வா ஸஹ ஸம்யஜ்யதே | ததா²பி ஸா தமாதி³தோ³ஷை:
 ப்ரதிப³த்தா⁴ ஸதீ ந ரஜ்ஜு¹. தம:ஸப்³தே³ந மந்தா³ந்த⁴காரோ க்³ரு³ஹ்யதே |
 ததா² ஹி, ப்ரௌட⁴ப்ரகாஸே ரஜ்ஜ்வாத்யதி⁴ஷ்டா²நஸ்ய விஸேஷாம்ஸாஜ்ஞாநம்
 ந ஜாயேத | கா³ட⁴தமஸி அதி⁴ஷ்டா²நஸ்ய ஸாமாந்யாம்ஸஜ்ஞாநமி ந ஜாயேத
 | அதி⁴ஷ்டா²நஸ்ய ஸாமாந்யாம்ஸஜ்ஞாநம், விஸேஷாம்ஸாஜ்ஞாநம் ச விநா
 அத்யாஸோ நைவ ஜாயேதேதி த்³விதீயதரங்கே³ (67) ஆவர்தே⁵பி⁴ஹிதம் |
 மந்தா³ந்த⁴காரே அதி⁴ஷ்டா²நஸாமாந்யாம்ஸஜ்ஞாநதத்³விஸேஷாம்ஸாஜ்ஞாநயோ:
 ஸம்ப⁴வாத்ம:ஸப்³தே³ந மந்தா³ந்த⁴காரக்³ரஹணமேவ ந்யாய்யம் | நேத்ரமாந்த³யருபதிமிர்தோ²
 தம:ஸப்³தே³ந க்³ரு³ஹ்யதே | ஆதி³ஸப்³தே³ந காசகாமலாதி³நேத்ரோகா³ஸ்ச
 க்³ரு³ஹ்யந்தே | ஸமாநாகாரா ப⁴வதி | ததோ ந ரஜ்ஜோராவரணப⁴ங்கோ³
 ஜாயதே | இத்த²மாவரணப⁴ஞ்ஜகவ்ருத்தி³ஸம்ஸர்கே³ ஸத்யபி யதா³ தோ³ஷை:
 ரஜ்ஜ்வாமாவரணப⁴ங்கோ³ ந ஜாயதே ததா³ அதி⁴ஷ்டா²நபூ⁴தரஜ்ஜ்வவச்சி²ந்நசைதந்யநிஷ்டா²
 கஸ்சந விக்ஷேபோ ஜாயதே | ததா³ ஸாவித்³யா ஸர்பாகாரேண பரிணமதே | ஸ
 சாவித்³யாகார்யபூ⁴த: ஸர்போ யதி³ ஸந் ஸ்யாத், ந ஸ ரஜ்ஜு³ஸாக்ஷாத்காரேண
 நிவர்தேத; நிவ்ருத்தி³ஸாநூபூ⁴யதே | தஸ்மாந்நைவ ஸந் ஸ ஸர்ப: |
 அத்யந்தாஸம்ஸேத்ஸ்யாத்ஸ ஸர்போ வந்த்யாபுத்ராதி³வந்நோபலப⁴யேத,
 உபலப்யதே து | தஸ்மாந்நாப்யஸந் ஸ ஸர்ப: | கிந்து ஸத³ஸத்³விலக்ஷணே⁵நிர்வசநீய:
 | ஏவமேவ ஸூக்த்யாத³யதி⁴கரணேஷ்வபி ஆரோபிதரஜதாத³யஸ்தாத்காலிகதயா
 அநிர்வசநீயதயோத்பந்நா: ஸந்த: ப்ரதிபா⁴ந்தி | அஸ்யநிர்வசநீயஸ்ய ஸர்பாதே:³
 க்யாதி: = ப்ரஸித்³தி:⁴ = ப்ரதீதி: = ஸ்பு²ரணமபி⁴வத்³நஞ்சாநிர்வசநீயக்யாதிரித்யுச்யதே
 |

(147)

ப⁴ரமஸ்த²லே ஸர்பஜ்ஞாநமப்யவித்³யாபரிணம:; ஸர்பதஜ்ஜ்ஞாநயோர்யுக³பதே³வோத்பத்திலயெ
 ஸர்ப: ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யஸ்ச - யதா² ஸர்பாதி³ரவித்³யாபரிணமஸ்ததா² தாத்³ரு³ஸஸர்பாதி³ஜ்ஞாநந
 ஏவ, ந த்வந்த:கரணபரிணம: | அத ஏவாதி⁴ஷ்டா²நரஜ்ஜ்வாதி³ஸாக்ஷாத்காரேண
 ஆரோபிதஸர்பா- தி³ரிவாரோபிதஸர்பாதி³ஜ்ஞாநமி பி³த்த⁴யதே | தஸ்யாந்த:கரணபரிணமத்வே
 து ந ப³தோ⁴ யுஜ்யதே | அத: ஆரோபிதஸர்பாதி³வத் தஜ்ஜ்ஞாநமப்யவித்³யாகார்யத்வாத்
 ஸத³ஸத்³விலக்ஷணமநிர்வசநீயம் ப⁴வதி | அபி த்வயம் விஸேஷ: - ப்ராதிபா⁴ஸிகஸர்பாதி:³

ரஜ்ஜ்வாத்³புபஹிதாதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யஸ்த²தமோக்³ணப்ரதா⁴நாவித்³யாம்ஸபரிணம:
 | தத்³விஷயகவ்ரு'த்திஜ்ஞாநந்து இத³மாகாரவ்ரு'த்த்யபி⁴வ்யஞ்ஜகஸாக்ஷிசைதந்யஸ்த²ஸுத்த²
 இதி விவேக: | ரஜ்ஜ்வாத்³புபஹிதசைதந்யஸ்தா²வித்³யா யதா³ ஸர்பாத்³யாகாரேண
 பரிணமதே, ததை³வ தத்³வ்ரு'த்த்யுபஹிதஸாக்ஷிசைதந்யஸ்தா²ப்யவித்³யா
 ஸர்பாதி³ஜ்ஞாநாகாரேண பரிணமதே | யேந காரணேந ரஜ்ஜ்வாத்³புபஹிதசைதந்யஸ்தா²வித்³யா
 க்ஷோபோ⁴ ஜாயதே தேநைவ காரணேந ஸாக்ஷிசைதந்யஸ்தா²வித்³யாயாமபி
 க்ஷோபோ⁴ ஜாயதே | தஸ்மாத்த்³புரமஸ்த²லே ஸர்பாதி³1. நநு ஸத்³விலக்ஷணமஸத்
 | அத: ஸத்³விலக்ஷணஸ்யாநிர்வசநீயஸ்யஸத்³விலக்ஷணத்வோக்திர்விருத்³யதே
 | ததா²ஸதோ விலக்ஷணம் ஸதே³வ | அதோ⁵ஸதோ விலக்ஷணஸ்யாநிர்வசநீயஸ்ய
 ஸத்³விலக்ஷணத்வோக்திரப்யஸங்க³தைவ | தஸ்மாத்தஸத்³ஸத்³விலக்ஷணத்ரு'தீயபதா³ர்த²ஸ்
 ஶாப்³த⁴போ³த⁴ ஏவ நோதே³ஷ்யதீதி சேநந | த்ரிகாலாபா³த்யத்வஸ்யைவ
 ஸத்த்வாத், தத்³விலக்ஷணமித்யஸ்ய காலத்ரயே⁵பி பா³த்யமித்யர்த:² ஸித்³த்யதி
 | நி:ஸ்வருபவந்த்யாபுத்ராதி³ அஸதி³த்யுச்யதே | ததோ விலக்ஷணமித்யஸ்ய
 ஸ்வருபவதி³த்யர்த:² | தஸ்மாத்த்³பா³த்யத்வே ஸதி ஸ்வருபவத்த்வமநிர்வசநீயபத³ஸ்யார்த:²
 | ததா²ச ரஜ்ஜுஸர்பாதி³ரிவ ப்ரபஞ்சஸ்யப்யநிர்வசநீயதயைவ பா⁴நம் வேதா³ந்தநிபுணநாம்
 ப⁴வதி | 2. உபாதா³நஸ்ய கார்யாபி⁴முக²த்வம் க்ஷோப:⁴ | விஷயாஸ்தஜ்ஜ்ஞாநாநி ச
 யுக³பதே³வோத்³பத்³யந்தே, ரஜ்ஜ்வாத்³யதி⁴ஷ்டா²நஸாக்ஷாத்த்காரேண யுக³பதே³வ
 ப்ரஸீயந்தே ச | இத்த²ம் ச ப்⁴ரமஸ்த²லே பா³ஹ்யசைதந்யஸ்தா²வித்³யாம்ஸ:
 ஸர்பாதி³விஷயோபாதா³நாகாரணம் ப⁴வதி | அந்த:ஸாக்ஷிசைதந்யஸ்தா²வித்³யாம்ஸ:
 ஸர்பாதி³விஷயகஜ்ஞாநருபவ்ரு'த்த்யுபாதா³நாகாரணம் ப⁴வதி | ஸ்வப்நே
 த்வந்த:ஸாக்ஷயாஸ்ரயாவித்³யாக³ததமோக்³ணம்ஸோ விஷயாகாரேண பரிணமதே,
 தாத்³ரு'ஸாவித்³யாக³தஸத்த்வக்³ணம்ஸஸ்தஜ்ஜ்ஞாநாகாரேண பரிணமதே | அத
 ஏவ ஸ்வப்நே⁵ந்த:ஸ்தா²வித்³யைவ விஷயதஜ்ஜ்ஞாநயோருப⁴யோருபாதா³நாகாரணம்
 ப⁴வதி | அநேநைவ ஹேதுநா பா³ஹ்யரஜ்ஜுஸர்பாத³ய: ஆந்தரஸ்வாப்நிகபதா³ர்த²ஸ்ச
 ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யா இத்யுச்யந்தே | அவித்³யாவ்ரு'த்தித்³வாரா யத்³யத் ஸாக்ஷ
 ப்ரகாஸ்யதி தத்தத் ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யமித்யுச்யதே |

(148)

ரஜ்ஜுஸர்ப: தஜ்ஜ்ஞாநம் சாவித்³யாயா: பரிணமஸ்சேதநஸ்ய விவர்தஸ்ச -
 அநிர்வசநீயரஜ்ஜுஸர்பாதி³ஸ்தஜ்ஜ்ஞாநம் ச ப்⁴ரம இதி அத்யாஸ இதி சோச்யதே
 | அயம் ச ப்⁴ரமோ⁵வித்³யாயா: பரிணமஸ்சைதந்யஸ்ய விவர்தஸ்ச ப⁴வதி |
 உபாதா³நாகாரணமஸ்வபா⁴வகோ⁵ந்யதா²பா⁴வ: பரிணம:, அதி⁴ஷ்டா²நவிஷமஸ்வபா⁴வகோ⁵

விவர்த இதி ச விவேக: | உபாதா³நகாரணமவித்³யா, ஸ சாநிர்வசநீயா | ததா² ரஜ்ஜுஸர்பாதி³ தஜ்ஜ்ஞாநஞ்சாநிர்வசநீயமேவ | தஸ்மாத்³ரஜ்ஜுஸர்பாதி³ தஜ்ஜ்ஞாநஞ்சாவித்³யாஸமஸ்வபா⁴வகதத்³ந்யதா²பா⁴வருபத்வாத்³வித்³யாபரிணாமோ ப⁴வதி | ரஜ்ஜுவாத்³யவச்சி²ந்நாதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யம் து ஸத்ஸ்வருபமாஸ்தே | ரஜ்ஜுஸர்பாதி³ தஜ்ஜ்ஞாநம் ஹி ஸத்³விலக்ஷணம் ப⁴வதி | தஸ்மாத்³ரஜ்ஜுஸர்பாதி³ தஜ்ஜ்ஞாநம் ச ஸ்வாதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யாத்³விருத்³த⁴ஸ்வபா⁴வகதத்³ந்யதா²பா⁴வருபத்வாச்சை ப⁴வதி | ததோ ரஜ்ஜுஸர்பாதி³ தஜ்ஜ்ஞாநஞ்சாவித்³யாபரிணாம:, சைதந்யஸ்ய விவர்தஸ்சேதி ஸித்³த⁴ம் |

(149)

ரஜ்ஜுஸர்பதஜ்ஜ்ஞாநயோ: க்ரமேண ரஜ்ஜுஹிதசைதந்யமந்த:கரணேபஹிதசைதந்யம் சாதி⁴ஷ்டா²நம் | ரஜ்ஜுதத்த்வஜ்ஞாநம் தயோர்நிவர்³தகம்மித்²யாபூ⁴தஸர்பாத்³யதி⁴ஷ்டா²நம் ரஜ்ஜ்வாத்³யுபஹிதசைதந்யமேவ, ந து ரஜ்ஜ்வாத்³யசேதநம்; ரஜ்ஜ்வாதே³ரபி ஸர்பாதி³வத்கல்பிதத்வாத் | ந ஹ்யேகம் கல்பிதம் வஸ்து கல்பிதவஸ்த்வந்தரஸ்யா தி⁴ஷ்டா²நம் ப⁴வேத் | அதோ ரஜ்ஜ்வாத்³யுபஹிதசைதந்யமேவ ஸர்பாத்³யதி⁴ஷ்டா²நம், ந ரஜ்ஜ்வாத்³யசேதநம் | ரஜ்ஜுவிலிரிஷ்டசைதந்யஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நத்வாங்க்³காரே, உப⁴யோ: ரஜ்ஜோஸ்சைதந்யஸ்ய சாதி⁴ஷ்டா²நத்வம் ப⁴வேத் | ததர ரஜ்ஜோரதி⁴ஷ்டா²நத்வஸ்ய பா³தி⁴தத்வாத், ரஜ்ஜுஹிதசைதந்யமேவாதி⁴ஷ்டா²நம் ந து ரஜ்ஜுவிலிரிஷ்டசைதந்யம் | ததா² ஸர்பாதி³ஜ்ஞாநஸ்யாபி ஸாக்ஷிசைத¹. உதா³ஹரணம் - யதா² க⁴டம் ப்ரதி ம்ரு³து³பாதா³நகாரணம் | குலாலாதி³ர்நிமித்தகாரணம் | ந்யமேவாதி⁴ஷ்டா²நம் | இத்த²ம் ஸர்வத்ர ப்⁴ரமஸ்த²லே விஷயஸ்ய தஜ்ஜ்ஞாநஸ்ய சோபாதி⁴பே⁴தா³தி⁴ஷ்டா²நம் பி⁴த்³யதே, நத்வேகம் | விஸேஷருபேண ரஜ்ஜோரஜ்ஞாநம் யதா²வித்³யாயாம் க்ஷோபோ⁴த்³பாத³நத்³வாரா ஸர்பாதே³ஸ்தஜ்ஜ்ஞாநஸ்ய ச காரணம் ததா² விஸேஷருபேண ரஜ்ஜுஜ்ஞாநம் தது³ப⁴யோர்நிவ்ரு³த்திகாரணம் ப⁴வதி |

(A. 150-159) அத்ராக்ஷேபஸமாதா⁴நாநி-

(150)

ரஜ்ஜுஜ்ஞாநேந ஸர்பநிவ்ரு³த்திர்ந ஸ்யாதி³த்யாக்ஷேப: - நநு
ரஜ்ஜ்வாதி³ஜ்ஞாநேந ந ஸர்பாதி³ர்நிவர்³தேத | மித்²யாவஸ்துநோ யத்³தி⁴ஷ்டா²நம்,
தஜ்ஜ்ஞாநேநைவ

மித்²யாவஸ்து நிவர்³தேதேத்யத்³வைதஸித்³தா⁴ந்த: | மித்²யாபூ⁴தஸர்பாத்³யதி⁴ஷ்டா²நம்
து ரஜ்ஜ்வாத்³யுபஹிதசைதந்யமேவ, ந ரஜ்ஜ்வாதி³ரிதி ப்ராக்³பி⁴ஹிதம் |
தஸ்மாத்³ரஜ்ஜ்வாதி³ஜ்ஞாநேந ந ஸர்பாதி³நிவ்ரு³த்திர்ப⁴வேதி³தி சேத்-

(151)

ரஜ்ஜுஜ்ஞாநமேவ ஸர்பாத்³யதி⁴ஷ்டா²நஜ்ஞாநம் ப⁴வதீதி ஸமாதி:⁴- அத்ரோச்யதே
- ரஜ்ஜ்வாதி³ஜட³பதா³ர்த³விஷயகஜ்ஞாநமந்த:கரணவ்ரு³த்திரூபம் | வ்ரு³த்தேஸ்து
ப்ரயோஜநமாவரணப⁴ங்க:³ | இத்³ஞ்சாவரணமஜ்ஞாநஸ்ய ஸக்தி: | யஸ்மாதா³வரணம்
ஜட³மநாஸ்ரித்ய தத்³தி⁴ஷ்டா²நசைதந்யமேவாஸ்ரயதி, தஸ்மாத்³ந்த:கரணவ்ரு³த்த்யா
ரஜ்ஜ்வாதி³விஷயாகாராபந்யா ரஜ்ஜ்வாத்³யவச்சி²ந்நசைதந்யாவரணமேவ ப⁴ஜ்யதே
| வ்ரு³த்திஸ்த²சிதா³பா⁴ஸஸ்து ரஜ்ஜுமாத்ரம் ப்ரகாஸயதி | சைதந்யஸ்ய
ஸ்வயம்ப்ரகாஸரூபத்வாத்³ப்ரகாஸாய நாபா⁴ஸ உபயுஜ்யதே | அயமர்தோ²
விஸ்தரத: உபரிஷ்டாத்³ஸ்மிந்நேவ தரங்கே³ கத²யிஷ்யதே | இத்த²ம் சிதா³பா⁴ஸவிஸிஷ்டாந்த
கேவலவ்ரு³த்திரூபம்ஸஸ்சைதந்யநிஷ்டா²வரணம் நாஸயதி, சிதா³பா⁴ஸரூபம்ஸஸ்து
ரஜ்ஜும் ப்ரகாஸயதீதி ப்ரயோஜநத்³வயம் ஸித்³த்⁴யதி | தஸ்மாத்³வ்ரு³த்திஜ்ஞாநஸ்ய
ந கேவலஜடா³த்மகரஜ்ஜு³விஷயீப⁴வதி | கிந்த்வதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யேந ஸஹிதா
ரஜ்ஜு: சிதா³பா⁴ஸஸஹிவ்ரு³த்தேர்³விஷயீப⁴வதி | அத ஏவ ஸித்³தா⁴ந்தக்³ரந்தே²
“அந்த:கரணஜந்யவ்ரு³த்திஜ்ஞாநம் அக்²ண்ட³ம் ப்ரஹ்ம விஷயீகரோதி”
இத்யபி⁴ஹிதம் | இத்த²ம் யதோ ரஜ்ஜுஜ்ஞாநேந ப⁴க்³நாவரணம் ஸத்
ஸர்பாத்³யதி⁴ஷ்டா²நரஜ்ஜ்வாத்³யவச்சி²ந்நசைதந்யம் ஸ்வயமேவ ப்ரகாஸதே,
ததோ ரஜ்ஜுஜ்ஞாநமேவ ஸர்பாத்³யதி⁴ஷ்டா²நஜ்ஞாநரூபமபி ப⁴வதி | ததஸ்ச
ரஜ்ஜுஜ்ஞாநேந ஸர்பாதி³நிவ்ரு³த்திர்யுஜ்யத ஏவ |

(152)

ரஜ்ஜுஜ்ஞாநேந ஸர்பஜ்ஞாநம் ந நிவர்³தேதேத்யாக்ஷேப: - நநூக்தப்ரகாரேண
ரஜ்ஜுஜ்ஞாநேந ஸர்பே நிவ்ரு³த்தே³பி ஸர்பவிஷயகஜ்ஞாநம் நைவ நிவர்³தேத |
ஸர்பஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நம் ரஜ்ஜ்வவச்சி²ந்நசைதந்யம், ஸர்பஜ்ஞாநஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நம்
து ஸாக்ஷிசைதந்யமிதி பே⁴த:³ | உக்தரீத்யா து ரஜ்ஜுஸாக்ஷாத்³காரேண
ரஜ்ஜ்வவச்சி²ந்நசைதந்யமேவ ப்ரகாஸேத, ந ஸாக்ஷிசைதந்யம் | அதோ ரஜ்ஜுஜ்ஞாநே
உத்பந்நே³பி ஸர்பஜ்ஞாநாதி⁴ஷ்டா²நஸாக்ஷிசைதந்யம் நைவ ஜ்ஞாயதே | அஜ்ஞாதே
சாதி⁴ஷ்டா²நே ததா³ரோபிதநிவ்ரு³த்திர்ந த்³ரு³ஷ்டா, கிந்து ஜ்ஞாதே ஏவாதி⁴ஷ்டா²நே

தஸ்மா³ரஜ்ஜு²ஞா¹நே¹ந ஸர்பஜ்ஞா¹நஸ்ய நிவ்ரு¹த்தி¹ர்நோ¹பப¹த்ய¹த இ¹தி சே¹த்

(A. 153-155) ஸர்பா⁴பா⁴வாத்¹ஸர்பஜ்ஞா¹நஸ்ய காரணே¹ லயரூ¹பநி¹வ்ரு¹த்தி¹ரி¹தி
ஸமா¹தி¹:⁴-

(153)

ஸர்பா⁴பா⁴வாத்¹ஸர்பஜ்ஞா¹நா⁴பா⁴வ: - அத்ரோ¹ச்ய¹தே | விஷயா¹தீ¹நம் ஹி ஜ்ஞா¹நம் ப¹வதி
| ரஜ்ஜு¹ஸாக்ஷா¹த்காரே¹ணோ¹க்தரீ¹த்யா ரஜ்ஜ்வ¹வச்சி¹ந்நசை¹தந்யாரோ¹பி¹தஸர்பரூ¹பவி¹ஷய¹நி¹வ்ரு¹த்
ஸர்பஜ்ஞா¹நம¹பி ஸ்வ¹விஷயா¹பா⁴வா¹ந்நி¹வர்த¹த ஏ¹வ |

(154)

ஸாக்ஷி¹ஜ்ஞா¹நம¹ந்தரா ஸர்பஜ்ஞா¹நம் ந நிவர்தே¹தே¹த்யாக்ஷே¹ப: - நநு¹ கத²ம¹தி¹ஷ்டா²நஜ்ஞா¹நம¹ந்த
ததா³ரோ¹பி¹த¹ப¹ரமோ¹ நிவர்தே¹த | ஸர்பஜ்ஞா¹நம¹பி கல்¹பி¹தம் | தஸ்ய ஹ்ய¹தி¹ஷ்டா²நம்
ஸாக்ஷி¹சை¹தந்யம் | தஜ்ஜ்ஞா¹நம¹ந்தரா தத்ர கல்¹பி¹தஸர்பஜ்ஞா¹நம் ந நிவர்தே¹தே¹தி
சே¹த்-

(155)

ஸாக்ஷி¹ஜ்ஞா¹நம¹ந்தரா¹பி ஸர்பஜ்ஞா¹நம் நிவர்தே¹தே¹தி ஸமாதா¹நம¹த்ரா¹ப்ய¹ச்ய¹தே
| நிவ்ரு¹த்தி¹ர்¹தி¹வி¹தி¹ - ஆ¹த்ய¹ந்திக¹நி¹வ்ரு¹த்தி¹:, காரண¹த்ம¹நாவ¹ஸ்தி¹தி¹ரூ¹பா
நி¹வ்ரு¹த்தி¹ர்¹சே¹தி | ஸ்வகாரணே¹ந ஸஹை¹வ கார்ய¹ஸ்ய நிவ்ரு¹த்திரா¹த்ய¹ந்திகீ
நி¹வ்ரு¹த்திரி¹த்ய¹ச்ய¹தே | கல்¹பி¹தவ¹ஸ்தூ¹நாம் ஸர்வே¹ஷாம் காரணம் து¹ தத³தி¹ஷ்டா²நசை¹தந்யா¹
| தஸ்மா³தி¹ஷ்டா²நசை¹தந்யா¹பரோ¹க்ஷஜ்ஞா¹நே¹நை¹வா¹ஜ்ஞா¹நம் த¹த்கார்ய¹ஞ¹ச
ஸர்வ¹மாரோ¹பி¹தம் நி:ஸே¹ஷம் நிவர்தே¹த | கார்ய¹ஸ்ய காரணே¹ லயரூ¹பநி¹வ்ரு¹த்தி¹ஸ்து
வி¹நா¹ப்ய¹தி¹ஷ்டா²நஜ்ஞா¹நம் ஜாயே¹த | ஸு¹ஷு¹ப்தெ¹ள ப்ர¹லயே¹ ச ஸக¹ல¹பதா³ர்தா²நாம்
வி¹நை¹வா¹தி¹ஷ்டா²நஜ்ஞா¹நம¹ஜ்ஞா¹நே ஸ்வகாரணே¹ லயோ¹ ப¹வதி | ததா³
ஸர்வ¹த்¹ரு¹ஸ்ய¹பதா³ர்த¹லய¹ஹே¹து¹ஸ¹த¹த¹த்¹போ⁴க³ப்ர¹த¹கர்¹மோ¹பர¹ம ஏ¹வ |
ஏ¹வ¹மே¹வா¹ந்தரா¹ப்ய¹தி¹ஷ்டா²நஸாக்ஷி¹ஜ்ஞா¹நம், ஸர்பஜ்ஞா¹நம் நிவர்தே¹த | தத்ர
ஸர்பஜ்ஞா¹நவி¹ஷயீ¹பூ⁴தஸர்பா⁴வ ஏ¹வ ஸர்பஜ்ஞா¹நநி¹வ்ரு¹த்தே: காரணம் ப¹வதி |
இ¹த்த²ம் ச ரஜ்ஜு¹ஜ்ஞா¹நே¹ந ஸர்போ¹ நிவர்தே¹த, தத¹ர்¹ச ஸர்பஜ்ஞா¹நவி¹ஷயீ¹பூ⁴தஸர்பா⁴வ
ஏ¹வ ஸர்பஜ்ஞா¹நஸ்ய லயரூ¹பநி¹வ்ரு¹த்தெ¹ள நி¹மி¹த்த¹ம் ப¹வதி |

(156)

ரஜ்ஜுஜ்ஞாநஸமயே ஸர்பஜ்ஞாநாதி⁴ஷ்டா²நபூ⁴தஸாக்ஷிபா⁴நமபி ஸம்ப⁴வதீதி
ஸமாதா⁴நம் - அத²வா ஸர்பஸ்தஜ்ஜ்ஞாநம் சேத்யுப⁴யமபி ரஜ்ஜுஜ்ஞாநேநைவ
நிவர்²ததே | ததா² ஹி, ரஜ்ஜுஸாக்ஷாத்தகாரஸமயே⁵ந்த:கரணம் நேத்ர³வாரா
ப³ஹிர்³நிர்³க³த்ய ரஜ்ஜுதே³ஸம் ப்ராப்ய தத்ஸமாநாகாரம் ப⁴வதி | அதோ
ரஜ்ஜுஸாக்ஷாத்தகாரஸமயே வ்ரு³த்த்யுப⁴ஹிதசைதந்யம் ரஜ்ஜுப⁴ஹிதசைதந்யம்³சேத்யுப⁴யமப்யே
| ந தயோரஸ்தி பே⁴த:³ |

1. படஸ்ய ஸ்வோபாதா³நபூ⁴ததந்துபி:⁴ ஸஹ தா³ஹ: ஆத்யந்திகநிவ்ரு³த்தி: |
க⁴டஸ்ய த⁴வம்ஸே ம்ரு³த³பா⁴வாபத்தௌ லயருபநிவ்ரு³த்தி: | அத்ராயம்
ஹேது: - ந ஹி க்வசி³பி சைதந்யஸ்யாஸ்தி பே⁴த:³ ஸ்வருபத:
கிந்தூபாதி⁴நி ப³ந்த⁴ந ஏவ ஸ: | வ்ரு³த்த்யுப⁴ஹிதசைதந்யஸ்ய
ரஜ்ஜுப⁴ஹிதசைதந்யஸ்ய ச பே⁴த³ப்ரயோஜகோபாதி⁴ர்வ்ரு³த்தீ ரஜ்ஜுஸ்ச |
யதா³ வ்ரு³த்தீ ரஜ்ஜுஸ்சேத்யுப⁴தி³வ்யம் விபி⁴ந்நதே³ஸஸ்த²ம்
ததா³ தது³ப⁴ஹிதசைதந்யயோர்³பே⁴த:³ ஸித்³யதி | யதா³
தூபாத⁴யோரேகதே³ஸஸ்த²வம் ப⁴வதி ததா³ நோப⁴ஹிதசைதந்யயோர்³பே⁴த:³ |
அயமர்தோ² வேதா³ந்தபரிபா⁴ஷாதி³க்³ரந்தே²ஷு ப்ரஸித்³த:⁴ |
விபி⁴ந்நதே³ஸ- ஸ்தோ²பாதி⁴ப⁴யாமேவோப⁴ஹிதசைதந்யயோர்³பே⁴த:~
கல்ப்யதே | த³வ்யோரப்யுபாத⁴யோரேகதே³ஸஸ்த²வ்வே து
தாப⁴யாமுப⁴ஹிதம் சைதந்யமப்யேகமேவேதி ஸித்³யதி |
உக்தரீத்யா ரஜ்ஜுஸாக்ஷாத்தகாரத³ஸாயாம் ரஜ்ஜுப⁴ஹிதசைதந்யம்
வ்ரு³த்த்யுப⁴ஹிதசைதந்யம்³சேத்யேதது³ப⁴யமேகீப⁴வதி | தத்ர
ஸாக்ஷிசைதந்யமேவ வ்ரு³த்த்யுப⁴ஹிதசைதந்யமித்யுச்யதே, அந்த:கரணே
தத்³வ்ரு³த்தௌ ச ஸ்தி²த்வாப்யஸங்க³தயா தயோரவபா⁴ஸகசைதந்யமாத்ரஸ்ய
ஸாக்ஷித்வாபி⁴தா⁴நாத் | உக்தரீத்யா ரஜ்ஜுஸாக்ஷாத்தகாரஸமயே ஸாக்ஷிசைதந்யஸ்ய
ரஜ்ஜுப⁴ஹிதசைதந்யஸ்ய சாபே⁴த:~ ஸித்³த:~⁴ | ரஜ்ஜுப⁴ஹிதசைதந்யம்
ச ரஜ்ஜுஜ்ஞாநேநாவபா⁴ஸதே | ரஜ்ஜுப⁴ஹிதசைதந்யாத³ப்ரு³த²க்³பூ⁴தம்
ஸாக்ஷிசைதந்யமபி ரஜ்ஜுஜ்ஞாநேநைவாவபா⁴ஸதே | ஏவம்
ரஜ்ஜுஸாக்ஷாத்தகாரஸமயே ஸர்பஜ்ஞாநாதி⁴ஷ்டா²நபூ⁴தஸாக்ஷிசைதந்யஸ்ய
பா⁴நஸுத்த்வாத், தத்ர கல்பிதஸர்பஜ்ஞாநஸ்யாபி நிவ்ரு³த்தி: ஸம்ப⁴வதி |

(157)

ஸகலத்ரிபுடபா⁴நஸமயே ஸாக்ஷிபா⁴நமவஸ்யம் ப⁴வதீதி நிரூபணம் - அத²வா
 கூடஸ்த²தீ³பே வித்³யாரண்யமுநிபி⁴ரித்த²முக்³தம் - “அந்த:கரணஸ்ய வ்ரு³த்திஸ்சிதா³பா⁴ஸஸவ
 சக்ஷுராதி³கரணத்³வாரா ப³ஹி³நி³ரிக³த்ய க⁴டாதி³விஷயாந் ப்ரகாஸயதி | தத்ர
 க⁴டாதி³ரூபோ விஷய:, சிதா³பா⁴ஸஸஹிதவ்ரு³த்திரூபம் க⁴டாதி³விஷயகம் ஜ்ஞாநம்,
 சிதா³பா⁴ஸஸஹிதாந்த:கரணரூபோ ஜ்ஞாதா; ஏதத்த்ரயமபி ஸாக்ஷீ ப்ரகாஸயதி” இதி
 | அஸ்யாயமர்த:² - “அயம் க⁴ட:” இதி ஜ்ஞாநே ஸாபா⁴ஸாந்த:கரணவ்ரு³த்த்யா
 க⁴டமாத்ரம் ப்ரகாஸதே | “க⁴டமஹம் ஜாநாமி” இত্যத்ர து “அஹம்” இதி
 ஸப்³த³ஸ்யார்தோ² யோ ஜ்ஞாதா, “க⁴ட” இதி யோ ஜ்ஞேய:, “ஜாநாமி” இதி யத்
 க⁴டவிஷயகம் ஜ்ஞாநம், இத்யேதத் த்ரயமபி த்ரிபுடரூபம் ஸாக்ஷீ ப்ரகாஸயதீதி
 | ஜ்ஞாதா, ஜ்ஞேயம், ஜ்ஞாநம் சேத்யேதத் த்ரயமபி த்ரிபுடத்யுச்சயதே |
 இத்த²மேவ ஸர்வத்ர நிகி²லத்ரிபுடப்ரகாஸக: ஸாக்ஷயேவ | யதி³ ஸாக்ஷீ
 ஸ்வயமஜ்ஞாத: ஸ்யாத் ததா³ த்ரிபுடஜ்ஞாநம் ந ஸாக்ஷிண ஜ்ஞாயேத |
 தஸ்மாத்ஸகலத்ரிபுடஜ்ஞாநத³ஸாயாம் ஸாக்ஷிஜ்ஞாநமப்யவஸ்யம் ஜாயத ஏவ
 ஸ்வயம்ப்ரகாஸத்வாத்ஸாக்ஷிண:, இத்யப்⁴யுபேயம் | அநேந ச ஸாக்ஷிஜ்ஞாநேந
 ஸர்பஜ்ஞாநம் நிவர்ததே | உக்தரீத்யா ஸர்பாதி³மித்²யாவிஷயஸ்ய தஜ்ஜ்ஞாநஸ்ய
 ச ப்ரு³த²கே³வாதி⁴ஷ்டா²நமித்யப்⁴யுபக³மபக்ஷே இயந்த்யாக்ஷேபஸமாதா⁴நாநி
 ஸமப⁴வந் |

(158)

மித்²யாஸர்பஸ்ய தஜ்ஜ்ஞாநஸ்ய சாதி⁴ஷ்டா²நம் ஸாக்ஷயேவேதி நிரூபணம் -
 மித்²யாஸர்பஸ்ய தஜ்ஜ்ஞாநஸ்ய ச ப்ரு³த²க³தி⁴ஷ்டா²நத்வபக்ஷே தோ³ஷாத்தயோரேகமேவாதி⁴
 நிரூப்யதே | தத்ர ந ஹி பா³ஹ்யரஜ்ஜ்வவச்சி²ந்நசைதந்யம் ஸர்பஸ்ய தஜ்ஜ்ஞாநஸ்ய
 சாதி⁴ஷ்டா²நம் ப⁴வதீதி ஸக்யதே வக்தும் | யாவந்தி ஜ்ஞாநாநி ஜாயந்தே தாநி
 ஸர்வாண்யபி ப்ரமாதாரம் ஸாக்ஷிணம் வாஸ்ரித்ய ஜாயந்த இதி நியம: | தஸ்மாத்
 பா³ஹ்யரஜ்ஜ்வவச்சி²ந்நசைதந்யம் ந ஸர்பஜ்ஞாநஸ்யாஸ்யரயோ ப⁴விதுமர்ஹதி |
 ஸர்பஸ்ய தத்³விஷயகப்⁴ரமரூபஜ்ஞாநஸ்ய சாதி⁴ஷ்டா²நமந்த:கரணேபஹிதஸாக்ஷிசைதந்யமி
 ஸரீஸ்யாந்தரேவாந்த:கரணப்ரதே³ஸே ஸர்போபலப்³தி⁴ரப்⁴யுபக³ந்த்வயா ஸ்யாத், ந து
 பா³ஹ்யரஜ்ஜுதே³ஸே | அந்தரேவோத்பந்ந: ஸர்போ மாயாப³லேந ப³ஹிரவபா⁴ஸதே
 இத்யங்கீ³காரே ஆத்மக்²யாதிமதஸித்³தி:⁴ ப்ரஸஜ்யதே | தச்ச ப்ராகே³வ க²ண்டி³தம்
 | இத்த²ம் ரஜ்ஜுபஹிதசைதந்யஸ்ய ஸர்பஜ்ஞாநாதி⁴ஷ்டா²நத்வாஸமப⁴வாத்,

அந்த:கரணோபஹிதசைதந்யஸ்ய ஸர்பாதி⁴ஷ்டா²நத்வாஸம்⁴வாச்ச மித்²யாஸர்பதஜ்ஜ்ஞாந்யே
யத்³ய்யஸங்க³த இதி பா⁴தி, ததா²பி வக்ஷ்யமாணீ⁴த்யா அந்த:கரணவ்ரு²த்த்யுபஹிதசைதந்யஸ்ய
தோ³ஷ: | ததா²ஹி, சக்ஷுர்த்³வாரா ரஜ்ஜுதே³ஸம் க³தஸ்யாந்த:கரணஸ்யேத³மாகாரவ்ரு²த்த்யு
ஸர்பாகாரேண தஜ்ஜ்ஞாநாகாரேண ச பரிணமதே | வ்ரு²த்த்யுபஹிதசைதந்யஸ்தா²வித்³யாயாஸ்ய
ஸர்பஸ்யோபாதா³நகாரணம்; தஸ்யா ஏவ ஸத்த்வகு³ணம்ஸ: ஸர்பஜ்ஞாநஸ்யோபாதா³நகாரணம்
| ஏவம் ஸர்பதஜ்ஜ்ஞாநயோர்வ்ரு²த்த்யுபஹிதசைதந்யமேவாதி⁴ஷ்டா²நம் |
அந்த:கரணவ்ரு²த்தேர்பா³ஹ்யரஜ்ஜுதே³ஸஸ்த²த்வாத்³வ்ரு²த்த்யுபஹிதசைதந்யமபி
ப³ஹிரேவாஸ்தே | அதஸ்ததே³வ ஸர்பஸ்யாஸ்ய: | அந்த:கரணஸ்ய ஸ்வரூபம்
யாவத்தாவதே³வ ஸாக்ஷிஸ்வரூபமபி | ஸரீராந்த:ஸ்தா²ந்த:கரணமேவ வ்ரு²த்திரூபண
பரிணதம் | தஸ்மாத்³வ்ரு²த்த்யுபஹிதசைதந்யம் ஸாக்ஷி ப⁴வதி | அதஸ்ததே³வ
ஸர்பஜ்ஞாநஸ்யாஸ்ய: | ரஜ்ஜுப்ரத்யக்ஷகாலே ரஜ்ஜுலிபஹிதசைதந்யவ்ரு²த்த்யுபஹிதசைதந்யமே
ரஜ்ஜுஜ்ஞாநேநைவ மித்²யாஸர்பதஜ்ஜ்ஞாநயோர்நிவ்ரு²த்திரூபத்³யதே |

(159)

ஏகஸ்யாமேவ ரஜ்ஜெள நாநாபுருஷாணம் பி⁴ந்நபி⁴ந்ந⁴ரமாத³பி ஸாக்ஷிசைதந்யமேவ
ப⁴ரமாதி⁴ஷ்டா²நம் - கிஞ்சைகஸ்யாமேவ ரஜ்ஜ்வாம் நாநாபுருஷாணம் பி⁴ந்நபி⁴ந்நா:
ப⁴ரமா: ப⁴வந்தி - யதா² கஸ்யசித் ஸர்ப இதி, அந்யஸ்ய த³ண்ட³ இதி, அபரஸ்ய
மாலேதி, ஏகஸ்ய பூ⁴ச்சி²த்³ரமிதி, இதரஸ்ய தைலதா⁴ரேதி ச | அத²வா
ஸர்வேஷாம் ஸர்ப இத்யேகீ²த்யைவ ப⁴ரமோ ஜாயதாம் | தத்ர யஸ்ய புருஷஸ்ய
ரஜ்ஜுஸாக்ஷாத்காரோ ஜாயதே தஸ்யைவ ததீ³யவ்ரு²த்த்யவச்சி²ந்நசைதந்யே
கல்பிதோ⁵த்யாஸோ நிவர்ததே | யஸ்ய து ரஜ்ஜுஸாக்ஷாத்காரோ ந ப⁴வதி
தஸ்யாத்⁴யாஸநிவ்ரு²த்திரநாஸ்தி | தஸ்மாத் வ்ரு²த்த்யவச்சி²ந்நசைதந்யமேவ
கல்பிதாநாம் ஸர்வேஷாமதி⁴ஷ்டா²நம், ந து ரஜ்ஜ்வாதி³விஷயோபஹிதசைதந்யம்
| ரஜ்ஜுலிபஹிதசைதந்யஸ்ய ஸர்பத³ண்டா³த்³யதி⁴ஷ்டா²நத்வே நாநாபுருஷாணம்
பி⁴ந்நபி⁴ந்நதயா ப்ரதீயமாநாநி ஸர்பத³ண்டா³தீ³நி வஸ்தூநி ஸர்வாண்யபி,
ஏகைகஸ்யாபி புருஷஸ்ய ப்ரதீயேரந்; ந து ததா²ப்ரதீயதே | வ்ரு²த்த்யுபஹிதசைதந்யஸ்ய
மித்²யாஸர்பாத்³யதி⁴ஷ்டா²நத்வவாதி³மதீ⁴த்யா து ந தோ³ஷ: | யஸ்ய புருஷஸ்ய
வ்ரு²த்த்யுபஹிதசைதந்யே யத்³வஸ்து கல்பிதம் தத்³வஸ்து தஸ்யைவ ப்ரதீயதே,
நாந்யஸ்யேதி வக்தும் ஸக்யத்வாத் | இத்த²ம் பா³ஹ்யப்⁴ரமவிஷயஸர்பாதீ³நாம்
தஜ்ஜ்ஞாநாநாம் ச வ்ரு²த்த்யுபஹிதஸாக்ஷிசைதந்யமேவாதி⁴ஷ்டா²நம் |
ஸ்வப்நோபஸ்த⁴பதா³ர்தா²நாம் தஜ்ஜ்ஞாநாநாம் சாந்த:கரணோபஹிதஸாக்ஷயேவாதி⁴ஷ்டா²நம்
| ஏவம் ச ஸத³ஸத³விலக்ஷணநர்வசநீயாவித்³யாயா: பரிணமபூ⁴தாநிர்வசநீயஸர்பாதீ³நாம்

க்யாதி: = ப்ரதீதி: = ப்ரஸித்தி:⁴ = ஸ்பு²ரணமபி⁴வத்³நஞ்ச அநிர்வசநீயக்யாதி:
இத்யுச்சயதே |

(160)

மித்யாஜக³த ஆதா⁴ராதி⁴ஷ்டா²நவிஷ்யகப்ரஸ்ந: - ஹே ஸ்வாமிந் | ப்ரதீயமாநஸ்யாபாரஸ்ய
மித்யாபூ⁴தஸ்யாஸ்ய ஜக³த ஆதா⁴ர: க: | அதி⁴ஷ்டா²நம் ச கிம் | க்ரு³பயா வத்³மே
ப்ரபோ⁴ | இதி தத்த்வத்³ரு³ஷ்டி: ப்ரு³ச்ச²தி |

(A. 161-162) பூர்வப்ரஸ்நஸ்யோத்தரம்-

(161)

மித்யாஜக³த ஆத்மவாதா⁴ரோ⁵தி⁴ஷ்டா²நம் ச - ஹே ஸிஷ்ய | த்வந்நிஜஸ்வரூபாஜ்ஞாநாத்
(ஆத்மநோ ப்ரஹ்மரூபேணஜ்ஞாநாத்) தவேத³ம் மித்யாஜக³த் ப்ரதிபா⁴ஸதே |
அதஸ்த்வமேவாஸ்ய ஜக³த ஆதா⁴ரோ⁵தி⁴ஷ்டா²நம் ச | ரஜ்ஜ்வஜ்ஞாநாந்மித்யாபூ⁴த:
ஸர்ப: ப்ரதிபா⁴ஸதே | தத்ர மித்யாபூ⁴தஸர்பாதீ³நாம் ரஜ்ஜுராதா⁴ரோ⁵தி⁴ஷ்டா²நம் ச
ப⁴வதி | யத்³யபி முக்யஸித்தி³தா⁴ந்தபூ⁴தத்³விதீயபக்ஷே மித்யாஸர்பாதீ³யதி⁴ஷ்டா²நம்
வ்ரு³த்த்யபஹிதசைதந்யமிதி ப்ரத²மபக்ஷே ரஜ்ஜு³பஹிதசைதந்யமிதி சோக்தத்வாந்ந
கஸ்மிம்ஸ்சித்தி³பி பக்ஷே ரஜ்ஜுவாதி³ ஜட³மதி⁴ஷ்டா²நம் ப⁴வதி, ததா²பி ப்ரத²மபக்ஷே
சைதந்யநிஷ்டா²தி⁴ஷ்டா²நத்வே ரஜ்ஜு³ரூபாதி⁴ர்ப⁴வதீயத: ஸ்தூ²லத்³ரு³ஷ்ட்யா
ரஜ்ஜு³ரேவாதி⁴ஷ்டா²ந்மித்யுச்சயதே | மித்யாபூ⁴தஸர்பாதே³ர்யதா² ரஜ்ஜு³ரதி⁴ஷ்டா²நமாதா⁴ரஸ்ச
ப⁴வதி ததா² மித்யாஜக³தஸ்த்வமேவாதி⁴ஷ்டா²நமாதா⁴ரஸ்ச ப⁴வஸி |

(162)

ஆத்மந: ஸாமாந்யரூபமாதா⁴ர:, விஸேஷரூபமதி⁴ஷ்டா²நமத்ரேதீ³மாகூதம் -
ரஜ்ஜோ: ஸ்வரூபத்³வயமஸ்தி, ஏகம் ஸாமாந்யரூபம், அபரம் விஸேஷரூபமிதி
ச | தத்ர “இயம்” இதி ஸாமாந்யரூபம்; “ரஜ்ஜு:” இதி விஸேஷரூபம் |
“அயம் ஸர்ப:” இதி ப்ராந்தித்தி³ஸாயாம் மித்யாபூ⁴தஸர்பேண தாதா³த்யாபந்நம்
ஸத்³பா⁴ஸமானம் “அயம்” இதி யத்ஸ்வரூபம் தத் ஸாமாந்யரூபம் | ப்ராந்தித்தி³ஸாயாம்
யத்ஸ்வரூபம் ந பா⁴ஸதே, யஸ்ய ஸ்வரூபஸ்ய ஸாக்ஷாத்காரமாத்ரேண
ப்ரமோ நிவர்ததே ததே³வ ரஜ்ஜோ: விஸேஷரூபம் | ஏவம் ஆத்மநோ⁵ப்யேக:
ஸாமாந்யரூபமபரம் விஸேஷரூபமிதி ரூபத்³வயமஸ்தி | தத்ர ஸத்³ரூபம்

ஸாமாந்யரூபம், அஸங்க³த்வகூடஸ்த²த்வநித்யத்வஸூத்³த்வமுத்தத்வாதி³
 விஸேஷரூபம் | ததா² ஹி, “ஸ்தூ²லஸலிஃக்ஷமஸரீரஸங்கா⁴தோ⁵ஸ்தி” இதி
 கார்யகரணஸங்கா⁴தப்⁴ராந்தித³ஸாயாமபி மித்யாபூ⁴தகார்யகரணஸங்கா⁴தாத³பி⁴ந்நதயா
 ஸத்³ரூபம் ப்ரகாஸதே | அத ஏவ ஸத்³ரூபமாத்மந: ஸாமாந்யரூபம் இத்யுச்ச்யதே |
 கார்யகரணஸங்கா⁴தப்⁴ரமஸமயே ஆத்மநோ⁵ஸங்க³த்வகூடஸ்த²த்வநித்யத்வஸூத்³த்வமுத்
 ந ப்ரதிபா⁴தி | ஆத்மநோ⁵ஸங்க³த்வாதி³ஸ்வரூபேண பா⁴நே து ஸரீராதி³ஸங்கா⁴தப்⁴ரமோ
 நி:ஸேஷம் நிவர்ததே | தஸ்மாத³ஸங்க³த்வகூடஸ்த²த்வநித்யத்வஸூத்³த்வமுத்தத்வாதி³வி
 விஸேஷரூபம் | ஸமஸ்தப்⁴ரமேஷு ஸாமாந்யஸ்வரூபம் ஆதா⁴ர: இதி விஸேஷரூபம்
 அதி⁴ஷ்டா²நம் இதி சோச்ச்யதே | மித்யாஸர்பாஸ்யபூ⁴தரஜ்ஜோ: “இயம்” இதி
 ஸாமாந்யரூபம் ஸர்பஸ்யாதா⁴ர:, “ரஜ்ஜு:” இதி விஸேஷரூபம் அதி⁴ஷ்டா²நம் ச
 யதா² ப⁴வதி, ததா² மித்யாப்ரபஞ்சாஸ்யபூ⁴தாத்மந: ஸாமாந்யாத்மகஸத்³ரூபம்
 ப்ரபஞ்சஸ்யாதா⁴ர:, அஸங்க³த்வாதி³வித்யத்வாதி³விஸேஷரூபம் அதி⁴ஷ்டா²நம் ச
 ப⁴வதி | அயம் ச விபா⁴க³ ஆதா⁴ராதி⁴ஷ்டா²நயோ: ஸூ⁴மச்ச²ங்கரப⁴க³வத்பாதா³சார்யப்ரஸரிஷ்ய
 ஸங்க்ஷேபஸாரீரகாக்யக்³ரந்தே² ப்ரத³ர்ஸித: |

(163)

மித்யாஜக³த ஆத்மநோ⁵ந்ய த்³ரஷ்டா வக்தவ்ய இதி ப்ரஸ்ந:ஹே ஸ்வாமிந்
 ஸூ⁴ஸத்³கு³ரோ | கோ வாஸ்ய மித்யாபூ⁴தஜக³தோ த்³ரஷ்டா ப⁴வேத் | ந ஹ்யஸ்ய
 மித்யாஜக³த ஆதா⁴ராதி⁴ஷ்டா²நோப்யாத்மக ஆத்மவ த்³ரஷ்டா ப⁴விதுமர்ஹதி
 | ததா² அத்³ரு³ஷ்டத்வாத் | தஸ்மாத் ஸர்வஜக³த ஆதா⁴ராதி⁴ஷ்டா²நபா⁴வேந
 ஸ்தி²தத்வாதா³த்மநஸ்தத³ந்யேநைவ கேநசித் தத்³த்³ரஷ்டரா பா⁴வ்யம் |
 ஸர்பாத³யாதா⁴ராதி⁴ஷ்டா²நபூ⁴தரஜ்ஜ்வாதே³ந்ய ஏவ தத்³த்³ரஷ்டா புருஷோ யதா²
 ப⁴வதி, தத்³வத் | கோ வாஸ்தி ஜக³தோ⁵ஸ்ய த்³ரஷ்டா ப்ரத்யகா³த்மநோ⁵ந்ய இதி
 ஸிஷ்ய: ப்ரு³ச்ச²தி |

(164)

தத்ர ஸமாதா⁴நம் - லோகே யத்³யந்மித்யாவஸ்து, தத்ஸர்வம் ஸ்வாதி⁴ஷ்டா²நே
 கல்பிதம் ப⁴வதி | அதி⁴ஷ்டா²நம் ச த்³விவித⁴ம், ஏகம் சேதநாத்மகமபரம்
 ஜடா³த்மகமிதி | யத்ராதி⁴ஷ்டா²நம் ஜட³மித்யங்க³க்ரியதே, தத்ராதி⁴ஷ்டா²நாத³ந்ய
 ஏவ த்³ரஷ்டா ப⁴வதி | யத்ர சேதநமதி⁴ஷ்டா²நம், தத்ர ஸ்வஸ்மிந்நாரோபிதஸ்ய
 ஸர்வஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நமேவ த்³ரஷ்டரு³, நாந்யத் | யதா² ஸ்வப்நப்ரசஞ்சஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நம்

ஸாக்ஷிசைதந்யம்; ததே³வ தத்³த்³ரஷ்ட்ரு³ ச ப⁴வதி | ஏவமேவாஸ்ய ஜாக்³ரஜ்ஜக³தோ⁵ப்யாத்ஸ
ஸ ஏவ தஸ்ய த்³ரஷ்டா ச | மந்தா³தி⁴காரிஸமாதா⁴நார்த²ம் ஸ்தூ²லத்³ரு³ஷ்ட்யா
ரஜ்ஜ்வாதி³கம் ஸர்பாத்³யத்⁴யாஸாதி⁴ஷ்டா²நமித்யாஸ்ரித்யைதாத்³ரு³ஸஸங்காஸமாதா⁴நே
க்ரு³தே | பரமார்த²தஸ்த்வத்³வைதஸித்³தா⁴ந்தே ஸர்பாத்³யத்⁴யாஸாதி⁴ஷ்டா²நம்
ஸாக்ஷிசைதந்யமேவ, த்³ரஷ்ட்ரு³ ச ததே³வ | தஸ்மாத் கல்பிதஸகலத்³ரு³ஸ்யாண்ட³கோடிஸவ
த்³ரஷ்டா | நாஸ்மிந் பக்ஷே ஸங்காஸமாதா⁴நாதி³கம் ப்ரஸஜ்யத இதி கு³ருராஹ |

(165)

மித்²யாஸம்ஸாரநிவர்தநேச்சா² நோசிதா - ஹே ஸோமய | இத்த²ம் மித்²யாபூ⁴தம்
ஸம்ஸாரது: ³க²ம் ப்⁴ராந்த்யா த்வயி ப்ரதிபா⁴ஸ்தே | தஸ்மாந்மித்²யாஸம்ஸாரது: ³க²நிவிவ்ரு³த்ஸ
தவ ந யஜ்யதே | தத்ராயம் த்³ரு³ஷ்டாந்த: - யதி³ கஸ்சந மாந்த்ரிக: கஸ்ஸமசித்
புருஷாய ஸ்வமந்த்ரப்ரபா⁴வாந்மித்²யாபூ⁴தம் ஸத்ரும் ப்ரத³ர்ஸயதி, ததா³
தச்ச²த்ருவிநாஸாய ந ஸ புருஷோ யததே; தத்³வந்மித்²யாபூ⁴தஸம்ஸாரநிவ்ரு³த்தயே
தவேச்சா²ந யஜ்யதே | ததா² சோக்தம் கௌ³ட³பாதை³ர்மாண்ரு³க்யோபநிஷத்காரிகாயாம்ப்ரப
யதி³ வித்³யேத நிவர்தேத ந ஸம்ஸய: | மாயாமாத்ரமித³ம் த்³வைதமத்³வைதம்
பரமார்த²த: || (மா. ஆ. 17) இதி | ததா² வராஹோபநிஷதி³ சோக்தம்-
அஜ்ஞாநமேவ ந குதோ ஜக³த: ப்ரஸங்கோ³
ஜீவேஸதே³ஸிகவிகல்பகதா²திதூ³ரே |
ஏகாந்தநிர்மலசிதே³கரஸஸ்வரூபம்
ப்³ரஹ்மைவ கேவலமஹம் பரிபூர்ணமஸ்மி || இதி |

(166)

மித்²யாஸம்ஸாரஸ்யாபி து: ³க²ஹேதுத்வாத்நிவ்ரு³த்த்யுபாயப்ரஸ்த: - ஹே
ஸ்வாமிந் | “ஜக³த் த்வயி மித்²யைவ ஸ்வப்நாதி³வத் ப்ரதிபா⁴தி, ந சாஸ்தி
தத் பரமார்த²ஸத்³ருபேண” இதி யது³க்தம் தத்ஸத்யமேவ | ததா²பி, யதா²
மயி மித்²யாருபேண வா ரூபாந்தரேண வா ஸ ஜநநமரணதி³ருப: ஸம்ஸாரோ ந
ப்ரதிபா⁴ஸ்தே, ததா² உபாய: க்ரு³ப்யோபதி³ஸ்யதாம் மஹ்யம் | “மித்²யாபூ⁴தஸம்ஸாரநிவ்ரு³த்தயே
ஸாத்³நாந்வேஷணம் தவ ந யஜ்யதே” இதி ப⁴வது³க்தம் யத்³யபி ஸத்யமேவ ததா²பி
யஸ்ய மித்²யாபதா³ர்தோ² து: ³க²ஹேது³ர்⁴வதி தேந ஸ மித்²யாபதா³ர்²ஸ்தந்நிவ்ரு³த்திஸாத்³
ஏவ ப⁴வதி | ததா² ஹி, கஸ்யசித் ப்ரதிதி³நம் ப⁴யங்கரது: ³ஸ்வப்ந³ர்ஸநம் ஜாயதே |
ஸ ச மித்²யாபூ⁴தஸ்யாபி தஸ்ய ஸ்வப்நஸ்ய நிவ்ரு³த்தயே ஜபாத்³ப்ரக்ஷாலநாத்³யநேகோபாயா

| ததா² மித்²யாபூ⁴தோ⁵ப்யயம் ஸம்ஸாரோ ஜந்மாதி³து:³க²ஹேதுத்வேந மே ப்ரதிபா⁴தி
| அதஸ்தந்நிவர்நநமிச்சா²மி | தஸ்மாத்தந்நிவ்ரு³த்த்யுபாயம் க்ரு³ப்யா வத³ போ:⁴
இதி ஸிஷ்யப்ரஸ்ந: |

(A. 167-168) கு³ருஓருத்தரம்-

(167)

ஆத்மாஜ்ஞாநஹேதுகஸம்ஸாரநிவ்ரு³த்தாவாத்மஜ்ஞாநமேவோபாய: - ஹே
ஸிஷ்ய | ஜக³த்³ருபது:³க²ஸ்யாத்யந்தநிவ்ரு³த்தயே ப்ரு³ஷ்ட உபாய: ப்ராகே³வ
நிரூபித: | ஸ்ரத்³தா⁴ப⁴க்திபு:ஸரம் தத்ர த்³ரு⁴நிஸ்சய: க்ரியதாம் | ததோ
ஜக³த்³ருபது:³க²மணுமாத்ரமபி
த்வயி ந த்³ரு³ஸ்யேத | ஹே ஸோம்ய | அத்³விதீயாஸங்க³சிந்மாத்ரரூபஸ்வாத்மஸ்வரூபஸ்யாப
தவ ப்ரதிபா⁴தி | தச்ச தவாத்மஸ்வரூபபரிஜ்ஞாநமாத்ராந்நிவர்தேத |
யத்³வஸ்து யஸ்யாஜ்ஞாநாத்³ப⁴வதி தத்³வஸ்து தஸ்ய ஜ்ஞாநமாத்ராந்நிவர்தத இதி
நியம: | ரஜ்ஜ்வஜ்ஞாநாத்³ப⁴வதி ஸர்ப: “ரஜ்ஜுவேயம்” இதி ரஜ்ஜுவஜ்ஞாநமாத்ரா³யதா²
நிவர்ததே, ததா²
ஆத்மஜ்ஞாநாத்³ப⁴வதி ஸர்ப: “ரஜ்ஜுவேயம்” இதி ரஜ்ஜுவஜ்ஞாநமாத்ரா³யதா²
|
தச்சாத்மதத்த்வஜ்ஞாநமுபதி³ஷ்டபூர்வமபி பூ⁴யோ⁵நுவ்யாக்²யாஸ்யாமி -
காலத்ரயே⁵பி மயி ஜக³த்³மணுமாத்ரமபி நாஸ்தி; மித்²யாத்வாத், ஸ்வப்நவத் |
யந்மித்²யா தத³தி⁴ஷ்டா²நம் ந து³ஷ்யேத் | ந ஹி ம¹ச்யுத³கமூஷரதே³ஸமார்த்³ரீகரோதி
| ததா² மயி ப்ரதீயமாநமபீ³ம் ஜக³த் மித்²யாத்வாந்ந மே காமபி ஹாநிம் கர்தும்
ப்ரப⁴வதி | அஹம் ஸச்சிதா³ந-
ந்நா³ந்நதா³விதீயாஸங்க³ப³ரஹ்மஸ்வரூப ஏவாஸ்மி, இத்யேவம் நிஸ்சய ஏவ
ஜ்ஞாநம் இதுச்ச்யதே |
ஏததே³வ ஜ்ஞாநமாஸுப்தேராம்ரு³தேஸ்ச நிரந்தரமப்யஸ்யமாநம் மோக்ஷஸாத⁴நம்,
நாந்யத் கிஞ்சித³பி | ததி³தீ³ம் ஜ்ஞாநம் பூர்வமேவோபதி³ஷ்டவாநஸ்மீதி கு³ருராஹ
|

(168)

ஜ்ஞாநமேவாஜ்ஞாநநாஸகம், ந கர்மோபாஸநாதி³ - ஹே ஸோம்ய | அஸ்ய ஜக³த
 உபாதா³நகாரணமஜ்ஞாநம் | அஸ்யாஜ்ஞாநஸ்ய நாஸமநு தத்கார்யம் ஸர்வம்
 த்³ரு³ஸ்யம் ஜக³த் ஸ்வயமேவ விநஸ்யதி, உபாதா³நநாஸாநந்தரம் தத்கார்யஸ்ய
 ஸ்தி²த்யயோகா³த் | தஸ்யாஜ்ஞாநஸ்ய நாஸஸ்து ஜ்ஞாநமாத்ரேண ஜாயதே, ந து
 கர்மோபாஸநாதி³பி⁴ ஸாதா⁴நாந்தரை; யதோ ஜ்ஞாநமேவ ஸாக்ஷாத³ஜ்ஞாநவிரோதி⁴
 ந கர்மோபாஸநாதி³கம் | யதா² க்³ரு³ஹாந்தர்வித்³யமாநம் தம: கேநாபி
 வ்யாபாரேணநிவர்த்யமபி கேவலப்ரகாஸேந நிவர்த்யதே ததா²ஜ்ஞாநரூபம் நிபி³ட³ம்
 தமோ ஜ்ஞாநாத்மகப்ரசண்ட³ப்ரகாஸேநைவ நிவர்த்யேத, ந து கேநசித்³பி
 ஸாதா⁴நாந்தரேண | ஹே ஸோம்ய | த்³வைதரூபம் ஜக³த் யதா² நி:ஸேஷம் நிவர்தேத
 ததா²ஹம் தே ஸாதா⁴நமுபாதி³ஸம் | ததே³தந்மநஸி தா⁴ரயந் புந:புநர்யுக்திபி⁴ரநுசிந்தய
 | ததோ⁵பி ஸம்ஸயோ யதி³ ஸ்யாத்³யதே²ச்ச²ம் ப்ரு³ச்சே²தி கு³ருராஹ |

(A. 169-225) பூர்வோபதி³ஷ்டவிஷயே ஆக்ஷேபஸமாதா⁴நாநி

(A. 169-188) ஜீவப்³ரஹ்மணோரபே⁴த³நிரூபணம்

(A. 169-171) ஜீவப்³ரஹ்மாபே⁴த³விஷயே தத்த்வத்³ரு³ஷ்டிப்ரஸ்ந:-

(169)

கு³ருபதே³ஸம் ஸங்க்³ரஹேணநூத்³ய ஸிஷ்ய: ஸ்வஸங்காம் ஸூசயதி- ஹே
 ஸ்வாமிந் | ஜக³த்காரணமஜ்ஞாநம், தஸ்யாஜ்ஞாநஸ்ய தத்ப்ரயுக்தஜக³தஸ்ச நாஸோ
 ஜ்ஞாநேநைவ ஜாயதே” இதி ப⁴வது³பதி³ஷ்டம் ஸம்யக³வக³ச்சா²மி | பரந்து
 “ஜக³ந்மித்²யா, ஜீவ ஆநந்த³ஸ்வரூப:, அதஸ்ச ஸ ஜீவோ ப்³ரஹ்மணே ந பி⁴ந்ந:” இதி
 ப⁴வதோபதி³ஷ்டே⁵ர்தே² ஜக³ந்மித்²யாத்வம், ஜீவஸ்யாநந்த³ரூபத்வம் சாவக³ச்சா²மி
 | “ஜீவோ ப்³ரஹ்மாபி⁴ந்ந:” இத்யம்ஸம் து நாவதா⁴ரயாமி, தயோர்பே⁴த³ஸங்கைவ மே
 மநஸி பரிவர்ததே, இதி தத்த்வத்³ரு³ஷ்டி: ப்ரு³ச்சே²தி |

(170)

ஜீவப்ரஹ்மணோ: ஸ்வரூபபேதாதா³த்தயோரைக்யமஸங்க³தமிதி ஸங்காஹே ஸ்வாமிந் | அஹம் ஹி புண்யபாபயோ: கர்தா, தத்²ல்பூ⁴தஜநமரணஸுக²து:³கா²தீ³ந்யருப⁴வாமி | விசித்ரரசநாவிரிஷ்டம் ஜக³ந்மயி ப்ரதிபா⁴தி | ஜக³த்காரணீ³பூ⁴தமுலாஜ்ஞாநநிவ்ரு³த்தயே³வ | ப்ரஹ்ம விஜிஜ்ஞாஸே | ப்ரஹ்மணஸ்து புண்யபாபே ந ஸ்த: | ஜந்ம-மரணஸுக²து:³கா²தீ³க்லேஸலேஸோ³பி ப்ரஹ்மணோ ந ஸம்ப⁴வதி | அத ஏவ தஸ்ய ந ஜ்ஞாநேச்சா²பி | தஸ்மாந்ம ப்ரஹ்மணஸ்ச மித:² ஸ்வரூபதோ பே⁴த³ ஏவ வர்ததே | ததோ த்³வயோரைக்யம் நைவ க⁴டேத | யத்³யபி ஜந்மாதி³ஸம்ஸார: பரமார்த⁴தோ மய்யபி நாஸ்த்யேவ, ததா²பி மித்²யபூ⁴தோ ஜந்மமரணாத்மக: ஸம்ஸாரோ மயி ஸ்வப்நவத்⁴பா⁴ந்த்யா ப்ரதிபா⁴தி | ப்ரஹ்மணி து தந்நைவ ப்ரதிபா⁴தி | ஜீவப்ரஹ்மணோரித்த²ம் பே⁴த³ஸத்³பா⁴வாதை³க்யம் ந ஸம்ப⁴வதி | அயம் ச ப்ரமேயக³தஸம்ஸய: |

(171)

ஸ்ருத்த்யாகர்மோபாஸநவிதி⁴ப³லாச்ச ஜீவப்ரஹ்மபே⁴த³ஸங்காஹே ஸ்வாமிந் | மம ஸம்ஸயாந்தரமபி ஜாயதே | ஸ்ருத்தயைவ வக்ஷயமாணப்ரகாரேண ஜீவப்ரஹ்மணோர்பே⁴த:³ ப்ரதிபாத்³யதே - “த்³வா ஸுபர்ணா ஸயுஜா ஸகா²யா ஸமாநம் வ்ரு³க்ஷம் பரிஷஸ்வஜாயே | தயோரந்ய: பிப்பலம் ஸ்வாத்³வத்த்யநஸ்நந்நயோ³பி⁴சாகஸீதி” (மு. 3.1.1, ஸ்வே. 4.6) இதி ஹி ஸ்ருதி: | அயமர்த:² - ப³தீ³தி⁴ரூபே ஏகஸ்மிந் வ்ரு³க்ஷே த்³வெள பக்ஷிணௌ வஸத: | தாவுபா⁴வபி ஸமாநஸ்வபா⁴வௌ | தத்ரைக: கர்மப²லபோ⁴க்தா அபர: ஸூத்³தோ⁴ போ⁴க³ரஹிதோ³ஸங்க:³ ஸந் கர்மப²லபோ⁴க்தாரம் ப்ரகாஸயதி | அநயோ: கர்மப²லபோ⁴க்தா ஜீவ இதி, அபர: பரமாத்மேதி ச ப்ரதீயதே | இத்தயேவம் ஸ்ருத்தயைவ ஜீவப்ரஹ்மணோர்பே⁴த³ப்ரதிபாத்³நாந்ந தயோரைக்யம் யுத்தம் | கிஞ்ச, வேதே³ நாநாப்ரகாராணி கர்மாண்யுபாஸநாநி ச தத்ர தத்ர கதி²தாநி | தாநி நிரர்த²காநி ஸ்யுர்ஜீவப்ரஹ்மணோரேகத்வாப்யுபக³மே | ததா² ஹி - ஜீவப்ரஹ்மணோரேகத்வம், கிம் ப்ரஹ்மணி ஜீவஸ்வரூபாந்தர்பா⁴வாத், கிம் வா ஜீவே ப்ரஹ்மஸ்வரூபாந்தர்பா⁴வாத் | நோபயதா²பி ஸம்ப⁴வதி | ப்ரஹ்மணி ஜீவஸ்வரூபாந்தர்பா⁴வாப்யுபக³மே ஜீவஸ்யைவ ப்ரஹ்மரூபத்வாத் கர்மோபாஸநாத்³யதி⁴கா³ர்பயா⁴வப்ரஸங்கா³த் கர்மோபாஸநாதீ³நி நிரர்த²காநி ஸ்யு: | ஜீவே ச ப்ரஹ்மஸ்வரூபாந்தர்பா⁴வாப்யுபக³மே ஜீவபா⁴வாபந்நத்வாத்³ப்ரஹ்மண உபாஸ்யாபா⁴வப்ரஸங்க³ இத்யுபாஸநாவாக்யாநி நிஷ்ப²லாநி ஸ்யு: | அபி ச

கர்மப²லதா³தூரீஸ்வரஸ்யாபா⁴வாத் கர்மாநுஷ்டா²நமபி நிஷ்ப²லம் ஸ்யாத் |
 “கர்மாதிரிக்த ஈஸ்வரோ நாஸ்தி, ஸ்வதந்த்ரம் கர்மவ ப²லம் த³தா³தி” இதி
 மீமாம்ஸகோக்திரபி ந யுஜ்யதே; ஜட³த்வாத்கர்மண: | ந ஹி ஜட³ஸ்ய கர்மண:
 ப²லதா³த்ரு²த்வரூபஸாமர்த்²யம் க⁴டதே | அத: ஸர்வஜ்ஞாதே³வேஸ்வராத்
 கர்மப²லஸித்³தி²ர்வாச்யா | தஸ்மாஜ்ஜீவாத்மபரமாத்மநோரேகத்வம் ந யுஜ்யதே
 இதி | அயஞ்ச ப்ரமாணக³தஸம்ஸய: |

(A. 172-185) ஸ்வரூபபே⁴தா³ஜ்ஜீவப்³ரஹ்மனோரைக்யாஸங்க³திரிதி
 ஸங்காயா:

ஸமாதா⁴நம்-

(172)

ஆகஸஸ்யேவ சைதந்யஸ்யாபி சதூர்விதோ⁴ பே⁴த:³ஹே ஸோம்ய | த்வத்ஸந்தே³ஹ்நிவர்தகவிசா
 ஸ்ரு³ணு - யதா² ஏகஸ்யைவாகாஸஸ்ய (1) க⁴டாகாஸ:, (2) ஜலாகாஸ:, (3)
 மேகா⁴காஸ:, (4) மஹாகாஸ இதி சதூர்விதா⁴பே⁴தோ³ஸ்தி ததா² ஏகஸ்யைவ
 சைதந்யஸ்ய (1) கூடஸ்த:², (2) ஜீவ:, (3) ஈஸ்வர:, (4) ப்³ரஹ்ம சேதி பே⁴த³சதுஷ்டயம்
 அஸ்தி | ஏஷாம் ஸ்வரூபம் விசாரபூர்வகம் யதா³ ஸம்யக்³விஜாநாஸி
 ததா³ த்வதீ³யஸந்தே³ஹாநாம் ஸமாதா⁴நம் த்வம் ஸவயமேவ ஜாநீயா: |
 அதஸ்தேஷாம் ஸ்வரூபம் மயாபி⁴தீ⁴யமாநமவதா⁴ரய | தத³தி⁴க³மேந தவ
 நி:ஸம்ஸயஜ்ஞானோத³யத்³வாரா ஜந்மாதி³து:³க²ம் நி:ஸேஷம் விநஸ்யேத் |

(A. 173-176) சதூர்விதா⁴காஸவர்ணநம்-

(173)

க⁴டாகாஸ: - ஜலபூரிதக⁴டாவஸ்தா²நாய யாவாநாகஸோ⁵வகாஸம் த³தா³தி
 தாவாநாகாஸ: க⁴டாகாஸ இதி பண்டி³தைருச்யதே |
 1. நநு க⁴டாத் ப³ஹி: ஸ்தி²த ஆகாஸோ மஹாகாஸ:, தஸ்மாத்த³பி⁴ந்நோ
 க⁴டாந்தர்வர்த்யாகாஸோ க⁴டாகாஸ இதி ச ப்ரஸித்³தி:⁴ | தத்ர க⁴டாகாஸஸ்ய
 ப்ரஸித்³த⁴ம் லக்ஷணம் விஹாய லக்ஷணாந்தரகரணே சிம் ப்ரயோஜநமிதி
 சேத³த்ரோச்யதே | “க⁴டாந்தர்வர்த்யாகாஸோ க⁴டாகாஸ:” இதி
 ப்ரஸித்³த⁴லக்ஷணஸ்வீகாரே க⁴டோ யத்ர வர்ததே ஸ ஆகாஸ: பஞ்சம:

கபாலாகாஸ இதி வக்தவ்யம் ப⁴வேத் | ஸ ச பஞ்சமப்ரகார ஆகாஸ:

ஸாஸ்த்ராப்ரஸித்³த⁴; [ஸித்³தா⁴ந்தே ஆரம்ப⁴வாதா³நங்கீ³காராத்] | தஸ்மாதி³த்³ம்
த்³விதீயம் லக்ஷணமாஸ்ரிதம் ஸாது:⁴ |

(174)

ஜலாகாஸ: - ஜலபூர்ணே க⁴டே நக்ஷத்ராதி³ஸஹிதாகாஸ: ப்ரதிபி³ம்ப³தி |
தாத்³ரு³ஸாகாஸப்ரதிபி³ம்போ³ க⁴டாகாஸஸ்சேத்யுப⁴யம் மிலித்வா ஜலாகாஸ
இத்யுச்சயதே | நந்வாகாஸஸ்ய ப்ரதிபி³ம்போ³ ந யஜ்யதே, கிந்து கேவலநக்ஷத்ராதி³நாமேவ
ஸ யஜ்யதே | ரூபாபா⁴வாந்நாகாஸஸ்ய ப்ரதிபி³ம்ப³ ஸம்ப⁴வதி | ரூபவதோ
ஹி ப்ரதிபி³ம்ப³:³ ஸ்யாத் | தஸ்மாந்நாகாஸஸ்ய ப்ரதிபி³ம்போ³ யஜ்யத இதி
சேநந | ஜலே ஆகாஸப்ரதிபி³ம்பா³ந்யுபக³மே கோ³ஷ்பத³பரிமாணகஸ்வல்பஜலே
மஹாக³ஜாதி³பரிமாணக³பீ⁴ரதாயா: ப்ரதிபி³ம்போ³ ந ஸ்யாத் | ததோ²பல⁴யமாநத்வாதா³காஸ
ஏவ | ந ச நீரூபதா³ர்த²ப்ரதிபி³ம்போ³ நாஸ்தீதி வாச்சயம் | நீரூபஸ்யாபி
ஸப்த³த³ஸ்ய ப்ரதித்³வநித்³ர்ஸநாத் | ஸ ச ப்ரதித்³வநி: ஸப்த³த³ஸ்ய ப்ரதிபி³ம்ப³ ஏவ
| தஸ்மாந்நீரூபஸ்யாப்யாகாஸஸ்ய ப்ரிதிபி³ம்போ³ யஜ்யத ஏவ |

(175)

மேகா⁴காஸ: - மேக⁴ஸ்தி²தயே யாவாநாகாஸோ⁵வகாஸம் த³தா³தி
தாவாநாகாஸ:, மேக⁴ஜலே ப்ரதிபி³ம்பி³தாகாஸஸ்சேத்யுப⁴யம் மிலித்வா மேகா⁴காஸ
இத்யபி⁴தீ⁴யதே | நந்வாகாஸோ⁵ஸ்தி மேக⁴ | தத்ர மேகே⁴ ஜலமாகாஸப்ரதிபி³ம்ப³ஸ்சாஸ்தீயத்
கிம் மாநமிதி சேநந | யத்³யபி மேகே⁴ ஜலஸ்யாகாஸப்ரதிபி³ம்ப³ஸ்ய ச ந
ப்ரத்யக்ஷதோ க்³ரஹணமதா²ப்யநுமாநேந க்³ரஹணம் ஸம்ப⁴வத்யேவ | ததா²
ஹி, மேகா⁴ஜ்ஜலவ்ரு³ஷ்டே³ர்ஸநாதத்தத்ர ஜலமஸ்தீயநுமீயதே | யதி³ மேகே⁴
ஜலம் ந ஸ்யாத்தர்ஹி ததோ ஜலவ்ரு³ஷ்டி³ந ஸ்யாத் | கிஞ்ச, “மேக⁴ஸ்த²ம்
ஜலமாகாஸப்ரதிபி³ம்ப³விலிஷ்டம், ஸ்வச்ச²த்³ரவ்யத்வாத், த்³ர்பணுதி³வத்”
இத்யநுமாநேந மேக⁴ஸ்த²ஜலே ஆகாஸப்ரதிபி³ம்பா³நுமாநம் ச ஸித்³த⁴யதி |
யத்³யஸ்தி ஜலம் தர்ஹி தஜ்ஜலமாகாஸப்ரதிபி³ம்பே³ந விநா ந ஸ்யாதி³தி ஹி நியம:
| ஏவம் மேகே⁴ ஜலம், தத்ராகாஸப்ரதிபி³ம்ப³ஸ்சாநுமாநேந ப்ரஸித்³த⁴யதி |

(176)

மஹாகாஸ: - ப்³ரஹ்மாண்ட³ஸ்யாந்தர்ப்³ஹிஸ்ச வ்யாப்யைகரூபேண வர்தமாந
ஆகாஸோ மஹாகாஸ இத்யுச்ச்யதே வித்³வத்³பி:⁴ |

(A. 177-185) சைதந்யஸ்ய சாதூர்வித்⁴யவர்ணநம்-

(177)

உபோத்³கா⁴த: - ஹே ஸோம்ய | சதூர்விதா⁴காஸலக்ஷணமுக்தம் |

1. ஜலபூரிதக⁴டே த்³ரு³ஸ்யமாநாகாஸப்ரதிபி³ம்போ³

க⁴டாந்தர்வர்த்யாகாஸப்ரதிபி³ம்ப³ இதி ஸங்காவ்யாவ்ரு³த்தயே
நக்ஷத்ராதி³ஸஹிதேத்யாகாஸவிஸேஷணம் | அபி ச ஜலம் விநா
ப்ரதிபி³ம்பா³ஸம்ப⁴வாத் “ஆகாஸப்ரதிபி³ம்ப:³” இத்யநேந
க⁴டஸ்த²ஜலஸஹிதாகாஸப்ரதிபி³ம்போ³ க்³ராஹ்ய: |

2. கு³ணே கு³ணமாஸ்ரித்ய ந திஷ்ட²தி, கிந்து த்³ர்வ்யமேவேதி நியம: |

அதஸ்ச கு³ணத்வேநாபி⁴மதாநி நீலபீதாதி³வர்ணாநி நீரூபாண்யேவ |
ததா²பி தேஷாம் ஸ்வச்ச²த்³ர்பணுதௌ³ ப்ரதிபி³ம்போ³ த்³ரு³ஷ்ட: | ஏவமேவ
ரூபரஹிதயோராகாஸசைதந்யயோஸ்ச ப்ரதிபி³ம்ப:³ ஸம்ப⁴வேதே³வ |
சதூர்வித⁴சைதந்யலக்ஷணமப்யுச்ச்யமாநம் ஸ்ரு³ணு | தஸ்ய
ஸ்ரவணமாத்ரேண விசாரஸ்ய மஹாப²லம் ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநமவாப்யேத |

(178)

கூடஸ்த²வர்ணநம் - பு³த்³தே⁴ர்வ்யஷ்ட்யஜ்ஞாநஸ்ய வா அதி⁴ஷ்டா²நபூ⁴தசைதந்யஸ்ய
கூடஸ்த:² இத்யபி⁴தா⁴ | யந்மதே பு³த்³தி⁴விஸரிஷ்டஸ்சேதநோ ஜீவஸ்தந்மதே
பு³த்³த்⁴யதி⁴ஷ்டா²ந்சேதந: கூடஸ்த² இத்யுச்ச்யதே | யத்ர து மதே வ்யஷ்ட்யஜ்ஞாநவிஸரிஷ்டஸ்சேத
ஜீவ இதி கீர்த்யதே தந்மதே வ்யஷ்ட்யஜ்ஞாநாதி⁴ஷ்டா²ந்சேதந: கூடஸ்த² இதி
வர்ண்யதே | அத்ராயம் ஸித்³தா⁴ந்த: - ஜீவத்வாபாத³கம் விஸேஷணம் யத்
தத³தி⁴ஷ்டா²நஸ்ய கூடஸ்த² இதி நாம | அயம் கூடஸ்த² உத்பத்த்யாதி³ரஹித:
| அஸ்யாயமபி⁴ப்ராய: - ப்³ரஹ்மணே வ்யதிரிக்ததயா சிதா³பா⁴ஸோ யதோ²த்பத்³யதே,
ந ததா² கூடஸ்த² உத்பத்³யதே; கிந்து ப்³ரஹ்மரூப ஏவ ஸ ப⁴வதி | யதா² க⁴டாகாஸோ
மஹாகாஸாந்ந வ்யதிரிக்த:; கிந்து மாஹாகாஸரூப ஏவ ப⁴வதி, தத்³வத் | அயம் ச

கூடஸ்த² ஆத்மபத்³லக்ஷயார்த:² | கூடஸ்த²ஸ்யைவ ப்ரத்யகி³தி, நிஜஸ்வரூபமிதி,
ஜீவஸாக்ஷிதி ச வ்யபதே³ஸ: | கூடஸ்தோ² க⁴டாகாஸஸ்தா²நீய: |

(A. 179-183) ஜீவஸ்வரூபவர்ணநம்

(A. 179-182) பு³த்³தி⁴ப்ரதிபி³ம்பி³தசைதந்யம் ஜீவ:-

(179)

ஜீவஸ்வரூபம் - அநந்தகோடிகாமகர்மவாஸநாவாஸிதபு³த்தெள⁴ ப்ரதிப²லிதசைதந்யப்ரதிபி³ம்
ஜீவ இதி வித்³வத்³பி⁴ருச்யதே | ந ஹி தத் ப்ரதிபி³ம்ப³மாத்ரம் ஜீவ இத்யுச்யதே;
கிந்து யதா² க⁴டாகாஸஸஹிதா³காஸப்ரதிபி³ம்போ³ ஜலாகாஸ இதி கத்²யதே, ஏவம்
கூடஸ்த²ஸஹிதசிதா³பா⁴ஸோ ஜீவ இதி கீர்த்யதே | தஸ்மாத்³பு³த்³தி⁴ஸ்த²சிதா³பா⁴ஸோ
பு³த்³யதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யம் சேத்யுபயம் மிலித்வா ஜீவ இதி ஸித்³யதி |

1. கேஷுசித்³வைதக்³ரந்தே²ஷு ஜீவ ஈஸோ ப்³ரஹ்மேதி

சித்தரைவித்³யப்ரக்ரியாஸ்ரிதா | அநாதி³பதா³ர்த²ஷ்டகநிரூபணே

சைதந்யத்ரைவித்³யமேவோக்தம் | தத்ர கூடஸ்த²பரித்யாகா³ந்ந கோ⁵பி

தோ³ஷ: ஸ்யாத் | கூடஸ்த²ப்³ரஹ்மணோ²ந நாமமாத்ரபே⁴தா³த்³ரு³தே⁵ந்ய: கஸ்சந
பே⁴தோ³ஸ்தி | கிஞ்ச வித்³யாரண்யமுநிக்ரு³தத்³ரு³க்³த்³ரு³ஸ்யவிவேகாக்²யக்³ரந்தே²

கூடஸ்த:² பாரமார்தி²கஜீவ:, ஜாக்³ர்த்காலிகாந்த:கரணப்ரதிபி³ம்போ³

வ்யாவஹாரிகஜீவ:, ஸ்வப்நத்³ரு³க் ப்ராதிபா⁴ஸிகஜீவ இதி ச நிரூபதிம் |

அநேந கூடஸ்தோ² ஜீவகோடாவந்தர்பா⁴வித: |

2. ஜீவோ பு³த்³தி⁴ப்ரதிபி³ம்பி³ இதி, அவித்³யாப்ரதிபி³ம்பி³ இதி ச

வக்ஷயமாணத்வாத³த்ர பக்ஷத்³வயம் ஸலிசிதம் |

3. அத்ர சிதா³பா⁴ஸஸப்³தே³ந பு³த்³யா (அந்த:கரணேந) ஸஹிதஸ்சிதா³பா⁴ஸோ
க்³ராஹ்ய: | ததா² சாந்த:கரணமத்²வாவித்³யா, தத்ஸ்த²சிதா³பா⁴ஸ:,

தது³ப⁴யாதி⁴ஷ்டா²நகூடஸ்த²சைதந்யம் சேத்யேதத்த்ரயம் மிலித்வா ஜீவ

இத்யுச்யதே | (1) கேவலாந்த:கரணஸ்ய ஜீவத்வோக்தௌ க⁴டாதே³ர்ஜ³ஸ்யாபி

ததா³- ||

(180)

ஆபா⁴ஸஸ்வரூபவிவேசநம் - ப்ராக்³ பி³ம்ப்³ரூபகூடஸ்த²ஸஹிதசிதா³பா⁴ஸோ
 ஜீவ இதி ப்ரபஞ்சிதம் | அத இத³ம் ப்ரதீயதே - பு³த்தெள⁴ ப்ரதிப²லிதோ
 ய: ப்ரதிபி³ம்ப்³ ஸ கூடஸ்த²ஸ்யைவ, ந து பா³ஹ்யப்³ரஹ்மசைதநஸ்யஸ்ய |
 யஸ்ய ப்ரதிபி³ம்போ³ஸந்யத்ர ப்ரதீயதே, ஸ ஏவ பி³ம்ப்³ இத்யுச்சயதே | ப்ரக்ரு²தே
 கூடஸ்த²ஸ்ய பி³ம்ப்³த்வாங்க்³காராத் ஜீவஸ்தத்ப்ரதிபி³ம்ப்³ இத்யேவ ப்ரதீயதே
 | ததா² ஹி, அத்யந்தரக்தஜபாகுஸுமாத்³யுபாத்⁴யுபரிஸ்த²ஸ்வச்ச²ஸ்ப²டிகே
 தத்புஷ்பாதி³ரக்திமா ப்ரதீயதே | ஸ ச ஸ்ப²டிகாதி³க³த்ரக்திமா தத்புஷ்பாதி³ப்ரதிபி³ம்ப்³
 ஏவ | ததா² கூடஸ்தா²ஸ்ரிதபு³த்தெள⁴ கூடஸ்த²ஸ்ய ப்ரகாஸ: ப்ரதிப²லதி
 | ஸ ப்ரகாஸ ஏவ சிதா³பா⁴ஸ இத்யுச்சயதே | அத்யந்தஸ்வச்ச²ஸ்ப²டிகவத்
 பு³த்தி⁴ரப்யத்யந்தநிர்மலா; ஸத்த்வகு³ணகார்யத்வாத்தஸ்யா: | தத்ர ப்ரதிப²லிதகூடஸ்த²ப்ரகா
 ப்ரதிபி³ம்ப்³ இதி ஸமாக்யா | பு³த்தே:⁴ கூடஸ்தா²தி⁴ஷ்டி²தத்வாத்³பு³த்தெள⁴
 கூடஸ்த²ஸ்யைவ ப்ரதிபி³ம்ப்³ உசித இதி ஜீவ: கூடஸ்த²ப்ரதிபி³ம்ப்³ இதி
 பக்ஷ: ப்ரத³ர்ஸித: | || பத்தி: | அஸ்வச்ச²த்வாத்³க⁴டாதே³ஸ்தந்ந ஸம்ப⁴வதீதி
 சேத் - ஸ்வச்ச²த³ர்பணாதே³ஸ்ததா³பத்தி: | த³ர்பணாதே³பா³ஹ்யத்வாந்நேதி
 சேத்தர்ஹ்யந்த:ஸ்தா²நாமிந்த³ரியாணம் ததா³பத்தி: | இந்த³ரியாபேக்ஷயா
 ஆந்தரத்வாத³ந்த:கரணஸ்யைவ தந்நயாய்யமிதி சேத், ததோ⁵ப்யாந்தரஸ்யாஜ்ஞாநஸ்ய
 ததா³பத்தி: | கிஞ்ச, ஜீவஸ்ய சேதநத்வாதே³வ நாசேதநஸ்யாந்த:கரணஸ்ய
 ஜீவத்வம் க⁴டதே | (2) கேவலப்ரதிபி³ம்ப்³ஸ்யாபி ந ஜீவத்வம் ஸம்ப⁴வதி;
 அந்த:கரணரூபோபாதி³மந்தரா ப்ரதிபி³ம்பா³யோகா³த் | (3) அதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யஸ்ய
 ஜீவத்வோக்திரஸங்க³தா; நிர்விகாரத்வாத்தஸ்ய விகாராத்மகஜீவத்வம் ந யுஜ்யதே
 | (4) ப்ரதிபி³ம்ப்³விஸிஷ்டாந்த:கரணம் ஜீவோ⁵ஸ்த்விதி சேந்ந - உப⁴யோ:
 கல்பிதத்வாவிஸேஷாஜ்ஜீவஸ்ய நித்யத்வாஸித்³தெள⁴ முக்தாபா⁴வப்ரஸங்கா³த் |
 கிஞ்ச பா⁴க³த்யாக³லக்ஷணஸம்ப⁴வாந்நிகி²லவாச்யபா⁴க³த்யாக³ரூபஜஹல்லக்ஷணவ
 ஸித்³த⁴யேத்; ந சைதத்³பா⁴ஷ்யகாராபி⁴மதம் | அபி சாதி⁴ஷ்டா²நாத³ப்ரு²த²க்³பூ⁴தம்
 ஸத் யத³தி⁴ஷ்டா²நமாவ்ரு²ணேதி ததே³வாரோப்யமித்யுச்சயதே | ந ஹ்யதி⁴ஷ்டா²நமந்தரா
 ப்ரு²த²கா³ரோப்யம் குத்ராப்யவபா⁴ஸதே | அந்நநாநுமாநேந “பு³த்தி⁴ஸஹிதசிதா³பா⁴ஸோ
 ஜீவ:” இத்யேதத³பாஸ்தம் | (5) அதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யம் ப்ரதிபி³ம்ப்³சைதந்யம்
 சேத்யுபயம் மிலித்வா ஜீவ இதி சேந்ந; கேவலசைதந்யஸ்ய நிர்விகாரதயா
 கர்த்ரு²த்வபோ⁴க்த்ரு²த்வாதி³விகாரோபேதஜீவத்வாஸம்ப⁴வாத் | (6) அதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யமந்த
 கரணம் சேத்யுபயம் மிலித்வா ஜீவ இதி சேத் - த³ர்பணம் த³ர்பணாதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யம்

ச மிலித்வா தர்ஹி ஜீவ: ஸ்யாத் | தயோர்ஜீவத்வம் ந ஸம்பவதி | தஸ்மாத்³ந்த:கரணம்,
தத்³ப்ரதிபி²விதகசைதந்யாபா⁴ஸ:, தது³ப்யாதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யம் சேத்யேதத்தர்யமபி
மிலித்வைவ ஜீவ இத்யுச்சயதே | தத்ர கூடஸ்த²ஸ்ய ஸம்ஸாராஸம்பவாஜ்ஜீவ
ஏவ ஸம்ஸாரீத்யேஷ்டவ்யம் பவதி | ததா² பஞ்சத³ஸ்யாமுக்தஞ்சைதந்யம்
யத³தி⁴ஷ்டா²நம் விங்க³தே³ஹுஸ்ச ய: புந: | சிச்சா²யா விங்க³தே³ஹுஸ்தா²
தத்ஸங்கோ⁴ ஜீவ உச்சயதே || (த்³வை. 11) இதி |

1. படவிலக்ஷணத்வே ஸதி படவத்³பா⁴ஸமாநத்வம் படாபா⁴ஸத்வம் யதா²,
ததா² சித்³விலக்ஷணத்வே ஸதி சித்³வத்³பா⁴ஸமாநத்வம் சிதா³பா⁴ஸத்வம் |
அத்வா ப்³ரஹ்மசைதந்யஸ்ய பு³த்³தௌ⁴ ப்ரதிபி³ம்ப³ இதி பக்ஷா⁵பி ஸம்பா⁴வ்யத
ஏவ | ததா² ஹி - க⁴டாந்த:ஸ்த²ஜலே பா³ஹ்யமஹாகாஸப்ரதிபி³ம்ப³ ஏவ
ப⁴வதி, ந து க⁴டாந்த:ஸ்த²ஸ்யாகாஸஸ்ய ப்ரதிபி³ம்ப:³ | க⁴டஸ்த²ஜலே
யாவாந் விஸ்தார உபலப்யதே தாவாந் விஸ்தாரோ க⁴டாந்த:ஸ்தா²காஸஸ்ய
நாஸ்தி | க⁴டஸ்த²ஜலே உபலப்யமாநவிஸ்தார: ஆகாஸஸ்ய ப்ரதிபி³ம்ப³
ஏவ | தஸ்மாத்³பா³ஹ்யமஹாகாஸஸ்யைவ க⁴டஸ்த²ஜலே ப்ரதிபி³ம்போ³
வாச்சய: | ஏவம் பு³த்³தௌ⁴ வ்யாபகப்³ரஹ்மசைதந்யஸ்யாபி ப்ரதிபி³ம்போ³
ப⁴விதுமர்ஹதி | வ்யாபகஸ்ய ப்³ரஹ்மசைதந்யஸ்ய ப்ரதிபி³ம்போ³ ந யுஜ்யத
இதீயமாஸங்கா ஆகாஸத்³ரு³ஷ்டாந்தேநைவ நிராகார்யா | யதா² ஆகாஸஸ்ய
வ்யாபகஸ்யாபி ப்ரதிபி³ம்ப:~³ ஸம்பவதி, ததா² வ்யாபகசைதந்யஸ்யாபி ப்ரதிபி³ம்ப:~³
ஸம்பவேத் | ரூபவத ஏவ பதா³ர்த²ஸ்ய ரூபவிஸிஷ்டே ஏவ பதா³ர்தா²ந்தரே
ப்ரதிபி³ம்போ³த்³ய இதி நியமோ⁵பி நாஸ்தி | நீரூபஸ்யாபி ஸப்³த்³ஸ்ய நீரூபாகாஸே
ப்ரதிபி³ம்போ³ த்³ரு³ஸ்யத ஏவேதி ப்ராகு³க்தத்வாத் | தஸ்மாத்ஸம்பவத்வேவ
வ்யாபகநீரூபப்³ரஹ்மசைதந்யஸ்யாபி ப்ரதிபி³ம்ப:~³ | இத்த²ம் பு³த்³தி⁴ஸ்த²சிதா³பா⁴ஸோ
பு³த்³யதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யம் சேத்யுப்யம் மிலித்வா ஜீவ இத்யுச்சயதே | ஸோ⁵யம்
ஜீவ: த்வம்பத்³வாச்சயோ⁵ர்த:~² | ஜீவஸ்த²சிதா³பா⁴ஸம் விஹாய பரிஸிஷ்ட:
கேவலகூடஸ்த² ஏவ த்வம்பத்³லக்ஷயார்த:~² | அஹம்ஸப்³த்³ஸ்ய வாச்சயார்தோ² ஜீவ:
லக்ஷயார்த²ஸ்து கேவலகூடஸ்த² இதி விவேக: |

(181)

சிதா³பா⁴ஸ ஏவ புண்யபாபாத்³யாஸ்ய:~², ந கூடஸ்த:~²உபயோ: கூடஸ்த²சிதா³பா⁴ஸயோர்மிலித்வே
கர்த்ரு³த்வாத்³யோ ஜீவத⁴ர்மா: ஸர்வே சிதா³பா⁴ஸமேவாஸ்யந்தி | புண்யம்,
பாபம், தத்²ப்²ஸூ⁴தஸூ²து:~³காத்³யநுபவ:, லோகாந்தரம் ப்ரதி க³மநம், தத
இஹாக³மநமித்தயாதி³ ஸர்வம் சிதா³பா⁴ஸவிஸிஷ்டபு³த்³தி⁴ரேவ கரோதி, ந

து கூடஸ்த:² | கூடோ நாமாயோக⁴நவியேஷ: அயஸ்காராதி³ப்ரஸித்³த:⁴ |
 தத்³வந்நிர்விகாரதயா திஷ்ட²தீதி கூடஸ்த² உச்சயதே | அத²வா மித்²யாபூ⁴தபு³த்³தி⁴சிதா³பா⁴ஸ
 கூட இத்தயாக்²யா | தத்ராஸங்க³தயாஸ்தே இதி கூடஸ்த² இஷ்யதே | அத:
 கூடஸ்தே² கர்த்ரு⁴த்வாத³யோ ந ஸம்ப⁴வந்தி, கிந்து சிதா³பா⁴ஸஸ்ய | ப்⁴ராந்த்யா தே
 த⁴ர்மா: கூடஸ்தே² ப்ரதீயந்தே |

(182)

வஸ்துத: புண்யபாபாத³யோ ந சிதா³பா⁴ஸஸ்யாபி த⁴ர்மா:, கிந்து பு³த்³தே⁴ரேவ -
 விசார்யமாணே து புண்யபாபதத்²லஸுக²து:³க²லோகாந்தரக³மநாக³மநாதி³
 1. பூர்வம் ப்ரதிபி³ம்ப:³ கூடஸ்த²ஸ்யைவேதி ஸாதி⁴தம் | அது⁴நா ஸ
 ப்³ரஹ்மசைதந்யஸ்யாபீத்யுச்சயதே | ஸர்வம் பு³த்³தே⁴ரேவ, ந து சிதா³பா⁴ஸஸ்ய
 அபி | பு³த்³தி⁴தாதா³த்மயாதா³பா⁴ஸே தத்ஸர்வம் பா⁴தி | யதா² ஜலபூர்ணே க⁴டே
 ரு⁴ஜுவக்ராதி³ஸ்வரூபே ஸதி, தஸ்மிந் க⁴டேSந்யேந நீயமாநே வா ஆநீயமாநே
 வா ஸதி, தாத்³ரு⁴ஸக⁴டஸம்ப³ந்தா⁴தே³வ தத்ஸ்தா²காஸாபா⁴ஸஸ்தா:
 க்ரியா: கரோதி, ந து ஸ்வத: கிஞ்சித³பி கரோதி; ததா²
 காமகர்மாத்தமகஜலபூரிதபு³த்³தி⁴ரூபக⁴ட: புண்யபாபாதி³ஸகலவிக்கரியாஸ்ரயோ
 ப⁴வதி | தத்ஸம்ப³ந்தா⁴ச்சிதா³பா⁴ஸோSபி விக்கரியாஸ்ரயோ
 ப⁴வதி | கூடஸ்த²ஸ்து ஸர்வவிகாரஸூந்ய: | யதா² க⁴டாகாஸோ
 ஜலபூர்ணக⁴டக³தஸர்வவிகாரரஹிதஸ்ததா² கூடஸ்தோ²Sப்யஸங்க³ இதி வித்³தி⁴ |
 அதோ ஜீவத்வப்ரயுக்தநிகி²லத⁴ர்மாஸ்சிதா³பா⁴ஸே ப⁴வந்தி | கூடஸ்தே²
 த்வஜ்ஞாநாத்³ப்ரதீயந்தே | அத: கூடஸ்த²பு³த்³தி⁴தத்ஸ்த²சிதா³பா⁴ஸஸமுதாத³யோ
 ஜீவ இத்த்யுச்சயதே |

(183)

அஜ்ஞாநப்ரதிபி³ம்பி³தசைதந்யம் ஜீவ: - ப்ராசு³க்தஜீவஸ்வரூபேSங்க³க்ரியமாணே
 ப்ராஜ்ஞஸ்ய ஹாநிருபஜாயதே | ததா² ஹி - ஸுஷுப்த்யபி⁴மாநிநோ ஜீவஸ்ய
 ப்ராஜ்ஞ இதி நாம | ஸுஷுப்தௌ பு³த்³தே⁴ரபா⁴வாத்தத்ஸ்த²சிதா³பா⁴ஸோSபி
 ந ஸித்³த்யதி | ததா²ச் ப்ராஜ்ஞஸ்வரூபப்ரதிபாத³கஸாஸ்த்ரம் நிர்விஷயம் ப⁴வேத் |
 அத: ப்ரகாராந்தரேண ஜீவ1. ஜலக³தஸைத்யம் தத்ர ப்ரதிபி³ம்பி³தாதி³த்யாதீ³ந் யதா²
 ந ஸ்ப்ரு⁴ஸதி ததா²ந்த:கரணக³தா விகாரா அபி தத்ர ப்ரதிபி³ம்பி³தசிதா³பா⁴ஸம்
 ந கதா³சித³பி ஸ்ப்ரு⁴ஸந்தி; கிமு வக்தவ்யம் தத³ந்த:கரணாதி⁴ஷ்டா²நபூ⁴தம்

ப்ரத்யகா³த்மாநம் ந ஸ்ப்ரு³ஸந்தீத்யத்ர | யதா²ப்ரு²தி²வ்யாதி³க³தா: தத்கார்யக³தாஸ்ச
 விக்ரியா: ப்ரு²தி²வ்யாத்³யாதா⁴ரபூ⁴தமாகாஸம் ந ஸ்ப்ரு³ஸந்தி; தத³வதே³வாநாத்மபூ⁴தாஜ்ஞாநம்
 தத்கார்யாஹங்காரதே³ஹேந்த³ரியாதி³ப்ரபஞ்சத⁴ர்மாஸ்ச அஜ்ஞாநதத்கார்யநிகி²லத³்ரு³ஸ்யாதி³
 ந ஸ்ப்ரு³ஸந்த்யேவ | அஜ்ஞாநாத்து தே த⁴ர்மா: கூடஸ்த²ம் ஸ்ப்ரு³ஸந்தீவ
 ப்ராந்தி⁴ர்ப⁴வதி |

2. வஸ்துதஸ்து ஸுக²து:³கா²தி³ஸம்ஸாரோ ந பு³தீ⁴ரபி

ஸம்ப⁴வதி | ததா² சோக்தம் கு³ஹாதி⁴கரணபா⁴ஷ்யே

(ப்³ர. ஸூ. 1.2.12) “இத³ம் ஹி கர்த்ரு³த்வம் போ⁴க்த்ரு³த்வம் ச

ஸத்தவக்ஷேத்ரஜ்ஞயோரிதரேதரஸ்வபா⁴வாவிவேகக்ரு³த்வம் கல்ப்யதே |

பரமார்த²தஸ்து நாந்யதரஸ்யாபி ஸம்ப⁴வதி; அசேதநத்வாத் ஸத்த்வஸ்ய,

அவிக்ரியத்வாஸ்சக்ஷேத்ரஜ்ஞஸ்ய | அவித்³யாப்ரத்யுபஸ்தா²பிதஸ்வபா⁴வத்வாஸ்ச

ஸத்த்வஸ்ய ஸுதராம் ந ஸம்ப⁴வதி | ததா² ச ஸ்ருதி: - “யத்ர

வாந்யதி³வ ஸ்யாத் தத்ராந்யோ³ந்யத் பஸ்யேத்” (ப்³ரு. 4.3.31)

இத்யாதி³நா ஸ்வப்நத³்ரு³ஷ்டஹஸ்த்யாதி³வ்யவஹாரவத³வித்³யாவிஷ்ய ஏவ

கர்த்ரு³த்வாதி³வ்யவஹாரம் த³ர்ஸயதி | “யத்ர த்வஸ்ய ஸர்வமாத்மைவாபூ⁴த்

தத் கேந கம் பஸ்யேத்” (ப்³ரு. 4.5.15) இத்யாதி³நா ச விவேகிந:

கர்த்ரு³த்வாதி³வ்யவஹாராபா⁴வம் த³ர்ஸயதி” இதி |

3. யதா² சந்த³ரஸ்ய ஸ்வதோ நிர்விகாரதயா ஸதை³கரூபத்வே³பி

திதி²பக்ஷாப்⁴யாம் சந்த³ரஸ்ய கலாயாமேவ வ்ரு³த்தி⁴க்ஷயாதி³கம்

ப⁴வதி; யதா² வா ஸதா³ வ்ரு³க்ஷஸ்யைகரூபத்வே³பி தத்ப்²லாதீ³நாமேவ

ஜந்மாதி³விகாரோ ஜாயதே; ததா² ஸ்வயம் நிர்விகாரே³பி கூடஸ்த²சிந்மாத்ரே

ப்ரத்யகா³த்மநி தே³ஹாதீ³நாமேவ ஜந்மாதி³ஷ்ட³விகாரரூபபரிணமோ ஜாயதே |

யதி³ கூடஸ்த² ஏவ பரிணமேத், தர்ஹி ஸ ஜட:³ ஸ்யாத் | பரிணம: =

விகார: = ப்ரக்ரு³தேரந்யதா²பா⁴வ: | தஸ்மாக்கூடஸ்த²ஸ்ய விகாரோ ந

கத²ஞ்சநோபபத்³யதே | ஸ்வரூபநிறூபணம் க்ரியதே | அஜ்ஞாநஸ்யைகதே³ஸோ

வ்யஷ்ட்யஜ்ஞாநம் இதி, ஸம்பூர்ணஜ்ஞாநம் து ஸமஷ்ட்யஜ்ஞாநம்

இதி சோச்யதே | தத்ராஜ்ஞாநைகதே³ஸப்ரதிபி³ம்பி³தசிதா³பா⁴ஸ:,

தத³ஜ்ஞாநாம்ஸாதி⁴ஷ்டா²நபூ⁴தகூடஸ்த²சைதந்யம் ச மிலித்வா

ஜீவ இத்யுச்யதே | ந சைதஸ்மிந் ஜீவஸ்வரூபே ப்ராஜ்ஞஸ்யாபா⁴வ:

ஸம்ப⁴வதி, ஸுஷுப்தாவஜ்ஞாநஸ்ய ஸத்த்வாத் | ஸுஷுப்தௌ ய:

சைதந்யப்ரதிபி³ம்ப³விஸிஷ்டாஜ்ஞாநாம்ஸ: ஸ பு³த்த⁴யாத்மநா

பரிணமதே | தத்ர சைதந்யப்ரதிபி³ம்போ³பி ஸஹைவ வர்ததே | அஸ்யாம்

சிதா³பா⁴ஸயுக்தாயாம் பு³த³தௌ⁴ புண்யாபுண்யாதி³ரூப: ஸம்ஸார: ப்ரதீயதே |
 அநேநாபி⁴ப்ராயேண பு³த³தி⁴ரேவ ஸாஸ்த்ரேஷ்வபி க்வசிஜ்ஜீவோபாதி⁴தயா வர்ண்யதே
 |
 விசாரத³ரு³ஷ்ட்யா து ஜீவஸ்யோபாதி⁴ரஜ்ஞாநமேவ |

(184)

ஈஸ்வரஸ்வரூபவர்ணநம் - மாயாயாம் ப்ரதிபி³ம்பி³தசிதா³பா⁴ஸ:

1. ஈஸ்வரஸ்வரூபம் து ப³ஹுதா⁴நேகைர்வர்ண்யதே | ததா² ஹி
 (1) யோக³மதாநுஸாரிண ஸ்த்வேவமொஹு: - சைதந்யஸமீபஸ்த²ப்ரக்ரு³திப்ரேரகோ
 ஜீவவிலக்ஷண: புருஷ ஈஸ்வர: | ஸ சேஸ்வர:
 க்லேஸகர்மதத²ப²லாதி³பி⁴ரஸம்ஸ்ப்ரு³ஷ்டோ ஜீவவத³ஸங்க³ஸ்சிந்மாத்தர: |
 ஜீவஸ்யாபி க்லேஸாத்த³யபா⁴வேஷ்வவிவேகவஸாத் தத்ஸத்த்வம் ப்ரதீயதே |
 அயமேவ ஜீவெஸ்வரயோர்பே⁴த³ஹேது: |
 (2) ந்யாயமதாநுஸாரிணஸ்து அஸங்க³ஸ்யேஸ்வரஸ்ய நியாமகத்வாஸம்ப⁴வாத்
 யோக³மதமாக்கிப்ய, ஈஸ்வரஸ்ய ஜ்ஞானேச்சா²ப்ரயத்நாதி³கு³ண நித்யா:: அதோ
 ஜீவாத்³விலக்ஷணே பி⁴ந்நஸ்சேஸ்வர இத்யாஹு: |
 (3) ஹிரண்யக³ர்போ⁴பாஸகாஸ்து ஈஸ்வரஜ்ஞாநாதீ³நாம் நித்யத்வே
 “ஸோ⁵காமயத” (தை. ப்³ர. 6) இத்யாதி³ஸ்ருதிவாக்யாநாம்
 ஸ்ரு³ஷ்ட்யாரம்ப⁴ஸமயே ஈஸ்வரஜ்ஞாநாதீ³நாமுத்தத்திப்ரதிபாத³காநாம்
 விரோத:⁴ ஸ்யாத்; ஸதா³ ஸ்ரு³ஷ்டிப்ரஸங்க³ஸ்ச ஸ்யாத் |
 அதோ⁵ஸங்க³தம் ந்யாயமதம் | ஹிரண்யக³ர்ப⁴ ஏவேஸ்வர: | அஸ்ய
 லிங்க³ஸரீரஸத்த்வே⁵ப்யவித்³யாகாமகர்மாத்³யபா⁴வாத் ஜீவவிலக்ஷண: ஸ
 இத்யாசக்ஷதே |
 (4) விரா³பாஸகாஸ்து விநா ஸ்தூ²லதே³ஹம் லிங்க³தே³ஹமாத்ரஸ்ய
 குத்ராயநநுபூ⁴தத்வாத்³விராட்புருஷ ஏவேஸ்வர இத்யாஹு: |
 (5) ப்ரஜாபத்யுபாஸகாஸ்து ப்ரஜாகாமா: ஸந்த:
 பாணிபாதா³தி³யுக்தப்ராக்ரு³தஸரீரவத ஈஸ்வரத்வே
 க்ரிம்யாதே³ரபீஸ்வரத்வப்ரஸங்க³த் ஹிரண்யக³ர்போ⁴பாஸகமதமஸங்க³தம்,
 ததா² விரா³பாஸகமதமப்யஸங்க³தம் | கிந்து சதுர்முகோ² ப்³ரஹ்மைவேஸ்வர
 இதி ப்ராஹு: |
 (6) வைஷ்ணவாஸ்து விஷ்ணோர்நாபி⁴கமலோத்பந்நத்வாச்சதுர்முக²ஸ்ய
 ப்³ரஹ்மணஸ்தத்த்காரணபூ⁴தோ விஷ்ணுரேவேஸ்வர இதி கத²யந்தி |

(7) சைவாஸ்து ஸிவஸ்ய பதா³ந்வேஷணே⁵ஸக்தத்தவாத்³விஷ்ணோ:, ஸிவ ஏவேஸ்வர
இதி வத³ந்தி |

(8) க³ணபத்யுபாஸகாஸ்து த்ரிபுராஸுரஜயாந்த²மீஸ்வரேணப்யுபாஸிதோ
க³ணபதிரேவேஸ்வர இதி மந்யந்தே |

(9) பை⁴ரவமைராலாத்³யுபாஸகாஸ்து

மாரணேச்சாடநவஸீகரணஸ்தம்ப⁴நாதி³ஸித்³தி⁴ஹேதுபூ⁴தபை⁴ரவாதி³மந்த்ராந்,
தத்தத்ஸ்தோத்ராணி,

தத்³த⁴வநதர்பணபுரஸ்சரணாதி³ப்ரதிபாத்³கதந்த்ரக்³ர்ந்தா²ம்ஸ்ச

ப்ரமாணீக்ரு²த்ய பை⁴ரவாதி³தே³வதா ஈஸ்வரத்வேந வர்ணயந்தி ||

மாயாதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யம் சேத்யுபயம் மிலித்வா ஈஸ்வர இத்யுச்சயதே |

அயம் சேஸ்வரோ மோக⁴காஸ்துல்யோ ப⁴வதி | அயமேவ அந்தர்யாமீ இத்யுச்சயதே |

ஸர்வேஷாமந்த:ஸ்த:² ஸந் நியந்த்ரு²த்வாத் = ப்ரேரகத்வாத்³ந்தர்யாமீ |

அயம் நித்யமுக்த:, ஸ்வஸ்வரூபாவாரகாஜ்ஞாநாபா⁴வாத்தஸ்ய |

அத ஏவ ஜந்மமரணாதி³ப³ந்த⁴ப்ரதீதிரஸ்ய நாஸ்தி, தத ஏவ

ஈஸ்வரோ நித்யமுக்த இத்யுச்சயதே | கிஞ்சேஸ்வர: ஸர்வஜ்ஞ:,

தஸ்யோபாதி⁴பூ⁴தமாயாயா: ஸா³த்⁴ஸுத்த்வகு³ணப்ரதா⁴நத்வாத்³ஸ்ய

ஸர்வஜ்ஞுத்வஸித்³தி:⁴ | ஸ்வப்ரதிப³ந்த⁴கீபூ⁴தரஜஸ்தமஸௌள

அபி⁴பூ⁴ய ஸ்வயம் தா⁴யாமநபி⁴பூ⁴தோ ய: ஸுத்த்வகு³ணஸ்தஸ்ய

ஸா³த்⁴ஸுத்த்வம் இத்யாக்²யா | ஸுத்த்வகு³ணாதே³வ ஜ்ஞாநமுத்தப³யதே | அத:

ஸுத்த்வகு³ண: ப்ரகாஸஸ்வபா⁴வ: | ஏவம்பூ⁴தஸுத்த்வகு³ணப்ரதா⁴நமாயாயாம்

ப்ரதிப²லிதசைதந்யாபா⁴ஸூருபேஸ்வரஸ்ய ஸ்வவிஷயே விஷயாந்தரே வா

நைவாவரணம் ஸம்ப⁴வதி | தஸ்மா³தீ³ஸ்வரோ நித்யமுக்த: ஸர்வஜ்ஞுஸ்ச

ப⁴வதி | ஜீவேஸ்வரயோரதி⁴ஷ்டா²நபூ⁴தம் ஸா³த்⁴சைதந்யம்

ப³ந்த⁴மோக்ஷாதி³நிகி²லபே⁴த³ஸூந்யம் ஸதா³காஸவதே³கரஸஸ்வபா⁴வம்

தயோருப⁴யோரபி வர்ததே | ப³ந்த⁴மோக்ஷாதி³ஸ்து ஆபா⁴ஸாம்ஸே ஏவ |
அதி⁴ஷ்டா²நே

சைதந்யே த்வாபா⁴ஸஸ்ய ப்⁴ராந்த்யா ப்ரதீயதே | தஸ்மா³த் கேவலாபா⁴ஸே ஏவ

ப³ந்த⁴மோக்ஷாதி³வ்யவஹார: |

இத்த²மநந்தமதாநி ஸ்வஸ்வமதிவிலஸிதாநி பரஸ்பரவிலக்ஷணந்யந்யோந்யவிருத்³தா⁴நி

சோபலப⁴யந்தே | ஸகலமதாவிரோதே⁴நைதத்³க்³ர்ந்தோ²க்தேதஸ்வரஸ்வரூபமேவ

ஸ்க்ருத்யபி⁴ப்ரேதம் | ததா² சோக்தம் பஞ்சத³ஸ்யாம்-

ஏவமந்யே ஸ்வஸ்வபக்ஷாபி⁴மாநேநாந்யதா²ந்யதா² |

மந்த்ரார்த²வாத³கல்பாதீ³நாஸ்ரித்ய ப்ரதிபேதி³ரே || சித்ரதீ³பே 120 ||

அந்தர்யாமிணமாரப்ய ஸ்தா²வராந்தேஸுவாதி³ந: |

ஸந்த்யஸ்வத்தா²ர்கவம்ஸாதே: ³ குலதை³வதத³ர்ஸநாத் || 121 ||

தத்த்வநிஸ்சயகாமேந ந்யாயாக³மவிசாரிணம் |

ஏகைவ ப்ரதிபத்தி: ஸ்யாத் ஸாப்யத்ர ஸ்பு²டமுச்சயதே || 122 ||

2. மாயாஸ்த²பு³த்தி⁴வாஸநாயாம் ப்ரதிப²விதசைதந்யப்ரதிபி³ம்ப³

ஈஸ்வர இதி வித்யாரண்யக்ரு²தபஞ்சத³ஸ்யாமபி⁴ஹிதம் | ஈஸ்வரோ

மேகா⁴காஸகல்ப இத்யத்ர மேக⁴ஸத³ரு³ஸீ மாயா, மேக⁴ஸ்த²ஜலஸமாநா

பு³த்தி⁴வாஸநா:; தஜ்ஜலஸ்தா²காஸப்ரதிபி³ம்ப³ஸமாஸ்சிதா³பா⁴ஸா: |

பு³த்தி⁴வாஸநாப்ரதிப²விதப்ரதிபி³ம்ப³ஸம ஈஸ்வர இதி கத²நே ந கோ⁵பி

தோ³ஷ: ப்ரஸஜ்யதே | மாயாரூபாஜ்ஞாநஸ்யைவேஸ்வரத்வாபாத³கோபாதி⁴த்வே⁵பி

பு³த்தி⁴க³தவாஸநா அஜ்ஞாநே அந்தர்³க³தா ப⁴வந்தி | ஸர்வஜ்ஞத்வஸ்ய

து காரணமஜ்ஞாநக³தஸுத்த்வகு³ண ஏவ | அயஞ்ச ஸுத்த்வகு³ணே

ஜ்ஞாநரூபஸகலபு³த்தீ⁴நாமுபாதா³நகாரணம் ப⁴வதி | தஸ்மாத்ஸுஷு³ப்தெள

ஸகலபு³த்தீ⁴ய: ஸ்வோபாதா³நாம்ஸே விலீயோபாதா³நாத்மநைவ வர்தந்தே |

உபாதா³நரூபேணவஸ்தி²திரேவ ஸுக்ஷ்மஸம்ஸ்கார இத்யுச்சயதே | அயமேவ

ஸம்ஸ்காரோ வாஸநேத்யபி கத்யதே | இத்த²மஜ்ஞாநக³தஸுத்த்வம்ஸாத்த

ப்ரு²த³க்³வாஸநா நாம ந காசநாஸ்தி | தஸ்மாத³பு³த்தி⁴வாஸநாஸப்³தே³நாஜ்ஞாநஸ்ய

ஸுத்த்வம்ஸ ஏவ க்³ராஹ்ய: | தத்ராப்யஸ்த்யேதாவாந் பே⁴த: ³ - யஸ்மிந்நாபா⁴ஸே

ஸ்வரூபாவரணமஸ்தி தஸ்மிந்நேவ ப³ந்த: ⁴ | யத்ர நாஸ்தி ஸ து முக்த ஏவ |

ஈஸ்வரே ஆவரணபா⁴வாதே³வ ஸ நித்யமுக்த: | ஜீவே த்வாவரணஸுத்த்வாத் ஸ

ப³த்த: ⁴; யதோ யஸ்யா அவித்யாயா அம்ஸே ப்ரதிபி³ம்பி³தஸ்ய சிதா³பா⁴ஸஸ்ய

ஜீவத்வம் ப⁴வதி தஸ்யா அவித்யாயா ஆவாரகத்வம் ஸ்வபா⁴வ: |

யத்ய்யயேகஸ்யைவ வஸ்துநோ மாயா, அஜ்ஞாநம், அவித்யா, இத்யாதி³நாமாநி

ததா²பி தஸ்யைவ ஸு³த⁴ஸுத்த்வகு³ணப்ரதா⁴நத்வாத் “மாயா”

இதி, மலிநஸுத்த்வகு³ணப்ரதா⁴நத்வாச்ச “அஜ்ஞாநம்”,

“அவித்யா” இதி ச வ்யவஹார: | ரஜஸ்தமோகு³ணப்யாமபி⁴பூ⁴த:

ஸுத்த்வகு³ணே மலிநஸுத்த்வகு³ண இத்யுச்சயதே | ரஜஸ்தமோகு³ணதி⁴க்யாதே³வாவித்யா

ஸ்வப்ரதிபி³ம்பி³தஜீவரூபசிதா³பா⁴ஸாம்ஸஸ்யாவரணம் கரோதி | அத ஏவ

ஜீவோ ப³த்தோ⁴ நேஸ்வர: | ஸர்வாதி⁴ஷ்டா²நபூ⁴தஸு³த⁴சைதந்யஸஹிதோ

மாயாப்ரதிபி³ம்பி³தசிதா³பா⁴ஸரூப ஈஸ்வரஸ்தத்த³வாச்யார்த: ² |
 கேவலாதி⁴ஷ்டா²நஸூ³த⁴சைதந்யம் தத்த³லக்ஷயார்த: ² | ஈஸ்வரோ
 ஜக³து³த்தபத்திஸ்தி²திஸம்ஹாராந் கரோதீதி ஸாஸ்த்ரோக்தேரயமபி⁴ப்ராய:
 - அதி⁴ஷ்டா²நஸூ³த⁴சைதந்யமாகாஸவத³ஸங்க³ம்
 | மாயாப்ரதிபி³ம்பி³தசிதா³பா⁴ஸாம்ஸோ ஜக³து³த்தபத்தயாதி³கம்
 கரோதி | ஸர்வஜ்ஞுவாதி³கு³னோ⁵பி தஸ்யைவ |
 ப⁴க்தாநுக்³ரஹாதி³கர்த்ரு³த்வமைஸ்வர்யாந்தரமபி தஸ்யைவ சிதா³பா⁴ஸாம்ஸஸ்ய
 | சைதந்யஸ்வரூபம் த்வேகரஸம் ஸர்வஸமம் | தஸ்மிந் ஸத்தாஸ்பூ²ர்திப்ரத³த்வம்
 அந்தரா அந்யதை³ஸ்வர்யாதி³கம் ந கிஞ்சித³ப்யுபத்த³யதே | இதி |

(185)

ப்ரஹ்மஸ்வரூபவர்ணநம் - மஹாகாஸவத் ப்ரஹ்மாண்டா³நாமந்தர்ப்³ஹிஸ்ச வ்யாப்ய
 வர்தமாநமக²ண்ட³பரிபூர்ணசைதந்யம் ப்ரஹ்மேத்யுச்சயதே | பா⁴ஷ்யே சோக்தம்
 - “ப்ரஹ்மஸப³த³ஸ்ய ஹி வ்யுத்தபா³யமாநஸ்ய நித்யஸூ³த⁴த்வாத்யோ⁵ர்தா: ²
 ப்ரதீயந்தே, ப்³ரு³ஹதேர்தாதோரர்தா²நுக³மாத் | ஸர்வஸ்யாத்மத்வாச்ச ப்ரஹ்மாஸ்தித்வப்ரஸ
 (ப்³ர. ஸலி. பா⁴. 1.1.1) இதி | ரதந்ப்ரபா⁴யாமப்யேவம் வ்யாக்²யாதம் - “ஸ சார்தோ²
 மஹத்வரூப இதி வ்யாகரணாந்நிஸ்சீயதே; “ப்³ரு³ஹி வ்ரு³த்தெள⁴” இதி ஸ்மரணத் |
 ஸா ச வ்ரு³த்தி⁴ர்நிரவதி⁴கமஹத்வமிதி, ஸங்கோசகாபா⁴வாத் ஸ்ருதாவநந்தபதே³ந
 ஸஹ ப்ரயோகா³ச்ச ஜ்ஞாயதே” இதி, “அதோ ப்³ரு³ம்ஹணத்³ப்ரஹ்மேதி வ்யுத்தபத்தயா
 தே³ஸகாலவஸ்துக்ரு³தபரிச்சே²தா³பா⁴வரூபம் நித்யத்வம் ப்ரதீயதே” இதி ச
 | ததா² ஸலிதஸம்ஹிதாவ்யாக்²யாநே⁵ப்யுத்தம் | (யஜ்ஞ. ப்³ரஹ்மக³. 3.31)
 “ப்³ரஹ்ம ஸத்யஜ்ஞாநஸூகா²த்³வயம், ப்³ரு³ஹதா⁴த்வர்த³ஸ்யாநுக³மாத் | ததா²
 ஹி - “ப்³ரு³ஹ ப்³ரு³ஹி வ்ரு³த்தெள⁴” இதி தா⁴துர்வ்ரு³த்தி⁴மாசஷ்டே |
 ஸா ச வ்ரு³த்தி⁴:⁴ ப்ரதியோகி³விஸேஷாநுபாதா³நாந்நிரதிஸயைவ விவக்ஷிதா
 | ஸதி ச வஸ்த்வந்தரே தேந பரிச்சே²தா³த்³1. ஸத்தாஸ்பூ²ர்திப்ரத³த்வம்
 = ஸ்தி²திபா⁴நப்ரத³த்வம் | வ்ரு³த்தே⁴ர்நிரதிஸயத்வம் ப⁴ஜ்யேத | ததா² ச
 வஸ்த்வந்தரக்ரு³தபரிச்சே²த³ரஹிதமேவ ப்³ரஹ்மஸப³த³வாச்சயம் ப⁴விதுமர்ஹதி |
 த்³வைதப்ரபஞ்சஸ்ய தத்ஸ்வரூபே⁵த்யஸ்ததயைவ ப்ரதீதே³வஸ்துதஸ்தத்ஸ்வரூபாந்நிரிகத்த
 | ததா² ச வஸ்துக்ரு³தபரிச்சே²த³நிராகரணைநவ தே³ஸகாலக்ரு³தபரிச்சே²தோ³பி
 நிரஸ்தோ வேதி³தவ்ய: | தே³ஸகாலயோரபி பரிகல்பிதத்வேந வஸ்துதஸ்தத்³ரூபாந்நிரேகாத்
 | ஏவம் த்³வைதாபரோக்ஷஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நத்வேந தத்³பா⁴தா⁴வதி⁴த்வேந ச
 த்ரிவித⁴பரிச்சே²த³ரஹிதம் யத³த்³விதீயம் தத்ஸத்யமேவேஷ்டவ்யம்” இதி

| இத³ம் ச ப்³ரஹ்ம ந து³ரே நாப்யந்திகே வர்ததே | யத்³தி⁴ வஸ்து
 ஸ்வஸ்தி³ந்யத்வேநாநாத்மபூ⁴தம் தே³ஸாதி³ரூபோபாதி⁴பரிச்சி²ந்நம் ச ப⁴வதி
 ததே³வ து³ரே அந்திகே வா வர்தத இத்யுச்சயதே | இத³ம் து ப்³ரஹ்ம
 ந ப்ரத்யகா³த்மநோ பி⁴த்³யதே; கிம் தர்ஹி, ஸர்வஸ்ய ப்ரத்யகா³த்மபூ⁴தம்
 தே³ஸாதி³ரூபஸர்வோபாதி⁴ஸூந்யம் ச ப⁴வதி | தஸ்மாதே³வ தத் து³ரே³ந்திகே வா
 வர்தமாநதயா நோச்சயதே | ப்³ரஹ்மஸப்³த³ஸ்ய ஹி வாச்சயோ³ர்த: ²ஸோபாதி⁴க ஏவ,
 வ்யாபகத்வத⁴ர்மவிஸிஷ்டஸ்ய வஸ்துநோ ப்³ரஹ்மஸப்³தா³பி⁴தே⁴யத்வாத் | இத³ம் ச
 வ்யாபகத்வம் த்³விவித⁴ம், ஸாபேக்ஷம் (ஸாதிஸ்யம்) நிரபேக்ஷம் (நிரதிஸ்யம்) சேதி
 | யத்³வஸ்து ஸ்வவ்யாப்யாபேக்ஷயா வ்யாபகம், ஸ்வவ்யாபகாபேக்ஷயா வ்யாப்யம்
 ப⁴வதி, தத்³ ஆபேக்ஷிகவ்யாபகம் இத்யுச்சயதே | யதா²ப்ரு³தி²வ்யாதி³ரூபஸ்வகார்யாபேக்ஷயா
 வ்யாபிநீ மாயா; சைதந்யாபேக்ஷயா து ந வ்யாபிநீ, கிந்து வ்யாப்யா |
 தஸ்மாந்மாயாயாமாபேக்ஷிகமேவ வ்யாபகத்வமஸ்தி | யத்³வஸ்து ஸர்வாபேக்ஷயா
 வ்யாபகம் ப⁴வதி தந்நிஷ்ட²வ்யாபகத்வம் நிரபேக்ஷவ்யாபகத்வம் இத்யுச்சயதே | இத³ம்
 ச நிரபேக்ஷவ்யாபகத்வம் சைதந்யே ஏவ வர்ததே | “ந தத்ஸமஸ்சாப்யதி⁴கஸ்ச
 த்³ரூ³ஸ்யதே” (ஸ்வே. 6.8) இத்யாதி³ஸ்ருத்தயா தத்ஸமம் வாதி⁴கம் வா ந கிருசந
 வ்யாபகம் வஸ்து வித்³யதே இதி ஸித்³த⁴த்வாத் | தஸ்மாச்சைதந்யஸ்யைவ
 ஸர்வாபேக்ஷயா வ்யாபகத்வஸ்ரவணத்ததே³வ நிரபேக்ஷவ்யாபகமிதி ஸித்³த⁴யதி
 | ஏதத்³த்³விவித⁴வ்யாபகத்வவிஸிஷ்டம் வஸ்து ப்³ரஹ்மஸப்³த³ஸ்ய வாச்சார்த: ² |
 மாயாஸப்³லிதசைதந்யே த்³விவித⁴மப்யேதத்³வ்யாபகத்வம் வர்ததே | விஸிஷ்டநிஷ்ட²விஸேஷ
 ஆபேக்ஷிகவ்யாபகத்வம் விஸேஷ்யபூ⁴தசைதந்யாம்ஸே நிரபேக்ஷவ்யாபகத்வம் ச
 வர்ததே | சைதந்யைகதே³ஸே மாயாயா: ஸத்த்வாத், மாயாவிஸிஷ்டசைதந்யாபேக்ஷயா
 ஸூத்³த⁴சைதந்யஸ்யாதி⁴கவ்யாபகத்வாச்ச ததே³வ நிரபேக்ஷவ்யாபகம், ந து மாயா-
 1. ந ஹி க⁴டோபாதா³நத்வஸக்திர்ம்ரு³த்ஸாமாந்யே வர்ததே, கிந்து ம்ரு³த்³விஸேஷே
 ஏவ | ஏவமேவ மாயா ந ப்³ரஹ்மணி ஸர்வத்ர வர்ததே, கிந்தவேகதே³ஸே
 ஏவ | (ப. து³. 2.54, 2.87, 2.88) விஸிஷ்டசைதந்யம் |
 ததா²பி யதோ மாயாவிஸிஷ்டசைதந்யம் பரமார்த²த்³ரூ³ஷ்ட்யா
 ஸூத்³த⁴சைதந்யாத³ந்திரிக்தம் ஸச்ச²த்³த⁴ரூபமேவ ப⁴வதி
 தஸ்மாந்மாயாவிஸிஷ்டே³பி யஸ்சைதந்யாம்ஸஸ்தத்ர நிரபேக்ஷமேவ
 வ்யாபகத்வமஸ்தி | இத்த²ம் மாயாவிஸிஷ்டசைதந்யமேவ ப்³ரஹ்மஸப்³த³ஸ்ய
 வாச்சார்த² இதி யுக்தமேவோக்தம் | ஸூத்³த⁴சைதந்யம் து ப்³ரஹ்மஸப்³த³ஸ்ய
 லக்ஷயார்த: ² | தஸ்மாஜீ³ஸ்வரப்³ரஹ்மஸப்³த³யோரேக ஏவார்த: ² ப்ரதீயதே;
 ந பி⁴ந்நார்த²தா | ததா²ப்யஸ்த்யயம் விஸேஷ: - ப்³ரஹ்மஸப்³த: ³ஸ்வரஸதோ

லக்ஷயார்த்²மேவ ப்ராயஸோ போ³த⁴யதி, காசித்தயா து வாச்யார்த்²மபி |
 ஈஸ்வரஸப்³த³ஸ்து வாச்யார்த்²மேவ ப்ராயஸோ போ³த⁴யதி, லக்ஷயார்த்²ம்
 து காசித்தயா | ஈத்³ரு³க்³பே⁴த³ஸ்தி³பா⁴வாதே³வ லக்ஷயார்த்²மவலம்ப்³ய
 ப்³ரஹ்மஸப்³த³ஸ்யார்தோ² பி⁴ந்நதயா நிருபித: |

(A. 186-188) “த்³வா ஸபர்ண” இதி ஸ்ருத்த்யா ஜீவப்³ரஹ்மபே⁴த³:

அவக³ம்யத இதி, அந்யதா² கர்மோபாஸநாவிதி⁴வையர்த்²யமிதி ச ஸங்காயா:
 ஸமாதா⁴நம்-

(186)

சைதந்யாபா⁴ஸோ பு⁴ங்க்தே, கூடஸ்தோ²ஸங்க:³ ப்ரகாஸதே - சதுர்வித⁴ம்
 சைதந்யமுக்க்தம் | தத்ர ஜீவஸ்வரூபாந்தர்³க³தமித்²யாபூ⁴தசிதா³பா⁴ஸாம்ஸ ஏவ
 புண்யபாபே க்ரு³த்வா தத்²ப²லநுப⁴வதி, ந கூடஸ்த:~² | ஸ த்வஸங்க³தயா
 ஆநந்த³ஸ்வரூப ஏவ ப்ரகாஸதே | யது³க்தம் “பு³த்³தி⁴ரூபவ்ரு³க்ஷே ஜீவ: பரமாத்மா
 சேதி த்³வெள பக்ஷிணோ ஸ்த:~; தயோர்ஜீவ: கர்மப²லம் பு⁴ங்க்தே பரமாத்மா தம்
 ப்ரகாஸயந்நாஸ்தே இதி த்³வா ஸுபர்ணேதி ஸ்ருதேரர்த:~²” இதி, தத்ரோச்யதே - ந
 தத்ர ஜீவபரமாத்மாநெள க்³ராஹ்யெள; கிந்த்வாபா⁴ஸ: கர்மப²லம் பு⁴ங்க்தே கூடஸ்த:~²
 ப்ரகாஸமாந ஆஸ்தே இதி தஸ்யா: ஸ்ருதேரர்தோ² ஜ்ஞேய: |

(187)

சைதந்யாபா⁴ஸ ஏவ கர்மகர்தா, ப²லதா³தா ச; ந து ஸுத்³த⁴சைதந்யம் -
 ஜீவஸ்வரூபாந்தர்³க³தசிச்சா²யாருபாபா⁴ஸாம்ஸ: கர்ம கரோதி; கர்ம குர்வத
 ஆபா⁴ஸாம்ஸஸ்ய ஈஸ்வரஸ்வரூபாந்தர்³க³தசிச்சா²யாருபாபா⁴ஸாம்ஸ: ப²லம்
 ப்ரயச்ச²தி | ஆபா⁴ஸ ஏவ கர்மகர்தா, ஆபா⁴ஸ ஏவ ப²லதா³தா ச |
 அநேநாயமர்த:~² ஸித்³த:~⁴ஜீவஸ்வரூபாந்தர்³க³தாபா⁴ஸாம்ஸ: புண்யபாபே க்ரு³த்வா
 தத்²ப²லாநி பு⁴ங்க்தே | ஈஸ்வரநிஷ்டா²பா⁴ஸாம்ஸஸ்து கர்மப²லாநி ப்ரயச்ச²தீதி
 | ஏதது³ப⁴யாநுக³தசைதந்யாம்ஸே ந காபி வார்தாஸ்தி | ஜீவக³தசைதந்யாம்ஸே
 கர்மகர்த்ரு³த்வதத்²ப²லபோ⁴க்த்ரு³த்வரூபஸம்ப்³ந்தோ⁴ ந வர்ததே | ஈஸ்வரக³தசைதந்யாம்ஸே
 ந கர்மப²லதா³த்ரு³த்வரூபஸம்ப்³ந்தோ⁴ஸ்தி | யஸ்து தஸ்மிந் சைதந்யே
 கர்மகர்த்ரு³த்வப²லதா³த்ரு³த்வாதி³கம் வர்ணயதி ஸ மூர்க² ஏவ | யதஸ்ஸைதந்யமுப⁴யத்ராப்ய
 ச வர்ததே | சைதந்யமாத்ரே ந கோ³பி பே⁴த³க³ந்தோ⁴ஸ்தி | யஸ்து

ஜீவசைதந்யமீஸ்வரசைதந்யாத், ஈஸ்வரசைதந்யம் வா ஜீவசைதந்யாத்³பி⁴ந்நதயா
மந்யதே, ஸ விக்³ர்ஹ்ய ஏவ ப⁴வதி | ததா² ச ஸ்ருதி: “ப்³ரஹ்ம தம் பராதா³த்
யோ⁵ந்நதத்ராத்தமநோ ப்³ரஹ்ம வேத³; ஸர்வம் தம் பராதா³த் யோ⁵ந்யத்ராத்தமந:
ஸர்வம் வேத³ |” (ப்³ரு. 2.4.6, 4.5.7) “ம்ரு³த்யோ: ஸ ம்ரு³த்யுமாப்நோதி ய இஹ
நாநேவ பஸ்யதி” (க. 2.1.11, ப்³ரு. 4.4.19) “உத³ரமந்தரம் குருதே, அத² தஸ்ய
ப⁴யம் ப⁴வதி” (தை. ப்³ர. 7) இதி | ஏதேந, “ஜீவேஸ்வரயோரைக்யாப்யுபக³மே
கர்மோபாஸநப்ரதிபாத³கவேத³பா⁴கோ³ந்ருஷ்டா²த்ராபா⁴வாந்நிரர்த²க: ஸ்யாத்”
இதீயம் த்³விதீயா ஸங்காபீதா³நீம் ஸமாஹிதா | ஜீவேஸ்வராநுக³தசைதந்யபா⁴க்யோரபே⁴த³,
ஆபா⁴ஸபா⁴க்யோரபே⁴த³ஸ்சாஸ்தி; தஸ்மாத்³ப⁴யவித⁴யோரபி வேத³பா⁴க்யோ:
ப்ராமாண்யம் ஸமஞ்ஜஸம் |

(188)

ஜீவப்³ரஹ்மணோர்லக்ஷயார்தா²பே⁴த³ஸம்ப⁴வாத் “அஹம் ப்³ரஹ்ம” இதி ஜானீயாதி³தி
கு³ரோருபதே³ஸ: - ஹே ஸோம்ய | த்வத்க்ரு³தப்ரஸ்நத³வ்யமத்⁴யே “ஏகஸ்மிந்
வ்ரு³க்ஷே த்³வௌ பக்ஷிணௌ ஸ்த:; தயோரேகோ போ⁴க்தா, அபரோ நிர்ஹ:;
அதோ ஜீவப்³ரஹ்மைக்யம் ந க⁴டதே;” இதி ஹி ப்ரத²ம: ப்ரஸ்ந: | தத்ரவம்
ஸமாதா⁴நமுக்தம் - “ஏகவ்ரு³க்ஷஸ்த²பக்ஷிணோர்மத்⁴யே ஏக: கூடஸ்தோ²ஸ்பரோ
பு³த்³தௌ⁴ ப்ரதிப²விதசிதா³பா⁴ஸ இத்யேவம் க்³ராஹ்யம், ந து ஜீவபரமாத்மாநாவிதி
க்³ராஹ்யமிதி; ஏதயோர்க்⁴டாகாஸஸ்ய ஆகாஸ்ச்சா²யாயாஸ்ச பே⁴த³” இதி
சோக்தம் | த்வத்க்ரு³தத்³விதீயப்ரஸ்நா³த்யா ந ஜீவ: கர்மோபாஸநயோ: கர்தா,
நாபீஸ்வரஸ்தத²ப²லதா³தா | கிந்து தௌ சிதா³பா⁴ஸாவேவ | ஜீவக³தாபா⁴ஸாம்ஸ:
கர்மோபாஸநாதி³ கரோதி, ஈஸ்வரக³தாபா⁴ஸாம்ஸ: ப²லம் த்³தா³தி | ஜீவேஸ்வராநுக³தசைதந்யம்
க⁴டாகாஸமஹாகாஸவத்³பே⁴த³ஸூ³ந்ய: | இத்த²ம் ஜீவப்³ரஹ்மணோரைக்யம்
ஸித்³த⁴யதி | அத: “அஹம் ப்³ரஹ்மாஸ்மி” இத்யேவ த்வம் விஜானீயா: |
அத்ராஹம்ஸப்³தா³ர்த:² கூடஸ்த² இதி, ப்³ரஹ்மஸப்³தா³ர்தோ² மஹாகாஸஸமதயோக்தலக்ஷயா
சாவேஹி | அஹமிதி ப்³ரஹ்மேதி ச ஸப்³த³யோர்வாச்சயார்த²யோரைக்யாஸம்ப⁴வே⁵பி
லக்ஷயார்த²யோஸ்தத்ஸித்³த⁴யத்யேவ | ஹே ஸோம்ய | யாவத் “அஹம்
ப்³ரஹ்மாஸ்மி” இத்யபரோக்ஷஸாக்ஷாத்காரஸ்தவ த்³ரு⁴தரோ ந ஜாயதே,
தாவத்³து:³க²தை³ந்ய ப⁴யாதி³கம் த்வாம் ந ஜஹாதி | ஸ்வஸ்வரூபாத்³பி⁴ந்நதயா
பரமாத்மநோ ஜ்ஞாநமேவ தே ப⁴யஹேதுர்ப⁴வதி | “உத³ரமந்தரம் குருதே, அத² தஸ்ய
ப⁴யம் ப⁴வதி” (தை. ப்³ர. 7) இத்யாதி³ஸ்ருதே: | தஸ்மாத் “அஹம் ப்³ரஹ்மாஸ்மி”
இத்யேவ த்வம் விஜானீயா: |

(A. 189-198) “அஹம் ப்ரஹ்ம்” இதி ஜ்ஞாநம் கஸ்யேதி விசார:-

(189)

தத்த்வத்³ருஷ்டிப்ரஸ்ந: - ஹே ஸ்வாமிந் | “அஹம் ப்ரஹ்ம்” இதி ஜ்ஞாநம் கஸ்ய ஜாயதே | க்ருபயைதந்மே வக்துமர்ஹஸீதி | ப்ரஸ்நஸ்யாயமபி⁴ப்ராய: - “அஹம் ப்ரஹ்ம்” இதி ஜ்ஞாநம் கிம் கூடஸ்த²ஸ்ய ஜாயதே, உத சிதா³பா⁴ஸவிஸிஷ்டபு³த்³தே:⁴ | யதி³ கூடஸ்த²ஸ்யேத்யுச்யதே ததா³ விகா⁴ ஸ்யாத்கூடஸ்த:² | யதி³ சிதா³பா⁴ஸவிஸிஷ்டபு³த்³தே:⁴ரித்யுச்யதே தர்ஹி தஸ்யோத்பத்³யமாநம் “அஹம் ப்ரஹ்ம்” இதி ஜ்ஞாநம் ப்ரமரூபம் ஸ்யாத் | “கூடஸ்தோ² ப்ரஹ்ம் சேத்யுப⁴யமேகமேவ, ஆபா⁴ஸஸ்து கஸ்பிதத்வாத்³ப்ரஹ்மணே பி⁴ந்ந:” இதி ப்ராக³பி⁴ஹிதம் ப⁴வதா | தஸ்மாத் ப்ரஹ்மணே⁵ந்யஸ்ய சிதா³பா⁴ஸஸ்ய ப்ரஹ்மத்வேந ஜ்ஞாநம் ப்ரமரூபமேவ ஸ்யாத்; யதா² ஸர்பாத்³விஸக்ஷணயாம் ரஜ்ஜ்வாம் ஸர்பஜ்ஞாநம் ஜாயமாநம் ப்ர⁴ராந்திரூபமேவ, தத்³வத் | ஏவம் ச சிதா³பா⁴ஸஸஹிதபு³த்³தே:⁴ர்ஜாயமாநம் “அஹம் ப்ரஹ்ம்” இதி ஜ்ஞாநம் ந யதா²ர்தா²நுப⁴வரூபம் ப⁴வேத், கிந்து ப்ர⁴மரூபமேவ ஸ்யாத் | “அஹம் ப்ரஹ்ம்” இதி ஜ்ஞாநஸ்ய ப்ர⁴மத்வாங்கீ³காரே ந தேந ஜ்ஞாநேந மித்²யாபூ⁴தம் ஜக³ந்நிவர்⁴தேத | யதா²ர்த²ஜ்ஞாநாதே³வ ஹி மித்²யாப⁴மநிவ்ரு⁴த்திர்த்³ருஷ்டா; ரஜ்ஜுதத்தவஜ்ஞாநேந மித்²யாஸர்பநிவ்ரு⁴த்திவத் | தஸ்மாதா³பா⁴ஸவிஸிஷ்டபு³த்³தே:⁴ “அஹம் ப்ரஹ்ம்” இதி ஜ்ஞாநம் ஜாயதே இத்யேதத்³வசநமநுபந்நமேவேதி |

(A. 190-196) ப்ராகு³க்தப்ரஸ்நஸ்யோத்தரம்

(A. 190-191) ஆபா⁴ஸஸ்ய ஸப்தாவஸ்தா:~²-

(190)

“அஹம் ப்ரஹ்ம்” இதி ஜ்ஞாநமாபா⁴ஸஸ்யைவ - ஹே ஸோம்ய, ஸ்ரு⁴ண்விதா³நீம் மயோச்யமாநாஸ்சிதா³பா⁴ஸஸ்ய ஸப்தாவஸ்தா:~² | ஆஸ்வவஸ்தா²ஸு மத்⁴யே ந காப்யவஸ்தா² சேதநஸ்ய கூடஸ்த²ஸ்ய ஸம்ப⁴வதி | “அஹம் ப்ரஹ்ம்” இதி ஜ்ஞாநம்ப்யாஸு ஸப்தாவஸ்தா²ஸு மத்⁴யே பஞ்சமயாமவஸ்தா²யாமந்தர்³க³தம் |

(191)

தாஸாமவஸ்தா²நாம் நாமாநிஅஜ்ஞாநமாவ்ரு¹தி: ஸம்யக்³விசேஷபற்ச பரோக்ஷத்⁴ |
அபரோக்ஷமதி: ஸோகஹதிஸ்த்ரு¹ப்திர்நிரங்குஸா || ப. த³. 7.33 || இதி |

- (1) அஜ்ஞாநம், (2) ஆவரணம், (3) ப்⁴ராந்தி: (விசேஷ:),
(4) பரோக்ஷஜ்ஞாநம், (5) அபரோக்ஷஜ்ஞாநம், (6) ஸோகநாஸ: (அநர்த²நிவ்ரு¹த்தி:),
(7) அதிஹர்ஷ: (நிரதிஸ்யாநந்த³ப்ராப்தி:), இதி |

(192)

அஜ்ஞாநாவரணயோ: ஸ்வரூபம் - ஹே ஸோம்ய, “அஹம் ப்³ரஹ்ம ந ஜானே”
இதி வ்யவஹாரே காரணம் அஜ்ஞாநம் | “ப்³ரஹ்ம நாஸ்தி, ந பா⁴தி” இதி
வ்யவஹாரகாரணம் து ஆவரணம் | ஆவரணேந த்³விவிதோ⁴ வ்யவஹாரோ ப⁴வதி,
யதோ⁵ஜ்ஞாநஸ்ய ஸக்தித்³வ்யம் வர்ததே | தத்ரகா ஸக்திரஸத்த்வாபாதி³கா,
அந்யா அபா⁴நாபாதி³கா | உப⁴யோரபி ஸக்த்யோ: ஆவரணம் இதி ஸாதா⁴ரணம் நாம
| “வஸ்து நாஸ்தி” இதி ப்ரதீதிஹேதுபூ⁴தா ஸக்தி: அஸத்த்வாபாதி³கா இதி, “வஸ்து
ந பா⁴தி” இதி ப்ரதீதிஹேதுபூ⁴தா ஸக்தி: அபா⁴நாபாதி³கா இதி சோச்யதே | இத்த²ம்
“ப்³ரஹ்ம நாஸ்தி” இதி வ்யவஹாரகாரணமஜ்ஞாநஸ்யாஸத்த்வாபாதி³கா ஸக்திரேவ
| “ப்³ரஹ்ம ந பா⁴தி” இதி வ்யவஹாரகாரணமஜ்ஞாநஸ்யாபா⁴நாபாதி³கா ஸக்திரேவ |
அநயோ: ஸக்த்யோ: ஸாதா⁴ரணபி⁴தா⁴ ஆவரணமிதி |

(193)

ப்⁴ராந்திஸ்வரூபம் - கூடஸ்தே² பா⁴ஸமாநஜந்மாதி³ஸம்ஸாரோ வேதே³ ப்⁴ராந்தி:
இத்யுச்ச்யதே | அயமேவ ஸம்ஸார: ஸோகஸப்³தே³நாப்யுச்ச்யதே | “தத்ர கோ மோஹ:
க: ஸோக ஏகத்வமநுபஸ்யத:”(ஈ. 7) “தரதி ஸோகமாத்த்மவித்” (சா². 7.1.3) “பி⁴த்³யதே
ஹ்ரு¹த்³யக்³ரந்தி:² சி²த்³யந்தே ஸர்வஸம்ஸயா: | க்ஷயந்தே சாஸ்ய கர்மாணி தஸ்மிந்
த்³ரு¹ஷ்டே பராவரே” (மு. 2.8) “மத்த பரதரம் நாந்யத் கிஞ்சித்³ஸ்தி த⁴நஞ்ஜய” (ப⁴.
கீ³. 7.7) “ந கர்த்ரு¹த்வம் ந கர்மாணி லோகஸ்ய ஸ்ரு¹ஜதி ப்ரபு:” (ப⁴. கீ³. 5.14)
“அஜ்ஞாநேநாவ்ரு¹த்வம் ஜ்ஞாநம் தேந முஹ்யந்தி ஜந்தவ:” (ப⁴. கீ³. 5.15) வாஸுதே³வ:
ஸர்வமிதி ஸ மஹாத்தமா ஸுது³ர்லப:” (ப⁴. 7.19) இத்யாதி³ஸ்ருதிஸம்ரு¹திபி:⁴
ஸம்ஸாரஸ்யாத்மைகத்வஜ்ஞாநமாத்ரநிவர்³த்யத்வபோ³தி⁴காபி⁴ர்ப்⁴ரமமாத்ரத்வம்
போ³தி⁴தம் |

(194)

பரோக்ஷாபரோக்ஷஜ்ஞாநஸ்வரூபம் - “ப்ரஹ்ம நாஸ்தி” இத்யஸத்த்வாபாத்³காவரணம்ஸம்
“அஸ்தி ப்ரஹ்ம” இதி வேதா³ந்தவாக்யஜந்யபரோக்ஷஜ்ஞாநம் நாஸ்யதி | “ப்ரஹ்ம
ஸத்யஜ்ஞாநாநந்தஸ்வரூபம் ப⁴வதி” இதி ஜ்ஞாநம் பரோக்ஷஜ்ஞாநம் இত্যுச்ச்யதே |

1. தே³ஹேந்த³ரியப்ராணமநோஹங்காராத்³நாம் ஜந்மாதி³தத்³விகாராணம் சாத்மநி
ப்ரத்யக்ஸைதந்யே பா⁴நம், ஆத்மநஸ்தத்³த⁴ர்மாணம் ஸத்யஜ்ஞாநாநந்தாநந்தாத்³நாம்
சாநாத்மநி பா⁴நம் சாத்யாஸ இত্যுச்ச்யதே | அஸ்யைவ ப்ராந்தி:, விக்ஷேப:,
ஸோக: இத்யாதி³வ்யபதே³ஸா: |

2. தே³ஸகாலவஸ்துபி⁴ர்யஸ்யாந்தோ (பரிச்சே²த:³) ந ப⁴வதி, கிந்து
ஸர்வதே³ஸஸர்வகாலஸர்வவஸ்துஷு ச வ்யாப்ய யத்³வர்ததே தத்³ அநந்தம்,
விபு⁴, பூ⁴மா இதி சோச்ச்யதே | அத்ர “அநந்தம் ப்ரஹ்ம”
இত্যுக்த்யா “ஆநந்த³ரூபம் ப்ரஹ்ம” இத்யர்தாத்²ஸித்த³யதி |
அயமேவார்த:² சா²ந்தோ³க்³யஸப்தமாத்யாயே நாரதாய ஸந்தகுமாரேணேபதி³ஷ்ட:
|

“யோ வை பூ⁴மா தத்ஸுக²ம், நால்பே ஸுக²மஸ்தி, பூ⁴மைவ ஸுக²ம்,
பூ⁴மா த்வேவ விஜிஜ்ஞாஸிதவ்ய இதி பூ⁴மாநம் ப⁴க்³வோ விஜிஜ்ஞாஸே
இதி” (சா². 7.23.1) | “யத்ர நாந்யத் பஸ்யதி
நாந்யச்ச்²ரு³ணேதி நாந்யத்³விஜாநாதி ஸ பூ⁴மா | அத² யத்ராந்யத்பஸ்யதி
அந்யச்ச்²ரு³ணேத்யந்யத்³விஜாநாதி தத்³ஸ்பம் | யோ வை பூ⁴மா தத்³ம்ரு³தமத்²
யத்³ஸ்பம் தந்மர்த்யம்” (சா². 7.24.1) | “ஸ ஏவாத்³ஸ்தாத்
ஸ உபரிஷ்டாத் ஸ பஸ்சாத் ஸ புரஸ்தாத் ஸ த³க்ஷிணத: ஸ உத்தரத:
ஸ ஏவேத³:³ ஸர்வம்” (சா². 7.25.1) இதி | அத்ர யோ⁵நந்தரூபோ
ப⁴வதி ஸ பூ⁴மா ப⁴வதி, யோ பூ⁴மா ஸ ஆநந்த³ரூபோ ப⁴வதீத்யுக்தம் |
அத ஆநந்தத்வாதே³வ ப்ரஹ்மண ஆநந்த³ரூபத்வமபி ஸித்த³ம் | இத³ஞ்ச
பரோக்ஷஜ்ஞாநம் “நாஸ்தி ப்ரஹ்ம” இதி ப்ரதீதிவிரோதி⁴,
ந த்வந்யஸ்ய கஸ்யசித்³பி விரோதி⁴ | “அஹம் ப்ரஹ்ம” இதி
த்³ரு⁴தரநிர்விசிகித்ஸாபரோக்ஷஜ்ஞாநந்து ஸகலஸ்யாவித்³யாதத்கார்யஸ்ய
விரோதி⁴ | அத ஏவேத³ம் அபரோக்ஷஜ்ஞாநம் (1) “அஹம் ப்ரஹ்ம
ந வேத³” இத்யஜ்ஞாநம், (2) ப்ரஹ்ம நாஸ்தி ந பா⁴தி”
சேத்யாவரணத்³வ்யம், (3) “நாஹம் ப்ரஹ்ம கிந்து புண்யபாபாதி³கர்தா
தத்²லாநாம் ஸுக²து:³கா²நாம் போ⁴க்தா ச ஜீவ:” இதி ப்ராந்தி:,

சேத்யேதாவந்தமவித்³யாஸமுஹம் நாஸயதி |

(195)

புராந்திநாஸஸ்வரூபம் - “மயி ஜநநமரணாதி³பா⁴வவிகாரோ நாஸ்தி, மயி ஸுக²து:கா²தி³கம் லேஸதோ⁵பி நாஸ்தி, ஸம்ஸாரத⁴ர்மக³ந்தோ⁴பி மயி நாஸ்தி, கிந்த்வஹம் ஜந்மாதி³விகாரஸூந்யகூடஸ்த² ஏவாஸ்மி” இத்யேவமாத்மநி ஸர்வாநர்தா²நாம் நிஷேத⁴ ஏவ புராந்திநாஸஸ்வரூபம் இத்யவதே⁴யம் | அத்ர ச கூடஸ்தே² ஜந்மநிஷேதா⁴த்ஸர்வாநர்தா² அபி நிஷித்³தா⁴ ஏவ ப⁴வந்தி, ஜந்மாநந்தரபா⁴வித்வாதி³தராநர்த²வ்ராதாநாம் | ஆத்மநி ஜந்மநிஷேதா⁴த் ஷட³பி பா⁴வவிகாரா நிஷித்³தா⁴ ப⁴வந்தி | அயமேவ புராந்திநாஸ: ஸோகநாஸஸப்³தே³நாப்யுச்யதே |

(196)

அதிஹர்ஷஸ்வரூபவர்ணநம் - ஹே ஸிஷ்ய | “அஹம் அத்³விதீயப்³ரஹ்மைவாஸ்மி” இத்யேவம் நிர்விகிசித்ஸம் ஸ்வாத்மஸ்வரூபஸாக்ஷாத்காரரூபம் ஜ்ஞாநம் யதா³ தவ ஜாயதே ததா³ தவ நிரதிஸ்யாநந்தா³நுப⁴வோ ப⁴வத்யேவ | அயமேவ மஹாஹர்ஷ: இத்யுச்யதே | ப்ரத³ர்ஸிதா: ஸப்தாவஸ்தா²ஸ்சிதா³பா⁴ஸஸ்யைவ | “அஹம் ப்³ரஹ்ம்” இதி ஜ்ஞாநம் பஞ்சம்யாமவஸ்தா²யாமந்தர்க³தம் ப⁴வதி |

1. மஹாஹர்ஷரூபோ⁵யமாநந்த:³ பஞ்சத³ஸ்யாம் த்ரு³ப்தி³பே

வித்³யாரண்யமுநிபி:⁴ “நிரங்குஸா த்ரு³ப்தி:” இதி வ்யபதி³ஷ்ட:

| “ஸாங்குஸா விஷயைஸ்த்ரு³ப்திரியம் த்ரு³ப்திர்நிரங்குஸா”

(252) | விஷயாநந்த³ஸ்து ஸாதிஸ்யத்வாது³த்தரோத்தராநந்தே³ச்சா²ம்

ஜநயதீதி ஹேதோ: “ஸாங்குஸா” இத்யுச்யதே |

ஆத்மாநந்த³ஸ்து ஸ்வஸ்த்மாது³த்க்ரு³ஷ்டாநந்தா³பா⁴வாந்நிரங்குஸோ ப⁴வதி |

த³ஸமபுருஷாக்²யாயிகாயாம் த³ஸம ஆத்மாநம் விஹாயேதராந் நவவ

புருஷாந் க³ணயந் ஸ்வஸ்ய த³ஸமத்வம் ந ஜாநாதீதி யத் ததே³வ அஜ்ஞாநம் |

“த³ஸமோ நாஸ்தி ந பா⁴தி” இத்யேதத்³ ஆவரணம் | “த³ஸமோ

மமார” இதி கல்பயித்வா ரோத³நம் ஸோக: | அயமேவ புராந்தி:,

விக்ஷேப: இதி ச கத்²யதே | “த³ஸமோ ந ம்ரு³த:, ஜீவதி ஸ:”

இத்யாப்தோக்த்யா த³ஸமஸத்த்வவேத³நம் பரோக்ஷஜ்ஞாநம் | “த்வமேவ

த³ஸமோ⁵ஸி” இதி ஸாக்ஷாது³பதி³ஷ்ட: ஸந் புநரபி க³ணநஸமயே

ஸ்வாத்மாநம் த³ஸமத்வேந க³ணயித்வா ஆத்மாநம் த³ஸமத்வேந ஜாநாதீதி யத்
 ததே³வ அபரோக்ஷஜ்ஞாநம் | ஈத்³ரு³ஸாத³பரோக்ஷஜ்ஞாநாத்³ரோத்³நநிவ்ரு³த்திரேவ
 ப்⁴ராந்திநாஸ: | ஸ்வஸ்யைவ த³ஸமத்வஜ்ஞாநாத் ஜாயமாநஸந்தோஷ:
 அதிஹர்ஷ: | ஆஸ்வவஸ்தா²ஸு “அஜ்ஞாநம், ஆவரணம்,
 விசேஷப:” இதிமோஸ்திஸ்ரோ⁵வஸ்தா² ப்³ந்த⁴காரணாநி ப⁴வந்தி |
 அவஸிஷ்டாஸ்த்வவஸ்தா²ஸ்சதஸ்ரோ⁵பி மோக்ஷஸாத⁴நாநி ப⁴வந்தி |

(197)

“அஹம் ப்³ரஹம்” இத்யாபா⁴ஸஸ்ய ஜாயமாநம் ஜ்ஞாநம் மித்²யா ஸ்யாதி³த்யாக்ஷேபஸ்யாஸயோ
 - கூ³டா⁴பி⁴ஸந்தி:⁴ ஸிஷ்ய: ஸ்வாபி⁴ஸந்தி⁴முத்³கா⁴டயதி | ஹே ஸ்வாமிந்
 ஸத்³கு³ரோ | கூடஸ்தோ² ப்³ரஹ்மாபி⁴நந:; ஆபா⁴ஸோ ப்³ரஹ்மணோ பி⁴நந் இதி ச
 ப்ரா³பதி³ஷ்டம் | தத்³ர ப்³ரஹ்மணோ விபி⁴நநஸ்யாபா⁴ஸஸ்ய “அஹம் ப்³ரஹம்” இதி
 ப்³ரஹ்மாபி⁴நநத்வஜ்ஞாநம் நைவ க⁴டேத | “மமாதி⁴ஷ்டா²நபூ⁴தகூடஸ்தோ² ப்³ரஹம்”
 இதி ஜ்ஞாநம் யத்³யாபா⁴ஸஸ்ய ஜாயேத, தத்³யதா²ர்த்²ஜ்ஞாநம் ப⁴வேத், ந து “அஹம்
 ப்³ரஹம்” இதி ஜ்ஞாநம் | “அஹம்” இதி ஸப்³த:³ ஸ்வகீயம் நிஜம் ஸ்வரூபமவக³மயதி
 | ஆபா⁴ஸஸ்ய நிஜம் ஸ்வரூபம் து மித்²யைவ | அத ஏவாயம் ப்³ரஹ்மணோ
 பி⁴நந: | தஸ்மாத்³ப்³ரஹ்மணோ விபி⁴நநஸ்யாபா⁴ஸஸ்ய “அஹம் ப்³ரஹம்” இதி
 ஸ்வஸ்ய ப்³ரஹ்மாபி⁴நநத்வஜ்ஞாநம் மித்²யைவ ஸ்யாத் | ஸர்பாத்³விலக்ஷணயாம்
 ரஜ்ஜ்வாம் ஸர்ப இதி ஜ்ஞாநம் யதா² மித்²யா, தத்³வத் | மித்²யா நாம ப்⁴ராந்தி: |
 வேதா³நதப்ரமாணஜந்யமித³ம் ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநம் ப்⁴ராந்திரூபமிதி வதி³தும் ந யுஜ்யதே
 |

(198)

அஹம்ஸப்³த³ஸ்ய த்³வாவர்தெள²; தத்³ர கூடஸ்த²ஸ்ய ப்³ரஹ்மணோ முக்²யஸாமாநாதி⁴கரண்யம்,
 சிதா³பா⁴ஸஸ்ய பா³தா⁴யாம் ஸாமாநாதி⁴கரண்யம் சஹே ஸோம்ய | “அஹம்
 ப்³ரஹம்” இதி ஜ்ஞாநம் ப்³தி⁴ஸஹிதாபா⁴ஸஸ்யைவ ஜாயதே, ந து கூடஸ்த²ஸ்ய
 | ததா²பி ஸ ஆபா⁴ஸ: கூடஸ்த²ம் ஸ்வஸ்வரூபம் சைகீக்ரு³த்ய ஸ்வாத்மதயா
 “அஹம்” இதி ஜாநாதி | ததா² ச கூடஸ்த²ஸஹிதசிதா³பா⁴ஸ: “அஹம்”
 இடி ஸப்³தே³ந க்³ரு³ஹ்யத இதி, ஸ ஏவ அஹம்ஸப்³த³ஸ்யார்த:² | தத்³ர
 “அஹம்” இதி ஸப்³தே³ந ப்ரதீயமாந1. அத்ரைவம் ஸிஷ்ய: ப்ரஷ்டவ்ய: -
 “ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநம் மித்²யா, மித்²யாத்மகஸம்ஸாராந்தர்³தசிதா³பா⁴ஸாஸிதத்வாத்;

அதோSநேந மித்யாஜ்ஞாநேந ஸம்ஸார:, ம்ருக்3த்ரு'ஷ்ணிகாம்பு3நா பிபாஸாவத், கத2ம் நிவர்தேதேதி ப்ரு'ச்ச2ஸி வா; அத2வா ப்3ரஹ்மஜ்ஞாநம் மித்யா, மித்யாபூ4தஜீவப்3ரஹ்மைக்யவிஷயகதவாத்; ரஜ்ஜுஸர்பைக்யஜ்ஞாநவத்; அதோSநேந மித்யாஜ்ஞாநேந கத2ம் ஸம்ஸாரநிவ்ரு'த்தி: ஸ்யாதி3தி ப்ரு'ச்ச2ஸி வா” இதி | உப4யமேவேதி சேத் - உச்சயதே | தத்ர தாவத் வேதா3ந்தப்ரமாணஜந்யமநோவ்ரு'த்த்யாத்மகப்3ரஹ் ஸ்வரூபதோ மித்யேதி நி:ஸங்கமஸ்மாபி4ரப்யுபக3தமேவ, ப்3ரஹ்மாதிரிக்தஸ்ய ஸர்வஸ்ய மித்யாத்வாத் | ததா2பி தாத்3ரு'ஸமித்யாபூ4த2ஜ்ஞாநேந மித்யாத்மகஸம்ஸாரநிவ்ரு' ஏவ, “யக்ஷாநூருபோSயம் ப3லி:” இதி ந்யாயாத் | யஸ்மாந்மித்யாபூ4த: ஸம்ஸாரஸ்தஸ்மாத்தந்நிவர்தகேந ஜ்ஞாநேநாபி மித்யாபூ4தேநைவ பா4வ்யம் | அத2வா “ஸமாநஸத்தாகயோரேவ பதா3ர்த2யோ: பரஸ்பரம் ஸாத4கபா3த4கபா4வ:” இதி நியமாத்3பி மித்யாபூ4தஜ்ஞாநேநைவ மித்யாபூ4தஸம்ஸாரநிவ்ரு'த்தி: ஸம்ப4வதி | ம்ருக்3த்ரு'ஷ்ணிகாம்பு3பிபாஸயோஸ்து ந ஸமஸத்தாகதவமஸ்தி, தயோ: ப்ராதிபா4ஸிகத்வவ்யாவஹாரிகத்வரூபவிஷமஸத்தாகதவாத் | அத ஏவ ம்ருக்3த்ரு'ஷ்ணிகோத3கேந ப்ராதிபா4ஸிகேந வ்யாவஹாரிகபிபாஸாஸாந்திந் ஸம்ப4வதி | அயமர்த:2 பஞ்சமதரங்கே3 ஸ்பஷ்டப4விஷயதி | சிதா3பா4ஸப்3ரஹ்மணோரைக்யரு' யோ விஷய: ஸ மித்யைவ | ததஸ்தத்3விஷயகஜ்ஞாநமபி மித்யா ஸ்யாதி3தி த்3விதீயப்ரஸ்நஸ்யோத்தரமது4நோச்சயதேSத்ரைவ மூலே 198 ஆவர்தே | கூடஸ்த2ஸ்ய ஸர்வதா3 ப்3ரஹ்மண ஸஹாபே4த:3 ஸித்3த4 ஏவ; யதா2 க4டாகாஸமஹாக்காஸயோரபே4த:3 ஸர்வதா3 ஸித்3த4ஸ்தத்3வத் | அநேநைவ ஹேதுநா கூடஸ்த2ஸ்ய ப்3ரஹ்மண ஸஹ முக்2யஸாமாநாதி4கரண்யம் வேதா3ந்தஸாஸ்த்ரேஷ்வபி4தீ4யதே | யஸ்ய வஸ்துநோ யேந வஸ்துநா ஸஹ ஸதா3பே4த3ஸம்ப3ந்தோ4Sஸ்தி தஸ்ய வஸ்துநஸ்தேந வஸ்துநா ஸஹ முக்2யஸாமாநாதி4கரண்யம் உச்சயதே | யதா2 க4டாகாஸஸ்ய மஹாக்காஸேந ஸஹ முக்2யஸாமாநாதி4கரண்யம் ப4வதி | இத்த2ம் கூடஸ்த2ப்3ரஹ்மணோ: ஸதா3பே4த3ஸ்ய ஸத்த்வாத் கூடஸ்த2ஸ்ய ப்3ரஹ்மண ஸஹ முக்2யஸாமாநாதி4கரண்யம் ப4வதி | தஸ்மாத்3ஹமிதிஸப்3த3போ3த்4யஸ்ய கூடஸ்த2ஸ்ய ப்3ரஹ்மண ஸஹ ஸதா3பே4த3 ஏவாஸ்தே | “அஹம்” இதி ஸப்3தே3ந ப்ரதிபா4ஸமாநசிதா3பா4ஸஸ்ய து ப்3ரஹ்மண ஸஹ ஸ்வஸ்வரூபா3த4பூர்வகமேவாபே4த:3 ஸித்3த4யதி | தஸ்மாத் வேதா3ந்தஸாஸ்த்ரேஷ்வாபா4ஸஸ்ய ப்3ரஹ்மண ஸஹ பா3தா4யாம் ஸாமாநாதி4கரண்யமேவோச்சயதே | யஸ்ய ஹி வஸ்துந: ஸ்வரூபநாஸபூர்வகம் யேந வஸ்துநா ஸஹாபே4தோ3 ஜாயதே, தஸ்ய வஸ்துநஸ்தேந வஸ்துநா ஸஹ பா3தா4யாம் ஸாமாநாதி4கரண்யம் உச்சயதே | யதா2 முக2ப்ரதிபி3ம்ப3ஸ்ய ஸ்வரூபா3த4பூர்வகம் முக2ரூபி3ம்பே3நாபே4த3ஸ்ய த்3ரு'ஷ்டத்வாத்3ப்ரதிபி3ம்போ3

முக்²மேவ நாந்யத், அத: ப்ரதிபி³ம்ப³ஸ்ய பி³ம்பே³ந ஸஹ பா³தா⁴யாமேவ ஸாமாநாதி⁴கரண்யம் ப⁴வதி; யதா² வா ஸ்தா²ணௌ புருஷப்⁴ரமாநந்தரம் விசாராத் ஸ்தா²ணுத்வேந ஜ்ஞாநே ஸதி “புருஷ: ஸ்தா²ணுரேவ” இதி புருஷஸ்ய ஸ்தா²ணுநா ஸஹ பா³தா⁴யாமேவ ஸாமாநாதி⁴கரண்யம் ஜாயதே; ததா²பா⁴ஸஸ்யாபி பா³தா⁴நந்தரமேவ ப்³ரஹ்மண ஸஹாபே⁴த:³ ஸம்ப⁴வதி |

1. ஸமாநவிப⁴க்திகத்வே ஸதி ஏகார்த²போ³த⁴கத்வம் யயோ: பத³யோரஸ்தி தே பதே³ பரஸ்பரம் ஸமாநாதி⁴கரணே இதி, தயோ: பத³யோ: பரஸ்பரஸம்ப³ந்த⁴ ஸாமாநாதி⁴கரண்யஸம்ப³ந்த⁴ இதி சோச்யதே | இத³ம் ச ஸாமாநாதி⁴கரண்யம் ஜீவப்³ரஹ்மைக்யபோ³த⁴கஸமாநவிப⁴க்திமத்பத³க⁴டிதசதுர்வேதா³ந்தர்க³தசதுர்வித⁴மஹாவா | ததா²ந்யத்ராபி லௌகிகவைதி³கவாக்யேஷு போ³த⁴யம் | இத³ம் ச ஸாமாநாதி⁴கரண்யம் த்³விதோ⁴ச்யதே - முக்²யஸாமாநாதி⁴கரண்யம், பா³தா⁴யாம் ஸாமாநாதி⁴கரண்யமிதி ச | தத்ர ஸமாநஸுத்தாகத்வேந ஸமாநஸ்வரூபத்வேந ச வாஸ்தவபே⁴த³ஸூந்யயோரத்³வயோ: பதா³ர்த²யோர்போ³த⁴கவாக்யக³தபத³த்³வயஸ்ய முக்²யஸாமாநாதி⁴கரண்யம் உச்யதே | தச்ச க⁴டாகாஸமஹாகாஸபத³யோ:, கூடஸ்த²ப்³ரஹ்மஸப்³த³யோஸ்சாஸ்தி | பி⁴ந்நஸுத்தாகயோரூப⁴யோ: பதா³ர்த²யோ: ஸமாநவிப⁴க்திகத்வப்³லேநைக்யப்ரதிபாத³கவாக்யஸ்த²பத³த்³வயஸ்ய பா³தா⁴யாம் ஸாமாநாதி⁴கரண்யம் போ³த⁴யம் | தச்ச ஸ்தா²ணுபுருஷபத³யோ: ஜக³த்³ப்³ரஹ்மபத³யோ:, பி³ம்ப³ப்ரதிபி³ம்ப³பத³யோஸ்ச வர்ததே | தஸ்மாத் “அஹம்” இதி ஸப்³த³போ³த⁴யாபா⁴ஸோ ப்³ரஹ்மைவ, ந ததோ⁵ந்ய: |

ஆபா⁴ஸஸ்ய ப்³ரஹ்மண ஸஹேத்³ரு³ஸோ பா³தா⁴யாம் ஸாமாநாதி⁴கரண்யம் ஸம்ப⁴வதி |

ஹே ஸோம்ய | இத்த²மேவ “அஹம்” இதி ஸப்³த³க³ம்யஸ்ய கூடஸ்த²ஸ்ய ப்³ரஹ்மண ஸஹ முக்²யாபே⁴த:~3, ஆபா⁴ஸஸ்ய து பா³தா⁴யாமபே⁴த:~3 இதி ஜாந்ஹி |

(A. 199-218) கூடஸ்தா²பா⁴ஸயோ: “அஹம்வ்ரு³த்தௌ” பா⁴நம் கிம்

க்ரமேணோத க்ரமம் விநேதி விசார:-

(199)

ப்ரஸ்ந: - ஹே ஸ்வாமிந், அஹம்வ்ரு³த்தௌ ஸாக்ஷிசிதா³பா⁴ஸயோ: ப்ரதிபா⁴நம் ப⁴வதீதி ப⁴வதோக்தம் | தத்ர கிம் தயோர்யுக³பத்ப்ரதீதிர்ஜாயதே, உத காலபே⁴தே³நேதி மே ஸம்ஸய: | தந்மே ப⁴வாந் விஸ்பஷ்டம் போ³த⁴யது |

(A. 200-218) பூர்வப்ரஸ்நஸ்யோத்தரம்-

(200)

அஹம்வ்ருத்தௌ ஸாக்ஷிசிதா³பா⁴ஸயோர்யுக³பத்³பா⁴நம் - ஹே ஸோம்ய,
 விஸ்பஷ்டம் ஸாரதரமுத்தரமுச்யதே, ஸ்ரு³ணு ஸாவதா⁴நமநா: | ஏதச்ச²ரவணஜந்யஜ்ஞாநஸூ
 கா³டா⁴ஜ்ஞாநரூபதமோ நி:ஸேஷம் விநங்க்ஷயதி | ஹே ஸிஷ்ய, ஸாக்ஷயாபா⁴ஸாவுபா⁴வப்பஹம்
 யுக³பதே³வ ப்ரதீயேதே | வேதா³ந்தப்ரகரணேஷு ஸர்வத்ர “ஆபா⁴ஸ:” இதி
 ஸப்³தே³நாந்த:கரணஸஹிதசிதா³பா⁴ஸ ஏவ க்³ராஹ்ய: | அந்த:கரணஸஹிதசிதா³பா⁴ஸ:
 ஸாக்ஷிணே விஷ்யதயா பா⁴தி | ஸாக்ஷீ து ஸ்வயம்ப்ரகாஸதயா பா⁴தி
 | சிதா³பா⁴ஸஸஹிதாந்த:கரணவ்ருத்த்யா ந ஸாக்ஷீ விஷயீக்ரியதே |
 க⁴டாதி³பா³ஹ்யபதா³ர்த²ஜ்ஞாநோத்பத்திக்ரமஸ்த்வேவம் - இந்த³ரியாணம்
 க⁴டாதி³விஷயை: ஸஹ ஸம்யோக³த³ஸாயாமிந்த³ரியத்³வாரா ப³ஹிர்நிர்க³தாந்த:கரணம்
 க⁴டாதி³விஷயஸமாநாகாரதாம் ப்ராப்நோதி | யதா²யஸா ம்ரு³தா³வா நிர்மிதமுஷாயாம்
 நிஷிக்தத்³ருததாம்ராதி³ர்முஷாஸமாநாகாரதாம் ப⁴ஜதே; ஏவமந்த:கரணவ்ருத்திரபி
 க⁴டாதி³ஸமாநாகாரதாம் ப⁴ஜதே | இயஞ்ச வ்ருத்திஸ்சைதந்யாபா⁴ஸஸஹிதைவ
 ஜாயதே, நாபா⁴ஸம் விநோதே³தி | வ்ருத்திரந்த:கரணஸ்ய பரிணம: | அந்த:கரணபரிணமஸ்ய
 வ்ருத்தி: இதி ஸம்ஜ்ஞா | அந்த:கரணம் ஹி ஸத்த்வகு³ணகார்யத்வாத்
 ஸ்வச்ச²ம் | அதஸ்தத்ர சைதந்யாபா⁴ஸோ ஜாயதே | ததை²வ வ்ருத்தேரபி
 ஸ்வச்சா²ந்த:கரணகார்யத்வாத் தத்ராபி சைதந்யாபா⁴ஸோ ஜாயதே | உத்பத்³யமாநா
 ஸா வ்ருத்தி: ஸாபா⁴ஸாந்த:கரணாதே³வோத்பத்³யதே | அதோ⁵பி காரணத்
 வ்ருத்திராபா⁴ஸவிஸிஷ்டைவோதே³தி |

(201)

சைதந்யமேவாஜ்ஞாநஸ்யாஸ்ரயோ விஷயஸ்ச - க⁴டாதி³ர்விஷயஸ்தமோகு³ணகார்யத்வாத்ஸ்வ
 ஜட:³ | தஸ்மா³ஜ்ஞாநம் தத்கார்யமாவரணம் ச ஜடே³ க⁴டாதி³விஷயே⁵ஸதீயாஹு:
 கேசந | ததி³த³மாபாதரமணீயம் | விசாரத்³ருஷ்ட்யா து சைதந்யே ஏவாஜ்ஞாநதத்ப்ரயுக்தாவர
 ஸ்த:, ந து க⁴டாதௌ³ விஷயே | அஜ்ஞாநம் சைதந்யமேவாஸ்ரித்ய ததே³வ
 விஷயீகரோதீதி வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்த: |
 ஆஸ்ரயத்வவிஷயத்வபா⁴கி³நீ நிர்விபா⁴க³சிதிரேவ கேவலா |
 பூர்வஸித்³த⁴தமஸோ ஹி பஸ்சிமோ நாஸ்ரயோ ப⁴வதி நாபி கோ³சர: ||

(ஸம் | ஸா. 1.319) இதி வ்ரு³த³தோ³க்தே: |

ப்ராக் ஸப்தாவஸ்தா²நிருபணப்ரஸங்கே³ அஜ்ஞாநாஸ்ரயோSந்த:கரணவிஸரிஷ்டசிதா³பா⁴ஸ
இத்யுக்தம் | ஸ சாஜ்ஞாநஸ்யாபி⁴மாநீ ஆஸ்ரய: | “அஹமஜ்ஞ:” இத்யபி⁴மாநோSந்த:கரணஸஹி
ஜாயதே இதி யாவத் | தஸ்மாதா³பா⁴ஸோSஜ்ஞாநாஸ்ரய இத்யுச்யதே |
முக²யாஸ்ரயஸ்து சைதந்யமேவ, நாபா⁴ஸஸஹிதாந்த:கரணம்; ஆபா⁴ஸஸஹிதாந்த:கரணஸ்யா
| யத³யஸ்ய கார்யம் ந தத்தஸ்யாஸ்ரயோ ப⁴வேத் | தஸ்மாத³ஜ்ஞாநஸ்ய
கேவலசைதந்யமேவாதி⁴ஷ்டா²ந்ரூபாஸ்ரய: | விஷயஸ்ச தஸ்ய சைதந்யமேவ |
ஸ்வரூபதிரஸ்கார ஏவாஜ்ஞாநவிஷயத்வமித்யுச்யதே | ஏதத³ஜ்ஞாநக்ரு³த்யமாவரணம்
ஜட³வஸ்துநி ந யுஜ்யதே | ஜட³வஸ்துந: ஸ்வரூபத ஏவாவ்ரு³தத்வாத் த்ராஜ்ஞாநக்ரு³த்யாவரண
ப்ரயோஜநாபா⁴வாத் | ததா²சாஜ்ஞாநம் ஸ்வாஸ்ரயசைதந்யமேவ விஷயீகரோதி |
யதா² க்³ரு³ஹாந்த:ஸ்த²ம் தம: ஸ்வாஸ்ரயபூ⁴தம் க்³ரு³ஹமேவாவ்ரு³ணேதி தத³வத் |
தஸ்மாத³க⁴டாதௌ³ ஜடே³Sஜ்ஞாநாவரணே ந ஸம்ப⁴வத: |

(202)

பா³ஹ்யார்த²ப்ரகாஸே வ்ரு³த்திசிதா³பா⁴ஸயோருபயோக:³ - அத்ரேத³ம் போ³த⁴யம்
- சைதந்யாத³பி⁴ந்நம் ஸத³ஸத³விலக்ஷணமஜ்ஞாநம் சைதந்யமாஸ்ரித்ய வர்ததே;
தேந ச சைதந்யமாவ்ரு³தம் ப⁴வதி | ததே³வ க⁴டாதி³ஸ்வரூபாத³விபி⁴ந்நமஜ்ஞாநம்
க⁴டாத³யநாஸ்ரிதமபி ஸ்வஸத³ரு³ஸம் ப்ரகாஸஸூந்யம் ஜட³ஸ்வபா⁴வம் க⁴டாதி³ரூபம்
கார்யம் ஜநயதி | தஸ்மாத³க⁴டாதி³வஸ்து அந்த⁴வத்ஸதா³ ஆவ்ரு³தமேவ ப⁴வதி
| அயம் ச க⁴டாதி³நாமாவ்ரு³தத்வஸ்வபா⁴வோSஜ்ஞாநஹேதுக: | ததா² ஹி,
தமோகு³ணப்ரதா⁴நாத³ஜ்ஞாநாத் பஞ்சபூ⁴தோத்பத்தி³வாரா க⁴டாத³யோ ஜாயந்தே
| தமோகு³ணஸ்சாவரணஸ்வபா⁴வக: | தஸ்மாத் க⁴டாத³ய: ப்ரகாஸஸூந்யா
அந்தீ⁴பூ⁴தா ஏவ வர்தந்தே | ஏவமந்த⁴தாரூபமாவரணம் க⁴டாதா³வஜ்ஞாநகார்யத்வாத்
ஸ்வபா⁴வத: ஸித³த⁴ம் | க⁴டாத³யதி⁴ஷ்டா²ந்சைதந்யமாஸ்ரித்ய வர்தமாநமஜ்ஞாநம்
சைதந்யமாவ்ரு³த்ய, ஸ்வபா⁴வத ஏவாவ்ரு³தம் க⁴டாதி³கம்ப்யாவ்ரு³ணேதி |

1. யதா² த⁴நாதி³கோஸஸ்ய முக²யாஸ்ரய: பேடிகா, “அஹம்

த⁴நீ” இத்யாதௌ³ த⁴நஸ்யாபி⁴மாநிருபாஸ்ரய: புருஷ:;

ததா²ஜ்ஞாநஸ்ய முக²யாஸ்ரயஸ்சைதந்யம், அபி⁴மாநிருபாஸ்ரயஸ்து

சிதா³பா⁴ஸவிஸரிஷ்டாந்த:கரணம் | ஸ்வபா⁴வத ஏவ ஸம்வ்ரு³தபதா³ர்த²ஸ்ய

புந: ஸம்வரணே ப்ரயோஜநாபா⁴வேSபி, ஆவாரக: பதா³ர்த²

ஸ்வப்ரயோஜநாபேக்ஷாம் விநைவாநாவ்ரு³தபதா³ர்த²வதே³வாவ்ரு³தமபி

பதா³ர்த²ம் புநராவ்ரு³ணேத்யேவ | ஏதச்ச ஸர்வலோகப்ரஸித³த⁴ம் |

தாத்³ரு³ஸாஜ்ஞாநாவ்ரு³தக⁴டாதி³ஸம்யுக்தாந்த:கரணபரிணாமரூபாயாம்
 சிதா³பா⁴ஸஸஹிதக⁴டாதி³யாகாரவ்ரு³த்தௌ யோ வ்ரு³த்திபா⁴க:³
 ஸ க⁴டாதி³நாமாவரணம் நிவர்தயதி | சிதா³பா⁴ஸபா⁴க:³ து
 க⁴டாதி³விஷயம் ப்ரகாஸயதி | இத்த²ம் பா³ஹ்யபதா³ர்த²ப்ரகாஸவிஷயே
 வ்ரு³த்திதத்ஸ்த²சிதா³பா⁴ஸயோரூப⁴யோரபி விநியோகோ³ ப⁴வதி |

(203)

அத்ர த்³ரு³ஷ்டாந்த: - தமஸி ம்ரு³த்³பா⁴ண்டே³ந கேநசித் ம்ரு³ண்மயம் லோஹமயம் வா
 கிஞ்சித்³வஸ்து ஸம்வ்ரு³தமாஸ்தே | தத்ர த³ண்டா³தி³நா ம்ரு³த்³பா⁴ண்டே³ ஆவரணே
 ப⁴க்³நே³பி

விநா து தீ³பாதி³ப்ரகாஸம் தத³ந்த:ஸ்த²ம் வஸ்து ந ப்ரகாஸதே, அபி து
 தீ³பாதி³நைவ ப்ரகாஸதே | ததா²ஜ்ஞாநாவ்ரு³தக⁴டாதே³ர்விஷயஸ்யாவரணே
 வ்ரு³த்த்யா விநாஸிதே³பி ந க⁴டாதி³ரூபவிஷய: ப்ரகாஸேத | யதோ க⁴டாதி³ர்விஷயோ
 ஜட:³, வ்ரு³த்திரபி ஜடா³; தஸ்யா: விஷயாவரணநிவ்ரு³த்திமாத்ரம் ப்ரயோஜநம், ந
 த்வநயா விஷயப்ரகாஸோ ஜாயேத | தஸ்மாத் க⁴டதா³இத³விஷயாவபா⁴ஸகோ
 வ்ரு³த்திஸ்த²சிதா³பா⁴ஸ ஏவ | சக்ஷாநிந்த³நியகோ³சரவஸ்துப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநம்
 பூர்வோக்தக்ரமேண ஜாயேத | ஸ்ரோத்ராதி³ந்த³நியகோ³சரபதா³ர்த²ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநமபி
 இத்த²மேவ ஜாயத இதி விஜ்ஞேயம் | வ்ரு³த்திவிஷயயோ

1.

(1) ஸ்ரோத்ரேந்த³நியேண ஸப்³த³ஸாக்ஷாத்காரஸமயே ஸ்ரோத்ரேந்த³நியத்³வாரா
 ப³ஹிர்நிர்³க்தாந்த:கரணஸ்ய ஸாபா⁴ஸா வ்ரு³த்திர்³தூ³ர்ஸ்த²ம் வாந்திகஸ்த²ம்
 வா ஸப்³த³ரூபம் விஷயம் ப்ராப்ய ஸப்³த³ஸமாநாகாரதாம் ப⁴ஜதே |
 ததா³ந்த:கரணவ்ரு³த்த்யா ஸப்³த³நிஷ்டா²வரணம் நிவர்தயதே |
 தந்நிஷ்டா²பா⁴ஸேந ஸப்³த:³ ப்ரகாஸதே |

(2) த்வகி³ந்த³நியேண ஸ்பர்ஸகு³ணஸ்ய ததா³ஸ்ரயக⁴டாதி³த்³ர்வ்யஸ்ய
 ச ஸாக்ஷாத்காரஸமயே அந்த:கரணவ்ரு³த்தி: ஸரீராத்தமககோ³லகம்
 விஹாய ந ப³ஹிர்³க்ச்ச²தி | கிந்து ஸரீராஸ்ரயயா அந்யாஸ்ரயயா வா
 க்ரியயா ஸரீராத்தமககோ³லகேந ஸஹ ஸம்ப³த்³த⁴ம் க⁴டாதி³விஷயம்
 ததா³ஸ்ரீதம்ரு³து³க்ஷி²நாதி³ஸ்பர்ஸாம்ஸ்ச ஸரீரரூபகோ³லகே
 ஏவ ஸ்தி²த்வா ஸாபா⁴ஸா வ்ரு³த்திர்³விஷயீகரோதி | ததா³ வ்ரு³த்த்யா
 க⁴டாதி³யாஸ்ரயஸ்ய ததா³ஸ்ரீதஸ்பர்ஸாதி³கு³ணஸ்ய சாவரணப⁴ங்கோ³ ஜாயதே |
 தந்நிஷ்ட²சிதா³பா⁴ஸேந க⁴டாதி³விஷயதத்³க³தஸ்பர்ஸௌ ப்ரகாஸ்யதே |

(3) ரஸநேந்த்³ரியேண மது⁴ராம்லாதி³ரஸஸாக்ஷாத்காரஸமயே
 அந்த:கரணவ்ரு³த்திஜிஹ்வாருபகோ³லகம் விஹாய ந
 ப³ஹிரக³ச்ச²தி | கிந்து ஜிஹ்வயா ரஸாத்மகவிஷயஸம்யோக³ஸமயே
 ஜிஹ்வாக்³ரவர்திரஸநேந்த்³ரியநிஷ்ட²ஸாபா⁴ஸாந்த:கரணவ்ரு³த்தி: ரஸம்
 விஷயீகரோதி | ததா³ வ்ரு³த்த்யா ரஸஸ்யாவரணப⁴ங்கோ³ ப⁴வதி |
 தத்ஸ்த²சிதா³பா⁴ஸேந மது⁴ராதி³ரஸவிஸேஷ: ப்ரகாஸ்யதே |

(4) க்⁴ராணேந்த்³ரியேண க்³ந்த⁴ஸாக்ஷாத்காரஸமயே நாஸாரூபகோ³லகேந
 ஸஹ க்³ந்தா⁴ஸ்யபுஷ்பாதே:³ தத்ஸலிக்ஷமாவயவஸ்ய வா ஸம்யோகே³
 நாஸாக்³ரவர்திக்⁴ராணேந்த்³ரியநிஷ்ட²ஸாபா⁴ஸாந்த:கரணவ்ரு³த்தி:
 புஷ்பாதி³த்³ரவ்யாஸ்ரிதக்³ந்த⁴மாத்தரம் விஷயீகரோதி | ததா³ வ்ரு³த்த்யா
 க்³ந்த⁴ஸ்யாவரணம் ப⁴ஜ்யதே | சிதா³பா⁴ஸேந க்³ந்த:⁴ ப்ரகாஸ்யதே | இத்த²ம்
 ஸ்ரோத்தராத்³ந்த்³ரியவிஷயாணம் ப்ரத்யக்ஷக்ரமோ விஜ்ஞேய: | ரேகதே³ஸஸ்த²த்வாத்
 க⁴டஜ்ஞாநம் ப்ரத்யக்ஷம் இத்யுச்ச்யதே | அந்த:கரணவ்ரு³த்திர்யதா³
 க⁴டாதி³விஷயை: ஸஹ ஸம்ப்³ந்தா⁴லாபா⁴த் ப³ஹிரநிர்க்³மநாபா⁴வேநாந்தரேவ
 க⁴டாகாரா ப⁴வதி, ததா³ ஜாயமாநம் க⁴டாதி³ஜ்ஞாநம் பரோக்ஷஜ்ஞாநம்
 இத்யுச்ச்யதே | “அயம் க⁴ட:” இத்யபரோக்ஷஜ்ஞாநஸ்யாகார: |
 “க⁴டோ⁵ஸ்தி” இதி “ஸ: க⁴ட:” இதி வா
 பரோக்ஷஜ்ஞாநஸ்யாகார: | ஸம்ரு³திரபி பரோக்ஷஜ்ஞாநமேவ | ததா²பி
 ஸம்ரு³தி: அநுப⁴வாஹிதஸம்ஸ்காரஜந்யா, அநுமித்யாதி³பரோக்ஷஜ்ஞாநம் து
 ப்ரமாணஜந்யமிதீயாந் பே⁴த:³ |

(A. 204-209)

ப்ரமாணப்ரஸங்கா³த்ப்ரத்யக்ஷாநுமாநஸப்³தோ³பமாநார்தா²பத்த்யநுபலப்³தி⁴ப்ரமாணநி
 நிரூப்யந்தே-

(204)

ப்ரத்யக்ஷப்ரமாணம் - சார்வாகமதஸ்தா:² ப்ரத்யக்ஷமேகமேவ ப்ரமாணமித்யங்கீ³குர்வந்தி
 |

(205)

அநுமாநப்ரமாணம் - கணத³ஸுக³தமதாநுஸாரிணே த்³விதீயமநுமாநமபி
ப்ரமாணத்வேநாங்கீ³குர்வந்தி | ப்ரத்யக்ஷஸ்யைகேந ப்ரமாணத்வாங்கீ³காரே
த்ரு³ப்திமிச்ச²தோ போ⁴ஜநே ப்ரவ்ரு³த்திர்ந ஸ்யாத்; பா⁴விபோ⁴ஜநே த்ரு³ப்திநிருபிதஹேதுத்வஸ்ய
ப்ரத்யக்ஷப்ரமாணஜந்யப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநாபா⁴வாத் | அத: “ஆகா³மிபோ⁴ஜநம்
த்ரு³ப்திகாரணம், போ⁴ஜநத்வாத், பூர்வாநுபூ⁴தபோ⁴ஜநவத்”; இத்யநுமாநேந
பூர்வபோ⁴ஜநே⁵நுபூ⁴தம் யத்த்ரு³ப்திஹேதுத்வம் தத்³பா⁴விபோ⁴ஜநே⁵பி ஜ்ஞாத்வா
த்ரு³ப்திகாமோ போ⁴ஜநே ப்ரவர்தத இதி வாச்யம் | தஸ்மாத்³நுமாநமபி ப்ரமாணம்
| இத்த²ம் கணத³ஸுக³தமதாநுஸாரிண: ப்ரத்யக்ஷமநுமாநம் சேதி த்³வ்யமபி
ப்ரமாணத்வேநாங்கீ³குர்வந்தி |

(206)

ஸப்³த³ப்ரமாணம் - ஸாங்க²யஸாஸ்த்ரப்ரணேத்ரு³கபிலமதாநுஸாரிணஸ்து த்ரு³தீயம்
ஸப்³த³மபி ப்ரமாணத்வேநாங்கீ³குர்வந்தி | ததா² ஹி, தே³ஸாந்தரே கஸ்யசித் பிதா
ம்ரு³: | ஆப்த: கஸ்சித்தம் வ்ரு³த்தாந்தம் தத்புத்ரா²யாசக்²யௌ | ஆப்தவாக்யாத்
புத்ர: பித்ரு³மரணம் நிஸ்சிநோதி | தச்ச ந ஸ்யாத் ப்ரத்யக்ஷாநுமாநாத்மகப்ரமாணத்³வ்யமாத்ரா
தே³ஸாந்தரோத்பந்நித்ரு³மரணஜ்ஞாநஸ்ய ப்ரத்யக்ஷாநுமாநாப்யாமஸம்ப⁴வாத்
| தஸ்மாத் கபிலமதாநுஸாரிண: ப்ரத்யக்ஷாநுமாநஸப்³தா³த்மகம் த்ரயமபி
ப்ரமாணத்வேநாங்கீ³குர்வந்தி |

(207)

உபமாநப்ரமாணம் - ந்யாயஸாஸ்த்ரப்ரணேத்ரு³கௌ³தமமதாநுஸாரிணஸ்சதுர்த²முபமாநமபி
ப்ரமாணத்வேநாப்யுபக³ச்ச²ந்தி | ததா² ஹி, கஸ்சித் க³வ்யம்ரு³க³1. பூ⁴தபஞ்சகமங்கீ³க்ரு³த்ய
தத்கார்யபூ⁴தோ தே³ஹ ஏவாத்மேதி வத³ந்தி லோகாயதிகா: | ஆகாஸம் விநா
பூ⁴தசதுஷ்டயமாத்ரமங்கீ³க்ரு³த்ய தத்கார்யபூ⁴தோ தே³ஹ ஏவாத்மேதி வத³ந்தி
சார்வாகா: |

2. அயமேவ வைஸேஷிகஸாஸ்த்ரகர்தா | அயம் கணபூ⁴கி³தி சோச்யதே |

3. ஸுக³த: = பூ³த³த⁴ |

மஜாநாந: குதஸ்சிதா³ரண்யகபுருஷாத் “க³வயோ கோ³ஸத்³ரு³ஸ:” இதி ஸ்ருத்வா
கதா³சித³ரண்யம் க³த்வா யதா³ க³வ்யம்ரு³க³ம் பஸ்யதி, ததா³ ஆரண்யகபுருஷோக்தம்
“கோ³ஸத்³ரு³ஸோ க³வய” இதி வாக்யம் தத³ர்த²ம் ச ஸ்மரதி | தாத்³ரு³ஸ்மரணநந்தரம்

“அயம் க³வய:” இதி ஜ்ஞாநம் தஸ்ய ஜாயதே | தச்ச ஜ்ஞாநம் ந ஸ்யாத்
ப்ரத்யக்ஷாதி³ப்ரமாணத்ரயமாத்த்ரமப்யுபக³ம்யோபமாநப்ரமாணஸ்யாநப்யுபக³மே |
தஸ்மாதே³தாத்³ரு³ஸவிலக்ஷணஜ்ஞாநஹேதுபூ⁴தம் உபமாநப்ரமாணம் அங்க³க்ரவந்தி
கௌ³தமமதாநுஸாரிண: |

(208)

அர்தா²பத்திப்ரமாணம் - பூர்வமீமாம்ஸகைகதே³ஸீ ப⁴ட்டஸிஷ்ய: ப்ரபா⁴கர: பஞ்சமீம்
அர்தா²பத்திமபி ப்ரமாணத்வேநாப்யுபக³ச்ச²தி | தி³வா அப்யுஞ்ஜாநஸ்ய புருஷஸ்ய
பீநத்வம் த்³ரு³ஷ்ட்வா “அயம் ராத்ரௌ பு⁴ங்க்தே” இதி நிஸ்சயோ ஜாயதே;
ராத்ரிபோ⁴ஜநமந்தரா தி³வா அப்யுஞ்ஜாநஸ்ய பீநத்வாநுபபத்தே: | போ⁴ஜநம்
பீநத்வஹேதுரித்யத: பீநத்வம் ராத்ரிபோ⁴ஜநஸ்ய கார்யம் | ராத்ரிபோ⁴ஜநம்
பீநத்வஸ்ய காரணம் | தத்ர பீநத்வமுபபாத்³யம், ராத்ரிபோ⁴ஜநமுபபாத்³கம் | ததா²
சோபபாத்³கராத்ரிபோ⁴ஜநஸ்ய ஜ்ஞாநம் ப்ரதி காரணபூ⁴தபீநத்வநுபோபபாத்³யஜ்ஞாநம்
அர்தா²பத்திப்ரமாணம் இத்யுச்சயதே |

(209)

அநுபலப்³தி⁴ப்ரமாணம் - பூர்வமீமாம்ஸகோ ப⁴ட்ட: ஷஷ்டி²ம் அநுபலப்³தி⁴மபி
ப்ரமாணத்வேநாங்க³கரோதி | வேதா³ந்திபி⁴ரபி ஷ்ட ப்ரமாணந்யேவாங்க³கிரியந்தே
| “வ்யவஹாரே ப⁴ட்டநய:” இதி ந்யாயாத் | க்³ரு³ஹாத்³யதி⁴கரணேஷு
க⁴டாதே³ரபா⁴வஜ்ஞாநமநுபலப்³தே:⁴ ப்ரமாணத்வாப்யுபக³மே ப்ரயோஜநம் |
யஸ்ய பதா³ர்த²ஸ்ய ப்ரதீதிர்ந ப⁴வதி தத்பதா³ர்த²விஷயகாபா⁴வஜ்ஞாநம்
ஜாயதே | அஸ்யா அப்ரதீதேரநுபலப்³தி⁴ரிதி ஸம்ஜ்ஞா | க⁴டாதே³ர்ப்ரதீத்யா
க⁴டாதே³ரபா⁴வநிஸ்சயோ ஜாயதே | இத்த²ம் பதா³ர்த²ப்ரதியோகி³காபா⁴வநிஸ்சயம்
ப்ரதி காரணபூ⁴தபதா³ர்தா²ப்ரதீதிரேவாநுபலப்³தி⁴ப்ரமாணம் இத்யுச்சயதே |

(210)

ப்ரமாணப்ரமயோர்லக்ஷணம் - ப்ரமாருபஜ்ஞாநகரணம் ப்ரமாணம் | ஸம்ரு³திபி⁴ந்நத்வே
ஸத்யபா³தி⁴தார்த²விஷயகம் ஜ்ஞாநம் ப்ரமா | ஸம்ரு³திரூபம் ஜ்ஞாநம் ந ப்ரமா |
ப்ரமாஜ்ஞாநம் ஹி ப்ரமாதாரமாஸ்யதி, ஸம்ரு³திஸ்து ந ப்ரமாதாரமாஸ்யதி; கிந்து
ஸாக்ஷிணமாஸ்யரிதேயப்யுபக³ம்யதே | ததை²வ ப்⁴ராந்திஜ்ஞாநஸம்ஸயஜ்ஞாநே ச
ஸாக்ஷயாஸ்யரிதே இத்யங்க³க்ரு³தம் | அத ஏவ ஸம்ரு³தி⁴ர்ப்ராந்தி: ஸம்ஸயஸ்சேத்யேதத்த்ரயமபி

சிதா³பா⁴ஸஸஹிதாவித்³யாயா வ்ரு³த்திரூபம், நாந்த:கரணஸ்ய வ்ரு³த்திரூபம் | ததஸ் ச தத்த்ரயமபி ந ப்ரமாத்ராஸ்ரயம் கிந்து ஸாக்ஷயாஸ்ரயம் | யதே³வாந்த:கரணஸ்ய வ்ரு³த்திரூபம் ஜ்ஞாநம், ததே³வ ப்ரமாதாரமாஸ்ரயதி | அந்த:கரணவ்ரு³த்திரூபம் ஜ்ஞாநமேவ ப்ரமேத்யுச்சயதே | அந்த:கரணவ்ரு³த்திரூபத்வா- பா⁴வாதே³வ ந ஸ்ம்ரு³: ப்ரமாதாரமாஸ்ரயதி; ப்ரமாபி ந ஸா ப⁴வதி | அத ஏவ ஸ்ம்ரு³:திபி⁴ந்நத்வம் ப்ரமாலக்ஷணே தே³யம் | ஸ்ம்ரு³:தேரபா³தி⁴தார்த²விஷயஜ்ஞாநத்வே³பி ந ஸ்ம்ரு³:திபி⁴ந்நத்வம் | தஸ்மாத்³பா³தி⁴தார்த²விஷயகம் ஸ்ம்ரு³:திபி⁴ந்நமேவ ஜ்ஞாநம் ப்ரமா இத்யுச்சயதே | நாஸ்மிந் லக்ஷணே தோ³ஷக³ந்தோ⁴ஸ்யஸ்தி |

(211)

ஸ்ம்ரு³:திரபி ப்ரமேதி வாதி³நாம் பக்ஷ: - அந்யே து ஸ்ம்ரு³:திருபஜ்ஞாநமபி ப்ரமேத்யப்யுபக³ச்ச²ந்தி | தந்மதாரீத்யா ப்ரமாலக்ஷணே ந “ஸ்ம்ரு³:திபி⁴ந்நத்வம்” தே³யம் | தந்மதேநாபா³தி⁴தார்த²விஷயகஜ்ஞாநமேவ ப்ரமேதி வர்ணயதே | ப்⁴ராந்திஜ்ஞாநம் து நாபா³தி⁴தார்த²விஷயகம், அபி து பா³தி⁴தார்த²விஷயகமேவ | தஸ்மாத்³ப்ரமாலக்ஷணஸ்ய ந ப்⁴ராந்திஜ்ஞாநே³திவ்யாப்தி: | ஸ்ம்ரு³:திஜ்ஞாநமபி ப்ரமேத்யங்க³கர்த்ரு³மதே ஸ்ம்ரு³:திஜ்ஞாநமந்த:கரணஸ்ய வ்ரு³த்திரூபம் ந த்வவித்³யாயா வ்ரு³த்திரூபம் | நாபி ஸாக்ஷயாஸ்ரயம், அந்த:கரணவ்ரு³:த்தே: ப்ரமாத்ராஸ்ரயத்வேந ஸாக்ஷயாஸ்ரயத்வாபா⁴வாத் | இத்த²ம் கேஷாஞ்சிந்மதே ஸ்ம்ரு³:திஜ்ஞாநம் அந்த:கரணவ்ரு³:த்திரூபத்வாத் ப்ரமா ப⁴வதி | கேஷாஞ்சிந்மதே து அவித்³யாவ்ரு³:த்திரூபத்வாந்ந ப்ரமா | ப்⁴ராந்திஜ்ஞாநம் ஸம்ஸயஜ்ஞாநம் ச ஸர்வமதஸ்தை²ரப்யவித்³யாவ்ரு³:த்தித்வேந ஸாக்ஷயாஸ்ரீதத்வேந சாப்யுபக³ம்யதே | ந விவாதோ³ஸ்த்யத்ர | விசார்யமானே து ஸ்ம்ரு³:திஜ்ஞாநமப்யவித்³யாவ்ரு³:த்திரூபம் ஸாக்ஷயாஸ்ரயம் ச; ந ப்ரமா | வேதா³ந்தஸம்ப்ரதா³யஜ்ஞா அபி ப்ரமாஜ்ஞாநம் ஷோடா⁴ விப⁴ஜந்தி | ஸ்ம்ரு³:தேஸ்தத்ராநந்தர்பூ⁴தத்வாத் ந ஸ்ம்ரு³:திஜ்ஞாநம் ப்ரமா | மது⁴ஸூ³த³நஸ்வாமிநோ³பி ஸ்ம்ரு³:திஜ்ஞாநம் ஸாக்ஷயாஸ்ரயம்தியேவாவோசந் |

(212)

ஷட்³விதா:⁴ ப்ரமா: - இதா³நீம் ஷட்³விதா⁴ப்ரமா நிர்தி³ஸ்யந்தே- (1) ப்ரத்யக்ஷப்ரமா, (2) அநுமிதிப்ரமா, (3) உபமிதிப்ரமா, (4) ஸாப்³தீ³ ப்ரமா, (5) அர்தா²பத்திப்ரமா, (6) அபா⁴வப்ரமா சேதி | பூர்வோக்தாநி ப்ரத்யக்ஷாதி³ப்ரமாணுநி க்ரமேணதாஸாம் ஷண்ணம் ப்ரமாணம் கரணுநி ப⁴வந்தி |

1. யதா²ர்²தா²நு⁴வ: ப்ரமேதி ஸ்ம்ரு³திவ்யாவ்ரு³த்தம் ப்ரமாலக்ஷணம் |
யதா²ர்²த²ஜ்ஞாநம் ப்ரமேதி ப்ரமாலக்ஷணம் து ஸ்ம்ரு³திலாதா⁴ரணமிதி விவேக: |
2. ப்⁴ரமருபாநு⁴வஜஸம்ஸ்காரஜநிதஸ்ம்ரு³திர்பா³தி⁴தார்த²விஷயகத்வாத்³யதா²ர்²த²ஜ்ஞாநம் |
யதா²ர்²தா²நு⁴வஜஸம்ஸ்காரஜநிதஸ்ம்ரு³திரபா³தி⁴தார்த²விஷயகத்வாத்³யதா²ர்²த²ஜ்ஞாநம்
ப⁴வதி | அத ஏவ தாத்³ரு³ஸம்ஸ்ரு³திஜ்ஞாநமந்த:கரணவ்ரு³த்திரூபம், நாவித்³யாவ்ரு³த்திரூபம்;
ப்ரமாதாரமாஸ்ரிதம், ந ஸாக்ஷிணம் | ததா²பி ப்ராசீநா ந ஸ்ம்ரு³திஜ்ஞாநம் ப்ரமேதி
வ்யவஹரந்தி | தஸ்மாத்³த்³விவித⁴ஸ்ம்ரு³திர்ப்யப்ரமைவ | தயோரயதா²ர்²த²ஸ்ம்ரு³தி:
அயதா²ர்²த²ரூபா அப்ரமா யதா²ர்²த²ஸ்ம்ரு³தி: யதா²ர்²த²ரூபா அப்ரமா இதீயானேவ
பே⁴த:³ |
கரணலக்ஷணம் - தத்ர ப்ரத்யக்ஷப்ரமாயா: கரணம் ப்ரத்யக்ஷப்ரமாணம் இத்யுச்சயதே
| அஸாதா⁴ரணகாரணம் ஏவ கரணம் | யத் ஸகலகார்யாணம் துல்யதயா காரணம்
ப⁴வதி, தத் ஸாதா⁴ரணகாரணம் | கார்யத்வாவிச்ச²ந்நநிஷ்ட²கார்யதாநிரூபிதகாரணதாஸாவி
யத் தத் ஸாதா⁴ரணகாரணம் | த⁴ர்⁴மாத⁴ர்⁴மாதி³கம் ஸகலகார்யாணம் காரணத்வாத்
ஸாதா⁴ரணகாரணம் | ஸகலகார்யாணம் காரணபா⁴வமநாஸாத்³ய கதிபயகார்யாணமேவ
விஸிஷ்ய காரணபா⁴வம் யத்³ப⁴ஜதே தத³ஸாதா⁴ரணகாரணம் | கார்யத்வாதிரிக்தத⁴ர்⁴மாவச்சி²
யத் தத³ஸாதா⁴ரணகாரணம் | த³ண்டோ³ ஹி ந ஸகலகார்யாணம் காரணம் ப⁴வதி,
கிந்து க⁴டாதி³ரூபகார்யவிஸேஷாணமேவ காரணம் ப⁴வதி | தஸ்மாத்³த³ண்டோ³
க⁴டாதி³நாம் அஸாதா⁴ரணகாரணமிதி கரணமிதி சோச்சயதே | ஏவமேவ
ப்ரத்யக்ஷப்ரமாயா: ஈஸ்வரஸ்ததி³ச்ச²த³யஸ்ச ஸாதா⁴ரணகாரணாநி | யஸ்மாதீ³ஸ்வராத³ய:
ஸகலகார்யாணி ப்ரதி காரணாநி ப⁴வந்தி, யஸ்மாச்ச ந கிஞ்சித³பி கார்யமீஸ்வராதி³கம்
விநோத்பத்³யதே தஸ்மாதீ³ஸ்வராத³ய: ஸாதா⁴ரணகாரணாநி | சக்ஷுராதி³நீந்த³ரியாணி
ப்ரத்யக்ஷப்ரமாம் ப்ரத்யஸாதா⁴ரணகாரணாநி | அதஸ்தாநி ப்ரத்யக்ஷப்ரமாம் ப்ரதி
கரணாநி ச ப⁴வந்தி | ஏவஞ்ச சக்ஷுராதி³நீந்த³ரியாணி ப்ரத்யக்ஷப்ரமாணநீத்யுச்சயந்தே
|

(213)

ப்ரமாத்ரு³ப்ரமாணப்ரமாப்ரமேயசைதந்யாநி - நநு வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்தே
சக்ஷுராதி³ந்த³ரியாணம் ப்ரத்யக்ஷப்ரமாகாரணத்வம் ந யுஜ்யதே | ததா² ஹி,
வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்தே சத்வாஸ்சைதந்யபே⁴தா:³ ஸந்தி (1) ப்ரமாத்ரு³சைதந்யம்,
(2) ப்ரமாணசைதந்யம், (3) ப்ரமிதி1. கேவலஸாதா⁴ரணகாரணம் கரணமித்யுத்தே
யத்ராஸாதா⁴ரணகாரணத்³வயம் ப்ராப்தம் தத்ரேத³மேவ கரணமிதி விநிக்³மகாபா⁴வாதே³கஸ்ய

த்³வாரரூபகாரணத்வமந்யஸ்ய வ்யாபாரவத்³ஸாதா⁴ரணகாரணத்வரூபகாரணத்வம்
சாப்யுபேயம் | யத்து த்³வாரரூபகாரணம் புரஸ்க்ரு²த்ய கார்யம் ஜநயதி,
ததே³வாஸாதா⁴ரணகாரணரூபம் கரணம் ப⁴வதி | தத்³யதா² கபாலத்³வ்யம்,
ஸம்யோகத்³வாரா க⁴டஸ்யோத்பாத³கத்வாத், க⁴டம் ப்ரதி வ்யாபாரவத்³ஸாதா⁴ரணகாரணரூபம்
கரணம் | யத்து வ்யாபாரஸூ²ந்யம் ஸத் த்³வாரகாரணமநபேக்ஷ்ய ஸாக்ஷாதே³வ
கார்யம் ஜநயதி, தத் கேவலகாரணம், ந து கரணம் | யதா² கபாலத்³வ்யஸம்யோக:³
ஸாக்ஷாதே³வ க⁴டோத்பாத³கத்வாத் கேவலகாரணம், ந து கரணம் | வ்யாபாரவத்³ஸாதா⁴ரணக
கரணமித்யஸ்ய லக்ஷணஸ்ய ப்ரத்யக்ஷாநுமாநஸப்³தா³க்²யப்ரமாணேஷு ஸம்ப⁴வே⁵பி
உபமாநா²ர்தா²பத்த்யநுபலப்³த⁴யாக்²யப்ரமாணேஷ்வஸம்ப⁴வாத்³வ்யாப்தி: |

உபமித்யாதீ³நாம் ஜநநே விநைவ வ்யாபாரமுபமாநாதீ³நாம் காரணத்வஸம்ப⁴வாத்பூ²ர்வோக்தகர
தத்ரா²வ்யாப்தி: ஸ்யாத் | அதோ வ்யாபாரபி⁴ந்நமஸாதா⁴ரணகாரணம் கரணமித்யஸ்ய
லக்ஷணஸ்ய நிர்³து³ஷ்டத்வாத்ததே³வ ஸர்வப்ரமா⁴னூ³க³தகரணலக்ஷணம் |

2. ஆதி³ஸப்³தே³ந ஈஸ்வரஸ்ய ஜ்ஞாநம், ஈஸ்வரஸ்ய ப்ரயத்ந:, கால:, தி³க்,

அத்³ரு³ஷ்டம், ப்ராக்³ப⁴வ:, ப்ரதி³ப³ந்த⁴காப⁴வஸ்சேதி ஸப்த க்³ரு³ஹ்யந்தே |

அமீ ஈஸ்வராதீ³யோ நவ ஸர்வகார்யாணம் ஸாதா⁴ரணகாரணநி | சைதந்யமத்²வா
ப்ரமாசைதந்யம், (4) ப்ரமேயசைதந்யமத்²வா விஷயசைதந்யமிதி |

வேதா³ந்தமதே ப்ரமா நாம சைதந்யமேவ | தச்ச சைதந்யம் நித்யம்,

நேந்த்³ரியஜந்யம்; தஸ்மாந்நேந்த்³ரியம் தத்காரணமிதி சேத் | தந்ந, சைதந்யஸ்ய

ப்ரமாத்வாபாதி³கா வரு³த்திரபி ப்ரமேத்யுச்சயதே | தஸ்யா வரு³த்தேரிந்த்³ரியம்
கரணம் |

(1) ப்ரமாத்ரு³சைதந்யம் - தே³ஹமத்⁴யவ்ரு³த்த்யந்த:கரணேநாவச்சி²ந்நம்
சைதந்யம் ப்ரமாத்ரு³சைதந்யம் இத்யுச்சயதே |

(2) ப்ரமாணசைதந்யம் - இத³மேவாந்த:கரணம் சக்ஷுரா³தீ³ந்த்³ரியத்³வாரா
ப³ஹிர்³நிர்³க³த்ய க⁴டாதி³விஷயதே³ஸபர்யந்தம் தீ³ர்³கீ³பா⁴வரூபபரிணமம்

ப்ராப்³நோதி | ததோ க⁴டாதி³விஷயை: ஸம்ஸ்ரு³ஜ்ய க⁴டாதி³தத்த³விஷயாகாரேண
ச பரிணமதே | யதா² தடா³கோதீ³கம் ப்ரணாலீத்³வாரா ப³ஹிர்³நிர்³க³த்ய

குல்யாத்மநா பரிணமம் ப்ராப்ய கேதா³ராந் ப்ரவிஸ்ய தத்தச்சதுஷ்கோ³ண-
தி³ரூபகேதா³ராகாரம் ப⁴வதி, ததை²வாந்த:கரணமி

சக்ஷுரா³தீ³ந்த்³ரியச்சி²த்³ரத்³வாரா ப³ஹிர்³நிர்³க³த்ய விஷயரூபகேதா³ரம்
ப்ராப்ய விஷயாகாரம் ப⁴வதி | தத்ர தே³ஹதே³ஸமாரப்ய

க⁴டாதி³விஷயதே³ஸபர்யந்தம் யோ⁵ந்த:கரணஸ்ய தீ³ர்³கீ³பா⁴வரூப:

பரிணம:, ஸ ஏவ வரு³த்திஜ்ஞாநம் இத்யுச்சயதே | வரு³த்திஜ்ஞாநரூ²போ

யோஸந்த:கரணபரிணம: ஸ ப்ரமாணம் இதி கத்²யதே | தேநாவச்சி²ந்நம்
சைதந்யம் ப்ரமாணசைதந்யம் இத்யபி⁴தீ⁴யதே |

(3) ப்ரமிதிசைதந்யமத்²வா ப்ரமாசைதந்யம் - கேதா³ரம் ப்ரவிஸ்ய
யதா² ஜலம் கேதா³ரஸமாகாரம் ப⁴வதி, ததா² க⁴டாதி³விஷயம்
ப்ராப்யாந்த:கரணவ்ரு³த்திரபி க⁴டாதி³விஷயஸமாநாகாரதாம் ப⁴ஜதே |
தாத்³ரு³ஸவிஷயஸமாநாகாரதயாவச்சி²ந்நசைதந்யம் ப்ரமாசைதந்யம்
இத்யுச்ச்யதே |

(4) ப்ரமேயசைதந்யமத்²வா விஷயசைதந்யம்
- ஜ்ஞாநவிஷயீ⁴தக⁴டாத்³யவச்சி²ந்நசைதந்யம்
விஷயசைதந்யம், ப்ரமேயசைதந்யம் இதி சோச்ச்யதே | ஏதா: ஸர்வா
வேதா³ர்த²ஸம்ப்ரதா³யவிதா³சார்யக்ரு³தபரிபா⁴ஷா: |

(A. 214-217) ப்ரமாத்ரு³லக்ஷணம்-

(214)

அவச்சே²த்³வாத்³ரீத்யா ப்ரமாத்ரு³ஸாக்ஷிணோ: ஸ்வரூபம்; விஸேஷணலக்ஷணமுபாதி⁴லக்ஷணம்
ச - அவச்சே²த்³வாத்³ரீத்யா அந்த:கரணவிஸிஷ்டசைதந்யம் ப்ரமாதா | ஸ ஏவ
கர்தா போ⁴க்தா ச | அந்த:கரணோபஹிதசைதந்யம் ஸாக்ஷீ | ஏகமேவாந்த:கரணம்
ப்ரமாதூர்விஸேஷணத்வேந ஸாக்ஷிண உபாதி⁴த்வேந ச ப⁴வதி | விஸேஷணலக்ஷணம்
- வஸ்துஸ்வரூபே யஸ்ய ப்ரவேஸ: அஸ்தி, தாத்³ரு³ஸம் வ்யாவர்தகம்

1. ப்ரவேஸ: = கார்யேண ஸஹ ஸம்ப³ந்த⁴ |

வஸ்து விஸேஷணம் இத்யுச்ச்யதே | கார்யாந்வயித்வே ஸதி வ்யாவர்தகத்வே ஸதி
வித்³யமாநத்வம் விஸேஷணஸ்ய லக்ஷணம் | பதா³ர்தா²ந்தரேப்⁴யோ விவிச்ச்ய
வஸ்துஸ்வரூபாவேத்³கம் யத் தத் வ்யாவர்தகம் இத்யுச்ச்யதே | இதரேப்⁴யோ பி⁴ந்நதயா
யத்³பு³த்⁴யதே தத்³வ்யாவர்த்யம் இத்யுச்ச்யதே | “நீலோ க⁴ட:” இத்யத்ர க⁴டஸ்ய
நீலவர்ணம் விஸேஷணம் | யதோ நீலவர்ணம் நீலக⁴டஸ்வரூபே ப்ரவிஷ்டம்
ஸத் ரக்தபீதஸ்வேதாதி³வர்ணவிஸிஷ்டக⁴டேப்⁴யோ வ்யாவர்த்ய ப்ரு³த்³கி³மம்
நீலக⁴டம் போ³த⁴யதி, தஸ்மாந்நீலவர்ணம் வ்யாவர்தகம் விஸேஷணஞ்ச | க⁴டஸ்து
பரிச்சே²த்³ய:, யத: பீதாதி³வர்ணவிஸிஷ்டக⁴டாதி³ப்⁴யோ விவிச்ச்யாயம் நீலக⁴டோ
பு³த்³யதே | யஸ்து விவிச்ச்ய பு³த்³யதே பதா³ர்த:², ஸ ஹி பரிச்சே²த்³ய:,
வ்யாவர்த்ய:, விஸேஷயம் இதி சோச்ச்யதே | “த³ண்ட³ புருஷ:” இத்யாதா³வபி

த³ண்டா³தி³கம் புருஷஸ்ய விஸேஷணம் | இத்த²ம் ப்ரமாதூரந்த:கரணம் விஸேஷணம்
 ப⁴வதி, தஸ்ய ப்ரமாந்ரு³ஸ்வருபே ப்ரவேஸாத் | ததா² ப்ரமேயசைதந்யாத்³வ்யாவர்த்ய
 ப்ரமாந்ரு³ஸ்வருபஸ்ய போ³த⁴கத்வாத³ந்த:கரணம் வ்யாவர்தகம் ச ப⁴வதி |
 உபாதி⁴லக்ஷணம் - யஸ்து வஸ்துஸ்வருபே அந்தரேணவ ப்ரவேஸம் வ்யாவர்தகோ
 ப⁴வதி ஸ உபாதி⁴ரித்யுச்யதே | கார்யாநந்வயித்வே ஸதி வ்யாவர்தகத்வே ஸதி
 வித்³யமாநத்வமுபாதி⁴லக்ஷணம் | நையாயிகமதே “கர்ணஸஷ்குல்யவச்சி²ந்நம்
 நப:⁴ ஸ்ரோத்ரம்” இத்த்யுச்யதே | தத்ர கர்ணகோ³லகம் ஸ்ரோத்ரஸ்யோபாதி⁴ர்ப⁴வதி |
 கர்ணகோ³லகம் ஸ்ரோத்ரேந்த³ரியஸ்வருபே ப்ரவேஸமந்தரேணவ பா³ஹ்யபூ⁴தா³காஸாத்³விவிச்ய
 ஸ்ரோத்ரேந்த³ரியம் போ³த⁴யதி | தஸ்மாத் கர்ணகோ³லகம் வ்யாவர்தகம்
 ப⁴வதி | “க⁴டாகாஸ: ப்ரஸ்த²பரிமிதாந்நஸ்யாவகாஸம் த³தா³தி” இத்த்யத்ர க⁴ட
 ஆகாஸஸ்யோபாதி⁴ரேவ | ப்ரஸ்த²பரிமிதாந்நாவாகாஸதா³த்ராகாஸஸ்வருபே
 ப்ரவேஸம் விநைவ க⁴டோ மஹாகாஸாத்³விப⁴ஜ்ய க⁴டாகாஸம் போ³த⁴யதி | க⁴டஸ்ய
 ப்ரு³தி²வீகார்யத்வேநாவகாஸப்ரத³த்வாஸம்ப⁴வாதா³காஸஸ்வருபே ப்ரவேஸோ ந
 யுஜ்யதே | தஸ்மாத்த³க⁴ட ஆகாஸஸ்யோபாதி⁴ரேவ | ஏவமேவாந்த:கரணோபஹிதசைதந்யம்
 ஸாக்ஷீத்யத்ர ஸாக்ஷிணோ³ந்த:கரணமுபாதி⁴: | ந ஹ்யந்த:கரணஸ்ய ஸாக்ஷிஸ்வருபே
 ப்ரவேஸோ ப⁴வதி | கிந்த்வந்த:கரணம் ப்ரமேயசைதந்யாத்³விவிச்ய ஸாக்ஷிணம்
 போ³த⁴யதி | தஸ்மாத்தே³கமேவாந்த:கரணம் ஸாக்ஷிண உபாதி⁴த்வேந ப்ரமாதூர்விஸேஷணத்வேந
 ச ப⁴வதி | அந்த:கரணோபஹிதசைதந்யம் ஸாக்ஷீ | அந்த:கரணவிஸரிஷ்டசைதந்யம்
 ப்ரமாதா | உபாதி⁴நா யுக்தம் உபஹிதம் இதி விஸேஷணேந யுக்தம் விஸரிஷ்டம் இதி
 சோச்யதே | தத்ராந்த:கரணவிஸரிஷ்ட: ப்ரமாதைவ கர்தா, போ⁴க்தா, ஸுக்², தூ³க்²,
 ஸம்ஸாரீ, ஜீவோ ப⁴வதி | இத்த²ம் அவச்சே²த³வாத³ரீத்யா ப்ரமாத்ராத³லக்ஷணம்
 நிரூபிதம் |

(215)

ஆபா⁴ஸவாத³ரீத்யா ஜீவஸாக்ஷிணே: ஸ்வருபம் - ஆபா⁴ஸவாதே³ ஆபா⁴ஸஸஹிதாந்த:கரணம்
 ஜீவஸ்ய விஸேஷணம், ஸாக்ஷிண உபாதி⁴ஸ்ச ப⁴வதி | அத ஏவாபா⁴ஸஸஹிதாந்த:கரணவிஸரிஷ்ட
 ஜீவ: | ஆபா⁴ஸஸஹிதாந்த:கரணோபஹிதசைதந்யம் ஸாக்ஷீ | யத்³யபி
 பக்ஷத்³வயே³பி விஸேஷணஸஹிதசைதந்யம் ஜீவ:, ஸ ஏவ ஸம்ஸாரீ ச;
 ததா²பி விஸேஷ்யபா⁴கே³ சைதந்யே ஜநநமரணாதி³ஸம்ஸாரோ ந ஸம்ப⁴வதி |
 தஸ்மாத்த³விஸேஷணமாத்ரே ஸம்ஸார: பர்யவஸ்யதி; ஸ ஏவ விஸரிஷ்டசைதந்யே
 ப்ரதீயதே | (1) க்வசித்³விஸேஷணக³தத⁴ர்மாணம் வ்யவஹாரோ விஸரிஷ்டே
 ப⁴வதி | (2) க்வசித்³விஸேஷ்யக³தத⁴ர்மாணம் வ்யவஹாரோ விஸரிஷ்டே

புவதி | (3) க்வசித்³விஸேஷணவிஸேஷ்யோப⁴யக³தத⁴ர்மாணம் வ்யவஹாரோ விஸரிஷ்டே புவதி | தத்³யதா² - (1) “த³ண்டே³ந க⁴டாகாஸோ நஸ்யதி” இত্যத்ர விஸேஷணீ³பூ⁴தக⁴ட ஏவ த³ண்டே³ந நஸ்யதி, ந து விஸேஷ்ய- பூ⁴தாகாஸ: | ததா²பி விஸரிஷ்டே க⁴டாகாஸோ நாஸ: ப்ரதீதோ புவதி | (2) “குண்ட³லீ புருஷ: ஸ்வபிதி” இত্যத்ர விஸேஷணே குண்ட³லே ஸ்வாபோ நாநவேதி; விஸரிஷ்யே புருஷே து ஸ்வாப: ஸம்ப⁴வதி | ததா²பி “குண்ட³லவிஸரிஷ்ட: ஸ்வபிதி” இதி விஸரிஷ்டே ஸ்வாபவ்யவஹாரோ புவதி | (3) “ஆயுத⁴பாணி: புருஷோ யோத்³த⁴ம் யாதி” இত্যத்ர விஸேஷணஸ்யாயுத⁴ஸ்ய விஸேஷ்யஸ்ய புருஷஸ்ய ச யுத்³தா⁴ய க³மநாது³ப⁴யோரபி த⁴ர்மோ விஸரிஷ்டே வ்யவஹரியதே | ப்ரக்ரு³தே த்வவச்சே²த³வாதே³ந்த:கரணம் விஸேஷணம், ஆபா⁴ஸவாதே³ ஆபா⁴ஸஸஹிதாந்த:கரணம் விஸேஷணம்; த³வயோரபி பக்ஷயோஸ்சைதந்யம் விஸேஷ்யம் | தஸ்மிம்ஸ்சைதந்யே ஜந்மாதி³ஸம்ஸாரோ ந ஸம்ப⁴வதி | கிந்து விஸேஷணஸ்யாந்த:கரணஸ்ய வா ஆபா⁴ஸஸஹிதாந்த:கரணஸ்ய வா த⁴ர்மபூ⁴தோ யோ ஜந்மாதி³ருப: ஸம்ஸார: ஸோ⁵விவேகிபி⁴ர்⁴ராந்த்யா விஸரிஷ்டசைதந்யே வ்யவஹரியதே | வ்யவஹாரோ நாம ப்ரதீதி: கத²ந்ரு³ச | அநயா ரீத்யா ஆபா⁴ஸவாதா³வச்சே²த³வாத³யோர்பே⁴தோ³வக³ந்தவ்ய: |

(216)

ஆபா⁴ஸவாத³ஸ்ய ஜ்யாயஸ்த்வம் - ஆபா⁴ஸவாதே³ந்த:கரணமாபா⁴ஸஸஹிதம், அவச்சே²த³வாதே³ தத்³ரஹிதம் ச புவதி | த³வயோர்மத்⁴யே ஆபா⁴ஸவாதே³ ஜ்யாயாந் | பா⁴ஷ்யகாரராபா⁴ஸவாத³ ஏவ ஸ்வீக்ரு³த: | அவச்சே²த³வாதே³ வித்³யாரண்யமுநயோ தோ³ஷமப்பாஹு: | ததா²ஹி, ஆபா⁴ஸஹிதாந்த:கரணாவச்சி²ந்நசைதந் ப்ரமாத்ரு³த்வாப⁴யுபக³மே க⁴டாவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்யாபி ப்ரமாத்ரு³த்வம் ப்ரஸஜ்யேத | யதோ³ந்த:கரணவத்³க⁴டோ⁵பி பூ⁴தகார்யம், அந்த:கரணம் யதா² சைதந்யஸ்யாவச்சே²த³கமத் வ்யாவர்தகம் ததா² க⁴டோ⁵பி சைதந்யஸ்யாவச்சே²த³கோ வ்யாவர்தகஸ்ச; தஸ்மாத³ந்த:கரணவிஸரிஷ்டசைதந்யமிவ க⁴டாவச்சி²ந்நசைதந்யமபி ப்ரமாதா ப⁴வேதி³த்யாபத்திரபரிஹார்யா | அந்த:கரணே ஆபா⁴ஸஸ்யாங்க³காரே து நாஸ்ய தோ³ஷஸ்யாவகாஸ: | ததா²ஹி, அந்த:கரணம் ப்ருசதந்மாத்ரஸமஷ்டிஸத்த்வகு³ணகார்யத்வா ஸ்வச்ச²ம் | க⁴டாத³ய: ப்ருசீக்ரு³தப்ருசபூ⁴ததமோகு³ணகார்யத்வாத³ஸ்வச்சா: | யத் ஸ்வச்ச²ம் தத்ராபா⁴ஸ⁵த²வா ப்ரதிபி³ம்போ³ ஜாயதே | மஸிநே பதா³ர்³தே² நாபா⁴ஸோ ஜாயதே | த³ர்³பணஸ்ய தத்திதா⁴யககோஸஸ்ய ச ம்ரு³த்கார்யத்வாவிஸேஷே⁵பி ஸ்வச்சே² த³ர்³பணே முக²ஸ்யாபா⁴ஸ: ப்ரதீயதே | அஸ்வச்சே² த³ர்³பணபிதா⁴யககோஸே ந முக²ஸ்யாபா⁴ஸ: ப்ரதீயதே | ஏவமேவ ஸத்த்வகு³ணகார்யத்வாத்ஸ்வச்சே²ந்த:கரணே

சைதந்யாபா⁴ஸ: ப்ரதீயதே | தமோகு³ணகார்யத்வாத்³ஸ்வச்சே² ஸரீராதெள³
க⁴டாதெள³ ச சைதந்யாபா⁴ஸோ ந ப்ரதீயதே |

(217)

அந்த:கரணக³தத்³விவித⁴ப்ரகாஸ ஏவ ப்ரமாதா; நாந்ய:இத்த²மந்த:கரணே த்³விவித:⁴
ப்ரகாஸோ⁵ஸ்தி; ஏகோ வ்யாபகசைதந்யஸ்ய ப்ரகாஸ:,

அபர ஆபா⁴ஸரூபசைதந்யஸ்ய ப்ரகாஸ: | ஸரீரே க⁴டாதி³ஷு ச வ்யாபகசைதந்யஸ்ய
ப்ரகாஸ ஏக ஏவாஸ்தி, த்³விதீய ஆபா⁴ஸஸ்ய ப்ரகாஸோ நாஸ்தி | தஸ்மாத்த்³விவித⁴ப்ரகாஸஸ
ப்ரமாதா இதுச்சயதே, ந த்வேகப்ரகாஸமாத்ரஸஹிதக⁴டாதி³விஸிஷ்டசைதந்யம்
ப்ரமாதா |

யேஷாம் மதே⁵ந்த:கரணே ஆபா⁴ஸோ நாஸ்தி தேஷாம் மதே க⁴டாதா³விவாந்த:கரணே⁵பி
த்³விதீய ஆபா⁴ஸஸ்ய ப்ரகாஸோ நாஸ்தி | அபி ச ய ஏகோ வ்யாபகசைதந்யஸ்ய
ப்ரகாஸோ⁵ந்த:கரணே⁵ஸ்தி ஸ ஏவ க⁴டாதா³வ்யஸ்தி | தஸ்மாத்த்³ந்த:கரணவிஸிஷ்டசைதந்யம்
ப்ரமாத்ரு³த்வாங்கீ³காரே, க⁴டவிஸிஷ்டஸ்ய ஸரீரவிஸிஷ்டஸ்ய குட்³யவிஸிஷ்டஸ்ய
ச

சைதந்யஸ்ய ப்ரமாத்ரு³த்வம் ஸ்வீகர்தவ்யம் ப⁴வேத் | இத்த²ம் க⁴டஸரீராத்³யபேக்ஷயாந்த:கரணே⁵
ஈத்³ரூஸம்

வைலக்ஷண்யமஸ்தி | அத்ர சாயம் ஹேது: - ஸத்த்வகு³ணகார்யத்வாத்³ந்த:கரணம்
ஸ்வச்ச²ம்; அத

ஏவ தச்சைதந்யாபா⁴ஸக்³ரஹணயோக்³யம் ச | இதரபதா³ர்தா²ஸ்து தமோகு³ணகார்யத்வாத்³ஸ்
அத ஏவ தே சைதந்யாபா⁴ஸக்³ரஹணயோக்³யாஸ்ச | ஆபா⁴ஸக்³ரஹணயோக்³யாந்த:கரணவிஸி
ப்ரமாதேத்யபி⁴தீ⁴யதே; ந த்வாபா⁴ஸக்³ரஹணயோக்³யக⁴டாதி³விஸிஷ்டசைதந்யம்
ப்ரமாதா

ப⁴வதி | அத ஏவாபா⁴ஸவாத:³ ஸ்ரேயாந், ந த்வவச்சே²த³வாத:³ |

1. ஆபா⁴ஸவாதே³ ஆபா⁴ஸஸ்ய ஸ்வரூபமதி⁴கதயா கல்பநீயம் ப⁴வதி |
அவச்சே²த³வாதே³ து

ந இத்த²ம் யத்³ய்யாபா⁴ஸவாதே³ கௌ³ரவம் அவச்சே²த³வாதே³ லாக⁴வம் ச, ததா²பி
மந்த³ஜிஜ்ஞாஸோர்பு³த்தா⁴வாபா⁴ஸவாத:³ ஸ்பு²டமாருடோ⁴ ப⁴வேதி³த்யநேநாபி⁴ப்ராயேணாபா⁴
ஸ்தூயதே | பா⁴ஷ்யகாராதீ³நாமப்பயமேவாஸய: |

(218)

ப்ரமாத்ராதி³சதுர்வித⁴சைதநயஸ்வரூபம் - யதா²ந்த:கரணமாபா⁴ஸஸஹிதமேவாஸ்தே
 ததா² தத்³வ்ரு³த்திரப்பாபா⁴ஸஸஹிதைவ ஜாயதே | ஆபா⁴ஸஸஹிதவ்ரு³த்திவிஸிஷ்டசைதநய
 ப்ரமாணசைதநயம் இத்யுச்சயதே | க⁴டாதி³விஷயாகாராந்த:கரணவ்ரு³த்தயாரூட⁴ம்
 சைதநயம் ப்ரமேதி, யதா²ர்த²ஜ்ஞாநம் இதி வோச்சயதே | ப்ரமாயா: ஸாத⁴நமிந்த³ரியம்
 ப்ரமாணம் இதி கத்²யதே | அத்ரேத³ம் ஜ்ஞேயம் - விஷயாகாரவ்ரு³த்தயாரூட⁴சைதநயம்
 ப்ரமேதி கீர்த்யதே | தத்ர சைதநயஸ்ய ஸ்வரூபதோ நித்யத்வாந்நேந்த³ரியஜந்யத்வஸம்ப⁴வ:
 | அதஸ்ச ப்ரமாசைதநயம் ப்ரதீந்த³ரியஸ்ய யத்³யபி ஸாத⁴நத்வம் ந யுஜ்யத
 ஏவ ததா²ப்யுபசாரேணேந்த³ரியஸ்ய ப்ரமாஸாத⁴நத்வவ்யவஹார: | ததா² ஹி,
 உபாதி⁴ஸூந்யசைதநயே ப்ரமாவ்யவஹாராபா⁴வாத் விஷயாகாரவ்ரு³த்த்யுபஹிதசைதநயே
 ஏவ தத்³வ்யவஹாராச்ச, சைதநயே ப்ரமாஸப்த³ப்ரவ்ரு³த்தேள விஷயாகாரவ்ரு³த்தேருபாதி⁴த்வ
 வ்ரு³த்தேரிந்த³ரியஜந்யத்வாத்³ரு³ஸவ்ரு³த்த்யுபஹிதப்ரமாம் ப்ரத்யபீந்த³ரியஸ்ய
 ஸாத⁴நத்வவ்யவஹார: | இத்த²மேவ இந்த³ரியம் ப்ரமாஸாத⁴நம் இதி வ்யவஹரியதே
 | ந ஹ்யந்த:கரணபரிணாமா: ஸர்வே⁵பி ப்ரமாத்வேந வ்யவஹரியந்தே | கிந்து
 ஸரீராந்த:ஸ்த²மந்த:கரணம் விஷயரூபக⁴டாதி³தே³ஸபர்யந்தம் தீ³ர்⁴கீ⁴பா⁴வாபத்திரூபம்
 பரிணாமம் ப்ராப்நோதி, ஸ பரிணாம ஏவ ப்ரமாணம் இத்யுச்சயதே | விஷயை:
 ஸஹ மிவிதஸ்யாந்த:கரணஸ்ய விஷயஸமாநாகாரோ ய: பரிணாமஸ்தஸ்ய ப்ரமேதி
 வ்யபதே³ஸ: | ஸரீராந்த:ஸ்தி²தாந்த:கரணதே³ஸமாரப்ய க⁴டாதி³விஷயதே³ஸபர்யந்தம்
 தீ³ர்⁴கீ⁴பூ⁴தஸ்யாந்த:கரணஸ்ய பரிணாம: ப்ரமாரூபதாம் த⁴த்தே | தஸ்மாத்ப்ரமாயா:
 ப்ரமாணரூபாந்த:கரணவ்ரு³த்தேஸ்ச நாதிகோ பே⁴தோ³ஸ்தி | அநேந க்ரமேண
 பா³ஹ்யபதா³ர்தா²நாம் ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநோத்பத்தி³ஸாயாமந்த:கரணவ்ரு³த்திர்ப்³ஹிர்³நிர்³க³த்ய
 விஷயீ⁴பூ⁴தக⁴டாதி³ஸமாநாகாரதாம் த⁴த்தே | ஸரீராந்த:ஸ்தா²ம்ந: ப்ரத்யக்ஷகாலே
 த்வந்த:கரணவ்ரு³த்திர்ப்³ஹிர்³நிர்³க³ம்நம் விநா ஸரீரஸ்யாந்தரேவாத்மாகாரதாம்
 த⁴த்தே | தயா ஆத்மாகாரயா வ்ரு³த்தயா ஆத்மாஸநிதமாவரணம் நிவர்த்யதே |
 ஆத்மா ஸ்வஸ்ய ப்ரகாஸேந வ்ரு³த்தேள ப்ரகாஸதே | அநேநைவ நிமித்தேநாத்மா
 வ்ரு³த்தேர்³விஷய இத்யுச்சயதே | வ்ரு³த்திஸ்த²சிதா³பா⁴ஸரூபப²லஸ்ய த்வாத்மா ந
 விஷயோ ப⁴வதி | வர்ணிகேந ப்ரகாரேண ஸாக்ஷிரூப ஆத்மா ஸ்வயம்ப்ரகாஸரூபோ
 பா⁴தீதி ஸித்³த்யதி |

(A. 219-223) இந்த³ரியஸம்ப³ந்த⁴ம் விநா “அஹம் ப்³ரஹம்” இதி

ஜ்ஞாநஸ்ய கத²ம் ப்ரத்யக்ஷதேதி தத்த்வத்³ரு³ஷ்டிப்ரஸ்ந:-

(219)

தத்தவத்³ரு'ஷ்டே: ஸங்கா - “ப்³ரஹ்மாபரோக்ஷஜ்ஞானேந ஸகலாவித்³யாஸமுஹோ நஸ்யதி, ந து பரோக்ஷஜ்ஞானேந” இதி ப்ரா³க³பி⁴ஹிதம் | அத்ரைஷா ஸங்கா ப⁴வதி“இந்த்³ரியஜந்யமேவ ஜ்ஞானம் ப்ரத்யக்ஷமித்யுச்சயதே, ப்³ரஹ்மஜ்ஞானம் து நேந்த்³ரியஜந்யமவிஷயத்வாத்³ப்³ரஹ்மண: | “யதோ வாசோ நிவர்தந்தே அப்ராப்ய மநஸா ஸஹ” (தை. ப்³ர. 4.9) இத்தயாதி³ஸ்ருதே: |

(A. 220-222) ப்³ரஹ்ம ந ஜ்ஞானேந்த்³ரியாணம் விஷய:-

(220)

ப்³ரஹ்ம ந சக்ஷுஷோ விஷய: - ரூபவத: பதா³ர்த²ஸ்ய அத²வா நீலாதி³வர்ணஸ்யைவ ஜ்ஞானம் சக்ஷுஷா ஜந்யதே | ப்³ரஹ்ம து ந தாத்³ரு'ஸம்; அதோ ந ப்³ரஹ்ம நேத்ரேந்த்³ரியஜந்யஜ்ஞானவிஷய: | மநுஷ்யாகாரேணாவதீர்ணநாம் ராமக்ரு'ஷ்ணாதீ³நாம் மூர்தயோ யத்³யபி ரூபாதி³மத்யஸ்ததா²பி தா மூர்தயோ மாயிகத்வாந்மித்²யா | அதோ ந தா மூர்தயோ ப்³ரஹ்மரூபா: | யத்³யபி புராணாதி³ஷு ராமக்ரு'ஷ்ணாதீ³நாம் ப்³ரஹ்மரூபேண வர்ணநமஸ்தி ததா²பி தத்³வசநம் ந ததீ³யஸரீரஸ்ய ப்³ரஹ்மத்வபு³த்³யா ப்ரவ்ரு'த்தம் கிந்து ததீ³யஸரீராதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யஸ்ய ப்³ரஹ்மத்வபு³த்³யேதி ஜ்ஞேயம் |

நநு மநுஷ்யபஸுபக்ஷயாதி³ஸர்வஸரீராணமப்யதி⁴ஷ்டா²நம் ப்³ரஹ்மசைதந்யமேவ | அதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யாபி⁴ப்ராயேண ராமக்ரு'ஷ்ணாதீ³நாம் ப்³ரஹ்மத்வே ஸர்வஸரீராணமி ப்³ரஹ்மசைதந்யஸ்யைவாதி⁴ஷ்டா²நத்வாந்மநுஷ்யபஸுபக்ஷயாதீ³யோ⁵பி ப்³ரஹ்மரூபா ப⁴வேயு: | ததா² ச பஸ்வாதி³ஸமா ஏவ ராமக்ரு'ஷ்ணாதீ³யோ⁵பி ப⁴வேயு: | தஸ்மாத்³ராமக்ரு'ஷ்ணாதீ³நாம் ஜீவாந்தராபேக்ஷயா வைஸிஷ்ட்யஸித்³யே ததீ³யஸரீரே ஏவ ப்³ரஹ்மபு³த்³தி⁴ருசிதா, ந து ததீ³யஸரீராதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யத்³ரு'ஷ்ட்யா தேஷு ப்³ரஹ்மபு³த்³தி⁴ரிதி சேத் |

தந்ந | ஸரீரம் பா³தி⁴த்வா ராமக்ரு'ஷ்ணாதீ³ஸரீராணம் ப்³ரஹ்மத்வவிவக்ஷணே பஸ்வாதி³ஸரீராணமி பா³த⁴பூர்வம் ப்³ரஹ்மத்வம் ஸித்³யேத் | பா³தா⁴பா⁴வே து ஜீவாந்தராணம் ஸரீரவத் கரசரணத்³யவயவஸஹிதஸ்ய ரூபக்ரியாதி³யுத்தஸ்ய ராமக்ரு'ஷ்ணாதே: ஸரீரஸ்ய நிரவயவத்வேந ரூபக்ரியாதி³ஸூந்யேந ப்³ரஹ்மண ஸஹாபே⁴தோ³ ந க⁴டேத | தஸ்மாத்ஸாவயவம் ரூபக்ரியாதி³யுத்தம் ராமக்ரு'ஷ்ணாதே:³

ஸரீரம் ந ப்ரஹ்ம | பரந்த்வியாந் பேதோ³ஸ்தி - ஜீவாநாம் ஸரீரம் புண்யபாபாதீ³நம்
 பூ⁴தகார்யம் ச | கிஞ்ச ஜீவாநாம் தே³ஹாதீ³யநாத்மபதா³ர்தே²ஷ்வவிதீ³யாப³லாத்
 “அஹம், மம” இத்யதீ³யாஸோ ப⁴வதி, ஸ சாதீ³யாஸ ஆசாரீ³யோபதே³ஸாந்நிவர்ததே
 | ராமக்ரு³ஷ்ணாதீ³நாம் ஸரீரம் து ந ததீ³யபுண்யபாபஜந்யம் நாபி பௌ⁴திகம் |
 பரந்து ஸ்ரு³ஷ்டே: ப்ராக் யதா³ ப்ராணிநாம் கர்மப²லதா³நோந்முக்²ம் ப⁴வதி ததா³
 ஆப்தகாமஸ்யாபீ³ஸ்வரஸ்ய ப்ராணிநாம் கர்மாநுஸாரேண “அஹம் ஜக³த்ஸ்ரு³ஜேயம்”
 இதி ஸங்கல்போ ஜாயதே | தேந ஸங்கல்பேந ஜக³து³த்பத்திரூபா ஸ்ரு³ஷ்டி³ப⁴வதி
 | ததை²வ ஸ்ரு³ஷ்டே: பரமபி “அஹம் ஜக³த்பாலயேயம்” இதீ³ஸ்வரஸ்ய
 ஸங்கல்போ ஜாயதே | தேந ஸங்கல்பேந ஜக³த்³ரக்ஷயதே | கர்மாநுஸாரேண
 ஸுக²து:³கா²தி³ஸம்³ப³ந்த⁴ ஏவ பாலநம் இத்யுச்யதே | பாலநஸங்கல்பமதீ⁴யே
 உபாஸகாநாமுபாஸந²லத்வேந “ராமக்ரு³ஷ்ணாதீ³நாமஸஹிதா மூ⁴ர்தய:
 ஸர்வேஷாம் ப்ரதீ³யந்தாம்” இதி சே³ஸ்வரஸ்ய ஸங்கல்போ ப⁴வதி | அநேநே³ஸ்வரஸங்கல்பேந
 நாமரூபாதீ³ரஹிதே ஈ³ஸ்வரே ராமக்ரு³ஷ்ணாதீ³நாமாநி பீ³தாம்³ப³ராதி³ஸஹிதஸு³ந்த³ரவிக்³ரஹா
 | ந தே ராமக்ரு³ஷ்ணாதீ³நாம் விக்³ரஹாஸ்ததீ³யகர்மா⁴தீ³நா: | தை³ஸ்ச
 ராமக்ரு³ஷ்ணாதீ³விக்³ரஹை: ஸாதூ⁴நாம் ஸுக²ம் து³ஷ்டா⁴நாம் து:³க²ம்
 சோ⁴த்ப³யதே | யச்ச²ரீ³ரம் யஸ்ய ஸுக²து:³கா²தே³ர்³ஹே³து³ர⁴ப⁴வதி தச்ச²ரீ³ரம்
 ததீ³யபுண்யபாபஜந்யமிதி ந்யாய: | அநேந ந்யாயேந ராமக்ரு³ஷ்ணாதீ³நாம் ஸரீரம்
 ஸாதூ⁴நாம் ஸுக²ஹே³து³த்வாத்ஸாதூ⁴நாம் புண்யபு³ஜ்ஜ²ப²லம், அஸு³ராதி³நாம்
 து³ஷ்டா⁴நாம் து:³க²ஹே³து³த்வாத்வேஷாம் பா²ப²லம் ச ப⁴வதி | ஏவமவதாரபு³ஷ்ஸரீ³ரஸ்யாபி
 புண்யபாபாதீ³நத்வாத்³நதீ³நத்வோ³க்திரஸங்க³தே³தி சே³த் | அத்ரே³த³ம்
 தத்த்வம் - ஜீவேந பூ³ர்வஸரீ³ரே க்ரு³த்புண்யபாபயோ: ப²லமு³த்தரஸரீ³ரே தஸ்யை³வ
 ஜீவஸ்ய ஸுக²து:~³கா²தி³ரூ³பம் ப⁴வதி | தஸ்மாச்ச²ரீ³ராபி⁴மா³நவதோ ஜீவஸ்ய
 பூ³ர்வஜந்நி ஸ்வே³நை³வ க்ரு³த்புண்யபாபயோ⁴ரதீ⁴நமு³த்தரஸரீ³ரம்த்யு³ச்யதே |
 ராமக்ரு³ஷ்ணாதீ³யவதாரபு³ஷ்ஸரீ³ரம் து ஸாதீ³வஸாதூ⁴ஜநஸுக²து:~³க²ஹே³து³த்வாத்ஸாதீ³வஸா
 ந து ராமக்ரு³ஷ்ணாதீ³புண்யபாபாதீ³நம் | அத ஏவ ந தே³ந ஸரீ³ரேண ராமக்ரு³ஷ்ணாதீ³நாம்
 ஸுக²து:~³க²போ⁴க³ | தஸ்மாத்தீ³ராமக்ரு³ஷ்ணாதீ³யவதாரபு³ஷ்ஸரீ³ரம் ததீ³யபுண்யபாபாதீ³யதீ³ந
 நே³தி ஸி³த்தீ³தம் | கிஞ்ச ராமக்ரு³ஷ்ணாதீ³ஸரீ³ரம் ந பஞ்சபூ⁴தபரி³ணம:, கிந்து
 சை³தந்யா³ஸ்ரி³தமாயா³பரி³ணம: | பஞ்சீ³க்ரு³தபூ⁴தபரி³ணமத்வே க்ரு³ஷ்ணஸரீ³ரஸ்ய
 ரஜ்ஜு³க்ரு³த³ப³ந்த⁴நா³வி³ஷயத்வம் பா⁴க³வதாதீ³ஷு வர்ணி³தமஸங்க³தம் ப⁴வேத் |
 யதீ³யபி பஞ்சபூ⁴தகார்யயோ³கி³ஸரீ³ரஸ்யாபி ப³ந்த⁴நா³வி³ஷயத்வம் தீ³ரு³ஸ்யதே, ததா²பி
 யோ³கி³ஸரீ³ரம் ப்ர²த²மம் ப³ந்த⁴நா³வி³ஷயதாமா³ப³தீ³யை³வ ப³ஸ்சாதீ³யோ³க³மஹி³ம்நா
 ப³ந்தா⁴தீ³வி³மு³க்தம் ப⁴வதி | க்ரு³ஷ்ணாதீ³ஸரீ³ரம் து ந யோ³கி³ஸரீ³ரவதீ³யோ³க³மஹி³ம்நா

புந்தா⁴விஷயதாம் யாதி; கிந்து ஸ்வபா⁴வத ஏவ புந்தா⁴த்யவஸம் | தஸ்மாந்நாவதாரபுருஷஸரீ
 பஞ்சபூ⁴தபரிணாம: | ப⁴க³வத்பாத³க்ரு³தமாண்டு³க்யோபநிஷத்³பா⁴ஷ்யஸ்ய
 டகாயாமாநந்த³கி³ரிஸ்வாமிபி:4 ராமாதி³ஸரீரஸ்ய பூ⁴தபரிணாமத்வம் யது³க்தம்
 தத³பி ஸ்து²ல- த³ரு³ஷ்டநாமிதரஸரீரது³ஸ்யதயைவாவதாரபுருஷஸரீரமபி ப்ரதீயதே
 இத்யபி⁴ப்ராயேணேஇத மந்தவ்யம் | அத ஏவ ப⁴க³வத்பாதை³ர்³கீ³தாபா⁴ஷ்யோபக்ரமே
 “ஸ ச ப⁴க³வாந் ஸ்வாம் மாயாம் வஸீக்ரு³த்யாஜோ³வ்யயோ³பி ஸந் ஸ்வமாயயா
 தே³ஹவாநிவ ஜாத இவ ச லோகாநுக்³ரஹம் குர்வந்நிவ லக்ஷயதே” இதி “ஜக³த:
 ஸ்தி²திம் பரிபிபாலயிஷு: ஸ ஆதி³கர்தா விஷ்ணு³ர்தே³வக்³யாம் வஸு³தே³வாத³ம்ஸேந
 க்ரு³ஷ்ண: கில ஸம்ப³பூ⁴வ” இதி ச க்ரு³ஷ்ணஸரீரம் மாயாகார்யத்வேந வர்ணிதம் |
 தஸ்மாந்ந பூ⁴தே³யோ³வதாரபுருஷஸரீரமுத்பத³யதே | கிந்து தது³பாதா³நகாரணம்
 ஸாக்ஷாந்மாயைவ | இதரேஷாம் ஜீவாநாம் தே³ஹே “அஹம்” இத்யாத்மப்⁴ராந்திரஸ்தி
 | ராமக்ரு³ஷ்ணாத³நாம் து ந ஸா ப்⁴ராந்திரஸ்தி | ஜீவஸ்யோபாதி⁴பூ⁴தா
 “அவித்³யா” மலிநஸுத்தவ்யுக்தா; ராமக்ரு³ஷ்ணாத³நாமுபாதி⁴பூ⁴தா “மாயா”
 து ஸு³த⁴ஸுத்தவ்யுதா | தஸ்மாஜ்ஜீவஸ்யாவித்³யாகார்யபூ⁴தா ப்⁴ராந்தி:,
 ராமக்ரு³ஷ்ணாதே³ர்³மாயாகார்யபூ⁴தஸர்வஜ்ஞுத்வம் சாஸ்தி | ஜீவஸ்யாஜ்ஞாநப்ரயுக்தாவரணப்⁴ரா
 ஆசார்யமுகா²ந்மஹாவாக்யோபதே³ஸஜந்யஜ்ஞாநமபேக்ஷிதம் | ராமக்ரு³ஷ்ணாதே³ராவரணப்⁴ரா
 நாபேக்ஷிதம் | ததா²பி ஜீவஸ்யாந்த:கரணவ்ரு³த்திரூபஜ்ஞாநமிவேஸ்வரஸ்ய
 மாயாவ்ரு³த்திரூபாத்மஜ்ஞாநமுபதே³ஸம் விநைவ ஜாயதே | கிந்து ந தேந ஜ்ஞாநேந
 ப்ரயோஜநமீஸ்வராணம் ஸித்³த⁴யதி | ததா² ஹி, ஜீவஸ்ய க⁴டாதி³ஜ்ஞாநேநாவரணப்⁴ங்கோ³
 க⁴டாதி³ரூபவிஷயஸ்ய ப்ரகாஸஸீசேதி ப²லம் ஸித்³த⁴யதி | ஜீவஸ்ய “அஹம் ப்³ரஹம்”
 இதி ப்³ரஹமாகாராத்மஜ்ஞாநோத³யே து தாத்³ரு³ஸஜ்ஞாநவிஷயீ⁴பூ⁴தஸ்யாத்மந
 ஆவரணப்⁴ங்க³மாத்ரம் ஜ்ஞாநேந ஜந்யதே | ஆத்மரூபோ விஷயஸ்து ஸ்வயமேவ
 ப்ரகாஸதே | தஸ்மாதா³த்மஜ்ஞாநேந விஷயோ ந ப்ரகாஸதே | ஏவமீஸ்வரஸ்ய “அஹம்
 ப்³ரஹமாஸ்மி” இதி மாயாவ்ரு³த்திரூபஜ்ஞாநஸ்ய விஷயபூ⁴த: ஈஸ்வரஸ்யாத்மா
 ஆவரணரஹிதஸ்வயம்ப்ரகாஸஸ்வரூபோ³ஸ்தி | தஸ்மாதா³வரணப்⁴ங்கோ³ வா
 விஷயப்ரகாஸோ வா நேஸ்வரஜ்ஞாநஸ்ய ப்ரோயோஜநம் | யதா² ஜீவந்முக்³தஸ்ய
 விது³ஷ ஆவரணரஹிதமாத்மாநம் விஷயீக்ருர்வநதீ “அஹம் ப்³ரஹமாஸ்மி”
 இத்யந்த:கரணவ்ரு³த்திராவரணப்⁴ங்கா³தி³ப்ரயோஜநஸூ³ந்யா ப⁴வதி, ததை²வேஸ்வரஸ்யாபி
 ஆவரணப்⁴ங்கா³தி³ப்ரயோஜநஸூ³ந்யம் மாயாவ்ரு³த்திரூபம் “அஹம் ப்³ரஹமாஸ்மி”
 இதி ஜ்ஞாநம் விநைவோபதே³ஸாதி³ஸாத⁴நமுத்பத³யதே | இத்த²ம் ராமக்ரு³ஷ்ணாத³நாம்
 ஜீவாத³வஸிஷ்ட்யஸத்வேநேஸ்வரத்வம் ஸித்³த⁴யதி | ததா²பி தேஷாம்
 ஸரீரம் மாயாகார்யம் | அத ஏவ ந தத்³ப்³ரஹ்மரூபம், கிந்து மித்³யா |

மாயாகார்யபூ⁴தமவதாரபுருஷாணம் ஸரீரம் கரசரணாத்³யவயவோபேதம் ரூபஸஹிதம்
சோத்பாதி³தம் | தஸ்மாத்தேஷாம் ஸரீரம் நேத்ரேந்த்³ரியவிஷயதாமாபத்³யதே |
ததா²பி நேத்ரேந்த்³ரியம் ந ப்³ரஹ்ம விஷயீகரோதி |

(221)

ப்³ரஹ்ம த்வகி³ந்த்³ரியஸ்ய ந விஷய: - த்வகி³ந்த்³ரியம் து ஸ்பர்ஸம் ததா³ஸ்ரயத்³ரவ்யம்
ச விஷயீகரோதி | ப்³ரஹ்ம து ந ஸ்பர்ஸரூபம் நாபி ஸ்பர்ஸஸ்யாஸ்ய: | அதோ ந
ப்³ரஹ்மணோஸ்த்வகி³ந்த்³ரியவிஷயத்வம் |

(222)

ப்³ரஹ்ம ந ரஸநாக்⁴ராணஸ்ரோத்ராணம் விஷய: - ரஸநேந்த்³ரியேண ரஸஜ்ஞாநம்,
க்⁴ராணேந்த்³ரியேண க்³ந்த⁴ஜ்ஞாநம், ஸ்ரோத்ரேந்த்³ரியேண ஸப்³த³ஜ்ஞாநம்
ச ஜாயதே | ரஸக்³ந்த⁴ஸப்³தே³ப்யோ விலக்ஷணம் ப்³ரஹ்ம | தஸ்மாந்ந
ரஸநாக்⁴ராணஸ்ரோத்ரைப்³ரஹ்மணோ ஜ்ஞாநம் ஜாயதே | “அஸப்³த³ம்ஸ்பர்ஸமரூபமவ்யயம்
ததா²ரஸம் நித்யமக்³ந்த⁴வச்ச யத்” (க. 1.3.15) “பராஞ்சி கா²நி வ்யத்ரு³ணத்ஸ்வயம்பூ⁴ஸ்தஸ்மா
நாந்தராத்தம்” (க. 2.1.1) இத்யாதி³நா ப்³ரஹ்மண இந்த்³ரியாவிஷயத்வம் போ³த்⁴யதே
|

(223)

ப்³ரஹ்ம கர்மேந்த்³ரியாணமப்யவிஷய: - கர்மேந்த்³ரியம் ந ஜ்ஞாநஸாத⁴நம், கிந்து
வசநாதி³க்³ரியாஸாத⁴நம் | தஸ்மாத்த்கர்மேந்த்³ரியைந்ந கஸ்யசித்³பி ஜ்ஞாநம்
ஜாயதே | இத்த²ம் ந கேநாபீந்த்³ரியேண ப்³ரஹ்மணோ ஜ்ஞாநம் ஜாயதே |
இந்த்³ரியஜந்யமேவ ஜ்ஞாநம் ப்ரத்யக்ஷம் இத்யுச்யதே | ததே³வாபரோக்ஷம்
இதி ச கீர்த்யதே | தஸ்மாத்த்³ப்³ரஹ்மணோ³பரோக்ஷஜ்ஞாநம் நைவ ஸம்ப⁴வதி
| ஸப்³தே³ந து யத்³யபி ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநமுத்பத்³யதே ததா²பி ஸாப்³த³ஜ்ஞாநஸ்ய
பரோக்ஷத்வாச்ச²ப்³த³ஜ்ந்யப்³ரஹ்மஜ்ஞாநம் பரோக்ஷம் ஏவ ப⁴வேத் |

(A. 224-225) பூர்வோக்தப்ரஸ்நஸ்யோத்தரம்-

(224)

ஸுக²து:³கா²தே:³ ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யத்வாதி³ந்த³ரியஸம்ப்³ந்த⁴ம் விநா ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநம்
ந ஜாயதே இதி நியமோ நாஸ்தி - இந்த³ரியஸம்ப்³ந்த⁴ம் விநா ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநம்
நோதே³தீதி நியமோ நாஸ்தி | ஸுக²து:³கா²தே:³ஜ்ஞாநம் ந கேநாபீந்த³ரியேண
ஜந்யதே, ததா²பி ஸுக²து:³கா²தே:³ஜ்ஞாநம் ப்ரத்யக்ஷமேவ | தஸ்மாதி³ந்த³ரியஸம்ப்³ந்த⁴ஜந்யத
ஜ்ஞாநமேவ ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநமிதி ந நியம: | கிந்து யதா³ விஷயேண வ்ரு³த்தி:
ஸம்ப்³த³தா⁴ விஷயாகாரா ப⁴வதி ததா³ ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநம் ஜாயத இத்யுச்சயதே |
விஷயேண ஸஹ வ்ரு³த்தே: ஸம்ப்³ந்த⁴

1. விஷயாவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்ய வ்ரு³த்த்யவச்சி²ந்நசைதந்யேநாபே⁴த³ ஏவ
ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநலக்ஷணம் | ஸ சாபே⁴த:³ க்வசிதி³ந்த³ரியத்³வாரா ப⁴வதி |
க்வசிச்ச²பீ³தே³ந ப⁴வதி | க்வசிதி³ந்த³ரியாதி³ரூபபா³ஹ்யநிமித்தம் விநைவ
ஸாராந்தர்ஜாயமாநவ்ரு³த்தித்³வாரா ப⁴வதி | தத்ராபி ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநமிதி
வ்யபதே³ஸோ ப⁴வதி | சைதந்யஸ்ய ஸ்வரூபதோ ந கோ⁵பி பே⁴தோ³ஸ்தி
| கிந்து விஷயவ்ரு³த்திரூபாயோபாதி⁴ப்ரயுக்தபே⁴தோ³ஸ்தி
| தயோரூபாத்⁴யோர்பி⁴ந்நதே³ஸஸ்த²த்வே

தாத்³ரூ³ஸோபாதி⁴விஸிஷ்டசைதந்யயோர்பே⁴த³வ்யவஹாரோ ப⁴வதி |
வ்ரு³த்தேர்விஷயாகாரதா⁴காலே த்³வ்யோரூபாத்⁴யோரேகதே³ஸஸ்த²த்வம் ப⁴வதி |
ததை³கதே³ஸஸ்தோ²பாதி⁴ஸஹிதவிஷயசைதந்யவ்ரு³த்திசைதந்யயோரபே⁴தோ³
வ்யவஹரியதே | ஏவம் விஷயசைதந்யேந ஸஹ வ்ரு³த்திசைதந்யஸ்ய
ஜாயமாநாபே⁴த³ ஏவ ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநம் இதி, அபரோக்ஷஜ்ஞாநம் இதி,
ஸாக்ஷாத்கார இதி சோச்சயதே | ததி³த³ம் ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநலக்ஷணம்

(1) இந்த³ரியஜந்யபா³ஹ்யக⁴டாதி³ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநே, (2)

மஹாவாக்யஜந்யப்³ரஹ்மப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநே, (3) பா³ஹ்யநிமித்தம்

விநாந்தரேவோத்பத்யமாநஸுக²து:³கா²தி³ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநே, (4)

மாயாவ்ரு³த்திரூபேஸ்வரஜ்ஞாநே, (5) அவித்யாவ்ரு³த்திரூபரஜ்ஞாஸர்பாதி³ஜ்ஞாநே

சாநுக³தம் | க்வசிதி³ந்த³ரியத்³வாரா ப⁴வதி, க்வசிச்ச

ஸப்³தே³ந ப⁴வதி | “த³ஸமஸ்த்வமஸி” இத்யத்ர

ஸப்³தா³ஜ்ஜாயமாநாந்த:கரணவ்ரு³த்திர்த³ஸமேந ஸ்வாத்மநா ஸம்ப்³த³தா⁴

த³ஸமாகாரா ப⁴வதி | தஸ்மாச்ச²பீ³த³ஜந்யத³ஸமஜ்ஞாநமபி ப்ரத்யக்ஷமேவ

| ததை²வ ப்ரமாதரி ஸுக²து:³கா²த்யு³த்பத்திகாலே⁵ந்த:கரணஸ்ய

வ்ரு³த்தி: ஸுகா²காரா து:³கா²காரா ச ப⁴வதி | தயா வ்ரு³த்த்யா ஸஹ

ஸுக²து:³கா²தே:³ ஸம்ப³ந்தோ⁴ ஜாயதே | தஸ்மாத்தஸுக²து:³கா²தே³ர்ஜ்ஞாநம்
 ப்ரத்யக்ஷம் இத்யுச்யதே | பூர்வோக்தோத்தப்நஸுக²து:³கா²தே³ர்நாஸாநந்தரம் யதா³
 புருஷஸ்ய தாத்³ரு³ஸஸுக²து:³கா²தி³ஜ்ஞாநம் ஜாயதே ததா³ ஸுக²து:³கா²த்யாகாரா
 அந்த:கரணவ்ரு³த்திருதே³தி | கிந்து தஸ்யா வ்ரு³த்தேர்நஷ்டஸுக²து:³கா²தி³நா
 ஸம்ப³ந்தோ⁴ நாஸ்தி | அதஸ்தஜ்ஜ்ஞாநம் ஸ்ம்ரு³திரூபம், ந ப்ரத்யக்ஷரூபம்
 | யத்ய்யப்யந்த:கரணத⁴ர்மா: ஸுக²து:³கா²த்ய: ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யாஸ்ததா²பி
 ஸுகா²காரது:³கா²காராந்த:கரணவ்ரு³த்தித்³வாரைவ ஸாக்ஷி ஸுக²து:³கா²த்ய³ந்
 ப்ரகாஸயதி | ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யபதா³ர்²மபி ஸாக்ஷி வ்ரு³த்திமபேக்ஷயைவ
 ப்ரகாஸயதி | ததா² ஹி, ஸுக்திரஜதம் ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யமேவ |
 தத்ராபி ஸாக்ஷி அவித்³யாவ்ரு³த்திம் அபேக்ஷயைவ ரஜதம் ப்ரகாஸயதி
 | பரந்து ஸுக²- து:³கா²தி³ப்ரகாஸநே அந்த:கரணவ்ரு³த்தி:
 ஸாக்ஷிண: ஸஹாயபூ⁴தா | மித்²யாரஜதாதி³ப்ரகாஸநே அவித்³யாவ்ரு³த்தி:
 ஸாக்ஷிண: ஸஹாயபூ⁴தா | இத்த²ம் ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யபதா³ர்²ஜ்ஞாநே³பி
 வ்ரு³த்திராவஸ்யிகீ | ஸா வ்ரு³த்திரயத்ரேந்த³ரியாதி³பா³ஹ்யஸாத⁴நாஜந்யா
 தத்ர தஸ்யா வ்ரு³த்தேர்விஷய: ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்ய இத்யுச்யதே |
 ஸுக²து:³கா²தி³விஷயகவ்ரு³த்தெள பா³ஹ்யேந்த³ரியாதி³கம் ந காரணம் | அபி து
 ஸுகா²த்யு³த்திபத்திஸமயே ஸாத⁴நாந்தராபேக்ஷாம் விநைவ ஸுகா²காரா
 து:³கா²காரா

1. “அஹம் த³ஸம:” இதி த³ஸமஸ்ய ஸ்வஸ்வரூபாபரோக்ஷஜ்ஞாநம்
 “த³ஸமஸ்த்வமஸி” இதி ஸப்³த³ப்ரமாணஜந்யம் | நேந்த³ரியாயர்மநஸா
 வா த³ஸமப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநம் ஜாயதே | ததா² ஹி, யதி³ ஸரீரரூபோ த³ஸம
 இந்த³ரியவேத்³ய இத்யுச்யதே தர்ஹி நேத்ரேந்த³ரியமாத்ரேண வேத்³யேத | ததா² ஸதி
 நிமீலிதநயஸ்யாபி “த³ஸமஸ்த்வமஸி” இதி வாக்யாத்³த³ஸமஜ்ஞாநம்
 ஜாயமாநமஸங்க³தம் ப⁴வேத் | தஸ்மாத்த³த³ஸமஜ்ஞாநம் நேத்ரேண ந
 ஜாயதே | மநஸ்து ந ஸாக்ஷாத்³பா³ஹ்யார்த²க்³ரஹணஸமர்த²ம் | ஆந்தரமேவ
 பதா³ர்²த²ம் மந: ஸாக்ஷாத்³க்³ரு³ஹ்ணீயாத் | தே³வத்³த்தயஜ்ஞுத்³தாதி³ஸம்ஜ்ஞா
 அபி ஸூக்ஷமதே³ஹஸஹிதஸ்தூ²லதே³ஹே த்³ரு³ஸ்யந்தே | “த்வம்”,
 “அஹம்” இத்யாதி³வ்யவஹாரோ³பி ஸ்தூ²லதே³ஹே த்³ரு³ஸ்யந்தே |
 ஸ்தூ²லதே³ஹஸ்ய ஜ்ஞாநம் மநஸா ஸாக்ஷாந்ந ஸம்ப⁴வதி | தஸ்மாத்த³த³ஸமஜ்ஞாநம்
 ஸப்³த³ப்ரமாணைநைவ ஜாயதே | தத்ர நேத்ரம் மநஸ்ச ஸஹாயதாம்
 ப்ரதிபத்³யேதே |

2. ஸுக²து:³கா²த்யோ பு³த்தே⁴ரேவ த⁴ர்மா:, நாத்தமந: | அத

ஏவ தே பு³த்³தே:⁴ ஸத்தவே ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நயோரேவ ப்ரதீயந்தே |
 ஸுஷு²ப்தே பு³த்³தே⁴ரபா⁴வாத்ஸுக²து:³கா²தி³ப்ரதீதிர்நாஸ்தி | ததா²
 சோக்தம்ராகே³ச்சா²ஸுக²து:³கா²தி³ பு³த்³தெள⁴ ஸத்யாம் ப்ரவர்ததே |
 ஸுஷு²ப்தெள நாஸ்தி தந்நாஸே தஸ்மாத்³பு³த்³தே⁴ஸ்து நாத்மந: || இதி
 சாந்த:கரணவ்ரு³த்திர்ஜாயதே | தஸ்யாம் வ்ரு³த்தாவாருட:⁴ ஸாக்ஷி ஸுக²து:³கா²தி³ந்
 ப்ரகாஸயதி |
 அத: ஸுக²து:³கா²தி³கம் ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யம் இத்யுச்யதே |

(225)

ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநஸ்ய ப்ரத்யக்ஷத்வோபபத்தி: தத்தவத்³ரு³ஷ்டேர்பே⁴த³ப்⁴ரமநிவ்ரு³த்திஸ்ச
 - பா³ஹ்யக⁴டாதி³பி:⁴ ஸஹாந்த:கரணவ்ரு³த்தே: ஸம்ப்³ந்தோ⁴ நேத்ரா³தீ³ந்த³ரியத்³வாரா
 ஜாயத இதி க⁴டாத³யோ ந ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யா: | அந்த:கரணவ்ரு³த்திர்யதா³
 ப்³ரஹ்மாகாரா ப⁴வதி ததா³ ஸா வ்ரு³த்திர்ந ப்³ஹிர்³க³ச்ச²தி, கிந்து ஸரீரஸ்யாந்தரேவ
 வர்ததே | தயா வ்ரு³த்த்யா ஸஹ ப்³ரஹ்மண: ஸம்ப்³ந்தோ⁴ஸ்தி | தஸ்மாத்³ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநமபி
 ஸுக²து:³கா²தி³ஜ்ஞாநபிவ ப்ரத்யக்ஷரூபம் ப⁴வதி | பரந்து ஸுகா²காரது:³கா²காரவ்ரு³த்திஷு
 பா³ஹ்யஸாத⁴நாபேக்ஷா நாஸ்தி | தஸ்மாத்ஸுக²து:³கா²த³ய: ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யா:
 | ப்³ரஹ்மாகாராந்த:கரணவ்ரு³த்தெள து கு³ருமுகா²ச்ச²ருதவேதா³ந்தவாக்யஸ்ய
 ஸ்ரோத்ரேந்த³ரியஸம்ப்³ந்த⁴ரூபபா³ஹ்யஸாத⁴நமபேக்ஷயதே | தஸ்மாத்³ப்³ரஹ்ம ந
 ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யம் | இத்த²ம் யத்ர விஷயேண ஸஹ வ்ரு³த்தி: ஸம்ப்³த்தா⁴ ப⁴வதி
 தத்ர ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநம் ப⁴வதி | “அஹம் ப்³ரஹ்மாஸ்மி” இதி வ்ரு³த்தே: விஷயேண
 ப்³ரஹ்மண ஸஹ ஸம்ப்³த்த⁴த்வாத் ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநம் ப்ரத்யக்ஷம் ப⁴விதுமர்ஹதி
 | யத்ர தூ⁴மத³ர்ஸநேந வஹ்நிஜ்ஞாநம் ஜாயதே தத்ர தூ⁴மஜ்ஞாநம் ப்ரத்யக்ஷம்,
 வஹ்நிஜ்ஞாநம் து ந ப்ரத்யக்ஷம் | சக்ஷு³ர்த்³வாரா நிர்³க³தாந்த:கரணவ்ரு³த்தே³ர்தூ⁴மேந
 ஸஹ ஸம்ப்³ந்தோ⁴ஸ்தி; அதோ தூ⁴ம1. “சக்ஷு: ஸு³ர்யோ³ஜாயத”, “ஆதி³த்யஸ்சக்ஷு³ர்பூ⁴த்வ
 அக்ஷிணீ ப்ராவிஸத்” (ஐ. 1.2) இத்யாதி³ப்ரமாணேந சக்ஷு³ஷி ஸு³ர்யாபே⁴தோ³ஸ்தி |
 அங்கு³ஸ்யாதி³ரூபால்பாவரணேந ஸு³ர்யதிரோதா⁴நே ப்³ரஹ்மாண்டா³ந்தர்வர்திஸு³ர்யஸ்ய
 ப்ரகாஸோ ந த்³ரு³ஸ்யதே | ஆவரணநிவ்ரு³த்தெள து சக்ஷு³ர்³க³தாந்த:கரணவ்ரு³த்த்யா
 ப்³ரஹ்மாண்டா³ந்தர்வர்திஸு³ர்யஸ்ய ப்ரகாஸோ த்³ரு³ஸ்யதே | ஏவமேவ ஸாக்ஷி³ரூபே
 ஆத்மநி ப்³ரஹ்மணோ³ஸ்தே³ஸ்தி | தஸ்யாந்த:கரண³தாஜ்ஞாநாம்ஸரூபஸ்வல்பாவரணேந
 ஸர்வத்ர பரிபூர்ணம் ப்³ரஹ்ம ந ப்ரத்யக்ஷதயா பா⁴ஸதே | யதா³ ஸரீராந்தர்ஜாயமாநப்³ரஹ்மாத்த்ம
 பூர்வோக்தாவரணஸ்ய ப⁴ங்கோ³ ஜாயதே, ததா³ க்³ரு³ஹாந்தர்³க³தஸ்யாகாஸஸ்யாஸங்க³த்வாதி³
 மஹாகாஸஸ்யாஸங்க³த்வாதி³ஜ்ஞாநோ³யவத் ஸர்வத்ர பரிபூர்ணப்³ரஹ்மண:

ஸ்வப்ரகாஸத்வரூபேண பா⁴நம் ப⁴வதி |

2. யதா² ப்³ரஹம் ந ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யம் ததா²

சிதா³பா⁴ஸஸஹிதாந்த:கரணவ்ருத்திரூபப்ரமாதூரப்யகோ³சரம் ப⁴வதி

| த்³பாந்தராபேக்ஷாம் விநா கேவலநேத்ரஸ்ய யதா² த்³போ விஷயோ
ப⁴வதி, ததா² ப்³ரஹம் கேவலாயா: “அஹம் ப்³ரஹ்மாஸ்மி”

இதி ப்³ரஹ்மாகாராந்த:கரணவ்ருத்தேர்விஷயதாம் ப்ரதிபத்³யதே |
தஸ்மாத்³ப்³ரஹம் ந ப்ரமாத்ரு³பா⁴ஸ்யமபி | கிந்து ஸ்வப்ரகாஸம்

ப்ரத்யந்யப்ரகாஸாபேக்ஷாரஹிதஸர்வா⁴ஸகஸ்வயம்ப்ரகாஸஸ்வரூபம்
ப்³ரஹம் | “மலேந மலம் ஹந்யாத்” இதி ந்யாயேந வ்ருத்தி³ப்³ரஹ்மண:

ஆவரணப⁴ங்கக்³ம் கரோதி | ஸோ⁵யம் வ்ருத்தி³ப்ரயுக்தாவரணப⁴ங்கக்³ ஏவ
வ்ருத்த்யா ப்³ரஹ்மணே விஷயீகரணமித்யுச்ச்யதே | ந ப்ரகாராந்தரேண

வ்ருத்த்யா ப்³ரஹ்மணே விஷயீகரணம் ஸம்ப⁴வதி | ஸாக்ஷி

பா³ஹ்யஸாத⁴நாபேக்ஷாம் விநைவ “அஹம் ப்³ரஹ்மாஸ்மி” இதி

வ்ருத்திரூபம் தத்த்வஜ்ஞாநம் ப்ரகாஸயதி | அத ஏவ தத்த்வஜ்ஞாநம்

ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யம் இத்யபி⁴த்⁴யதே | ஜ்ஞாநம் ப்ரத்யக்ஷம் இத்யுச்ச்யதே |

விங்க்³ஜ்ஞாநரூபாநுமாநப்ரமாணஜந்யாந்த:கரணவ்ருத்தி: ஸரீரஸ்யாந்தரேவ

வஹ்ந்யாகாரம் ப⁴ஜதே | ந ஹி வ்ருத்தேர்வஹ்நிநா ஸஹ ஸம்ப³ந்தோ⁴ஸ்தி;

தஸ்மாத்³வஹ்நிஜ்ஞாநம் ந ப்ரத்யக்ஷம் | இத்த²ம் யத்ர வ்ருத்த்யா ஸஹ

விஷயஸ்ய ஸம்ப³ந்தோ⁴ ப⁴வதி தத்ர ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநம் ப⁴வதி | யத்ர

வ்ருத்த்யா ஸஹ விஷயஸ்ய ஸம்ப³ந்தோ⁴ ந ப⁴வதி தத்ர பரோக்ஷஜ்ஞாநம்

ப⁴வதி | யத்ர விஷயோ தே³ஸாந்தரஸ்தோ² நஷ்டோ பா⁴வீ வா, தத்ராநுமாநேந

ஸப்³தே³ந வா விஷயாகாரா வ்ருத்தி: ஸரீரஸ்யாந்தரேவ ப⁴வதி;

ததோ³த்பத்³யமாநம் ஜ்ஞாநம் பரோக்ஷம் இத்யுச்ச்யதே | இந்த³ரியஜந்யஜ்ஞாநமேவ

ப்ரத்யக்ஷமிதி ந நியம: | ஸுக²து:³கா²தி³ஜ்ஞாநமிந்த³ரியஜந்யமபி

ப்ரத்யக்ஷமேவ ப⁴வதி | த³ஸமபுருஷஜ்ஞாநம்

ஸப்³த³ஜந்யமபி ப்ரத்யக்ஷமேவ ப⁴வதி | அநேந ந்யாயேந

ஸ்ரீஸத்³கு³ருமுகா²ச்ச²ருதமஹாவாக்யரூபவேத³ஸப்³த³ஜந்யப்³ரஹ்மஜ்ஞாநமபி

ப்ரத்யக்ஷமேவ ப⁴வதி | ஸ்ரீஸத்³கு³ரோரேவம்வித⁴முபதே³ஸம் ஸ்ருத்வா

பு³த்தி⁴மாநுத்தமாதி⁴காரீ தத்த்வத்³ரு³ஷ்டி: ஸ்வாத்மாநம் ப்³ரஹ்மரூபேண விதி³த்வா

பே⁴த³ப⁴ரமம் விஜ்ஹௌ | “அஹம் ப்³ரஹ்மாஸ்மி” இதி வ்ருத்தெள

நிராவரணம் ப்³ரஹம் பா⁴தி | தத்த்வத்³ரு³ஷ்டிரேவமுவாச |

நிராவரணநி³பா⁴ஸமஹம் ப்³ரஹ்மேதி பு³த்த⁴வாந் |

ஸ்ரீஸத்³கு³ரோ: ப்ரஸாதே³ந ஹ்யக²ண்டா³காரவ்ரு³த்தித: ||

இதி ஸ்ரீவாஸுதே³வப்³ரஹ்மேந்த்³ரஸரஸ்வதீவிரசிதே ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக்ரே
உத்தமாதி⁴காரிண உபதே³ஸநிரூபணம் நாம

|| சதுர்த²ஸ்தரங்க: ³ ||

1. யஸ்யாந்த:கரணம் பூர்வபுண்யபரிபாகவஸாத³த்யந்தம் ஸூத்³த⁴மஸ்தி, யஸ்ய
கு³ரூபதி³ஷ்டமஹாவாக்யரூபஸப்³த³ப்ரமானேந ஸத்³ரு⁴டோ⁴ போ³தோ⁴ ஜாத:,
யஸ்ய ச தாத்³ரு³ஸஸுத்³ரு⁴ட⁴போ³தோ⁴த³யாநந்தரம் ஸம்ஸயாதி³நிவ்ரு³த்தயே
ஸ்ரவணாதி³ஸாத⁴நாந்தரம் நாபேக்ஷிதம் ஸ ஏவோத்தமாதி⁴காரீ | யஸ்ய
த்வந்த:கரணம் நாத்யந்தம் ஸூத்³த⁴ம் கிந்த்வீஷ்ந்மலவிக்கேபாதி³தோ³ஷ்யுக்³தம், ஸ
மத்⁴யமாதி⁴காரீ; அத²வா கநிஷ்டா²தி⁴காரீ | மஹாவாக்யரூபஸப்³தா³த³ப்ரோக்ஷஜ்ஞானோத³யா
ஸம்ஸயாதி³நிவ்ரு³த்தயே தேந ஸ்ரவணாதி³கமநுஷ்டே²யம் |

Chapter 5 ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக³ரே மத்⁴யமாதி⁴காரிண உபதே³ஸநிரூபணம்
நாம பஞ்சமஸ்தரங்க³ |

(A. 226-251) கு³ருவேத³ப்ரப்⁴ரு³தீநாம் வ்யாவஹாரிகஸத்தாப்ரதிபாத³நம்-

(226)

வேதே³ந கு³ருண சாத³வைதஜ்ஞாநோத³யாஸம்ப⁴வ இத்யத்³ரு³ஷ்டே: ப்ரஸ்ந: ஸ்ரீஸத்³கு³ருமுக்
ஜாயத இதி பூர்வதரங்கே³ உக்தம் | தச்ச²ருத்வா அத்³ரு³ஷ்டிநாமகத்³விதீயஸிஷ்ய
ஏவம் ஸங்கதே - கிம் கு³ருர்வேதா³ந்தாஸ்ச ஸத்யா உதாஸத்யா: | ஆத்³யபக்ஷே
அத்³வைதஹாநி³த்³வைதஸித்³தி⁴ஸ்ச | த்³விதீயே மித்²யாபூ⁴தம⁴சிகோத³கேந
பிபாஸாநபக்³மவத்³ஸத்யபூ⁴தகு³ருவேதா³ந்தை: ஸம்ஸாரது: ³கா²நிவ்ரு³த்தி:
புருஷார்தா²ஸித்³தி⁴ஸ்ச | ஏவம் பக்ஷத்³வயே³ஸ்யத்³வைதஜ்ஞாநோத³யாஸம்ப⁴வ
ஏவேதி ஸங்கராசார்யஸ்தா²பிதமத்³வைதமதமப்ராமாணிகமேவேதி மம ஸங்காம்
க்ரு³ப்யாபநேதுமர்ஹஸீதி ஸிஷ்ய: ப்ரு³ச்ச²தி |

(A. 227-249) ஸ்ரீஸத்³கு³ரோருத்தரம்

(A. 227-229) ஸாங்கரமதஸ்யாத்³வைதஸ்ய ப்ராமாணிகத்வவர்ணநம்-

(227)

ஸாங்கரமதஸ்ய ப்ராமாணிகத்வே வ்யாஸவசநம் - ஸ்ரீவ்யாஸேந வாயவீயகூர்மாதி³புராணேஷு
ஸாங்கரமதமதி⁴க்ரு³த்யைவமுச்யதே
கலௌ யுகே³ து வேதா³ந்தோ² வர்ண்யதே ஹ்யந்யதா²ந்யதா² |
ஸங்கராசார்யரூபேண ஸிவ: ஸாக்ஷாத்ததா³ கில ||
அவதீர்யாந்யதா²பூ⁴தம் ஜைநபௌ³த்³தா⁴தி³கம் மதம் |
நிர்மூலயிஷ்யத்யகி²லம் வேத³வாக்யை: ஸயுக்திபி: ⁴ ||

உத்³த்⁴ரு²த்ய மூர்திம் (விங்க³ம்) க³ங்க³யா: ஸ்தா²பயிஷ்யதி வை ப்ரபோ: ⁴ |
ஸூர்யாலோகேந ஜக³தோ ஹ்யந்த⁴காரவிநாஸநே ||

யதா²வஸ்தி²தபா⁴நம் து பதா³ர்தா²நாம் யதா² ப⁴வேத் |
நாஸஸ்ச விபரீதா²க்யபா⁴வநாயா யதா² ப⁴வேத் ||

ஸர்வஸம்ஸயநாஸஸ்ச ப⁴க³வத்பூஜ்யபாத³பு⁴ரு²த் |
ஸங்கரோ⁵பி ததை²வேஹ லோகாநுக்³ரஹகாங்க்ஷயா ||

வேதா³ர்த²விஷயாஜ்ஞாநம் ப்⁴ராந்திஸம்ஸயகாரணம் |
நிஸ்ஸேஷம் நாஸயித்வாஸௌ ஸாத⁴யித்வாத்³வயம் பரம் ||

அத்³வயப்³ரஹ்மவித்³யாம் ச ஸ்தா²பயேத³வநீதலே |
அந்யதா² வர்ணயேத்³யஸ்து வேதா³ர்த²ம் ஸ து மூ⁴தீ: ⁴ || இதி |

மஹேதிஹாஸே ஸிவரஹஸ்யே நவமாம்ஸே ச ஸாங்கரமதஸ்யௌபநிஷத³த்வமுச்சயதேஸிவே
மத³ம்ஸஸம்பூ⁴த: ஸங்கர: ஸங்கரோத்தம: |

சதுர்பி: ⁴ ஸஹ ஸிஷ்யைஸ்ச கலாவவதரிஷ்யதி ||

தஸ்மை சோபநிஷத³வித்³யா மயா த³த்தா மஹேஸ்வரி |

பூ⁴மௌ பாஷண்ட³ஷண்டா³நாம் க²ண்ட³நம் ஸ கரிஷ்யதி || இத்யாதி³நா |

இதிஹாஸபுராணாநாம் ச வேதா³ர்தோ²பப்³ரு²ம்ஹண ஏவ உபயோக³ இத்யபி⁴யுக்³தவசநமபி³பே⁴

மாமயம் ப்ரதரிஷ்யதி | இதிஹாஸபுராணப்⁴யாம் வேத³ம் ஸமுபப்³ரு²ம்ஹயேத் || இதி

|

(228)

அத்³வைதமேவ ப்ரமாணிகமிதி வால்மீகேர்ப்யபி⁴ப்ராய: ஸூ⁴வால்மீகிராதி³கவிராட்³கி²லார்த²த்³ப்³
மஹர்ஷிருத்தரராமாயணே வாஸிஷ்டா²க்யக்³ரந்தே² ஸர்வோபநிஷதஸூ⁴த்ரயூ⁴தமாண்³க்³யார்
ஸூ⁴ராமவஸிஷ்ட²ஸம்வாத³ரூ³பே³ணா⁴வ்யக்³தவார்திகாத்மகே உபக்ரமாதி³ஷ்ட³வித⁴தாத்பர்யஸி
ப்ரமாணமிதி நிருபயதி | தத்ராப்யத்³வைதமதஸாரபூ⁴தத்³ரு²ஷ்டிஸ்ரு²ஷ்டிவாதை³கஜீவவாதை

1. யத்ஸங்கோசவிகாஸாப்⁴யாம் ஜக³த்ப்ரலயஸ்ரு²ஷ்டய: |

நிஷ்டா² வேதா³ந்தவாக்யாநாமத² வாசாமகோ³சர: ||

ப்ரா⁴தீதிகத்வம் வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்தே ஜக³த: ஸ்பு²டம் |

அத: ஸு³ப்தௌ ஜக³ல்³நீநம் ப்ரபோ³தே⁴ ஜாயதே புந: ||

த்³ரு³ஷ்டிஸ்ரு³ஷ்டிமிமாம் ப்³ரஹ்மாநுப⁴வீ ப்³ஹுமந்யதே |

ப்³த³தோ⁴ முக்தோ மஹாவித்³வாந் அஜ்ஞ இத்யாதி³பே³த³த: ||

ஏக ஏவ ஸதா³ பா⁴தி நானேவ ஸ்வப்நவத்ஸ்வயம் |

அத: ஸ்வமுக்த்யைவாந்யேஷாமாபா⁴ஸாநாமபி த்⁴ருவம் ||

முக்திம் ஜாநாதி ஹே தே³வா ஆத்மநா ஹ்யாத்மவித்³வர: |

ஸ்வஸம்ஸாரத³ஸாயாம் து ஸ்வப்⁴ராந்த்யா ஸர்வதே³ஹிநாம் ||

ஆபா⁴ஸாநாம் ச ஸம்ஸாரம் வேத³ முக்திம் ததை²வ ச |

துச்சா²நிர்வசநீயா ச வாஸ்தவீ சேத்யஸௌ த்ரிதா⁴ ||

ஜ்ஞேயா மாயா த்ரிபி⁴ர்போ³தை:⁴ ஸ்ரௌதயௌக்திகலௌகிகை: | இதி |

ஸத்தாவாதா³ந் ஏவ புந: புநரத்யாத்³ரேணோநேகேதிஹாஸை: ஸம்யக் ப்ரதிபாத³யதி ச |

இத்த²ம் வ்யாஸவால்மீக்யாத்³யபி⁴ப்ராயேணோபநிஷத்³ப⁴க³வத்³கீ³தாப்³ரஹ்மஸூத்ராத்தமகப்ரஹ்

ஸ்ரீமச்ச²ந்கரப⁴க³வத்³பாத³ப்ரணீதபா⁴ஷ்யமேவ யதா²ர்த²வ்யாக்யாநமிதி ஸித்³த⁴யதி

| இத்த²ம் ஸர்வஜ்ஞவ்யாஸவால்மீக்யாதி³வசநவிரோதா⁴த்³பே³த³வாதோ³ஸ்ப்ராமாணிக:

| பே³த³வாதோ³ யுக்திவிருத்³த⁴ இதி ச ஸ்ரீஹர்ஷமிஸ்ரை: கண்ட³நக்³ரந்தே² நிருபிதம்

| பே³த³தி⁴க்காராதி³க்³ரந்தே²ஷ்வபி பே³த³வாத³ஸ்யாயுக்தத்வம் ப்ரத³ர்ஸிதம் |

இத்த²மநாதி³ஸித்³த⁴ஸ்ருதிதாத்பர்யவிஷயீபூ⁴தத்வாத்ஸ்ம்ரு³திபுராணேதிஹாஸைருப³ரு³ம்ஹி

ஸாங்கரமத்³வைதமதமேவ ஸாது⁴ | ஸர்வை: ஸ்ரேயோ³ர்தி²பி⁴ரா³ரணீயஞ்ச |

(229)

பே³த³வாத³திரஸ்கார: - ஜைநாதி³மதவத்³வேத³பா³ஹ்யத்யா ப்ரா³நமஹர்ஷிவசநவிரோதா⁴ச்ச

பே³த³வாதோ³ ந ப்ரமாணம் | ஆஸ்திகவிஷயே பே³த³வாத³கண்ட³நயுக்தீநாம்

ப்ரத³ர்ஸநம் நாபேக்ஷிதமிதி க்ருத்வா, ஸ பே³த³வாத:³ ஸ்ருதிவசநவிருத்³த⁴ இத்யேவ

ப்ரத³ர்ஸ்யதே - கடோ²பநிஷித்³ பே³த³வாஸநா ப்யஹேது:; ஸர்வது:³க²நிதா³நம்,

தத: ஸா வாஸநா தூ³ரீகர்தவ்யேதி ம்ரு³த்யநா நசிகேதா: உபதி³ஷ்ட: |

தஸ்மாத்³பே³த³வாஸநா ஸர்வாத்மநா மநஸோ நிர்மூலமுந்மத²நீயா | ஸததமத்³வைதநிஷ்டா²

ஸ்ரேயோ³ர்தி²நா | ததா² ஹி ஸ்ருதய: - “ம்ரு³த்யோ: ஸ ம்ரு³த்யுமாப்நோதி ய

இஹ நாநேவ பஸ்யதி” (க. 2.1.1, ப்³ரு. 4.4.19) “த்³வித்யாத்³வை ப்யம் ப⁴வதி”

(ப்³ரு. 1.4.2) “அந்யோ³ஸாவந்யோ³ஹ்மஸ்மீதி ந ஸ வேத³ யதா² பஸாரேவம் ஸ

தே³வாநாம்” (ப்³ரு. 1.4.10), “உத³ரமந்தரம் குருதே அத² தஸ்ய ப்யம் ப⁴வதி”

(தை. ப்³ர. 7) இதி | தாஸாம் சாயமர்த:~² - ய இஹ பரமாத்மநி ப்ரத்யக³பி⁴ந்நே

த்ரிவித⁴பரிச்சே²த³த்ரிவித⁴பே⁴த³ஸூந்யே நாநேவ (இவஸப்³தா³த³வித்³யமாநமேவ
பே⁴த³ம்) பஸ்யதி ஸ ம்ரு³த்வா ம்ரு³த்வா புந: புநர்ஜாயதே | த³வைதாபி⁴நிவிஷ்டஸ்ய
ஸதா³ ப⁴யமேவ | சிந்மாத்தர்ஸவஸ்வருபாத்³ரு²க் ஜ்ஞேயத்வேந த⁴யேயத்வேந
வா வஸ்த்வந்தரமஸ்தீதி மந்வாந: பஸூப்ராய: | அணுமாத்தரமபி பே⁴த³ம் பஸ்யதோ
மஹத்³ப⁴யம் ப⁴வதி | து:³க²நிதா³நபூ⁴தோ பே⁴த³வாத:³ ஸ்ரேயோ⁵ர்தி³நா ஸர்வதா²
விஸ்மர்தவ்ய: | த³வைதவசநம் யாவத³நுஸ்மர்யதே தாவத³த³வைதஸாக்ஷாத்தகாரோ
நோதி³யாத் இத்யத்³ரு³ஷ்டிநாமகம் ஸிஷ்யம் கு³ருருபதி³தே³ஸ |

(A. 230-240) த³ரு³ஷ்டாந்தத்தவேந ராஜாமாத்யப⁴ர்ச்ச²கதா²ப்ரஸ்தாவ:-

(230)

ப⁴ர்ச்சோ:² ஸ்வாதி⁴காராத³ப்⁴ரம்ஸ: - ஹே ஸோம்ய த³வைதவசநாநுஸ்மரணம்
த³ரு⁴தரப்ராசீநாத³வைதாநுப⁴வஸம்ஸ்காரஜந்யாமதி³ரு⁴டாமயத்³வைதஸ்ம்ரு³த்திம்
ப்ரதிப³த்³நாதி, தத்த்வஸாக்ஷாத்தகாரம் தூ³ரீகரோதி சேத்யுபாத³யிதும் காஞ்சந
கதா²ம் ப்ரஸ்தௌமீதி ப⁴ர்ச்ச²கதா²ம் கு³ரு: ஸிஷ்யம் ப்ரதி கத³யதிஆஸ்தகஸ்யசி³ராஜ்ஞோ
ப⁴ர்ச்ச²ந்ராம ப்ரதா⁴நாமாத்ய: | ஸ ச ஸ்வாயத்தீக்ரு³தஸகலராஜ்யகார்யோ⁵ப⁴வத் |
தஸ்ய ப்ரபா⁴வம் த³ரு³ஷ்டவேதரே ராஜோபஜீவிநஸ்தஸ்மிந்நீர்ஷ்யாலவ: ஸஞ்ஜாதா:
| ததா²பி ராஜ்ஞோ நிரதிஸயப்ரேமாஸ்பதீ³பூ⁴தாய ப⁴ர்ச்ச²வே நாபகர்துமஸகந் |
ததா³ தே ஸங்கீ⁴பூ⁴ய ப⁴ர்ச்ச²நிரஸநோபாயமாலோச்ய ரஹஸி தத்³ராஷ்ட்ரஸ்தா²ந்
த³ஸ்யுந் லுண்ட²நாய ப்ரேரயாமாஸு: | த³ஸ்யுபி⁴ர்லுண்டி²தே ராஷ்ட்ரே ராஜா
ராஷ்ட்ரஸ்ய ஸஹஸோபநதமுபப்வலம் ஸ்ருத்வா ஸபா⁴ம் ஸம்மேல்ய தத்ரஸ்தா²ந்
முக்²யாதிகாரிணே த³ஸ்யுவித்³ராவணய நியோஜயாமாஸ | தே ஸர்வே ஸங்கீ⁴பூ⁴ய
ராஜாநமேவமவோசந் - “ஸ்வாமிந் ஸதா³ ப⁴ர்ச்ச²ம் ப⁴வாந் ஸ்லாக⁴தே, ஆபத்தகாலே
சாஸ்மாந் நியோஜயதி | கிமித்தயஸௌ ப⁴ர்ச்ச²ரிதா³நீம் ந நியுஜ்யதே” இதி |
ஸ்ருத்வைதத்³ப⁴ர்ச்ச:² ஸாஞ்ஜலீ ராஜாநமாஹ - “ஸ்வாமிந் யத்³யாஜ்ஞாப்யதே
தர்ஹ்யஸ்மிந்நேவ க்ஷணே க³த்வா ரிபூந் ஜித்வாக³மிஷ்யாமி” இதி | தர்ஹி ததை²வ
க்ரியதாமிதி ராஜா ப⁴ர்ச்ச²மாஜ்ஞாபயாஞ்சகார | ப⁴ர்ச்ச²ரபி தத்தக்ஷணமேவ ஸத்ருந்
வித்³ராவ்ய ராஜ்யே ஸஸ்யாதி³கம் ஸம்ரக்ஷய ஸர்வேஷாம் க்ஷேமமாதநோத்
| ப⁴ர்ச்சோ²ர்ஜயம் ஸ்ருத்வேதரே ராஜபுருஷா: யுத்³தே⁴ ப⁴ர்ச்ச²ர்ம்ரு³த் இதி
ராஜாநமாவேத³யாமாஸு: | விவேகவிகலோ ராஜா தேஷாம் வ்யலீகவசநம் விஸ்வஸ்ய
ப⁴ர்ச்ச²ஸ்தா²நே தேஷ்வந்யதமம் நியுஜ்ய தஸ்மை ஸிபி³கச²த்ரசாமராதி³பி³ருத்³ம் ச

கல்பயாமாஸ | நூதநோ மந்தீ யதா² பர்ச்சு²ர்ந ராஷ்ட்ரமாக³ச்சே²த், யதா² ச ராஜ்ஞ:
ஸ்வப்நே⁵பி பர்ச்சு²ஜ்ஞாநம் ந ஸ்யாத்ததோ²பாயஸதை: ஸம்விதா⁴நமகரோத் |

(231)

பர்ச்சோ:² ஸந்ந்யாஸ: - பர்ச்சு²ரகி²லமிமம் ஜ்ஞாத்தவவமசிந்தயத் | “நேதா³நீம் மம
ராஜநிகடம் க³ந்துமுசிதம் | யோ⁵ஹமரோகே³ண த்³ரு⁴டே⁴ண கா³த்ரேணவிகலிளிந்த³ரியைஸ்ச
ஸம்பந்ந: ஸர்வபோ⁴கோ³பகரணப⁴ரிதேஷு ரம்யேஷு ஹர்மயேஷு நிவஸந்
ஸ்வலாவண்யாவதீ⁴ரிதாப்ஸரோபி:⁴ காமிநீ⁴ரநவரதம் ரமமாணோ தி³வ்யாந் போ⁴கா³ந்
பு⁴ஞ்ஜாந ஏவ காலமேதாவந்தமநயம் | தஸ்ய மே மரணந்தா விபதி³தா³நீமாபதிதா
| தி³ங்மாம் மூ⁴ர்க²மியந்தம் காலம் ப⁴ங்கு³ரேஷு போ⁴கே³ஷு நிமக்³நம் |
மத்ஸம: கோ⁵ந்யோ⁵ஸ்தி மூ⁴ இத்யேகாந்தே ஸ்தி²த்வா யாபி⁴ர்மோஹித
ஏதாவந்தம் காலம் ஸ்ரேயோமார்கா³த்³தூ³ரீக்ரு⁴தோ⁵பூ⁴த்தாஸாமங்க³நாநாம்
ப்ரத்யேகமங்கா³நாமத்யந்தமஸோ⁴நதாமதிஜு³ப்ஸாவஹதாம், தா³ராபத்யத⁴நாதீ³நாமநதி⁴க,
ச பூ⁴யோ பூ⁴யோ⁵நுசிந்தயந் போ⁴கா³த்³விரதஸ்தபஸ்வீ ஸம்ப³பூ⁴வ |

(A. 232-239) பர்ச்சோ²ர்வைரா³க்யவர்ணநம்-

(232)

பராதீ⁴நா ஸேவா து:³க²ஹேது: | ஏகாந்தே ஸுக²ம் - நாநாவிசித்ரரஸை:
ஸலிபாஜ்யஸால்யநநஸாக³தி⁴க்⁴ரு⁴தபாயஸாபூபாத்³யநேகப்ரகாரைரந்நபாநாதி³பி⁴ரபி
த்ரு⁴ப்திமநாபந்நாமிமாம் ஜிஹ்வாமேதாவந்தம் காலம் வ்ரு⁴தா² போ⁴ஷிதவாந்ஸமி
| இத: பரம் ந ததே²மாம் ஜிஹ்வாம் புஷ்ணீயாம் | கூஷாதா⁴ம் ஸமயிதும் கிம் ந
ஸந்தி வநே விவிதா⁴நி கந்த³மூலஸாக²ப²லாதீ³நி | பிபாஸோபஸமநாய கிம் ந
ஸந்தி விமலஜலா: ஸநிதஸ்தடா³காநி ச | நிவாஸாய ஹர்மயதலாத³ப்யதிஸயிதா
வாதாதபவர்ஷாத்³யநுபத்³ருதா கு³ஹா: கிம் ந ஸந்தி | ப்ராதே³ஸமாத்த்ரோத³ரபூரணய
கிமநயா ஸ்வவ்ரு⁴த்த்யா ராஜஸேவயா | மமேதா³நீமத்ர வநே ப்ரு⁴தி²வீ ஸய்யா, பா³ஹூ
உப³ர்ஹேள, கந்த³மூலாதீ³ந்யாஹார:, நிர்மலோத³கபாநபாத்ரம் சாஞ்ஜலிரேவ |
ததா² சோக்தம் பா⁴க³வதேஸத்யாம் கூஹிதேள கிம் கஸிபோ: ப்ரயாஸை-
ர்பா³ஹேள ஸ்வஸித்³தே⁴ ஹ்யுப³ர்ஹண: கிம் |
ஸத்யஞ்ஜலெள கிம் புருதா⁴ந்நபாத்ர்யா
தி³க்³வல்கலாதெள³ ஸதி கிம் து³கூ²ல: || பா⁴. 2.2.4 ||

சீராணி கிம் பதி² ந ஸந்தி தி³ஸந்தி பி⁴க்ஷாம்

நைவாங்க்⁴ரிபா: பரப்⁴ரு³: ஸரிதோ⁵ப்யஸுஷ்யந் |

ருத்³தா⁴ கு³ஹா: கிமஜிநோ⁵வதி நோபஸந்நாந்

கஸ்மாத்³ப⁴ஜந்தி கவயோ த⁴நது³ர்மதா³ந்தா⁴ந் || 5 || இதி |

இத்த²ம் பர்³ச்ச²ர்விசாரயந் விஷயபோ⁴கே³ஷு நாநாதோ³ஷாந் த்³ரு³ஷ்ட்வா
ஏகாந்தஸ்தி²தேரேவ

பரமாநந்த³ப்ரத³பகத்வம் நிரசினோத் | ஸ்த்ரீ⁴புத்ரத⁴நாத³நாம் து:³க²நிதா³நத்வமேகாந்தஸ்தி²தே

ஸுக²ஹேதுத்வம் ச பர்³ச்ச²ர்யதா² நிஸ்சிகாய ததே²தா³நீம் வர்ண்யதே |

(233)

ஏகாந்தஸேவிந: ஸார்வபௌ⁴மாதி³ப்³ரஹ்மபர்யந்நாநந்த³லாப:⁴ததா² ஹி, உத³தி⁴மேக²லாயா

வஸுதா⁴யா அதி⁴பஸ்யாப்ரதிஹதபராக்ரமஸ்ய நதாகி²லஸாமந்தஸ்ய நவயௌவநஸ்ய

ஸர்வவித்³யாவிஸாரத³ஸ்யாநுக்ஷலஸகலபரிவாரஸ்ய ஸார்வபௌ⁴மஸ்யாநந்தோ³

மாநுஷாநந்த³ இത്യுச்யதே | ஸோ⁵ப்யாநந்த:³ ஸாதிஸய ஏவ | தத: ஸதகு³ணி-

தாநந்தோ³ மநுஷ்யக³ந்த⁴ர்வஸ்ய | ததோ⁵பி ஸதகு³ணாநந்தோ³ தே³வக³ந்த⁴ர்வஸ்ய

| ததோ

1. அஸ்மிந்நேவ கல்பே மநுஷ்யோ பூ⁴த்வா புண்யவிஸேஷாத்³க³ந்த⁴ர்வத்வம் ய:

ப்ராப்த: ஸ மநுஷ்யக³ந்த⁴ர்வ: |

2. பூர்வகல்பாநுஷ்டி²தத⁴ர்மாதி⁴க்யாத³ஸ்மிந் கல்பாதா³வேவ க³ந்த⁴ர்வத்வம்

ய: ப்ராப்த: ஸ: தே³வக³ந்த⁴ர்வ: | ⁵பி ஸதகு³ணாநந்த:³ பித்ரு³ணம் | தத:

ஸதகு³ணாநந்த³ ஆஜாநதே³வஸ்ய | தத: ஸதகு³ணாநந்த:³ கர்மதே³வஸ்ய | தத:

ஸதகு³ணாநந்தோ³ முக்²யதே³வஸ்ய | தத: ஸதகு³ணாநந்த³ இந்த³ர்ஸ்ய | தத:

ஸதகு³ணாநந்தோ³ ப்³ரு³ஹஸ்பதே: | தத: ஸதகு³ணாநந்த:~³ ப்ரஜூபதே: | தத:

ஸதகு³ணாநந்தோ³ ஹிரண்யக³ர்⁴ஸ்ய ப்³ரஹ்மண: | த்ரிவித⁴பரிச்சே²த³ரஹிதஸ்ய

ப்³ரஹ்மணஸ்த்வாநந்தோ³ நிரதிஸயஸ்தாரதம்யரஹித: | ந

தத்ர து:~³க²லேஸோ⁵ப்யஸ்தி | இத்த²ம் ப்ராப்தவ்யஸ்யாநந்த³ஸ்ய

க்ரமஸ்தைத்திரீ⁴யோபநிஷதி³ ப்³ரஹ்மவல்லயாமஷ்டமாநுவாகே வர்ணித:

| ஸார்வபௌ⁴மாதி³ப்³ரஹ்மாந்தமாநந்த³மேகாந்தவாஸீ அகாமஹத:

ஸ்ரோத்ரியோ⁵நவரதமுந⁴வதி | அத: ஏகாந்தே ஸுக²மஸ்தி |

தா³ராப்த்யத⁴நாஸங்க்³ஸ்து ஸதா³ து:~³க²ப்ரத³ ஏவேதி பர்³ச்ச²ர்நிதா⁴ரயாமாஸ |

(A. 234-237) ஸ்த்ரீஸங்க்ஜது:³க²வ்ரணநம்-

(234)

ஸ்த்ரீஸங்கோ³ து:³க²ஹேது: - யஸ்ய பூர்வபாவஸாத்குருபிணீ து³ர்பா⁴ஷ்ணீ ச ஸ்த்ரீ
ப்ராப்தா தஸ்ய ஹ்ரு³த்யம் ஸதா³ து:³கா²க்ராந்தமேவாஸ்தே | நிர்விண்ணஹ்ரு³த்ய:
ஸ ஏவம் மந்யதே - ஸ்த்ரீரூபமித³ம் பிண்ட³ம் மூத்ரபுரீஷாத³யநேகாஸுசிபதா³ர்த²பரிபூர்ணம்
பா⁴ண்ட³ம் | ப⁴க³வந், கஸ்ய வா மம பாபஸ்ய ஸிக்ஷணயேயம் ப⁴வதா மே த³த்தா |
மஹிஷஸ்ய மஹிஷ்யாமிவ, பிஸாசஸ்ய பிஸாச்யாமிவ, உஷ்ட்ரஸ்யோஷ்டர்யாமிவ,
க³ர்த³ப⁴ஸ்ய க³ர்த³ப⁴யாமிவ மநுஷ்யஸ்யாபி திர்யகா³தே³ரிவ ஸர்வாஸுசிநிதா⁴நாயாம்
ஸ்ரியாம் மோஹோ ஜாயதே | வைராக³யமந்தரா வ்யபி⁴சாராதி³தோ³ஷ்ரஹிதாயா:
ஸ்த்ரியா: பரித்யாகே³ மஹாந் தோ³ஷ: | அஸ்யா மம ஸ்த்ரியா: குத்ஸிதமித³ம்
ரூபம் து³ர்பா⁴ஷ்ணம் ச மம பூர்வகர்மாநுஸாரேண ப்ராப்தம் | இத்யேவமஹர்நிஸம்
க்லேஸமநுப⁴வதி குருபிணீபதி: | யதி³ புந்ர்பா⁴ர்யா ரூபவதீ மது⁴ரபா⁴ஷ்ணீ ச
தை³வஸாத³ப⁴வதி ததா³ ஸா குருபிணீமபேக்ஷயாப்யதி⁴கது:³க²ஹேதுர்ப⁴வதி
| காஞ்சநப்ரதிமாவத்காந்தா பா⁴ர்யா து ப்ரேம்ணா புருஷம் நிர்ஜித்ய, தம்
காமைகபராயணம், தர்மா³யநுஷ்டா²நபராங்க்முக²ம் ச க்ரு³த்வா பரமபுருஷார்தா²பா⁴கி³நமேவ
வித³தா⁴தி |

1. பித்ரு³லோகேஷு சிரகாலம் யே வஸந்தி, அக்³நிஷ்வாத்நா³யஸ்தே பிதர: |
2. கல்பாரம்ப⁴ ஏவ யே தே³வத்வம் ப்ராப்தாஸ்தே ஆஜாநதே³வா: |
3. அஸ்மிந் கல்பே அஸ்வமேதா⁴தி³க்ரத்வநுஷ்டா²நேந ப்ராப்தாநந்தைஸ்வர்யா
ஆஜாநதே³வைருபாஸ்யமாநா யே தே கர்மதே³வா: |
4. யமாக³நிவாயுஸூர்யசந்த்³ராதி³ப்ரதா⁴நதே³வா முக்²யதே³வா: | கேசித்து
யமாதி³ஹிரண்யக³ர்பா⁴ந்ததே³வாந், அஷ்டௌ வஸூந், த³வாத³ஸாதி³த்யாந்,
ஏகாத³ஸ
ருத்³ராநித்யேவமேகத்ரிம்ஸத³தே³வாம்ஸ்ச முக்²யதே³வாந் ஆஹு: |

(235)

ஸ்த்ரீஸங்கா³த³த⁴நநாஸ: - ஸ்த்ரியாம் காமபராதி⁴புருஷ: தஸ்யா: விஷயஸம்ஸ்ரு³ஷ்டமது⁴வ
ஸ்ருத்வா வ்யாமுக்³த⁴சித்த: காமாந்த⁴ ஸ்வப்நே⁵பி தாமேவ ஸ்மரந்நிருத்³யமோ ந
த⁴நாத³யர்ஜநாய யததே | க³ரு³ஹே வா ப³ஹிர்வா யத்³த⁴நாப⁴ரணவஸ்த்ராதி³கம்
லப⁴யதே தத்ஸர்வம் ஸ்வேஷ்டதே³வதாயை பா⁴ர்யாயை ஸமர்பயதி ப⁴க்திபூர்வகம்

! ஸந்மார்க³ப்ரத³ர்ஸகமாதாபித்ரு³க்ர³ர்வாத³ந் ந மநஸாபி ஸ்மரதி ! ஸ்த்ரீரூப:
கர்ஷக: புருஷரூபம் லுலாயம் மோஹமய்யா நாஸாரஜ்ஜ்வா ஸுத்³ரு³ட³ம்
ப³த்³த்³வாக்ரு³ஷ்யேதஸ்ததஸ்சாலயதி !

(236)

ஸ்த்ரீஸங்க³த்³த³ர்மநாஸ: - பஞ்ஜரப³த்³த³:4 ஸுகோ யதா² விநா விவேகம்
ஸுபா⁴ஸுபா⁴நி வசநாந்யநுவத³தி, ததை²வ காமீ புருஷோ த³ர்மாத³ர்மாவஜாநந்
காந்தோபதே³ஸமநு மாதாபித்ராத³ந் கு³ருநதி⁴க்ஷிபதி ! யதா² ச ப³ர்ஹீ ப³ர்ஹிண்யா:
புரதோ

ப³ஹுதா⁴ கேகாலாபபூர்வகம் தாண்ட³வம் குர்வம்ஸ்தாம் தோஷயதி, ததை²வ
காமாதூர: காமிநீவசநமலங்க⁴யந் நாநாவேஷதா⁴ரணேந நடம்ஸ்தாமாஹலாத³யதி !
காமீ விவேகாத³தீ⁴யதே !

த³ர்மாத³³ப³ர்ஷடோ ப⁴வதி ச ! மத்³யபோ யதா² மத்³யது³ர்க³ந்த⁴மவிக³ணயந்
ப³ராந்தோ வீத்²யாம்

நஷ்டஸம்ஜ்ஞோ ப³ர்மதி, ததா² காமாந்தௌ⁴ ஸ்த்ரீபுமாம்ஸௌ விவஸநௌ
அத்யந்தாமங்க³ளமஸூசி

மலிநம் ச தே³ஹமந்யோந்யம் கா³ட⁴மாலிங்க³ய நிர்லஜ்ஜௌ லுட²த: ! காமமத:³
ஸம்ஸ்க்ரு³தமதீநாமபி விவேகிநாமபி பு³த்³தி⁴ம் க்ஷணேந மலிநயதி ! அத
ஏவாதீ⁴தஸாஸ்த்ரா அபி

காமபரவஸா: ஸ்த்ரீபுருஷா: ஸ்வகீயபரகீயத்வக³ம்யாக³ம்யத்வாதி³வ்யவஸ்தா²மந்தரா
த³ர்மாத³ர்மவிவேகவிகலா: பரஸ்பரம் ரமந்தே ! ஏவம் காமபரவஸதா புருஷம் வா
ஸ்த்ரீயம் வா

த³ர்மாத³ர்மவிவேகாத் ப்ரச்யாவ்யாநேகாந்ர்த²ப்ரதா³ந்யஸுபா⁴நி கர்மாணி காரயதி !
ஏவம்

ஸ்த்ரீவ்யக்தி: காமாபி⁴வர்த⁴நேந புருஷபு³த்³தி⁴மோஹநத்³வாரா நாநாவித⁴து³ஷ்க்ரு³தாசரணத்³
ச

நாநாது:³க²நிதா³நிதி விசார்ய விவேகிநோ முநய: ஸ்த்ர்யாதி³விஷயேப்⁴யோ விரக்தா
ஏகாந்தே ரமந்தே !

(237)

ஸ்தீர்ஸங்கா³த்³பி³ந்து³நாஸ: - ப்ராணிபி:⁴ ப்ரதிதி³நம் ப⁴ஜ்யமாநாந்நபாநாதி³ரஸபரிணமோ
பி³ந்து:³ | ஸ ஏவ ரேத: இதி சரமதா⁴துரிதி சோச்யதே | ஸர்வப்ராணிநாம் ஸ ஏவ
ஜீவநாதா⁴ர: | விவேகீ புருஷோ வ்ரு²தா² பி³ந்து³க்ஷயமகுர்வந் மஹதே ஸ்ரேயஸே
கல்பதே | ஸம்யக் ஸம்ரக்ஷிதோ பி³ந்து:³ ப்ராணிநாமோஜஸ்தேஜோ வீர்யம் ப³லம்
சாத⁴த்தே | யேந பி³ந்து:³ ஸம்ரக்ஷிதஸ்தஸ்ய தே³ஹோ ரோக³ஜராத்த³யநபி⁴பூ⁴த:
புஷ்ட்யா காந்த்யா ச விராஜதே | தஸ்யேந்த³ரியாணி படுதராணி வஸீக்ரு²தாநி ச
ப⁴வந்தி | மநஸ்ச ஸோகமோஹாத்த³யநபி⁴பூ⁴தம் ஸதா³ப்ரஸந்நமேகாக்³ரமந்தர்மு²ம்
ச ப⁴வதி | தீ³பஸ்தைலேநேவ புருஷோ பி³ந்து³நா ஓஜஸ்வீ தேஜஸ்வீ ப³லிஷ்ட²ஸ்ச
விராஜதே | யோ ஜிதேந்த³ரிய: ஸ்வப்நே⁵ப்யஸ்க²விதபி³ந்து:³ ஸ ப³லாரோக்யாதி³மாந்
ப்ரஸந்நேந்த³ரியமநா: ஸுப⁴கர்மான்யாசரந் க்ரமேண லப்த⁴தமதத்தவஜ்ஞாந:
ஸம்ஸாரப⁴யாத்³விமுச்யதே | யோகி³ந: ஸித்த³தா⁴ஸ்ச பி³ந்து³ஸம்ரக்ஷணப³லேநேவ
கே²சர்முத்³ராப்யாஸாதி³நாணிமாதி³ஸித்த³தி⁴முர்த்⁴வரேதஸ்த்வம் ஸ்ரேஷ்ட²யம்
சாப⁴ஜந்த | பி³ந்து³க்ஷய ஏவ ஸர்வாந்²நிதா³நம் | யோஷித ஏவ பி³ந்து³க்ஷயகாரணம்
| யதா² கு³ட³காங்க்ஷிணோ மாநவா இக்ஷு³த³ண்ட³ம் நிஷ்டீ³ய தத்³ரஸம்
க்³ரு³ஹீத்வா நிஸ்ஸாரமிக்ஷு³த³ண்ட³ம் தூ³ரே க்ஷிபந்தி, ததை²வ ரதிகாங்க்ஷிண்யோ
மஹிலா: காமாதூரம் புருஷம் ஸ்வப⁴ஜாப்யாம் ப⁴ரு³ஸமாபீ³ய தத்³ங்க³நிஸ்ஸரு³தம்
வீர்யம் க்³ரு³ஹீத்வா க்ஷிணவீர்யம் தம் தூ³ரத: பரித்யஜந்தி | ஸர்வோத்தமமிமம்
பி³ந்து³ம் காமபரவஸா மூடா:⁴ க்ஷணமாத்ரஸுக²லவலிப்ஸயா மத்தாங்க³நாஸு
விநியோஜ்ய க்ரமேண க்ஷிணபி³ந்த³வ: கதிபயையரேவ தி³வஸைர்லுப்ததே³ஹேந்த³ரியமநோவீர்யா
தூ³ர்ப³லா நாநாரோகா³பி⁴பூ⁴தா நிஸ்தேஜஸோ ப⁴வந்தி | நிர்வீர்ய: புருஷோ ப⁴ரு³ஸம்
பரிபூ⁴யதே ச ஸ்ரீபி:⁴ | ததா²பி காமாந்தோ⁴யம் புந்ரபி ரிரம்ஸயா தாமேவாநுதா⁴வதி
| ஸா து தம் த்ரு³ணயாபி ந மந்யதே | மதி³ரேக்ஷண: காமிந்ய: பண்டி³தமபி
விவேகிநமபி தீ⁴ரமபி புருஷம் க்ஷணேந ஸ்வகடாக்ஷவிஸிகை:² ஸ்வவஸுதாம்
நயந்தி | காமமோஹித: புரஷ: ப்ரஜ்ஞயா விஹீந: கார்யாகார்யவிவேகவிகல:
ஸ்ரேயோமார்கா³ச்ச்யவதே | ஸர்வதா²ஸ்தீர்ஷு ஸங்கோ³ த⁴ர்மாதி³ஸகலபுருஷார்²நாஸுநிதா
| யஸ்ய து ஜந்மாந்நா³யஸுக³ரு²தபரிபாகவஸாத்த³விவேக உதே³தி ஸ ஸாமயக்ஷணிகஸுக²லவஸ
காந்தாகடாக்ஷவிஸிகா²நலத³க்³த⁴மாத்தாநம் கு³ருக்ரு³பாகடாக்ஷாம்ரு³தரஸேநாப்பாயதி
| கு³ர்வநுக்³ரஹப³லாத்³க்ரமேணோத்தபந்நாத்தமதத்தவஸாக்ஷாத்தகாரோ நித்யநிரதிஸயாக²ண்டா³த்
தூ³ர்நதாத்தஸம்ஸாரது:³கா²ந்நிர்முத்தஸ்ச ப⁴வதி |

(238)

புத்ரஸங்க்³ஐது:³க²வ்ரணநம் - யதா² பா⁴ர்யா ததா² புத்ரோ⁵பி து:³க²ஹேது: |
அநுத்பந்நபுத்ரஸ்ய தத³பா⁴வப்ரயுக்தது:³க²மேகமேவ | உத்பந்நபுத்ரஸ்ய து:³க²ம் து
நாநாப்ரகாரம் | ததா² ஹி, ஸ்த்ரியோ க்³ர்ப⁴தா⁴ரணபா⁴வே த³ம்பத்யோரஹோராத்ரம்
ததே³க

1. கபாலகுஹரே ஜிஹ்வா ப்ரவிஷ்டா விபீ³தகா³ |
ப்⁴ருவோரந்த்ரக்³தா த்³ரு³ஷ்டிர்முத்³ரா ப⁴வதி கே²சரீ² ||

ந பீ³யதே ஸ ரோகே³ண ந ச லிப்யேத கர்மண³ |
பா³த்யதே ந ச காலேந யோ முத்³ராம் வேத்தி கே²சரீ²ம் ||

சித்தம் சரதி கே² யஸ்மாஜ்ஜிஹ்வா சரதி கே² க³தா |
தேநைஷா கே²சரீ² நாம முத்³ரா ஸித்³தை⁴ர்நிஷேவிதா ||

யாவத்³பி³ந்து:³ ஸ்தி²ரோ தே³ஹே தாவந்ம்ரு³த்யப்யம் குத: |
யாவத்³பி³ந்து:³ ச ஸா முத்³ரா தாவத்³பி³ந்து:³ர்ந க³ச்ச²தி || (காஸீக²ண்டே³ 40
அத்யாயே)

சிந்தயா து:³க²ம் | தை³வவஸாத்³க்³ர்ப⁴தா⁴ரணே ஸதி விநா து³ரிதம் ப்ரஸவவிஷயிணீ
சிந்தா | ஜாயமாநஸ்யாபத்யஸ்ய ஸ்த்ரீ²தவபுத்ரத்வவிஷயிணீ சிந்தா |
க்³ர்ப⁴விச்சே²த³ஹேதோராநந்த்யாத³ஸம்பூர்ணேஷு மாஸேஷு ஸ்த்ராவாதி³தோ³ஷம்
விநா த³ஸமே மாஸி ஸுக²ப்ரஸுலிதிவிஷயிணீ சிந்தா | ப்ரஸுலிதிஸமயே
மாதூர்ஜீவிதவிஷயிணீ சிந்தா | ஜாதஸ்ய ஸரிஸோர்விநா பா³லாரிஷ்டாதி³கம்
ஜீவநவிஷயிணீ சிந்தா | ஜாதஸரிஸோர்நவாநாமபி க்³ரஹாணமாநுக்³ஸ்யஸ்ய
லோகே து³ர்ஸப⁴தரத்வாத்³வித்ராணம் க்³ரஹாணம் விஷமக்³திம் ஸ்ருத்வா
த³ம்பத்யோரஹோராத்ரம் சிந்தா | ஜாதஸ்ச ஸரிஸு: ஸ்தந்யம் சேந்ந பி³தி
ததா³ஸ்ருவ்ரு³ஷ்டிரேவ த³ம்பத்யோர்ப⁴வதி | ஈத்³ரு³க்³சிந்தயா ஸஹைவ
கதிபயமாஸேஷு க³தேஷு த³ந்தோத்தி³ஸாயாம் கேஷாஞ்சிச்சி³ஸநிநாம்
பா³லாரிஷ்டவஸாந்மரணம் ஸ்ருத்வா மாதாபித்ரு³ப்யாம் வ்யஸநமநுபூ⁴யதே |
வ்யாத்யாதி³நா க்ரு³ஸீபூ⁴தே ஸரிஸௌ சதுஷ்பதே²ஷு பீ³டா³நிவ்ரு³த்த்யர்த²ம்
ப³லிஹரணம் குர்வந்தி | தத்ஸௌக்²யார்த²ம் சண்டா³லோ வா புல்கஸோ
வாந்த்யஜோ வா ம்லேச்சே² வா அத்யந்தாபஸ்தோ³ வா ப⁴வது ய: கஸ்சந
மாந்த்ரிக:, பி⁴ஷக்³வா தேந மந்த்ரயந்தி பி⁴ஷஜ்யந்தி ச | தத³ர்த²மதீ⁴ரா பூ⁴த்வா
ம்லேச்சா²த்யாராதி⁴ததே³வதா அபி ப்ரணமந்தி | அஸம்பா⁴ஷ்யேண ஸஹ
புத்ரவாத்ஸல்யேந ஸ்நேஹம் குர்வந்தி | பை⁴ரவாத்³யநேகதே³வதோத்³தே³ஸேந

ஸ்வப்ரார்த்நாஸித்த்யர்தம் ஸ்மஸாநபூமௌ ப்லிம் நிக்ஷிபந்தி | ஸ்வஸ்ய
 க்ருஹே தேவதா அபி தேவலகேந டக்காம் நாத்யித்வா ஸாஞ்ஜலிபுடம் பூஜயந்தி
 | க்ஷுத்ரரக்ஷாபந்நாயந்த்ரகுடிகாதீந் சரிஸோ: கண்டே² தா⁴ரயந்தி | பரமேஸ்வராத்
 நாராயணாத்வா பரம் தை³வம் ஸ்வப்நே⁵ப்யஸ்மரந்தோ⁵பி புத்ராத்யர்தம்
 குலடா ஸ்த்ரீவ தத்ர தத்ர நாநாதே³வதா ப⁴ஜந்தே | மஸூரிகாதி³த்யஸநே
 மாதாபித்ராத்ய: ஸர்வே வ்ரு²தா² மந: க்லேஸயந்தோ மங்க்ளஸ்நாநாதி³கம்
 வர்ஜயந்தி | மஸூரிகாஸாந்த்யர்தம் தத்தே³வதாவாஹநபூ⁴தம் க்ரீ³த³ப⁴மாராத்யந்தி
 தே³வதாபு³த்யா | ஈத்த²ம் மஹதா ப்ரயாஸேந சரிஸூஸம்ரக்ஷணம் குர்வந்தௌ
 மாதாபிதரௌ சரிஸோர்யௌவநபர்யந்தம் து³ர்ந்தாம் சிந்தாம் வஹத: |
 ஸைஸவே⁵த்யந்தம் க்ரீ³டா³ஸக்தாந் பா³லாம்ஸ்தத: ப்ரதிநிவர்த்ய வித்³யாயாம்
 ப்ரவர்தநே ப்ரதிதி³நம் மஹத்³து:³க²ம் ஜாயதே பித்ரோ: | பா²ட²ஸாலாயாம்
 பா³லாந்தரை: கலஹாயமாநா: ஸ்வயமந்யாம்ஸ்தா²யந்தோ⁵ந்யஸ்தா²யமாநா³ஸ்ச
 புத்ரா: பித்ரோர்து:³க²ஹேதவோ ப⁴வந்தி | ப்ரா³நஸம்ஸ்காரவஸாத்³வித்³யாக்³ரஹணபா²டவே,
 க்³ரஹணபா²டவே ஸத்யபி ப்ரவசநப²டுதாபா⁴வே, ப்ரவசநப²டுதாயாமபி புத்ராணம்
 த்யூதாதி³து³ர்வ்யாபாராஸக்தாவஸஹ்யம் து:³க²ம் பித்ரோ: | ததோ யௌவநாதி³க்ரமாத்³ர்வாசே
 புத்ராணம் விவாஹஸம்பத்திவிஷயே சிந்தா | குலஸீலாதி³ஸம்பந்நவதூ⁴ப்ராப்திவிஷயிணீ
 மஹதீ சிந்தா | புத்ராதி³விவாஹார்தம் த⁴நாத்யர்ஜநே மஹாந் க்லேஸ: |
 இத்த²ம் யௌவநாவதி⁴ மாதாபித்ரோ: புத்ர- விஷயிண்யநவதி⁴கா சிந்தா |
 தை³வஜ்ருமுகா²த்புத்ரஸ்யால்பாயுஷ்ட்வம் ஸ்ருத்வாபம்ரு²த்யுபரிஹாராயாநேகோபாயாநாசரந்த
 | பா⁴க்³யமாந்த்யாத்யதி³ ஸு³தோ ம்ரியதே ததா³ மாதாபிதராவுரஸி சிரஸி ச
 தா²யந்தௌ யாவஜ்ஜீவம் ருதி³த: | பா³லாரிஷ்டாதி³ப்ய உத்தீர்ண: புத்ரோ யதா³
 க்ரு²ததா³ரோ ப⁴வதி ததா³ து:³சிக்ஷித: புத்ர: ஸ்வதா³ராப்த்யாதீ³நேவாத்யாதீ³ரண
 போஷயதி, ந து மஹதா க்லேஸேந ஸம்ரக்ஷிதவந்தௌ பிதரௌ | பா⁴ர்யாதத்³ப³ந்து⁴ஜநாதீ³ந:
 பிதராவதி⁴க்ஷிபதி ச மர்மபே⁴தி³பிர்நிந்தா³வசறை: | து³ஷ்க்ரு²த²பூ⁴தோ⁵ஸத்புத்ர:
 பித்ரோபார்ஜிதம் ப்ரபூ⁴தம் த⁴நம் ஸர்வோபகரணாநி ச ப்³லாதா³த்ய, பிதரௌ
 ஸீர்மாத்ராவஸேஷிதௌ க்ரு³ஹே⁵வஸ்தா²ப்ய ஸ்வதா³ராப்த்யாதி³பி:⁴ ஸஹாந்யத்ர
 க்³த்வா ஸுக²ம் வஸதி | மஹதா க்லேஸேந ஸம்வர்தி⁴தவதோ: பித்ரோரந்நபா²நே⁵பி
 ந கல்பயதி | ப்ரத்யுத பித்ரோருபகுர்வந்தம் த³யாலும் ஸப்த்யபி | இத்த²ம் பாபிநம்
 புத்ரம் ப்ராப்ய பிதரௌ தீ³ர்க⁴ம் நிஸ்ஸ்வஸித: | இத்த²ம் புத்ரவதாநபூ⁴யமாநம்
 மஹத்³து:³க²ம் நாபுத்ரஸ்யாஸ்தி | ஏவம் ஸர்வது:³க²நிதா³நம் ஜாயாபுத்ராதி³கம்
 ஜ்ஞாத்வா விவேகிநோ தா³ரைஷணயா: புத்ரைஷணயா³ஸ்ச வ்யுத்திஷ்ட²ந்தி | மஹத:
 ஸுக்ரு²தஸ்ய ப²லூ⁴த:, பிதரௌ தே³வதாபு³த்யா ஸமாராத்யந் ஸத்புத்ரஸ்து

து³ர்லப⁴தர: |

(239)

த⁴நஸங்க³ஜது:³க²ம் - தா³ராபத்யாதி³கம் பரித்யஜ்ய த⁴நமேவ காங்க்ஷதோ மஹத்தரம்
து:³க²ம் | த⁴நம் ஹ்யர்ஜநே, வ்யயே, ரக்ஷணே, ஹாநௌ ச து:³க²மேவ

1. அர்த²ஸ்ய ஸாத⁴நே ஸித்³தே⁴ உத்கர்ஷே ரக்ஷணே வ்யயே |
நாஸோபபோ⁴க³ ஆயாஸஸ்த்ராஸஸ்சிந்தா ப்⁴ரமோ ந்ரு³ணம் || பா⁴. 11.23.17 ||

ஸ்தேயம் ஹிம்ஸாந்ரு³தம் த³ம்ப:⁴ காம: க்ரோத:⁴ ஸ்மயோ மத:³ |
பே⁴தோ³ வைரமவிஸ்வாஸ: ஸம்ஸ்பர்தா⁴ வ்யஸநாநி ச || 18 ||

ஏதே பஞ்சத³ஸாநர்தா² ஹ்யர்த²மூலா மதா ந்ரு³ணம் |
தஸ்மாத்³ர்த²மநர்தா²க²யம் ஸ்ரேயோ³ர்த² தூ³ரதஸ்த்யஜேத் || 19 ||

பி⁴த்³யந்தே ப்⁴ராதரோ தா³ரா: பிதர: ஸுஹ்ரு³த³ஸ்ததா² |
ஏகாஸ்நிக்³தா:⁴ காகணிநா ஸத்³ய: ஸர்வே³ரய: க்ரு³தா: || 20 ||

அர்தே²நால்பீயஸாப்யேதே ஸம்ரப்³தா⁴ தீ³ப்தமந்யவ: |
த்யஜந்த்யஸூந் மிதோ² க்⁴நந்தி ஸஹஸோத்ஸ்ரு³ஜ்ய ஸௌஹ்ரு³த³ம் || 21 ||

லப்³த்⁴வா ஜந்மாமரப்ரார்த²யம் மாநுஷ்யம் தத்³த்³விஜாக்³ர்யதாம் |
தத்³நாத்³ரு³த்ய யே ஸ்வார்த²ம் க்⁴நந்தி யாந்த்யஸூபா⁴ம் க³திம் || 22 ||

ஸ்வர்கா³பவர்க³யோர்த்³வாரம் ப்ராப்ய லோகமிமம் புமாந் |
த்³ரவிணே கோ³நுஷஜ்யேத மர்த்யோ³நர்த²ஸ்ய தா⁴மநி || 23 ||

கஸ்மாத் ஸம்ஸ்லிஷ்யதே வித்³வாந் வ்யர்த²யார்தே²ஹயாஸக்ரு³த் |
கஸ்யசிந்மாயயா நூநம் லோகோ³யம் ஸுவிமோஹித: || 26 ||

இதி ஸ்ரிமத்³பா⁴க³வதே ஏகாத்³ஸஸ்கந்தே⁴ த்ரயோவிம்ஸாத்⁴யாயே பி⁴க்ஷாக்³தாயாமுக்தம்
||

வித⁴த்தே | அநவதி⁴கத⁴நாந்ஜநாஸக்த: புருஷோ நிரவதி⁴காந் பாபாநாசரதி |
நாநாநர்த²பா⁴ஜநம் ச ப⁴வதி | த⁴நஸம்பாத³நப்ரவ்ரு³த்தோ ஜாதிகுலத⁴ர்மாம்ஸ்த்யஜதி
| நாநாகோ⁴ரகர்மண த⁴நாந்ஜநே ப்ரவ்ரு³த்தோ³பி ஸ்வபூர்வாத்³ரு³ஷ்டாயத்தமேவ
த⁴நம் லப⁴தே, நாதிகம் | வ்யயே ஸதி த⁴நம் க்ஷயேதேதி பீ⁴த்யா ந
ஸ்வபோ⁴கா³யாபீஷத³பி த⁴நவ்யயம் கரோதி | கிந்து மஹாந்தம் க்லேஸமநுப⁴வந்நாநாகுமாரகை
வர்த⁴யந்நேவ ம்ரியதே | ஸ்வபோ⁴கா³ய வா பரோபகாராய வா விநியோகே³ஸுதி

யதி³ தை³வவஸாத்³த⁴நம் நஸ்யதி ததா³பாரே ஸோகஸாக்ரே நிமஜ்ஜதி |
இத்த²ம் த⁴நமநந்தது:³க²காரணம் ப⁴வதி | இத்த²ம் ஸுநிபுணம் விசார்ய
ப⁴ர்ச்சு²ர்²தா³ராபத்யத⁴நாத்³யபி⁴மாநம் து³ரீக்ரு²த்ய வநே ஏகாக் ஸந் ஸமத³மாதி³ஸாத⁴நா⁴யா⁶
ப³பூ⁴வ |

(240)

ம்ரு³க்யார்த²ம் வநம் க³தோ ராஜா ப⁴ர்ச்ச²ம் த்³ரு³ஷ்ட்வா பீ⁴த: பலாயதேப⁴ர்ச்ச²ஸ்தா²நாபந்நே
மந்த்ரீ ப⁴ர்ச்ச²வ்ரு³த்தாந்தம் ஸர்வம் ஸ்ருத்வா ஸ்வாநுயாயிபி:⁴ ஸஹைவம்
ஸமாலோசயத் - யதி³ ராஜா “ப⁴ர்ச்ச²ர்ஜீவதி” இதி லோகவார்தாம் ஸ்ரு³ணேதி,
அத்வா ம்ரு³க்யார்த²ம் வநம் க³த்வா ஸ்வயமேவ ப⁴ர்ச்ச²ம் பஸ்யதி ததா³
மித்²யாவாதி³நோ⁵ஸமாந் ஸ ராஜா ஸுதீக்ஷணம் த³ண்ட³யேத் இதி | ஏவமாலோச்ய
ஸபரிவாரோ ராஜாநமாஸாத்³ய “த³ஸ்யபி⁴ர்யுத்³தே⁴ ம்ரு³தோ ப⁴ர்ச்ச:² பிஸாசோ பூ⁴த்வா
ப⁴ஸ்மோத்³து⁴லிதஸர்வாங்கோ³ வநே ஸஞ்சரதி | ஸ்வத்³ரு³ஷ்டிகோ³சராபந்நம்
ஸர்வம் ஜநம் மாரயதி | யஸ்தம் த்³ரு³ஷ்ட்வா ஸுதூ³ரம் பலாயதே ஸ ஜீவேத்”
இதி விஜ்ஞாபயாமாஸ | மந்த்ரிவாக்யஸ்ரவணமாத்ரேண ராஜா தத்த்வமவிசாரயந்,
“ம்ரு³தோ ப⁴ர்ச்ச:² பிஸாச: ஸமப⁴வத்” இதி நிஸ்சிகாய | தத: கதா³சிதா³கே²டார்த²ம்
க³தோ ப⁴ர்ச்ச²வநம் ப்ரவிவேஸ | தத்ர தருமூலே தபஸ்சரந்தம் ப⁴ர்ச்ச²ம் த்³ரு³ஷ்ட்வா
ப்ரதாரகமந்த்ரிவாக்யம் ஸமரந் “நூநமயம் ப⁴ர்ச்ச:² பிஸாச:” இதி ப⁴யேந பலாயித:
| || அயமர்த:² - அர்த²ஸ்ய ஸம்பாத³நே வர்த⁴நே சாதிது:³க²ம் | ரக்ஷணே
மஹத்³து:³க²ம் | வ்யயே போ⁴கே³ ச மஹதீ சிந்தா | நாஸே சித்தப்⁴ராந்தி:
| அர்த²ப்ராப்தயே ஸ்தேயாத³ய: ஷட³நர்தா:² | ப்ராப்தே⁵ர்தே² ஸமயாத³ய:
ஷட³நர்தா²ஸ்த்ரிவித⁴வ்யஸநை: ஸஹ நவாநர்தா:² | தஸ்மாதே³கோ³ஸ்யர்த:²
பஞ்சத³ஸாநர்தா²நாம் நிதா³நம் ப⁴வதி | வ்யஸநாநி = ஸ்த்ரீத்³யூதமத்³யவிஷயாணி
த்ரீணி | ஏகாஸ்ரிக்³தா:⁴ = ஏகே = ஏகப்ராண:, தே ச தே ஆஸ்ரிக்³தா⁴ஸ்சாதிப்ரியா
இத்யர்த:² | காகணிகியார்ஷம் பும்ஸ்த்வம் | (காகிணீ) காகணி: = விம்ஸதிவராடிகா:
| “வராடகாநாம் த³ஸகத்³வயம் யத் ஸா காகிணீ” இதி ஸீலாவத்யாம் | ஸம்ரப்³தா:⁴
= க்ஷாபி⁴தா: | மித:² = பரஸ்பரம் | ஸ்ப்ரு³த⁴ இதி பாடே² ஸ்பர்த⁴மாநா இத்யர்த:² | ந
கேவலமிஹைவாநர்த²ஹேதுர்த:² பரலோகே⁵பீத்யாஹ = லப்³த்⁴வேத்யாதி³நா | தத்
மாநுஷ்யம் ஜந்மேதி ஸம்ப³ந்த:⁴ | த்³விஜாக்³ர்யதாம் = ப்³ராஹ்மண்யம் | ஸ்வார்த²ம்
க்⁴நந்தி = ஸ்வஹிதம் நாசரந்தி | லோகம் = தே³ஹம் |

(241)

புர்ச்சுத்³ரு'ஷ்டாந்தஸ்ய ப்ரக்ரு'தேந யோஜநம் - ப்ரதாரகமந்த்ரிவாக்யம்
ஸத்யத்வேந க்³ரு'ஹ்ணந் ராஜா வநே ஜீவந்தம் புர்ச்சு²ம் ஸ்வசக்ஷுஷா பஸ்யந்நபி
ப்ரதாரகஸ்ய
மித்²யாவாக்யே விஸ்வாஸேந புர்ச்சு²ம் பிஸாசமேவ மந்யமானோ யதா² ஸுதூ³ரம்
ப்ராத்³ரவத்,
ததா² த்³வைதிநாம் பே⁴த³வாதே³ விஸ்வஸந்நபரிபக்வமதிரஜ்ஞாநீ “தத்த்வமஸி” இதி
கு³ருபதி³ஷ்டமஹாவாக்யஜந்யஸாக்ஷாத்காரரூபப்³ரஹ்மாத்தமைக்யாகாராந்த:கரணவ்ரு'த்த்யுத
பே⁴த³வாதி³நோ மித்²யாவாக்யவிஸ்வாஸேந மஹத்தரம் து:³க²மேவாநுப⁴வேத் | ந
தஸ்ய கதா³பி
ப்³ரஹ்மாத்தமைக்யஸாக்ஷாத்காரோ பு⁴வேத் | பே⁴த³வாத³மஸத்யதயா க்³ரு'ஹ்ணதோ
ஜிஜ்ஞாஸோரேவ மஹாவாக்யாத்³ப்³ரஹ்மாத்தமைகத்வஸாக்ஷாத்காரோ பு⁴வேத் |
தஸ்மாத்³வைதி³கத்வாத்³பே⁴த³வாதோ³ மித்²யா, ந
பரமபுருஷார்த்²ஸாத⁴க இதி நிஸ்சித்ய தத்ர விஸ்வாஸோ தூ³ரீகர்தவ்ய: |

(242)

மித்²யாஸம்ஸாரது:³க²ம் மித்²யோபாயேந நிவர்தேதேத்யேதது³பபாத்³நாய காசந கதா²
- யது³க்தம் கு³ருவேதா³ந்தாத்³யோ மித்²யா | கத²ம் தே ஸம்ஸாரது:³க²நிவர்தநக்ஷமா
இதி, தத்ரோச்யதே - ஸம்ஸாரது:³க²ம் மித்²யா | தஸ்மாந்மித்²யோபாயேந
தந்நிவர்தேத: ஸமஸத்தாகயோர்நிவர்த்யநிவர்தகபா⁴வத³ர்ஸநாத் | கு³ருவேதா³ந்தாத்³யோ
யதி³ ஸத்யா- ஸ்தர்ஹி தைர்மித்²யாஸம்ஸாரது:³க²ம் ந நிவர்தேத | அத்ர
கஸ்சந த்³ரு'ஷ்டாந்தோ வர்ணயதே - தே³வேந்த்³ரவத்பராக்ரமஸாலீ ஸார்வபௌ⁴ம:
கஸ்சநாஸீத் | ஸ கதா³சித் நிஸிதக்ரு'பாணபாணிபி⁴ரஹ்நிஸமநித்³ரைர்ஜாக்³ருகை:
ரக்ஷிபி⁴ர்கு³ப்தே ஹர்மயதலே புஷ்பாஸ்தீர்ணே மஞ்சே ராத்ரௌ ஸயாந:
ஸ்வப்நமேவமபஸ்யத் - ஜம்பு³க: கஸ்சந தஸ்ய பாத்³மேகம் முகே²நாக்³ரஹீத் |
பாத்³விதூ⁴ந்நேந ஜம்பு³கமபஸாரயிதும் ந ராஜா ஸஸாக | க்ரோஸமாநஸ்யாபி
ராஜ்ஞ: ஸாஹாய்யார்த்²ம் ந கஸ்சித்³பி ஸௌவித்³ல்ல ஆஜகா³ம் | தத: ஸ
ஸ்வயமேவோத்தா²ய லகு³டே³ந ஜம்பு³கம் மஸ்தகே⁵தா³யத் | ஸ ஸ்ரு'கா³ல:
பலாயித: | பரந்து ஸ்வப்நே ஜம்பு³கத்³ஷ்டே பா⁴தே³ மஹதீ வ்யதா²ப⁴வத் |
வ்யதா²மஸஹமானோ ராஜா த்³ண்டா³வலம்ப்³நோ மந்த்³ம் மந்த்³ம் பி⁴ஷஜ:
கஸ்யசித்³க்³ரு'ஹம் க்³த்வா தம் க்ஷதவிரோபணக்ஷமமௌஷத⁴மயாசத |

ஸ ச பி⁴ஷக் ஹஸ்தக்³தமௌஷத⁴மிதா³நீம் நாஸ்தி | யதி³ தீ³யதே த⁴நம் தர்ஹ்யௌஷத⁴ம் ஸம்பாத்³ய த³த்³யாமித்யவோசத் | வைத்³யஸ்ய வசநம் ஸ்ருத்வா ராஜா ஸ்வஹஸ்தே ததா³நீம் வராடிகாயா அப்யபா⁴வாத்³தீ³நதீ³ந: ப்ரதிநிவர்தமானோ மநஸ்யேவமசிந்தயத் - “யத்³யஹம் த⁴நீ ஸ்யாம் ததா³யம் பி⁴ஷக் மம க்³ரு³ஹம் புந: புநராக³ச்சே²த் | த³ரித்³ரோ³யம், ந மே³ஸ்த்யநேந ப்ரயோஜநமிதி மத்வா ஹி நாயம் மே ஓளஷத⁴மதா³த் | நாஸ்த்யபராதோ⁴ஸ்மிந், ப்ரதி ப்ரயோஜநமந்தரா ந கோ³பி கஸ்மைசித்³ப்யுபகரோதி | மாதாபித்ரு³தா³ராபத்யாத்³ய: ஸர்வே³பி ஸ்வாத்மந: காமாயைவாந்யத்ர ப்ரீதிமாவஹந்தி | ப்ரயோஜநாபா⁴வே ந தே சக்ஷுஷாபி வீக்ஷேரந் | யஸ்ய வியோக³ம் க்ஷணா³ந்த⁴மபி ஸோ³டு⁴ம் யே ந ஸோகு:, யஸ்ய க்ஷணமாத்ரவியோகே³நாப்யதிது:³க²மந்வப⁴ந், விப்ரோஷ்யாக³தம் யம் த³ர்ஸநமாத்ரேண ஸமாலிவிங்கு:³, ஸ ஏவ யதி³ து³ர்தை³வஸஸாத் குஷ்ட² ப⁴வதி, ததா³ தம் த ஏவ பா⁴ர்யாபுத்ராத்³ய: நாநேநேத: பரம் ப்ரயோஜநமிதி நிஸ்சிந்வந்த: ரூக்ஷவசநைர்விநிந்த³ந்தி | “அரே பாப கிமத்³யாபி ஜீவஸி, ந ம்ரியஸே, பரித்யஜ ப்ராணா³” இதி கடு பா⁴ஷந்தே | சக்ஷுஷாபி தம் த்³ரஷ்டும் நேச்ச²ந்தி, த்³ரு³ஷ்ட்வா ஜுகு³ப்ஸந்தே ச | பதிவ்ரதாபி பா⁴ர்யா து³ரத: ஸ்தி³த்வா தத³ங்க³க³தமக்ஷிகாத்³ந் நிஸ்ஸாரயதி | யமுத்ஸங்கே³ நிவேஸ்ய லாலநபூர்வகம் புபுஷதூர்மாதாபிதரௌ தாவபி தத³பேக்ஷிதம் த்³த்வா து³ர்ம நிஸ்ஸரத: | அந்யே பா³ந்த⁴வா: பராங்முகா² ப⁴வந்தி | ஏவம் ஸர்வோ லோக: ஸ்வாத்மப்ரயோஜநாயைவாந்யமாஸ்யந்தி | அயமபி பி⁴ஷக் நிந்த⁴நோ³ஹமிதி நிஸ்சித்ய ந மே ஓளஷத⁴மதா³த்” இதி சிந்தயந்நேவ ராஜா வைத்³யக்³ரு³ஹாத்³ப்ரதிநிவ்ரு³த்த: | தத்ர மத்⁴யே மார்க³ம் கஞ்சந பரிவ்ராஜகமபஸ்யத் | ஸ ச ராஜ்ஞே கிமப்யௌஷத⁴மதா³த் | தது³ப்யோகே³ந ராஜ்ஞோ நிஸ்ஸேஷதயா வ்ரணவிரோபணமப⁴வத் | ஏவம் ஸ்வப்நம் பஸ்யத ஏவ ராஜ்ஞோ நித்³ராக்ஷயோ³பூ⁴த் | ராஜா ப்ரபோ³த⁴மவாப | ஜாக்³ரதா தேந ந ஸ்ரு³கா³ல:, ந தேந க்ரு³தம் பாத³க்ஷதம், ந து:³க²ம், ந பரிவ்ராஜக:, நௌஷத⁴ம் வா கிஞ்சித்³பி த்³ரு³ஷ்டம் | ஏவம் த்³ரு³ஷ்டாந்தபூ⁴தாம் கதா²முக்த்வா கு³ருராஹ - “ஹே ஸிஷ்ய, அநேந த்³ரு³ஷ்டாந்தேநேவம் விஜானீஹி - அந்ரு³தேநேவாந்ரு³தம் நிவர்தேத | ராஜ்ஞோ மித்³யாது:³கே² ஸஞ்ஜாதே ந ஸத்யம் (வ்யாவஹாரிகம்) கிஞ்சித்³பி வஸ்து தத்³து:³க²நிவ்ரு³த்தயே ப்ரப³பூ⁴வ | ஏவமந்ரு³தேநேவ கு³ருவேதா³ந்தாதி³ருபஸாத⁴நேநாந்ரு³தம் ஸம்ஸாரது:³க²ம் நிஸ்ஸேஷம் நிவர்தேத” |

(243)

த்³ரு³ஷ்டாந்தஸுமந்வயபூர்வகம் மித்²யாஸம்ஸாரது:³க²ஸ்ய மித்²யாகு³ருவேதா³ந்தாதி³ஸாத⁴ே
 நிவ்ரு³த்த்யுபபாத³நம்பூர்வோக்தத்³ரு³ஷ்டாந்தஸ்யாயமபி⁴ப்ராய: - ஸம்ஸாரது:³க²ம்
 மித்²யா | தஸ்மாத்தந்நிவர்தககு³ருவேதா³ந்தாதி³ஸாத⁴ேநாபி மித்²யாபூ⁴தேந
 பா⁴வ்யம் | மித்²யாவஸ்துநிரஸநே ஸத்ய- ஸாத⁴நாபேக்ஷா நாஸ்தி | ஸத்யஸாத⁴ேந
 ந மித்²யாவஸ்து நஸ்யதி | பூர்வோக்தத்³ரு³ஷ்டாந்தே ராஜ்ஞ: ஸயநக்³ரு³ஹம்
 ப்ரவிஷ்டோ மித்²யாஸ்ரு³கா³லோ ந ஸத்யதௌ³வாரிகேந நிவாரித: | ராஜஸகாஸே
 ஸதஸ்வப்பநேகேஷு ஸத்யாயுதே⁴ஷு தைரநிவாரித: மித்²யாஸ்ரு³கா³லோ
 மித்²யாலகு³டே³நைவ தாடி³த: பலாயித: | ராஜ்ஞோ மித்²யாவ்ரணமபூ⁴த் |
 தத்³வ்ரணம் ந ஸத்யவைத்³யேந சிகித்ஸிதம், கிந்து மித்²யாபரிவ்ராஜகேந |
 ராஜ்ஞோ மித்²யாது:³க²ம், தத்காரணம் மித்²யாஸ்ரு³கா³லம் ச தூ³ரீகர்தும் ந
 கிருசித்³பி ஸத்யஸாத⁴நமுபயுக்தம⁴வத் | ஈத்³ரு³ஸ: ஸ்வந: ஸர்வஸாத⁴ரண
 ஏவ | ஜாக்³ர்த்காலீநோபகரணநி கதா³சித்³பி கஸ்யசித்³பி ந ஸ்வநே உபயுஜ்யந்தே
 | ஏவம் மித்²யாபூ⁴தம் ஸம்ஸாரது:³க²ம் மித்²யாகு³ருவேதா³ந்தாதி³ஸாத⁴ேந நஸ்யேத்
 | ந மித்²யாஸம்ஸார: ஸ்வநிவர்தநாய ஸத்யகு³ருவேதா³ந்தாதி³ஸாத⁴நமபேக்ஷதே |

(244)

மரீசிகோத³கேந பிபாஸாநிவ்ரு³த்திர்⁴வத்விதி ஸங்கா | ஸத்தாவைஷம்யாத்தத்தபரிஹாரஸ்சநந
 மித்²யாமரீச்யுத³கேந ந பிபாஸோபஸமோ ப⁴வதி | ததா² மித்²யாகு³ருவேதா³ந்தாதி³நாபி
 ந ஸம்ஸாரது:³க²நாஸோ⁵பி ஸ்யாத் | யதி³ ஸ்யாத்ந்³ஹி மரீசிகோத³கேநாபி
 பிபாஸோபஸமோ⁵பி ப⁴வேத் | ந து ததா²நுபூ⁴யதே இதி சேநந | த்³ரு³ஷ்டாந்தஸ்ய
 வைஷம்யாத் | ப்ராதிபா⁴ஸிகமரீச்யுத³கேந வ்யாவஹாரிகிபாஸோபஸமா⁴வே⁵பி
 வ்யாவஹாரிககு³ருவேதா³ந்தாதி³ஸாத⁴ேந வ்யாவஹாரிகஸம்ஸாரது:³க²நிவ்ரு³த்தி:
 ஸம்⁴வேதே³வ | மரீசிகோத³கிபாஸயோ: ஸத்தாவைஷம்யாத், கு³ருவேதா³ந்தாதி³ஸாத⁴நஸ்ய
 ஸம்ஸாரது:³க²ஸ்ய ச ஸமாநஸத்தாகத்வாச்ச த்³ரு³ஷ்டாந்தவைஷம்யம் போ³த்யம்
 |

(245)

ஸமஸத்தாகயோ: பரஸ்பரம் ஸாத⁴கதா பா³த⁴கதா சஸம்ஸாரது:³க²ஸ்ய
 கு³ருவேதா³ந்தாதி³நாம் ச ஸமாநா ஸத்தாஸ்தி | தஸ்மாத்த³கு³ருபதே³ஸேந
 வேதா³ந்தவாக்யஸ்ச ஸம்ஸாரது:³க²க்ஷயோ யுஜ்யதே | யயோ: பரஸ்பரம் ஸத்தா

ஸமாநா தயோரேவ பரஸ்பரம் ஸாத³கதா வா பா³த³கதா வா ப⁴வதி | தத்³யதா²
 ம்ரு³தோ³ க⁴டஸ்ய ச ஸத்தா ஸமாநா | தஸ்மாநம்ரு³த³க⁴டஸ்ய ஸாதி³கா |
 வஹ்நே: காஷ்ட²ஸ்ய ச ஸத்தா ஸமாநா | அதோ வஹ்நி: காஷ்ட²ஸ்ய பா³த³கோ
 ப⁴வதி | ஸாத³கம் = காரணம் | பா³த³கம் = நாஸகம் | மரீசிகோத³கஸ்ய
 பிபாஸாயாஸ்ச ஸத்தா ந ஸமாநா | அதோ மரீசிகோத³கம் ந பிபாஸாயா பா³த³கம்
 | மரீசிகோத³கம் பிபாஸாம் ந நிவர்தயதீதி யாவத் | அத்ரேத³மாகூதம் - சைதந்யே
 பாரமார்தி²கீ ஸத்தாஸ்தி | சைதந்யபி³ந்நேஷு மித்²யாபதா³ர்தே²ஷு வ்யாவஹாரிகீ
 வா ப்ராதிபா⁴ஸிகீ வா ஸத்தாஸ்தி |

1. அத்ரைவம் ஸங்கா ப⁴வேத் - ஸமஸத்தாகயோரேவ பரஸ்பரம்

ஸாத³கபா³த³கபா⁴வ இதி நியமோ நாஸ்தி; யதோ விஷமஸத்தாகயோரபி
 க்வசித்ஸாத³கபா³த³கபா⁴வோ த்³ரு³ஸ்யதே | ததா² ஹி, ஸர்வத்ராதி³ஷ்டா²நஸ்ய
 ஸத்தாபேக்ஷயா ஆரோப்யஸ்ய ஸத்தா விஷமைவ | அதா²ப்யாரோப்யஸ்யாதி³ஷ்டா²நம்
 ஸாத³கம் ப⁴வதி | கல்பிதரஜதஸ்யாதி³ஷ்டா²நம் ஸூக்தி: |

ஸூக்தே: ஸத்தா வ்யாவஹாரிகீ | கல்பிதரஜதஸ்ய ஸத்தா ப்ராதிபா⁴ஸிகீ |

தாத்³ரு³ஸரஜதஸ்ய ஸாத³கத்வம் (காரணத்வம்) ஸூக்தாவஸ்தி | கிஞ்ச
 ஜக³தோSதி³ஷ்டா²நம் ப்³ரஹ்ம | ப்³ரஹ்மணி பாரமார்தி²கீ ஸத்தாஸ்தி
 | ஜக³தி து வ்யாவஹாரிகீ ஸத்தா | வ்யாவஹாரிகஸத்தாகஜக³த:

ஸாத³கத்வம் ப்³ரஹ்மண்யஸ்தி | தஸ்மாத்³விஷமஸத்தாகமபி ஸாத³கம்
 ப⁴வதி | அபி சாந்த:கரணவ்ரு³த்திரூபஸூக்தியாதா²ர்த்²யஜ்ஞாநேந

ரஜதஜ்ஜ்ஞாநேயோர்பா³தோ⁴ ப⁴வதி | தத்ர ரஜதஜ்ஜ்ஞாநேயோ: ஸத்தா
 ப்ராதிபா⁴ஸிகீ | ஸூக்தியாதா²ர்த்²யஜ்ஞாநஸ்ய து ஸத்தா வ்யாவஹாரிகீ |
 அதஸ்ச ||

(A. 246-248) வ்யாவஹாரிகப்ராதிபா⁴ஸிகபாரமார்தி²கஸத்தாநாம்

வர்ணநம்-

(246)

வ்யாவஹாரிகஸத்தாயஸ்ய பதா³ர்த²ஸ்ய ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநமந்தரா ந பா³த³:⁴,
 கிந்து ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநேநைவ பா³தோ⁴ ப⁴வதி தஸ்ய வ்யாவஹாரிகஸத்தாத்வேந
 வ்யபதே³ஸ: | ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநேதராபா³த்யத்வே ஸதி ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநமாத்ரபா³த்யத்வம்
 வ்யாவஹாரிகஸத்த்வமிதி யாவத் | ஸா ச ஸத்தேஸ்வரஸ்ரு³ஷ்டபதா³ர்தே²ஷ்வஸ்தி

யதோ தே³ஹேந்த்³ரியாதி³ப்ரபஞ்சருபேஸ்வரஸ்ருஷ்டே³ப்ரஹ்மஜ்ஞானமந்தரா ந பா³தோ⁴ ப⁴வதி, கிந்து ப்ரஹ்மஜ்ஞானேநைவ ப⁴வதி | தஸ்மாத்³ஸ்வஸ்ருஷ்டபதா³ர்தா² வ்யாவஹாரிகஸத்தாகா இதி ஜ்ஞேயம் | பா³தோ⁴ நாமாபரோக்ஷமித்²யாத்வநிஸ்சய: | ததா² சோக்தம் பஞ்சத³ஸ்யாம்-

நாப்ரதீதிஸ்தயோர்பா³த⁴:⁴ கிந்து மித்²யாத்வநிஸ்சய: |

நோ சேத்ஸுஷுப்திமூர்ச்சா²தௌ³ முச்யேதாயத்நதோ ஜந: || சி. 13 ||

பரமாத்மாவஸேஷோ ஹி தத்ஸத்யத்வவிநிஸ்சய: |

ந ஜக³த்³விஸ்ம்ரு³திர்நோ சேஜ்ஜீவந்முக்திர்ந ஸம்ப⁴வேத் || 14 ||

அயம் சாபரோக்ஷமித்²யாத்வநிஸ்சய ஈஸ்வரஸ்ருஷ்டபதா³ர்தே²ஷு ப்ரஹ்மஜ்ஞானாத்ப்ராங்ந கஸ்யசித்³பி ப⁴வதி | கிந்து ப்ரஹ்மஜ்ஞானாத்³நந்தரமேவ தாத்³ரு³ஸநிஸ்சயோ ப⁴வதி | அதோ மூலா || விஷமஸத்தாகமிபா³த⁴கம் ப⁴வதி | ததா² ச விஷமஸத்தாகமயோ: பரஸ்பரம் ஸாத⁴கபா³த⁴கபா⁴வோ நாஸ்தீதி நியமோ⁵ஸங்க³த ஏவ | இதி |

அத்ரைவம் ஸமாதா⁴நம் ப⁴வதி - கேவலா ஸூக்திர்ந ரஜதஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நம், ந வா கேவலம் ப்ரஹ்ம ஜக³தோ⁵தி⁴ஷ்டா²நம் (விவர்தோபாதா³நகாரணம்) | கிந்து தூலாவித்³யாஸஹிதா ஸூக்தி: ரஜதகல்பநாதி⁴ஷ்டா²நம், மூலாவித்³யாஸஹிதம் ப்ரஹ்ம ஜக³த்கல்பநாதி⁴ஷ்டா²நம் | க்வசித்³விஸேஷணக³தத⁴ர்மா விஸிஷ்டே⁵பி வ்யவஹ்ரியந்தே | அநேந நியமேந ப்ராதிபா⁴ஸிகதூலாவித்³யாஸஹிதா ஸூக்தி:, அத²வா ஸூக்த்யவச்சி²ந்நசைதந்யம் ப்ராதிபா⁴ஸிகமிதி வர்ண்யதே | வ்யாவஹாரிகமூலாவித்³யாவச்சி²ந்நம் ப்ரஹ்மசைதந்யம் வ்யாவஹாரிகமித்யப்பி⁴தீ⁴யதே | யத்³யப்பயித்³யா உபாதி⁴ரேவ ந விஸேஷணம், அதா²பி அவிவேகித்³ரு³ஷ்டௌ விஸேஷணவது³பல்ப⁴யமாநத்வாத்³விஸேஷணமிதி வ்யவஹ்ரியதே | அத ஏவாவித்³யாத⁴ர்பூ⁴த்ப்ராதிபா⁴ஸிகஸத்தா வ்யாவஹாரிகஸத்தா வா தத்³விஸேஷய (ஆஸ்ரய) பூ⁴தஸூக்தௌ ப்ரஹ்மணி வா வ்யவஹ்ரியதே | தஸ்மாந்நேஹ விஷமஸத்தாகம் ஸாத⁴கம், கிந்து ஸமஸத்தாகமேவ ஸாத⁴கம் | கிஞ்ச பஞ்சபாதி³காகாரீ²த்யா மூலாவித்³யாதோ⁵ந்யா தூலாவித்³யா நாஸ்தி | தஸ்மாத்நிவ்ரு³த்தி: ஸூக்திஜ்ஞானாந்ந ப⁴வதி | கிந்து ப்ரஹ்மஜ்ஞானேநைவ | பரந்து வ்யாவஹாரிகாந்த:கரணவ்ரு³த்திருபஸூக்திகோ³சரயதா²ர்த²ஜ்ஞானேந ஸூக்திநிஷ்டா²வித்³யாயாஸ்திரஸ்காரோ ப⁴வதி | ததஸ்தத்தகார்யரஜதஜ்ஜ்ஞானயோரபி திரஸ்காரோ ப⁴வதி | அதோ நாத்ர விஷமஸத்தாகம் பா³த⁴கம் | ஏதஞ்ச ப்ராஸங்கா³நுஸாரி ஸமாதா⁴நம் || வித்³யாகார்யஜாக்³ர்தபதா³ர்தா²ம்கேஸ்வரஸ்ருஷ்டௌ வ்யாவஹாரிகஸத்தா வித்³யதே | ஜந்மமரணப்³நத⁴மோக்ஷாத்³யகி²லவ்யவஹாரஸித்³தி⁴ப்ரயோ

ஸத்தா வ்யாவஹாரிகஸத்தேதி வர்ண்யதே |

(247)

ப்ராதிபா⁴ஸிகஸத்தாப்³ரஹ்மஜ்ஞாநேதரபா³த்யத்வம் ப்ராதிபா⁴ஸிகத்வம் |
தாத்³ரு³ஸம் ஸத்த்வம் யத்ராஸ்தே ஸ ப்ராதிபா⁴ஸிகபதா³ர்த² இத்யுச்ச்யதே
| ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநம் விநைவ ரஜ்ஜுஸூக்திகோஷராதி³ஜ்ஞாநேந யதா²க்ரமம்
ஸர்பரஜதோத³காநாம் பா³த⁴த³ர்ஸநாத்தேஷாம் ப்ராதிபா⁴ஸிகம் ஸத்த்வம்
அஸ்தி | ப்ராதிபா⁴ஸிக: = ப்ரதீதிகாலமாத்ரஸத்தாக: | ஸத்தா = ஸ்வரூபம் =
ஸ்தி²தி: | ப்ரதீதிகாலமாத்ரபா⁴விந: பதா³ர்த²ஸ்ய ப்ராதிபா⁴ஸிகஸத்தோச்ச்யதே
| தூலாவித்³யாகார்யஸூக்திரஜாதே³ ப்ரதீதிகாலமாத்ரபா⁴இவத்வாத் தேஷாம்
ப்ராதிபா⁴ஸிகஸத்தா யுஜ்யதே |

(248)

பாரமார்தி²கஸத்தாகாலத்ரயாபா³த்யத்வம் = பாரமார்தி²கத்வம் | சைதந்யமேகமேவ
ந கதா³பி பா³த⁴யத இதி பாரமார்தி²கஸத்தா சைதந்யஸ்யைவ |

(249)

கு³ருவேதா³ந்தாதே³ ஸம்ஸாரது: ³க²ஸ்ய சோப⁴யோரபி வ்யாவஹாரிகஸத்தாகத்வாத்³கு³ருவேத
ஸம்ஸாரது: ³க²நிவ்ரு³த்திர்யுக்தா - இத்த²ம் கு³ருவேதா³ந்தாதே³ ஸம்ஸாரது: ³க²ஸ்ய
சைகைவ வ்யாவஹாரிகீ ஸத்தா | தத: ஸமஸத்தாகத்வாத்தயோ: மித்²யாகு³ருவேதா³ந்தாதி³ந
மித்²யாஸம்ஸாரது: ³க²ம் நிவர்த்யதைவ | கூசூத்³பிபாஸாதி³கம் து ப்ராணத⁴ர்ம:
| ப்ராண: தத்³த⁴ர்மாஸ்ச ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநமந்தரா ந நிவர்தந்தே | அத: பிபாஸா
வ்யாவஹாரிகஸத்தாகா | மீசிகோத³கம் து ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநம் விநைவ
மருபு⁴மிஜ்ஞாநேந பா³த⁴யதே | அதோ மீசிகோத³கம் ப்ராதிபா⁴ஸிகஸத்தாகம் |
மீசிகோத³கபிபாஸயோ: ஸமஸத்தாகத்வாபா⁴வாந்ந மீசிகோத³கேந பிபாஸோபஸமோ
ப⁴வதி | தா³ர்ஷ்டாந்திகே து பா³த⁴ககு³ருவேதா³ந்தாதே³ர்³பா³த⁴யஸம்ஸாரது: ³க²ஸ்ய
ச ஸமாநா ஸத்தா | த்³ரு³ஷ்டாந்தே து || தத்த்வத்³ரு³ஷ்ட்யா விசார்யமாணே து
அதி⁴ஷ்டா²ந்ரூபஸாத⁴கே அதி⁴ஷ்டா²ந்ஜ்ஞாந்ரூபபா³த⁴கே ச ஸமஸத்தாகத்வநியமோ
நாஸ்தி | ததா² ஹி, அதி⁴ஷ்டா²ந்ரூபம் ஸாத⁴கம் விஷமஸத்தாகமேவ, ந க்வசித்³பி
ஸமஸத்தாகம் | அதி⁴ஷ்டா²ந்ஜ்ஞாந்ரூபம் பா³த⁴கம் து க்வசித்³விஷமஸத்தாகம்;
யதா² ஸூக்திரஜதஸ்ய பா³த⁴கம் ஸூக்திஜ்ஞாநம், ஸ்வாப்நஜக³தோ பா³த⁴கம்

ஜாக்ரஜ்ஞாநம் ச பா³த்யாபேக்ஷயாதி⁴கஸத்தாகத்வாத்³விஷமஸத்தாகம்
 | க்வசித்து ஸமஸத்தாகமபி ப⁴வதி; யதா² வ்யாவஹாரிகஜக³தோ பா³த⁴கம்
 ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநம் | பரந்து மித்²யாஜ்ஞாநமேவ மித்²யாவஸ்துநோ பா³த⁴கமிதி நியமோ
 ப⁴வத்யேவ | தஸ்மாதி³ஹோக்தோ யோ நியம: ஸ அதி⁴ஷ்டா²ந்ரூபஸாத⁴கமதி⁴ஷ்டா²ந்ஜ்ஞாந
 ச விநாவஸிஷ்டபதா³ர்த²விஷயக இதி ஜ்ஞேயம் | மரீசிகோத³கபிபாஸயோ:
 விஷமா ஸத்தா | தஸ்மாத்த³ரு³ஷ்டாந்தோ விஷமோ தா³ர்ஷ்டாந்திகாந்ரூப:
 | விஷமத்வம் = பி⁴ந்நவிஷயத்வம் |

(250)

ஸூக்திரஜதாதே³ர்ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநமந்தரா பா³த⁴யத்வே, ஸம்ஸாரது:³க²ஸ்ய
 ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநேநைவ பா³த⁴யத்வே ச விநிக³மகப்ரஸ்த:ந்ரு ப்³ரஹ்மபி⁴ந்நம் நிகி²ஸம்
 மித்²யேதி பூர்வமுபதி³ஷ்டம் | தாத்³ரு³ஸமித்²யாபதா³ர்தே²ஷு
 ஸூக்திரஜதரஜ்ஜுஸர்பம்ரு³க³த்ரு³ஷ்ணிகோத³காத³யோ ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநமந்தரைவ
 பா³த⁴யந்தே, ஸம்ஸாரது:~³க²ம்
 து ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநேநைவ பா³த⁴யத இதி பே⁴தே³ கோ ஹேது: | ஸோ⁵யம்
 ஸம்ஸயஸ்சே²த்தவ்ய இதி ஸிஷ்யோ
 கு³ரும் ப்ரு³ச்ச²தி |

(251)

யத³ஜ்ஞாநாத்³யஸ்யோத்பத்திஸ்தஜ்ஞாநாத்தஸ்ய பா³த⁴ இதுயத்தரம்ப்³ரஹ்மனே⁵ந்யஸ்ய
 ஸர்வஸ்யாவித்³யாகார்யத்வாந்மித்²யாத்வம் ஸமமேவ | நைவாத்ர த்³வைதே
 ஸத்யத்வக³ந்தோ⁴ஸ்யஸ்தி | பரந்து யத³ஜ்ஞாநாத்³யது³த்பத்³யதே தஜ்ஞாநேந
 தத்³பா³த⁴யத இதி நியம: | ரஜ்ஜுஸூக்திகோஷராத்³யஜ்ஞாநாத் ஸர்பரஜதோத³காதி³கமுத்ப்ந்ந
 | ரஜ்ஜுவாதி³ஜ்ஞாநேந ஸர்பாத³யோ பா³த⁴யந்தே | ததை³வாத்³விதீயப்ரத்யக³பி⁴ந்நப்³ரஹ்மனே
 ஜநநமரணாதி³து³ஸஸஹஸம்ஸாரது:~³க²ம்ப்யத்³விதீயப்ரத்யக³பி⁴ந்நப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காரேண
 பா³த⁴யதே |

(A. 252-283) ஸம்ஸாரவிஷயகவிசார:-

(252)

ஸம்ஸாரோத்பத்திக்ரமப்ரஸ்த:

1. க⁴டாதி³நிகி²லாநாத்மஜட³பதா³ர்தோ²பஹிதசைதந்யாவாரிகாவித்³யா
 தூலாவித்³யேதத்யுச்ச்யதே | இயமேவ அவஸ்தா²ஜ்ஞாநமிதி,
 ஸாதி³மலிநாவித்³யேதி ச கத்²யதே | ஸா ச தூலாவித்³யா அம்ஸபே⁴தே³ந
 நாநா பூ⁴த்வா பி⁴ந்நபி⁴ந்நபதா³ர்தா²வாரிகா ப⁴வதி | யதா³
 யத்பதா³ர்தா²காராந்த:கரணவ்ரு³த்திருதே³தி ததா³ தத்பதா³ர்தா²வாரகதூலாவித்³யாம்ஸோ
 நஸ்யதி | யதா³ த்வந்த:கரணவ்ரு³த்தி: பதா³ர்தா²ந்தரமநுதா⁴வதி ததா³
 புநரபி பூர்வபதா³ர்தா²வாரக: தூலாவித்³யாயா அந்யோம்ஸ⁴ உத்பத்³யதே
 | ஏதாத்³ரு³ஸூதூலாவித்³யாம்ஸநாஸாய ந ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநாபேக்ஷா | தஸ்ய
 தூலாவித்³யாம்ஸஸ்ய ப்ராதிபா⁴ஸிகஸத்தாகத்வாத் க⁴டாதி³தத்தத்பதா³ர்தா²ஜ்ஞாநேநைவ
 நாஸ: ஸம்ப⁴வதி | பஞ்சபாதி³காக்ரு³தஸ்த்வேவமாவூ: -
 மூலாவித்³யைவ தூலாவித்³யா, ந ததோ²ஸ்திரிக்தேதி | தந்மதே யதா²
 ஜநஸமுதா³யமத்⁴யே²ஸுநிபாதே ஸதி ததா³ தத்ரஸ்தா² ஜநாஸ்ததோ²ஸுஸரந்தி,
 பஸ்சாத்தத்ர புநரபி ஜநா: ஸம்மிலந்தி, ததா² யதா³ யத்பதா³ர்தா²காரா
 அந்த:கரணவ்ரு³த்திருதே³தி ததா³ தத்பதா³ர்தா²காரா அவித்³யா ததஸ்திரோ⁴வதி
 | யதா³ த்வந்த:கரணவ்ரு³த்தி: பதா³ர்தா²ந்தராகாரா ப⁴வதி, ததா³
 புநரபி ஸாவித்³யா பூர்வபதா³ர்தே² ப்ரஸ்ரு³தா தமாவ்ரு³ணேதி | பரந்து
 ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநம் விநா ந தஸ்யா அவித்³யாயா நாலோ ப⁴வதி | ஏவமேவ
 ஸ்வாப்நபதா³ர்தா²நாம் ப்ராதிபா⁴ஸிகரஜ்ஜுஸர்பாதே³ஸ்சாவித்³யாநாஸமந்தரே²ணவ
 விரோதி⁴பதா³ர்தா²ந்தரஜ்ஞாநேந வா அவித்³யாயாஸ்திரோதா⁴நேந வா அவித்³யாயாம்
 லயநுபோ
 நாலோ வா திரோதா⁴நம் வா ப⁴வதி | அத்ர ப்ரஸங்கா³த்தூலாவித்³யாவர்ணநம்
 க்ரு³தம்
 | ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநாது³த்பத்³யமாந: ஸம்ஸார: கேந க்ரமே²ணேத்பத்³யத இதி
 ஸுநிஸ்சிதம்
 வர்ணநீயமிதி ஸிஷ்யோ கு³ரும் ப்ரு³ச்ச²தி |

(A. 253-283) பூர்வப்ரஸ்நஸ்ய கு³ரோருத்தரம்-

(253)

ஸ்வப்நவத்³விநா க்ரமம் ஜக³த: ப்ரதீதி:ஸ்வாப்நபதா³ர்தா² யதா² க்ரமமந்தரே²ணயுத்பத்³யந்தே
 தத்³வதே³வ மித்²யாஜக³த்ப்ரதிபா⁴ஸதே | மித்²யாஜக³த: க்ரமஜ்ஞாஸு:

மரீசிகோத³காவகா³ஹநமபீச்சே²த் | உபநிஷத்ஸு ஜக³து³த்பத்திரநேகதா⁴
வர்ணிதா | ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நயோ: ஸர்வதா² ஸாம்யமேவ ஸ்ருயதே - “தஸ்ய த்ரய
ஆவஸ்தா²ஸ்த்ரய: ஸ்வப்நா:” (ஐ. 1.3) இதி | அத ஏவ தத்ர யுக³பத்ஸு³ஷ்டிரப்யுக்தா
| “ஸ இமாந் லோகாநஸு³ஜத” (ஐ. 1.1) இதி | “ஸ இத³ம் ஸர்வமஸு³ஜத |
யதி³த³ம் கிஞ்ச” (தை. ப்³ர. 6) இதி ச | ததை²வ பஞ்சத³ஸ்யாமப்யுக்தம்-
ஸ்வப்நேந்த³ரஜாலஸத்³ரு³ஸமசிந்த்யரசநாத்மகம் |
த்³ரு³ஷ்டநஷ்டம் ஜக³த்பஸ்யந் கத²ம் தத்ராநுரஜ்யதி || த்ரு³. 171 ||

ஸ்வஸ்வப்நமாபரோக்ஷயேண த்³ரு³ஷ்டவா பஸ்யந் ஸ்வஜாக³ரம் |
சிந்தயேத³ப்ரமத்த: ஸந்நுபா⁴வநுதி³நம் முஹு: || 172 ||

சிரம் தயோ: ஸர்வஸாம்யமநுஸந்தா⁴ய ஜாயதே |
ஸத்யத்வபு³த்³தி⁴ம் ஸந்த்யஜ்ய நானுரஜ்யதி பூர்வவத் || 173 ||

நித்³ராகல்பிததே³ஸகாலவிஷயஜ்ஞாத்ராதி³ ஸர்வம் யதா²
மித்²யா தத்³வதி³ஹாபி ஜாக்³ரதி ஜக³த்ஸ்வாஜ்ஞாநகார்யத்வத: |
யஸ்மாதே³வமித³ம் ஸரீரகரணப்ராணஹமாத்³யப்பயஸத்
தஸ்மாத்தத்த்வமஸி ப்ரஸாந்தமமலம் ப்³ரஹ்மாத்³வயம் யத்பரம் || வி. சூ. 252 ||

ஸ்வப்நே³ர்த²ஸூந்யே ஸு³ஜதி ஸ்வஸக்த்யா
போ⁴க்த்ராதி³ விஸ்வம் மந ஏவ ஸர்வம் |
ததை²வ ஜாக்³ரத்யபி நோ விஸேஷ:
தத்ஸர்வமேதந்மநஸோ விஜ்ஞும்ப⁴ணம் || வி. சூ. 170 ||

இத்யாதி³நா சோக்தம் |
நநு யதி³ ஜக³து³த்பத்திரக்ரமேண தர்ஹி கிமிதி தைத்திரீயாதி³ஷு க்ரம உக்த
இதி சேத³த்ரோச்யதே | யதி³ ஸ்ருதே: ஜக³து³த்பத்திவிஷயே க்ரமவிவக்ஷா
ஸ்யாத்நர்ஹி ஸ்ருதிஷு ஸு³ஷ்டிகத²நே வைஷம்யம் ந ஸ்யாத் | த்³ரு³ஸ்யதே து
வைஷம்யம் | ததா² ஹி, சா²ந்தோ³க்யே ப்³ரஹ்மண: ஸகாஸாத்³கி³நிஜஸு³தி²வீநாம்
க்ரமேணோத்பத்தி: ஸ்ருயதே - “ததை³க்ஷத | ப்³ஹு ஸ்யாம் ப்ரஜாயேயேதி |
தத்தேஜோ³ஸு³ஜத” (சா². 6.2.3) இத்யாதி³நா | தைத்திரீயே ஆகாஸவாய்வக்³நிஜஸு³தி²வீநாம்
பஞ்சபூ⁴தாநாம் க்ரமேணோத்பத்தி: ஸ்ருயதே - “தஸ்மாத்³வா ஏதஸ்மாதா³த்மந
ஆகாஸ: ஸம்பூ⁴த:” (தை. ப்³ர. 1) இத்யாதி³நா | க்வசிச்ச பரமேஸ்வர: ஸர்வ-
மஸு³ஜதி³தி க்ரமமந்தரைவோத்பத்தி: ஸ்ருயதே - “இத³ம் ஸர்வமஸு³ஜத”
(தை. ப்³ர. 6) இத்யாதி³நா | இத்த²ம் வேதே³ஷு ஜக³து³த்பத்தேர்நாநாப்ரகாரேண

வர்ணநஸ்யாயமாஸய: - ஜக³ந்மித்²யைவ | வஸ்துபூ⁴தம் சேஜ்ஜக³தஸ்யாத்
 தது³த்பத்திக்ரமோ வேதே³ஷ்வநேகப்ரகாரேண நோச்யேத | வஸ்துநி விகல்பாஸம்ப⁴வாத்
 | அதஸ்சோபநிஷதா³ம் ஜக³து³த்பத்திக்ரமே ந தாத்பர்யம் | ப்³ரஹ்மணோ⁵த³விதீயத்வவர்ணநே
 பரமதாத்பர்யாத்³ங்க³த்வேந ஜக³ந்நிஷேத⁴ஸ்ய விவக்ஷிதத்வாந்நிஷேத⁴யத்வேநாக்ஷிப்தஸ்ய
 ஜக³தோ யதா²கத²ஞ்சிதா³ரோப: கர்தவ்ய இத்யேவ தாத்பர்யம் | தத்ராயம்
 த³ரு³ஷ்டாந்த: - லீலார்த²ம் கஸ்சந க்ரு³த்ரிமம் க³ஜம் நிர்மாய யந்த்ரேண தமாகாஸே
 உத்தா²பயதி | ஆகாஸக³மநஸமயே தஸ்ய க³ஜஸ்ய கர்ணவாலாத³யவயவேஷு
 வக்ரதாஸம்பத்தௌ தத்ஸமீகரணய ஸ புருஷோ ந ப்ரயததே | ஏவமேவ
 ப்³ரஹ்மணோ⁵த³விதீயத்வஜ்ஞாநஸித்³த⁴யே த³வைதரூபோ த³ரு³ஸ்யப்ரபஞ்சோ
 நிஷேதா⁴ர்த²ம் கல்பித: | ததா² ச பா⁴ஷ்யே ப்ரக்ரு³தைதாவத்த்வாதி⁴கரணே
 (3.2.6) வர்ணிதம் - “லோகப்ரஸித்³த⁴ம் த்வித³ம் ரூபத்³வயம் ப்³ரஹ்மணி
 கல்பிதம் பராம்ரு³ஸதி ப்ரதிஷேத⁴யத்வாய ஸூத்³த⁴ப்³ரஹ்மஸ்வரூபப்ரதிபாத³நாய
 சேதி நிரவத்³யம்” இதி | தஸ்மாச்ச்²ருதீநாம் ப்ரபஞ்சவிஷயே⁵நாத³ராதே³வ
 தது³த்பத்திக்ரமஸ்யைகவித⁴த்வேந வர்ணநே ந யத்ந: | தது³த்பத்திவிஷயே ஸ்ருதீநாம்
 விகா³நத³ர்ஸநாதே³வ ப்ரபஞ்சநிஷேத⁴ ஏவ ஸ்ருதீநாம் நைர்ப⁴ர்யம் ந தது³த்பத்தாவிதி
 ஜ்ஞேயம் |

(254)

ஸ்ருத்யுக்தக்ரமேண ஜக³து³த்பத்திகத²நே ஸுத்ரகாரபா⁴ஷ்யக்ரு³தோரபி⁴ப்ராய:யத³பி
 ஸுத்ரபா⁴ஷ்யக்ரு³தௌ த³விதீயாத³யாயே ஜக³து³த்பத்திப்ரதிபாத³கஸ்ருதிவாக்யாநாம்
 பரஸ்பரவிரோத⁴ம் பரிஹரந்தௌ தைத்திரீயோக்தஸ்ரு³ஷ்டிக்ரம ஏவ ஸர்வௌபநிஷதா³மர்த²
 இதி வர்ணிதவந்தௌ, தந்மந்தா³தி⁴காரிஸமாதா⁴நார்த²மிதி ஜ்ஞேயம் |
 பூர்வம் வர்ணிதமுத்த்பத்திவாக்யாநாம் வஸ்துபூ⁴தமபி⁴ப்ராயமவக³ந்தமஸமர்தா²
 மந்த³ஜிஜ்ஞாஸவ: பரஸ்பரவிருத்³தா⁴நி வாக்யாநி த³ரு³ஷ்ட்வா ப⁴ராந்தா மா
 பூ⁴வந்நிதி ஸுத்ரபா⁴ஷ்யக்ரு³தௌ ஸர்வோபநிஷதா³மாகாஸாதி³க்ரமேணவ
 ஜக³து³த்பத்தௌ தாத்பர்யமிதி ப்ரத³ர்ஸயாமாஸது: | கிஞ்ச வேதா³ந்தவிசாரேண
 யதா²ர்த²ஜ்ஞாநமலப⁴மாநஸ்ய லயசிந்தநார்த²மபி ஸ்ருதீநாம் வைமத்த்யபரிஹாரேண
 விவக்ஷிதோ ஜக³து³த்பத்திக்ரம: ஸுத்ரபா⁴ஷ்யக்ரு³த³யாம் ப்ரத³ர்ஸித: |

1. ஸுத்ரஸ³தே³ந வ்யாஸக்ரு³த³ரஹ்மஸுத்ரம், பா⁴ஷ்யஸப்³தே³ந
 ஸூ³ஸங்கரப⁴க³வத்பாத³பா⁴ஷ்யம் ச க³ராஹ்யம் | யேந
 க்ரமேணோத்த்பத்திஸ்தத்³விபரீதக்ரமேண ஜக³தோ லயஸ்சிந்தநீய: |
 ததா² லயசிந்தநோத்³விதீயே ப்³ரஹ்மணி பு³த³தி:⁴ ஸ்தி²ரா ப⁴வேத் |

ஸோ஽யம் லயசிந்தநப்ரகார: வார்திககாரை: ஸுரேஸ்வாசார்யை:
 பஞ்சீகரணக்²யக்³ரந்தே² வர்ணித: | அஸ்ய க்³ரந்த²ஸ்ய
 உத்தமாதி⁴காரிவிஷயத்வாத்³யத்³யபி ஜக³து³த்பத்திலயக்ரமவர்ணநஸ்ய
 நாத்ராவஸரஸ்ததா²பி ஸாக³ரரூபத்வாத்³ஸ்ய க்³ரந்த²ஸ்ய மந்தா³நுக்³ரஹாய
 ஸங்க்ஷேபத: ஸ உச்சயதே | அஸங்க்³த்வாத்³க்ரியத்வாச்ச
 ஸுத்³த⁴ப்³ரஹ்மண: ஸகாஸாஜ்ஜக³து³த்பத்த்யாதி³கம் ந ஸங்க்³ச்ச²தே |
 கிந்து மாயாவிஸிஷ்டஸப³லப்³ரஹ்மண: ஸகாஸாஜ்ஜக³து³த்பத்³யதே |
 தஸ்மாந்மாயேஸ்வரயோ: ஸ்வரூபம் ப்ரதிபாத்³யதே |

(A. 255-272) ஸ்ருத்யுக்தோத்பத்திக்ரமநிரூபணம்

(A. 255-260) ப்ரஸங்கா³ந்மாயாஸ்வரூபப்ரதிபாத்³நம்-

(255)

மாயாஸ்வரூபம் - ஜீவெஸ்வராதி³விபா⁴க³ஸூந்யஸுத்³த⁴சைதந்யாஸ்ரிதா மாயா |
 இயமுத்பத்திரஹிதத்வாத்³நாதி:³ | தஸ்யா உத்பத்த்யங்க்³காரே புத்ராத்திபுருத்பத்திகத்²நஸ்யே
 மாயாகார்யாத்ப்ரபஞ்சாந்மாயோத்பத்திகத்²நமஸங்க்³தம் ப⁴வேத் | தஸ்மாச்சைதந்யாந்மாயோ
 | ததா²ஸதி ஜீவத்வெஸ்வரத்வையார்மாயாகார்யத்வாந்ந ஜீவசேதநாந்ந வேஸ்வரசேதநாந்மாயோ
 | ஜீவெஸ்வரஸித்³தௌ⁴ தத்ஸகாஸாந்மாயோத்பத்திர்மா- யாஸித்³தௌ⁴ ஜீவெஸ்வரஸித்³தி⁴ரித்ய
 | ஸுத்³த⁴சைதந்யம் த்வஸங்க்³மக்ரியமவிகாரி ச | தஸ்மாந்மாயோத்பத்த்யங்க்³காரே
 ஸுத்³த⁴சைதந்யம் விகாரி ப⁴வேத் | கிஞ்ச யதி³ஸுத்³த⁴சைதந்யாந்மாயோத்பத்திருச்சயதே
 தர்ஹி மோக்ஷத³ஸாயாம் ஸுத்³த⁴சைதந்யஸ்ய ஸத்த்வாத்புந்³மாயோத்பத்திப்ரஸங்க்:³
 ஸ்யாத் | மோக்ஷஸாத³நவையர்த்²யம் ச ஸ்யாத் | தஸ்மாந்மாயோத்பத்திரஹிதா;
 அத ஏவ சாநாதி:³ | ஸா சைகைவ | ஜ்ஞாநநாஸ்யத்வாத் ஸாந்தா ச | ஸேயம்
 மாயா ஸத³ஸத்³விலக்ஷண | த்ரிகாலாபா³த்⁴யம் யத்தத் ஸத்³ இத்யுச்சயதே
 | த்ரிகாலாபா³த்⁴யத்வாச்சைதந்யமேவ ஸத் | மாயா து ஜ்ஞாநபா³த்⁴யத்வாத்
 ஸத்³விலக்ஷண | காலத்ரயே஽ப்ப்ரதீயமாநம் ஸஸஸ்ரு³ங்க்³வந்த⁴யாஸுதாசாபத்³மாதிக்³ம்
 அஸத்³ இத்யுச்சயதே | ஜ்ஞாநாத்தூர்வம் மாயா தத்கார்யம் ச ப்ரதீயதே | ததா² ஹி,
 ஜாக்³ர்த்காலே “அஹமஜ்ஞோ ப்³ரஹ்ம ந

1. த்³ரு³ஷ்டிஷ்டிஷ்டிவாதை³கஸத்தாவாதை³கஜீவவாதே³ஷு த்³ரு³ட⁴தரஸம்ஸ்காரவாந்
 உத்தமாதி⁴காரீ |

2. ஜக³த்³விவர்தோபாதா³நபு⁴தமதி⁴ஷ்டா²நம் மாயோபஹிதசைதந்யமேவ,
 ந து மாயாவிரிஷ்டம் | ததா²பி மாயாவிரிஷ்டஸ்யோபாதா³நத்வம் ததோ
 ஜக³து³த்பத்தி³ஸ்சாவிரிஷ்டகி³ரு³ஷ்ட்யோச்யதே | விவேகி³ரு³ஷ்ட்யா
 து ஜக³த: பரிணம்யுபாதா³நம் வா விவர்தோபாதா³நம் வா ந
 மாயாவிரிஷ்டசைதந்யம் | கிந்து ஜக³த: பரிணம்யுபாதா³நம்
 கேவலா மாயா | விவர்தோபாதா³நம் மாயோபஹிதசைதந்யம் |
 அவிவேகிநஸ்தூப⁴யவித⁴முபாதா³நத்வம் மாயாவிரிஷ்டசைதந்யே ப்⁴ராந்த்யா
 ப்ரதீயதே | தஸ்மாச்ச²ஸ்த்ரகாரைரவிவேகிநாம் த்³ரு³ஷ்டிரநூ³யதே கேவலம்,
 ந து தாத்ப்யேணோச்யதே இதி ஜ்ஞேயம் | ஜாநாமி” இত্যநபு⁴யதே மாயா |
 ஸ்வப்நகாலே ப்ரதீயமாநஸர்வபதா³ர்தா²நாமுபாதா³நகாரணதயா மாயைவ விபா⁴தி
 | ஸுப்தோத்தி³தஸ்ய “ஸுக²மஹமஸ்வாப்ஸம் ந கிஞ்சி³த³வேதி³ஷம்”
 இதி பராமர்ஸ: (ஸம்ரு³தி:) ப⁴வதி | ஸா ச ஸம்ரு³திரநபு⁴தே²சு²ர்தே²
 ந ஸம்ப⁴வேத் | தஸ்மாத்தஸுஷு³ப்தாவஜ்ஞாநாநு⁴பவோ²ஸு²தி | அஜ்ஞாநம் மாயேதி
 சைகமேவ வஸ்தூச்யதே | இத்த²மவஸ்தா²த்ரயே²பி மாயா ப்ரதீயதே |
 அத: ஸா அஸு³த³விலக்ஷணா | ஸு³ஸு³த³விலக்ஷணமாயாகார்யம் ஜக³த³பி
 ஸு³ஸு³த³விலக்ஷணமேவ | அத்³வைதமதே ஸு³ஸு³த³விலக்ஷணமேவ வஸ்து
 மித்²யேதி, அநிர்வசநீயமிதி ச கத்²யதே | தஸ்மாந்மாயாதத்கார்யாப்யாம் ந
 த்³வைதம் ஸித்³த⁴யேத் | மாயாதத்கார்யயோ: ஸு³ஸு³த³விலக்ஷணத்வாந்மித்²யாத்வமேவ
 | ந ஹி மித்²யாபதா³ர்தே²ந த்³வைதஸித்³தி⁴ர்ப⁴வதி, ஸ்வப்நே த்³ரு³ஷ்டபதா³ர்தே²ந
 யதா² ந த்³வைதஸித்³தி⁴ஸ்ததா² மித்²யாமாயாதத்கார்யாப்யாம் ந ப்³ரஹ்மண:
 ஸு³விதீயத்வஸித்³தி⁴ |

(256)

அஜ்ஞாநஸ்ய ஸ்வாஸ்ரயவிஷயகத்வம் - ஜீவேஸ்வரவிபா⁴க³ஸூ³ந்யஸூ³த³ப்³ரஹ்மாஸ்ரிதா
 மாயா ஸூ³த³த⁴ம் ப்³ரஹ்மைவா³வ்ரு³ணேதி, க்³ரு³ஹாஸ்ரிதம் தமோ யதா²
 க்³ரு³ஹமேவா³வ்ரு³ணேதி, தத்³வத் | அயமேவ ஸ்வாஸ்ரயஸ்வவிஷயகத்வபக்ஷ
 இத்யுச்யதே | ஸ்வஸப்³தே³ந ஸூ³த³த⁴ம் ப்³ரஹ்மோச்யதே | ததே³வ ப்³ரஹ்மாஜ்ஞாநஸ்யாஸ்ரயோ
 ப⁴வதி, ததே³வ ப்³ரஹ்மாஜ்ஞாநேநாவிரியதே ச | தஸ்மாத்த்³ஜ்ஞாநம் ஸ்வாஸ்ரயஸ்வவிஷயகம்
 இத்யுச்யதே | விஷயத்வம் = ஆவ்ரு³தத்வம் | ஸங்க்ஷேபஸாரீரகவிவரணவேதா³ந்தமுத்தாவஸ்ய
 அஜ்ஞாநம் ஸ்வாஸ்ரய- விஷயகம் இதி வர்ணிதம் |

(257)

உக்தார்தே² வாசஸ்பதிமதம் - அஜ்ஞாநம் ஜீவமாஸரித்ய ஸ்தி²த்வா ப்³ரஹ்ம விஷயீகரோதி | “அஹமஜ்ஞோ ப்³ரஹ்ம ந ஜாநாமி” இத்யநுப⁴வே “அஹம்” இதி ஸப்³தா³ர்தோ² ஜீவ: “அஜ்ஞ:” இத்யஜ்ஞாநாஸ்யத்வேந ப்ரதீயதே | தஸ்மாஜ்ஜீவஸ்யாஜ்ஞாநாஸ்யத்வம் வ்யக்தீப⁴வதி | “ப்³ரஹ்ம ந ஜாநாமி” இதி ஸப்³தை³ரஜ்ஞாநஸ்ய விஷயோ ப்³ரஹ்மேதி ஸித்³த்⁴யதி | ததா² சாஜ்ஞாநம் ஜீவாஸரிதம் ஸத்³ப்³ரஹ்ம விஷயீகரோதி = ஆவ்ரு³ணோதீதி ஸித்³த்⁴ம் | தச்சாஜ்ஞாநம் நைகம், கிந்து நாநா | அஜ்ஞாநஸ்யைகத்வே ஏகஸ்ய ஜ்ஞாநோத³யேநாஜ்ஞாநே நஷ்டே இதரேஷாமப்யஜ்ஞாநம் தத்கார்யஸம்ஸாரோ வா ந ப்ரதீயேத; ப்ரதீயதே து | அத்யாவதி⁴ ந கஸ்யசித்³பி ஜ்ஞாநம் நோதி³தமித்யப்⁴யுக³மே இத: பரமபி ந கஸ்யசித்³பி ஜ்ஞாநம் ஜாயேத | ஸ்வணாதி³ஸாத⁴நாநாமாநர்த²க்யப்ரஸங்க³ஸ்ச ஸ்யாத | தஸ்மாத³நந்தஜீவாஸரிதாந்யஜ்ஞாநாந்யநந்தாநி | அநந்தஜீவாநாமநந்தாஜ்ஞாநை: கல்பிதா ஈஸ்வரா அபி அநந்தா: | ததா² ப்³ரஹ்மாண்டா³ந்யப்யநந்தாநி | யஸ்ய ஜீவஸ்ய ஜ்ஞாநமுதே³தி தஸ்யாஜ்ஞாநம் தத³ஜ்ஞாநகல்பிதேஸ்வரப்³ரஹ்மாண்டா³நி ச நஸ்யந்தி | யஸ்ய ஜ்ஞாநம் நோதி³தம் தஸ்ய ப்³ந்தோ⁴நுவர்தத ஏவ |

(258)

வாசஸ்பதிமதாஸாங்க³த்யம்; அஜ்ஞாநைகத்வம் சஈஸ்வரோ ஜீவாஜ்ஞாநகல்பித இத்யுக்தி: ஸ்ருதிஸம்ரு³திபுராணவிருத்³தா⁴ | “ஈஸ்வரா அநந்தா:, ப்ரதிஜீவம் ஸ்ரு³ஷ்டி³பி³ந்நா” இத்யபி ப்ரமாணவிருத்³த⁴ம் | தஸ்மாத³ஜ்ஞாநஸ்ய நாநாத்வமாஸரித்ய ஈஸ்வரஸ்ய ஸ்ரு³ஷ்டே³ஸ்சைஐகத்வாப்⁴யுக³மோ⁵பி ந ஸங்க³ஸ்ச²தே | ததா² ஹி, ஜீவேஸ்வரப்ரபஞ்சா அஜ்ஞாநகல்பிதா: | அஜ்ஞாநஸ்ய நாநாத்வே ஏகககாஜ்ஞாநகல்பிதஜீவவத் ப்ரஸஜ்யேதைவ | அத ஏவ வாசஸ்பதிமிஸ்ரரரநந்தேஸ்வராநந்தஸ்ரு³ஷ்டய உக்தா: | தஸ்மாத³ஜ்ஞாநமேகமிதி மதமேவ ஜ்யாய: |

(259)

அஜ்ஞாநஸ்ய ஸ்வாஸ்யஸ்வவிஷயகத்வபக்ஷாங்க³கார:ததி³த³மேகமஜ்ஞாநம் ந ஜீவாஸரிதம், கிந்து ஸா³த்³த⁴ப்³ரஹ்மாஸரிதமேவ | ஜீவபா⁴வஸ்சாஜ்ஞாநகார்யம் | தச்சாஜ்ஞாநம் ந கதா³சித்³பி ஸ்வதந்ந்ரம் திஷ்ட²தி | தஸ்மாந்நிராஸ்யாஜ்ஞாநேந ந ஜீவபா⁴வ: ஸித்³த்⁴யேத | யத்³யஜ்ஞாநம் ப்ரத²ம் யத்கிஞ்சிதா³ஸ்யமாஸரித்ய திஷ்டே²த்ததா³ தத்கார்யஜீவபா⁴வ: ஸித்³த்⁴யேத | ஜீவபா⁴வ இவேஸ்வரபா⁴வோ⁵ப்யஜ்ஞாநகார்ய

| தஸ்மாத்³ஜ்ஞாநம் நேஸ்வராஸ்ரிதமபி | பரிஸேஷாதி³த³மநாத்³யஜ்ஞாநம்
 ஸூத்³த⁴ப்³ரஹ்மாஸ்ரிதம் ப⁴வதி | அநாதி³சைதந்யாஜ்ஞாநயோ: ஸம்ப்³ந்த:⁴ (கால):
 அப்யநாதி³ரேவ | சைதந்யாஜ்ஞாநயோரநாதி³ஸம்ப்³ந்தா⁴தீ⁴நஜீவேஸ்வரபா⁴வோ⁵ப்யநாதி³ரேவ
 | பரந்து ஜீவேஸ்வரபா⁴வயோரஜ்ஞாநாதீ⁴நத்வாத் ஜீவேஸ்வரயோ: அஜ்ஞாநகார்யத்வவ்யபதே³ஸ:
 | “அஹமஜ்ஞ:” இதி ஜீவாஸ்ரிதத்வேந யத்³யப்யஜ்ஞாநமாபாதத: ப்ரதீயதே, ததா²பி
 ஸூத்³த⁴ப்³ரஹ்மாஸ்ரிதே⁵ஜ்ஞாநே ஜீவஸ்ய யோ⁵பி⁴மாந: ஸ ஏவாந்தோ²நேந
 வாக்யேநாபி⁴லப்யதே இதி பரமார்த:² | அஜ்ஞாநகார்யத்வாஜ்ஜீவஸ்ய ந
 தஸ்யாஜ்ஞாநாதி⁴ஷ்டா²நத்வருபமாஸ்ரயத்வம் யஜ்யதே | கிந்து ஸூத்³த⁴ப்³ரஹ்மைவாஜ்ஞாநாநா
 அதி⁴ஷ்டா²நருபாஸ்ரய: | “அஹமஜ்ஞ:” இதி து ப்ரதீதிர்ஜீவஸ்யாஜ்ஞாநாபி⁴மாநித்வருபமாஸ்ரய
 விஷயீகரோதி | ஸூத்³த⁴ப்³ரஹ்மருபாதி⁴ஷ்டா²நாஸ்ரிதமஜ்ஞாநம் ஸ்வாஸ்ரயம்
 ப்³ரஹ்மைவாவ்ரு²ணேதி | தத³நந்தரம் ஜீவ: “அஹமஜ்ஞோ⁵ஸமி” இத்யேவமஜ்ஞாநஸ்ய
 அபி⁴மாநி²ருபாஸ்ரயோ ப⁴வதி | அநேந ப்ரகாரேணஜ்ஞாநம் ஸ்வாஸ்ரயவிஷயகமிதி
 ஸித்³த⁴ம் |

1. “அஹமஜ்ஞ:” இத்யநுப⁴வப்³லாத்³ஜ்ஞாநஸ்யாஸ்ரயோ ஜீவ இதி
 வாசஸ்பதிமிஸ்ரா ஆஹு: | அயம் பக்ஷோ முமுக்ஷு⁴ப்த்³தெள⁴ ஸுக²ம்
 ப்ரவிஸேதி³தி
 தைஸ்ததா² வர்ணிதம் | வஸ்துதஸ்தேஷாமேவமாஸய:அஹம்ஸப்³த³ஸ்ய
 வாச்யார்தோ²ந்த:கரணவிஸிஷ்டசைதந்யருபோ ஜீவ: |
 தத்ர விஸேஷ்யாம்ஸபூ⁴தஸாக்ஷிசைதந்யமேவ ப்³ரஹ்ம | தச்ச
 ப்³ரஹ்மாஜ்ஞாநஸ்யாஸ்ரய: | விஸேஷ்யத⁴ர்மஸ்ய விஸிஷ்டே வ்யவஹார இதி
 ந்யாயேந ஜீவஸ்யாஜ்ஞாநாஸ்ரயத்வவ்யபதே³ஸ: க்ரு²: |

(260)

ஏகாஜ்ஞாநபக்ஷே ப்³ந்த⁴மோக்ஷவ்யவஸ்தா²; ஏகாஜ்ஞாநபக்ஷஸ்ய ஜ்யாயஸ்தவம்;
 நாமபே⁴தே³ந மாயாஸ்வருபம் சதச்சாஜ்ஞாநமேகமேவ | ஜ்ஞாநேந தத³ஜ்ஞாநம்
 நிவர்த்யதே | பரந்து யஸ்மிந் அந்த:கரணே ஜ்ஞாநமுதே³தி தாத்³ரு²ஸாந்த:கரணவச்சி²ந்நசைத
 ஜ்ஞாநேந நிவர்த்யதே | ஸ ஏவ முக்தோ ப⁴வதி | யஸ்மிந் அந்த:கரணே
 ஜ்ஞாநம் நோதே³தி தத்ராஜ்ஞாநாம்ஸோ ப்³ந்த⁴ஸ்ச ததை²வாவதிஷ்ட²தே |
 அநேந ப்ரகாரேணஜ்ஞாநஸ்ய ஏகத்வபக்ஷே ப்³ந்த⁴மோக்ஷவ்யவஹாரஸித்³தி:⁴
 | யதி³ வாசஸ்பதிமிஸ்ரமதாநுஸாரேண கேஷாஞ்சிந்நாநாஜ்ஞாநபக்ஷோ மநஸி
 ப்ரவிஸிதி ததா³ ஸோ⁵பி பக்ஷா⁵த்³வைதஜ்ஞாநோபாய ஏவ | ந தந்மதக²ண்ட³நே
 ஆக்³ரஹ: கார்ய: | யயா ப்ரக்ரியயா ஜிஜ்ஞாஸோரத்³வைதபோ³தோ⁴ ப⁴வதி தஸ்யாம்

பர்கிரியாயாம் தஸ்ய பு³தி⁴:⁴ ஸ்தி²ரீகர்தவ்யா | ஸு³த⁴ப³ரஹ்மாஸிரிதாம் மாயாம்
 அவித்³யேதி அஜ்ஞாநமிதி சாஹு: | அசிந்த்யாநந்தஸக்திமத்த்வாத்³யுக்தீநாமவிஷயத்வாச்ச
 மாயேதி வ்யபதே³ஸ: | வித்³யாநாஸ்யத்வாத்³வித்³யேதி வர்ண்யதே | ஸ்வரூபாவாரகத்வாத்³
 அஜ்ஞாநமிதி ச ப⁴ண்யதே | மாயாயா ஆஸ்ரயபூ⁴தம் சைதந்யம் ஸாமாந்யசைதந்யம்
 | ந தந்மாயாயா விரோதி⁴, கிந்து ஸாத⁴கம் | மாயாயா: ஸத்தாப்ரத³ம்
 ஸ்பு²ரணப்ரத³ம் ச | வ்ரு³த்த்யாரூ⁴தம் சைதந்யமத²வா சைதந்யஸஹிதாம் வ்ரு³த்திம்
 மாயாயா விரோதி⁴தயா ஜானீயாத் | அத்ர ஸூ³ர்யகாந்தஸிலாரூ⁴ஸூ³ர்யப்ரபா⁴
 த்³ரு³ஷ்டாந்தத்வநாவக³ந்தவ்யா | இத்த²மேகா அநாதி:³ ஸாந்தா ஸத³ஸத்³விலக்ஷணநிர்வக³
 அவித்³யாஜ்ஞாநாதி³ஸப்³த³வ்யபதே³ஸ்யா ஸாமாந்யசைதந்யமாஸிரிதா வ்ரு³த்த்யாரூ⁴சைதந்ய
 ச மாயா வர்ணிதா |

1. அத்ராமயபி⁴ப்ராய: - அம்ஸிரூபாந்த⁴காரஸ்யைகத்வே⁵பி அம்ஸபூ⁴தா
 நாநாந்த⁴காரா: ப்ரதி³ரு³ஹம் வர்தந்தே | யஸ்மிந் கே³ஹே தீ³போ⁵ஸ்தி
 தத்ரஸ்தோ²ம்⁵ஸபூ⁴தோ⁵ந்த⁴காரோ விநஸ்யதி | ந கே³ஹாந்தரஸ்தா²ந்த⁴காராம்ஸஸ்ய
 நாஸ: | ஏவமேவாம்ஸபூ⁴தமஜ்ஞாநமேகமேவ | தஸ்யாம்ஸபூ⁴தநாநாஜ்ஞாநாநி
 நாநாந்த:கரணப்ரதே³ஸஸ்த²ஸாக்ஷிசைதந்யமாஸிரிதய திஷ்ட²ந்தி | யஸ்மிந்நந்த:கரணப்ரதே³
 வ்ரு³த்திஜ்ஞாநமுதே³தி தாத்³ரு³ஸாந்த:கரணப்ரதே³ஸஸ்தா²ஜ்ஞாநாம்ஸோ விநஸ்யதி
 | ஸ ஏவ முக்தோ ப⁴வதி, நேதரே | தஸ்மாதே³கஸ்ய ஜ்ஞாநோத³யே
 ஸதி ஸர்வேஷாமப்ப்யஜ்ஞாநதத்கார்யநாஸத்³வாரா முக்த்யாபத்திர்ந கார்யா |
 இத்த²மேகாஜ்ஞாநாங்க³காரபக்ஷே ப³ந்த⁴மோக்ஷவ்யவஸ்தா²ஸித்³தி:⁴ | கிஞ்ச
 “ஜீவாஜ்ஞாநகல்பித ஈஸ்வரோ⁵நந்த:, ஜீவபே⁴தே³ந ஸ்ரு³ஷ்டிரபி நாநா” இதி
 ஸ்ருதிஸம்ரு³திபுராணாதி³விருத்³த⁴பக்ஷோ ந யுக்த: | அத ஏகாஜ்ஞாநபக்ஷோ ஜ்யாயாந்
 |

2. யயா யயா ப⁴வேத்பம்ஸாம் வ்யுத்தபத்தி: ப்ரத்யகா³த்மநி | ஸா ஸைவ
 பர்கிரியேஹ ஸ்யாத் ஸாத⁴வீ ஸா சாநவஸ்தி²தா || (ப³ரு³. பா⁴. வா. 1.4.402) இதி
 நைஷ்கர்மயஸித்³தி⁴காரா ஆஹு: |

(A. 261-262) ப்ரஸங்கா³தீ³ஸ்வரஸ்வரூபவர்ணநம்-

(261)

ஈஸ்வரஸ்வரூபம்; த்³விவித⁴காரணலக்ஷணம் ச - ஸு³த⁴ஸத்த்வகு³ணஸஹிதா
 மாயா, மாயாதி⁴ஷ்டா²நம் சைதந்யம், மாயாப்ரதிப²விதசைதந்யாபா⁴ஸ இதி

தரயம் மிலித்வா ஈஸ்வர இத்யபி⁴தீ⁴யதே | ஸோ⁵யமீஸ்வர: ஸர்வஜ்ஞ: | ஸ ஏவ ஜக³த: காரணம் | காரணம் த்³விவித⁴ம் - உபாதா³நகாரணம், நிமித்தகாரணம் சேதி | யத் கார்யஸ்வரூபே ப்ரவிஸ்தி, யத்³விநா கார்யஸ்ய ஸ்தி²தி²நாஸ்தி, தது³பாதா³நகாரணம் உச்யதே | யதா² ம்ரு³த்³க⁴டஸ்யோபாதா³நகாரணம் | க⁴டஸ்வரூபே ம்ரு³த்³:³ ப்ரவேஸோ⁵ஸ்தி, ம்ரு³த்³ம் விநா க⁴டோ ந ஸ்தி²தி²ம் லப⁴தே ச | யத் கார்யஸ்வரூபே ந ப்ரவிஸ்தி, கிந்து கார்யாத்³ப்ரு²த்³க் ஸ்தி²தம் ஸத்கார்யமுத்பாத³யதி, யஸ்ய நாளேந கார்யம் ந நஸ்யதி தந்நிமித்தகாரணம் இத்யபி⁴தீ⁴யதே | யதா² க⁴டஸ்ய குலாலோ த்³ண்ட³சக்ராத³யஸ்ச நிமித்தகாரணாநி | ந குலாலாத³யோ க⁴டஸ்வரூபே ப்ரவிஸந்தி; க⁴டாத்³ப்ரு²த்³க்³பூ⁴தா க⁴டமுத்பாத³யந்தி; க⁴டோ¹. கார்யோத்பத்திஸ்தி²திலயகாரணத்வமுபாதா³நகாரணஸ்ய லக்ஷணம் | ஜக³து³த்பத்திவிஷயே ஆரம்ப⁴பரிணாமவிவர்தவாதா³நாம் மத்⁴யே விவர்தவாத³ ஏவ ஸ்ரேயாநிதி விசாரத: ஸித்³த்⁴யதி | ததா² ஹி-

(1) ஸாவயவைரநேகை: காரணத்³ரவ்யை: ஸம்யோக³ஸசிவைரேகமவயவி கார்யமுத்பத்³யத இத்யாரம்ப⁴வாத:³ | யதா² அநேகைஸ்தந்நுபி:⁴ ஸம்யோக³ஸசிவைரேகம் படரூபகார்யமுத்பத்³யத இத்யாரம்ப⁴வாத:³ | அத்ர மதே கார்யகாரணயோரத்யந்தபே⁴தோ³ஸ³ப்யுபக³ம்யதே | ஜக³து³த்பத்திவிஷயே ஆரம்ப⁴வாதோ³ ந ஸம்ப⁴வதி | அத்³விதீயப்³ரஹ்மனோ⁵பரிச்சி²ந்நத்வேந நிரவயவத்வாந்ந தத: ஸாவயவம் ஜக³த்ப்ரு²த்³க்³ஜாயேத |

(2) பரிணாமவாதோ³ஸி³ ந ப்ரபஞ்சோத்பத்திவிஷயே யஜ்யதே | காரணவஸ்துந: ப்ராக்ஸித்³த⁴காரணவஸ்தா³பரித்யாக³பூர்வகாவஸ்தா³ந்நதரப்ராப்தி: பரிணாம: | யதா² ம்ரு³த்பரிணாமோ க⁴ட இதி ப்ரதா⁴நபரிணாமோ ஜக³தி³தி ச ஸாங்க²யா வத்³நதி | ப்³ரஹ்மபரிணாமோ ஜக³தி³தி கேசநோபாஸகா மந்யந்நதே | தது³ப்யம் ஸுத்ரபா⁴ஷ்யகாராதி³பி:⁴ க²ண்டி³தம் | சைதந்யஸ்யாகாஸாத³பி ஸுக்ஷமத்வேந நிரவயவத்வாதே³வோபாஸகமதமத்யந்நமஸங்க³தமேவ | இத்த²ம் பரிணாமவாதோ³ஸி³ ந யஜ்யதே⁵த்ர |

(3) விவர்தவாதே³ து பூர்வோக்ததோ³ஷலேஸோ⁵ஸி³ ந ஸம்ப⁴வதி | காரணவஸ்துநோ நித்யஸித்³த⁴ஸ்வஸ்வரூபாபரித்யாகே³நைவாந்யதா² பா⁴நமாத்ரம் விவர்த இதி ஸ்ருதியுக்³த்யரூப⁴வஸித்³த⁴ம் | யதா² ஸூக்த்யாதெள³ ரஜதாவபா⁴ஸ: | அயமேவ பக்ஷா வேதா³ந்தாபி⁴மத: | அத்ர ஜக³த்³விவர்தோபாதா³ந்ருபாதி⁴ஷ்டா²நம் மாயோபஹிதசைதந்யமேவ | ந மாயாவிஸிஷ்டம் | அவிவேகிநஸ்ததா² கத²யந்தி | பரிணாமயுபாதா³நம் மாயா, விவர்தோபாதா³ந்முபஹிதசைதந்யமிதி விவேகே ஸித்³தே⁴ஸி³ தது³ப்யம் மாயாவிஸிஷ்டசைதந்யமிதி வத்³நதி

விவேசநாகுஸலா: |

2. கார்யோத்பத்திமாநகாரணத்வம் நிமித்தகாரணஸ்ய லக்ஷணம் | தச்ச
நிமித்தகாரணமநேகவிதம் | த்பத்தயநந்தரம் குலாலாதீநாம் நாஸேஸ்பி
கடோ ந நஸ்யதி | இத்தம் உபாதாநம் நிமித்தம் இதி ச காரணம் த்விவிதம் |

(262)

ஈஸ்வர ஏவ ப்ரபஞ்சஸ்யோபாதாநகாரணம் நீமத்தகாரணம் சஈஸ்வர ஏவ ஜகத
உபாதாநகாரணம் நிமித்தகாரணம் ச புவதி | யதேக ஏவ லூதாகீடஸ்தந்துருபகார்யம்
ப்ரத்யுபாதாநகாரணம் நிமித்தகாரணம் ச புவதி | தத்வதேவெஸ்வர: ப்ரபஞ்சம்
ப்ரத்யுபாதாநம் நிமித்தம் ச | தத்ர லூதாகீடஸ்ய ஜடம் ஈரீரம் தந்தோருபாதாநகாரணம்,
தச்சரீரஸ்தம்ந்த:கரணஸஹிதசைதந்யம் நிமித்தகாரணம் | ஏவமேவெஸ்வரஈரீரயுதஜடமா
ஜகத உபாதாநம், சேதநபாகோ நிமித்தகாரணம் | இத்தமேகஸ்யவேஸ்வரஸ்ய
ப்ரபஞ்சம் ப்ரத்யுபாதாநநிமித்தோபயகாரணத்வே லூதாகீடோ த்ருஷ்டாந்த: |
முக்யத்ருஷ்டாந்தஸ்து ஸ்வப்ந ஏவ | யதா புநரீஸ்வரோ ஜீவாநாம் கர்மபலதாநாய
ந ஸம்முகோ புவதி ததா ஜகத: ப்ரலய:, யதா ச ஸ ஈஸ்வரோ ஜீவாநாம்
கர்மபலதாநாயாபிமுகோ புவதி ததா ஜகத: ஸ்ருஷ்டிச்ச புவதி | இத்தம்
ஜகதஸ்ருஷ்டேர்ஜீவகர்மாதீநத்வாஜ்ஜீவஸ்வரூபமிதாநீம் நிரூப்யதே |

1. ந்யாயமதே கடேநேஸ்வரஸ்ய ஸம்யோகே

ஈஸ்வரஸ்யாபிந்நநிமித்தோபாதாநத்வமுக்தம் | ததா

ஜீவாஸ்ரிதஜ்ஜூநாஸுகாதிக்குணநாம் ஜீவஸ்யாபிந்நநிமித்தோபாதாநத்வமபிமதம்

| கிஞ்ச யதாஸ்மந்மதே ஜீவஸ்ய ஸ்வப்நப்ரபஞ்சம்

ப்ரத்யபிந்நநிமித்தோபாதாநத்வமிஷ்டம் ததேஸ்வரஸ்ய ஜாக்ரத்ப்ரபஞ்சம்

ப்ரத்யபிந்நநிமித்தோபாதாநத்வம் புவதி |

2. நநு து:கதத்ஸாதநபரிஹாரே வா ஸுகதத்ஸாதநஸம்பாதாநே

வேச்சா த்ருஷ்டா | ஈஸ்வரஸ்ய து து:கதத்ஸாதநயோரபாவாந்ந

தந்நிவ்ருத்தீச்சாஸம்பவ: | பர்யாப்தகாமத்வாதீஸ்வரஸ்ய நாபி

ஸுகதத்ஸாதநஸம்பாதநேச்சா | அத ஈஸ்வரஸ்யேச்சா ந குத்ரசித்பி

யுஜ்யதே | பாஸாநாமகஸ்மாதேவ கரீடாயாமிச்சாவதீஸ்வரஸ்யாபி

ஜகதஸ்ருஷ்டி ரூபவிநோதேச்சா நிமித்தம் விநைவ புவதீத்யபி ந |

யதா பாஸாநாம் சித்தே ஆஹலாத்ரூபஸுகப்ராப்திநிமித்தகேச்சா புவதி

ததா பூர்ணகாமஸ்யேஸ்வரஸ்யாஹலாத்ரூபஸுகப்ராப்தீச்சா ந ஸம்புவதீதி

சேந்ந | யதா கல்பவ்ருக்ஷாதி: ஸ்வாஸ்ரிதபுருஷஸங்கல்பரூபநிமித்தேந

ஸ்வஸ்வபா⁴வாதே³வாஸ்ரிதபுருஷமநோரத²ம் பூரயதி, ததே²ஸ்வரோ⁵பி
 ப்ராணிநாம் ப²லதா³நோந்முகோ²யதா³ப⁴வதி ததா³ஜீவாத்³ரு³ஷ்டரூபநிமித்தேநைவ
 ஸ்வஸ்வபா⁴வாதே³வ ஜக³த்ஸ்ரு³ஷ்ட்யாதி³விஷயக- ஜ்ஞாநேச்சா²ப்ரயத்நாதி³கம்
 கரோதி | ஈஸ்வரீயேச்சா²ஜ்ஞாநப்ரயத்நமத்⁴யே ஏகைகாபி வ்யக்தி:
 ஸ்ரு³ஷ்ட்யாரம்ப⁴காலே உத்பந்நா ப்ரலயபர்யந்தம் திஷ்ட²தி |
 தஸ்மாதீ³ஸ்வரேச்சா²ப்ரயத்நா நித்யா உச்சயந்தே | கிஞ்சேஸ்வரீயேச்சா²த³யோ
 பூ⁴தப⁴விஷயத்³வர்தமாநகாலக³தஸகலபதா³ர்தா²ந் விஷயீகரோதி |
 அத ஏவ ஸதா³ஸ்ரு³ஷ்டி: ப்ரலயோ வா, ஸதா³ஸைத்யமௌஷ்ணம் வா, ஸதா³
 வ்ரு³ஷ்டிரவக்³ரஹோ வா ந ஸம்ப⁴வதி | கிந்து ஸமயாநுஸாரேணைவ ப⁴வந்தி |

(263)

ஜீவஸ்வரூபவர்ணநம்ரஜஸ்தமஸீ அபி⁴பூ⁴யோத்³பூ⁴தோ ய: ஸத்த்வகு³ண: ஸ
 ஸூத்³த⁴ஸத்த்வகு³ண இத்யபி⁴தீ⁴யதே | ரஜஸ்தமோப்யாமபி⁴பூ⁴தோ ய: ஸத்த்வகு³ண:
 ஸ மலிநஸத்த்வகு³ண இதி கீர்த்யதே | ஈத்³ரு³ஸமலிநஸத்த்வகு³ணஸஹிதாஜ்ஞாநாம்ஸப்ரதிப²
 அஜ்ஞாநம், அஜ்ஞாநாதி⁴ஷ்டா²நகூடஸ்த²சைதந்யம் சேதி த்ரயம் மிலித்வா ஜீவ இதி
 வர்ணயதே | ஸோ⁵யம் ஜீவ: கர்ம கரோதி | தத்ப²லம் சேச்ச²தி |

(A. 264-272) ஜக³த்ஸ்ரு³ஷ்டிவர்ணநம்-

(264)

ஈஸ்வரஸ்ய வைஷ்ணயநைர்க்⁴ரு³ண்யாபா⁴வ:ஜீவஸ்ய ஸ்வகர்மாநுஸாரேணைச்சாவசபோ⁴கா³நுப
 ப்ராணிநாம் புண்யபாபாநுரூபாம் ஸ்ரு³ஷ்டிம் கரோதி | தஸ்மாதீ³ஸ்வரஸ்ய ந
 வைஷ்ணயநைர்க்⁴ரு³ண்யே ஸ்த: | நந்வாதீ³யஸர்கா³த்பூர்வம் ந கர்மாஸ்தி |
 ப்ரத²மஸர்கே³ சேஸ்வர: ப்ராணிநாமுச்சநீசஸரீராணி உச்சாவசபோ⁴கா³ம்ஸ்ச ஸ்ரு³ஜதி
 | தஸ்மாதீ³ஸ்வரோ விஷமத்³ரு³ஷ்டிரேவாகஸ்மாதீ³விஷமஸ்ரு³ஷ்டிகரணாதி³தி
 சேந்ந | ஸம்ஸாரோ⁵நாதி:³ | தஸ்மாதீ³த்தரோத்தரஸ்ரு³ஷ்டே: பூர்வபூர்வஸ்ரு³ஷ்டௌ
 தத்தத்ப்ராணிக்ரு³தம் கர்மமவ காரணம் | ஸ்ரு³ஷ்டேரித³ம்ப்ரத²மத்வாஸம்ப⁴வாந்நேஸ்வரே
 தோ³ஷ: |

(265)

ஜீவபோ⁴கா³ர்த²மீஸ்வரஸ்ய ஜக³த்ஸிஸ்ரு³க்ஷா - ஜீவகர்மப²லப்ரதா³நாத்³யதே³ஸ்வரோ
விமுகோ² ப⁴வதி ததா³ ஜக³த்ப்ரலயோ ப⁴வதி | ப்ரலயே ஸர்வபதா³ர்த²ஸம்ஸ்காரா
மாயாயாம் லீநா ப⁴வந்தி | தஸ்மாஜ்ஜீவாநாம் கர்மஸேஷோ⁵பி ஸுக்ஷமரூபேண
மாயாயாம் நிலீநோ ப⁴வதி | யதா³ ப்ராணிநாம் கர்மப²லதா³நாபி⁴முகோ²
ப⁴வதீஸ்வரஸ்ததா³ “ஜீவாநாம் போ⁴கா³ர்த²மஹம் ஜக³த் ஸ்ரு³ஜே” இதீஸ்வரஸ்யேச்சா²
ஜாயதே |

(A. 266-270) ஸுக்ஷமஸ்ரு³ஷ்டிநிரூபணம்-

(266)

ஸுக்ஷமபஞ்சபூ⁴தாநாம் தத்³கு³ணநாம் சோத்பத்தி: - ஏதாத்³ரு³ஸேஸ்வரேச்சா²வஸாத்
மாயா தமோகு³ணப்ரதா⁴நா ப⁴வதி தாத்³ரு³ஸதமோகு³ணப்ரதா⁴நாமாயாஸகாஸாத்
ஆகாஸவாயுதேஜோஜலப்ரு³தி²வ்யாத்மகபஞ்சபூ⁴தாந்யுத்பத்³யந்தே | தேஷு பூ⁴தேஷு
க்ரமேண

1. யதா² புத்ரார்தி²நீ ஜாயா பத்யா ஸங்க³தா ஸாக்ரூபம் பீ³ஜம், தத:
க்ரமேண புத்ரரூபேண பரிணதம் க³ர்ப⁴ம் ச வஹந்தீ ப்ரஸவாத்பூர்வம்
ஸந்ததிலாப⁴நிமித்தேந ஸதா³ ப்ரஸந்நா ஸத்த்வகு³ணப்ரதா⁴நேவ
ப⁴வதி | பஸ்சாத்ஸ்ரஸவகாலே வேத³நாநிமித்தேந ப்ரஸந்நதாயா:
திரோதா⁴நே ஸதி ஸூந்யசித்தா தமோகு³ணப்ரதா⁴நேவ ப⁴வதி;
யதா² வா பூர்வம் ஸ்வேதவர்ணே மேகோ⁴ வர்ஷாகாலே ஸ்யாமோ ப⁴வதி;
ததா² ஸ்ரு³ஷ்டே: பூர்வம் ப்³ரஹ்மப்ரதிபி³ம்ப³ரூபஜக³த்³பீ³ஜதா⁴ரிணீ
அவித்³யோபாதி⁴காநந்தஜீவஸஹிதப்ரபஞ்சரூபக³ர்ப⁴தா⁴ரிணீ
ச ஸாத்³ஸுத்த்வப்ரதா⁴நா மாயா (ஈஸ்வரஸ்யோபாதி:⁴) ப⁴வதி |
பஸ்சாத்ஸ்ரு³ஷ்ட்யாரம்ப⁴காலே ஸா மாயா ஸாத்³ஸுத்த்வஸ்வரூபதிரோதா⁴நேந
ஸ்ரு³ஷ்டியோக³யதமோகு³ணப்ரதா⁴நப்ரக்ரு³திருபா ப⁴வதி |
ஸப்³த³ஸ்பர்ஸரூபரஸக³ந்தா⁴க்யபஞ்சகு³ண வர்தந்தே |
மாயாயா: ஸகாஸாச்ச²ப³த³ஸஹித ஆகாஸ உத்பந்ந: | ஆகாஸாத்³வாயு: |
வாயோராகாஸகார்யத்வாத்காரணகு³ணேந ஸப்³தே³ந ஸ்வாஸாதா⁴ரணகு³ணஸ்பர்ஸேந
ச த்³விகு³ணே வாயு: | வாயோரக³நி: ஸம்பூ⁴த: | காரணகாஸவாயுகு³ணப்⁴யாம்
ஸப்³த³ஸ்பர்ஸாப்⁴யாம் ஸ்வாஸாதா⁴ரணரூபகு³ணேந ச த்³ரிகு³ணே⁵க³நி: |

அக்நேராப: ஸம்பூதா: | காரணகாஸவாய்வக்நிகு³ண: ஸப்³த³ஸ்பர்ஸருபை:
 ஸ்வாஸாதா⁴ரணரஸகு³ணேந ச சதுர்கு³ண ஆப: | அத்³ப்ய: ப்ரு³தி²வீ
 ஸம்பூதா | காரணகாஸவாய்வக்நியப்³கு³ண: ஸப்³த³ஸ்பர்ஸருபரஸை:
 ஸ்வாஸாதா⁴ரணக்³ந்த⁴கு³ணேந ச பஞ்சகு³ண ப்ரு³தி²வீ | ஆகாஸே
 ப்ரதித்⁴வநிரூபஸப்³தோ³ வர்ததே | வாயெள பீ³ஸீதிஸப்³த:³, ஸீதோஷ்ணகடி²நாநாம்
 விலக்ஷணஸ்பர்ஸஸ்ச வர்ததே | அக்³நெள பு⁴க்³பு⁴க்³ஸப்³த:³, உஷ்ணஸ்பர்ஸ:,
 ப்ரகாஸாக்²யருபம் ச வர்ததே | ஜலே சிலிசிலிஸப்³த:³, ஸீதஸ்பர்ஸ:,
 ஸூக்லருபம், மது⁴ரஸஸ்ச வர்ததே | லவணதிக்கத்தாதி³ரஸாஸ்து
 ப்ரு³தி²வீஸம்ப³ந்தா⁴தே³வ ஜலே விபா⁴ந்தி | மாதூ⁴ர்யமேவ ஸ்வபா⁴விகரஸோ
 ஜலஸ்ய | ஸ ச ஹாதீக்யாமலகாதி³பு⁴க்ஷணஸம்ஸக்ரு³தரஸநயா
 ஜலபா⁴நே⁵பி⁴வ்யஜ்யதே | ப்ரு³தி²வ்யாம் கட³கடா³ஸப்³த:³,
 அநுஷ்ணஸீதஸ்பர்ஸ:, ஸூக்லக்ரு³ஷ்ணபீதரக்தஹரிதாதி³ருபம்,
 மது⁴ராமலவணகடுகஷாயதிக்கதா²யஷட³ரஸா:,
 ஸூக்³ந்த⁴து³ர்³க்³ந்த⁴ரூபத்³விவித⁴க்³ந்த⁴ஸ்ச வர்ததே | இத்த²மாகாஸே ஏகோ
 கு³ண: | வாயெள தீ³வெள | அக்³நெள த்ரய: | ஜலே சத்வார: | ப்ரு³தி²வ்யாம்
 பஞ்சகு³ண: | தத்ராபி ப்ரதிபூ⁴தம் ப்ராதிஸ்விககு³ணஸ்த்வேக ஏவ |
 ததி³தரகு³ண: காரணத³நுக³தா: | ஸர்வஸ்ய மூலகாரணமீஸ்வர: | ஈஸ்வரே
 சாம்ஸத்³வ்யமஸ்தி | சைதந்யாம்ஸோ மாயாம்ஸஸ்சேதி | ஸர்வேஷு பூ⁴தேஷு
 வித்³யமாநோ நாமரூபாத்மகமித்²யாம்ஸோ மாயாயா:, ஸத்தாஸ்பு²ர்திரூபாம்ஸஸ்து
 சைதந்யஸ்யேதி ஜ்ஞேயம் |

(267)

சதுர்வித⁴பே⁴த³ஸஹிதாந்த:கரணேதபத்தி:அபஞ்சீக்ரு³தபஞ்சபூ⁴தாநாம் ஸத்த்வகு³ணம்ஸஸம்
 ஸத்த்வம் இத்யபி⁴தீ⁴யமாநமந்த:கரணமுத்பாத³யதி | அந்த:கரணம் ஜ்ஞாநோத்பத்திவேது:
 | ஜ்ஞாநோத்பத்தி: ஸத்த்வகு³ணத்தியங்கீக்ரு³தம் | “ஸத்த்வாத்ஸஞ்ஜாயதே
 ஜ்ஞாநம்” (பு. சீ. 14.17) இதி | தஸ்மாத³ந்த:கரணம் பூ⁴தாநாம் ஸத்த்வகு³ணகார்யம்
 | தச்சாந்த:கரணமபஞ்சீக்ரு³தபஞ்சபூ⁴தவ்யஷ்டிஸத்த்வகு³ணகார்யபஞ்சஜ்ஞாநேந்த³ரியாணம்
 ஸ்வஸ்வவிஷயக்³ரஹணே ஸஹகாரி | தஸ்மாத³பி பஞ்சபூ⁴தஸமஷ்டிஸத்த்வகு³ணகார்யமேவ
 | ந வைஸேஷிகாதீ³நாமிவாந்த:கரணம் நித்யம் | அந்த: = தே³ஹஸ்யாந்த: ஸ்தி²த்வா,
 கரணம் = ஜ்ஞாநஸாத⁴நம் இத்யந்த:கரணம் உச்யதே | பஞ்சபூ⁴தஸமஷ்டிஸத்த்வகு³ணகார்யத்
 ஸத்த்வம் இத்யபி கீ³ர்த்யதே | அந்த:கரணபரிணமஸ்ய வ்ரு³த்திரிதி ஸம்ஜ்ஞா
 | அந்த:கரணஸ்ய வ்ரு³த்தியஸ்சதஸ்ர: | தத்ர பதா³ர்த²ஸ்ய ஸ்வரூபநிஸ்சயாத்மிகா

வ்ருத்திர்புத்தி:4 | ஸங்கல்பாத்மிகா வ்ருத்திர்மந: | சிந்தநாத்மிகா வ்ருத்திர்ஸசித்தம்
| “அஹம்” இத்யபிமாநாத்மிகா வ்ருத்திரஹங்கார: |

(268)

பஞ்சபேத³ஸஹிதப்ராணோத்பத்தி:அபஞ்சீக்ரு³தபஞ்சபூ⁴தஸமஷ்டிரஜோகு³ணம்ஸாத்
பஞ்சவ்ருத்திப்ராண: ஸம்பூ⁴த: | ஸ ப்ராண: க்ரியாபேதா³த் ஸ்தா²நபேதா³ச்ச
பஞ்சவித:⁴ | யஸ்ய ஹ்ரு³த³யம் ஸ்தா²நம், க்ஷு³த்பிபாஸே க்ரியா ஸ ப்ராண: |
யஸ்ய கு³த:³ ஸ்தா²நம், மூத்ரபுரீஷ்யோரதோ⁴நயநம் க்ரியா ஸ அபாந: | யஸ்ய
நாபி:⁴ ஸ்தா²நம், பு⁴க்தபீதயோரந்நபாநயோ: பாசநயோக்³யஸமீகரணம் க்ரியா ஸ
ஸமாந: | யஸ்ய கண்ட:² ஸ்தா²நம், ஸ்வாஸ: க்ரியா ஸ உதா³ந: | யஸ்ய ஸர்வஸரீரம்
ஸ்தா²நம், அந்நபாநாதி³ரஸஸ்ய ஸர்வநாட³ஷு ப்ரவேஸநம் க்ரியா ஸ வ்யாந: |
க்வசித் நாக³க்ஷம்க்ரு³கரதே³வத³த்த⁴நஞ்ஜயாக்²யா: பஞ்ச வாயவோ⁵தி⁴கதயா
பட்²யந்தே | தத்ரோத்³வமநக்ரு³த் நாக:³ | உந்மீலநஹிக்காதி³க்ரு³த் க்ஷம்: |
க்ஷு³தஹேது: க்ரு³கர: | ஜ்ரு³ம⁴ணகரோ தே³வத³த்த: | ஸ்வயது²கரோ த⁴நஞ்ஜய: | ஏத
உபவாயவ: | தேஷாம் ச ப்ரு³தி²வீஜலதேஜோவாய்வாகாஸாநாம் ரஜோகு³ணம்ஸே⁴ய:
க்ரமேணோத்பத்தி: | ததை²வாபாநஸமாநப்ராணோதா³ந்வ்யாநாநாமபி க்ரமேண
ப்ரு³தி²வ்யாதீ³நாமேகைகஸ்ய ரஜோகு³ணம்ஸாது³த்பத்தி: | ஸர்வேஷாம்
ஸமஷ்டிரஜோகு³ணம்ஸாந்நோத்பத்தி: இதி சோக்தம் க்வசித்³க்³ரந்தே²ஷு |
பரந்த்வ³வைதஸித்³தா⁴ந்தே ஏஷா ப்ரக்ரியா நாஸ்தி | வித்³யாரண்யஸ்வாமிபி:⁴,
பஞ்சீகரணக்³ரந்தே² வார்திககாரைஸ்ச ஸலிக்ஷமஸரீரே பஞ்சகோஸே ச நாக³க்ஷமா³தீ³நாம்
க்³ரஹணம் ந க்ரு³தம் | அபி ச தைரபாநாதி³பஞ்சப்ராணாநாம் பஞ்சபூ⁴தஸமஷ்டிரஜோகு³ணம்ஸாத்
| தஸ்மாதே³கைகபூ⁴தவ்யஷ்டிரஜோகு³ணம்ஸாத்³பாநாதீ³நாமுத்பத்திகத²நமயுக்தமேவ
| தஸ்மாத்ஸலிக்ஷமஸரீரே நாக³க்ஷமா³தீ³நாம் க்³ரஹணமஸங்க³தம் | பஞ்சப்ராணாநாமேவ
ஸலிக்ஷமஸரீரே க்³ரஹணம் யுக்தம் | கிஞ்ச ப்ராணோ விக்ஷபருப: | ரஜோகு³ணஸ்ய
விக்ஷப: ஸ்வபா⁴வ: | தஸ்மாத்பஞ்சபூ⁴தரஜோகு³ணம்ஸாத்³பாணோத்பத்திகத²நம்
யுக்தமேவ |

(269)

ஜ்ஞாநேந்த்³ரியாணம் கர்மேந்த்³ரியாணம் சோத்பத்தி:அபஞ்சீக்ரு³தைகைகபூ⁴தஸத்த்வகு³ணம்
பஞ்சஜ்ஞாநேந்த்³ரியாணி ரசிதாநி | ஏகைகபூ⁴தரஜோகு³ணம்ஸாதே³கைகம்
கர்மேந்த்³ரியம் ரசிதம் | ஆகாஸஸ்ய ஸத்த்வகு³ணாத் ஸ்ரோத்ரம், வாயோ:

ஸத்த்வகு³ணம்ஸாத் தவக், தேஜஸ: ஸத்த்வகு³ணம்ஸாத் நேத்ரம், ஜலஸ்ய ஸத்த்வகு³ணம்ஸாத் ரஸநா, ப்ரு²தி²வ்யா: ஸத்த்வகு³ணம்ஸாத் க்³ராணம் சாஜாயத் | ஏதாநி பஞ்சேந்த்³ரியாணி ஜ்ஞாநஸ்ய ஸாத⁴நாநி, அதோ ஜ்ஞாநேந்த்³ரியாணீத்யுச்யந்தே | ஜ்ஞாநம் ஸத்த்வகு³ணஜ்ஜாயதே | அதஸ்சைதாநி பஞ்சேந்த்³ரியாணி பூ⁴தாநாம் ஸத்த்வகு³ணதூ³த்பநந்தவேநோச்யந்தே | ஸ்ரோத்ரேந்த்³ரியமாகாஸஸ்ய கு³ணம் ஸப்³த³ம் க்³ரு³ஹ்ணாதீதி ததா³காஸஸ்ய ஸத்த்வகு³ணகார்யம் | ஏவமேவ யதி³ந்த்³ரியம் யஸ்ய பூ⁴தஸ்ய கு³ணம் க்³ரு³ஹ்ணாதி தத்தஸ்ய பூ⁴தஸ்ய ஸத்த்வகு³ணகார்யமிதி ஜ்ஞேயம் | ஆகாஸஸ்ய ரஜோகு³ணம்ஸாத் வாக், வாயோ ரஜோகு³ணம்ஸாத் பாணி:, அக்³நே ரஜோகு³ணம்ஸாத் பாத:³, ஜலஸ்ய ரஜோகு³ணம்ஸாத் உபஸ்த:², ப்ரு²தி²வ்யா ரஜோகு³ணம்ஸாத் கு³த³ம் சோத்பத்³யதே | ஸ்த்ரீயோநௌ புருஷஸிங்கே³ ச வர்தமாநம் விஷயாநந்த³லவஸாத⁴நமிந்த்³ரியம் உபஸ்த² இத்யுச்யதே | கர்மேதி க்ரியோச்யதே | ஏதாநி பஞ்சேந்த்³ரியாணி க்ரியாஸாத⁴நத்வாத் கர்மேந்த்³ரியாணீத்யபி⁴தீ⁴யந்தே | க்ரியாயா ரஜோகு³ணகார்யத்வாத்³பூ⁴தா ரஜோகு³ணம்ஸாத்கர்மேந்த்³ரியோத்பத்திர்வர்ணிதா | இத்த²ம் ஸலிஷ்டமஸ்ரு³ஷ்டிர்நிபுபிதா |

(270)

ஸலிஷ்டமஸ்ரு³ஷ்டேருபஸம்ஹார:அபஞ்சீக்ரு³தபூ⁴தாநி தத்கார்யபூ⁴தாந்த:கரணப்ராணகர்மேந்த்³ ஸலிஷ்டமஸ்ரு³ஷ்டிதி கீர்த்யதே | ஸலிஷ்டமஸ்ரு³ஷ்டிவிஷயகம் ஜ்ஞாநம் நேந்த்³ரியேருத்பத்³யதே | நேத்ரநாஸிகாதி³கோ³லகாநி து யத்³யபீந்த்³ரியவிஷயாணி ததா²பி தத்தத்³கோ³லகாந்த:ஸ்தே²ந்த்³ரியாணி ந கஸ்யசித்³பீந்த்³ரியஸ்ய விஷயீப⁴வந்தி | ஸலிஷ்டமஸ்ரு³ஷ்ட்யுத்பத்த்யநந்தரமீஸ்வரேச்ச²யா ஸ்தூ²லஸ்ரு³ஷ்டிநிமித்தம் பூ⁴தாநாம் பஞ்சீகரணம் நிஷ்பத்³யதே |

(A. 271-272) ஸ்தூ²லஸ்ரு³ஷ்டி:-

(271)

பஞ்சீகரணப்ரகார:பஞ்சீகரணே த்³வௌ ப்ரகாராவுக்தௌ | ப்ரத²மப்ரகாரஸ்த்வேவம் - ஏகைகஸலிஷ்டமபூ⁴தஸ்ய தமோகு³ணம்ஸம் ஸாம்யேந த்³விதா⁴ விப⁴ஜேத் | தத்ரைகமர்த⁴ம் ப்ரு²த²க³வஸ்தா²பயேத் | ததோ⁵பரமர்த⁴ம் ஸாம்யேந சதூர்தா⁴ விப⁴ஜேத் | ஏவம் புநர்விபா⁴கே³ந நிஷ்பந்நமேகைகபூ⁴தஸ்யாஷ்டமமம்ஸம்

ப்ரு²க்³வஸ்தா²பிதேந ஸ்வஸ்வேதரபூ⁴தசதுஷ்டயஸ்யார்த⁴பா⁴கே³ந யோஜயேத்
 | ஏவம் பஞ்சீகரணம் நிஷ்பத்³யதே | தத்ரகைகஸமிந்நபி ஸ்தூ²ஸூ⁴தே ஏகமர்த⁴ம்
 ஸ்வாம்ஸ: | அபரமர்த⁴ம் து ஸ்வேதரைகைகபூ⁴தாஷ்டமாம்ஸமேலநேந நிஷ்பந்நம்
 | ஏவமேகைகஸமிந்நபி ஸ்தூ²ஸூ⁴தே பஞ்சாநாமபி பூ⁴தாநாமம்ஸஸத்த்வாத்
 ஸ்தூ²ஸூ⁴தாநி பஞ்சீக்ரு³தாநீதி வர்ணயந்தே | த்³விதீயப்ரகாரஸ்த்வேவம் -
 ஏகைகஸுலக்ஷம்பூ⁴தஸ்ய தமோகு³ணம்ஸம் வைஷம்யேண த்³விதா⁴ விப⁴ஜேத் |
 தத்ரகோ பா⁴க்³ஸ்சதுர்பி⁴ரம்ஸைர்நிஷ்பந்ந: | அபரஸ்து பா⁴க்³ பஞ்சமாம்ஸேந |
 தத்ர

1. ப்ரத²ம்ப்ரகாரே ப்ரதிபூ⁴தமர்த⁴பா⁴க்³ஸ்ய

ஸ்வகீயத்வே⁵பீதார்த⁴பா⁴க்³ஸ்ய ஸ்வேதரபூ⁴தசதுஷ்டயாம்ஸநிஷ்பந்நத்வாத்
 தேந பா⁴கே³ந ஸ்வபா⁴க்³ஸ்ய திரோதா⁴நம் ஸம்பா⁴வ்யேத | ததஸ்சாகாஸாதீ³நாம்
 பூ⁴தாநாம் ப்ரத்யேகம் ப்ரு²க்³ ப்ரு²க்³பா⁴நம் து³ர்க⁴டம் ஸ்யாதி³தி
 மத்வா யதா² ப்ரதிபூ⁴தம் ஸ்வாம்ஸாதி⁴க்யம் ஸ்யாத்ததா² த்³விதீய:
 ப்ரகார ஆஸ்ரீயதே | சதுரம்ஸநிஷ்பந்நமதி⁴கபரிமாணகம் பா⁴க்³ம்
 ப்ரு²க்³வஸ்தா²பயேத் | பஞ்சமாம்ஸநிஷ்பந்நம் ந்யூநபரிமாணகம்
 பா⁴க்³ம் புந: பஞ்சதா⁴ விப⁴ஜேத் | தத்ரகமேகமம்ஸம்
 ப்ரு²க்³வஸ்தா²பிதாதி⁴கபரிமாணகபஞ்சபா⁴கே³ஷு ப்ரு²க்³
 ப்ரு²க்³யோஜயேத் | அநேநாபி ப்ரகாரேண பஞ்சீகரணம் ஸித்³த்யதி
 | தத்ர ப்ரத²ம்ப்ரகாரே ப்ரதிபூ⁴தமேகமர்த⁴ம் ஸ்வாம்ஸ: |
 அபரமர்த⁴ம் து ஸ்வேதரபூ⁴தசதுஷ்டயஸ்யாம்ஸ: | யதா² ஆகாஸே
 ஏகமர்த⁴ம் ஸ்வஸ்யைவாம்ஸ: | த்³விதீயமர்த⁴ம் து வாயோரஷ்டமாம்ஸேந,
 தேஜஸோ⁵ஷ்டமாம்ஸேந, ஜலஸ்யாஷ்டமாம்ஸேந, ப்ரு²தி²வ்யா அஷ்டமாம்ஸேந
 ச நிஷ்பந்நம் | ஏவம் பூ⁴தாந்தரேஷ்வப்பூஹ்யம் | த்³விதீயப்ரகாரே
 து ப்ரதிபூ⁴தமேகோ பா⁴க்³ ஸ்வகீயைரேகவிம்ஸத்யம்ஸைர்நிஷ்பந்ந: |
 த்³விதீயோ பா⁴க்³ஸ்து ஸ்வேதரபூ⁴தாநாம் சதுர்பி⁴ரம்ஸைர்நிஷ்பந்ந: | யதா²
 ஆகாஸே ஏகோ பா⁴க்³ ஸ்வகீயைகவிம்ஸத்யம்ஸாத்மக: | அபரோ பா⁴க்³ஸ்து
 வாயோ: பஞ்சவிம்ஸாம்ஸேந, தஜஸ: பஞ்சவிம்ஸாம்ஸேந, ஜலஸ்ய
 பஞ்சவிம்ஸாம்ஸேந, ப்ரு²தி²வ்யா: பஞ்சவிம்ஸாம்ஸேந ச நிஷ்பந்ந: |
 ஏவம் பூ⁴தாந்தரேஷ்வப்பூஹீயம் | ப்ரத²ம்ப்ரகாராபேக்ஷயா த்³விதீயப்ரகாரே
 ப்ரதிபூ⁴தம் ஸ்வாம்ஸாதி⁴க்யாத்³விவிச்ய ப்ரு²க்³ ப்ரு²க்³காஸாதீ³நாம் பா⁴நம்
 ஸுக⁴டம் ப⁴வதி |

(272)

ஸ்தூ²லப்³ரஹ்மாண்ட³த்³யுத்பத்தி:ஏவம் பஞ்சீக்ரு⁴தபூ⁴தேப்⁴ய இந்த்³ரியகோ³சரம்
ஸ்தூ²லப்³ரஹ்மாண்ட³ம் உத்பத்³யதே | தஸ்மிந் ப்³ரஹ்மாண்டே³பூ⁴ர்பூ⁴வஸ்வர்மஹர்ஜநஸ்தபள்
இத்யுபரி ஸப்த லோகா:, அதலஸுதலபாதாலவிதலரஸாதலதலாதலமஹாதலா
இத்யத:⁴ ஸப்த லோகா வர்தந்தே | ஏஷு சதுர்த³ஸஸு லோகேஷு வஸதாம்
ஜீவாநாம் ப்ரு²த்²க்²ப்ரு²த்²கு³பபோ⁴க³யோக்³யாந்நபாநாதி³கம், தே³வமநுஷ்யபஸ்வாதி³ரூபாணி
போ⁴கா³யதநாநி ஸ்தூ²லஸரீராணி சோத்பத்³யந்தே | இத்த²ம் ஸங்க்ஷேபேண
ஸ்ரு²ஷ்டிருக்தா | மாயாவைப்⁴வஸ்ய விஸ்தரேண நிருபணம் து கோடிப்³ரஹ்மாயுஷாபி
ந ஸக்யதே | மாயாஸ்ரு²ஷ்டபதா³ர்தா²நாம் நாந்தோ⁵ஸ்தீதி வால்மீகிர்வாஸிஷ்டே²
நாநேதிஹாஸைர்நிருபதிவாந் |

(A. 273-183) ஆத்மவிவேக:, அத்வா பஞ்சகோஸவிவேக:-

(273)

பஞ்சகோஸாஸ்தைராத்மந ஆவரணம் ச1. ஸ்தூ²லஸரீரம் - ஸ்தூ²லஸலிக்ஷமகாரணத்மகாநி
தரீணி ஸரீராணி ஸந்தி | ப்ரதிக்ஷணம் சரீர்யமாணத்வாத் ஸரீரம் இதி
வ்யபதே³ஸ: | த³ஹ்யமாநத்வாத் தே³ஹ இதி தஸ்யைவ வ்யபதே³ஸ: |
லோமத்வக்ஸிராமாம்ஸாஸ்தி²மஜ்ஜாநாம் ஷண்ணம் ஸமுதா³ய: ஸ்தம்பா⁴தி³வத்ப்ரத்யக்ஷே
ஸ்தூ²லதே³ஹ இத்யுச்யதே | ஸ ச தே³ஹ: பஞ்சவிம்ஸதிதத்த்வாத்மக: | தாநி
ச தத்த்வாநி நிம்நதே³ஸே ப்ரத³ர்ஸிதபதாகயா ஸுக²ம் ஜ்ஞாதும் ஸக்யாநி ||
மாயாயாம் தத்கார்யேஷு ச தரீணி ஸரீராணி பஞ்ச கோஸாஸ்சாந்ர்ப⁴வந்தி |
ஸூத்³த⁴ஸுத்தவகு³ணப்ரதா⁴நா மாயேஸ்வரஸ்ய காரணஸரீரம் | மலிநஸுத்த்வப்ரதா⁴நாவித்³யாம்
ஜீவஸ்ய காரணஸரீரம் |

தத³ம்ஸா ஏதே

முக்²யதத்த்வாநி

ப்ரு²தி²வீ

ஆப:

தேஜ:

வாயு:

ஆகாஸ:

ப்ரு²தி²வீ

அஸ்தி²

மாம்ஸம்

நாட்³ய:

த்வக்

லோம

ஆப:

ரக்தம்

ஸூக்ரம்

மூத்ரம்

ஸ்வேத:³

லாலா

தேஜ:

ஆலஸ்யம்

காந்தி:

க்ஷுத்

பிபாஸா

நித்³ரா

வாயு:

ஆகுஞ்சநம்

க³மநம்

ஸ்தி²தி:

தா⁴வநம்

ப்ரஸாரணம்

ஆகாஸ:

ப⁴யம் அத²வா கடி:

மோஹ: அத²வா உத்³ரம்

க்ரோத:⁴ அத²வா ஹ்ரு³த³யம்

காம: அத²வா கண்ட:²

ஸோக: அத²வா ஸிர:

|| அஸ்யா: பதாகாயா விவரணம் - ப்ரு²தி²வ்யம்ஸேந ப்ரு²தி²வ்யம்ஸஸம்ப்³ந்தே⁴ஸ்தி², அப³ம்ஸஸம்ப்³ந்தே⁴ மாம்ஸம், தேஜோம்ஸஸம்ப்³ந்தே⁴ நாட்³ய:, வாய்வம்ஸஸம்ப்³ந்தே⁴ த்வக், ஆகாஸாம்ஸஸம்ப்³ந்தே⁴ லோமாநி சோத்ப³யதே | இத்த²மேவ தத்த³பூ⁴தாம்ஸஸம்ப்³ந்தே⁴

தத்த்வாந்தராணி ஸம்ப⁴வந்தீதி விஜ்ஞேயம் | பஞ்சவிம்ஸதிதத்த்வாநாம்
 பஞ்சபூ⁴தலக்ஷணமுச்சயதே - (க) ஆகாஸே (1) ப⁴யகாலே ப்ரு²தி²வீவச்ச²ரீர்ஸ்ய
 ஜா³யஸம்ப⁴வாத்³ப⁴யம் ப்ரு²தி²வ்யம்ஸ: | (2) புத்ரதாத்³ராதி³ஷு ஜலவத்
 ப்ரஸரணாந்மோஹோ ஜலாம்ஸ: | (3) அக்³நிவத்³தா³ஹகத்வாத் க்ரோதோ⁴ஸ³ந்யம்ஸ:
 | (4) வாயுவச்சஞ்சலாத்மகத்வாத் காமோ வாய்வம்ஸ: | (5) ஸோக- ஸமயே
 ஆகாஸவத்³தே³ஹஸ்ய ஸூந்யதாபத்தே: ஸோக ஆகாஸாம்ஸ: | (க²) வாயெள
 (6) ப்ரு²தி²வீவத் ஸங்குச்சயமாநத்வாத் ஆகுஞ்சநம் ப்ரு²தி²வ்யம்ஸ: | (7)
 ஜலவச்சலநாத்மகத்வாத்³க³மநம் ஜலாம்ஸ: | (8) தேஜோவச்சோ²ஷணாத்
 ப்ரகாஸநாத்³வா ஸ்தி²திரக்³ந்யம்ஸ: | (9) வாயுவத்³தா³வநாத்³தா³வநம் வாய்வம்ஸ:
 | (10) ஆகாஸவத்ப்ரஸரணாத் ப்ரஸரணமாகாஸாம்ஸ: | (க³) தேஜஸி (11)
 ஜட³ஸ்வாபா⁴வ்யாதா³லஸ்யம் ப்ரு²தி²வ்யம்ஸ: | (12) ஜலவத்³தூ⁴மவிஸிஷ்டத்வாத்
 காந்திர்ஜலாம்ஸ: | (13) பு⁴க்தஸ்ய ப⁴ஸ்மீகரணாத் க்ஷுத் தேஜோம்ஸ: |
 (14) ஸீகரஸோஷகவாயுவத் கண்ட²ஸோஷணாத் பிபாஸா வாய்வம்ஸ: | (15)
 நித்³ராக்³மே ஆகாஸவச்ச²ரீர்ஸ்ய ஸூந்யத்வாபாத்³நாந்நித்³ரா ஆகாஸாம்ஸ: |
 (க⁴) அப்ஸு (16) ஜபாகுஸுமாதி³வத்³ரக்தவ்ரணத்வாத்³ரக்தம் ப்ரு²தி²வ்யம்ஸ:
 | (17) ஜலவத்³த்³ரவீபூ⁴தத்வாத் க³ப்⁴ஹேதுபூ⁴தஸூக்ரம் ஜலாம்ஸ: | (18)
 தேஜோவத்³ஷ்ணரூபத்வாந்முத்ரம் தஜோம்ஸ: | (19) வாய்வதீ⁴நவ்ரு²ஷ்டிவத்
 ஸ்வேத³ஸ்ய ஸ்ரமோத்³பந்நத்வாத் ஸ்வேதோ³ வாய்வம்ஸ: | (20) ஆகாஸவத்³ரோத்தரகா³மித்வ
 லாலா ஆகாஸாம்ஸ: | (ங) ப்ரு²தி²வ்யாம் (21) காடி²ந்யாத்³ஸ்தி² ப்ரு²தி²வ்யம்ஸ: | (22)
 ஆர்த்³ரத்வாத் மாம்ஸம் ஜலாம்ஸ: | (23) நா³ப⁴யஸ்தாபஸம்ப⁴வாந்நா³யஸ்தேஜோம்ஸ:
 | (24) ஸீதோஷ்ணத்வாத் த்வக்³வாய்வம்ஸ: | (25) ஆகாஸவத் க்ரு²ந்நே³ப்யபீ³யமாநதயா
 ஸ்தி²தத்வால்லோமாகாஸாம்ஸ: | ஏதே ப⁴யமோஹாத்³யோ யத்³யபி ஸு³க்ஷமஸரீர்ஸ்யைவாஸாத்
 த⁴ர்மாஸ்ததா²பி ஜலாஸ்ரயக⁴டே ஜலநிஷ்ட²ஸைத்யோபலப்³தி⁴வத் ஸ்தூ²லதே³ஹமாஸ்ரித்யோப
 ஸ்தூ²லதே³ஹஸ்ய த⁴ர்மா இத்யுபசாரத உச்சயந்தே | அத ஏவதே ஸ்தூ²லதே³ஹதத்த்வேஷு
 பரி³க³ணிதா: | ஏதத்பஞ்சவிம்ஸதிதத்த்வஸமுதா³யஸ்ய ஸ்தூ²ல- || உத்தரஸரீர்ராம்⁴கபஞ்சஸ
 மநோபு³த்³தி⁴சித்தாஹங்காராஸ்சத்வார:, பஞ்ச ப்ராண:, பஞ்ச கர்மேந்த்³ரியாணி,
 பஞ்ச ஜ்ஞாநேந்த்³ரியாணி ச மிலித்வா ஜீவஸ்ய ஸு³க்ஷமஸரீர்ம் ப⁴வதி |
 ஸகலஜீவாநாம் ஸு³க்ஷமஸரீர்ணி மிலித்வா ஈஸ்வரஸ்ய ஸு³க்ஷமஸரீர்ம் ப⁴வதி
 | ஸகலமபி ஸ்தூ²லம் ப்ரஹ்மாண்ட³ம் ஈஸ்வரஸ்ய ஸ்தூ²லஸரீர்ம் ப⁴வதி | ஜீவஸ்ய
 வ்யஷ்டிஸ்தூ²லஸரீர்ம் து ப்ரஸித்³த⁴மேவ | ஸரீர்த்ரயே³ஸ்மிந்நேவ பஞ்சகோஸா
 அந்நர்ப⁴வந்தி | காரணஸரீரே ஆந்நத்³மயகோஸஸ்யாந்நர்பா⁴வ: | ஸு³க்ஷமஸரீரே
 விஜ்ஞாநமயமநோமயப்ராணமயாநாம் த்ரயாணம் கோஸாநாமந்நர்பா⁴வ: | பஞ்ச

ஜ்ஞானேந்த்³ரியாணி நிஸ்சயாத்மகாந்த:கரணவ்ரு³த்திரூபா பு³த்தி⁴ஸ்ச மிலித்வா விஜ்ஞானமயகோஸ இத்யுச்ச்யதே | பஞ்ச ஜ்ஞானேந்த்³ரியாணி ஸங்கல்பவிகல்பாத்மகாந்த:கரணவ்ரு³ மிலித்வா மனோமயகோஸ: | பஞ்ச ப்ராணா: பஞ்ச கர்மேந்த்³ரியாணி ச மிலித்வா ப்ராணமயகோஸ: | ஸ்தூ²லஸரீரம் அந்நமயகோஸ இத்யுச்ச்யதே இதி ஸரீரத்ரயே பஞ்சாபி கோஸா அந்த்ர⁴வந்தி | ஈஸ்வரஸரீரே ஈஸ்வரகோஸா:, ஜீவஸரீரே ஜீவகோஸாஸ்ச வர்தந்தே | கோஸோ நாமாச்ச²த³நம் பிதா⁴நம் வோச்ச்யதே | அஸிபிதா⁴நம் யதா² அஸிஸ்வரூபமாச்ச²த³யதி ததை²தே பஞ்ச கோஸா ஆத்மந: ஸ்வரூபமாச்ச²த³யந்தீத்யந்நமயாதீய: கோஸா இதி கீர்த்யந்தே | அநேகே மந்த³மதயோ கு³ருஸாஸ்த்ரஸம்ப்ரதா³யவிஹீநா பஞ்சகோஸாந்த்ர³தமநாத்ம || தே³ஹு இதி வ்யவஹார: | நாமரூபவர்ணஸ்ரமஜாதிஜ்நம்மரணாதீயோ த⁴ர்மா: ஸ்தூ²லதே³ஹுஸ்யைவ | பு⁴க்தஸ்யாந்நஸ்ய ஸ்த²விஷ்டோ² பா⁴க:³ புரீஷம் ப⁴வதி | மத்⁴யமோ பா⁴கோ³ மாம்ஸம் ப⁴வதி | ஸுலக்ஷமோ பா⁴கோ³ மந உபசிநோதி | பீதஸ்ய ஜலஸ்ய ஸ்தூ²லாம்ஸோ மூத்ரம் ப⁴வதி | மத்⁴யமோம்ஸஸோ ரக்தம் ப⁴வதி | ஸுலக்ஷமோம்ஸஸ: ப்ராணோபசயம் கரோதி | ப⁴க்ஷிதஸ்ய தைலக்³ரு³தாதி³ஸ்நேஹத்³ரவ்யஸ்ய ஸ்தூ²லாம்ஸோம்ஸஸ்தி² ப⁴வதி | மத்⁴யமோம்ஸஸோ மேதோ³ ப⁴வதி | ஸுலக்ஷமோம்ஸஸோ வாசமுபசிநோதி | மாதூ: ஸோணிதாத் ஸிஸோ ரக்தமாம்ஸசர்மாணி ஜாயந்தே | பிது: ஸுக்ராதீ³ஸ்தி²நா³மஜ்ஜா ஜாயந்தே | ஏதத் ஸ்தூ²லஸரீரம் சதுர்வித⁴ம் ப⁴வதி, அண்ட³ஜம் ஜராயுஜம் ஸ்வேத³ஜமுத்³பி³ஜ்ஜமிதி | அண்ட³ஜ்ஜாயமாநபக்ஷிஸர்பாதீயோம்ஸஸ: | உல்பா³ஜ்ஜாயமாநமநுஷ்யம்ரு³கா³தீயோ ஜராயுஜா: | ஸ்வேதா³ஜ்ஜாயமாநயுகாமஸகாதீய: ஸ்வேத³ஜா: | பீ³ஜம் பூ⁴மிம் வோத்³பி⁴தீய ஜாயமாநா வ்ரு³க்ஷௌஷதி⁴வீருதா⁴தீய உத்³பி⁴ஜ்ஜா: | ஸுலக்ஷமஸரீரம் - அபஞ்சீக்ரு³தபஞ்சபூ⁴தகார்யாத்மகஸப்த³ஸுதத்த்வோபேதம் ஸுலக்ஷமஸரீரமித்யுக்க்தம்

ஆத்மபோ³தே³பஞ்சப்ராணமனோபு³த்தி⁴தீ³ஸேந்த்³ரியஸமந்விதம் |

அபஞ்சீக்ரு³தபூ⁴தோத்த²ம் ஸுலக்ஷமாங்க³ம் போ⁴க³ஸாத⁴நம் || 13 || இதி |

தத்ர ப்ராணா: பஞ்ச, கர்மேந்த்³ரியாணி பஞ்ச, ஜ்ஞானேந்த்³ரியாணி பஞ்ச, மந ஏகம், பு³த்தி⁴ஸ்சைகேதி

ஸப்த³ஸுதத்த்வாநி மிலித்வா விங்க³ம் இத்யுச்ச்யதே | ஸுபா⁴ஸுப⁴கர்மகர்த்ரு³த்வம், ஸுக²து:³கா²தி³ப²லபோ⁴க்த்ரு³த்வம், இஹலோகபரலோகாதி³க³மநாக³மநே,

ராச³தீ³வேஷாதி³, ஸமத³மாதீ³, ஆந்த⁴யமாந்த³யபடுத்வாதி³ ச

ஸர்வம் விங்க³ஸரீரத⁴ர்மா: | ஸ்தூ²லஸரீரவத்ப்ரத்யக்ஷப்ரமாணகோ³சரத்வாத்ஸுலக்ஷமஸரீரமிதி

|

ஸப்த³தா³தி³விஷயோபலப்³தி⁴ஹேதுத்வாத், லக்ஷணயா ஆத்மாவபோ³த⁴கத்வாச்ச

விங்குதேஹ இதி கீர்த்யதே ||

பூதம் யம் கமபி பதா³ர்த²மாத்தமவேந மந்யமாநா: கோஸாநாம் ஸாக்ஷிபூ⁴தாந்மு²யாத்மஸ்வரூ³ப⁴வந்தி | அத ஏவாந்நமயாத்³ய: கோஸா ஆத்மஸ்வரூபாச்ச²த³கா இதி வர்ணயந்தே |

(274)

விரோசநஸித்³தா⁴ந்த: (அந்நமயகோஸாத்மவாத: ³) கேசந பாமரா விரோசநஸித்³தா⁴ந்தமநுஸரந்³வத்³ந்தி | தத்ரைவம் யுக்தீ: கத²யந்தி | (1) யத்ராஹமிதி தீ⁴ருத்தப³யதே, ஸ ஆத்மா | ஸா சாஹந்தீ: ⁴ஸ்தூ²ஸஸரீரே ப⁴வதி | “அஹம் மநுஷ்ய:” “அஹம் ப்³ராஹ்மண:” இত্যநுப⁴வ: ஸார்வஜநீந: | மநுஷ்யத்வப்³ராஹ்மணத்தவாதி³த⁴ர்மா: ஸ்தூ²ஸஸரீரஸ்யைவ | தஸ்மாத்³ஹந்தீ⁴விஷய || காரணஸரீரம் - அஜ்ஞாநமேவ காரணஸரீரித்யுச்சயதே | ஸ்தூ²ஸஸி³க்ஷமஸரீரயோ: காரணத்வாத்³ஜ்ஞாநம் காரணஸரீரித்யுச்சயதே | அஸ்ய ச ஸ்வரூபம் ப்ரா³க³பி⁴திஹம் | தத்த்வஜ்ஞாநதா³ஹ்யத்வாத்³ காரணதே³ஹ இதி சோச்சயதே³ஜ்ஞாநமேவ | ஈஸ்வரஸ்ய ஸரீராணி கோஸாச்ச - ஸமஷ்டயஜ்ஞாநரூபமாயேஸ்வரஸ்ய காரணஸரீரம் | ஸைவேஸ்வரஸ்ய ஆநந்த³மயகோஸ: | ஜீவாநாம் ஸி³க்ஷமஸரீரஸமஷ்டிரூபஹிரண்யக³ர்⁴ ஈஸ்வரஸ்ய ஸி³க்ஷமஸரீரம் | அத்ரேஸ்வரஸ்ய விஜ்ஞாநமயமநோமயப்ராணமயகோஸா அந்தர்⁴வந்தி | ஸ்ரோத்ராதி³பஞ்சஜ்ஞாநேந்த்³ரியாதி⁴ஷ்டா²த்ரு³தே³வதாரூபதி³க்பாலவாயுஸ³ யாநீஸ்வரஸ்ய பஞ்சஜ்ஞாநேந்த்³ரியாணி தாநி, ஸமஷ்டிபு³த்தி⁴மயமஹத்தத்த்வரூப:, அத்வா ஸர்வபு³த்த⁴யபி⁴மாநிப்³ரஹ்மரூபா யேஸ்வரஸ்ய பு³த்தி: ⁴ஸா ச மிலித்வா ஈஸ்வரஸ்ய விஜ்ஞாநமயகோஸ: | பூர்வோக்தஸ்ரோத்ராத்த³யதி⁴ஷ்டா²த்ரு³தே³வதாரூபாணி யாநீஸ்வரஸ்ய பஞ்ச ஜ்ஞாநேந்த்³ரியாணி தாநி, ஸமஷ்டிமநோமயாஹங்காரரூபம் வா ஸர்வமநோ³பி⁴மாநிசந்த்³ரரூபம் வா யதீ³ஸ்வரஸ்ய மநஸ்தச்ச மிலித்வா ஈஸ்வரஸ்ய மநோமயகோஸ: | அக்³நீந்த்³ரோபேந்த்³ர்ப்ரஜாபதியமாத்தமகாநி யாநீஸ்வரஸ்ய பஞ்ச கர்மேந்த்³ரியாணி தாநி, ஸமஷ்டிப்ராணே வா வாய்வபி⁴மா- நிதே³வதாரூபோ வா ய ஈஸ்வரஸ்ய ப்ராண: ஸ ச மிலித்வா ஈஸ்வரஸ்ய ப்ராணமயகோஸ: | ஸமஷ்டிஸ்தூ²ஸஸ்ரு³ஷ்டிரூபோ விரா³ஸ்வரஸ்ய ஸ்தூ²ஸஸரீரம் | ஸ ஏவேஸ்வரஸ்யாந்நமயகோஸ: | பஞ்சகோஸ: - மாதாபித்ரு³ப்யாமுபபு⁴க்தாந்நரஸபரி³ணமரூபஸூ³ உத்தபந்நோ ஜநநாநந்தரமபி³க்ஷரஸாகாதி³ரூபாந்நேந வர்தி⁴தோ மரணாநந்தரமப்யந்நரூபத்ரு³தி²வ் லீயமானோ தே³ஹோ³ந்நமயகோஸ உச்சயதே | ப்ராணமயகோஸஸ்து கேவலரஜோ³ணஸ்யாவஸ³ | ப்ராணாத்³யோ வாயவ ஆபாத்³மஸ்தகம் ஸ்தூ²ஸதே³ஹம் வ்யாப்ய, தஸ்ய

ப³லமாதா⁴யேந்த³ரியாணி ஸ்வஸ்வவ்யாபாரேஷு ப்ரவர்தயந்தி | கர்மேந்த³ரிஜர்வ்யவஹாரநிர்வ
மநோமயகோஸ: ஸத்த்வரஜோகு³ணயோரவஸ்தா²விஸேஷ: | விஜ்ஞாநமயகோஸஸ்து
கேவலஸத்த்வகு³ணஸ்யாவஸ்தா²விஸேஷ: | ஏவமவஸ்தா²பே⁴தே³நைகஸமிந்நேவ
ஸூக்ஷமஸரீரே த்ரய: கோஸா வர்ண்யந்தே | ஆநந்த³ ஏவாத்மந: ஸ்வரூபம் |
ஆத்மஸ்வரூபநந்த³ப்ரதிபி³ம்ப³ஸஹிதா ப்ரியமோத³ப்ரமோத³ரூபவ்ரு³த்திலயாவித³பூ⁴தா
யா அவித³யா ஸைவ காரணதே³ஹ: | ஸைவாநந்த³மயகோஸஸ்ச | இஷ்டவஸ்துத³ர்ஸநஜந்யா
வ்ரு³த்தி: ப்ரிய இதி, தல்லாப⁴ஜந்யா வ்ரு³த்தி: ப்ரமோத³ இதி ச கீர்த்யதே | ஏதா
வ்ரு³த்தயோ ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நயோரவஸ்த²யோ: புண்யகர்மப²லபூ⁴தஸுகா²நுப⁴வகாலே
உத³ப⁴வந்தி | ஸுஷுப்நெள தா வ்ரு³த்தய: ஸ்வகாரணே⁵ஜ்ஞாநே லீயந்தே
ஏதாத³ரு³ஸமஜ்ஞாநமாநந்த³மயகோஸ இத்யுச்சயதே | தத்ராந்நமயகோஸோ
போ⁴க³ஸ்தா²நம் || ஸ்து²லதே³ஹ ஏவாத்மா | அத³வா யத்ர முக்யா ப்ரீதிர்ப⁴வதி ஸ
ஆத்மா | தா³ராபத்யத³நபஸ்வாத³யோ யதோ⁵ஸ்ய ஸ்து²லதே³ஹஸ்யோபகுர்வந்தி
ததஸ்தேஷு ப்ரீதிர்ப⁴வதி | யதி³ தே⁵ஸ்ய ஸ்து²லதே³ஹஸ்ய நோபகுர்வந்தி ததா³
தேஷு ப்ரீதிர்நாஸ்தி | யஸ்ய நிமித்தேநாந்யத்ர ப்ரீதிருபஜாயதே தஸ்மிந்நேவ
ஸ்து²லே தே³ஹே முக்யா ப்ரீதி: ஸர்வேஷாம் | தஸ்மாத் ஸ்து²லதே³ஹ ஏவாத்மா
| தஸ்மாத்³வஸ்த்ராப⁴ரணந்நாநாத³புபகரண: ஸ்து²லஸரீரஸ்ய ஸமலங்க்ரு³த்ய
போஷணமேவ பரமபுருஷார்த² இத்யஸுரராஜவிரோசநஸ்ய ஸித³தா³ந்த: |
|| ஸூக்ஷமஸரீரம் போ⁴க³ஸாத³நம் | தத்ராபி ப்ராணமயகோஸ: க்ரியாஸக்திமத்த்வாத்
கார்யரூபோ ப⁴வதி | மநோமயகோஸஸ்து இச்சா²ஸக்திமத்த்வாத்³கரணரூபோ
ப⁴வதி | விஜ்ஞாநமயகோஸஸ்து ஜ்ஞாநஸக்திமத்த்வாத்³கரணரூபோ ப⁴வதி |
ஆநந்த³மயகோஸஸ்து போ⁴க்த்ரு³ரூப: |

1. சார்வாகமதாநுஸாரிணோ வாய்வாதி³பூ⁴தசதுஷ்டயஸங்கா⁴தரூபம்

தே³ஹமாத்மத்வேந ப்ரதிபந்நாஸ்ததரைதா யுக்தீராஹு: - (1) அஹந்தீ⁴விஷயோ
ய: ஸ ஆத்மா | “அஹம் மநுஷ்ய:” “அஹம் ஸ்து²ல:”

“அஹம் க்ரு³ஸ:” “அஹம் ப்³ராஹ்மண:” இத்யாத³யநுப⁴வேஷு

மநுஷ்யத்வாதி³தா³ர்மவிஸிஷ்ட: ஸ்து²லதே³ஹ ஏவ விஷயோ ப⁴வதீதி

ஸ தே³ஹ ஏவாத்மா | (2) அத³வா பரமப்ரேமவிஷயோ ய: ஸ ஆத்மா |

ஏதத்ஸ்து²லதே³ஹோபகாரகத்வநிமித்தம் புரஸ்க்ரு³த்யைவ புத்ரமித்ரகலத்ராத³ய:

ப்ரியா ப⁴வந்தி | அதோ தே³ஹ ஏவ பரமப்ரீதேர்விஷய: | ஏவம்

பரமப்ரேமாஸ்பத³த்வரூபாத்மலக்ஷணயோகா³த்ஸ்து²லதே³ஹ ஏவாத்மா | (3)

தஸ்ய தே³ஹஸ்யாலங்கரணபோஷணாதி³ஜந்யபோ⁴க³ ஏவ பரமபுருஷார்த²:

| (4) மரணமேவ மோக்ஷ: | (5) ப்ரத்யக்ஷமேகமேவ ப்ரமாணம்

நாந்யத்³ப்ரமாணமஸ்தீதி | ததே³தச்சார்வாகமதமஸங்க³தம் -

(1) “அஹம் பஸ்யாமி” “அஹம் வதா³மி”

இத்யாதி³வ்யவஹாரேஷ்விந்த³நியஸ்யாப்யஹந்த⁴விஷயத்வம் த்³ரு³ஸ்யதே

| (2) “மம தே³ஹ: க்ரு³ஸ:” இத்யாதி³வ்யவஹாரேஷு

தே³ஹஸ்ய மமதாவிஷயத்வமபி ப⁴வதி | யோ மமதாவிஷய:

ஸ அஹந்தாவிஷயோ ந ப⁴விதுமர்ஹதி | இத்த²ம் ஸ்தூ²லதே³ஹே

அஹந்த⁴விஷயத்வஸ்ய வ்யபி⁴சாரத³ர்ஸநாத்ஸ்தூ²லதே³ஹோ நாத்மா |

(3) புத்ரதா³ராத்³யபேக்ஷயா ஸ்தூ²லதே³ஹே³தி⁴கப்ரீதி³ர்ஸநே³பி

தே³ஹாத்³ப்யதிஸயிதா ப்ரீதிநிந்த³நியேஷு த்³ரு³ஸ்யதே | ததா² ச

பரப்ரேமாஸ்பத³த்வஸ்யாப்யபா⁴வாத் ஸ்தூ²லதே³ஹோ நாத்மா | (4) கிஞ்ச

சேதந ஏவாத்மா ப⁴விதுமர்ஹதி | ஜடா³நாம் பூ⁴தாநாம் ஸங்கா⁴தரு³பே தே³ஹே

சைதந்யாபா⁴வாத்³தே³ஹோ நாத்மா | (5) பூ³க³தூ³ரணாதி³ஸம்யுக்ததாம்பூ³லபத்ரே

ராக³ஜநநஸக்திவத் பூ⁴தஸமுதா³யாத்மகதே³ஹே ஜ்ஞாநஸக்திரஸ்தீ³யேதநந

யுஜ்யதே | ஜட³பூ⁴தஸமுதா³யரு³பதே³ஹே ஜ்ஞாநஸக்திரஸ்தி³ சேத்தர்ஹி

பூ⁴தஸமுதா³யரு³பக⁴டாதா³வபி சைதந்யம் ப்ரஸஜ்யதே | ந து

க⁴டாதெள³ சைதந்யமஸ்தி | (6) ஸுஷு³ப்திமூ³ர்ச்சா²மரணா³யவஸ்தா²ஸு

க⁴டாதி³வத்³தே³ஹோ³பி ஜடோ³ ப⁴வதி | தஸ்மாந்ந ஜடோ³ தே³ஹே ஆத்மா ப⁴வதி

| (7) யதி³ தே³ஹே ஆத்மா ப⁴வேத்ததா³ பா³லதே³ஹாத்³பி⁴ந்நே யௌவநதே³ஹே

“ஸோ³ஹம்” இதி ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞா ந ப⁴விதுமர்ஹதி | ஜாயதே து

ததா² ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞா | அதோ³பி⁴ தே³ஹோ நாத்மா | (8) ஜந்மமரணா³யுக்தஸ்ய

தே³ஹஸ்ய ஜந்மந: பூ³ர்வம் மரணா³ர்த⁴வம் ச ஸத்தா நாஸ்தி | ஆத்மா த்வஸ்தி |

அந்யதா² க்ரு³தநாஸாக்ரு³தா⁴யாக³ம்ப்ரஸங்க:³ ஸ்யாத் | அதஸ்ச தே³ஹோ நாத்மா

|

(9) தே³ஹாலங்கரணபோஷணா³தி³ஜந்யபோ⁴க³ ஏவ பரமபுருஷார்த² இத்யபி ந |

ததா² ஹி, ய: இச்சா²விஷய: ஸ புருஷார்த² இத்யுச்ச்யதே | ஸா சேச்சா²

ஸர்வேஷாம் ஸுக²ப்ராப்தௌ து:³க²நிவ்ரு³த்தௌ ச ப⁴வதி | அதஸ்தயோரேவ

புருஷார்த²த்வமுசிதம் | தத்ராபி ஸர்வஸுகா²பேக்ஷயா அதி⁴கம் யத்ஸுக²ம்,

ஆத்யந்திசீ ச யா து:³க²நிவ்ரு³த்திஸ்தயோரேவ பரமபுருஷார்த²த்வம் ப⁴வதி

| தாத்³ரு³ஸம் நிரதிஸயம் ஸுக²ம் ||

(275)

இந்த்³ரியாத்மவாத:³ - அபரே கேசநைவமாஹு: ஸ்தூ²லஸரீரம் நாத்தமா | கிந்து ஸ்தூ²லஸரீரே யத்ஸத்³பா⁴வே ஜீவநவ்யவஹாரோ ப⁴வதி, யத்³பா⁴வே மரணவ்யவஹாரோ ப⁴வதி ஸ ஆத்மா | ஸ ச ஸ்தூ²லஸரீராத்³வ்யதிரிக்த: | ஜீவநமரணவ்யவஹாராவிந்த்³ரியாத்⁴நௌ ப⁴வத: | ஸரீரே யாவத்காலபர்யந்தமிந்த்³ரியாணி ஸ்வஸ்வவ்யாபாரக்ஷமாணி ப⁴வந்தி தாவத்காலபர்யந்தம் “அயம் ஜீவதி” இதி வ்யவஹாரோ ப⁴வதி | யஸ்ய கஸ்யாபீந்த்³ரியஸ்ய நாஸே “அயம் ம்ரு³த:” இதி ச வ்யவஹாரியதே | கிஞ்ச “அஹம் பஸ்யாமி” “அஹம் வதா³மி” இத்தயாதி³வ்யவஹாரே “அஹம்” இதி ப³த்³தி⁴ரிந்த்³ரியே ஏவ ப⁴வதி | தஸ்மாத் “அஹம்” இதி ப³த்³தி⁴விஷயேந்த்³ரியமேவாத்மா |

(276)

ஹிரண்யக³ர்போ⁴பாஸகாநாம் ப்ராணாத்மவாத:³ - ஹிரண்யக³ர்போ⁴பாஸகா: ப்ராண ஏவாத்மேதி வத்³ந்தி |

ஆத்யந்திகீ து:³க²நிவ்ரு³த்திஸ்ச மோக்ஷே ஏவ ஸ்த: | வைஷயிகபோ⁴கே³ தோ³ஷஸத்த்வாந்ந ஸ பரமபுருஷார்த:² | (10) தே³ஹஸ்யாத்மத்வே மரணநந்தரம் தே³ஹஸ்ய தா³ஹே மோக்ஷாநவயினோ தே³ஹரூபஸ்யாத்மந ஏவாபா⁴வாத் “மரணமேவ மோக்ஷ:” இதி ஸப்³தோ³ நிரர்த²க: | (11) பா⁴விபோ⁴ஜநாதெள³ த்ரு³ப்த்யாதி³ஹேதுத்வஜ்ஞாநமநுமாநப்ரமாணேந ஸித்³த⁴யதி | தே³ஸாந்தரே ம்ரு³தபித்ராதி³மரணஜ்ஞாநமாப்தவாக்யரூபஸப்³த³ப்ரமாணாத் ஸித்³த⁴யதி | தஸ்மாத்ப்ரத்யக்ஷமாந்ரஸ்ய ப்ரமாணத்வவாதோ³ஹ² ஏவ | இத்த²ம் தே³ஹாத்மவாதி³சார்வா |

1. சார்வாகைகதே³ஸிநோ லோகாயதிகா இந்த்³ரியாத்மவாதி³ந: |

தந்மதமப்யஸங்க³தம் | (1) யத்³பா⁴வே ஸரீரம் ந திஷ்டே²த்ஸ ஆத்மா

| ஸ்ரோத்ரநேத்ரவாக்பாதா³த்³யபா⁴வே⁵பி ப³தி⁴ராந்த⁴முகபங்கு³ரூபம்

ஸரீரம் ஜீவத்யேவ | தஸ்மாந்நேந்த்³ரியமாத்மா | (2) “அஹம்

பஸ்யாமி” “அஹம் வதா³மி” இத்தயாதி³வ்யவஹாரே

இந்த்³ரியஸ்யாஹந்தீ³விஷயத்வாதி³ந்த்³ரியமேவாத்மேதி யது³க்தம் தத்ராப்யுச்ச்யதே,

“சக்ஷுஷ்மாநஹம் பஸ்யாமி” இத்யேவ தத்ர வக்துரபி⁴ஸந்தி:⁴

| ந து “சக்ஷுஷ்மாநஹம் பஸ்யாமி” இதி | தஸ்மாத்

தத்ராஹமநுப⁴வஸ்ய விஷயஸ்சக்ஷுராதி³ந்த்³ரியவ்யதிரிக்த

ஏவ ப⁴வதி | கிஞ்ச “மம சக்ஷுஸ்தீக்ஷணம்”

“மம சக்ஷுர்மந்தம்” இதி சக்ஷுராதி³ந்த³ரியேஷு

மமதாவிஷயத்வத³ர்ஸநாத் தேஷு அஹந்தாவிஷயத்வம் வ்யபி⁴சரிதம் |

தஸ்மாதி³ந்த³ரியம் நாத்மா | (3) யோ யத் வேத்தி ஸ வேத்தா வேத்³யாத்³விலக்ஷண:

| யதா² க⁴டஸ்ய த்³ரஷ்டா க⁴டாத்³விலக்ஷணஸ்ததே²ந்த³ரியாணம்

படுத்வமந்த³த்வாதி³வேத்தா ஆத்மேந்த³ரியாத்³விலக்ஷண: | (4)

மநஸோ⁵ந்யத்ர வ்யாகுலத்வே ஸ்ரோத்ராதி³நி ஸப்³தா³தி³ந் ந க்³ரு³ஹ்ணந்தீதி

ஜட³நீந்த³ரியாணி | அதஸ்ச நேந்த³ரியமாத்மா | (5) ஏவம் ஸதி

ஹடா²தி³ந்த³ரியமேவ சேதநமிதி யோ வத்³தி ஸ ஏவம் ப்ரஷ்டவ்ய: -

“கிமேகமேவேந்த³ரியம் சேதநம், உத ஸர்வேந்த³ரியாணம் ஸமுதா³ய:,

ஆஹோஸ்வித் ப்ரத்யேகம் ஸர்வாணீந்த³ரியாணி” இதி | நாத்த்ய: - யதி³ந்த³ரியம்

சேதநத்வேநாபி⁴மதம் தஸ்யாபா⁴வே⁵பி ஜ்ஞாநம் ஜீவநம் ச த்³ரு³ஸ்யதே |

தஸ்மாதே³கமேவேந்த³ரியம் சேதநமிதி பக்ஷா⁵ஸங்க³த: | ந த்³விதீய:

- இந்த³ரியஸமுதா³யமத⁴யே ஏகஸ்யேந்த³ரியஸ்ய நாஸே⁵பி ஸமுதா³யநாஸோ

ப⁴வதி | ததஸ்ச ஸமுதா³யாந்தர்க³தஸ்யைகஸ்யேந்த³ரியஸ்ய நாஸோ

ஸமுதா³யநாஸாத் ஜ்ஞாநஜீவநயோர்விலய: ப்ரஸஜ்யதே | ந து ததா²

ப⁴வதி | தஸ்மாதி³ந்த³ரியஸமுதா³யோ⁵பி ந சேதந: | ந த்³ரு³தீய: -

ப்ரத்யேகமிந்த³ரியாணமாத்மத்வே ஏகஸ்மிந் தே³ஹே த³ஸ சேதநா ஆத்மாநோ⁵ங்க³கார்யா:

| த³ஸாநாம் விருத்⁴தே⁴ச்ச²த்வஸம்ப⁴வாத் விருத்⁴தே⁴ச்ச²நாநாசேதநாதி⁴ஷ்டி²தம்

ஸரீரம் த³ஸாநாம் மத்தக³ஜாநாமலநஸ்தம்ப⁴வது³ந்மத்²யேத |

இத்த²மிந்த³ரியாணமசேதநத்வாந்ந தேஷாமாத்மத்வம் யுக்தம் | (6)

ஸ்ருதிஷு ப்ரஸித்³த⁴ இந்த³ரியஸம்வாத³ இந்த³ரியாபி⁴மாநிதே³வதாவிஷயோ

வேதி³தவ்ய: | ந தா: ஸ்ருதய இந்த³ரியாணம் சேதநத்வே ப்ரமாணம் |

தஸ்மாதி³ந்த³ரியாத்மவாதோ³ஸங்க³த: | தத்ரேமாம் யுக்திமாசக்ஷதே

- மரணஸமயே மூர்ச்சி²தஸ்ய பார்ஸ்வஸ்தா:² ஸதி ப்ராணே⁵யம்

ஜீவதீதி, தத³பா⁴வே⁵யம் ம்ரு³த இதி ச நி³சிந்வந்தி | கிஞ்ச

சக்ஷு:ஸ்ரோத்ரவாகா³தி³ந்த³ரியாபா⁴வே தத்ததி³ந்த³ரியவ்யாபாரோபரமே⁵பி

அந்த⁴ப³தி⁴ரமுகாநாம் ஸரீரம் யதா²வத்³வஸ்தி²தமேவ

ப⁴வதி | ப்ராணோத்க்ரமணே து ஸரீரம் தக்ஷணமேவ பதித்வா

ப⁴யங்கரம் ஸ்மஸாநவத்³மங்க³ளம் ச ப⁴வதி | கிஞ்ச

“சக்ஷுஷ்மாநஹம் பஸ்யாமி, ஸ்ரோத்ரவாநஹம் ஸ்ரு³ணேமி”

இதி வ்யவஹாராதி³ந்த³ரியவிலக்ஷண ஆத்மா ஸித்³த:⁴ | ஸ சாத்மா க

இதி ஜிஜ்ஞாஸாயாம் ஸுஷுப்தௌ ஸர்வேந்த³ரியோபரமே5பி ப்ராணே ஜாக³ர்தி
 | ப்ராணஸத்த்வாதே³வ ததா³ “அயம் ஜீவதி” இதி வ்யவஹாரோ
 ப4வதி | ஸ்து²ஸஸரீராத்ப்ராணவியோகே³ து “அயம் ம்ரு³த:”
 இதி வ்யவஹாரோ ஜாயதே | தஸ்மாஜ்ஜீவநமரணவ்யவஹாரயோ: ஸரீரே
 ப்ராணஸத்³பா4வாஸத்³பா4வாதீ4நத்வாத் ப்ராண ஏவாத்மேதி நிஸ்சேய: |

(277)

மநாத்மவாத:³ - அந்யே ஆஹு: ப்ராணே ஜட:³ | தஸ்மாத்தஸ நாத்மா,
 க4டாதி³வத் | ப³ந்த4மோக்ஷௌ மநோமாத்ராதீ4நௌ | விஷயாஸக்தம்
 மநோ ப³ந்த4ஹேது: | விஷயவாஸநாஸூந்யம் மநோ மோக்ஷஹேது: | கிஞ்ச,
 மந:ஸம்ப³ந்தா4தே³வேந்த³ரியானும் ஸ்வஸ்வவிஷயாவபோ³த4நஸாமர்த்த்யம் |
 நான்யதா² | தஸ்மாந்மந ஏவ ஸர்வவ்யவஹாரகாரணம் |

1. ப்ராணாத்மவாத³க²ண்ட³நம் -

ஸமஷ்டிப்ராணஹிரண்யக³ர்போ4பஸகமதமஸங்க³தம் | (1)

பா³ஹ்யவாயுவத்ப்ராணஸ்யாபி வாயுவிஸேஷத்வாந் ஸ ஆத்மா | (2)

ப்ராணஸ்யாத³ர்ஸநம் ந நியமேந மரணகாரணம் | வ்ரு³க்ஷாதி³ஷு

ப்ராணாத³ர்ஸநே5பி தேஷாம் ஜீவநாத் | மநுஷ்யஸ்ய மூர்ச்சா²வஸ்தா²யாமபி

க்வசித் ப்ராணஸத்த்வோபலப்³தி4ர்நாஸ்தி | அதா²பி மநுஷ்யோ ந ம்ரு³தோ

ப4வதி | பரந்து ஜீவத்யேவ | தஸ்மாத³பி ப்ராணே நாத்மா | (3) அபி ச

ஸுஷுப்தௌ ஸந்நபி ப்ராண: த4நாத³யபஹாரிணம் சோரம் ந நிவாரயதி

| ந வா ப³ந்து4ஜநமாக³தம் புரஸ்கரோதி | தஸ்மாத்ப்ராணே ஜட:³ |

அதர்ஸ ஸ நாத்மா | (4) தே³ஹாத³ப³ஹி: ப்ராணேத்க்ரமணே தே³ஹஸ்ய

ம்ரு³தத்வப்ரஸித்³தே:4 ப்ராண ஆத்மேதி வசநமப்யஸங்க³தம் |

தே³ஹாத³ப³ஹிர்ஜா²ராக்க³நேர்நிர்³க³மாத³பி லோகே மரணப்ரஸித்³தே:4 ஸத்த்வாத்

| அத: ப்ராணேத்க்ரமணே மரணப்ரஸித்³தி4ர்வ்யபி4சரிதா | ஸ்ருதௌ

ப்ராணஸ்ரஷ்ட²யகீர்தநம் ப்ராணோபாஸநாவிதி4ஸ்துதயே5ந²வாத:³ | (5)

ஸ்ருதௌ ப்ராணமயாதி³கோஸாநாமாத்மத்வப்ரதிபாத³நம் ஸ்து²லாருந்த4தீர்நாயேந

ஸர்வாந்தரப்ரத்யக³பி4ந்நாதி4ஷ்டா²நப்³ரஹ்மப்ரத³ர்ஸநார்த்தம் | (6) ஸ்ருதௌ

ப்ராணஸ்யேந்த³ரியை: ஸஹ ஸம்வாத³ஸ்ய தே³ஹே தத்ப்ரவேஸஸ்ய ச வர்ணநம்

ப்ராணாபி4மாநிதே³வதாபி4ப்ராயேணேதி ஜ்ஞேயம் | (7) க்ஷுத4யா மம ப்ராணே யாதி

| போ4ஜநேந மம ப்ராணஸ்த்ரு³ப்யதீத்யாதி³வ்யவஹாராத்ப்ராணே மமதாவிஷய

ஏவ ப4வதி | ந த்வஹந்தாவிஷய: | அதோ ந ஸ ஆத்மா | (8) ஸ்வப்ராணஸ்ய

புஹிர்³மநஸ்யாந்தராக³மநஸ்ய ச வேத³நாத் தத்³வேத³நகர்தா ஸாக்ஷீ ஆத்மா
ப்ராணாத³நய ஏவேதி ஸித்³த⁴ம் | அதோ மந ஏவாத்மா |

(278)

விஜ்ஞாநவாதி³பௌ³த்³த⁴மதம் (பு³த்³தி⁴ரேவாத்மா) கூகணிகவிஜ்ஞாநவாத்³
பௌ³த்³த⁴ ஏவமாஹ - மநஸோ வ்யாபாரோ பு³த்³த்யத்⁴நோ ப⁴வதி | யதோ
பு³த்³தே⁴ராகார ஏவ மநஸ்தஸ்தமாத் கூகணிகவிஜ்ஞாநருபா பு³த்³தி⁴ரேவாத்மா
ப⁴விதுமர்ஹதி | மநோ நாத்மேதி | தேஷாமயமாஸய: - ஸர்வே பதா³ர்தா²
விஜ்ஞாநஸ்யைவாகாரா ப⁴வந்தி | தச்ச விஜ்ஞாநம் ப்ரகாஸரூபம் | ப்ரதிக்ஷணம்
விஜ்ஞாநமுத்பத்³ய விநஸ்யதி | பூர்வவிஜ்ஞாநஸ்ய ஸமமந்யத்³விஜ்ஞாநமுத்பத்³யதே
| தத: பூர்வவிஜ்ஞாநம் விநஸ்யதி | ததை²வ த்ரு²தீயவிஜ்ஞாநோத்பத்தௌ
த்³விதீயவிஜ்ஞாநஸ்ய விநாஸோ ப⁴வதி | தூரீயவிஜ்ஞாநஸ்யோத்பத்தௌ
த்ரு²தீயவிஜ்ஞாநநாஸோ ப⁴வதி | ஏவம் நதீ³ப்ரவாஹவத்³விஜ்ஞாநஸ்ய தா⁴ராவிச்சி³ந்நாநுவர்த
| ஸா ச விஜ்ஞாநதா⁴ரா த்³விவிதா⁴ - ஏகா ஆலயவிஜ்ஞாநதா⁴ரா | அந்யா து
ப்ரவ்ரு²த்திவிஜ்ஞாநதா⁴ரா | “அஹம், அஹம்” இதி விஜ்ஞாநதா⁴ரா ஆலயவிஜ்ஞாநதா⁴ரேதி
கீர்த்யதே | ஸைவ பு³த்³தி⁴ரிதி கத்²யதே | “அயம் க⁴ட:; அயம் தே³ஹ:” இதி
விஜ்ஞாநதா⁴ரா ப்ரவ்ரு²த்திவிஜ்ஞாநதா⁴ரேதி ப⁴ண்யதே | ஆலயவிஜ்ஞாநதா⁴ராயா:
ஸகாஸாத்ப்ரவ்ரு²த்திவிஜ்ஞாநதா⁴ரோத்பத்³யதே | மநஸ: ஸ்வரூபமி ப்ரவ்ரு²த்திவிஜ்ஞாநதா⁴ரா
| அதோ மந ஆலயவிஜ்ஞாநதா⁴ராருபு³த்³தே:⁴ கார்யம் | ஸா பு³த்³தி⁴ரேவாத்மா |
ஆலயவிஜ்ஞாநதா⁴ராயா ப்ரவ்ரு²த்திவிஜ்ஞாநதா⁴ராயா பா³த⁴சிந்தநே நிர்விஸேஷகூகணிகவிஜ்ஞ

1. மநாத்மவாத்³க²ண்ட³நம் - நாரத³பாஞ்சராத்தரந்த்ராநுஸா³ரிணோ மந
ஏவாத்மேதி வத்³ந்தி | தத்³பி ந ஸம்⁴வதி | (1) டங்கவாஸ்யாதி³வந்மநஸ:
கரணத்வாந் மந ஆத்மா |

(2) ஸூஷுப்த்யாதௌ³ மஸநோ³பா⁴வே³பி ஸாமாந்யசைதந்யஸ்ய
ஸத்த்வாத், “ஸதி மநஸி சைதந்யம் தத்³பா⁴வே தத்³பா⁴வ:”

இத்யந்வயவ்யதிரேகஸ்ய ப⁴ங்கா³த் ந மநஸ்சேதநம், கிந்து ஜட³மேவ |
தஸ்தமாந்மநோ நாத்மா |

(3) “மம மநோ³ந்யத்ர க³தம், இதா³நீம் ப்ரத்யாக³தம்”

இதி வ்யவஹாராந்மநோ மமதாயா விஷயோ நாஹந்தாயா: | தஸ்தமாந்மநஸ:
ஸ்தை²ர்யசாஞ்சஸ்யாதி³வேத்தா ஸாக்ஷீ⁴த ஆத்மா மநோவிலகூகண: ஸித்³த⁴ |

(4) சைதந்யாபா⁴ஸஸஹிதமேவ மநோ போ⁴க்த்ரு² ப⁴வதி, ந ஸ்வதந்த்ரம் மந: |
அதோ³போ⁴க்த்ரு²த்வாத்³பி மநோ நாத்மா |

(5) மந ஏவ மநுஷ்யாணம் காரணம் ப்ந்த⁴மோக்ஷயோ: | ப்ந்தா⁴ய
விஷயாஸக்தம் முக்த்யை நிர்விஷயம் ஸ்ம்ரு⁴தம் || இதி வசநாஸ்யாயமாஸய:
- விஷயவாஸநாவாஸிதம் மநோ மோக்ஷஸாத⁴நம் ப்ரதிப்³த்⁴ய
ஜக³த்⁴யாஸாஸ்பத்³ம் பூ⁴த்வா ப்ந்த⁴காரணம் ப⁴வதி | ததே³வ ச மநோ
விஷயவாஸநாரஹிதம் ஜ்ஞாநப்ராப்தித்³வாரா மநஸ: ஸ்வரூபம் பா³தி⁴த்வா
மோக்ஷகாரணம் ப⁴வதீதி | ந தத்³வாக்யம் மநஸ ஏவாத்மதாம் போ³த⁴யதி |
கிந்து ப்ந்த⁴ஸாத⁴நாந்நிவ்ரு⁴த்திம் மோக்ஷஸாத⁴நே ப்ரவ்ரு⁴த்திம் தத்³வாக்யம்
போ³த⁴யதி |

(6) “மநோ ப்ரஹ்மேதி வ்யஜாநாத” (தை. ப்⁴ரு. 4) இத்தயாதி³நா
மநோமயகோஸஸ்யாத்மத்வபோ³த⁴கஸ்ருதேஸ்தாத்பர்யம் து ஸ்து²லாருந்த⁴தீர்யாயேநேதி
ப்ராக் ப்ரத³ர்ஸிதம் | ஸ்தி²தி: ஸித்³த்⁴யதி | தாத்³ரு⁴ஸீ ஸ்தி²தி³ரேவ
தந்மதே மோக்ஷ: | இத்த²ம் விஜ்ஞாநவாதி³நோ ப்³த்³தே:⁴க்ஷணிகதாம்
ஸ்வயம்ப்ரகாஸரூபதாம் ச கல்பயித்வா, ஸா ப்³த்³தி⁴ரேவாத்மேதி வர்ணயந்தி |

(A. 279-282) ஆநந்த³மயகோக்ஷ ஏவாத்மேதி மதம்-

(279)

தத்ர ப⁴ட்டமதம் - பூர்வமீமாம்ஸாவார்திககாரோ ப⁴ட்ட ஏவமாஹந ஹி
வித்³யுல்லைகே²வாத்மா க்ஷணிக:, கிந்து ஸ்தி²ர: | ஸ ஆத்மா ஜட³ரூப:
ப்ரகாஸரூபஸ்சாஸ்தே | அயமஸ்யாபி⁴ப்ராய: - ஸுஷுப்தேருத்தி²த ஏவம் வத³ந்தி
“ஏதாவந்தம் காலமஹம் ஜடோ³ நி:ஸம்ஜ்ஞோ⁵ஸ்வாப்ஸம்” இதி | தஸ்மாதா³தமா
ஜட³ரூப இதி ஸித்³த்⁴யதி | கிஞ்ச ஸுஷுப்தாது³த்தி²தஸ்ய ஸ்ம்ரு⁴தி³ரபி ப⁴வதி
| அந்நுபூ⁴தே⁵ர்தே² ந ஸ்ம்ரு⁴தி³ர்ப⁴வேத் | ஸுஷுப்தாவாத்மஸ்வரூபாதி³ரித்தம்
ந கிஞ்சித்³பி ஜ்ஞாநஸாத⁴நமஸ்தி | ஸுஷுப்த்யநந்தரபா⁴விஸ்ம்ரு⁴தே:
காரணம் ஸௌஷுப்தஜ்ஞாநமேவ வாச்யம் | தச்ச ஸுஷுப்திகாலீநம்
ஜ்ஞாநமாத்மஸ்வரூபமேவ | இத்த²மாத்தமா க²த்³யோதவத்ப்ரகாஸரூபோ⁵ப்ரகாஸரூபஸ்ச
| ஜ்ஞாநரூபத்வாத் ப்ரகாஸரூப:, ஜட³ரூபத்வாத்³ப்ரகாஸரூபஸ்ச | ஆநந்த³மயகோஸ
ஏவ ப்ரகாஸரூபோ⁵ப்ரகாஸரூபஸ்சாஸ்தி | ஸுஷுப்தௌ சைதந்யாபா⁴ஸஸுஹிதாஜ்ஞாநமேவா
இத்யுச்யதே | தத்ர சிதா³பா⁴ஸ: ப்ரகாஸரூபோ⁵ஜ்ஞாநம்ப்ரகாஸரூபம் ச ப⁴வதி |
தஸ்மாத்³ப⁴ட்டமதே ஆநந்த³மயகோஸ ஏவாத்மேதி ஸித்³த்⁴ம் |

1. விஜ்ஞாநவாத்³மதக²ண்ட³நம் - ப்³த்³தி⁴ஸிஷ்யம் யோகா³சாரம்

யேSநுஸரந்தி தே க்ஷணிகவிஜ்ஞாநரூபாம் பு³த்தி⁴மாத்மேதி
 வர்ணயந்தி | தத³ஸங்க³தம் - (1) ரூபாதீ³நாம் ஜ்ஞாநரூபம் கார்யம்
 ப்ரதி நேத்ராதீ³நீத்த³ரியம் ஸாதீ³நம் | ததா² நிர்ஸ்சயரூபகார்யம்
 ப்ரதி ஸாதீ³நபூ⁴தா பு³த்தி⁴நாத்மா ப⁴விதுமர்ஹதி | கிந்து
 ஸர்வபதா³ர்தீ³நிர்ஸ்சாயிகாயா பு³த்தீ³தே⁴ர்ய: ஸாக்ஷீ ஸ ஏவாத்மா | (2) ஸ ஆத்மா
 ஸ்வயம் ஸ்வயம்ப்ரகாஸரூபத்வாத்ஸதா³ பா⁴ஸதே | அதோ பா⁴ஸ்யரூபாதே³ர்பா⁴ஸக:
 ஸூர்யாதி³ர்யதா² பா⁴ஸ்யவிலக்ஷணஸ்ததா² பா⁴ஸ்யபு³த்தீ³தே⁴ர்யபா⁴ஸக ஆத்மா
 பு³த்தீ³தே⁴ர்விலக்ஷண: ஸித்த³யதி | யதா² தீ³பாதே:³ ப்ரகாஸோ க⁴டாதி³நா
 ஸம்ப³த்தீ³தோ⁴ க⁴டாதே³ராகாரமாபத்³ய ஸம்மிஸ்ரதயா பா⁴ஸமாநோSபி வஸ்துதோ
 க⁴டாதே³ர்விலக்ஷணஸ்வபா⁴வ ஏவ ததா² ஜ்ஞாநஸ்வரூப ஆத்மா பு³த்தி⁴வ்ரு'த்த்யா
 ஸம்ப³த்தீ³தா⁴ஸ்ததா³காரமாபத்³யாவிகித்தயா பா⁴ஸமாநோSபி பரமார்த²தயா
 பு³த்தி⁴வ்ரு'த்தீ³ர்விலக்ஷணே நித்யஸூத்³தா⁴ஸங்க³சிந்மாத்ரரூப: | (3)
 அபஞ்சீக்ரு'தபூ⁴தஸமஷ்டிஸத்த்வக்ரு³ணம்ஸகார்யபூ⁴தஸ்யாந்த:கரணஸ்ய
 நிர்ஸ்சயரூபக்ரியயா பு³த்தி⁴ரிதி, ஸங்கல்பவிகல்பரூபக்ரியயா மந
 இதி ச வ்யபதே³ஸ: | தஸ்மாத்தீ³பு³த்தி⁴ரந்த:கரணாதீ³வ்யதிரிக்தா
 | ததஸ்ச பௌ⁴திகாந்த:கரணவ்யதிரிக்தபு³த்தீ³தே⁴ர்யபி
 பௌ⁴திகத்வாதீ³தே³ஹேந்த³ரியமநோவத³நாத்மத்வமேவ ஸித்த³த⁴ம் |
 (4) கடோ²பநிஷத்தக்ரு'தீயவல்லயாம் ஆத்மநோ ரத²ஸ்வாமித்வேந,
 பு³த்தீ³தே:⁴ ஸாரதி²த்வேந ச வர்ணநம் த்³ரு'ஸ்யதே | யதா²
 ஸாரதி²விலக்ஷணே ரத²ஸ்வாமீ ததா² பு³த்தீ³தே⁴வலக்ஷண
 ஆத்மா ப⁴வதி | (5) “மம பு³த்தி⁴ரிதா³நீம் மந்தா³, இதா³நீம்
 தீக்ஷண” இதி மமதாவிஷயத்வாதீ³பு³த்தீ³தே⁴ரஹந்தாவிஷயத்வம்
 ந யஜ்யதே | அதோ ந பு³த்தி⁴ராத்மா | (6) ஆத்மந: க்ஷணிகத்வம்
 விஜ்ஞாநவாதி³ஸம்மதமத்யந்தமஸங்க³தம் | ததா²த்வே உத்தமர்ணோ க³தவத்ஸரே
 த³த்தம் த⁴நமஸ்மிந் வத்ஸரேSத⁴மர்ணாந்நா ||

(280)

மாத்³யமிகபௌ³த்தீ³த⁴மதம் (ஆநந்த³மயகோஸ ஆத்மா) ஸூர்யவாதி³நோ
 பௌ³த்தீ³தா⁴ஸ்த்வேவமாஹு:, ஆத்மா நிரம்ஸ: | தஸ்மாதே³கஸ்யைவாத்மந:
 ப்ரகாஸரூபத்வம்ப்ரகாஸரூபத்வம் ச ந க⁴டேத | க²த்தீ³யோதஸ்ய ஸாம்ஸத்வாதே³கோம்Sஸ:
 ப்ரகாஸரூபோSபரோம்SஸோSப்ரகாஸரூபஸ்ச ப⁴வதி | ந த்வாத்மநோ நிரம்ஸஸ்ய

விருத்³தோ⁴பு⁴யருபவத்தவகத²நம் யுத்தம் | யத்³யு⁴யருபதாஸித்³த⁴யே ஆத்மந:
 ஸாம்ஸத்வம் அங்கீ³க்ரியதே தர்ஹி ஸாம்ஸாநாம் க⁴டா³நாமுத்தபத்திநாஸத³ர்ஸநாதா³த்மநோ³
 உத்தபத்திநாஸவத்தவம் ப்ரஸஜ்யேத | யது³த்தபத்திநாஸவத்³வஸ்து தது³த்தப்தே:
 ப்ரா³க³ர்⁴த்⁴வம் ச நாஸாத³ஸத்³ப⁴வதி | ஆத்³யந்தயோர்யத்³ஸத்தந்மத்⁴யே³ப்யஸதே³வ
 ப⁴வதி | “ஆதா³வந்தே ச யந்நாஸ்தி வர்தமாநே³பி தத்ததா²” (மா. கா. வை. 6)
 இதி ஸ்ம்ரு³தே: | தஸ்மாத³த்தபத்திநாஸவத்தவே ஆத்மா அஸத்³ரூபோ ப⁴வேத்
 | ததா² ஆத்மபி⁴ந்ந: ஸர்வோ³பி பதா³ர்⁴த்² உத்தபத்திநாஸவத்தவாத³ஸத்³ரூப
 ஏவ | அநயா ரீத்யா ஆத்மாநாத்மரூபஸகலவஸ்தூநாமஸத்³ரூபத்தவாத்
 ஸூந்யமேவ பரமதத்தவமிதி ஸூந்யவாதி³நோ மாத்⁴யமிகபௌ³த்³த⁴ஸ்ய
 மதம் | தே³ப்யஜ்ஞாநரூபாநந்த³மயகோஸமேவ ப்ரதிபாத³யந்தி | ததா² ஹி,
 த்³ரு³ஷ்டி³பே³தே³நாஜ்ஞாநம் த்ரிபீ⁴ ரூபை: ப்ரதீயதே | (1) அத³வைதஸாஸ்த்ரஸம்ஸ்காரரஹித்வ
 ஜக³தா³காரேண பரிணதமஜ்ஞாநம் ஸத்யத்வேந ப்ரதீயதே | (2) அத³வைதஸாஸ்த்ராநுஸாரியுக்
 பண்டி³தாநாமஜ்ஞாநம் தத்தகார்யம் ஜக³ச்ச ஸத்³ஸத்³விலக்ஷணநிர்வசநீயத்வேந
 பா⁴தி | (3) ஜ்ஞாநநிஷ்டா²ம் ப்ராப்தஸ்ய ஜீவந்முத்தஸ்ய விது³ஷ்டா³ஜ்ஞாநம்
 தத்தகார்யம் ச துச்ச²த்வேந ப்ரதீயதே | துச்ச²ம், அஸத், ஸூந்யம் இதி த்ரய:
 ஸப்³தா: ஸமாநார்தா: | ததா² சோக்தம் பஞ்சத³ஸ்யாம் சித்ரதீ³பே || தா³துமிச்சே²த்
 | ப்ரத்²மக்ஷணே பு⁴க்தவாந் புருஷ உத்தரக்ஷணே “த்ரு³ப்தோ³ஹமஸ்மி” இதி ந
 ப்³ரூயாத் | ஆத்மந: க்ஷணிகத்வே க³தவத்ஸரே த⁴நம் த³த்தவத உத்தமர்ணஸ்ய,
 பூர்வக்ஷணே பு⁴க்தவத: புருஷஸ்ய சேதா³நீமபா⁴வாத் | தஸ்மாதா³த்மா ந க்ஷணிக: |
 (7) ஆத்மந: க்ஷணிகத்வே மோக்ஷஸாத⁴நகலாபோ வ்யர்த²: ஸ்யாத் |

1. ஆத்மா சிஜ்ஜடோ³பு⁴யாத்மக இதி

ப⁴ட்டபக்ஷோ³ப்யஸங்க³த: “அயமந்த⁴கார: ப்ரகாஸ:”

“அயம் புருஷ: ஸ்தா²ணு:” இதிவச்சைகத்ர

வஸ்துநி சிஜ்ஜடா³ம்ஸவிரோதா⁴த் | உப⁴யாம்ஸத்வமங்கீ³க்ரு³த்ய

“நோபா⁴வ்யம்ஸாவநுப⁴வகோ³சரௌ கிந்து ஜடா³ம்ஸ

ஏவாநுப⁴வகோ³சரோ ந சேதநாம்ஸ:” இதி கத²நம் து ந யுத்தம்

| யதா² த³ண்ட³த³ர்ஸநமாத்ரேண “அயம் த³ண்ட³” இதி ஜ்ஞாநம்

ந ஜாயதே; கிந்து த³ண்ட³புருஷோப⁴யத்³ர்ஸநேநைவ ஜாயதே ததா²

ஜடா³ம்ஸமாத்ரத்³ர்ஸநே ந சிஜ்ஜடோ³பு⁴யாத்மகாத்மஸித்³தி⁴ர்⁴ப⁴வேத்

| சேதநாம்ஸ்யாப்யநுப⁴வகோ³சரத்வாபு⁴யுபக³மே ஜட³யம் தத்ர

கல்பிதமிதி வக்தவ்யம் | ஹடா²து³ப⁴யோரம்ஸயோ: ஸத்யத்வாபு⁴யுபக³மே

ஆத்மநோ ஜட³சேதநாம்ஸயோ: பரஸ்பரம் க: ஸம்ப்³ந்த: | ஸம்யோகோ³ வா

விஷயவிஷயிபா⁴வோ வேதி ஸ ப்ரஷ்டவ்ய: ||

மாயா சேயம் தமோரூபா தாபநீயே ததீ³ரணாத் |

அநுபு³திஸ்தத்தர மாநம் ப்ரதிஜ்ஜ்ஞே ஸ்ருதி: ஸ்வயம் || 125 ||

ஜட³ம் மோஹாத்மகம் தச்சேத்யநுபா⁴வயதி ஸ்ருதி: |

ஆபா³லகோ³பம் ஸ்பஷ்டத்வாதா³நந்த்யம் தஸ்ய ஸாப்³ரவீத் || 126 ||

இத்த²ம் லௌகிகத்³ரு³ஷ்ட்யைதத் ஸர்வையநுபு⁴யதே |

யுக்தித்³ரு³ஷ்ட்யா த்வநிர்வாச்சயம் நாஸதா³ஸீதி³தி ஸ்ருதே: || 128 ||

நாஸதா³ஸீத்³விபா⁴தத்வாந்நோ ஸதா³ஸீச்ச பா³த⁴நாத் |

வித்³யாத்³ரு³ஷ்ட்யா ஸ்ருதம் துச்ச²ம் தஸ்ய நித்யநிவ்ரு³த்தித: || 129 ||

துச்சா²நிர்வசநீயா ச வாஸ்தவீ சேத்யஸௌ த்ரிதா⁴ |

ஜ்ஞேயா மாயா த்ரிபி⁴ர்போ³தை:⁴ ஸ்ரௌதயௌக்திகலௌகிகை: || 130 || இதி |

இத்த²ம் ஜீவந்முக்தாநாம் துச்ச²த்வேந ப்ரதீயமாநே⁵ஜ்ஞாநே மோஹமாபந்நா:

ஸூந்யவாதி³நோ ந பரமபுருஷார்த²ம் லப⁴ந்தே | கிந்து துச்ச²ரூப ஆநந்த³மயகோஸ

ஏவாத்மேதி வத³ந்தி | || ஆத்³யே பக்ஷே “அநித்யயோ: ஸாவயவயோர்த்³வயோர்வஸ்துநோரேவ

ஸம்யோக³” இதி நியமாதா³த்மநோ⁵நித்யத்வம் ப்ரஸஜ்யதே | த்³விதீயபக்ஷே

சிஜ்ஜடா³ம்ஸயோருப⁴யோரப்யேகஸ்யைவாத்மந: ஸ்வரூபத்வாச்சித்³ம்ஸோ ஜடோ³

ப⁴வேத் | ஜடா³ம்ஸஸ்ச சித்³ப⁴வேத் | த்ரு³தீயபக்ஷே க⁴டதஜ்ஜ்ஞாநவது³ப⁴யோரம்ஸயோரநாத்மத்

ப⁴வேத் | “விஜ்ஞாநமாநந்த³ம் ப்³ரஹம்” (ப்³ரு. 3.1.27) “ப்ரஜ்ஞாநம் ப்³ரஹம்” (ஐ. 3.1)

“ஸத்யம் ஜ்ஞாநமநந்தம் ப்³ரஹம்” (தை. ப்³ர. 1) இத்யாதி³ஸ்ருதிப்ரஸித்³த⁴ஜ்ஞாநமாத்ரஸ்வரூப

ஜட³த்வாப⁴யுக³மே ப்ரமாணம் நோபலப⁴யதே | ஸுப்தோத்தி²தஸ்ய “ஜடோ³

நி:ஸம்ஜ்ஞோ⁵ஹம்ஸ்வாப்ஸம்” இத்யாத்மநோ ஜட³த்வஸம்பாதி³கா யா ஸம்ரு³திருக்தா

ஸா லௌஷுப்தாஜ்ஞாநமேவ விஷயீகரோதி | தஸ்மாதா³த்மநோ ஜட³சேதநோப⁴யாம்ஸகத்வ

| “ஸர்வம் ஸூந்யம்; ஸூந்யமேவ பரமதத்த்வம், ஸுஷுப்திகாஸீநாஜ்ஞாநரூபாநந்த³மயகோஸ

ஏவாத்மா” இதீ³த்³ம் மாத⁴யமிகமதமப்யஸங்க³தமேவ | ததா² ஹி, கிம் ஸூந்யம்

ஸாக்ஷிஸஹிதமுத ஸாக்ஷிரஹிதமுத ஸ்வப்ரகாஸமிதி த்ரிதா⁴ தத்ர விகல்போ

ப⁴வதி | ஆத்³யபக்ஷே ய: ஸூந்யஸ்ய ஸாக்ஷீ ஸ ஸூந்யாத்³விலக்ஷண ஆத்மா

ஸித்³த⁴யதே | த்³விதீயபக்ஷே ஸாக்ஷிரஹிதத்வாச்சு²ந்யமேவ ந ஸித்³த⁴யதி

| த்ரு³தீயபக்ஷே ஸ்வப்ரகாஸத்வாத்³ஸ்தமத்³பி⁴மதம் ப்³ரஹ்மைவ ஸூந்யமிதி

நாமாந்நரேணைக்தம் ப⁴வதி | ததா² ச ஸூந்யாஸித்³தி⁴ரேவ | “அஸுத்³வா

இத்³மக்³ர ஆஸீத்” (தை. ப்³ர. 7) “அஸுதே³வேத்³மக்³ர ஆஸீத்” (சா². 6.2.1)

இத்யாதி³வாக்யாநி பூர்வாபரவிரோதா⁴த் ந ஸூந்யம் ப்ரதிபாத³யந்தி | கிந்து நையாயிகைவஸேஷிகபெள³த்³தா⁴த³ய: ப்ராஃ³பா⁴வாத³ந் ஜக³த: காரணத்வேந வர்ணயந்தி, தத³நூத³ய தாத³ரு³ஸவிபரீதக்³ரஹிவர்தநே ஏவ தாத³ரு³ஸருதீநாம் தாத்பர்யம் | அஸத் = அநபி⁴வ்யக்தநாமரூபாத்மகம், இத³ம் = ஜக³த், அக்³ரே = ப்ராக் ஸ்ரு³ஷ்டேராஸீதி³தி ஸ்ருத்யர்த:² | இத்த²ம் ஸூந்யவாதோ³ஸுங்க³த ஏவ | பெள³த்³த³ஸிஷ்யாஸ்சத்வார: | (1) மாத³யாமிக: ஸூந்யவாத³, (2) யோகா³சார: கூணிகவிஜ்ஞாநவாத³, (3) ஸௌத்ராந்திகோ³நுமேயபா³ஹ்யபதா³ர்த²வாத³, (4) வைபா⁴ஷிக: ப்ரத்யகூபா³ஹ்யார்த²வாத³ |

(281)

ப்ராபா⁴கரநையாயிகயோர்மதம் (ஆநந்த³மயகோஸ ஆத்மா)பூர்வமீமாம்ஸகைகதே³ஸிந: ப்ராபா⁴கரா நையாயிகாஸ்சைவம் கத²யந்தி - நாத்மா ஸூந்யரூப: | “ஆத்மா ஸூந்யரூப:” இதி வத³ந்நேவம் ப்ரஷ்டவ்ய: - ஸூந்யரூபம் தேநாநுபூ⁴யதே ந வேதி | யதி³ ஸூந்யரூபமநுபூ⁴யதே ததா³ யேந தச்கு²ந்யரூபமநுபூ⁴யதே ஸ ஏவாத்மா | ஸ ச ஸூந்யவிலகூண இதி ச ஸித்³த³யதி | யதி³ ஸூந்யரூபம் நானுபூ⁴யதே ததா³ ஸூந்யமேவ நாஸ்தீதி ஸித்³த³யதி | அநயா ரீத்யா ஸூந்யவிலகூண ஆத்மா ஸித்³த:⁴ | தஸ்யாத்மநோ மநஸா ஸம்யோகே³ந ஜ்ஞாநமுத்பத்³யதே | தேந ஜ்ஞாநரூபேண கு³ணேநாத்மா சேதநோ ப⁴வதி | ஸ்வரூபதஸ்த்வாத்மா ஜட:³ | ஸுக²து:³கே²ச்சா²த்³வேஷப்ரயத்நத⁴ர்மாத⁴ர்மா அப்யாத்மநோ கு³ண இதி | தந்மதே³ப்யாநந்த³மயகோஸ ஏவாத்மா | விஜ்ஞாநமயகோஸஸ்தா² யா பு³த்தி:⁴ ஸாத்மநோ ஜ்ஞாநரூபோ கு³ண இத்யுச்யதே | ததா² ஹி, ஆநந்த³மயகோஸே சைதந்யம் கூ³ட⁴மாஸ்தே | விவேகஹீநாநாம் ந தத்ப்ரதீயதே | தஸ்மாத்ப்ராபா⁴கரா நையாயிகாஸ்ச ஸுஷு⁴ப்தமாத்மாநம் ஜ்ஞாநஹீநம் மந்வாநா: ஸ்வரூபத ஏவாத்மாநம் ஜட³மாஹு: | தஸ்மாத்³கூ³ட⁴சைதந்யே ஆநந்த³மயகோஸே ஏவ தயோராத்த்வப்⁴ராந்திரஸ்தி | அபி ச தந்மதே ஆத்மஸ்வரூபம் நித்யஜ்ஞாநம் ந ஜீவே³பி⁴மதம், கிந்த்வநித்யஜ்ஞாநமேவ ஜீவே³பி⁴மதம் | தச்சாநித்யம் ஜ்ஞாநம் ஸித்³தா⁴ந்தே³ந்த:கரணவ்ரு³த்த்யாத்மகபு³த்தி⁴ரூபம் ப⁴வதி | இத்த²ம் ப்ராபா⁴கரநையாயிகயோர்மதே ஆநந்த³மயகோஸ ஆத்மா | பு³த்தி⁴ஸ்தஸ்யாத்மநோ கு³ண: | இத³மபி மதம் ந ஸமீசீநம் | ஜ்ஞாநபி⁴ந்நம் யத்³யஜ்ஜட³வஸ்து க⁴டாதி³கம் தத்ஸர்வமநித்யமஸ்தி | யத்³யாத்மா ஜ்ஞாநஸ்வரூபோ ந ப⁴வேத்ததா³ க⁴டாதி³வஜ்ஜடோ³நித்யஸ்ச ப⁴வேத் | ஆத்மநோ³நித்யத்வே மோகூநவயிநோ³பா⁴வாத் மோகூஸாத⁴நாநாம் நிஷப்ரயோஜநதா ஸ்யாத் |

இத்த²ம் வேதா³ந்தவாக்யேஷ்வஸ்ரத³த³தா⁴நா ப³ஹிர்முகா:² புருஷா கு³ருஸம்ப்ரதா³யஸூந்யா:
பஞ்சகோஸேஷ்வந்யதமமேவ ஸ்வஸ்வபு³த³த⁴யநுஸாரேணுத்தம்தவேந மந்வாநா
முக²யமாத்மாநம் ஸாக்ஷிணம் ந ஜாநந்தி | தஸ்மாத³ந்நமயாத³ய ஆத்மந
ஆச்சா²த³கத்வாத் கோஸா இதி வர்ண்யந்தே |

1. ப்ராபா⁴கரநையாயிகயோர்மதக²ண்ட³நம் - “ஸுஷுப்தௌ

ஜ்ஞாநாபா⁴வாதா³த்மா ஜட:”³ இத்யேதந்ந யஜ்யதே |

“ஸுக²மஹமஸ்வாப்ஸம் ந கிஞ்சித³வேதி³ஷம்” இதி

பராமர்ஸப³லாத் ஸுஷுப்தௌ ஸுகா²ஜ்ஞாநயோரநுப⁴வஸ்யோபபாதி³தத்வாத்

தேஷாம் வசநம் பா³தி⁴தம் ப⁴வதி | ஆத்மா யதி³ ஸ்வரூபதோ ஜட:”³ ஸ்யாத்

ததா³ ஸுஷுப்தாவநுபூ⁴தஸ்யாநந்த³ஸ்ய ஸ்மரணம் ந ஸ்யாத் | ஸ்மர்யதே து |

தஸ்மாதா³த்மா ந ஜட:”³ |

(282)

ஈஸ்வரீயபஞ்சகோஸைஸ்ததஸ்வரூபாச்சா²த³நம்யதா² ஜீவஸ்ய பஞ்சகோஸா ஜீவஸ்ய
யதா²ர்த²ஸ்வரூபம் ஸாக்ஷிணமாவுரு³ண்வந்தி ததே²ஸ்வரஸ்ய ஸமஷ்டிபஞ்சகோஸா
ஈஸ்வரஸ்ய யதா²ர்த²ஸ்வரூபமாவுரு³ண்வந்தி | ததா² ஹி, ஈஸ்வரஸ்ய யதா²ர்த²ம்
ஸ்வரூபம் தத்பத³லக்ஷயம் யத்³ரூபம் ததே³வ | தமேதம் ஸ்ரௌதமர்த²ம் விஹாய
கேசந மாயாநுபாநந்த³மயகோஸவிஸிஷ்டமந்தர்யாமிணம் தத்பத³வாச்சயமேவ
பரமதத்த்வமிதி வத³ந்தி | ததே²வாந்யே ஹிரண்யக³ர்ப⁴வைஸ்வாநரவிஷ்ணுப்³ரஹ்மஸிவக³ணே
க²ட³க³குத்த³தா³லாஸ்வத்தா²ரகவேண்வந்தேஷு பதா³ர்தே²ஷு பரமாத்மவப்⁴ராந்திமாபந்நா:

| யத³யபி ஸகலபதா³ர்தே²ஷு லக்ஷயபா⁴க:”³ பரமாத்மநோ ந பி⁴ந்ந: ததா²பி
தத்தது³பாதி⁴விஸிஷ்டாநேவ பரமாத்மவேந மந்யந்தே | ததே³தந்மதம் தேஷாம்
ப்⁴ராந்திரேவ | பஞ்சகோஸாவுரு³தாஜ்ஜீவேஸ்வரயோ: பரமார்த²ஸ்வரூபாத³ப³ஹிர்முகா²
தே³ஹாதி³ஷ்வாத்மவப்⁴ராந்திமாபத³ய புண்யபாபாந்யாசரந்தி | அந்தர்யாம்யாதி³வம்ஸபர்யந்த
பதா³ர்தா²நாமீஸ்வரபு³த³த⁴யா ஆராத⁴நம் க்ரு³த்வா ஸுக²ம் ப்ராப்துமிச்ச²ந்தி
| யாத³ரு³ஸமுபாதி⁴மாராத⁴யந்தி தத³நுஸாரேண ப²லம் ச ஸித்த³யதி |
யஸ்மாத்த்காரணஸூக்ஷமஸ்தூ²லரூப: ஸர்வோ⁵பி ப்ரபஞ்ச ஈஸ்வரஸரீ⁵ரே⁵ந்தர்பூ⁴தஸ்தஸ்மாத்
தத்தது³பாஸநாநுஸாரி ப²லம் ப⁴வதி | ததா² சோக்தம் பஞ்சத³ஸ்யாம்
சித்ரதீ³பீவமந்யே ஸ்வஸ்வபக்ஷாபி⁴மாநேநாந்யதா²ந்யதா² |

மந்த்ரார்த²வாத³கல்பாதீ³நாஸ்ரித்ய ப்ரதிபேதி³ரே || 120 ||

அந்தர்யாமிணமாரப்⁴ய ஸ்தா²வராந்தேஸவாதி³ந: |

ஸந்த்யஸ்வத்தா²ர்கவம்ஸாதே:³ குலதே³வத்வத்³ர்ஸநாத || 121 ||

இத்யாதி³நா | பரந்து மோக்ஷா ந ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநம் விநா ஸித்³த்யதி | யோ மோக்ஷ¹. யதா² ஜீவஸ்ய பஞ்சகோஸா ஜீவஸ்ய நிஜஸ்வரூபம் ப்ரத்யகா³த்மாநம் ஜீவத்³ரு³ஷ்டிம் ப்ரத்யாச்சா²த்யந்தி, ந ததே²ஸ்வரஸ்ய பஞ்சகோஸா ஈஸ்வரஸ்ய நிஜம் ஸ்வரூபம் ஈஸ்வரத்³ரு³ஷ்டிம் ப்ரத்யாச்சா²த்யந்தி | ஈஸ்வரஸ்யாவரணரஹிதத்வேந நித்யமுத்தத்வாத் ந தஸ்ய கிஞ்சித்³பி கர்தவ்யமஸ்தி | தஸ்மாத் யதா² வ்யஷ்டிபஞ்சகோஸே⁴ய: ப்ரத்யகா³த்மநோ விவேசநம் ஜீவேந கர்தவ்யம் ததா² ஸமஷ்டிபஞ்சகோஸே⁴யோ ப்³ரஹ்மணோ விவேசநமபி ஜீவேநைவ கர்தவ்யம் | ஸத்³ரூப:, சித்³ரூப:, ஆநந்த³ரூப:, அத்³வ்ய இத்யாத்மநஸ்சத்வாரி விஸேஷணாநி | தே³ஹாதே³ஸ்து அந்ரு³த:, ஜட:³, து:³க²ரூப:, ஸத்³வ்ய இதி சத்வாரி விஸேஷணாநி | தத்ராத்மந: ஸத்³ரூபசித்³ரூபா⁴யாம் தே³ஹாதே³ர்ந்ரு³தஜட³ரூபயோஸ்திரோதா⁴நம் ப⁴வதி | தஸ்மாத்தே³ஹாதி:³ ஸத்தவேந சேதநத்வேந ச பா⁴தி | தே³ஹாதே:³ து:³க²ரூபேண ஸத்³வ்யத்வேந சாத்மந ஆநந்த³ரூபத்வாத்³வ்யத்வயோரபி⁴ப⁴வோ ப⁴வதி | அதஸ்சாத்மா து:³கி²த்வேந ஸத்³விதீயத்வேந ச பா⁴தி | இத்த²மாத்மந: பஞ்சகோஸாநாம் சாந்யோந்யாத்⁴யாஸோ⁵ஸ்தி | தஸ்மாந்முமுக்ஷாரவஸ்யம் பஞ்சகோஸவிவேசநம் குர்யாத் | மிச்ச²தி ஸ விவேகேந ஜீவேஸ்வரயோ: ஸ்வரூபம் பஞ்சகோஸே⁴ய: ப்ரு³த்²க்க்ரு³த்ய ஜாநீயாத் | தத்ர த்³ரு³ஷ்டாந்த: | யதா² மிலிதயோ: முஞ்ஜேஷீகயோ: ப்ரு³த்²க்கரணம் க்ரியதே, ததா² விவேகேந ஜீவேஸ்வரயோ: ஸ்வரூபம் பஞ்சகோஸே⁴ய: ப்ரு³த்²க்க்ரு³த்ய ஜாநீயாத் |

(283)

பஞ்சகோஸவிவேகப்ரகார: - ஸ்வப்நாவஸ்தா²யாம் ஸ்தூ²லதே³ஹோ ந பா⁴தி | பரந்த்வாத்மா பா⁴ஸதே | ததா² ஸுஷுப்தௌ ஸலிக்குமஸரீரஸ்ய ஜ்ஞாநம் ந ப⁴வதி | ஸுக²ஸ்வரூப ஆத்மா ஸ்வயம்ப்ரகாஸஸ்வரூபேண ப்ரதீயதே | ஸுஷுப்தௌ ஸுக²ஜ்ஞாநாபா⁴வே “ஸுக²மஹமஸ்வாப்ஸம்” இதி ஸ்ம்ரு³தி: ஸுப்தோத்தி²தஸ்ய ந ஸ்யாத் | ததா² ஸ்ம்ரு³தேர்ஜாயமாநத்வாதே³வ ஸுஷுப்தௌ ஸுகா²நுப⁴வோ⁵பு⁴பேய: | தச்ச ஸுக²ம் ஸுஷுப்தௌ ந விஷயஜந்யம் | ததா³ ஸர்வகார்யப்ரபஞ்சப்ரவிலயாத் | கிந்து ததா³த்மஸ்வரூபஸுக²மேவ | ஸ சாத்மா ஸ்வயம்ப்ரகாஸஸ்வரூப: | தஸ்மாத்ஸுக²ஸ்வரூப ஆத்மா ஸ்வயம்ப்ரகாஸரூபேண ஸுஷுப்தௌ பா⁴ஸதே | நிதி³த்யாஸநப²ஸூ⁴தநிர்விகல்பகஸமா⁴தௌ⁴ த்வாத்மா அஜ்ஞாநக்ரு³தாவரணரஹித: ப்ரகாஸதே | காரணஸரீரரூபாஜ்ஞாநமபி ததா³ ந

பா⁴ஸதே | இத்த²ம் தே³ஹத்ரயம் வ்யபி⁴சரதி ஏகாமவஸ்தா²ம் விஹாயாவஸ்தா²ந்தரே
அபா⁴நாத் | தஸ்மாத்தே³ஹத்ரயமவ்யாபகம

1. முஞ்ஜா நாம கோஸவிஸிஷ்டதீ³ர்க⁴த்ரு³ணவிஸேஷ: | ஈஷீகா நாம
தத்த்ரு³ணமத்யஸ்த²காண்ட³விஸேஷ: |

2. ப்ராதீதிகத்வம் வேதா³ந்தஸித்தா⁴ந்தே ஜக³த: ஸ்பு²டம் |
ஸுஷு³ப்தௌ து ஜக³ல்ஸீநம் ப்ரபோ³தே⁴ ஜாயதே புந: ||

த்³ரு³ஷ்டிஸ்த்ரு³ஷ்டிமிமாம் ப்³ரஹ்மாநுப⁴வீ ப்³ஹுமந்யதே | இதி |

3. (1) ஸ்தூ²லதே³ஹவிவேசநம் - யதா² க⁴டஸ்யோத்பத்திவிநாஸயோ:

ப்ராஶு³ர்த⁴வம் ச வித்³யமாநத்வாதே³கத்வாச்சாகாஸோ

க⁴டாத்³விபி⁴ந்நோ⁵வ்யபி⁴சாரீ ச, ததா² ஸ்தூ²லதே³ஹஸ்ய

ஜநநமரணயோ: ப்ராஶு³ர்த⁴வம் ச வித்³யமாநத்வாதே³கத்வாச்சாத்மா

ஸ்தூ²லதே³ஹாத்³பி⁴ந்நோ⁵வ்யபி⁴சாரீ ச | க⁴ட இவ ஸ்தூ²லதே³ஹோ

ஜநநமரணயோ: ப்ராஶு³ர்த⁴வம் சாவர்தமாநத்வாத்³நேகத்வாச்சாத்மநோ பி⁴ந்நோ

வ்யபி⁴சாரீ ச | யத்³தி⁴கதே³ஸகாலவர்தி தத்³வ்யபி⁴சாரீத்யுச்ச்யதே |

ஸர்வஸாரீரவர்த்யாத்மா ஏக ஏவ | தஸ்மாதா³காஸவதா³த்மா வ்யாபக: | அத:

ஸர்வதே³ஸவர்தீ⁴ ப⁴வத்யாத்மா | தே³ஹாநாமுத்பத்திமரணயோ: ப்ராஶு³ர்த⁴வம்

சாத்மாஸ்தி | தஸ்மாதா³த்மா காலத்ரயாபா³த்ய: ஸர்வகாலவர்தீ ச ப⁴வதி

| ஏவம் ஸர்வதே³ஸகாலவர்தித்வாதா³த்மா அவ்யபி⁴சாரீ | யத்³தி⁴ வஸ்து

ஸ்வல்பதே³ஸே ஸ்வல்பகாலே ச வர்ததே தத்³வ்யபி⁴சாரி | க⁴ட இவ

தே³ஹோ⁵பி பரிச்சி²ந்ந: ஸ்வல்பதே³ஸே வர்ததே | உத்பத்திநாஸமாம்ஸ்ச

தே³ஹ: ஸர்வகாலவர்தீ ந ப⁴வதி, கிந்து ஸ்வல்பகாலே ஏவ வர்ததே

| அத: ஸ்வல்பதே³ஸகாலவர்தித்வாத் ஸ்தூ²லதே³ஹோ வ்யபி⁴சாரீ | ஏவம்

தே³ஹாத்மநோர்வ்யபி⁴சாரித்வாவ்யபி⁴சாரித்வரூபவிலக்ஷணத⁴ர்மவத்த்வாதே³வ

தயோ: பரஸ்பரம் பே⁴த:³ ஸித்த³த்யதி | தஸ்மாந்நாஹம் ஸ்தூ²லதே³ஹ: | நாபி

மதீ³யோ⁵ஸௌ தே³ஹ: | கிந்து தே³ஹ: பஞ்சபூ⁴தகார்யத்வாத்³பௌ⁴திக: | மம

ஸ்தூ²லதே³ஹவ்யதிரிக்தத்வாதே³வ ச ததா³ஸ்ரிதநாமரூபஜாத்யாஸ்ரமகர்மாதீ³யோ

த⁴ர்மா ந மாம் ஸ்ப்ரு³ஸந்தி | நாபி தே த⁴ர்மா மத்ஸம்³ந்தி⁴ந:

| இதி ஸ்தூ²லஸாரீரவிவேக: || நித்யம் ச | ஆத்மா து

ஸர்வாவஸ்தா²ஸ்வநுக³ததயா பா⁴தி | தஸ்மாத்த்³வ்யாபகோ நித்யம்³ ச | இத்த²ம்

தே³ஹத்ரயவிலக்ஷணதயா விவிச்ச்யாத்மாநம் ஜாநீயாத் | தத்ர ஸ்தூ²லஸாரீரம்

அந்நமயகோஸ:, காரணஸாரீரம் ஆநந்த³மயகோஸ: | ஸு³க்ஷமஸாரீரே

ப்ராணமயமநோமயவிஜ்ஞாநமயாக்²யாஸ்த்ரய: கோஸா அந்தர்பூ⁴தா: |
தஸ்மாச்ச²ரீரத்ரயவிவேகேந பஞ்சகோஸவிவேகோ ஜாயதே | யதா²
பஞ்சகோஸவிலக்ஷணம் ஜீவஸ்வரூபம் ததை²வேஸ்வரஸ்வரூபமபி ||

(2) ஸுலக்ஷமதே³ஹவிவேசநம் - ஸுஷுப்திர்மூர்ச்சா² மரணம் ப்ரலயோ
ஜ்ஞாநமிதி பஞ்சஸ்வவஸ்தா²ஸு விங்க³தே³ஹ: ஸ்வகாரணே⁵ஜ்ஞாநே
லீயதே | தஸ்மாத்த்ஸுலக்ஷமதே³ஹோ வ்யபி⁴சா¹ அஸம்ஸ்ச | ஆத்மா து
ஸர்வகாலேஷ்வபி ப்ரகாஸமாநத்வாத்³வ்யபி⁴சா¹ | அத: ஸத்³ரூபம்ஸ்ச |
ஸத்³ரூபத்வாதா³த்மா ந விங்க³தே³ஹ: | விங்க³தே³ஹோ⁵பி நாதம்ஸம்³ந்தீ⁴
| ஸ த்வபஞ்சீக்ரு²தபஞ்சமஹூபூ⁴தகார்யம் | தஸ்மாந்நாஹம்
விங்க³தே³ஹ: | கர்த்ரு²த்வபோ⁴க்த்ரு²த்வஸுக²து: ³கா²தி³விங்க³தே³ஹதர்மா
அபி நாஹம் | நாபி தே தர்மா மதீ³யா: | தேஷாம் ஸாக்ஷயஹம் தேப்⁴யோ
பி⁴ந்ந: | இதி ஸுலக்ஷமதே³ஹவிவேசநம் | (3) காரணதே³ஹவிவேசநம்
- அஜ்ஞாநமேவ காரணதே³ஹ: | நாஹம் காரணதே³ஹ: | ஸோ⁵பி ந
மதீ³ய: | காரணஸரீரதர்மாவாவரணவிசுஷ்பாவபி நாஹம் | ந
தௌ தர்மௌ மதீ³யௌ | தயோ: ஸாக்ஷயஹம் தாப்⁴யாம் பி⁴ந்ந: | இதி
காரணஸரீரவிவேசநம் | (4) ஜாக்³ரத்³வஸ்தா²விவேக: - அவஸ்தா² நாம்
த³ஸா போ⁴க³காலவிசேஷரூபா | ஸ்வப்நஸுஷுப்த்யவஸ்தா²விஸக்ஷணத்வே ஸதி
இந்த்³ரியஜ்நயஜ்ஞாநதத்ஸம்ஸ்காராதா⁴ரபூ⁴த: காலவிசேஷோ ஜாக்³ரத்³வஸ்தா²
| தஸ்யாமவஸ்தா²யாம் சதுர்த்³ஸத்ரிபுடபி⁴ர்ஜீவோ வ்யவஹரதி |
அஸ்யாமவஸ்தா²யாம் ஷட்³விசேஷா: - (1) அவஸ்தா²தோ ஜீவஸ்ய ஸ்தா²நம்

சக்ஷு:

| ஸகலஸரீரவர்திநோ⁵பி ஜீவஸ்ய சக்ஷுஷோ முக்யஸ்தா²நத்வாத்³தே³வ
ஸ்தா²நமித்யுக்²தம் | (2) ஸக்தி: க்ரியா | (3) வாண் வைக²ரீ | (4)
போ⁴க: ³ஸ்தூ²ல: | (5) கு³ண: ஸத்த்வம் | (6) ஸம்ஜ்ஞா விஸ்வ: | இயம்
ஜாக்³ரத்³வஸ்தா² ஸ்வப்நஸுஷுப்த்யவஸ்தா²யோர்வ்யபி⁴சரதீ³ அஸந்மயீ |
தத்ஸாக்ஷிபூ⁴தஸ்த்வாத்மா ஸர்வாஸ்வப்யவஸ்தா²ஸ்வநுவர்தமாநத்வாத்ஸத்யஸ்வரூப:
|

தஸ்மாஜ்ஜாக்³ரத்³வஸ்தா²தோ⁵யம் விலக்ஷணே ஜீவ: | இதி ஜாக்³ரத்³வஸ்தா²விவேக:
| (5) ஸ்வப்நாவஸ்தா²விவேக: - யஸ்யாமவஸ்தா²யாமிந்த்³ரியாணமுபரமாத்
தத்ஸாஹாய்மந்நதரேணீவ மநோ ஹிதாக்யநாட்³யந்த: ஜாக்³ரத்ஸம்ஸ்காரவஸாத்
விஷயாகாரேண பரிணதம் ஸத் ஸ்வயஞ்ஜீயோதி:ஸ்வரூபேண ஸாக்ஷிணரூபூ⁴யதே

ஸாவஸ்தா² ஸ்வப்நாவஸ்தா² | அத்ர ஜீவஸ்ய (1) ஸ்தா²நம் கண்ட:² | (2) ஸக்திர்ஜ்ஞாநம் | (3) வாணீ மத்⁴யமா | (4) போ⁴க:³ ஸலிக்ஷம: | (5) கு³ணோ ரஜ: | (6) ஸம்ஜ்ஞா தைஜஸ: | இதி ஸ்வப்நாவஸ்தா²ஸாமக்³ர்ய: | ஜாக்³ரத்ஸுஷுப்த்யவஸ்த²யோரியம் ஸ்வப்நாவஸ்தா² ந ப⁴வதி | ஆத்மா த்வவஸ்தா²த்ரயஸாக்ஷித்வாத் ஸ்வப்நாவஸ்தா²தோ⁵பி விலக்ஷண: | இதி ஸ்வப்நாவஸ்தா²விவேக: | (6) ஸுஷுப்த்யவஸ்தா²விவேக: - யஸ்யாம் கேவலம் ஸுக²மஜ்ஞாநம் சாநுபூ⁴யதே ஸா ஸுஷுப்தி: | அஸ்யா: ஸாமக்³ர்ய: (1) ஸ்தா²நம் ஹ்ரு³த்யம் | (2) ஸக்திர்³த்ரவ்யஸ்வரூபிணீ | ஜ்ஞாநக்ரியாத்மவ்யவஹாராபா⁴வாத் கேவலஜ்ஞாநஸ்வரூபேணவ த்³ரவ்யேண ஸத்த்வாத் த்³ரவ்யஸக்திரித்யுச்சயதே | (3) வாணீ பஸ்யந்தீ | (4) போ⁴க³ ஆநந்த:³ | (5) கு³ணஸ்தம: | (6) ஸம்ஜ்ஞா ப்ராஜ்ஞ: | ந ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நாவஸ்த²யோ: ஸுஷுப்த்யவஸ்தா²ஸ்தி | ஆத்மா த்வவஸ்தா²த்ரயஸாக்ஷித்வாத் ஸுஷுப்த்யவஸ்தா²தோ விலக்ஷண: | இதி ஸுஷுப்த்யவஸ்தா²விவேக: | ஸமஷ்டிபஞ்சகோஸவிலக்ஷணமஸ்தி | சதுர்த்²தரங்கே³ சதுர்விதா⁴காஸத்³ருஷ்டாந்தேந ஜீவேஸ்வரயோர்லக்ஷ்யஸ்வரூபவிவேசநம் விஸ்தரேணோக்தம் | உபரி ஷஷ்ட²தரங்கே³பி அஸ்தி-பா⁴திப்ரியரூபநிரூபணப்ரஸங்கே³ மஹாவாக்யார்த²நிரூபணப்ரஸங்கே³ சாத்மந: பரமார்த²ஸ்வரூபம் நிரூபயிஷ்யதே | ஸங்க்³ரஹேணாத்ராத்த்மவிவேசநம் க்ரு³தம் |

(A. 284-316) மஹாவாக்யார்தோ²பதே³ஸநிரூபணம்-

(284)

மஹாவாக்யார்தோ²பதே³ஸ:இத்த²ம் பஞ்சகோஸே⁴யோ விவிச்யாத்மஜ்ஞாநே⁵பி ந க்ரு³தக்ரு³த்யதாஸித்³தி:⁴ | அதோ ஜீவப்³ரஹ்மாபே⁴த³நிஸ்சயாய பநுரபி விசார: கர்தவ்ய ஏவ | தஸ்மாச்சி³ஷ்யஸ்ய க்ரு³தக்ரு³த்யதாஸித்³த⁴யே கு³ருஸ்தஸ்மை மஹாவாக்யார்த²மேவமுபதி³தே³ஸ - “பஞ்சகோஸவிலக்ஷணதயா ஜ்ஞாதமாத்மாநம் ப்³ரஹ்மாபி⁴ந்நம் விஜானீஹி” இதி |

(285)

கர்தூர்போ⁴க்தூய்சாத்மநோ ப்³ரஹ்மாபே⁴தா³ஸம்ப⁴வ இதி ப்ரஸந:நந்வாத்மா புண்யபாபே க்ரு³த்வா ஸ்வர்க்³நரகப்ரு³தி²வ்யாதி³லோகேஷு நாநாவிதா⁴நி

ஸுக²து:³கா²ந்யநுப⁴வதி | தஸ்ய ப்³ரஹ்மணிக்யம் நோபபத்³யேத இதி சேத்
அத்ரோச்யதே

(A. 286-316) பூர்வோக்தப்ரஸ்நஸ்யோத்தரம்-

(286)

அகர்தூரபோ⁴க்தூர்நித்யமுக்தஸ்யாத்மந: ஸதா³ ப்³ரஹ்மாபே⁴த:³ ஸித்³த⁴ ஏவப்³ரஹ்மஸ்வரூபாத்
பி⁴ந்நதயா த்³ரு³ஸ்யமாநம் ஸாஸ்த்ரேஷு ஸ்ருதம் ச புண்யபாபஸ்வர்க³நரகாதி³கம்
ஸர்வம் மித்²யேதி விஜானீஹி | ந ஹி மித்²யாவஸ்தவதி⁴ஷ்டா²நம் தூ³ஷ்யதி
| ஸ்வப்நே பி⁴க்ஷாமடந் ராஜா ந த்³ரித்³ரோ ப⁴வதி | ந மரீசிகோத்³கேந
பூ⁴மிரார்த்³ரீப⁴வதி | ந மித்²யாஸர்பேண ரஜ்ஜு: ஸவிஷா ப⁴வதி | அதஸ்த்வம்
மித்²யாபூ⁴தஸகலஸூபா⁴ஸூப⁴கர்மணாம் கர்தாபி வஸ்துதோ ந கர்தா, அகர்த்ரு³த்வாபோ⁴க்த்ரு³த்
| இத்த²ம் தவ ஸ்வரூமத்யாஸர்ச்யம் நிருபமம் ச ப⁴வதி | அஸ்யாயமபி⁴ப்ராய: | தவ
ப்³ரஹ்மாபி⁴ந்நே ஸ்வரூபே ஸ்தூ²லஸூக்ஷமஸரீரே தத்²ப²லஜந்மமரணஸ்வர்க³நரகஸுக²து:³கா²
ஸர்வமவித்³யயா கல்பிதம் | தவ ப்³ரஹ்மஸ்வபா⁴வஸ்தாபி:⁴ கல்பிதஸாமக³ரீபி⁴ர்நாந்யதா²
ப⁴வதி | தஸ்மாஜ்ஜ்ஞாநாத்பூர்வமப்யாத்மா ப்³ரஹ்மஸ்வரூப ஏவாஸ்தே |
காலத்ரயே⁵ப்யாத்மநி ஸரீர்ஸ்ய தத்³த⁴ர்மாணம் ச ஸம்ப³ந்தோ⁴ நாஸ்தி | ஆத்மா
ஸதா³ நித்யமுக்த ஏவாஸ்தே | ஆத்மநோ ப்³ரஹ்மணஸ்ச ந கதா³பி பே⁴தோ³ஸ்தி |

(287)

ஜீவந்முக்தஸ்ய நிர்ஸய:, வேதா³ந்தஸ்ரவணப²லம் சஆத்மா யதி³ ஸதா³
நித்யமுக்தப்³ரஹ்மஸ்வரூப ஏவ ததா³ ஜ்ஞாநநிவர்த்யாஜ்ஞாநதத்கார்யாத்³யபா⁴வாத்
ஜ்ஞாநஸாத⁴நஸ்ரவண³இத³வையர்த்³யமிதி சேந்ந | ஜீவந்முக்தஸ்ய விது³ஷோ
த்³ரு³ஷ்ட்யா அஜ்ஞாநம் தத்கார்யம் ச ஸர்வம் துச்ச²மேவ | தஸ்ய ஜீவந்முக்தஸ்ய
நிர்ஸய இதா³நீம் ப்ரத³ர்ஸ்யதே - அயம் ப்ரபஞ்சோ க³க³நாரவிந்த³வந்நாஸ்த்யேவ |
தஸ்மாத் ஜக³த: கர்தேஸ்வரோ⁵பி நாஸ்தி | ஸாக்ஷிணே விஷயபூ⁴தமஜ்ஞாநாதி³கம்
ஸாக்ஷயமித்யுச்யதே | தாத்³ரு³ஸஸாக்ஷயாபா⁴வாத் ஸாக்ஷி நாஸ்தி |
த்³ரு³ஸ்யாவபா⁴ஸகம் த்³ரு³கி³த்யுச்யதே | தே³ஹாதி³ரூபத்³ரு³ஸ்யாபா⁴வாத் த்³ரு³க³பி
நாஸ்தி | ந ச கேவலகூடஸ்த²சைதந்யஸ்யைவ ஸாக்ஷிதி த்³ரு³கி³தி ச
வ்யபதி³ஸ்யமாநதவாத் ஸாக்ஷித்³ரு³ஸோர்நிஷேதோ⁴ ந யுஜ்யதே இதி வாச்யம் |
ஸாக்ஷயாபேக்ஷயா ஹி ஸாக்ஷிதி, த்³ரு³ஸ்யாபேக்ஷயா ஹி த்³ரு³கி³தி ச வ்யபதே³ஸ:

| ஸாக்ஷயத்³ரு³ஸ்யயோரபா⁴வே ஸாக்ஷீதி த்³ரு³கி³தி ச வ்யபதே³ஸமாத்தரம்
 நிஷித்⁴யதே | ந து ஸ்வரூபம் நிஷித்⁴யதே | யதி³ ப்³ந்த⁴ ஸ்யாத்ததா³
 ப்³ந்த⁴நிவ்ரு³த்திரூபமோக்ஷோ⁵பி ஸ்யாத் | ப்³ந்தோ⁴பி நாஸ்தி, மோக்ஷோ⁵பி நாஸ்தி
 | யத்³யஜ்ஞாநம் ஸ்யாத்தத ஜ்ஞாநேந நஸ்யேத் | அஜ்ஞாநாபா⁴வாத்தந்நாஸகஜ்ஞாநமபி
 நாஸ்தி இதி ஜ்ஞாத்வா கர்தவ்யம் பரித்யஜேத் | மயேத³ம் கர்தவ்யமிதி
 பு³த்தி⁴ம் பரித்யஜேதி³தி யாவத் | யதோ⁵யம் லோக: பரஸ்ச லோகஸ்துச்ச²,
 தஸ்மாத்தல்லாபா⁴ர்த²மநுஷ்டே²யம் கிஞ்சித்³பி நாஸ்தி | ஆத்மநி ப்³ந்தோ⁴ நாஸ்தி
 | தஸ்மாந்மோக்ஷோஆர்த²மபி கர்தவ்யம் கிஞ்சித்³பி நாஸ்தி | இத்த²மாத்மாநம்
 நித்யமுக்க்தப்³ரஹ்மஸ்வரூபேண ஜ்ஞாத்வா நிஸ்சலோ யதா³ கர்தவ்யமகி²லம்
 ஸந்நயஸ்யதி ததா³ அக்ரியப்³ரஹ்மஸ்வரூபவிதே³ஹமோக்ஷம் லப⁴தே |
 அஸ்யாயமபி⁴ப்ராய:ஆத்மா ஜ்ஞாநாத்பூர்வமபி நித்யமுக்க்தப்³ரஹ்மஸ்வரூப ஏவாஸ்தே
 | ததா²பி ஜ்ஞாநாத்பூர்வம் “ஆத்மா கர்தா போ⁴க்தா ச” இதி மித்²யாக்³ரஹ்ணேந
 ஸுக²ப்ராப்தயே து:³க²ஹத்யை ச புருஷோ⁵நேகஸாத⁴நாந்யநுதிஷ்ட²ந் வ்ரு³தா²
 க்லேஸமநுப⁴வதி | புருஷஸ்ய ப்³ஹுஜ்ந்மா³ர்ஜிதபுண்யபுஞ்ஜபரிபாகாத்³யதோ³த்தமாசார்யலாபே
 ப⁴வதி ததா³ ஸ கு³ரு³ர்வேதா³ந்தவாக்யமுபதி³ஸதி | தாத்³ரு³ஸவேதா³ந்தவாக்யஸ்ரவணேந
 “நாஹம் கர்தா போ⁴க்தா வா, கிந்த்வஹம் ப்³ரஹ்மஸ்வரூப: | அதஸ்ச ந மே கிஞ்சித்³பி
 கர்தவ்யமஸ்தி” இதி புருஷஸ்ய ஜ்ஞாநமுதே³தி | ஏதாத்³ரு³ஸம் ஜ்ஞாநமேவ
 வேதா³ந்தஸ்ரவணாதி³ப²லம் | ப்³ரஹ்மப்ராப்திஸ்து ந வேதா³ந்தஸ்ரவணப²லம்,
 ப்³ரஹ்மண: ஸ்வஸ்வரூபதயா நித்யப்ராப்தத்வாத் |

(288)

ஜ்ஞாநயஜ்ஞாநினோஸ்சிஹ்நமகர்தவ்யதாபு³த்தி⁴ர்ஜ்ஞாநிநஸ்சிஹ்நம் | அஜ்ஞாநிநஸ்து
 கர்தவ்யதாபு³த்தி⁴ஸ்சிஹ்நம் | ய: ஸ்வாதிரிக்தம் கிஞ்சித்³வஸ்து ஸ்வேந
 ப்ராப்தவ்யமஸ்தீதி மத்வா தத்ப்ராப்தயே மயா ப்ரயத்த: கர்தவ்ய இதி மந்யதே
 ஸோ⁵ஜ்ஞாநீ | ய: புந: ஸ்வேந ப்ராப்தவ்யமந்யந்நாஸ்தீதி த்³ரு³நி⁴ஸ்சயேந
 ரூபாந்தரப்ராப்திம் நேச்ச²தி, கிந்து ஸாந்தஸங்கல்போ ந கஞ்சந காமம் காமயதே
 ஸ ஜ்ஞாநீ |

(289)

கோ³ப்யதத்த்வோபதே³ஸ: - சைதந்யஸ்வரூபம் ப்³ரஹ்மைகமக²ண்ட³மஸங்க³ம்
 ஜ்ந்மாதி³பா⁴வவிகாரஸூந்யமத்³ரு³ஸ்யம் நாமரூபரஹிதமத்³விதீயம் ஸ்வப்ரகாஸாநந்த³ரூபம்

சாஸ்தே | ந தத்ர மூலாஜ்ஞாநமஸ்தி | ந ஸ்தூ²லஸூக்ஷமஸரீராணி ஸந்தி
 | ந ஸமஷ்டிவ்யஷ்டிப்ரபஞ்சோ⁵ஸ்தி | நேஸோ⁵ஸ்தி | ந ஸுத்ராத்மா, ந வா
 விராட³ஸ்தி | ந விஸ்வதைஜஸப்ராஜ்ஞா: ஸந்தி | ந ச போ⁴கோ³ வா யோகோ³
 வா ப்³ந்தோ⁴ வா மோக்ஷா வாஸ்தி | ந கிருசித³பி த்³வைதம் தத்ர வித்³யதே
 | அதா²பி தஸ்மிந் ப்³ரஹ்மணி ஸர்வமப்ப்யஸ்தி | ததா² ஹி, ஜாக்³ர்த்காலே
 ஸகலமித³ம் த்³ரு³ஸ்யம் ஜக³த்தஸ்மிந் ப்³ரஹ்மணி பு³த்³தி⁴பரிகல்பிதம் விலஸதி
 | ஸ்வப்நகாலே ச போ⁴க³போ⁴க³யாத்³நாமபா⁴வே⁵பி விசித்ரோ நாநாவித:⁴ ப்ரபஞ்சோ
 பு³த்³தி⁴பரிகல்பித: ப்ரதீயதே | ஸுஷுப்திகாலே து ஸா பு³த்³தி:⁴ ப்ரவிஸீநா ப⁴வதி
 | ததா³ ஸகலத்³ரு³ஸ்யத்³வைதப்ரபஞ்சரஹிதமத்³வைதம் சிந்மாத்ரம் ப்³ரஹ்ம
 ப்ரகாஸதே | பு³த்³தி⁴பரிகல்பிதம் ஸர்வம் மநோரத²மாத்ரம் மித்²யைவ | நிஸ்சலம்
 கூடஸ்த²ம் ப்³ரஹ்மைவ தாம் பு³த்³தி⁴ம் ப்ரகாஸயதி | யஸ்ய

1. ஜ்ஞாநீ ஸ்வவ்யதிரிக்கத்த³விதீயவஸ்துத³ர்ஸநஸ்ரவணு³கம் ந கரோதீதி
 ப⁴க³வத்³க³தாயாம் பஞ்சமாத்⁴யாயே ஸப்தமாஷ்டமநவமேஷு ஸ்ரலோகேஷு³க்தோ⁵ர்தோ²
 முமுக்ஷு³ணாம் பு³த்³தி⁴வைஸுத்³யாய விஸ்பஷ்டம் வ்யாக்²யாயதே⁵த்ர-
 யோக³யுக்தோ விஸுத்³தா⁴த்மா விஜிதாத்மா ஜிதேந்த்³ரிய: |
 ஸர்வபூ⁴தாத்மபூ⁴தாத்மா குர்வந்நபி ந லிப்யதே || ப⁴. கீ³. 5.7 ||

அஸ்யாயமர்த:² - யோக³யுக்த: = நிஷ்காமகர்மயோகே³ந வா
 ப்³ரஹ்மநிஷ்டா²ரூபஸந்நயாஸயோகே³ந வா யுக்த:²; அத ஏவ விஸுத்³தா⁴த்மா =
 விஸுத்³த:⁴ = ராக³த்³வேஷாதி³ரஹித: ஆத்மா = மநோ யஸ்ய ஸ: | அத ஏவ
 விஜிதாத்மா = விஜிதோ விஷயேஷு துச்ச²த்வபு³த்³யா அபா⁴வரூபதாமாபாதி³த:²,
 ஆத்மா = பா³ஹ்யவாஸநாரூபஸ்வபா⁴வோ யஸ்ய ஸ: | அத ஏவ ஜிதேந்த்³ரிய: =
 ஜிதாநி விஷயக்³ரஹ்ணத்³விமுக்²க்ரு²தாநி, இந்³ந்³ரியாணி = த்³விவிதா⁴நீந்த்³ரியாணி
 யேந ஸ: | அத ஏவ ஸர்வபூ⁴தாத்மபூ⁴தாத்மா = ஸர்வபூ⁴தாநாம் =
 ப்³ரஹ்மாதி³ஸ்தம்பா³ந்நதிகி²லப்ராணிநாம், ஆத்மபூ⁴த: = ஸ்வரூபபூ⁴த:², ஆத்மா =
 ப்ரத்யக்³ரூப ஆத்மா யஸ்ய ஸ: | ஏவம் ஸர்வாத்மபா⁴வம் ப்ராப்தோ யோ ப்³ரஹ்மவித்
 ஸ: குர்வந்நபி = ப்ராப்த³தா⁴க்ஷிப்தஸரீரயாத்ராநிர்வாஹககர்மாணி
 புண்யபாபமிஸ்ராத்மகாநி விதி⁴பூர்வகமவிதி⁴பூர்வகம் வாநுதிஷ்ட²ந்நபி
 ந லிப்யதே = “அகர்தாஹமபோ⁴க்தாஹமஸங்க:³ பரமேஸ்வர:”

இதி த்³ரு²த⁴ரநிஸ்சயவாந் கர்மணாம் ப²லேந ந ஸம்ப³த்⁴யதே |

2. நிஸ்சலம் கூடஸ்த²ம் ப்³ரஹ்ம பு³த்³தி⁴ம் ப்ரகாஸயதீதி

வேதா³ந்நஸித்³தா⁴ந்த: | அதோ ந க்ஷணிகவிஜ்ஞாநவாதி³மதே⁵திவ்யாப்தி: |

தேஷாம் மதே பு³த்⁴யதிரித்தஸ்ய ப்ரகாஸகபதா³ர்த²ஸ்யாபா⁴வாத்

ஹ்ரு³த³யே த்³ரு⁴தரம் ஜ்ஞாநமேவமுதே³தி தஸ்ய

ஹ்ரு³த³யாத³ஜ்ஞாநாந்தா⁴காரோ நிஸ்ஸேஷம் த்³ருவம் விந்ஸ்யதி | ஸ ஸதா³

அஸங்கை³கரஸஸ்வயம்ப்ரகாஸப்³ரஹ்மஸ்வரூபதயைவாத்மாநமநு⁴வதி | தஸ்ய

த்³ரு³ஷ்ட்யா ந கிஞ்சித³பி த்³ரு³ஸ்யம் த்³வைதமபூ⁴த் ப⁴வதி ப⁴விஷ்யதி

வா | தஸ்ய த்³ரு³ஷ்ட்யா ஸகலமித³ம் ஜக³ந்மநோரத²மாத்ரவிலஸிதம் |

ந ஹி ஜ்ஞாநீ தாத்³ரு³ஸ்ய ஜக³த: ப்ராப்திம் நிவ்ரு³த்திம் வா இச்ச²தி |

ந ஹி ஜ்ஞாநிந: காசித³ப்யாஸாஸ்தி | ஜ்ஞாநீ ஹி சக்ஷுஷா பஸ்யந்நபி

ந பஸ்யதி | ஸ்ரு³ண்வந்நபி ந ஸ்ரு³ணேதி, ரஸ்யந்நபி ந ரஸ்யதி,

ஸ்ப்ரு³ஸந்நபி ந ஸ்ப்ரு³ஸதி, ஜிக்⁴ரந்நபி ந ஜிக்⁴ரதி | வத³ந்நபி ந

வத³தி | க்³ரு³ஹ்ணந்நபி ந க்³ரு³ஹ்ணதி | விஸ்ரு³ஜந்நபி ந விஸ்ரு³ஜதி |

க³ச்ச²ந்நபி ந க³ச்ச²தி | யுவதிமநு⁴ப⁴வந்நபி நித்யஸந்ந்யாஸீ ப⁴வதி |

ஹே ஸோம்ய, மஹதி³த³மாஸ்சர்யம் விஜாநீஹீத்யாஹ கு³ரு: |

1. இதா³நீம் யோக³யுக்தத்தவவிஸூத்³தா⁴த்மத்தவவிஜிதேந்த³ரியத்வஸர்வபூ⁴தாத்மபூ⁴தத்வரூபப⁴ஆஹாராதி³விஷயே ப்ரவ்ரு³த்தஸ்ய ப்³ரஹ்மவிதோ³ த³ர்ஸந்ஸ்ரவணாதி³ருபேந்த³ரியவ்யாபாரேஷ

“நாஹம்

கர்தா” இதி யா ஸுத்³ரு⁴டா⁴ பு³த்³தி: லோசிதைவேதி த்³வாப்⁴யாம் ஸ்லோகாப்⁴யாமுச்சயதேநைக் கிஞ்சித்தகரோமீதி யுக்தோ மந்யேத தத்தவித் |

பஸ்யந் ஸ்ரு³ண்வந் ஸ்ப்ரு³ஸந் ஜிக்⁴ரந்ந்ஸந்ந க³ச்ச²ந் ஸ்வபந் ஸ்வஸந் || ப⁴. கீ³. 5.8 ||

ப்ரலபந் விஸ்ரு³ஜந் க்³ரு³ஹ்ணந்நுந்மிஷந்நிமிஷந்நபி |

இந்த³ரியாணீந்த³ரியார்தே²ஷு வர்தந்த இதி தா⁴ரயந் || 9 ||

அநயோராத: - தத்தவவித் = ஆத்மந: ஸ்வபா⁴வம் ஜாநந் ப்³ரஹ்மவித் | யுக்த: =

ஆத்மந: கூடஸ்த²த்வாஸங்க³த்வாந்நர்ப³ஹி: பூர்ணத்வாதி³த³ர்ஸந்ரூபப்³ரஜ்ஞயா யுக்த: ஸந், பஸ்யந் ரூபம்,

ஸ்ரு³ண்வந் ஸப்³த³ம், ஸ்ப்ரு³ஸந் ஸ்பர்ஸம், ஜிக்⁴ரந் க³ந்⁴ம், அஸ்நந் அந்நாதி³கம், க³ச்ச²ந் தே³ஸாந்தரம்,

ஸ்வபந் = நித³ராமநு⁴ப⁴வந், ஸ்வஸந் = ப்ராணவ்யாபாரம் குர்வந், ப்ரலபந் = ஸப்³த³முச்சாரயந்,

விஸ்ரு³ஜந் = மலமுத்ராதி³த்யாக³ம் குர்வந், க்³ரு³ஹ்ணந் = தா³நாதா³நாதி³கம் குர்வந், உந்மிஷந் = நேத்ரோந்மீலநம் குர்வந், நிமிஷந் = நேத்ரநிமீலநம் குர்வந் | அபிஸப்³தா³த் யத³ப்யந்யத்கர்ம கர்தவ்யதயா

ப்ராப்தம் தத்ஸர்வம் ப்ஹிர்த்ருஷ்ட்யாநுதிஷ்ட²ந்நபி | இந்த்³ரியாணி = த்³ஸேந்த்³ரியாணி, இந்த்³ரியார்தே²ஷு = ஸப்³தா³தி³ஸ்வஸ்வவிஷயேஷு வர்தந்தே = ஸ்ரவணாதி³ரூபஸ்வஸ்வவ்யாபாரம் குர்வந்தி இதி = “நாஹம் ஸ்ரோதா, ஸ்ப்ரஷ்டா, த்³ரஷ்டா, ரஸயிதா, க்⁴ராதா, போ⁴க்தா, க³ந்தா வா” இத்தயாதி³லக்ஷணம் வ்ருத்திம் தா⁴ரயந் = ஸதா³ வஹந்,

நைவ கிஞ்சித்கரோமீதி இந்த்³ரியாண்யேவ ஸ்வஸ்வகர்மாணி குர்வந்தி | அஹம் த்வக்ரியத்வாந்ந கிஞ்சித³பி

கர்ம கரோமி | பரந்து தத்ததி³ந்த்³ரியகர்மணம் ஸாக்ஷீ பூ⁴த்வா நிஷ்க்ரியஸ்வஸ்வரூபேண தூஷ்ணீமஸ்மீதி

மந்யேத = ஜானீயாத் | தே³ஹேந்த்³ரியாத்³நாம் வ்யாபாரேஷு “அஹம் மம” இதி பா⁴வநாம் ஹித்வா

வித்³வாந் தூஷ்ணீம் ஸ்தா²துமர்ஹதீதி ஸ்லோகத்³வ்யஸ்ய ஸம்பிண்டி³தோ³ர்த: ² |

அத்ரேத்³மாகூதம் - ஜ்ஞாநிந: ஸதா³ அஸங்க³நிர்விகாரசிந்மாத்தர்ஸ்வரூபப்³ரஹ்மைவாஹமிதி த்³ரு³ட³நி³ஸ்சயஸுத்த்வாத்ஸ பரமார்த²தோ ந காமபி க்ரியாம் கரோதி | ப்ராரப்³த⁴வஸாத்து தஸ்ய தே³ஹேந்த்³ரியத்³வாரா

த்³ர்ஸநாதி³கா: க்ரியா: ஸம்ப⁴வந்தி | தா³ஸ்ச க்ரியாஸ்தஸ்ய ப்ராரப்³த⁴ப²லோபபோ⁴க³ரூபா: | பரந்து

ப்ராரப்³த⁴ப³லாயாதாம்ஸ்தாந் போ⁴கா³ந் பு⁴ஞ்ஜாநஸ்யாபி ஜ்ஞாநிநோ ந போ⁴கே³ஷு ராகோ³ ஜாயதே | ததா² ஹி ||

|| ராக³ஸ்ச நேந்த்³ரியக்ரு: | இந்த்³ரியாணம் த்³ர்ஸநாதி³வ்யாபாரஜநேநைவ சரிதார்த²த்வாத் |

நா³ப்யாத்மக்ரு: | ஆத்மந: ஸர்வத்³ரு³ஸ்யாவபா⁴ஸகஸாதா⁴ரணநிர்விகாரப்ரகாஸஸ்வரூபத்வா |

பரிஸேஷாத் விஷயநிஷ்ட²கு³ணதோ³ஷவிவேசநஸமர்த²மநஸ ஏவாநுகூலே விஷயே ராகோ³ ப⁴வதி | ஸ

ச ராகோ³ ஜ்ஞாநிநோ மநஸி நைவோந்மிஷதி | ஜ்ஞாநிநோ மநஸோ³ந்தர்மு²தயாதீவோபஸாந் |

“ராகோ³ விங்க³மபோ³த⁴ஸ்ய” (நை. எ. 4.67) இதி ஹி ஸாஸ்த்ரப்ரஸித்³தி: ⁴ |

ஜ்ஞாநிந: ஸர்வதா² ராகா³நுத³யே தஸ்ய ஸரீரஸ்தி²திநிமித்தபோ⁴ஜநாதா³வ்யப்ரவ்ரு³த்த்யாபத்வ ஜ்ஞாநிந: ப்ராரப்³தா⁴நு⁴வோ நாஸ்தீத்யாபத்³யேத | ந சேயமாபத்திரிஷ்டைவேதி வக்தும் ஸக்யதே | கர்மாநுஸாரேண ப்ராணிநாம் ப²லதா³தூர்³ஸ்வரஸ்யேச்ச²யா

ஜ்ஞாநிநோ஽பி ப்ராரப்த்³த⁴ப²லாநுப⁴வஸ்யாவஸ்யகத்வாத் | தஸ்மாஜ்ஜ்ஞாநிநோ஽பி
ப்ராரப்த்³த⁴ப²லாநுப⁴வாந்யதா²நுபபத்த்யா போ⁴ஜநாதா³விச்சோ²தே³தீதி வாச்யமிதி
சேத்தநந | ப்ராரப்த்³த⁴ஜநிதோ ரோகா³தி³ர்யதா² ஜ்ஞாநிந இச்சா²விரஹே஽பி ப⁴வதி
ததை²வ தஸ்ய

மித்யாஜ்ஞாநாபா⁴வாத் ப்ராரப்த்³த⁴ப²லபோ⁴கே³ அத்³ரு⁴ ஆபா⁴ஸருபோ
ராகா³பா⁴ஸருபோ ராகோ³ ஜாயதே |

அத்³ரு⁴த்வாதே³வ ஸ ராக:³ ஸ்வநிவ்ரு³த்தயே ந வேதா³ந்தவிசாராதி³கமபேக்ஷதே |
ஸோ⁵யமத்³ரு⁴டோ⁴ ராக:~³ ஸ்வாயத்தத்வேந ப⁴ர்ஜிதபீ³ஜவத்³து³ர்³ப³லத்வேந
ச ஸாரஸ்தி²திமாத்ரநிமித்தஸாஸ்த்ரீயபோ⁴க³மாத்ரே ஹேது⁴ர்⁴ப⁴வதி ந து
வ்யஸநகாரணீ⁴தஸாஸ்த்ரநிஷித்³த⁴போ⁴க³ஹேது: | அபி ச

ஜ்ஞாநிநோ விஷயஸத்தயதா⁴ப⁴ராந்யபா⁴வாத், ப்ரத்யுத த்³ரு⁴தரவிஷயமித்யாத்வநிஸ்சயஜநித
த்³ரு⁴த⁴ராகோ³ நைவ ப⁴வதி | அயமர்த:~² ஸ்பஷ்டம் ஷஷ்ட²தரங்கே³ வக்ஷயதே |

அத²வா ஸாகா²க்³ரம் வா ரஜ்ஜும் வாருஹ்ய ந்ரு³த்யதோ஽பி மல்லஸ்ய சித்தம் யதா²
ஸ்வாவலம்பே³ ஏவ

ஜாக³ருகம் ப⁴வதி, யதா² வா க்ஷீரயூர்ணம் கும்ப⁴ம் த்⁴ரு³த்வா க³ச்ச²ந்த்யா யோஷித:
பதி² ஸ்வஸகீ²பி:⁴

ஸஹ வார்தாஸல்லாபாதி³கம் குர்வாணயா அபி சித்தம் க்ஷீரே ஏவைகாக்³ரம் ப⁴வதி,
ததா² ஜ்ஞாநிநோ஽பி சித்தம்

ப்ராரப்த்³த⁴வஸாதா³பாததோ விஷயேஷு ப்ரவ்ரு³த்தமபி விஸேஷதோ லக்ஷயே
ஸ்வாத்மஸ்வருப ஏவ

நிஷ்டி²தம் ப⁴வதி | கிஞ்ச ஜ்ஞாநிநோ தே³ஹேந்த்³ரியாதி³வர்கோ³ விநைவ ராக³ம்
ப்ராரப்த்³த⁴ப²லத்வேநோபக³தத³ர்³ஸநாதி³க்ரியயைவ க்ரு³தார்த²தாம் யாதி | அதஸ்ச
ஸ்வாத்மஸ்வருபே⁵வஸ்தி²தஸ்ய ஜ்ஞாநிந: ப்ராரப்த்³த⁴ப²லாயாதபோ⁴கா³பா⁴ஸேஷு
ந த்³ரு⁴த⁴ரராக³ஸம்ப⁴வ: | கதா³சித், விஷயப்ரவ்ரு³த்திஹேது⁴தப்ராரப்த்³வதோ
ஜ்ஞாநிநோ

மநோ மத்தக³ஜேந்த்³ரவத்³ப்ரமத்தம் ஸத் விஷயேஷு விக்ஷிப்தமபி, விஷயேஷு
தோ³ஷத்³ரு³ஷ்ட்யாத்மகவிவேகம்ரு³கே³ந்த்³ரோந்மேஷாத் ஜ²டித்யேவ விக்ஷேபாத்³விமுக்தம்
ப்ரஸாந்தம் ப⁴வதி |

ஸ்வாந்த:கரணே தீவ்ரராகா³பா⁴வாத் போ⁴க³ஹேது⁴ப்ராரப்த்³த⁴ஸத்த்வாச்ச க³ங்கா³நிமக்³நார்த⁴க
புருஷ

இவ ஜ்ஞாநீ முக்²யதயா ஸ்வருபஸுகே²ரமதே | அமுக்²யதயா வேதநக்³ராஹீ ப்⁴ரு³தக
இவ க்லேஸம் ஸஹமாந:

தீவர்ப்ரார்ப்³த⁴ப²லம் சாநுப⁴வதி | ஸிதி²லப்ரார்ப்³த⁴ப²லபூ⁴தநிஷித்³த⁴விஷயாந்
ப்ரயத்நேந பரிஹரதி

ச | ததா²பி ஜ்ஞாநநிர்³பி⁴ந்நஹ்ரு³த³யக்³ரந்தே²ர்ஜ்ஞாநிநோ⁵ந்த:கரணஸ்ய
க்ஷணவாஸநத்வாத்³தீவரதரராகா³பா⁴வாச்ச

நிஷித்³த⁴விஷயபரித்யாகே³நாத்³ரு⁴ரா³கே³ண விஹிதவிஷயபோ⁴கே³5பி விகலபுருஷசித்தஸ்ய
ஜ்ஞாநிநோ⁵ந்த:கரணஸ்ய ந முக்²யதேத்யயமபி⁴ப்ராய:, இந்த்³ரியாணீந்த்³ரியார்தே²ஷு
வர்தந்தே இதி ஜடே³ந்த்³ரியாணமேவ

ஸ்வஸ்வவிஷயேஷு ப்ரவ்ரு³த்திம் வர்ணயதா கீ³தாஸ்லோகேந போ³த்யதே |

“ஜ்ஞாநீ யுவதிமநுப⁴வந்நபி ஸந்ந்யாஸீ” இதுயுக்³தேரயமாஸய: - விரக்தஸ்ய
தா³ரைஷணதோ

வ்யுத்தி²தஸ்ய ஸந்ந்யாஸிநோ ஜ்ஞாநிநோ ந ஸ்த்ரீபோ⁴க³ப்ரஸக்தி: | தஸ்ய
ஸ்த்ரீப்ரஸக்தௌ வ்யுத்தா²நஸாஸ்த்ரம்

நிரர்த²கம் ப⁴வேத் | வாந்தாஸீ ஸ ஸந்ந்யாஸ்யேவ ந ப⁴வேத் | கிந்து வேஷதா⁴ரீ
டா³ம்பி⁴கோ க்³ரு³ஹஸ்தா²த³ப்யத⁴மோ⁵பூஜ்யஸ்ச | பரிஸேஷாத் க்³ரு³ஹஸ்தே²
ஜ்ஞாநிநி ஸ்த்ரீபோ⁴க:³ப்ரஸஜ்யதே | ஸ ஜ்ஞாநீ க்³ரு³ஹஸ்தோ²க்³ரு³தா- ||

(A. 290-292) லயசிந்தநக்ரம:-

(290)

ஸகலமபி ப்ரபஞ்சமீஸ்வரஸ்வரூபதயா சிந்தயேதித்த²ம் பரமார்த²தத்தவே
உபதி³ஷ்டே⁵பி ஸிஷ்யமு³கே²5ப்ரஸந்நதாமாலக்ஷய “நூநமயமக்ரு³தார்தோ²
யதோ⁵ஸ்ய முக்²மப்ரஸந்நமாஸ்தே” இதி கு³ரு³நிரசிநோத் | அத: புநரபி தம்
ஸ்து²லத்³ரு³ஷ்ட்யோபதி³ஸந்³ப்ரபஞ்சலயசிந்தநப்ரகாரமாஹ - யதா²ம்ரு³த்கார்யபூ⁴தோ
க⁴டோ⁵ந்தர்ப்³ஹிஸ்ச ம்ரு³தே³வ ப⁴வதீதி ம்ரு³த்கார்யம் ஸர்வமபி ம்ரு³தே³வ
| யதா² ச ஜலகார்யபூ⁴தபே²நபு³த³பு³தா³தி³கம் ஸர்வமபி ஜலமேவ ப⁴வதி |
ததா² யத்³யஸ்ய கார்யம் தத்தாத்³ரு³ஸகாரணஸ்வரூபமேவ ப⁴வதி | ந கார்யம்
காரணஸ்வரூபாத்³திரிச்யதே | ஸகலஸ்ய ப்ரபஞ்சஸ்ய மூலகாரணமீஸ்வர
ஏவ | தஸ்மாத்ஸகலோ⁵பி கார்யப்ரபஞ்ச ஈஸ்வரஸ்வரூபாந்நாதிரிச்யதே |
ஸகலப்ரபஞ்சஸ்யாபி ஸ்வரூபமீஸ்வர ஏவ | “ஸ சேஸ்வரோ⁵ஹமேவ” இதி ஜ்ஞாத்வா
ஸகலப்ரபஞ்சஸ்ய லயம் ஸ்வஸ்மிந்நநுசிந்தயேத் |

(291)

ஸ்தூ²லப்ரபஞ்சஸ்ய பஞ்சீக்ரு²தபூ⁴தஸ்வரூபத்வம் ஸுக்ஷமஸ்ரு²ஷ்டேரபஞ்சீக்ரு²தபூ⁴தஸ்வரூ
 ச சிந்தயேத் || ஸிநஸ்தைலபானே ப்ரவ்ரு²த்திவத் ஸந்தாநார்தீ² ஸந் ஸாஸ்த்ரவிதி⁴மநதிக்ரமய
 விதி⁴நோடா⁴ம் ஜாயாப்⁴ரு²துகாலே க³ச்ச²ந்நபி ந லிப்யதே, யத: ஸ போ⁴கா³ஸக்த்யா ந
 ஸ்த்ரியம் க³ச்ச²தி | விஷயமித்யாத்வத³ர்ஸநேந விவேகவெராக்³யாதி³ஸம்பந்நத்வாத்
 தாத்³ரு²ஸோ க்³ரு²ஹஸ்தோ² ஜ்ஞாநீ உபசாராத்ஸந்ந்யாஸீத்யுச்ச்யதே | ஸந்ந்யாஸிந
 இவ தஸ்யாபி விவேகவெராக்³யாதி³ஸம்பந்நத்வாத் | யஸ்து விவேகவெராக்³யாதி³விகலோ
 போ⁴கா³ஸக்த்யைவ ஸ்த்ரியம் க³ச்ச²தி ஸ வேதா³ந்தப்ரவசநபடுரபி ந ஜ்ஞாநீ |
 ராகா³தே³ரநிவ்ரு²த்த்யா ஸோ⁵ஜ்ஞாந்யேவ | அத்ர ஸ்த்ரீரூபவிஷயமதி⁴க்ரு²த்ய
 க்ரு²தோ விசார: ஸர்வவிஷயவிசாரோபலக்ஷணாத்² | ராக³ரூபதோ³ஷப்ரதிஷேத⁴ஸ்ச
 த்³வேஷாதி³ஸர்வதோ³ஷப்ரதிஷேதோ⁴பலக்ஷணாத்² வேதி³தவ்ய: | அயமபி⁴ப்ராய:
 - “இந்த³ரியேஷு ஸ்வஸ்வவ்யாபாரேஷு வ்யாப்ரு²தேஷ்வபி ந மே தத்ராஸ்தி
 ஸம்பர்க: | நாஹமிந்த்³ரியவர்க: | இந்த்³ரியவர்க³ஸ்ச ந மம | அஹம் து
 ஸாக்ஷீ கூடஸ்தோ²ஸஸங்க: | இந்த்³ரியாணி விஷயேஷு ப்ரவர்தந்தாம் வா
 ததோ நிவர்தந்தாம் வா | ந மே தத்ர ஸம்ப³ந்த⁴லேஸோ⁵பி” இத்யேவம் ஜ்ஞாநிநோ
 நிஸ்சயஸத்த்வாதே³வ ஸ கர்மாணி குர்வந்நிவ லக்ஷயமாணே⁵பி ந பரமார்த²த:
 கிஞ்சித³பி கரோதி |

1. அபி⁴லக்ஷிதார்த²ப்ராப்தௌ சித்தசாஞ்சஸ்யஹேதுபூ⁴தேச்சா²ரூபவ்ரு²த்திநாஸே
 தேநைவ நிமித்தேநோதி³தாயாமந்தர்முகா²யாமந்த:கரணஸ்ய ஸாத்த்விகவ்ரு²த்தௌ
 நிஸ்சலத³ர்பணாதா³விவ ஸ்வரூபாநந்த³ப்ரதிபி³ம்போ³
 ப⁴வதி | தமாநந்த³மநூப⁴வதோ முக²விகாஸோ ப⁴வதி | ப்ரக்ரு²தே ச
 ஸிஷ்யஸ்யாவித்³யாதத்கார்யநிவ்ரு²த்தியூர்வகபரமாநந்த³ரூபமோக்ஷா ஜ்ஞாநத்³வாரா
 ப்ராப்துமிஷ்ட: | அபி⁴லக்ஷிதார்த²ஸித்³த⁴யபா⁴வாச்ச ஸிஷ்யஸ்யேச்சா²ரூபசித்தவ்ரு²த்திவிநா
 நாப⁴வத் | இச்சா²ரூபவ்ரு²த்திநிவ்ரு²த்த்யாத்மகநிமித்தாபா⁴வாத்³நத்³முக்²வ்ரு²த்த்யுத்த³ய:
 தஸ்மிந் ஸ்வரூபாநந்த³ப்ரதிபி³ம்போ³த³ய:, தத³நூப⁴வஜந்யமுக்²விகாஸஸ்ச ந
 ஸிஷ்யஸ்யாப⁴வத் | தேந

முக²விகாஸாபா⁴வேந ஸிஷ்யஸ்யாக்ரு²தார்த²தாநுமிதாபூ⁴த் |

2. கார்யஸ்ய காரணஸ்வரூபதாம் ஜ்ஞாத்வா தத³நதிரித்தத்வசிந்தநமேவ
 லயசிந்தநமுச்ச்யதே | ஸ்தூ²லமித³ம் ப்³ரஹ்மாண்ட³மகி²லமபி
 பஞ்சீக்ரு²தபூ⁴தகார்யம் | தத்ர ப்ரு²தி²வீகார்யம் ஸர்வம்
 ப்ரு²தி²வீஸ்வரூபம் | ஜலகார்யம் ஸர்வம் ஜலஸ்வரூபம் | இத்த²மேவ

வித்யமாநத்வாத் ப்ரக்ரு'திரித்யாகா²யதே | தே³ஸகாலாதி³ஸாமக்³ரீம் விநைவேந்த்³ரஜாலேந
 து³ர்க⁴டாநேக¹. ஸகலமித³ம் ஜக³த் யஸ்மாத் ப்ரகர்ஷேண க்ரியதே தாத்³ரு'ஸம்
 ஸ்ரு'ஷ்டய்யபாதா³நபூ⁴தம் வஸ்து “ப்ரக்ரு'தி:” இத்யுச்யதே | அத²வா “ப்ர” இதி
 ஸத்த்வகு³ண:, “க்ரு” இதி ரஜோகு³ண:, “தி” இதி ஸத்த்வரஜஸ்ஸஹிததமோகு³ண
 உச்யதே | ததா² ச தமோகு³ணப்ரதா⁴நா ப்ரக்ரு'திரிதி ஸித்³யதி | பதா³ர்தோ²த்பாத்³நகாலே
 இந்த்³ரஜாலம் “மாயா” இதி வ்யபதி³ஸ்யதே | தத்³வதே³வாஸங்கே³ஸ்த்³விதீயே
 ப்³ரஹ்மணி து³ர்க⁴டேச்சா²த்³யுத்பாத்³கத்வாத்³தே³வ வஸ்து மாயேதி ப⁴ண்யதே
 | ததே³வ வஸ்து ப்³ரஹ்மஸ்வருபாவாரகத்வாத்³ஜ்ஞாநமிதி கீர்த்யதே | ததே³வ
 வஸ்து ப்³ரஹ்மவித்³யாவிநாஸ்யத்வாத்³வித்³யேதி வர்ண்யதே | ததே³வ வஸ்து
 கதா³பி ஸ்வாதந்³யேணநவஸ்தி²தம் ஸத் ப்³ரஹ்மசைதந்யமாஸ்ரித்யைவ
 வர்தமாநத்வாச்ச²க்திரிதி ச வ்யபதி³ஸ்யதே | இத்த²ம் ப்ரக்ரு'த்யாத்³ய:
 ப்ரதா⁴நஸ்யாவஸ்தா²விஸேஷத்வாத்³ப்ரதா⁴நஸ்வருபா ஏவ ப⁴வந்தி | தச்ச
 ப்ரதா⁴நம் ப்³ரஹ்மசைதந்யஸ்ய ஸக்தி: | யதா² புருஷக³தா ஸாமர்த்²யருபா
 ஸக்தி: புருஷாத்³பு²த்தயா நாஸ்தி ததா² ப்³ரஹ்மசைதந்யக³தா ப்ரதா⁴நருபா
 ஸக்திரபி ப்³ரஹ்மசைதந்யாத்³வ்யதிரேகேண நாஸ்தி | இத்த²ம் ப்³ரஹ்மசைதந்யே
 ஸகலாநாத்³மபதா³ர்தா²நாம் லயஸ்சிந்தநீய: | தத: “தாத்³ரு'ஸமத்³விதீயம்
 ப்³ரஹ்மாஹமேவ” இதி சிந்தயேத் | யஸ்ய ஹி மந்த³பு³த்³தே⁴ர்பு³த்³தி⁴மாந்த்³யாதி³ருபப்ரதிபி³ந்
 ந ப்ரவ்ரு'த்திருபஜாயதே | க்ரு'தே வா விசாரே ஸாக்ஷாத்காரோ ந ஸம்பத்³யதே
 தஸ்யேத³ம் லயசிந்தநருபம் த்⁴யாநமுக்க்தம் |

(293)

ஜ்ஞாநத்³யாநயோர்பே⁴த:³, அஹங்க்³ரஹத்⁴யாநம் சஜ்ஞாநம் ஹி ப்ரமாணப்ரமேயயோரதீ⁴நம்,
 ந து விதே:⁴ புருஷேச்சா²தே³ர்வாதீ⁴நம் | த்⁴யாநம் து விதே:⁴ புருஷேச்சா²ஸ்ரத்³த⁴யோ:
 ஹடா²த்காரஸ்ய சாதீ⁴நம் |

1. நநு யதி³ ப்³ரஹ்மண: ஸக்தி³ர்ப்³ரஹ்மணோ பி⁴ந்நா
 ததா³ அத்³வைதஸ்ருதிவிரோத:⁴ | யத்³யபி⁴ந்நா ததா³ தஸ்யா
 ப்³ரஹ்மஸ்வருபத்வாதே³வ “ப்³ரஹ்மண: ஸக்தி” இதி
 ப்ரு'த்தயா வ்யவஹாராநுபபத்தி: | தஸ்மாத்³ப்³ரஹ்மண: ஸக்தே³ஸ்ச
 பே⁴தா³பே⁴தெ³ வாச்யெள | ததா²த்வே ச தம:ப்ரகாஸயோரிவ
 விருத்³த⁴ஸ்வபா⁴வயோர்பே⁴தா³பே⁴த³யோ: ஸாமாநாதி⁴கரண்யாநுபபத்திரிதி
 சேந்ந | ரஜ்வா ஸஹ ஸர்பஸ்யவே ப்³ரஹ்மணோ ஸஹ ஸக்தே: கல்பிதபே⁴தோ³
 வாஸ்தவாபே⁴த³ஸ்சேத்யநிர்வசநீயதாதா³த்ம்யஸம்ப³ந்தோ⁴ஸ்ப⁴யுபயதே |

ததஸ்ச ஸக்தே: ஸ்வாஸ்ரயேண ஸஹ வாஸ்தவபே⁴தா³பா⁴வாத் கேநாபி ப்ரமானேந
 தஸ்யா: ஸ்வாஸ்ரயாத்³பி⁴ந்நதயா ப்ரதீத்யபா⁴வாச்ச ப்ரலயகாலே மாயாயா:
 ஸத்தவே⁵பி ந தயா ப்³ரஹ்மண: ஸத்³விதீயத்வம் | ஸ்ரு³ஷ்டிகாலே⁵பி
 மாயாகார்யத்³வைதப்ரபஞ்சே ப்ரதீயமானே⁵பி ந தேந ப்ரபஞ்சேந
 ப்³ரஹ்மண: ஸத்³விதீயத்வம் | ரஜ்ஜெள கல்பிதஸர்பாதே³ர்யதா² ப்ரமார்த²தோ
 ரஜ்ஜுஸ்வரூபத்வமேவ ததா² ப்³ரஹ்மணி கல்பிதப்ரபஞ்சஸ்யாபி ப்ரமார்த²தோ
 ப்³ரஹ்மஸ்வரூபத்வேந தத³திரேகேண ப்ரபஞ்சஸ்யாபா⁴வாத் | தஸ்மாத்³ப்³ரஹ்ம
 ஸதா³த்³விதீயமேவ |

2. அத்ராதி³ஸப்³தே³ந வர்தமானோ பூ⁴தோ பா⁴வீ சேதி த்ரிவித:⁴ ப்ரதிப்³ந்தோ⁴
 க்³ராஹ்ய: | தத்ரேஷ்டவஸ்துஷ்வஹம் மமேதி த்³ரு⁴தரவாஸநாருபா
 விஷயாஸக்தி:, பரோக்தார்த்³க்³ரஹ்ணஸாமர்த்யாபா⁴வ்ருபு³த்³தி⁴மாந்த்³யம்,
 ஆசார்யாத்³யாப்தோக்தார்தே² விஸ்வாஸாபா⁴வாத்³ந்யதா²கல்பந்ரூப: குதர்க:,
 தே³ஹாதி³ஷ்வாத்மபு³த்³தி⁴ரூபோ விபர்யயாக்²யது³ராக்³ரஹ் இத்யேதச்சதுஷ்டயம்
 வர்தமானப்³ரதிப்³ந்த:⁴ | த⁴நபுத்ரகலத்ரா³ஷ்டவஸ்துநாஸாநந்த்ரமபி
 தத³நுசிந்தநம் பூ⁴தப்³ரதிப்³ந்த:⁴ | ப்³ரஹ்மலோகாதி³ப்ராப்தீச்சா²
 பா⁴விஜ்ந்மஹேது-

பூ⁴தப்³ராரப்³த⁴கர்மஸேஷோ வா பா⁴விப்³ரதிப்³ந்த:⁴ | ஏதேஷாம் ஜ்ஞானோத்பத்திப்³ரதிப்³ந்த⁴காநாம்
 நிரூபணம் பஞ்சத³ஸ்யாம் த்யாநதீ³பே 38-53 ஸ்லோகேஷு த்³ரஷ்டவ்யம் |
 தத்ர ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞானே ப்ரமாணம் சக்ஷுராதீ³ந்த்³ரியம், ப்ரமேயோ க⁴டாதி:³ |
 க⁴டசக்ஷு⁴ஷோ: ஸந்நிகர்ஷே ஸதி விநாபி புருஷஸ்யேச்சா²தி³கம் க⁴டப்³ரத்யக்ஷம்
 ப⁴வதி | “சதுர்த்யாம் சந்த்³ரோ ந த்³ரஷ்டவ்ய:” இதி நிஷேதோ⁴ஸ்தி | ததா² ஸத்யபி
 “அஸ்மிந் தி³நே சந்த்³ரமஹம் ந பஸ்யேயம்” இதி நிஸ்சயவதோ⁵பி புருஷஸ்யாநிச்ச²த
 ஏவ யேந கேநாபி காரணேந சக்ஷுஸ்சந்த்³ரயோ: ப்ரமாணப்³ரமேயயோ: ஸந்நிகர்ஷே
 ஸதி சந்த்³ரஸ்ய ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞானம் ஜாயத ஏவ | இத்த²ம் ஜ்ஞானம் ப்ரமாணப்³ரமேயமாத்ரா²தீநம்
 | ந து விதே:⁴ புருஷேச்சா²தே³ர்வாதீ⁴நம் | “ஸாலக்³ராமஸிலா விஷ்ணுரூபா” இதி
 த்யாயத உத்தமம் ப²லம் ப⁴வதி | தத்ர புருஷ: ஸாஸ்த்ரேண விஷ்ணும் சதுர்பு⁴ஜத்வேந
 ஸங்க்²சக்ரக³தா³பத்³மஸ்க்ஷமீஸஹிதத்வேந ச ஜாநாதி | சக்ஷுஷா து ஸாலக்³ராமம்
 ஸிலாத்வேநவ ஜாநாதி | ததா²பி ஸாஸ்த்ரவிதௌ⁴ விஸ்வாஸேந த்யாநப²லே
 இச்ச²யா ச “ஸாலக்³ராமம் விஷ்ணு:” இதி த்யாயதி புருஷ: |

1. ஜ்ஞானம் த்ரிவித⁴ம் - ப்⁴ரமஜ்ஞானம், ஸ்ம்ரு³திஜ்ஞானம், ப்ரமஜ்ஞானம்
 சேதி | தத்ர ப்⁴ராந்திஜ்ஞானம் கேவலம் கல்பிதவஸ்தவதீ⁴நம்
 | ஸ்ம்ரு³திஜ்ஞானம் ஸ்வவிஷயஸத்³ரு³ஸவஸ்துத்³ர்ஸநேந

வா தத்ஸம்ப்நதி⁴வஸ்துத்³ர்ஸநேந வோதி³தா யா
 பூர்வாநுபூ⁴தவஸ்துவிஷயகமநோவ்ரு³த்திஸ்தத³தீ⁴நம் |
 ப்ரமாமஜ்ஞாநம் த்வநதர்³க³தஸுகா²தி³விஷயகஜ்ஞாநம் ந்யாயமதே
 வாசஸ்பதிமதே ச மநோரூபப்ரமாணஸ்ய ஸுகா²தி³ரூபப்ரமேயஸ்ய
 சாதீ⁴நம் | எதி³தா⁴ந்தே து மநஸ: ப்ரமாணத்வாநப⁴யுபக³மேந
 ஸுகா²தி³ஜ்ஞாநம் கேவலப்ரமேயாதீ⁴நம் | பா³ஹ்யப்ரமாமஜ்ஞாநம்
 து இந்த³நியாநுமாநாதி³ரூபப்ரமாணஸ்ய ப்ரமேயரூபவஸ்துநஸ்ச
 ஸம்ப்நதா⁴தீ⁴நம் | ஸப்³த³ப்ரமாணஜந்யப்³ரஹ்மஜ்ஞாநநுபா ஸாப்³தீ³ப்ரமா து
 மஹாவாக்யரூபஸப்³த³ப்ரமாணஸ்ய ப்ரத்யக³பி³ந்நப்³ரஹ்மரூபப்ரமேயஸ்ய
 ச யோ லக்ஷணவ்ரு³த்திரூபபரம்பராஸம்ப்நத⁴ஸ்தஜ்ஞாநாதீ⁴நா
 | இதரலௌகிகபதா³ர்த²விஷயகஸாப்³தீ³ப்ரமா து
 க்வசித் ஸக்திவ்ரு³த்திரூபஸம்ப்நத⁴ஜ்ஞாநாதீ⁴நா |
 க்வசில்லக்ஷணவ்ரு³த்திரூபஸம்ப்நத⁴ஜ்ஞாநாதீ⁴நா | இத்த²ம்
 ச கிஞ்சிஜ்ஞாநம் ஜ்ஞேயவஸ்துமாத்ரா⁴தீ⁴நம் | கிஞ்சிஜ்ஞாநம்
 ப்ரமாணப்ரமேயஸம்ப்நதா⁴தீ⁴நம் | அத²வா தத்ஸம்ப்நத⁴ஜ்ஞாநாதீ⁴நம் |
 ப்⁴ரமப்ரமாஸாதா⁴ரண்யேந ஜ்ஞாநஸ்ய விஷயோ ப்ரமேய இத்யுச்யதே |
 தத்ர ஜ்ஞேயத்வமப்யஸ்தி | இத்த²ம் ஸர்வமபி ஜ்ஞாநம் வஸ்த்வதீ⁴நமேவ
 | “இத³ம் வஸ்து” [இஹ “ஜ்ஞாநம்”] இதி ஸப்³தே³ந
 ஈஸ்வரஸ்ரு³ஷ்டேந வா மநோமயேந வா (பரோக்ஷஜ்ஞாநவிஷயேண வா)
 ப்⁴ரமஸித்³தே⁴ந வா வஸ்துநா ப்ரமாணத்³வாரா ஸாக்ஷாத்³வா வ்ரு³த்தே: ஸம்ப்நதோ⁴
 க்³ரு³ஹ்யதே | தஸ்மாமஜ்ஞாநம் ந வித்⁴யாத்³யதீ⁴நம் | த்யாநரூபமுபாஸநம்
 து ந வஸ்த்வதீ⁴நம் | கிந்து கர்த்ரதீ⁴நம் | யத்³யபி த்யாநமபி
 மநோவ்ரு³த்த்யாத்மகமேவ ததா²பி புருஷஸ்யேச்சா²த்³யதீ⁴நம் தத்³ப⁴வதி
 | ந வஸ்த்வதீ⁴நம் | தஸ்மாத்³த்யாநம் மாநஸத்வே⁵பி ந ஜ்ஞாநம் |
 கிந்து க்ரியைவ | ப்³ரஹ்மஸாக்ஷாத்காரரூபஜ்ஞாநே ப்ரத்யக³பி³ந்நம் ப்³ரஹ்ம
 ப்ரமேயம் வேதா³ந்தமஹாவாக்யம் ப்ரமாணம் | கு³ருமுகாத்³வேதா³ந்தஸ்ரவணம்
 குர்வதோ வேதா³ந்தமஹாவாக்யாத்³ப்³ரஹ்மாத்தமஸாக்ஷாத்காரோ ஜாயதே |
 மஹாவாக்யரூபப்ரமாணமந்தரா கேவலேச்சா²தி³நா நாத்மஸாக்ஷாத்காரோ ப⁴வதி
 | உபாஸநம் த்வைஸ்வர்யம் விதி⁴மபேக்ஷதே | ஸாஸ்த்ரவிதி⁴மநுஸ்ரு³த்ய
 க்ரியமாணமேவோபாஸநம் ப²லாய கல்பதே | விதி⁴மந்தரா ஸ்வேச்ச²யா
 ஸ்வஸங்கல்பாநுஸாரேண யத்கிஞ்சித்³ர்த²த்யாநம் நேஷ்டப²லாய
 ப்ரப⁴வதி | ததி³த³ம் த்யாநமநேகவித⁴ம் | ஸாலக்³ராமஸிலாயாம்

விஷ்ணுபுத்³தி⁴கரணவத³நயஸ்மிந்நநயபுத்³தி⁴கரணம் ப்ரதீகத்⁴யாநம்
 | வைகுண்ட²வாஸினோ விஷ்ணுஸ்சதுர்பு⁴ஜத்வாதி³ருபேண த⁴யாநம் து
 நாநயஸ்மிந்நநயபுத்³தி⁴கரணரூபம் ப்ரதீகத்⁴யாநம் | கிந்து தத்³யாநம்
 த⁴யேயவஸ்துஸ்வரூபாநுஸாரி த⁴யாநமேவ | வைகுண்ட²வாஸினோ விஷ்ணு:
 ஸ்வரூபம்

ந ப்ரத்யக்ஷகோ³சரம், கிந்து ஸாஸ்த்ரைகஸமதி⁴க³ம்யம் | ஸாஸ்த்ரே ச
 விஷ்ணு: ஸ்வரூபம் சதுர்பு⁴ஜத்வேந ஸங்க²சக்ரா³யுபேதத்வேந ச
 வர்ணிதம் | அதஸ்ததா² விஷ்ணுர்த⁴யாநம் த⁴யேயவஸ்துஸ்வரூபாநுஸார்யேவ
 | விதி⁴ஸாஸ்த்ரே விஸ்வாஸஸ்ய, இச்சா²தே³ஸ்சாபா⁴வே த⁴யாநம் ந
 ஸித்³யதி | “இத³முபாஸீத” இத்யேவம்ரூபம் புருஷஸ்ய
 ப்ரவர்தகம் வசநம் விதி:⁴ | தத்³வசநே ஸ்ரத்³தா⁴ விஸ்வாஸ: |
 அந்த:கரணஸ்ய ரஜோகு³ணபரிணாமரூபா காமாத்த்மிகா வ்ரு²த்திரிச்சா²
 | ஹடா²த³பி த⁴யாநம் ஸித்³யதி | ஜ்ஞானே து ந தத்³பேக்ஷா |
 நைரந்தர்யேண த⁴யேயாகாரசித்தவ்ரு²த்திப்ரவாஹோ ஹி த⁴யாநம் |
 தத்ர சித்தவ்ரு²த்தேர்விக்ஷேபே ஸதி ஹடா²த்தாம் ஸ்தி²ரூர்யாத் |
 ஜ்ஞானரூபாந்த:கரணவ்ரு²த்த்யுத³யகால ஏவ விஷயாவரணப⁴ங்க³ஸ்ய
 ஸித்³த⁴த்வாத்³வ்ரு²த்திஸ்தை²ர்யஸம்பாத³நஸ்ய நாஸ்த்யுபயோக:³ | தஸ்மாந்ந
 ஜ்ஞானே

ஹடா²பேக்ஷா | அஹங்க³ரஹத்⁴யாநம்வைகுண்ட²வாஸிசதுர்பு⁴ஜவிஷ்ணுத்⁴யாநவத்
 “அஹம் ப்³ரஹம்” இதி த⁴யாநமபி த⁴யேயஸ்வரூபாநுஸார்யேவ
 த⁴யாநம், ந து ப்ரதீகத்⁴யாநம் | கிந்த்வித³மஹங்க³ரஹத்⁴யாநம் |
 த⁴யேய- ஸ்வரூபஸ்ய ஸ்வாபி⁴ந்நதயாநுஸந்தா⁴நம் அஹங்க³ரஹத்⁴யாநம்
 உச்யதே | யஸ்ய வேதா³ந்தவிசாரே⁵ப்பயரோக்ஷஜ்ஞானம் நோதே³தி, ஸ
 வேத³ஸ்யாஜ்ஞானரூபோபாஸநாவிதி⁴வாக்யே விஸ்வாஸவாந் நைரந்தர்யேண ஹடா²த்
 “அஹம் ப்³ரஹமாஸ்மி” இত্যஹங்க³ரஹத்⁴யாநமநுதிஷ்டே²த் | தஸ்ய
 க்ரமேண ஜ்ஞானோத்பத்தித்³வாரா மோக்ஷ: ஸித்³யதி |

(A. 294-326) ப்ரணவோபாஸநநிரூபணம்-

(294)

ப்ரணவே அஹங்க³ரஹத்⁴யாநம் - ப்ரகாராந்தரேணஹங்க³ரஹத்⁴யாநமி

1. யஸ்ய பு³த்த³தி:⁴ ஸாஸ்த்ரோக்தே பரோக்ஷே த்யேயே ந ஸஹஸா ஸ்தி²ரீப⁴வதி, ஸ புருஷப்ரேரகேண ஸாஸ்த்ரவிதி⁴நா போ³தி⁴தே பரோக்ஷத்த்யேயப்ரதிநிதி⁴பூ⁴தே ப்ரத்யக்ஷே ஸாலக்³ராமாதௌ³ அந்யஸ்மிந் வா த்யேயவிஷ்ணுபு³த்த³தி⁴கரணரூபம் அந்யபு³த்த³தி⁴கரணரூபம் வா ப்ரதீகத்த்யாநம் குர்யாத் | “அஹம் ப்³ரஹ்மாஸ்மி” இதி நிர்கு³னோபாஸநம் த்வஹங்க்³ரஹத்த்யாநம் த்யேயஸ்வரூபாநுஸாரித்வாத்தஸ்ய |
2. யத்யப்யத்ர த்யாநவிஷயீபூ⁴தம் ப்³ரஹ்ம ந பரமார்த²ரூபம், கிந்து மந:கல்பிதமேவ | தஸ்மாத்தத³விஷயகசித்தவ்ரு³த்திப்ரவாஹரூபத்த்யாநமபி ப்⁴ராந்திஜ்ஞாநமேவ, ந யதா²ர்த²ஜ்ஞாநம் | ததா²பி மணிப்ரபா⁴யாம் மணிபு³த்த³தி⁴ரூபஸம்வாதி³ப்⁴ராந்த்யா தா⁴வத: பும்ஸோ மணிஜ்ஞாநத்³வாரா மணிலாப⁴வத் ப்ரக்ரு³தாஹங்க்³ரஹத்த்யாநேந ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநலாபே⁴ந மோக்ஷ: ஸித்த³யத்யேவ | தா³நீமுச்யதே - ப்ரணவரூபே ஓங்காரே அஹங்க்³ரஹத்த்யாநம் மாண்ரு³க்யாதி³ஸ்ருத்யநுஸாரேண ஸுரேஸ்வராசார்யை: கதி²தம் | தத³நுஷ்டா²நமப்யுசிதம் மோக்ஷகாமஸ்ய | தஸ்யைவம் க்ரம: - ப்ரணவரூபமக்ஷரம் ப்³ரஹ்மஸ்வரூபமேவ | தாத்³ரு³ஸப்ரணவஸ்வரூபம் ப்³ரஹ்ம அஹமேவ இதி நைரந்தர்யேணநவரதம் த்யாயேத் | நைதத்ஸமம் கிஞ்சித்³பி த்யாநமஸ்தி | ஏதத்³த்யாநஸ்ய விஸேஷக்ரம: ஸுரேஸ்வராசார்யை: பஞ்சீகரணாக்²யே க்³ரந்தே² ப்ரதிபாதி³த: | ஏதது³பாஸகோ³பாரம் ஸம்ஸாரம் தரதி | அத்ராதிகா³ ஸந்ந்யாஸ்யேவ |

(294)

நிர்கு³ணப்ரணவோபஸநஸ்ய ஸகு³ணப்ரணவோபாஸநஸ்ய ச ப²லம்ப்ரணவோபாஸநமநேகோபந் வர்ணிதம் | மாண்ரு³க்யோபநிஷதி³ விஸேஷேண வர்ணிதம் | தது³பநிஷத்த³வ்யாக்²யானே பா⁴ஷயகாரைரநந்த³கி³ர்யாசார்யைஸ்ச விஸ்பஷ்டம் வர்ணிதஞ்ச | தத்ர ய: க்ரம: ஸ ஏவ வார்திகாரை: பஞ்சீகரணக்³ரந்தே² ப்ரதிபாதி³த: | தாத்³ரு³ஸப்ரௌட⁴க்³ரந்த²விசாராஸம்த்ர போ³தா⁴ய ப்ரணவோபாஸநக்ரமோ³த்ர நிரூப்யதேஉபநிஷத்ஸு ப்ரணவோபாஸநம் த்³விதா⁴ வர்ணிதம் - பரப்³ரஹ்மரூபேண ப்ரணவஸ்யோபாஸநம், அபரப்³ரஹ்மரூபேண ப்ரணவஸ்யோபாஸநம் சேதி | நிர்கு³ணம் ப்³ரஹ்ம “பரம் ப்³ரஹ்ம” இத்யுச்யதே | ஸகு³ணம் ப்³ரஹ்ம “அபரம் ப்³ரஹ்ம” இதி கீர்த்யதே | பரப்³ரஹ்மரூபேண ப்ரணவோபாஸகோ மோக்ஷமேவ லப⁴தே | அபரப்³ரஹ்மரூபேண ப்ரணவோபாஸகஸ்து ப்³ரஹ்மலோகம் ஆப்நோதி | இத்த²ம் நிர்கு³ணஸகு³ணபோ³தே³ந ப்ரணவோபாஸநம் த்³விவிதா⁴ம் |

(A. 296-315) நிர்கு³ணப்ரணவோபாஸநக்ரம:-

(296)

ஸர்வவஸ்தூநாமோங்காரஸ்வரூபத்வம் - நிர்கு³ணப்ரணவோபாஸநக்ரம ஏவாத்ர
 நிரூப்யதே, ந ஸகு³ணோபாஸநக்ரம: | ஸகு³ணோபாஸநஸ்ய ப²லமபி நிர்கு³ணோபாஸநே⁵ந்தர்ப⁴வ
 | ததா² ஹி, நிர்கு³ணோபாஸகஸ்யாபி ப்³ரஹ்மலோகேச்சா²வத இச்சா²ரூபப்ரதிபி³ந்த⁴ஸத்த்வாந்
 ஜ்ஞாநத்³வாரா மோக்ஷலாப: | கிந்து தஸ்ய ப்³ரஹ்மலோகப்ராப்தி⁴வதி |
 ஸ தத்ர ஹிரண்யக³ர்ப⁴ஸமாந் போ⁴கா³நநுபூ⁴ய தத்ரவ ப்³ரஹ்மலிசாரேண
 ஜ்ஞாநோத³யத்³வாரா மோக்ஷம் லப⁴தே | ப்³ரஹ்மலோகேச்சா²ரஹிதஸ்ய
 நிர்கு³ணோபாஸகஸ்ய த்விஹைவ லோகே ஜ்ஞாநலாபா⁴ந்மோக்ஷ: ஸித்³த்யதி
 | இத்த²ம் ஸகு³ணோபாஸந²லஸ்ய நிர்கு³ணோபாஸநாந்தர்பூ⁴தத்வாதி³ஹ
 நிர்கு³ணோபாஸநமேவ நிரூப்யதே | காரணகார்யரூபம் ஸர்வம் வஸ்த்வோங்காரஸ்வரூபமேவ
 | அத: ஸர்வோ⁵பி ரூபப்ரபஞ்ச ஓங்கார ஏவ | ஸர்வேஷ்வபி பதா³ர்தே²ஷு நாம ரூபம்
 சேத்யம்ஸத்³வ்யமஸ்தி | தத்ர

1. மாண்^{டு}க்யஸப்³தே³ந கௌ^டபாத³காரிகாபி க்³ராஹ்யா |
 ஆதி³ஸப்³தே³ந கட²ப்ரஸ்நாத்³யுபநிஷதோ³ க்³ரு³ஹ்யந்தே |
 ரூபாத்மகோம்⁵ஸ: தத்தந்நாமாத்மகாம்ஸாந்நாதிரிச்யதே | கிந்து
 நாமஸ்வரூபமேவ ரூபாம்ஸோ⁵பி | ததா² ஹி, பதா³ர்தா²நாம் ரூபாத்மகோ ய
 ஆகாரவிஸேஷஸ்தத³பி⁴தா⁴யகநாமபதை³ரேவ ஸர்வே பதா³ர்தா² நிரூபதிஆ:
 ஸந்தோ க்³ரு³ஹ்யந்தே த்யஜ்யந்தே வா | தத்தத³பி⁴தா⁴நஜ்ஞாநமந்தரா
 கௌலாகாரமாத்ரேண வ்யவஹாரோ ந ஸித்³த்யதி | அதோ நாமைவ
 ஸாரபூ⁴தம் | ஆகாரநாஸோ⁵பி நாமாவஸிஷ்யதே | யதா² நஷ்டே⁵பி
 க⁴டே ம்ரு³த்³வஸிஷ்யதே இதி ம்ரு³த்³வ்யதிரேகேண க⁴டோ நாஸ்தி
 | கிந்து ம்ரு³த்³வஸிஷ்யதே ப⁴வதி | ததா² ஆகாரே நஷ்டே⁵பி
 ம்ரு³த்³வத்³வஸிஷ்யமாணநாமநோ ந பி⁴த்³யதே ஆகார: | கிந்து நாமஸ்வரூபமேவ
 ப⁴வத்யாகாரோ⁵பி | அத²வா க⁴டஸராவோத்³ஞ்சநாதி³ஷு ம்ரு³த்³நுக³தா
 ப⁴வதி | க⁴டஸராவோத்³ஞ்சநாத³ய: பரஸ்பரம் வ்யபி⁴சரந்தி |
 தஸ்மாத்³க⁴டஸராவாத்³யோ மித்²யா | தேஷ்வநுக³தா ம்ரு³த்³ஸத்யா | ஏவம்
 க⁴டஸ்யாகாரா நானா | தேஷாமபி⁴தா⁴யகம் “க⁴ட:” இதி
 நாமைகமேவ | ஏகஸ்ய க⁴டஸ்யாகாரோ ந க⁴டாந்தரே⁵ஸ்தி | தஸ்மாதா³காரா

வ்யபி⁴சாரிண: | ஸர்வேஷ்வபி க⁴டாகாரேஷு ஏகமேவ நாமாநுக³தம் வர்ததே
 | தஸ்மாந்மித்²யாபூ⁴த ஆகார: ஸத்யபூ⁴தாந்நாம்நோ நாதிரிச்யதே | இத்த²மேவ
 ஸர்வபதா³ர்தா²நாமாகாரோ⁵பி தத்தந்நாம்நோ ந வ்யதிரிச்யதே | தஸ்மாந்நாமஸ்வரூப
 ஏவாகார: | ஸர்வோ⁵யம் நாமப்ரபஞ்ச ஓங்காரவ்யதிரேகேண நாஸ்தி |
 கிந்து ஓங்காரஸ்வரூபமேவ ஸர்வம் நாம | ததா² ஹி, வாசகஸப்³த³ ஏவ
 “நாம” இதி கத்யதே | லோகே வேதே³ ச ப்ரயுக்த: ஸர்வ: ஸப்³த³
 ஓங்காராதே³வோத்பந்ந இதி ஸ்ருதிஷ்ஸ்யதே | “தத்யதா² ஸங்க்ரநா
 ஸர்வாணி ப்ரணாநி ஸந்த்ரு³ண்ணாநி ஏவமோங்காரேண ஸர்வா வாக் ஸந்த்ரு³ண்ண”
 “ஓங்கார ஏவேத³ம் ஸர்வம்” இதி | கார்யம் ஸர்வம் காரணஸ்வரூபமேவ
 ப⁴வதி | தஸ்மாதோ³ங்காரகார்யபூ⁴தாநி வாசகஸப்³தா³த்மகாநி நாமாநி
 ஓங்காரஸ்வரூபாணி | இத்த²ம் ரூபாம்ஸோ ய: பதா³ர்தா²கார: ஸ நாமஸ்வரூப: |
 நாம ச ஸர்வமோங்காரஸ்வரூபம் | தஸ்மாத்தஸ்வஸ்வரூப ஓங்கார: |

(297)

ஓங்காரஸ்ய ப்ரஹ்மாபே⁴தே³ந சிந்தநம்யதா² ஸர்வஸ்வரூப ஓங்கார: | ததா²
 ஸர்வஸ்வரூபம் ப்ரஹ்ம | தஸ்மாதோ³ங்காரோ ப்ரஹ்மரூப: | அத²வா ஓங்காரோ
 ப்ரஹ்மணோ வாசக: | ப்ரஹ்ம ஓங்காரஸ்ய வாச்யம் |

1. யதா² புண்யாதி⁴க்யாந்மநுஷ்யாபேக்ஷயாதி⁴ககாலஸ்தா²யீ

தே³வ: “அமர:” இத்யுபசாரேணேச்யதே ததை²வ

க⁴டாதி³பதா³ர்தா²நாமாகாராபேக்ஷயா க⁴டாதி³நாம்நாமதி⁴ககாலஸ்தா²யித்வாத்

நாம்நாம் ஸத்யத்வமுபசாராது³ச்யதே | வாச்யவாசகயோரபே⁴தோ³ஸ்தி |

தஸ்மாத³ப்யோங்காரோ ப்ரஹ்மரூப: | கிஞ்ச விசார்யமாணே யத³க்ஷரம்

ப்ரஹ்மண்யத⁴யஸ்தம் தஸ்ய ப்ரஹ்மாதி⁴ஷ்டா²நம் ப⁴வதி | அத⁴யஸ்தஸ்ய

ஸ்வரூபமதி⁴ஷ்டா²நாந்நாதிரிச்யதே | தஸ்மாத³ப்யோங்காரோ ப்ரஹ்மைவ |

தஸ்மாதோ³ங்காரம் ப்ரஹ்மரூபேண சிந்தயேத் |

(A. 298-305) ப்ரஹ்மஸ்வரூபஸ்யோங்காரஸ்யாத்மநஸ்சாபே⁴த:³-

(298)

ஆத்மநோ ப்ரஹ்மணஸ்ச பாத³சதுஷ்டயாதி³நிரூபணம்ப்ரஹ்மரூபமோங்காரமாத்மநோ⁵பி⁴ந்நத
 சிந்தயேத் | ததா² ஹி, ஆத்மந: ப்ரஹ்மண ஸஹ முக்²யாபே⁴தோ³ஸ்தி |

ப்ரஹ்மண இவாத்மநஸ்சத்வார: பாதா:³ ஸந்தி | பாதோ³ நாம பா⁴கோ³ம்Sஸோ
 வா | விராட், ஹிரண்யக³ர்ப⁴: ஈஸ்வர:, தத்பத³லக்ஷயார்த²பு⁴தேஸ்வரஸாக்ஷீ சேதி
 ப்ரஹ்மணஸ்சத்வார: பாதா:³ | விஸ்வ:, தைஜஸ:, ப்ராஜ்ஞ:, த்வம்பத³லக்ஷயஜீவஸாக்ஷீ
 சேதி சத்வார ஆத்மந: பாதா:³ | ஜீவஸாக்ஷிண ஏவ துரீய இதி வ்யபதே³ஸ: |
 ஸமஷ்டிஸ்து²லப்ரபஞ்சஸஹிதசேதநஸ்ய விராடி³தி நாம | வ்யஷ்டிஸ்து²லாபி⁴மாநிநோ
 விஸ்வ இதி நாம | விராஜோ விஸ்வஸ்ய ச ஸ்து²லோபாதி⁴கத்வாத்³விஸ்வோ
 விராட்³ரூப ஏவ ந ததோSந்ய: | விராட்³ரூபஸ்ய விஸ்வஸ்ய ஸப்தாங்கா³நி
 ஸந்தி | த³யெள: = ஸ்வர்க³லோக: ஸிர: | ஸூரியஸ்சக்ஷா: | வாயு: ப்ராண: |
 ஆகாஸ உர: | ஸமுத்³ராதி³ரூபம் ஜலம் மூத்ரஸ்தா²நம் (ப³ஸ்தி:) | ப்ரு²தி²வீ
 பாதௌ³ | ஆஹவநீய: = ஹோமாதி⁴கரணோSக³நி: முக²ம் | இத்யேதாநி ஸப்த
 விஸ்வஸ்யாங்கா³நி | த³யுலோகாதீ³நி யத³யபி ந விஸ்வஸ்யாங்கா³நி ததா²பி
 விராஜோSங்கா³நி ப⁴வந்தி | தஸ்ய விராஜோ விஸ்வேநாபே⁴தோ³Sஸ்தி |
 தஸ்மாந்மாண்ரு³க்யோபநிஷதி³ விஸ்வாங்க³த்வேந தாந்யுக்தாநி | ஏவமேவ
 விராடா³த்மகவிஸ்வஸ்யைகோநவிம்ஸதிமுகா²நி ஸந்தி | ப்ராண: பஞ்ச,
 கர்மேந்த³ரியாணி பஞ்ச, ஜ்ஞாநேந்த³ரியாணி பஞ்ச, அந்த:கரணசதுஷ்டயமித்யேதாநி
 முகா²நி |

1. ஸகலப்ராணிஸரீரேஷ்வஹபித்யபி⁴மாநகரணத் ஈஸ்வரோ வைஸ்வாநர
 இதி கத²யதே | விவித⁴ம் ராஜதே = அநேகதா⁴ ப்ரகாஸதே இதி ஸ ஏவ
 வைஸ்வாநர: “விராட்” இத்யபி⁴தீ⁴யதே |
2. ஸகலஜீவாநாம் கர்மாநுஸாரேண ப²லதா³நாத் “ஈஸ்வர:” இதி நாம |
3. ஸூக்ஷ்மதே³ஹாபி⁴மாநாபரித்யாகே³நைவ ஸ்து²லதே³ஹே “அஹம்”
 இத்யபி⁴மாநவாந் ஜாக்³ரத³பி⁴மாநீ ஜீவ: “விஸ்வ:” இத்யுச்சயதே |
4. தேஜஸ்ஸப்³த³வாச்ச்யாந்த:கரணஸஹித: ப்ராணேந்த³ரியாத்யக்ஷ:
 ஸ்வப்நாபி⁴மாநீ ஜீவ: “தைஜஸ:” இத்யபி⁴தீ⁴யதே |
5. ப்ராஜ்ஞ: = ப்ர + அஜ்ஞ: | ஸுஷுப்திகாலே ஸ்வப்ரகாஸாத்மாநந்தே³ந
 ஸஹாஜ்ஞாநவ்ரு³த்தே: ஸத்த்வாத் ஸுஷுப்த்யபி⁴மாநீ ஜீவ: “ப்ராஜ்ஞ:”
 இதி கீர்த்யதே | போ⁴க³ஸ்ய ஸாதாந்பூ⁴தத்வாத் முகா²நீத்யுச்சயந்தே |
 ஜாக்³ரத³வஸ்தா²யாமேதைரேகோநவிம்ஸதிமுகை:² ஸ்து²லஸப்³தா³த³யோ
 பா³ஹ்யவ்ரு³த்த்யாந்பூ⁴யந்தே | தஸ்மாத்³விராட்³ரூபோ விஸ்வ: ஸ்து²லபு⁴கி³தி,
 பா³ஹ்யவ்ரு³த்திரிதி, ஜாக்³ரத³வஸ்த² இதி ச கத²யதே |

(299)

சதுர்த்³ஸத்ரிபுட்ய: - போ⁴க³ஸாத⁴நேஷு ப்ராணாதி³ஷ்வேகோநவம்ஸதிமுகே²ஷு
ஸ்ரோத்ராதி³தீ³ஸேந்த்³ரியாணி அந்த:கரணசதுஷ்டயம் சேதி சதுர்த்³ஸமுகா²நி
ஸ்வஸ்வவிஷயாணம் ஸாஹாய்யம் ஸ்வஸ்வதே³வதாநாம் ச ஸாஹாய்யமபேக்ஷந்தே
| தே³வதாவிஷயயோ: ஸாஹாய்யமந்தரா கேவலைரேதைஸ்சதுர்த்³ஸமுகை²ர்போ⁴கோ³
ந ஸம்ப⁴வதி | தஸ்மாத்தப்ஞ்ச ப்ராணாஸ்சதுர்த்³ஸ த்ரிபுட்யம்ஸ்ச விராட்³ரூபவிஸ்வஸ்ய
முகா²நீத்யுச்சயந்தே | முக²ம், தே³வதா, விஷயஸ்சேதி த்ரயாணம் ஸமுஹஸ்ய
“த்ரிபுட்ய” இதி நாம | ஸா ச த்ரிபுட்ய ஏவம் வர்ணயதே - (1) ஸ்ரோத்ரேந்த்³ரியமத்யாத்மம்,
தத்³விஷய: ஸப்³தோ³ஸ்தி⁴பூ⁴தம், தி³க³பி⁴மாநிநீ தே³வதா அதி⁴தை³வம் | அத்ர
க்ரியாஸக்திஜ்ஞாநஸக்திப்யாம் யுக்தாநீந்த்³ரியாணி அந்த:கரணம் சாத்யாத்மம்
இத்யுச்சயதே | தேஷாம் விஷயோஸ்தி⁴பூ⁴தம் இதி கீர்த்யதே | தேஷாம் ஸஹாயபூ⁴தா
தே³வதா அதி⁴தை³வம் இத்யபி⁴தீ⁴யதே | (2) த்வகி³ந்த்³ரியமத்யாத்மம்,
தத்³விஷய: ஸ்பர்ஸோஸ்தி⁴பூ⁴தம், வாய்வபி⁴மாநிநீ தே³வதா அதி⁴தை³வம்
| (3) நேத்ரேந்த்³ரியமத்யாத்மம், ரூபமதி⁴பூ⁴தம், ஸூர்யோஸ்தி⁴தை³வம் |
(4) ரஸநேந்த்³ரியமத்யாத்மம், ரஸோஸ்தி⁴பூ⁴தம், வருணோஸ்தி⁴தை³வம் | (5)
க்⁴ராணேந்த்³ரியமத்யாத்மம், க³ந்தோ³ஸ்தி⁴பூ⁴தம், அஸ்விநீகுமாரெள அதி⁴தை³வம் |
அத்வா ப்ரு³தி²வ்யபி⁴மாநிநீ தே³வதா அதி⁴தை³வம் | (6) வாகி³ந்த்³ரியமத்யாத்மம்,
வக்தவ்யம் அதி⁴பூ⁴தம், அக்³நிதே³வதா அதி⁴தை³வம் | (7) பாணீந்த்³ரியமத்யாத்மம்,
பதா³ர்த²க்³ரஹணமதி⁴பூ⁴தம், இந்த்³ரோஸ்தி⁴தை³வம் | (8) பாதே³ந்த்³ரியமத்யாத்மம்,
க³மநமதி⁴பூ⁴தம், விஷ்ணுரதி⁴தை³வம் | (9) பாயுர்த்யாத்மம், மலவிஸர்ஜநமதி⁴பூ⁴தம்,
யமோஸ்தி⁴தை³வம் | (10) உபஸ்தே²ந்த்³ரியமத்யாத்மம், க்³ராம்யஸூகோ²த்பத்தி:
(மைத்ரிநஸூகோ²த்பத்தி:) அதி⁴பூ⁴தம், ப்ராஜாபதிரதி⁴தை³வம் | (11) மநோஸ்த்யாத்மம்,
மந்தவ்யம் (ஸங்கல்ப:) அதி⁴பூ⁴தம், சந்த்³ரோஸ்தி⁴தை³வம் | (12) பு³த்³தி⁴ர்த்யாத்மம்,
போ³த்³த⁴வ்யம் (நிஸ்சய:) அதி⁴பூ⁴தம், ப்³ரு³ஹஸ்பதிரதி⁴தை³வம் | (13) அஹங்காரோஸ்த்யாத்மம்
அஹங்கர்தவ்யமதி⁴பூ⁴தம், ருத்³ரோஸ்தி⁴தை³வம் | (14) சித்தமத்யாத்மம், சிந்தநீயம்

1. ஸூர்யாஸ்வஸ்ய க்⁴ராணாப்யாமஸ்விநீகுமாரயோருத்த்பத்திவர்ணநாத்

க்⁴ராணதே³வதே அஸ்விநீகுமாராவிதி கேசநாஹு: | ப்ரு³தி²வ்யா

க்⁴ராணஸ்யோத்பநந்தவாத்ப்ரு³தி²வ்யபி⁴மாநிநீ தே³வதா க்⁴ராணதே³வதேதி

வார்திககாரா

ஆஹு: |

2. வசநக்ரியாயா விஷயபூ⁴த: பதா³ர்தோ² வக்தவ்யமித்யுச்சயதே | ஸ

வசநக்ரியாத்³வாரா வாகி³ந்த்³ரியஸ்யாதி⁴பூ⁴தம் | ஏவமேவ ஸர்வேந்த்³ரியாணம்
 ஸ்வஸ்வக்ரியாத்³வாரா விஷயபூ⁴த: பதா³ர்த:² அதி⁴பூ⁴தமிதி ஜ்ஞேயம் |
 க்வசித்து ஸ்தூ²லத்³ரு²ஷ்ட்யா வசநாதி³க்ரியைவாதி⁴பூ⁴தமித்யுச்ச்யதே |
 தி⁴பூ⁴தம், க்ஷேத்ரஜ்ஞ: ஸாக்ஷீ அதி⁴தை³வம் | ஏதாஸ்சதுர்த்³ஸ
 த்ரிபுட்ய: பஞ்ச ப்ராணாஸ்ச மிலித்வைதாநி விராட்³ருபஸ்ய
 விஸ்வஸ்யைகோநவிம்ஸதிமுகா²நி |

(300)

விஸ்வ:, விராட், அகாரமாத்ரா, இத்யேதேஷாமபே⁴த³சிந்தநம்விராஜோ விஸ்வஸ்ய
 ச யதா²பே⁴த³ஸ்ததா² ஓங்காரப்ரத²மமாத்ராயா அகாரஸ்ய விராட்³ருபவிஸ்வேந
 ஸஹாபே⁴தோ³ஸ்தி | ததா² ஹி, ப்ரஹ்மணஸ்சதுர்ஷு பாதே³ஷு ப்ரத²ம:
 பாதோ³ விராட் | ஆத்மநஸ்சதுர்ஷு பாதே³ஷு ப்ரத²ம: பாதோ³ விஸ்வ: |
 ஓங்காரஸ்ய மாத்ராத்மகேஷு சதுர்ஷு பாதே³ஷு ப்ரத²ம: பாதோ³சகார: |
 த்ரயாணமேஷாமாதி³த்வருபதா⁴ர்மஸாமாந்யஸத்த்வாத் விஸ்வவிராட்³காராணமபே⁴த³ம்
 சிந்தயேத் | இத்த²ம் விஸ்வஸ்ய ஸப்தாங்கா³ந்யேகோநவிம்ஸதிமுகா²நி ச
 வ்யாக்²யாதாநி |

(301)

விஸ்வதைஜஸயோர்பே⁴த:~ விஸ்வஸ்யோக்தாநி ஸப்தாங்கா³ந்யேகோநவிம்ஸதிமுகா²நி
 ச தைஜஸஸ்யாபி ஸந்தீத்யவக³ந்தவ்யம் | கிந்து இயாநஸ்தி பே⁴த:~விஸ்வஸ்யாங்கா³நி
 முகா²நி சேஸ்வரஸுரு²ஷ்டாநி | தைஜஸஸ்ய த்விந்த்³ரியதே³வதாவிஷயருபத்ரிபுட்ய:
 ஸிராத்³யங்கா³நி ச மநோமயாநி | தைஜஸஸ்ய போ⁴க:~ ஸுலக்ஷம: | போ⁴கோ³ நாம
 ஸுக²து:~கா²த்³யநுப⁴வ: | யத்³யப்யநுப⁴வருபே ஜ்ஞாநே ஸ்தூ²லத்வஸுலக்ஷமத்வபே⁴தோ³
 ந ஸம்ப⁴வதி | ததா²பி பா³ஹ்யஸப்³தா³தி³விஷயஸம்ப³ந்தா⁴த்ஸாக்ஷாஜ்ஜாயமாநஸுக²து:~கா²
 ஸ்தூ²ல இத்யுச்ச்யதே | மாநஸஸப்³தா³தி³ஸம்ப³ந்தா⁴ஜ்ஜாயமாநஸுக²து:~கா²தி³ஸாக்ஷாத்கார
 ஸுலக்ஷம இத்யுச்ச்யதே | ததா² ச ஸ்ருதி: - “ஸ்தூ²லபு⁴க்³வைஸ்வாநர:” (மா. ஆ. 3)
 “ப்ரவிவிக்க்தபு⁴க்³தைஜஸ:” (மா. ஆ. 4) இதி | “விஸ்வோ ஹி ஸ்தூ²லபு⁴ங்³நித்யம்
 தைஜஸ: ப்ரவிவிக்க்தபு⁴க்³” (மா. ஆ. 5) இதி ச தைஜஸஸ்ய போ⁴க³யோக்³யா:
 ஸப்³தா³த³யோ மாநஸத்வாத்ஸுலக்ஷமா: | தத³பேக்ஷயா விஸ்வஸ்ய போ⁴க³யோக்³யா:
 ஸப்³தா³த³யோ பா³ஹ்யத்வாத்ஸ்தூ²லா: | கிஞ்ச விஸ்வோ ப்³ஹிஷ்ப்ரஜ்ஞ: |
 தைஜஸஸ்த்வந்த:ப்ரஜ்ஞ: | யதோ விஸ்வஸ்யாந்த:கரணவ்ரு²த்திருபா ப்ரஜ்ஞா

ப³ஹிர்க்³ச²தி | தைஜஸஸ்ய ப்ரஜ்ஞா ந ப³ஹிர்க்³ச²தி | தஸ்மாத்தௌ க்ரமேண
ப³ஹிஷ்ப்ரஜ்ஞுத்வநாந்த:ப்ரஜ்ஞுத்வந ச வ்யபதி³ஸ்யேதே |

(302)

தைஜஸ:, ஹிரண்யக³ர்ப⁴: உகார:, இத்யேதேஷாமபே⁴த³சிந்தநம்யதா² விஸ்வவிராஜோரபே⁴த³ஸ:
தைஜஸஹிரண்யக³ர்ப⁴யோரபே⁴தோ³ ஜ்ஞேய: | தைஜஸஸ்யோபாதி:⁴ ஸுக்ஷம: |
ஹிரண்யக³ர்ப⁴ஸ்யோபாதி⁴ரபி ஸுக்ஷம: | தஸ்மாத்தயோரைக்யம்

1. ஸாக்ஷிசைதந்யம் சித்தஸ்யாஸ்யத்வாத்ஸ்யாநுக்³ரஹம் கரோதி |
தஸ்மாத்தஸாக்ஷிசைதந்யம் சித்தஸ்யாதி⁴தை³வமித்யுச்யதே | அத ஏவ
கேசநாசார்யாஸ்சிந்தநரூபம் ஸ்ம்ரு³திஜ்ஞாநம் ஸாக்ஷயாஸ்சிதமாஹு: |
க்வசிச்சித்தஸ்யாதி⁴தை³வம் நாராயண: (வாஸுதே³வ:) இதுயுக்தம் | போ³த்யம் |
தைஜஸஹிரண்யக³ர்ப⁴யோரேகத்வம் நிஸ்சித்ய ஓங்காரஸ்ய த்³விதீயமாத்ரயா
உகாரேண ஸஹ தயோரபே⁴த³ம் சிந்தயேத் | ஆத்மநஸ்சதுர்ஷு பாதே³ஷு த்³விதீய:
பாத³ஸ்தைஜஸ: | ப்³ரஹ்மணோ த்³விதீய: பாதோ³ ஹிரண்யக³ர்ப⁴: | ஓங்காரமாத்ராஸு
த்³விதீயா மாத்ரா உகார: | த்³விதீயத்வம் த்ரயாணாமேஷாம் ஸமாநத⁴ர்ம: |
தஸ்மாத்த்ரயாணமைக்யம் சிந்தயேத் |

(303)

ப்ராஜ்ஞு: ஈஸ்வர:, மகார:, இத்யேதேஷாமபே⁴த³சிந்தநம்ப்ராஜ்ஞுமீஸ்வரரூபம் ஜாநீயாத்
| ப்ராஜ்ஞுஸ்ய காரணஸாரீமுபாதி:⁴ | ஈஸ்வரஸ்யாபி காரணமேவோபாதி:⁴ | ஈஸ்வர:
ப்ராஜ்ஞுஸ்ச பாதே³ஷு த்ரு³தீயௌ | ஓங்காரஸ்ய த்ரு³தீயா மாத்ரா மகார: |
த்ரிஷ்வேதேஷு த்ரு³தீயத்வஸ்ய ஸமாநத⁴ர்மத்வாத்வேஷாமைக்யம் சிந்தயேத் |
ஸோ⁵யம் ப்ராஜ்ஞு: “ப்ரஜ்ஞாநக⁴ந:” ப⁴வதி | யஸ்மாத் ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நயோர்யாவந்தி
ஜ்ஞாநாநி ஸ்தி²தாநி தாநி ஸர்வாணி ஸுஷுப்ப்தௌ க⁴நீ⁴வந்தி, அவித்³யாமாத்ரரூபதாம்
ப⁴ஜந்தீதி யாவத் | தஸ்மாத்த்³ப்ராஜ்ஞு: “ப்ரஜ்ஞாநக⁴ந:” இதுயுச்யதே | அயம்
ப்ராஜ்ஞு: “ஆநந்த³பு⁴க்” இதி ஸ்ருயதே | “ஆநந்த³பு⁴க் ப்ராஜ்ஞு:” (மா. ஆ. 5)
யதோ⁵யம் ப்ராஜ்ஞோ⁵வித்³யாவ்ரு³தமாநந்த³ம் பு⁴ங்க்தே தத: “ஆநந்த³பு⁴க்” இதி
வ்யபதி³ஸ்யதே | விஸ்வதைஜஸயோரிவ ப்ராஜ்ஞுஸ்யாபி போ⁴கே³ த்ரிபு⁴ வர்ண்யதே -
சைதந்யப்ரதிபி³ம்ப³ஸஹிதாவித்³யாவ்ரு³த்திரத்⁴யாத்மம், அஜ்ஞாநாவ்ரு³தஸ்வரூபாநந்தோ³ஸ்தி
ஈஸ்வரோ⁵ஸ்தி⁴தை³வமிதி | இத்த²ம் விஸ்வோ ப³ஹிஷ்ப்ரஜ்ஞு: | தைஜஸோ⁵ந்த:ப்ரஜ்ஞு:
| ப்ராஜ்ஞு: ப்ரஜ்ஞாநக⁴நஸ்ச ப⁴வதி |

(304)

விஸ்வாதீநாம் த்ரயாணமேகதவம், தூரீயஸ்யேஸ்வரஸாக்ஷிணோபேதீம் ச சிந்தயேதித்தீம்
 விஸ்வாதீநாம் த்ரயாணம் மிதோ² பேதீ³ உபாதீ³ப்ரயுக்த ஏவ | விஸ்வஸ்ய ஸ்தூ²லம்
 ஸுக்ஷமமஜ்ஞாநம் சேதி த்ரயமப்யுபாதி:⁴, தைஜஸஸ்ய ஸுக்ஷமமஜ்ஞாநம் சேதி
 தீ³வ்யமுபாதி:⁴, ப்ராஜ்ஞஸ்யாஜ்ஞாநம் ஏகமேவோபாதி:⁴ | இத்தீ²முபாதீ⁴நாமாதீ⁴க்யந்யூநத்வாப்
 த்ரயாணம் பேதே³ஶபி வஸ்துத: ஸ்வரூபேண ந பேதீ:³ | விஸ்வதைஜஸப்ராஜ்ஞேஷு
 த்ரிஷ்வநுகீ³தம் சைதந்யம் பரமார்தீ²த உபாதீ⁴த்ரயாஸம்பீ³தீ⁴மவதிஷ்ட²தே
 | த்ரயாணமுபாதீ⁴நாமாதீ⁴ஷ்டா²நம் தூரீயம் | ததீ³தீ⁴ ந ப³ஹிஷ்ப்ரஜ்ஞம் |
 நாந்த:ப்ரஜ்ஞம் | ந ப்ரஜ்ஞாநகீ⁴நம் |

1. யதா² தண்³லகண ஜலேந பிண்டீ³க்ரு³தா ஏகீ⁴வந்தி
 யதா² வா வ்ரு³ஷ்டயுகீ³பி³ந்தீ³வோ நிம்நதே³ஸம் ப்ராப்ய
 தடா³கா³தி³ரூபேணகீ⁴வந்தி | ததா² ஜாகீ³ரத்ஸ்வப்நகாலீநநாநாஜ்ஞாநாநி
 ஸுஷு³ப்தாவிதீ³யாயாமேகீ⁴வந்தி | தாதீ³ரு³ஸாவிதீ³யாப்ரதிபீ³மபீ³தசைதந்யரூப:
 ப்ராஜ்ஞஜீவோ⁵தி⁴ஷ்டா²நகூடஸ்தீ²ஸஹித: ப்ரஜ்ஞாநகீ⁴ந
 இத்யுச்சயதே | ந கர்மேந்தீ³ரியாணம் ஜ்ஞாநேந்தீ³ரியாணம் வா விஷய: | ந
 பு³தீ⁴தே⁴ர்விஷய: | ந கஸ்யாபி ஶப்³தீ³ஸ்ய விஷய: | ஏதாதீ³ரு³ஸம் தூரீயம்
 பரமாத்மநஸ்சதூர்தீ²பாதா³தமகேஸ்வரஸாக்ஷிணோபு³தீ⁴ப்ரஹ்மஸ்வரூபம்
 ஜானீயாத் |

(305)

தீ³விஸ்வரூபஸ்யாத்மநோ தீ³விஸ்வரூபேணோங்காரேணோபேதீம் ஆத்மபாதா³நாமோங்காரமாத்ர
 சாபேதீ³ம் சிந்தயேதித்தீ²ம் பரமார்தீ²ரூபமபரமார்தீ²ரூபமித்யாத்மநோ தீ³விவிதீ⁴ம்
 ஸ்வரூபமுக்தம் | தத்ர த்ரய: பாதா³ அபரமார்தீ²ஸ்வரூபம் | தூரீய: பாதீ:³
 பரமார்தீ²ஸ்வரூபம் | ஆத்மந இவோங்காரஸ்யாபி ஸ்வரூபதீ³வ்யமஸ்தி |
 அகாரோகாரமகாராத்மகமாத்ரா³த்ரயரூபாண்யக்ஷராணி அபரமார்தீ²ஸ்வரூபம் |
 மாத்ரா³த்ரயவ்யாபகம், அஸ்திபாதீ⁴தி³பீ³ரியரூபமதீ⁴ஷ்டா²நசைதந்யம் பரமார்தீ²ஸ்வரூபம்
 | ஓங்காரஸ்ய பரமார்தீ²ஸ்வரூபம் ஸ்ரு³தௌ “அமாத்ர:” இதி ஶப்³தே³ந வ்யபதி³ஸ்யதே
 | “அமாத்ரஸ்சதூர்தீ²வ்யவஹாரய:” (மா. ஆ. 12) இதி | யதஸ்தஸ்யிந்
 பரமார்தீ²ஸ்வரூபே மாத்ராணம் விபாதீ⁴கோ³ நாஸ்தி தஸ்மாத்ரதீ²மாத்ரமித்யுச்சயதே |
 இத்தீ²ம் ஸ்வரூபதீ³வ்யவத ஓங்காரஸ்ய ஸ்வரூபதீ³வ்யவதா ஆத்மநா ஸஹோபேதீ³ம்

ஜானீயாத் | (1) வ்யஷ்டிஸமஷ்டிஸ்தூ²லப்ரபஞ்சஸஹிதயோர்விஸ்வவிராஜோரகாரேணோபே⁴த³ம்
 ஜானீயாத் | ஆத்மந: பாதே³ஷு விஸ்வ: ப்ரத²ம: | ஓங்காரஸ்ய மாத்ராஸு அகார:
 ப்ரத²மா மாத்ரா | அதஸ்தயோரைக்யம் வித்³யாத் | (2) ஸுக்ஷ்மப்ரபஞ்சஸஹிதஹிரண்யக³ர்பா
 ஜானீயாத் | ஆத்மந: பாதே³ஷு தைஜஸோ த்³விதீய: | ஓங்காரஸ்ய மாத்ராஸு
 உகாரோ த்³விதீயா மாத்ரா | தஸ்மாத்தயோரைக்யம் வித்³யாத் | (3)
 காரேணோபாதி⁴ஸஹிதேஸ்வரூபம் ப்ராஜ்ஞம் மகாரூபேண வித்³யாத் | ஆத்மந:
 பாதே³ஷ்வீஸ்வரஸ்வரூப: ப்ராஜ்ஞஸ்த்ரு²தீய: | ஓங்காரமாத்ராஸு மகாரஸ்த்ரு²தீயா
 மாத்ரா | ததஸ்தயோரபே⁴த³ம் ஜானீயாத் | ஆத்மநஸ்த்ரிஷ்வபி பாதே³ஷ்வநுக³தம்
 பரமார்த்²ரூபம் துரீயம் ஓங்காரஸ்ய திஸ்ரு²ஷ்வபி மாத்ராஸ்வநுக³தாத் ஓங்காரஸ்ய
 பரமார்த்²ஸ்வரூபாத்³மாத்ராத்³பி⁴ந்நதயா ஜானீயாத் | விஸ்வாதி³ஷு துரீயோ⁵நுக³த: |
 ததா² அகாராதி³ஷு திஸ்ரு²ஷு மாத்ராஸு அமாத்ரோ⁵நுக³த: | தஸ்மாதே³ங்காரஸ்ய
 பரமார்த்²ஸ்வரூபமமாத்ரம் துரீயம் சாபி⁴ந்நம் ஜானீயாத் | அநயா ரீத்யா ஆத்ம-
 பாதா³நாம் த்ரயாணம் ஓங்காரமாத்ராணம் திஸ்ரு²ணம் சைகதாசிந்தநரூபம்
 லயசிந்தநம் குர்யாத் |

(306)

லயசிந்தநாநுவாத: ³ஏகைகமாத்ராருபவிஸ்வாதீ³நாமந்யமாத்ராருபதா - லயசிந்தநமிதா³நீம்
 நிரூப்யதே | விஸ்வாத்மகோ⁵கார: தைஜஸாத்மகாது³காராந்ந பி⁴ந்ந: | கிந்துகாரரூப
 ஏவ | ஏவம் சிந்தநமேவ லய இத்யுச்ச்யதே | ஏவமேவேதராஸ்வபி மாத்ராஸுஹ்யம் |
 யஸ்மிந்நுகாரே⁵காரஸ்ய லய: க்ரு²தஸ்தம் தைஜஸாத்மகமுகாரம் ப்ராஜ்ஞாத்மகமகாரே
 லீநம் குர்யாத் | ப்ராஜ்ஞரூபம் மகாரமபி துரீயரூபே ஓங்காரஸ்ய பரமார்த்²ஸ்வரூபே
 அமாத்ரே லீநம் குர்யாத் | யத: ஸ்தூ²லஸ்யோத்பத்தி: ஸுக்ஷ்மாத்³ப⁴வதி
 ஸ்தூ²லஸ்ய லயஸ்ச ஸுக்ஷ்மே
 ப⁴வதி, தஸ்மாத்³விஸ்வரூபோ⁵காரஸ்தைஜஸரூபே உகாரே லீயேத | ஸுக்ஷ்மஸ்யோத்பத்தி:
 காரணாத்³ப⁴வதி, ஸுக்ஷ்மஸ்ய லயஸ்ச காரணே ப⁴வதி | தஸ்மாத்தைஜஸரூபே உகார:
 தத்காரணே ப்ராஜ்ஞரூபே மகாரே லீயேத | அத்ர விஸ்வாதி³க்³ரஹ்ணேந
 ஸ்வஸ்வத்ரிபுட்யா
 ஸஹ ஸமஷ்டிவிராடா³த³யோ⁵பி க்³ரு²ஹீதா ப⁴வந்தி | யஸ்மிந் ப்ராஜ்ஞரூபே மகாரே
 உகாரஸ்ய
 லய: க்ரு²த: தம் மகாரம் துரீயரூபே ஓங்காரஸ்ய பரமார்த்²ரூபே அமாத்ரே லீநம் குர்யாத்
 |

ஓங்காரபரமார்த²ஸ்வரூபஸ்ய தூரீயஸ்ய சாபே⁴தோ³ஸ்தி | தச்ச தூரீயம் ப்³ரஹ்மைவ
 | தஸ்மிந்
 ஸூத்³தே⁴ ப்³ரஹ்மணீஸ்வர: ப்ராஜ்ஞூஸ்ச கல்பிதௌ | யத்³யஸ்மிந் கல்பிதம்
 தத்தத்ஸ்வரூபமிதி
 ந்யாய: | தஸ்மாதீ³ஸ்வரஸஹிதப்ராஜ்ஞூபமகாரஸ்யாமாத்ரே லயோ யுஜ்யத ஏவ |
 இத்த²ம்
 யஸ்மிந் ஓங்காரஸ்ய பரமார்த²ஸ்வரூபே அமாத்ரே ஸர்வேஷாம் ப்ரவிலய: க்ரு³த: “ஸ
 ஏவாஹமஸ்மி” இত্যையகாக்³ர்யேணநவரதம் சிந்தயேத் | நிகி²ஸசராசர்ப்பஞ்சாத்தமகாஸங்கா³
 ய ஓங்காரஸ்தஸ்ய யத் பரமார்த²ஸ்வரூபம் “ததே³வாஹமஸ்மி” இத்யாத³ரேண
 நைரந்தர்யேண ச தீ³ர்க⁴காலம் யஸ்சிந்தயதி தஸ்ய ஜ்ஞாநமுதே³தி |
 ததோ ஜ்ஞாநத்³வாரா முக்திரூப²லமபி ஸித்³த்யதி | ததே³வமோங்காரஸ்ய
 நிர்³கூ³ணோபாஸநம்
 ஸர்வோபாஸநே⁴ய: ஸ்ரஷ்ட²ம் |

(307)

ஓங்காரோபாஸநே பரமஹம்ஸஸ்யைவாதீ⁴கார: - பூர்வோக்தரீத்யா
 ஓங்காரஸ்வரூபம் யோ ஜாநாதி ஸ முநி: | மநநாந்முநிரித்யுச்சயதே | ஏவமோங்காரஸ்ய
 சிந்தநம் மநநரூபம் ப⁴வதி | யஸ்யைவமோங்காரசிந்தநரூபமநநம் நாஸ்தி ந ஸ முநி:
 |
 இத்த²ம் மாண்³க்யோபநிஷது³க்தரீத்யா ஸங்க்ஷேபேணோங்காரசிந்தநம் வர்ணிதம் |
 ந்ரு³ஸிம்ஹதாபிந்யாத்³யுபநிஷத்ஸ்வப்யோங்காரோபாஸநக்ரமோ வர்ணித: (ந்ரு³. உ. 5)
 | இத்³ம் சோங்காரசிந்தநம் பரமஹம்ஸாநாமேவ கோ³ப்யம் த⁴நம் | ப³ஹிர்³முக²ஸ்ய
 நாஸ்த்யத்ராதி⁴கார: | அத்யந்தாந்தர்³முக²ஸ்யைவத்ராதி⁴கார: | க்³ரு³ஹஸ்தா²நாம்
 நாஸ்த்யத்ராதி⁴கார: | தா³ராபத்யவித்தாதி³பரி³ஹரஹித:
 பரமஹம்ஸ ஏவாத்ராதி⁴காரீ |

(A. 308-309) ஓங்காரத்⁴யாநப²லம்-

(308)

ஓங்காரத்⁴யாநம் ஜ்ஞாநத்³வாரா மோக்ஷ²லகமுக்தரீத்யா ப்³ரஹ்மரூபேணோங்காரோபாஸகஸ்ய
 ஜ்ஞாநத்³வாரா மோக்ஷ: ஸித்³த்யதி |

பரந்து யஸ்ய புநரைஹிகபோ⁴கே³ ஆமுஷ்மிகப்³ரஹ்மலோகபோ⁴கே³ வேச்சா²ஸ்தி
தீவ்ரவரைக்³யம்

ச நாஸ்தி, ததா²பி ஹடா²தி³ச்சா²ம் நிருத்⁴ய தா³ராபத்யத⁴நாதி³கம் பரித்யஜ்ய
பரமஹம்ஸகு³ரூபதே³ஸேந யாவஜ்ஜீவமோங்காரரூபம் ப்³ரஹ்மாபி⁴த்⁴யாயேத், தஸ்ய
போ⁴கே³ச்சா² ஜ்ஞாநப்ரதிப³ந்தி⁴கா ப⁴வதி | தஸ்மாத்தஸ்யேஹ ந ஜ்ஞாநம் ஜாயதே |
கிந்து ஸ த்⁴யாநாநுஷ்டா²நபூர்வகமேவைதச்ச²ரீரம் த்யக்த்வா ஸரீராந்தரமாத³த்தே |
ஐஹிகபோ⁴கே³ச்சா²நிரோத⁴பூர்வகம்

த்⁴யாநாநுஷ்டா²நகாரணாத்ஸ மநுஷ்யலோகே ஸதாம் ஸா²நாம் ஸ்ரீமதாம்
குலே⁵பி⁴ஜாயதே | தத்ர

பூர்வஜந்மேச்சா²விஷயபூ⁴தாந் ஸகலாந் போ⁴கா³ந் ப⁴க்த்வா பூர்வஜந்மாநுஷ்டி²தத்⁴யாநஸம்ஸ
த்⁴யாநே வா விசாரே வா ப்ரவர்த்ததே | ததோ ஜ்ஞாநம், ஜ்ஞாநாந்மோக்ஷம் ச லப⁴தே |

(309)

ஓங்காரத்⁴யாநம் ப்³ரஹ்மலோகப்ராப்திப²லகம்ய: புநர்ப்³ராஹ்மலௌகிகபோ⁴கே³ச்சா²ம்
நிருத்⁴யோங்காரரூபப்³ரஹ்மத்⁴யாநமகரோத்ஸ
ஸரீரபாதாநந்தரம் ப்³ரஹ்மலோகம் க³ச்ச²தி | தத்ர மநுஷ்யபித்ரு³தே³வாநாம்
து³ர்லப⁴ம் ஸ்வாதந்தர்யம்

தத்ப்ரயுக்தமாநந்த³ம் சாநுப⁴வதி | ஹிரண்யக³ர்⁴துல்யபோ⁴கா³ந் ஸத்யஸங்கல்பத்வாத்³யைம்
லப⁴தே |

(A. 310-316)

(310)

ப்³ரஹ்மலோகமார்க:ப்³ரஹ்மலோகக³மநமார்க³க்ரமஸ்த்வேவம் - ப்³ரஹ்மோபாஸநதத்பர:
புருஷோ யதா³ ம்ரியதே ததா³ தஸ்யாந்த:கரணமிந்த்³ரியாணி ச ஸம்மூர்ச்சி²தாநி
ப⁴வந்தி | தத: ஸ ந கிஞ்சித³பி போ³த்³து⁴ம் கர்தும் வா ஸக்நோதி |
ததா²பி யமது³தாஸ்தஸ்ய விங்க³ஸரீரம் நேதும் ந தத³ந்திகமா³ச்ச²ந்தி |
கிந்த்வக்³ந்யபி⁴மாநிநீ தே³வதா தஸ்ய மரணஸமயே தமுபாஸகம் ஸரீராத்³வியோஜ்ய
ஸ்வலோகம் நயதி | ததோ⁵க்³நிலோகாத்தமுபாஸகமஹரபி⁴மாநிநீ தே³வதா
ஸ்வலோகம் நயதி | தத: ஸா²க்லபக்ஷாபி⁴மாநிநீ தே³வதா தமுபாஸகம் ஸ்வலோகம்
நயதி | தத உத்தராயணபி⁴மாநிநீ தே³வதா தமுபாஸகம் ஸ்வலோகம் நயதி

தத: ஸம்வத்ஸராபி⁴மாநிநீ தே³வதா தமுபாஸகம் ஸ்வலோகம் நயதி |
 ததோ தே³வலோகாபி⁴மாநிநீ தே³வதா தமுபாஸகம் ஸ்வலோகம் நயதி | ததோ
 வாய்வபி⁴மாநிநீ தே³வதா தமுபாஸகம் ஸ்வலோகம் நயதி | தத: ஸு³யாபி⁴மாநிநீ
 தே³வதா தமுபாஸகம் ஸ்வலோகம் நயதி | தத³ஸந்த³ராபி⁴மாநிநீ தே³வதா
 தமுபாஸகம் ஸ்வலோகம் நயதி | ததோ வி³யு³பி⁴மாநிநீ தே³வதா தமுபாஸகம்
 ஸ்வலோகம் நயதி |

1. மரணஸமயே ஜீவாபேதஸ்தூ²லதே³ஹால்லிங்க³ஸரீரம் வியுக்தம் ப⁴வதி |
 ததா³ சைதநயபாப⁴வாத்ஸம்மூர்ச்சி²தாந்யுபாஸகஸ்யாந்த:கரணமிந்த³ரியாணி
 ச ஸ்வத: ந கிஞ்சித³பி ஜ்ஞாதும் ஸக்ருவந்தி | க்ரியாஸக்தியுக்தப்ரா²ணே³பி
 ஸ்வரூபத ஏவாசேதநத்வேநேச்சா²பா⁴வாந்ந க்வசித³பி க³ந்தும் ஸக்நோதி
 | தத்ர வி³யு³ல்லோகே ஹிரண்யக³ர்பா⁴ஜ்ஞயா ஹிரண்யக³ர்பா⁴லோகவாஸீ
 ஹிரண்யக³ர்பா⁴ஸரூபஸ்ச கஸ்சநாமாநவோ தி³வ்யபுருஷஸ்தமுபாஸகம் நேதுமாக³ச்ச²தி
 | ஸ சாமாநவ: புருஷஸ்தமுபாஸகம் வி³யு³ல்லோகாத்³வருணலோகம் நயதி
 | வி³யு³பி⁴மாநிநீ தே³வதா ச வருணலோகபர்யந்தம் தமநுக³ச்ச²தி |
 ததோ³யமாநவ ஏவ புருஷஸ்தமுபாஸகம் வருணலோகாதி³ந்த³ரலோகம் நயதி
 | வருணதே³வதா சேந்த³ரலோகபர்யந்தம் தமநுஸரதி | ததோ³பி ஸ தி³வ்ய:
 புருஷ ஏவ தமுபாஸகமிந்த³ரலோகாத்³ப்ரஜாபதிலோகம் நயதி | இந்த³ர்ஸ்ச
 ப்ரஜாபதிலோகபர்யந்தம் தமநுஸரதி | ப்ரஜாபதே³ர்ப்³ரஹ்மலோகக³மநஸாமர்த்யாபா⁴வாத்³மாந
 ஏவ தமுபாஸகம் ப்ரஜாபதிலோகாத்³ப்³ரஹ்மலோகம் நயதி | ப்³ரஹ்மலோகஸ்யாதி⁴பதிர்ஹிரண்
 | ஸமஷ்டிஸூக்ஷமாபி⁴மாநீ சேதநோ ஹிரண்யக³ர்பா⁴ இதி கீர்த்யதே | தமேவ
 ஹிரண்யக³ர்பா⁴மபர்ப்³ரஹ்மேதி கார்யப்³ரஹ்மேதி ச வத³ந்தி | கார்யப்³ரஹ்மாதி⁴ஷ்டி²
 ஏவ லோகோ ப்³ரஹ்மலோக இத்யுச்ச்யதே |

(311)

ஸாயுஜ்யமுக்திவர்ணநம்யத்³யபி பூர்வோக்தரீத்யா ஓங்காரோபாஸநம் ஸூத்³த⁴ப்³ரஹ்மரூபே²ண
 ஸூத்³த⁴ப்³ரஹ்மோபாஸகஸ்ய ஸூத்³த⁴ப்³ரஹ்மப்ராப்திரேவோசிதா | “யதா³க்ரதுரஸ்மிந்
 லோகே புருஷோ ப⁴வதி ததே²த: ப்ரேத்ய ப⁴வதி” (சா². 3-14-1) இதி ஸ்ருதே: |
 யம் யம் வாபி ஸ்மரந் பா⁴வம் த்யஜத்யந்தே கலேவரம் |
 தம் தமேவைதி கௌந்தேய ஸதா³ தத்³பா⁴வபா⁴வித: || ப⁴. கீ³. 8.6 ||

இதி ஸ்ம்ரு³தேர்ந்யாயாச்ச | ததா²பி ஸூத்³த⁴ப்³ரஹ்மப்ராப்தேர்வேதா³ந்தப்ரமாணஜந்யத்³வைத்ய
 போ⁴கேச்சா²ரூபப்ரதிபி³ந்த⁴ஸத்த்வாச்ச யஸ்ய ஜ்ஞாநம் ந ஸஞ்ஜாதம் தஸ்ய

கார்யப்³ரஹ்மப்ராப்திரூபஸாயுஜ்யமுக்திரேவ ஸித்³த்யதி | ப்³ரஹ்மலோகம்
 க³தஸ்யோபாஸகஸ்ய ஹிரண்யக³ர்ப்ய மாநவிபூ⁴த்யைஸ்வர்யாதி³கம் ஸித்³த்யதி
 | ஸத்யஸங்கல்பவமிச்சா²நுரூபம் ஸரீரம் ஸங்கல்பமாத்ரேணுபீ⁴ஷ்டபோ⁴க³லாப⁴ஸ்ச
 ஸித்³த்யதி | யுக³பதே³வ நாநாஸரீராரநாநாபோ⁴கா³நுப⁴வேச்சா²யாம் ஸத்யாம்
 ஸங்கல்பமாத்ராதே³வ கூஷணைநைவ நாநாவிசித்ரஸரீராணி ப்ரு²த²க் ப்ரு²த²க்
 போ⁴கோ³பகரணஸித்³தி⁴ஸ்ச ப⁴வதி | கிம் ப³ஹுநா | யத்³யத்ஸங்கல்பயதி
 தத்ஸர்வமப்ரத்யுஹேந ஸத்³ய: ஸம்பத்³யதே | பரந்து ஜக³த்ஸ்ரு'ஷ்டிபாலநஸம்ஹரணவ்யதிரி
 ஸர்வா விபூ⁴தயோ ஹிரண்யக³ர்ப்யஸமா: ஸித்³த்யந்தி | அநேகேஸ்வரத்வே ஜக³த
 உந்மத²ப்ரஸங்காத் ஸ்ரு'ஷ்ட்யாதி³திரிகாதி³க்தஸகலைஸ்வர்யாண்யுபாஸகஸ்ய
 ஸித்³த்யந்தி | இயமேவ ஸாயுஜ்யமுக்திரிதி கத்³யதே | ஏவமுபாஸகோ
 ஹிரண்யக³ர்ப்யஸமா: ஸந் சிரகாலம் ஸங்கல்பமாத்ரஸித்³தா⁴ந் நாநா தி³வ்யபோ⁴கா³ந்
 ப⁴ஞ்ஜாந: ப்ரலயகாலே ஹிரண்யக³ர்ப்யலோகஸ்யாவஸாநகாலே ஸமுதி³தாத்³வைதாத்³ஜ்ஞாநே
 விதே³ஹமோகூஷம் லப⁴தே |

ப்³ரஹ்மண ஸஹ தே ஸர்வே ஸம்ப்ராப்தே ப்ரதிஸஞ்சரே |
 பரஸ்யாந்தே க்ரு'தாத்மாந: ப்ரவிஸந்தி பரம் பத³ம் || கூ. ப. 12.269 ||

இத்யாதி³வசநாத் |

(312)

அஹங்க்³ரஹத்³யாநாதே³வ ப்³ரஹ்மலோகப்ராப்திரிதி நியம: - யதா²
 ஓங்காரரூபப்³ரஹ்மோபாஸகஸ்ய ப்³ரஹ்மலோகப்ராப்தித்³வாரா மோகூலாப:⁴ ப²லம்
 ததோ²பநிஷத்ஸலிக்தாநாமிதரேஷாமபி ப்³ரஹ்மோபாஸநாநாமித³மேவ ப²லம் |
 சிந்து அஹங்க்³ரஹோபாஸநம் விநேதரோபாஸநேந ந ப்³ரஹ்மலோகோ⁴வாப்யத
 இதி ஸலித்ரகாரைர்பா⁴ஷ்யகாரைஸ்ச ப்³ரஹ்மஸலித்ரேஷு பா⁴ஷ்யாதி³ஷு ச
 சதுர்தா²த்யாயே வர்ணிதம் | நா³ர்தம³பா³ணநாம் ஸிவரூபேண, ஸாலக்³ராமஸிலாநாம்
 விஷ்ணுரூபேண ச த்யாநம் து ப்ரதீகத்யாநமேவ | நாஹங்க்³ரஹத்³யாநம் | ஏவமேவ
 “மநோ ப்³ரஹ்மேத்யுபாஸீத” (சா². 3.18.1) “ஆதி³த்யோ ப்³ரஹ்மேத்யாதே³ஸ: (சா².
 3.19.1) இத்யாதி³ஸ்ருத்யுக்தோபாஸநமபி ப்ரதீகத்யாநமேவ | நாஹங்க்³ரஹத்³யாநம் |
 தேஷாம் தத்தத்ப்ரகரணே ப்ரு²த²க் ப²ஸஸ்ரவணத்தைந் ப்³ரஹ்மலோகோ⁴வாப்யதே |
 ஸகு³ணஸ்யாத²வா நிர்கு³ணஸ்ய ப்³ரஹ்மண: ஸ்வாத்மாபோ⁴தே³ந சிந்தநமஹங்க்³ரஹத்³யாநமித
 | தேநைவ த்யாநேந ப்³ரஹ்மலோகோ⁴வாப்யதே |

(313)

உத்தராயணமார்க்கே³ண ப்³ரஹ்மலோகம் க³தாநாம் புந: ஸம்ஸாராப்ராப்தி:;
 ஜ்ஞாநத்³வாரா மோக்ஷப்ராப்திஸ்சபூர்வோக்தோ மார்க³ உத்தராயணமார்க்கோ³
 தே³வயாநமார்க்கோ³ஸ்³ரிராதி³மார்க³ இதி சோச்யதே | தேந தே³வமார்க்கே³ண
 ப்³ரஹ்மலோகம் க³த உபாஸக: புந: ஸம்ஸாரம் ந ப்ரதிபத்³யதே, கிந்து தத்ரைவ
 ஜ்ஞாநோத்பத்த்யா ஸ விதே³ஹ்முக்திமாப்நோதி | தத்ர ஜ்ஞாநஸாத⁴நீ⁴தகு³ரூபதே³ஸாத³யபே
 நாஸ்தி | ப்³ரஹ்மலோகே கு³ரூபதே³ஸாதி³ஸாத⁴நம் விநைவ ஜ்ஞாநோத்பத்தி³ர்ப⁴வதி
 | தத்ர ச காரணம் ப்³ரஹ்மலோகே ரஜஸ்தமோகு³ணயோர்லேஸதோ³ப்யபா⁴வ: |
 தஸ்ய லோகஸ்ய கேவல¹. ராஜ்ஞ: ப்ரஜாநாம் ராஜ்ய இவ ஈஸ்வரலோகே வாஸமாத்ரம்
 ஸாலோக்யமுக்தி: | ததோ³பி ஸ்ரேஷ்டா² ராஜஸேவகவதீ³ஸ்வரஸமீபே வாஸரூபா
 ஸாமீப்யமுக்தி: | ததோ³ப்யுத்க்ரு³ஷ்டா ராஜாநுஜவதீ³ஸ்வரஸமாநரூபப்ராப்தி:
 ஸாரூப்யமுக்தி: | ததோ³ப்யதிஸயிதா ராஜ்ஞோ ஜ்யேஷ்ட²புத்ரபுவராஜவதீ³ஸ்வரஸமாநஸத்யம
 ஸார்ஷ்ட்யமுக்தி²ரித்த²முத்தரோத்தரமுத்க்ரு³ஷ்டா சதுர்விதா⁴ முக்தி: ஸாஸ்த்ரேஷு
 கதி²தா | தத்ர சதுர்தீ² ஸார்ஷ்ட்யமுக்தி: ஸ்ரேஷ்டா² | ஸார்ஷ்ட்யமுக்திரேவ
 ஸாயுஜ்யமுக்தி²ரீத்யுச்யதே | ஸத்த்வகு³ணப்ரதா⁴நதா ச | தமோகு³ணபா⁴வாத்
 ஜட³த்வாலஸ்யாதி³கம் நாஸ்தி | ரஜோகு³ணபா⁴வாத் தத்கார்யபூ⁴தகாமக்ரோதா⁴தி³ரூபவிக்ஷே
 நாஸ்தி | ஏவம் தமோரஜஸோரபா⁴வாதா³வரணவிக்ஷேபயோரபா⁴வே கேவலஸத்த்வகு³ணப்ரதா⁴
 ப்³ரஹ்மலோகே ஸத்த்வகு³ணகார்யஜ்ஞாநரூபப்ரகாஸஸ்தத்ர லோகே முக²ய: | “ஏதேந
 ப்ரதிபத்³யமாநா இமம் மாநவமாவர்தம் நாவர்தந்தே” (சா². 4.15.5) “ந ச புநராவர்ததே”
 (சா². 8.15.1) “தேஷாம் ந புநராவ்ரு³த்தி:” (ப்³ரு³. 6.2.15) “ஜ்ஞாநமுத்பத்³யதே புமஸாம்
 க்ஷயாத்பாபஸ்ய கர்மண:” “ஸத்த்வாத் ஸஞ்ஜாயதே ஜ்ஞாநம்” (ப⁴. கீ³. 14.17)
 இத்யாதி³ஸ்ருதிஸம்ரு³திப⁴ய: |

(314)

ஹிரண்யக³ர்ப⁴லோகவாஸிநோ³ஸங்க³நிர்விகாரப்³ரஹ்மரூபதயா ஆத்மநோ பா⁴நே
 காரணம்பூர்வமோங்காரஸ்ய ப்³ரஹ்மரூபதயோபாஸநகாலே ஓங்காரமாத்ரானுமர்தோ²
 வக்ஷயமாண²ரீத்யா சிந்தித: - ஸ்தூ²லோபாதி⁴விஸிஷ்டவிராடா³த்மகவிஸ்வசைதந்யமகாரரூபப்
 வாச்யார்த: ² | ஸலிக்ஷமோபாதி⁴விஸிஷ்டஹிரண்யக³ர்பா⁴த்மகதைஜஸைசைதந்யமுகார-
 ரூபத்³விதீயமாத்ராயா வாச்யார்த: ² | காரணோபாதி⁴விஸிஷ்டேஸ்வராத்மகப்ராஜ்ஞசைதந்யம்
 மகாரரூபத்ரு³தீயமாத்ராயா வாச்யார்த: ² | ஏவம் ப்ராக்சிந்திதார்தா²நுஸ்மரணமுபாஸகஸ்ய
 ப்³ரஹ்மலோகே ஜாயதே | ஸத்த்வகு³ணப்ரபா⁴வாச்ச வக்ஷயமாணப்ரகாரேண

விவேகபூர்வகம் விசாரயதி சோபாஸக: - (1) ஸ்து²லோபாதி⁴த்³ரு'ஷ்ட்யா க²லு
 ஸூத்³தே⁴ சைதந்யே விராட்த்வவிஸ்வத்வப்ரதீதிரயூ⁴த் | தத்ர ஸமஷ்டிஸ்து²லத்³ரு'ஷ்ட்யா
 விராட்த்வம், வ்யஷ்டிஸ்து²லத்³ரு'ஷ்ட்யா விஸ்வத்வம் சாபா⁴த் | ஸமஷ்டிவ்யஷ்ட்யாத்மகஸ்து
 விராட்த்வவிஸ்வத்வே ந ப்ரதீயேயாதாம் | கிந்து ஸூத்³தம் சைதந்யமாத்ரம் பா⁴ஸேத
 | தஸ்மாத்தஸ்து²லோபாதி⁴ஸஹிதவிராட³த்மகவிஸ்வோ⁴சகாரவாச்ச்யார்த:² | (2)
 ததை²வ ஸுலக்ஷமோபாதி⁴ஸஹிதஹிரண்யக³ர்பா⁴த்மகதைஜஸ உகாரவாச்ச்யார்த:²
 | ஸமஷ்டிஸுலக்ஷமோபாதி⁴த்³ரு'ஷ்ட்யா ஸூத்³த⁴சைதந்யே ஹிரண்யக³ர்ப⁴த்வம்,
 வ்யஷ்டிஸுலக்ஷமோபாதி⁴த்³ரு'ஷ்ட்யா தைஜஸத்வம் சாபா⁴த் | ஸுலக்ஷமோபாதி⁴த்³ரு'ஷ்டிவிர
 து ஹிரண்யக³ர்ப⁴த்வம் தைஜஸத்வம் வா ந பா⁴யாத் | கிந்து ஸூத்³தம்
 சைதந்யமாத்ரம் பா⁴ஸேத | (3) ததை²வ காரணோபாதி⁴ஸஹிதேஸ்வராத்தமா ப்ராஜ்ஞோ
 மகாரவாச்ச்யார்த:² | ஸமஷ்ட்யஜ்ஞோநோபாதி⁴த்³ரு'ஷ்ட்யா ஸூத்³த⁴சைதந்யே
 ஈஸ்வரத்வமபா⁴த், வ்யஷ்ட்யஜ்ஞோநோபாதி⁴த்³ரு'ஷ்ட்யா ப்ராஜ்ஞத்வமபா⁴த் |
 அஜ்ஞோநோபாதி⁴த்³ரு'ஷ்டிவிரஹே து ஈஸ்வரத்வம் ப்ராஜ்ஞத்வம் வா ந பா⁴ஸேத |
 கிந்து கேவலசைதந்யமாத்ரம் ப்ரதீயேத | கிஞ்ச யத்ர யத்³வஸ்த்வந்யத்³ரு'ஷ்ட்யா
 ப்ரதீயேதே தத்ர தத்³வஸ்து பரமார்த²தோ நாஸ்தி | யஸ்ய வஸ்துநோ
 யத்³ரூபமந்யத்³ரு'ஷ்டிம் விநா ஸ்வத ஏவ ப்ரதீயேதே ததே³வ தஸ்ய பாரமார்தி²கம்
 ஸ்வரூபம் | யதா² கஸ்மிம்ஸ்சித்புருஷே பித்ருத்³ரு'ஷ்ட்யா புத்ரத்வம், பிதாமஹத்³ரு'ஷ்ட்யா
 பௌத்ரத்வம் ச ப்ரதீயமானம் ந தஸ்ய பரமார்த²தர்ம:; கிந்து புருஷத்வமேவ
 தஸ்ய பரமார்த²தர்ம: | ததா² ஸ்து²லஸுலக்ஷமகாரணோபாதி⁴த்³ரு'ஷ்ட்யா
 பா⁴ஸமாநவிஸ்வத்வதைஜஸத்வப்ராஜ்ஞத்வாத்யோ ந பரமார்த²தர்மா:; பரந்து
 மித்²யைவ தே | சைதந்யமாத்ரம் பரமார்த²ஸ்த்யம் | தச்ச சைதந்யம்
 ஸமஸ்தபே⁴த³ஸூந்யம் | விராஜோ விஸ்வஸ்ய ச பே⁴த³ ஓளபாதி⁴க ஏவ
 | தயோருப⁴யோ: ஸ்து²லோபாதி⁴கத்வே⁴பி ஸமஷ்ட்யுபாதி⁴கோ விராட் |
 விஸ்வஸ்து வ்யஷ்ட்யுபாதி⁴க: | ஸமஷ்டிவ்யஷ்ட்யுபாதி⁴ப்ரயுக்தபே⁴த³வத்தவே⁴பி
 விராட்³விஸ்வயோ: ஸ்வரூபதோ நாஸ்தி பே⁴த:³ | ததை²வ ஹிரண்யக³ர்ப⁴தைஜஸயோ:
 ஸமஷ்டிவ்யஷ்ட்யுபாதி⁴ப்ரயுக்தபே⁴த³வத்தவே⁴பி ஸ்வரூபதோ ந பே⁴தோ³⁴ஸ்தி
 | ஏவமேவேஸ்வரப்ராஜ்ஞயோ: ஸமஷ்டிவ்யஷ்ட்யுபாதி⁴நிப³ந்த⁴ந ஏவ பே⁴தோ³ ந
 ஸ்வரூபத: | இத்த²ம் ச ப்ராஜ்ஞேநேஸ்வரஸ்ய, தைஜஸேந ஹிரண்யக³ர்ப⁴ஸ்ய,
 விஸ்வேந விராஜஸ்சாபே⁴த:³ னித்³த:⁴ | ஏவமேவ ஸ்து²லோபாதி⁴கஸ்ய
 ஸுலக்ஷமோபாதி⁴கேந வா காரணோபாதி⁴கேந வா ந பே⁴த³க³ந்தோ⁴⁴ப்யஸ்தி |
 யத: ஸ்து²லஸுலக்ஷமகாரணரூபோபாதி⁴த்³ரு'ஷ்டிபரித்யாகே³ சைதந்யஸ்வரூபே
 ந கோ⁴பி பே⁴தோ³⁴ஸ்தி | கிஞ்சாநாத்மந: ஸகாஸாத³பி சைதந்யஸ்ய நாஸ்தி

பே⁴த³ | யதோ⁵நாத்மபூ⁴ததே³ஹாதி³ப்ரபஞ்சோ⁵வித்³யாத்³ஸாயாமேவ பா⁴தி | ந
பரமார்த²த: | தஸ்மாத்³நாத்மப்ரபஞ்சஸ்யாபி சைதந்யேந ஸஹ பே⁴தோ³ஸங்க³த
ஏவ | இத்த²ம் ஸர்வபே⁴த³ஸந்யாஸங்க³நிர்விகாரநித்யமுக்தபரப்³ரஹ்மஸ்வரூப:
ப்ரத்யகா³த்மா ஓங்காரலக்ஷயார்த²த்வேந ஸ்வயம்ப்ரகாஸதயா ப்³ரஹ்மலோகே
உபாஸகஸ்ய பா⁴ஸதே | தஸ்மாத்³தி⁴ரண்யக³ர்ப⁴லோகே வஸத உபாஸகஸ்ய
ந புந: ஸம்ஸாரக³தி: | கிந்து ஸ ஜ்ஞாநேந விதே³ஹுகைவல்யமேவாப்நோதி
கார்யப்³ரஹ்மனோ⁵வஸாநஸமயே |

(315)

ஓங்காரஸ்ய மஹாவாக்யாநாம் சார்தை²கத்வம்யத்³யபி மஹாவாக்யவிவேகமந்தரா
ஜ்ஞாநம் ந ஸித்³யதீதி ஸித்³தா⁴ந்தஸ்ததா²பி ஓங்காரவிவேகஸ்ய மஹாவாக்யவிவேகரூபத்வ
ஜ்ஞாநமுதி³யாதே³வ | ததா² ஹி, ஸ்தூ²லோபாதி⁴ஸஹிதசேதநோ⁵காரவாச்யார்த²;
ஸ்தூ²லோபாதி⁴ரஹிதகேவலசேதநோ⁵காரலக்ஷயார்த² | ஸலிக்ஷமோபாதி⁴ஸஹிதசேதந
உகாரவாச்யார்த² | ஸலிக்ஷமோபாதி⁴ரஹிதசேதந உகாரலக்ஷயார்த² | காரணோபாதி⁴ஸஹிதகே
மகாரவாச்யார்த² | காரணோபாதி⁴ரஹிதசேதநோ மகாரலக்ஷயார்த² | இத்த²முபாதி⁴ஸஹிதா
விஸ்வாத்³யோ⁵காராதி³மாத்ராணம் வாச்யார்தா² | உபாதி⁴ரஹித: கேவலம் சேதந:
ஸகலமாத்ராணம் லக்ஷயார்த² | ததை²வ நாமரூபாத்மகாகி²லோபாதி⁴ஸஹிதசேதந
ஓங்காரவாச்யார்த² | நாமரூபாத்மகைலோபாதி⁴ரஹிதகேவலசேதந ஓங்காரலக்ஷயார்த²
| இத்த²மோங்காரஸ்ய மஹாவாக்யாநாம் சார்த² ஏக ஏவ ப⁴வதி | தஸ்மாதோ³ங்காரவிவேகேந
ஜாயதே | இத்த²மத்³ரு⁴ஷ்டிராசார்யவாக்யம் ஸ்ருத்வா உபாஸநாயாம் ப்ரவ்ரு³த்தோ
ஜ்ஞாநத்³வாரா பரமபுருஷார்த²மோக்ஷமலப⁴த |

(316)

1. வேதா³ந்தஸ்ரவணமநநரூபவிசாரே ப்ரவ்ரு³த்தோ ஜிஜ்ஞாஸுஸ்தம்
விஹாய நாந்யத் ஸாத்³நமநுதிஏஷ்டே²த் | வேதா³ந்தவிசாரஸீல:
புருஷோ யதி³ விசாரம் பரித்யஜ்யாந்யத்ர ப்ரஸஜ்யதே ஸ ஆரூட⁴பதிதோ
ப⁴வதி | அத⁴வா “கரஸ்த²ம் மது⁴ ஸந்த்யஜ்ய கூர்பரம் லேடி⁴
மூட⁴தீ:” இதி ந்யாயஸ்ய விஷயோ ப⁴வதி | ய: கரஸ்த²ம் மது⁴
ப்ரமாதா³த்பரிஸ்ராவ்ய மது⁴நா லிப்தம் கூர்பரம் லேடி⁴ பஸ்சாத், தஸ்ய
துல்யோ ப⁴வதி வேதா³ந்தவிசாரம் பரித்யஜ்யாந்யத்ர ப்ரஸக்த: புருஷ: |
தஸ்மாத்³வேதா³ந்தவிசாரஸீல: புருஷ: ஸுத்³ரு⁴ட⁴போ³தோ⁴த³யப்யந்தம்

விசாரமேவ குர்யாத் | யஸ்ய விசாரே ந ப்ரவ்ரு'த்திர்'ப'வதி ஸ
நிர்கு'னோபாஸநம் குர்யாத் | தத்ராப்யஸக்தேந “உபவாஸாத் வரா
பி'கூஷா” இதி ந்யாயேந ஸகு'னோபாஸநாதிகம் கர்தவ்யம் ப'வேத் |

2. மாயாவிஸிஷ்டசைதந்யரூபம் காரணம் ப்'ரஹ்ம

ஸகு'ணேஸ்வர இத்யுச்யதே | அத'வா காரணப்'ரஹ்மோபலக்ஷணபூ'தா
ஹிரண்யக'ர்ப'வைஸ்வாநரஹரிஹரகௌ'ரீக'ணேஸாரகாத'ய: கார்யப்'ரஹ்மரூபா
அபி ஸகு'ணேஸ்வரத்வேந த'யேயா: | அத'வா தேஷாம் ஹரிஹராதீ'நாம்
ப்ரதீ'கபூ'தஸாலக்'ராமாத'ய:, தேஷாம் ப்ரதிமாவிஸேஷாஸ்ச
ஸகு'ணேஸ்வரத்வேநோபாஸ்யா: | பூர்வோக்தேஷு'பாஸ்யேஷு'த்தரோத்தராபேக்ஷயா
பூர்வபூர்வஸ்யோபாஸநம் ப்ரஸஸ்தம் ப'வதி | உத்தரத்ர ஸப்தமதரங்கே'³
வக்ஷ்யமாணக்ரமேண மாயாவிஸிஷ்டசைதந்யரூபம் காரணம்
ப்'ரஹ்மமேவேஸ்வரஸப்'த'ஸ்ய முக்'யார்த:'² | ததே'வோபாஸ்யம் | ததா'பி
“மாயாம் து ப்ரக்ரு'திம் வித்'யாந்மாயிநம் து மஹேஸ்வரம்”

(ஸ்வே. 10) இதி ஸ்ருத்யா மாயாவிஸிஷ்டசைதந்யாத'ந்யஸ்ய

வஸ்துநோ'பா'வாத் ஸ்ரீவித்'யாரண்யஸ்வாமிந: ஸர்வமதாவிரோதே'ந சித்ரதீ'பே
ஈஸ்வரஸ்வரூபமவர்ணயந் | தத'நுஸாரேண ஹிரண்யக'ர்ப'பா'தி'ஸர்வமுபாஸ்யவஸ்து
ஈஸ்வர ஏவேத்யபி'ப்ராய: |

3. ப'லாபி'ஸந்தி'மந்தரா ஸ்வஸ்வவர்ணஸ்ரமோசிதாநி

கர்மாணி கேவலமீஸ்வரா'பணபூ'த்'யா குர்யாத் |
கர்மோபரமகாலே நாமோச்சாரணாதி'ரூபமீஸ்வரப'ஜநம் ச
குர்யாத் | ப'லேச்சா'ம் விநாநுஷ்டி'தமீஸ்வரே ஸமர்பிதம்
ச விஹிதம் கர்மேஸ்வரப்ரஸாத'ஹேநூர்'ப'வதி | அதோ
நிஷ்காமகர்மாநுஷ்டா'நமீஸ்வரப'ஜநரூபமேவ ப'வதி |

Chapter 6 ஸம்ஸ்க்ரு³தவிசாரஸாக³ரே

கு³ருவேதா³ந்தாதி³ஸாத⁴நமித்²யாத்வவர்ணநம் நாம ஷஷ்ட²ஸ்தரங்க: ³ |

(A. 317-317)

(317)

உபோத்³கா⁴த: - சதுர்த²தரங்கே³ உத்தமாதி⁴காரிண உபதே³ஸப்ரகாரோ வர்ணித: |
பஞ்சமதரங்கே³ மத்⁴யமாதி⁴காரிண உபதே³ஸப்ரகார: கதி²த: | அஸ்மிம்ஸ்து தரங்கே³
கநிஷ்டா²தி⁴காரிண உபதே³ஸப்ரகாரோ நிரூப்யதே | யஸ்ய து ஸம்ஸயா ப³ஹுவோ
ஜாயந்தே ஸ தீக்ஷணபு³த்³தி⁴ரபி கநிஷ்டா²தி⁴கார்யேவ ப⁴வதி | ஸம்ஸயோ ஹி
பாபாத்மா | “ஸம்ஸயாத்மா விநஸ்யதி” (ப⁴. கீ³. 4.40) இதி ஸ்ம்ரு³தி: | அஸ்ய
தரங்க³ஸ்ய யுக்திப்ரதா⁴நத்வாத் யஸ்ய கு³ருமுகா²ச்ச²ருதே³பி வேதா³ர்தே²
குதர்கா உபஜாயந்தே தஸ்யாயம் தரங்க³ உபயஜ்யதே | குதர்கத³க்³த⁴பு³த்³தி:
கநிஷ்டா²தி⁴கா⁴ | தஸ்யோபதே³ஸப்ரகாரோ³ஸ்மிந் தரங்கே³ வர்ண்யதே |
பஞ்சமே தரங்கே³ ப்ரணவோபாஸநஜக³து³த்³பத்தயாதி³நிரூபணா³பூர்வமித³முக்தம்
- சைதந்யாத்³பி⁴ந்நமஜ்ஞாநம் தத்கார்யம் சாநாத்மா | அநாத்மபதா³ர்த: ² ஸர்வோ³பி
ஸப்நவந்மித்²யா இதி | தமிழம் கு³ரோருபதே³ஸம் ஸ்ருத்வா ப்ரஸ்நாது³பரதௌ
ஜ்யேஷ்டௌ² ப்⁴ராதரௌ த்³ரு³ஷ்ட்வா தர்கத்³ரு³ஷ்ட: ப்ரு³ச்ச²தி

(A. 318-319) கநிஷ்டா²தி⁴காரிணஸ்தர்கத்³ரு³ஷ்ட: ப்ரஸ்ந:-

(318)

ஸ்வப்நத்³ரு³ஷ்டாந்தேந ஜாக்³ர்தபதா³ர்த²ஸ்ய மித்²யாத்வம் ந ப⁴வதி இதி
தர்கத்³ரு³ஷ்ட: ப்ரு³ச்ச²தி - பூர்வமத்யந்தமஜ்ஞாதோ ய: பதா³ர்த²ஸ்தஸ்ய ஜ்ஞாநம்
ஸ்வப்நே ந ப⁴வதி |
கிந்து ஜாக்³ரதி யத்³விஷயகாநு⁴வோ³பூ⁴த் தத்³விஷயகம் ஸ்மரணம் ஸ்வப்நே

ஜாயதே | ததா²

ச ஸ்ம்ரு³திவிஷயஜாக்³ர்தபதா³ர்தா²நாம் ஸத்யத்வாத் ஸ்வப்நே ஜாயமாநம் தத்³விஷயகஸ்ம்ரு³திஜ்ஞாநமபி ஸத்யமேவ | தஸ்மாத்ஸ்வப்நத்³ரு³ஷ்டாந்தேந ஜாக்³ர்தபதா³ர்தா²நாம் மித்²யாத்வகத்²நம் ந யுஜ்யத ஏவ |

(319)

ஸ்வப்நோ ந மித்²யாஅத்²வா ஸ்வப்நஜ்ஞாநவிஷயபூ⁴தா: பதா³ர்தா:² ஸத்யா ஏவ | ந மித்²யா | ததா² ஹி, ஸ்வப்நாவஸ்தா²யாம் ஸ்தூ²லஸரீரம் த்யக்த்வா விங்க்³ஸரீரம் ப³ஹிர்நிர்க்³த்ய ஸர்வம் ஸத்யம் கி³ரிஸமுத்³ராதி³கம் பஸ்யதி | அத: ஸ்வப்நோ ந மித்²யா |

1. சிந்தாம் ப்ரக்ரு²தஸித்³த⁴யர்தா²முபோத்³காதம் விது³ர்பு³தா:⁴ |
2. ஸ்வப்நோ ஜாக்³ர்த்யநுபூ⁴தபதா³ர்த²விஷயகஸ்ம்ரு³திருபமாநஸவிபர்யாஸ இதி கத்²யதாம் நையாயிகாத்³நாம் மதரீ²த்யாயம் ப்ரஸ்ந: |
3. பஞ்சப்ராணமநோபு³த்³தி⁴தீ³ஸேந்த்³ரயஸமந்விதம் |

அபஞ்சீக்ரு²தபூ⁴தோத்த²ம் ஸலிக்ஷமாங்க்³ம் போ⁴க³ஸாத⁴நம் || ஆ. போ³. 13 ||

(A. 320-321) பூர்வோக்தப்ரஸ்நயோருத்தரம்-

(320)

ஸ்வப்நஜ்ஞாநம் ப்ரத்யக்ஷம் | ந ஜாக்³ர்தபதா³ர்தா²நாம் ஸ்ம்ரு³திருபம்பூர்வகாலஸம்ப³ந்த⁴வத பதா³ர்த²ஸ்ய ஜ்ஞாநம் ஸ்ம்ரு³தி³ர்ப⁴வதி | யதா² பூர்வம் த்³ரு³ஷ்டஸ்ய க³ஜஸ்ய “ஸ க³ஜ:” இதி ஸ்ம்ரு³திருபம் ஜ்ஞாநமுத்³பத்³யதே | புரத: ஸ்தி²தம் க³ஜம் த்³ரு³ஷ்ட்வா து “அயம் க³ஜ:” இதி ஜாயமாநம் ஜ்ஞாநம் து ந ஸ்ம்ரு³தி: | கிந்து ப்ரத்யக்ஷமேவ | ஸ்வப்நே “அயம் க³ஜோ⁵க³ரே திஷ்ட²தி”, “இயம் நத்³ப்ராசீம் தி³ஸம் ப்ரவஹதி”, “அயம் பர்வதோ ரம்யோ விராஜதே” இத்யேவம் ஜ்ஞாநம் ப⁴வதி | தஸ்மாஜ்ஜாக்³ரதி த்³ரு³ஷ்டாநாம் பதா³ர்தா²நாம் ஸ்மரணம் ந ஸ்வப்நே ப⁴வதி | கிந்து க³ஜாத்³நாம் ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநமேவ ப⁴வதி | கிஞ்ச யது³க்தம் “ஜாக்³ர்த்யநுபூ⁴தபதா³ர்த²விஷயகஜ்ஞாநமேவ ஸ்வப்நே ப⁴வதி | நாநுபூ⁴தபதா³ர்த²விஷயகஜ்ஞாநம் ஜாயதே | தஸ்மாஜ்ஜாக்³ர்தபதா³ர்த²ஜ்ஞாநஜ்யஸம்ஸ்கா | ஸம்ஸ்காரஜ்யம் ஜ்ஞாநம் ஸ்ம்ரு³திரிதி கத்²யதே” இதி | தந்ந யுஜ்யதே | ததா² ஹி, ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநம் த்³விவித⁴மேகமபி⁴ஜ்ஞாநுபப்ரத்யக்ஷம் அபரம்

சு ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞாருபப்ரத்யக்ஷம் இதி | (1) கேவலமிந்த³ரியஸந்நிகர்ஷஜந்யம் ஜ்ஞாநம் அபி⁴ஜ்ஞாப்ரத்யக்ஷம் இதி வர்ண்யதே | யதா² “அயம் க³ஜ:” இதி நேத்ரேந்த³ரியஸந்நிகர்ஷமாத்தரஜந்யம் க³ஜ்ஞாநமபி⁴ஜ்ஞாப்ரத்யக்ஷம் | (2) பூர்வாநுப⁴வஜந்யஸம்ஸ்காரேணேந்த³ரியஸந்நிகர்ஷேண சோத்பந்நம் ஜ்ஞாநம் ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞாப்ரத்யக்ஷம் இதி வர்ண்யதே | யதா² பூர்வாநுப⁴தே க³ஜே புரதோ த்³ரு³ஷ்டே ஸதி “ஸோ⁵யம் க³ஜ:” இதி ஜ்ஞாநம் ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞாப்ரத்யக்ஷம் | அத்ர ச பூர்வத்³ரு³ஷ்டஹஸ்திஜ்ஞாநஜந்யஸம்ஸ்காரோ க³ஜேந ஸஹ நேத்ரேந்த³ரியஸம்ப்³ந்த⁴ஸ்சேத்யப⁴யமபி ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞாப்ரத்யக்ஷகாரணம் | அதஸ்ச ஸம்ஸ்காரஜந்யம் ஜ்ஞாநம் ஸம்ரு³திரேவேதி ந நியம: | ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞாப்ரத்யக்ஷஸ்யாபி ஸம்ஸ்காரஜந்யத்வாத் | பரந்து இந்த³ரியஸந்நிகர்ஷமந்தரா கேவலஸம்ஸ்காரஜந்யம் ஜ்ஞாநம் ஸம்ரு³திஜ்ஞாநம் இதி கீர்த்யதே | (1) ஸ்வப்நே ஜாயமானம் க³ஜாதி³ஜ்ஞாநம் ந ஸம்ஸ்காரமாத்ரஜந்யம் | அபி து நித்³ராருபதோ³ஷஜந்யமபி | க³ஜாதி³ரிவ ஸ்வப்நே கல்பிதேந்த³ரியாதி³கமபி வர்ததே |

1. ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநஸாமக்³ரி³ஸஹிதஸம்ஸ்காரஜந்யம்

ஜ்ஞாநம் ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞாப்ரத்யக்ஷம் இதி கத²யதே |

ஸம்ஸ்காரஸஹிதேந்த³ரியஜந்யம் ஜ்ஞாநம் ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞாப்ரத்யக்ஷமிதி

லக்ஷணஸ்ய பா³ஹ்யப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞாப்ரத்யக்ஷே

ஸம்ப்⁴வே⁵ப்யாந்தரப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞாப்ரத்யக்ஷே⁵ஸ்ய

லக்ஷணஸ்யாஸம்ப்⁴வாத³வ்யாப்தி: ஸ்யாத் |

தஸ்மாத்த்²மோக்தமேவோப⁴யவித⁴ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞாப்ரத்யக்ஷஸாதா⁴ரணம்

நிர்³ஷ்டம் லக்ஷணம் | அத்ராயம் விஸேஷ: - ஸம்ஸ்காரஜந்யம் ஜ்ஞாநம்

ஸம்ரு³திரித்யுக்³தே ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞாநஸ்யாபி ஸம்ஸ்காரஜந்யத்வாத்³தராதிவ்யாப்தி:

ஸ்யாத் | தத்³வாரணய ஸம்ரு³திலக்ஷணே மாத்ரபத³ம் நிவேஸ்யம் |

ஸம்ஸ்காரமாத்ரஜந்யம் ஜ்ஞாநம் ஸம்ரு³திரித்யுக்³தே ஸம்ஸ்காரமாத்ரருபஸாமக்³ரியா

அநுப⁴வநாஸாநந்தரம் ஸதா³ வித்³யமானத்வாத் ஸதா³ ஸம்ரு³த்யுத்³பத்திப்ரஸங்க: ³ |

அதஸ்தத்³வாரணய ஸம்ரு³திலக்ஷணே உத்³பூ⁴தபத³மபி நிவேஸ்யம் | ததா² ச

“உத்³பூ⁴தஸம்ஸ்காரமாத்ரஜந்யம் ஜ்ஞாநம் ஸம்ரு³தி:” இதி நிர்³ஷ்டம்

ஸம்ரு³திலக்ஷணம் | தஸ்மாத்³ஸ்வப்நே க³ஜாதீ³நாம் ஜ்ஞாநமிந்த³ரியஜந்யம் |

யத்³யபி ஸ்வாப்நபதா³ர்த: ² ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யோ நேந்த³ரியஜந்யஜ்ஞாநவிஷய: |

ததா²ப்³யவிவேகித்³ரு³ஷ்ட்யா ஸ்வாப்நாஜ்ஞாநமிந்த³ரியஜந்யமிதி கத²யதே |

ததா² ச ஸ்வாப்நபதா³ர்த²ஜ்ஞாநம் ந ஜாக்³ரத்பதா³ர்த²கோ³சரா ஸம்ரு³தி: |

(2) கிஞ்ச நித்³ராத: ப்ரபு³த்³த: ⁴ புருஷோ வத³தி “ஸ்வப்நே⁵த்³ய

க³ஜமஹமப்ச்யம்” இதி | ஸ்வாப்நக³ஜ்ஞாநம் யதி³ ஸ்ம்ரு³தி: ஸ்யாத்
 ததா³ப்ரபு³த³த: “ஸ்வப்நே⁵த³ய க³ஜமஹமஸ்மார்க்ஷம்” இதி வதே³த் |
 ந து கோ⁵பி ததா² வத³தி | தஸ்மாந்ந ஸ்வப்நே ஜாக்³ரத்பதா³ர்த²விஷயிணீ
 ஸ்ம்ரு³தி: | (3) அபி ச “ஜாக்³ரதி த்³ரு³ஷ்டாநாமத²வா ஸ்ருதாநாம்
 பதா³ர்தா²நாமேவ ஜ்ஞாநம் ஸ்வப்நே ஜாயதே” இதி நாஸ்தி நியம: | அபி
 து ஜாக்³ரத்யஜ்ஞாதபதா³ர்தா²நாமபி ஜ்ஞாநம் ஸ்வப்நே ப⁴வதி | இஹ ஜந்மநி
 கதா³ப்யத்³ரு³ஷ்டஸ்யாஸ்ருதஸ்ய ச விலக்ஷணஸ்ய பதா³ர்த²ஸ்ய ஜ்ஞாநமபி
 கதா³சித்ஸ்வப்நே ப⁴வதி | “அநுபூ⁴தஸ்சாநநுபூ⁴தஸ்ச” இதி
 ஸ்ருதே: | தஸ்மாத்ஸ்வப்நே ஜாயமாநம் ஜ்ஞாநம் ந ஸ்ம்ரு³தி: | (4) யத்³யபி இஹ
 ஜந்மந்யநுபூ⁴தபதா³ர்த²ஜ்ஞாநஜந்யஸம்ஸ்கார ஏவ ஸ்ம்ரு³திஹேதுரிதி நாஸ்தி
 நியம: | ஜந்மாந்தரீயாநுப⁴வஜந்யஸம்ஸ்காரஸ்யாபி ஸ்ம்ரு³திஹேதுத்வத³ர்ஸநாத்
 | ததா² ஹி, ப்ரவ்ரு³த்திம் ப்ரதி அநுகூலதா(இஷ்டஸாத⁴நதா)
 ஜ்ஞாநம் காரணம், தத³பா⁴வே ப்ரவ்ரு³த்த்யத³ர்ஸநாத் | ததஸ்ச
 ஜாதமாத்ரஸ்ய ஸிஸோ: ஸ்தந்யபாநே ப்ராத²மிகப்ரவ்ரு³த்தே காரணபூ⁴தம்
 “ஸ்தந்யபாநம் மமேஷ்டஸாத⁴நம்” இதி ஜ்ஞாநம் ப⁴வதி
 | தத்ர ச ஜந்மாந்தரே ஸிஸோ: ஸ்தந்யபாநஸ்யாநுகூலதாநுபூ⁴தா
 | தாத்³ரு³ஸாநுப⁴வாஹிதஸம்ஸ்காரவஸாத³ஸ்மிந் ஜந்மநி ஸிஸோ:
 ப்ராத²மிகீ ஸ்தந்யபாநஸ்யாநுகூலதாஸ்ம்ரு³திர்ஜாதேதி வக்தவ்யம் |
 தஸ்மாஜ்ஜந்மாந்தரீயாநுப⁴வஜந்யஸம்ஸ்காராத³பி ஸ்ம்ரு³திர்⁴ப⁴வதி
 | ஏவமேவேஹ ஜந்மந்யநநுபூ⁴தபதா³ர்த²விஷயகஸ்ம்ரு³திரபி
 ஜந்மாந்தரீயாநுப⁴வஜந்யஸம்ஸ்காரவஸாத் ஸ்வப்நே ஸம்ப⁴வத்யேவ | ததா²பி
 ஜாக்³ரதி யஸ்ய பதா³ர்த²ஸ்ய ஜ்ஞாநம் கஸ்மிந்நபி ஜந்மநி கதா³பி ந ஸம்ப⁴வேத்
 தாத்³ரு³ஸபதா³ர்த²ஸ்ய ப்ரதீதி: ஸ்வப்நே ப⁴வதி | யதா² கதா³சித் கஸ்சந
 ஸ்வப்நே ஸ்வமஸ்தகம் ச்சி²ந்நமந்யத்ர பதிதம் ஸ்வசக்ஷுஷா பஸ்யதி தத்ர
 ந கோ⁵பி ஜாக்³ரதி ச்சி²ந்நம் ஸ்வஸிரோ⁵ந்யத்ர பதிதம் ஸ்வசக்ஷுஷா
 த்³ரு³ஷ்டவாந் | தஸ்மாஜ்ஜாக்³ரத்பதா³ர்தா²நுப⁴வஜந்யஸம்ஸ்காரவஸாத்ஸ்வப்நே
 ஸ்ம்ரு³திர்⁴ப⁴வீதி கத²நமத்யந்தமஸங்க³தம் | (5) ஸ்வப்நஸ்ய
 ஸ்ம்ரு³திருபத்வக²ண்ட³நே⁵நந்தா யுக்தயோ க்³ரந்த²காரைஸ்தத்ர தத்ரோக்தா:
 | தத்ர ச “ஸ்ம்ரு³திஜ்ஞாநஸ்ய விஷயோ ந க்வசித³பி ஸம்மு²கே²
 வித³யமாநதயா ப்ரதீயதே | ஸ்வாப்நக³ஜாத³யஸ்து ஸ்வப்நகாலே ஸம்மு²கே²
 வர்தமாநதயா ப்ரதீயந்தே | தஸ்மாத்ஸ்வப்நே க³ஜாதி³ஜ்ஞாநம் ந ஸ்ம்ரு³தி:”
 இதீத³ம் பூர்வோக்தம் தூ³ஷ்ணம் ப்ரப³லம் |

(321)

ஸ்வப்நே விங்குஸரீரம் ஸ்தூ²லஸரீராத்³புஹிர்க³த்வா ஸத்யகி³ரிஸமுத்³ராதி³கம் ந பஸ்யதி - ஸ்வப்நே விங்குஸரீரம் ஸ்தூ²லஸரீ ஆத்³புஹிர்க³த்வா ஸத்யகி³ரிஸமுத்³ராதி³கம் பஸ்யதீதி யது³க்தம் தத்ரோத்தரமுச்யதே - யதி³ ஸ்தூ²லஸரீராத்³புஹிர்க³த்வா விங்குஸரீரம் ஸத்யம் கி³ரிஸமுத்³ராதி³கம் பஸ்யதி ததா³ விங்குஸரீரஸ்ய ப³ஹிர்க³மநாத் மரணாவஸ்தா²யாம் யதா² ஸ்தூ²லஸரீரம் ப⁴யங்கரம் ப⁴வதி ததா² ஸ்வப்நாவஸ்தா²யாமபி விங்குஸரீரபா⁴வாத்ஸ்தூ²லஸரீரமமங்க³ளம் குணபஸத்³ரு³ஸம் ச ப⁴வேத் | ந து ததா² ஸ்வப்நாவஸ்தா²யாம் ஸ்தூ²லஸரீரம் ப⁴வதி | கிந்து ஸ்வப்நாவஸ்தா²யாமபி ஸ்தூ²லஸரீரம் ப்ராணஸஹிதம் ஜாக்³ரதீவ ஸுந்தரீரம் ச ப⁴வதி | தஸ்மாத்ஸ்தூ²லஸரீரம் விஹாய ஸ்வப்நாவஸ்தா²யாம் விங்குஸரீரம் ந ப³ஹிர்க³ச்ச²தி | அத² யத்யுச்யதே - ஸ்வப்நாவஸ்தா²யாம் ப்ராண ந ப³ஹிர்க³ச்ச²ந்தி | கிந்த்வந்த:கரணமிந்த்³ரியாணி ச ப³ஹிர்க³த்வா பர்வதாதி³கம் பஸ்யதி | ப்ராணநாம் ப³ஹிர்க³மநாபா⁴வாதே³வ மரணாவஸ்தா²யாமபிவ ஸ்தூ²லஸரீரம் ந ப⁴யங்கரம் ப⁴வதி | அபி ச ஸ்வப்நே ப்ராணநாம் ப³ஹிர்க³மநே ந கிஞ்சித³பி ப்ரயோஜநமஸ்தி | யத: ப்ராணநாம் ஜ்ஞாநஸக்திர்நாஸ்தி | கிந்து க்ரியாஸக்திரேவாஸ்தி | தஸ்மாத்³பா³ஹ்யபதா³ர்²ஜ்ஞாநஸாமர்த்²யம் யேஷாமஸ்தி தாந்யேவ ப³ஹிர்க³ச்ச²ந்தி | ஜ்ஞாநஸக்திஸ்சாந்த:கரணஸ்ய ஜ்ஞாநேந்த்³ரியாணாம் சாஸ்தி | ப்ராணநாம் கர்மேந்த்³ரியாநாம் ச ஜ்ஞாநஸக்திர்நாஸ்தி | கிந்து க்ரியாஸக்திரேவாஸ்தி | தஸ்மாத்³ஸ்வப்நாவஸ்தா²யாம் ப்ராண: கர்மேந்த்³ரியாணி ச ஸ்தூ²லஸரீரே ஏவ திஷ்ட²ந்தி | அதஸ்ச மரண- நிமித்தகதா³ஹாதி³ப⁴ய: ஸ்தூ²லஸரீரம் ஸம்ரக்ஷிதம் ப⁴வதி | ஸ்வப்நாவஸ்தா²யாமந்த:கரணம் ஜ்ஞாநேந்த்³ரியாணி ச ப³ஹிர்க³த்வா ஸத்யகி³ரிஸமுத்³ராதி³கம் த்³ரு³ஷ்ட்வா புந: ப்ராணநாம் கர்மேந்த்³ரியாணாம் ச ஸமீபம் ப்ரத்யாக³ச்ச²ந்தீதி | இத³ம் ந ஸங்க³ச்ச²தே -

(1) ஸ்தூ²லஸலிக்ஷமஸங்கா⁴தமத⁴யே ப்ராண ஏவ ஸ்வாமீ | ப்ராணஹீநம் தே³ஹம் க்ஷணர்த⁴மபி கே³ஹே ந ஸ்தூ²பயந்தி | ப³ஹிரரண்யம் நீத்வா த³ஹந்தி | ப்ராணரஹிதம் ஸரீரம் ஸ்ப்ரு³ஷ்ட்வா ஸநாந்தி ச | அத: ஸ்தூ²லஸரீரஸ்ய ஸார: ப்ராண: | ததா² ஸலிக்ஷமஸரீரஸ்யாபி ப்ரதா⁴ந: ப்ராண ஏவ | ததா² ஹி, ப்ராண இந்த்³ரியாணி ச “ஸ்வேஷு க: ஸ்ரேஷ்ட:” இதி விஷயே பரஸ்பரம் விவாத³மாபந்நா: ப்ரஜாபதிஸமீபம் க³தாஸ்தமப்ரு³ச்ச²ந் “கோ ந: ஸ்ரேஷ்ட:” இதி | ஸ ஹோசாச ப்ரஜாபதி: - “யஸ்மிந் வ உத்க்ராந்தே ஸ்தூ²லமித³ம் ஸரீரமமங்க³ளம் ப⁴வதி ஸ வ: ஸ்ரேஷ்ட:” (சா². 5.1.7) இதி |

ப்ரஜாபதேர்வசநம் ஸ்ருத்வா க்ரமேணைகைகமிந்த்³ரியம் ஸரீராந்நிர்³க்த்ய ஸம்வத்ஸரம் ப்³ஹிர்ஷித்வா புந: ஸரீரம் ப்ராவிஸந் | ததா³ தத்தததி³ந்த்³ரியம்ப்ரவாஸகாலே தத்ததி³ந்த்³ரியம்ப்ரயுக்ததர்³ஸநாதி³ரூபவ்யாபாரவிகலமபீ³தம் ஸரீரமந்த⁴ப்³தி³ராதி³ரூபம் பூ⁴த்வா ப்ராணேநாவஷ்டப்³த⁴ம் ஸத்³வித்⁴ரு³தமதிஷ்ட²த் | ப்ராணே தூச்சிக்ரமிஷதி விகலமிதம் ஸரீரம் பூ⁴மௌ பிபதிஷதி ஸம் | ததா³ ஸர்வாணீந்த்³ரியாணி “ப்ராண ஏவ ந: ஸ்ரேஷ்ட:” இதி நிஸ்சிக்ய: | தஸ்மாத்த்யாவதே³வாஸ்மிந் தே³ஹே ப்ராணே நிவஸதி தாவதே³வேதரேந்த்³ரியாணி தத்ர திஷ்ட²ந்தி | ப்ராணே தூத்த்³ராந்தே இதரேந்த்³ரியாண்யபி தத³நூத்த்³ராமந்தி | தஸ்மாத்ஸூக்ஷமஸங்காதஸ்ய ராஜேவ ப்ராண ஏவ ப்ரதா⁴ந: | ப்ராணே ஸரீராத்³நிர்³க்தே³ந்த:கரணம் ஜ்ஞானேந்த்³ரியாணி ச ந ப்³ஹிர்³க்ச்சே²யு: |

(2) அத்வா அந்த:கரணம் ஜ்ஞானேந்த்³ரியாணி ச பூ⁴தாநாம் ஸத்த்வகு³ணகார்யாணி | அதஸ்தேஷாம் ஜ்ஞானஸூக்திரஸ்தி, ந க்ரியாஸக்தி: | ப்ராணஸ்ய து க்ரியாஸக்திரஸ்தி | ப்ராணஸ்ய க்ரியாஸக்திப்³லாதே³வ மரணஸமயே விங்க்³ஸரீரம் ஸ்தூ²லமிதம் ஸரீரம் விஹாய லோகாந்தரம் க்ச்ச²தி | ப்ராணப்³லேனைவேந்த்³ரியத்த்³வாராந்த:கரணவ்ரு³த்திர்³ப்³ஹிர்³க்ச்ச²தி | ப்ராணஸாஹாய்யம் விநாந்த:கரணாதி³கம் ந ப்³ஹிர்³க்ச்²ந்தும் ப்ரப⁴வதி | அத ஏவ யோகஸாஸ்த்ரே உச்சயதே - “ப்ராணநிரோத⁴ம் விநா மநோநிரோதோ⁴ ந ஸித்த³யதி | ப்ராணஸஞ்சரணேந மநஸ: ஸஞ்சரணம் ப⁴வதி | ப்ராணநிரோதா⁴ந்மநோநிரோதோ⁴ ப⁴வதி” இதி ச | அதோ மநோநிரோத⁴ரூபராஜயோக³மநுஷ்டா²துமிச்ச²ந் ப்ராணநிரோத⁴ரூபஹு²யோக³மநுதிஷ்டே²த் | அநேநாபி ஹேதுநாந்த:கரணஸ்ய க்³மநம் ப்ராணாத்⁴நம் ப⁴வதி | ப்ராணே ப்³ஹிர்³நிர்³க்தே³ந்த:கரணம் ஜ்ஞானேந்த்³ரியாணி ச ந ப்³ஹிர்³க்ச்சே²யு: |

(3) ஸ்வப்நாவஸ்தாயாம் ஸ்தூ²லஸரீரம் ப்ராணஸஹிதமேவ த்³ரு³ஸ்யதே | அதஸ்ச ஸ்வப்நே அந்த:கரணம் ப்³ஹிர்³க்த்வா ஸத்யபதா³ந்² விஷயீகரோதீ²யதேந்² ஸம்ப⁴வதி |

(4) அத்வா கஸ்சந ராத்ரௌ ஸ்வப்நே ஸ்வஸம்ப³ந்தி⁴பி⁴ர்மிலிதோ நாநாவ்யவஹாராந் கரோதி | ப்ராதர்ஜாக்ரணேந்தரம் யதா³ தாந் ஸம்ப³ந்தி⁴ந: ஸாக்ஷாத்பஸ்யதி ததா³ “வயம் ராத்ரௌ மிலித்வா அபூ⁴ம் | ஏதாம்ஸ்ச வ்யவஹாராந்³” இதி வக்துமர்ஹதி | பரந்து ததா² ந கத²யதி | பூர்வபக்ஷி⁴த்யா து ஸ்வப்நத்³ரஷ்டா ப்³ஹிர்³க்த்வாந் | ஸம்ப³ந்தி⁴நம் த்³ரு³ஷ்டவாந் | தேந ஸஹ ஸத்யரூபாந் வ்யவஹாராம்ஸ்ச க்ரு³த்வாந் | ததா² பரஸ்பரத³ர்³ஸநம் வ்யவஹரணம் ச ஸம்ப³ந்தி⁴நோ³பி பரிஜ்ஞாதம் ப⁴விதுமர்ஹதி | ததஸ்ச ஸம்ப³ந்தி⁴ வா யதா³ ஸ்வப்நத்³ரஷ்டாரம் பஸ்யதி ததா³ ஸோ³பி தம் ப்ரதி “வயம் ஸ்வப்நே மிலிதா வ்யவஹாராந்³” இதி வக்துமர்ஹதி

பரந்து ஸோ஽பி ந ததா² வக்தி | ஸித்தா⁴ந்தே து ஸ்வப்நே ப்³ஹிர்க்³மநம்
ஸம்ப்³ந்தி⁴த³ர்ஸநம் தேந ஸஹ வ்யவஹரணம் ஸர்வம் சாந்தரேவ கல்பிதம் |

(5) அத்வா ஸ்வப்நே ப்³ஹிர்க்³த்வா ஸுத்யபதா³ர்தா²ந் பர்யதீத்யங்கீ³காரே ராத்ரௌ
நித்³ராம் குர்வத: மத்⁴யாஹ்நஸு³ர்யப்³ரகாஸத³ர்ஸநம், க³ங்கா³யா த்³க்ஷிணதடே
காஸீபுரீ³ர்ஸநம், காஸ்யா: ப்ராச்யாம் தி³ஸி ப்ரயாக³க்ஷேத்ரஸ்ய, ப்ரதீச்யாம் தி³ஸி
க³யாக்ஷேத்ரஸ்ய த³ர்ஸநம் ச ஸ்வப்நே

1. அத்ர ப்ராணஸப்³தே³நேந்த³ரியஸப்³தே³ந ச தத்த³பி⁴மாந்தே³வதா
க்³ராஹ்யா: | ந ப⁴விதுமுசிதம் | ராத்ரௌ மத்⁴யாஹ்நஸு³ர்யப்³ரகாஸஸ்ய,
க³ங்கா³யா த்³க்ஷிணதடே காஸீபுர்யா:, காஸ்யா: ப்ராச்யாம் தி³ஸி
ப்ரயாக³க்ஷேத்ரஸ்ய, ப்ரதீச்யாம் தி³ஸி க³யாக்ஷேத்ரஸ்ய சாபா⁴வாத் |
தஸ்மாத் (1) ஸ்வப்நே ஜாக்³ரத்யநுபூ⁴தபதா³ர்தா²நாம் ஸ்மரணம் ப⁴வதீதி (2)
ப்³ஹிர்க்³த்வேஸ்வரஸு³ஷ்டகி³நிந்த³யாதி³த³ர்ஸநம் ப⁴வதீதி ச த்³வாவபி
பக்ஷௌ நிராக்ரு³தௌ வேதி³தவ்யௌ |

(A. 322-341) “ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நயோஸ்து³ஸ்யதா” இதி ஸித்தா⁴ந்தநிரூபணம்-

(322)

ஸ்வப்நே த்ரிபு³ஸமுதா³ய: ஸர்வோ஽ப்யுபஜாயதேஸ்வப்நே ஜாக்³ரத்பதா³ர்த²ஸ்ம்ரு³தேர்விங்கீ³ஸ
சாஸம்ப்³வே஽பி ஜாக்³ரதீவ ஸ்வப்நே஽பி ஜ்ஞாதா, ஜ்ஞாநம், ஜ்ஞேயமிதி த்ரிபு³
பா⁴ஸதே | தஸ்மாத்தகண்டா²த:ஸ்த²நாட்³யந்தரேவ ஸர்வமுத்பத்³யதே | அயமர்தோ²
மாண்ரு³க்யப்³ரு³ஹதா³ரண்யகாதி³ஷு ஸூசித: | “ஸ்வப்நஸ்தா²நோ஽ந்த:ப்ரஜ்ஞ:”
(மா. ஆ. 4) “ஸ யத்ர ப்ரஸ்வபித்யஸ்ய லோகஸ்ய ஸர்வாவதோ மாத்ராமபாதா³
ஸ்வயம் விஹத்ய ஸ்வயம் நிர்மாய ஸ்வேந பா⁴ஸா ஸ்வேந ஜ்யோதிஷா
ப்ரஸ்வபிதி | அத்ராயம் புருஷ: ஸ்வயஞ்ஜோதி³ர்ப⁴வதி” (ப்³ரு³. 4.3.9) “ந தத்ர
ரதா² ந ரத²யோகா³ ந பந்தா²நோ ப⁴வந்தி | அத² ரதா²ந் ரத²யோகா³ந் பத:²
ஸ்ரு³ஜதே” (ப்³ரு³. 4.3.10) இதி | அயமர்த: - “ந ஜாக்³ரத்காலீந: பதா³ர்தா²
ஸ்வப்நே பா⁴ந்தி | கிந்து ரத²ரதி²காஸ்வமார்கா³த³ய: ஸர்வே஽பி ஸ்வப்நே
அபி⁴நவாஸ்தத்தகால ஏவ ஸ்ரு³ஜ்யந்தே இதி | தஸ்மாத்ஸ்வப்நே உபலப்⁴யமாநா
கி³நிந்த³ஸமுத³ரவநக்³ராமபட்டணஸு³ர்யசந்த³ராத³ய: ஸர்வே஽பி நூதநா
உத்பத்³யந்தே | யதி³ ஸ்வப்நே பர்வதாத³யோ நோத்பத்³யந்தே தர்ஹி தேஷாம்
ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநம் ஸ்வப்நே நோத்பத்துமர்ஹதி | ஜாயதே து தேஷாம் ஸ்வப்நே

ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநம் | விஷயேண ஸஹேந்த³ரியாணாமந்த:கரணவரு³த்தேஸ்ச ஸம்ப³ந்த:4 ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநே ஹேது: | தஸ்மாத்த்பர்வதாத³யோ விஷயா: தஜ்ஜ்ஞாநஸாத³நாந்த:கரணேந்த³ரியாதி³கம் ஸர்வம்ப்யந்தருத்பத்³யந்தே | நநு ஸ்வப்நபதா³ர்தா:2 ஸூக்திரஜதாதி³வத்ஸாக்ஷிபா4ஸ்யா: | அதஸ்தஜ்ஜ்ஞாநே5ந்த:கரணேந்த³ரியா நாஸ்தி | தஸ்மாத் ஸ்வப்நே ஜ்ஞேயாநாம் பர்வதாத³நாமுத்பத்த்யங்க³காரஸ்யோசிதத்வே5பி ஜ்ஞாநரு³ஜ்ஞாநயோநிந்த³ரியாணம் சோத்பத்த்யங்க³காரோ நோசித இதி சேந்ந |

(1) யதா² ஸ்வப்நே பர்வதாத³ய: ப்ரதீயந்தே ததே²ந்த³ரியாணி, அந்த:கரணம், ப்ராணஸஹிதஸ்து²ஸஸரீரம் சேத்யேதாந்யபி ப்ரதீயந்தே | தஸ்மாத்தேஷாம் ஸர்வேஷாமுத்பத்திரங்க³கார்யைவ |

(2) அத²வா ஸ்வப்நபதா³ர்தா²நாம் நேத்ராதி³விஷயதா ப்ரதீயதே | வ்யாவஹாரிகநேத்ராதி³விஷய ஸ்வாப்நப்ராதிபா4ஸிகபதா³ர்தா²நாம் ந க4டதே | ஸமஸத்தாகபதா³ர்த²யோரேவ பரஸ்பரம் ஸாத4கபா³த4கதாஸ்தீதி பஞ்சமதரங்கே³ நிரூபிதத்த்வாத் | ததா² ச வ்யாவஹாரிகநேத்ராதி³நாம் ஸரீரே வித்³யமாந்தவே5பி தேஷாம் விஷமஸத்தாகத்த்வாத்தஜ்ஜ்ஞாந ஸ்வாப்நபதா³ர்தா²நாம் ந ஸம்ப4வேத் |

(3) அத²வா வ்யாவஹாரிகேந்த³ரியாணி ஸ்வஸ்வகோ³லகாநி விஹாய கார்யகரணே ந ஸமர்தா²நி | ஸ்வப்நாவஸ்தா²யாம் நித்³ராம் குர்வதோ ஹஸ்தபாத³வாகா³தி³நாம் கோ³லகாநி நிஸ்சலதயா பார்ஸ்வஸ்தே²நாநுபூ4யதே | ஸ்வப்நத்³ரஷ்டா து ஸ்வப்நே ஹஸ்தேந த்³ரவ்யமாதா³யாக்ரோஸந் தா4வதி | தஸ்மாத்ஸ்வப்நே இந்த³ரியாணமுத்பத்திரவஸ்யமங்க³கார்யா |

(4) ததை²வ ஸ்வப்நே ஸுக²து:³கா²தி³ரூபம் ஜ்ஞேயம் தஜ்ஜ்ஞாநம் தஜ்ஜ்ஞாநாஸ்ய: ப்ரமாதா சேத்யேதே ச ப்ரதீயந்தே | அஸத: பதா³ர்த²ஸ்ய ப்ரதீதிர்ந ப4வேத் | தஸ்மாத் ஸகலா த்ரிபுட ஸ்வப்நே உத்பத்³யதே | அநிர்வசநீயக்²யாதே: ப்ரகாரஸ்த்வேவம் - யாவந்தி ப்4ரமஜ்ஞாநாநி ப4வந்தி தேஷாம் ஸர்வேஷாமபி விஷயா அநிர்வசநீயா உத்பத்³யந்தே | விஷயம் விநா ந கிஞ்சித³பி ஜ்ஞாநமுத்பத்³யேதேதி ஸித்³தா4ந்த: | மதாந்தரே து வஸ்துநோ ரூபாந்தரேண பா4நமேவ ப்4ரம இத்யுச்ச்யதே | ஸித்³தா4ந்தே து யதா² பதா³ர்தோ²5ஸ்தி ததை²வ தஜ்ஜ்ஞாநம் ப4வதீத்யப்4புபக³ம்யதே | தஸ்மாத்³ப்4ரமஸ்த²லே5பி விஷயோ5வஸ்யமுத்பத்³யத ஏவ | விஷயம் விநா ஜ்ஞாநம் ந ப4வதி | ததா² ச ஸ்வப்நே த்ரிபுட்யா பா4நாத் ஸகலா த்ரிபுட உத்பத்³யத ஏவ |

(A. 323-234) ஸ்வாப்நபதா³ர்த²ஸ்யாதி4ஷ்டா²நோபாதா³நயோ:
ப்ரத³ர்ஸநபூர்வகமுத்பத்திவர்ணநம்-

(323)

ஸ்வப்நே பதா³ர்தா²நாமுத்பத்த்யங்க³காரோ ந யுக்த இதி ஸங்காஸ்வப்நே
 ப்ரதீயமாநபதா³ர்தா²நாமுத்பத்த்யங்க³காரே யதா²ஸித்³தா⁴ந்தே ஸ்வப்நத்³ருஷ்டாந்த-
 ப்லாஜ்ஜாக்³ர்தபதா³ர்தா² மித்²யேதி ப்ரஸாத்யதே, ததா² ஜாக்³ர்தபதா³ர்தா²நாமிவ
 ஸ்வாப்நபதா³ர்தா²நாமயுத்பத்திமத்த்வாத்நே⁵பி ஸத்யா இத்யங்க³கார்யம் ப⁴வேத்
 | ஸ்வப்நே பதா³ர்தா²நாமுத்பத்த்யநங்க³காரே நைஷ தோ³ஷ: ஸ்யாத் | ததா² ஹி,
 ஜாக்³ர்தி பதா³ர்தா² உத்பந்நா ஸந்த: ப்ரதீயந்தே | ஸ்வப்நே து பதா³ர்தா² அஸந்த ஏவ
 ப்ரதீயந்தே | தஸ்மாத்ஸ்வப்நே⁵ஸதாம் பதா³ர்தா²நாம் ஜ்ஞாநம் ப⁴ரமரூபம் ப⁴வதி |
 அதஸ்தேஷாமுத்பத்த்யங்க³காரோ ந யுக்த ஏவ |

(324)

பூர்வோக்தஸங்காயா: ஸமாதா⁴நம்-

(1) யஸ்ய வஸ்துந உத்பத்தௌ தே³ஸகாலாதி³ரூபோ யாவாந் ஸாமக்³ரீகலாப
 அபேக்ஷிதஸ்தாவந்தம் ஸாமக்³ரீகலாபம் விநைவோத்பத்³யமாநம் வஸ்து
 மித்²யேத்யபி⁴தீ⁴யதே | ஸ்வப்நே க்³ஜாதீ³நாமுத்பத்தாவுசிததே³ஸகாலாதி³ரூபஸாமக்³ரீ
 நாஸ்தி | சிரேண காலேந விஸ்தீர்ணே தே³ஸே உத்பத்தும் யோக்³யா க்³ஜாதீ³ய:
 ஸ்வப்நே க்ஷணமாத்ரகாலேநாதிஸூக்ஷமகண்ட²ப்ரதே³ஸே உத்பத்³யந்தே |
 தஸ்மாத்ஸ்வாப்நக்³ஜாதீ³யோ மித்²யா | (2) யத்³யபி ஸ்வப்நாவஸ்தா²யாமதி⁴கதே³ஸகாலௌ
 ப்ரதீயேதே, ததா²பி க்³ஜாதீ³பதா³ர்தா²ந்தரவத³தி⁴கதே³ஸகாலாவி ஸ்வப்நே⁵நிர்வசநீயப்ராதிப
 | ததா² ஹி, விஷயம் விநா ப்ரத்யக்ஷஜ்ஞாநம் நோதே³தி | ஸ்வப்நே⁵தி⁴கதே³ஸகாலயோர்ஜ்ஞாந
 | வ்யாவஹாரிகதே³ஸகாலௌ து ஸ்வல்பௌ ப⁴வத: | தஸ்மாத்ப்ராதிபா⁴ஸிகாவிதி⁴கதே³ஸகால
 | பரந்து ஸ்வப்நாவஸ்தா²யாமுத்பந்நௌ ப்ராதிபா⁴ஸிகாதி⁴கதே³ஸகாலௌ
 ஸ்வப்நாவாஸ்தா²யாமுத்பத்³யமாநக்³ஜாதீ³நாம் காரணபா⁴வம் ந ப⁴ஜத: | காரணம்
 பூர்வகாலே ப⁴வதி கார்யம் சோத்தரகாலே ப⁴வதீதி ஹி நியம: | ஸ்வப்நே
 து தே³ஸகாலௌ க்³ஜாதீ³யஸ்ச யுக³பதே³வோத்பத்³யந்தே | தஸ்மாத்ஸ்வப்நே
 ப்ராதிபா⁴ஸிகதே³ஸகாலயோர்க்³ஜாதீ³நாம் ச பரஸ்பரம் கார்யகாரணதா ந
 ஸம்ப⁴வதி | வ்யாவஹாரிகதே³ஸகாலௌ து ஸ்வல்பௌ ஸ்த: | ந தெள
 க்³ஜாதீ³யுத்பாதீ³நே யோக்³யௌ | தஸ்மாது³சிததே³ஸகாலாதி³ரூபஸாமக்³ரீம்
 விநோத்பத்³யமாநா: ஸ்வாப்நபதா³ர்தா² மித்²யா | (3) அபி ச ஸ்வப்நே
 க்³ஜாதீ³நாம் மாதாபித்ராதி³ரூபஸாமக்³ரீயபி நாஸ்தி | யத்³யபி ஸ்வப்நே ப்ராணிந:
 தேஷாம் மாதாபித்ராதி³யோ⁵பி ப்ரதீயந்தே | ததா²பி ஸ்வாப்நமாதாபித்ரௌ ந

புத்ரஸ்யோத்பத்திகாரணதாம் ப⁴ஜத: | யதோ மாதா பிதா புத்ரஸ்சேதி த்ரயோ⁵பி
 யுக³பத்ஸஹைவோத்பத்³யந்தே | தஸ்மாந்ந தேஷாம் கார்யகாரணப⁴வ: |
 யஸ்யா தோ³ஷஸஹிதாவித்³யாயா: ஸகாஸாத் ஸ்வாப்நபதா³ர்தா² ஜாயந்தே
 ஸைவாவித்³யா தேஷாம் பதா³ர்தா²நாம் மாத்ரு³த்வம், பித்ரு³த்வம், புத்ரத்வம்
 சோத்பாத³யதி | ஸ்வாப்நபதா³ர்தோ²த்பத்தௌ நாந்யா காபி ஸாமக்³ர்யஸ்தி
 | நித்³ராதோ³ஷஸஹிதாவித்³யைவ ஸ்வாப்நபதா³ர்தோ²த்பத்தௌ காரணம்
 | தோ³ஷஸஹிதாவித்³யாயா ஜாதம் ஸூக்திரூப்யாதி³கம் மித்²யா ப⁴வதி |
 தஸ்மாத்ஸ்வாப்நபதா³ர்தா² அபி மித்²யைவ ந ஸத்யா: | ஸ்வாப்நபதா³ர்தா²நாமுபாதா³நகாரண
 அத²வா ஸாக்ஷாத³வித்³யைவ | ஆத்³யபக்ஷே ஸாக்ஷிசைதந்யம் ஸ்வப்நாதி⁴ஷ்டா²நம்
 | த்³விதீயபக்ஷே ப்³ரஹ்மசைதந்யம் ஸ்வப்நாதி⁴ஷ்டா²நம் | இத்த²ம் ச ஸ்வப்ந:
 அந்த:கரணஸ்ய அத²வா அவித்³யாயா: பரிணாம: | சைதந்யஸ்ய விவர்தஸ்ச ப⁴வதி |

1. அத்ராயம் விஸேஷ: - (1)

ஸ்தூ²லஸூக்ஷ்மதே³ஹத்³வயாவச்சி²ந்நகூடஸ்த²சைதந்யரூபபாரமார்தி²கஜீவோ⁵ஸ்தி
 | (2) மாயாவ்ரு³தகூடஸ்தே² கல்பிதாந்த:கரணே ப்ரதிப²விதசிதா³பா⁴ஸூருப:
 தே³ஹத்³வயாபி⁴மாநவாந் வ்யாவஹாரிகஜீவோ⁵ஸ்தி | (3) நித்³ராரூபமாயாவ்ரு³தே
 வ்யாவஹாரிகஜீவரூபாதி⁴ஷ்டா²நே கல்பித: ப்ராதிபா⁴ஸிகஜீவோ⁵ஸ்தி | ஏவம்
 த்ரிவித⁴ஜீவவாதி³பி⁴ர்வி- ||

(A. 325-331) த்ரிவித⁴ஸத்தாபக்ஷே விலக்ஷணயோர்ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நயோ:

(A. 325-326) ஸத்தாபே⁴த:³;

வஸ்துதஸ்தயோரவைலக்ஷண்யாத்ஸத்தைக்யமேவ தத்ர ஸங்கா-

(325)

ப்³ரஹ்மசைதந்யஸ்ய ஸ்வப்நாதி⁴ஷ்டா²நத்வே ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநமந்தரா ஸ்வப்நோ ந
 நிவர்²தேதேதி ஸங்காத்³விதீயபக்ஷே ப்³ரஹ்மசைதந்யம் ஸ்வப்நஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நமிதி
 அவித்³யோபாதா³நமிதி சோக்தம் | அதி⁴ஷ்டா²நஜ்ஞாநமந்தரா கல்பிதம் ந நிவர்²தேத
 | ஸ்வப்நாதி⁴ஷ்டா²நம் ச ப்³ரஹ்ம | தஸ்மாத்³ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநமந்தராஜ்ஞாநினோ
 ஜாக்³ரத்³வஸ்தா²யாம் ஸ்வப்நோ ந நிவர்²தேத |

(326)

ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நயோர்ப்³ரஹ்மாதி⁴ஷ்டா²நகத்வே உபா⁴வபி வ்யாவஹாரிகௌ
 ஸ்யாதாம் | அத²வோபா⁴வபி ப்ராதிபா⁴ஸிகௌ ஸ்யாதாமிதி ஸங்காயதா²
 ஸ்வப்நஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நம் ப்³ரஹ்ம உபாதா³நம் சாவித்³யா | ததை²வ வேதா³ந்தஸித்³தா⁴ந்தே
 ஜாக்³ரதி வ்யாவஹாரிகபதா³ர்தா²நாமப்யதி⁴ஷ்டா²நம் ப்³ரஹ்ம | உபாதா³நம்
 சாவித்³யைவ ப⁴வதி | தத்ர ஜாக்³ரத்பதா³ர்தா² வ்யாவஹாரிகா இதி, ஸ்வாப்நபதா³ர்தா²:
 ப்ராதிபா⁴ஸிகா இதி || த்³யாரண்யஸ்வாமிபி:⁴ “ஸ்வப்நாதி⁴ஷ்டா²நம் வ்யாவஹாரிகோ
 ஜீவோ ஜக³ச்ச” இதி கத்²யதே | (1) ஸ்வாப்நஜீவஸ்ய (த்³ரஷ்டு:) அதி⁴ஷ்டா²நம்
 ஜாக்³ரஜ்ஜீவ: (த்³ரஷ்டா) | (2) ஸ்வாப்நஜக³த: (த்³ரு³ஸ்யஸ்ய) அதி⁴ஷ்டா²நம்
 ஜாக்³ரஜ்ஜக³த் (த்³ரு³ஸ்யம்) இதி வர்ண்யதே | (3) ஸ்வாப்நாத்⁴யாஸோபாதா³நம்
 வ்யாவஹாரிகஜீவஜக³தோராவாரகம் நித்³ராருபமவஸ்தா²ஜ்ஞாநம் (தூலாஜ்ஞாநம்)
 ப⁴வதி | தத்ர வ்யாவஹாரிகத்³ரஷ்டா ஜட:³ | வ்யாவஹாரிகத்³ரு³ஸ்யம் ச ஜட³மேவ
 | தயோ: ஸத்தாஸ்பூ²ர்திப்ரத்³வ்ரூபாதி⁴ஷ்டா²நத்வம் ந ஸம்ப⁴வதி | தஸ்மாத்

(1) அஹங்காராவச்சி²ந்நசைதந்யம் வா (2) அஹங்காராவச்சி²ந்நசைதந்யம் வா
 ஸ்வப்நாதி⁴ஷ்டா²நம் | இத³ம் மதத்³வ்யமபி ஸமீச்சிநம் |

(1) தத்ர ப்ரத்²மமதே அஹங்காராவச்சி²ந்நசைதந்யாவாரகதூலாஜ்ஞாநமேவ
 ஸ்வப்நோபாதா³நம் ப⁴வதி | ஜாக்³ரஜ்ஜ்ஞானேநைவ விநாபி ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநம்
 தஸ்ய நிவ்ருத்திரபி ஸம்ப⁴வதி | (2) அவித்³யாப்ரதிபி³ம்ப³ரூபஜீவசைதந்யம்,
 பி³ம்ப³ரூபேஸ்வரசைதந்யம் வா விவரணகாரரீத்யா வ்யாபகத்வாத்³ஹங்காராவச்சி²ந்நசைதந்யம்
 | தஸ்ய ஸ்வப்நாதி⁴ஷ்டா²நத்வே ததா³வாரகமூலாஜ்ஞாநம் ஸ்வப்நஸ்யோபாதா³நமித்யங்கீ³கர்
 | ஜாக்³ரத்³போ³தே²ந தாத்³ரு³ஸ்வப்நஸ்ய பா³த⁴ரூபநிவ்ருத்திர்ந ஸம்ப⁴வதி |
 கிந்தூபாதா³நே விலயரூபநிவ்ருத்தி: ஸம்ப⁴வதி | பரந்து அஹங்காராவச்சி²ந்நசைதந்யஸ்ய
 ஸ்வப்நாதி⁴ஷ்டா²நத்வாங்கீ³காரே⁵பி ஸரீராந்தப்³ரதே³ஸஸ்த²சைதந்யமேவாதி⁴ஷ்டா²நமிதி
 ப²லதி | பா³ஹ்யதே³ஸஸ்த²சைதந்யம் நாதி⁴ஷ்டா²நம் | அவித்³யாப்ரதிபி³ம்பி³தஜீவசைதந்யம்,
 பி³ம்ப³ரூபேஸ்வரசைதந்யம் சேத்யுப⁴யமப்யஹங்காராவச்சி²ந்நம் ப⁴வதி |
 வ்யாபகத்வாச்ச²ரீரஸ்யாந்தர்வித்யதே ச | அந்தர்தே³ஸஸ்த²சைதந்யே யா
 ஸ்வப்நாதி⁴ஷ்டா²நதா தஸ்யா அந்த:கரணமவச்சே²த³கமித்யப⁴யுபக³மே அஹங்காராவச்சி²ந்ந
 ஸித்³த்யதி | தஸ்யைவ சைதந்யஸ்ய ஸ்வப்நம் ப்ரத்யதி⁴ஷ்டா²நதாயாம்
 அந்த:கரணஸ்யாவச்சே²த³கத்வாநங்கீ³காரே அஹங்காராவச்சி²ந்நஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நதா
 ஸித்³த்யதி | அஹங்காராவச்சி²ந்நசைதந்யம் து அவித்³யாப்ரதிபி³ம்பி³ம் சேதி
 த்³வ்யமபி ப⁴வதி | மதபே⁴தே²ந த்³வயோரபி ஸ்வப்நாதி⁴ஷ்டா²நத்வம் ப⁴வதி

| ததா²பி அவித்³யாப்ரதிபி³ம்ப³ருபஜீவசைதந்யஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நத்வா⁴யுபக³ம
ஏவ ஸாதீ⁴யாந் || ச கத்²யந்தே | ஏஷ பே⁴தோ³ ந ப⁴விதுமர்ஹதி |
உப⁴யோரப்யதி⁴ஷ்டா²நம் ப்³ரஹ்மைவ ப⁴வதி | உபாதா³நம் சாவித்³யைவ ப⁴வதி
| தஸ்மாஜ்ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நயோருப⁴யோரபி வ்யாவஹாரிகதா ப⁴விதுமர்ஹதி |
அத²வோப⁴யோ: ப்ராதிபா⁴ஸிகதா ப⁴விதுமர்ஹதி | உப⁴யோ: ஸத்தாவைஷம்யே
நாஸ்த்யுபபத்தி: |

(A. 327-328) பூர்வோக்தஸங்கயோ: ஸமாதா⁴நம்-

(327)

ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநம் விநாபி ஸ்வப்நநிவ்ரு³த்திப்ரத³ர்ஸநந்தத்ர ப்ரத²மஸங்காயா:
ஸமாதா⁴நமேவம் ப⁴வதி | நிவ்ரு³த்தி³த்³விவிதே⁴தி பூர்வம் சதுர்த²தரங்கே³
க்²யாதிநிருபணப்ரஸங்கே³ உக்தம் | (1) காரணஸஹிதகார்யவிநாஸருபாத்ய-
ந்திகநிவ்ரு³த்தி: ஸ்வப்நஸ்ய ஜாக்³ரத்³வஸ்தா²யாம் ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநமந்தரா ந
ஸம்ப⁴வதி | (2) பரந்து த³ண்ட³ப்ரஹாரேண யதா² க⁴டஸ்ய ம்ரு³த்திகாயாம் லயோ
ப⁴வதி | ததா² ஸ்வப்நஹேதுபூ⁴தநித்³ராருபதே³ஷநாஸாத³வா ஸ்வப்நவிரோதி⁴ஜாக்³ரத்³வஸ்தே
வா அவித்³யாயாம் லயருபா நிவ்ரு³த்தி: ஸ்வப்நஸ்ய ப்³ரஹ்மஜ்ஞாநம் விநாபி
ஸம்ப⁴வேத் |

(328)

தோ³ஷாந்தராஸஹக்ரு³தாவித்³யாமாத்ரஜந்யம் வ்யாவஹாரிகம் | தோ³ஷாந்தரஸஹக்ரு³தாவி
ப்ராதிபா⁴ஸிகமிதி த்³விதீயஸங்காஸமாதா⁴நம்யது³க்தம் ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நௌ
ஸமாநாவிதி தந்ந | ஜாக்³ரதி தே³ஹாதி³பதா³ர்தா²நாமுத்பத்தௌ தோ³ஷாந்தராஸஹக்ரு³தகே
| ஸ்வாப்நபதா³ர்தா²நாமுத்பத்தௌ ஸாதி³நித்³ராதி³தோ³ஷஸஹிதாவித்³யா
காரணமிதி விஸேஷோ⁵ஸ்தி | தஸ்மாத³ந்யதோ³ஷரஹிதகேவலாவித்³யாஜந்யம்
வ்யாவஹாரிகம் | ஸாதி³தோ³ஷஸஹக்ரு³தாவித்³யாஜந்யம் ப்ராதிபா⁴ஸிகம் |
ஸ்வப்நபதா³ர்தா² நித்³ராதோ³ஷஸக்ரு³தாவித்³யாஜந்யத்வாத்ப்ராதிபா⁴ஸிகா ப⁴வந்தி
| ஜாக்³ரத்பதா³ர்தா² தோ³ஷாந்தரரஹிதகேவலாவித்³யாஜந்யத்வாத்³வ்யாவஹாரிகா
ப⁴வந்தி | இத்த²ம் ஸ்வாப்நபதா³ர்தா²நாம் ஜாக்³ரத்பதா³ர்தே²ப⁴யோ வைஸக்ஷண்யம்
த்³ரு³ஸ்யதே | இத்³ம் து ஸர்வம் ஸத்தாத்ரைவித்³ய || அத²வா அவித்³யாப்ரதிபி³ம்ப³ஸ்ய
கல்பிதத்வாத³தி⁴ஷ்டா²நத்வம் நோசிதம் | தஸ்மாத் அந்த:கரணோபஹிதமவித்³யோபஹிதம்

வா ஸாக்ஷிசைதந்யம் ஸ்வப்நஸ்யாதி⁴ஷ்டா²நமித்யப்யுபக³மோ யுக்த: |
 ஏதத்ஸர்வமபி த்ரிவித⁴ஸத்தாவாதி³மதேநோபபாதி³தம் | த்³ரு³ஷ்டிஸ்ரு³ஷ்டிவாத³ரீத்யா
 து ஸர்வாநாதம்பதா³ர்தா²நாமேகைவ (ப்ராதிபா⁴ஸிகீ) ஸத்தா ப⁴வதி |
 தஸ்மாஜ்ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நயோருப⁴யோரபி ப்³ரஹ்மசைதந்யமேவாதி⁴ஷ்டா²நமித்யங்க்³க்ரியதே
 | ஸா ச த்³ரு³ஷ்டிஸ்ரு³ஷ்டி³த்³விவிதா⁴ - த்³ரு³ஷ்டிஸமஸமயா ஸ்ரு³ஷ்டி:
 | த்³ரு³ஷ்டிரேவ விஸ்வஸ்ரு³ஷ்டிரிதி ச | ஆத்³யே ஜக³த்³ப்ரதீயதே | பரந்து
 தஸ்ய ப்ராதிபா⁴ஸிகீயேவ ஸத்தா | த்³விதீயே ஜக³த்³ தத்காரணமஜ்ஞாநம் வா
 ந கிஞ்சித்³ப்யஸ்தி | ஆத்மாதிரிக்தம் ஸர்வம் ஸஸஸ்ரு³ங்கா³தி³வத்துச்ச²ம் |
 ப்³ரஹ்மைவ ஸத்யமஸ்தி | தஸ்ய ச பாரமார்தி³கீ ஸத்தா இத்யேகஸத்தாவாதோ³ஸ்மிந்
 கல்பே | மங்க்³க்ரு³த்ய ஸ்தூ²லத்³ரு³ஷ்ட்யோக்தம் | விசார்யமாணே து
 ஸத்தாத்ரைவித⁴யம் ந ஸங்க்³ச்ச²தே | ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நயோரபி பரஸ்பரம்
 வைலக்ஷண்யமபி ந ஸித்³த⁴யதி |

(329)

ப்ரமாணக்³ரந்தே²ஷு ஸத்தாத்ரைவித⁴யமுக்த்தமித்யாக்ஷேப:வேதா³ந்தபரிபா⁴ஷாதி³க்³ரந்தே²ஷு
 பூர்வோக்தரீத்யா வ்யாவஹாரிகப்ராதிபா⁴ஸிகபதா³ர்தயோர்பே⁴தோ³ நிரூபித: |
 தஸ்மாத்தை: ஸத்தாத்ரைவித⁴யமங்க்³க்ரு³தம் | ததை²வ வித்யாரண்யஸ்வாமிபி⁴ரபி
 ஸத்தாத்ரைவித⁴யமப்யுபேதம் | ஏவம் ஹி தைருக்த்தம் - தே³ஹாதி³பதா³ர்தா²
 த்³விப்ரகாரா: | பா³ஹ்யா ஆப்யந்தராஸ்சேதி | தத்ரேஸ்வரஸ்ரு³ஷ்டா பா³ஹ்யா:
 | ஜீவஸங்கல்பக்ரு³தா மநோமயா ஆந்தரா: | தத்ர ஜீவஸங்கல்பரசிதா மநோமயா
 ஆந்தரா: ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யா: | ஈஸ்வரஸ்ரு³ஷ்டா பா³ஹ்யா: ப்ரமாத்த்ரு³ப்ரமாணகோ³சரா:
 | ஆந்தரமநோமயதே³ஹாத³ய ஏவ ஜீவஸ்ய ஸுக²து:³க²ஹேதுபூ⁴தா: | பா³ஹ்யாஸ்த்வீஸ்வரஸ்ரு³
 ந ஸுக²து:³க²ஹேதவ: | தஸ்மாதா³ந்தரமநோமயபதா³ர்த²நிவ்ரு³த்தாவேவ
 முமுக்ஷுணா யதிதவ்யம் | பா³ஹ்யப்ரபஞ்சோ ந ஸுக²து:³க²ஹேது: | அதஸ்தந்நிவ்ரு³த்தௌ
 ந யதிதவ்யம் | ததா² ஹி, கயோஸ்சித்³வ்யோ: புருஷயோ: புத்ரௌ த⁴நா³ர்ஜநா³ர்த²ம்
 கதா³சித்³தே³ஸாந்தரம் ஜக³மது: | தயோர்மத⁴யே ஏகஸ்ய புருஷஸ்ய புத்ரோ
 தி³ஷ்டம் க³த: | அந்யஸ்ய புத்ரோ ஜீவந்நாஸ்தே | ப்ரபூ⁴தம் த⁴நம் ச ஸ
 ஸம்பாதி³தவாந் | ஸ ச ஸ்வஸ்ய ப்ரபூ⁴தத⁴நலாப⁴ம் ஸ்வபித்ர நிவேத³யிதும்
 த்³விதீயஸ்ய மரணம் தத்பித்ரே நிவேத³யிதும் ச கஞ்சந வார்தாஹரம் ப்ரேஷ்யாமாஸ
 | ஸ து விப்ரலம்ப⁴கோ வார்தாஹாரோ ஜீவத்புத்ரகாய பித்ரே தவ புத்ரோ மமாரேதி,
 ம்ரு³த்பித்ரகாய பித்ரே ச தவ புத்ரோ நீரோகோ³ விபுலம் த⁴நமர்ஜிதவாந் |
 க³ஜமாருஹ்ய ஸபரிவாரோ³சிராதே³வாக³மிஷ்யதீதி சோவாச | ப்ரதாரகஸ்ய

வார்தாஹரஸ்ய கபடவாக்யம் ஸ்ருத்வா ஜீவத்புத்ரக: பிதா புத்ரஸோகாத்³பு³ஸம்
 ரூரோத்³ | ம்ரு³தபுத்ரக: பிதா த்வீவ ஹர்ஷமவாப | இத்த²மீஸ்வரஸ்ரு³ஷ்டே
 புத்ரே தே³ஸாந்தரே ஜீவத்யபி மநோமயபுத்ரஸ்ய ம்ரு³தத்வாதே³கோ து:³க²மவாப
 | தத்ரேஸ்வரஸ்ரு³ஷ்ட: புத்ரோ ஜீவந்நபி ஸ்வபித்ரே ந ஸுக²ம் ஜநயதி |
 ததை²வேதரஸ்யேஸ்வரஸ்ரு³ஷ்ட: புத்ரோ ம்ரு³தோ³பி ஸ்வபித்ரே ந து:³க²முத்பாத³யதி
 | மநோமயபுத்ரஸ்ய ஜீவநாத்ஸுக²மேவ தஸ்யாப⁴வத் | தஸ்மாத்த்ஸர்வத்ர
 ஜீவஸ்ரு³ஷ்டிரேவ ஸுக²து:³க²ஹேதுர்நேஸ்வரஸ்ரு³ஷ்டி: ஸுக²து:³க²ஹேது: |
 இத்த²ம் பஞ்சத³ஸப்ரகரணே த³வைதவிவேகப்ரகரணே வித்³யாரண்யஸ்வாமிபி:⁴
 ப்ரபஞ்சிதம் | தத்ர ஜீவஸ்ரு³ஷ்டி: ப்ராதிபா⁴ஸிகீ | ஈஸ்வரஸ்ரு³ஷ்டிஸ்ச
 வ்யாவஹாரிகீ | க்³ரந்தா²ந்தரேஷ்வப்பேவமேவ ஸத்தாத்ரைவித்⁴யபக்ஷ ஏவாஸ்ரித:
 | தத்ர பாரமார்தி²கஸத்தா சைதந்யஸ்ய | சைதந்யபி⁴ந்நஸ்ய ஜட³ஸ்ய
 வ்யாவஹாரிகஸத்தா ப்ராதிபா⁴ஸிகஸத்தா சேதி த்³விதா⁴ ஸத்தா | ஸ்ரு³ஷ்ட்யாதி³காலே
 ஈஸ்வரஸங்கல்பமாத்ரஜந்யகேவலாவித்³யாகார்யபஞ்சமஹாபூ⁴ததத்த்கார்யாணம்
 வ்யாவஹாரிகஸத்தா | தோ³ஷஸஹக்ரு³தாவித்³யாகார்யஸ்வாப்நபதா³ர்தா²நாம்
 ஸுக்திரஜதாதீ³நாம் ச ப்ராதிபா⁴ஸிகஸத்தா | இத்த²ம் ஜாக்³ரத்தபதா³ர்தா²நாம்
 வ்யாவஹாரிகஸத்தா | ஸ்வாப்நபதா³ர்தா²நாம் ப்ராதிபா⁴ஸிகஸத்தா ச வர்ண்யதே
 கேஷுசித்³க்³ரந்தே²ஷு |

(330)

அநாத்மபதா³ர்தா²நாம் ஸர்வேஷாம் ப்ராதிபா⁴ஸிகஸத்தைவ ஆத்மபதா³ர்த²ஸ்ய
 பாரமார்தி²கீ ஸத்தேதி ஸத்தா த்³விவிதை⁴வ | அத:ஸத்தாத்ரைவித்⁴யபக்ஷோ
 மந்தா³தி⁴காரிக இதி அது⁴நோத்தமாதி⁴காரிகஸத்தைகத்வப்ரதிபாத³நாய
 ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நயோர்வைலக்ஷண்யாபா⁴வ: கத்²யதே | தே³ஸகாலாதி³காரணகலாப-
 மந்தரேணவ ஸ்வப்நே க³ஜாத³யோ³ஸ்தா² உத்தப்³யந்தே | தஸ்மாத்தே
 மித்²யேத்யுச்ச்யந்தே | ததை²வாகாஸாதி³ப்ரபஞ்சஸ்ரு³ஷ்டிரபி ப்³ரஹ்மண:
 ஸகாஸாத் தே³ஸகாலாதி³காரணகலாபம் விறைவ ப⁴வதி | அத்³விதீயத்வேந
 ப்³ரஹ்மணஸ்தத்ர ஸ்வல்போ³பி தே³ஸகாலாதி³ர்நாஸ்தி | ஸ்வப்நே து
 க³ஜாத³யுத்தபத்தியோக்³யபுஷ்கலதே³ஸகாலாத்³யபா⁴வே³பி ஸ்வல்பதே³ஸகாலாதி³ர்வித்³யதே
 | ஸோ³ப்யாகாஸாதி³ஸ்ரு³ஷ்டௌ நாஸ்தி | யதோ தே³ஸகாலாதி³ஸூறியபரமாத்மந:
 ஸகாஸாதா³காஸாதி³ஸ்ரு³ஷ்டி: ஸ்ரு³யதே | அத ஏவ தைத்திரீயோபநிஷதி³
 க்ரமேணகாஸாதி³ஸ்ரு³ஷ்டிகத்²நே³பி ந தே³ஸகாலாதி³ஸ்ரு³ஷ்டிருத்தா |
 ஸூத்ரகாரபா⁴ஷ்யகாராதி³பிரபி தே³ஸகாலாதி³ஸ்ரு³ஷ்டிவிசாரோ ந க்ரு³த:

தைத்திரீயோபநிஷத:³ ஸூத்ரகாரபா⁴ஷ்யகாரயோஸ்சாயமபி⁴ப்ராய: | யத ஆகாஸாதி³ப்ரபஞ்சோத்பத்திர்தே³ஸகாலாதி³ஸாமக்³ரீம் விநோத்பத்யதே தத ஆகாஸாத³யோSபி ஸ்வந்வத் மித்²யேவேதி | ஸ்ரு⁴ஷ்டி: = உத்பத்தி: = அத்யாரோப: | 1. இது ஆரப்ய (342) ஆவர்தாவதி⁴ த்³ரு⁴ஷ்டிஸ்ரு⁴ஷ்டிவாத³ஸ்ய ப்ரதிபாத³நம் க்ரியதே | 2. அத்ரேத³ம் ரஹஸ்யம் - குத்ரசிசு³ந்யவநே த்³வெள ப³லிநெள புருஷௌ ஸ்வஸ்வப³லபீக்ஷணவிஷயே விவாத³மகுருதாம் | “யோSந்யம் மாரயதி ஸ ப³லீயாந் ஜ்ஞேய:” இதி | ஏவம் ப்ரதிஜ்ஞாபூர்வகமுபா⁴வபி ப்ரத்யேகம் ஸ்வஸ்வஹஸ்தே நிஸிதிகோடித்³வயோபேதமாயுத³ம் மத்யே க்³ரு⁴ஹீத்வா தஸ்யாயுத³ஸ்யைகாம் கோடீம் ஸ்வோரஸி கோட்யந்தரம் சாந்யஸ்யோரஸி ப்ரவேஸ்யாபி⁴மக²ம் பூ⁴த்வா யுத்⁴யந்தௌ த்³வாவபி மம்ரது: | ஏவமேவ ஸர்வப்ரபஞ்சஸூந்யே ப்ரஹ்மருபே வநே ஜாக்³ரத்ப்ரபஞ்ச: ஸ்வந்ப்ரபஞ்சஸ்சேதி த்³வெள ப³லிநெள புருஷௌ ப்ரதிபா⁴ஸேதே | தயோஸ்ச பரஸ்பரஸ்ய விஷயே பரஸ்பரஸ்ய த்³ரு⁴ஷ்டாந்தேந பரஸ்பரஸ்ய பராஹதிரேவமேவ ஜ்ஞேயா | ததா² ஹி - உசிததே³ஸகாலஸாமக்³ரீமந்தரேண யஜ்ஜாயதே தந்மித்²யேதி ப்ரஸித்³த⁴ம் லோகே | யதா² தே³ஸருபஸாமக்³ர்யா: பூர்ணத்வேSபி காலருபஸாமக்³ர்யா ந்யூநத்வாத் ஜந்த்³ரஜாலிகநிர்மிதஹஸ்திஹர்மயாதி³கம் மித்²யா ததை²வ கண்ட²ஸ்த்³ஹிதாக்³யநாட³ருபால்ப்ரதே³ஸே ஸ்வல்பகாலே ச ஜாயமாந: ஸ்வந்ப்ரபஞ்சோ மித்²யா | தத³த்³ரு⁴ஷ்டாந்தப³லாத் ஜாக்³ரத்ப்ரபஞ்சோSபி மித்²யைவ | இத்த²ம் ஸ்வந்ப்ரபஞ்சத்³ரு⁴ஷ்டாந்தேந ஜாக்³ரத்ப்ரபஞ்ச: பராஹதோ ப⁴வதி | ஏவமேவ தே³ஸகாலாதி³ஸாமக்³ரீஸேஸூந்யே ப்ரஹ்மணி ஜாக்³ரத்ப்ரபஞ்ச: ப்ரதீயதே | தஸ்மாத்ஸ அஸந் ப⁴வதி | ப்ரதீயமாநெள தே³ஸகாலௌ து ஜாக்³ரத்ப்ரபஞ்சாந்தர்க³தௌ தத³நந்தர்க³ததே³ஸகாலௌ ப்ரபஞ்சகாரண- ||

(331)

தே³ஸகாலயோருத்பத்திவிஷயே ஆக்ஷேபஸமாதா⁴நே - நநு மது⁴ஸூத³நஸரஸ்வதீஸ்வாமிபி⁴ர்ணே ஸாக்ஷாத³வித்³யாகார்யத்வேநோக்தௌ | ஆதௌ³ மாயாவிஸிஷ்டபரமாத்மந: ஸாகாஸாத் மாயாபரிணாமபூ⁴ததே³ஸகாலௌ ஜாயேதே | தத ஆகாஸாத³ய உத்பத்யந்தே | யோக்³யதே³ஸகாலருபஸாமக்³ரீஸுத்³வாத்³ஸகாஸாத³காஸாதி³ப்ரபஞ்சோSபி ஸம்ப⁴வதீதி சேத் | தந்ந | மது⁴ஸூத³நஸரஸ்வதீஸ்வாமிநாம் தே³ஸகாலௌ ப்ரத²மமுத்பத்யேதே பஸ்சாத³காஸாதி³கமிதி நாபி⁴ப்ராய: | அதீதகாலஸ்தி²தம் வஸ்து ப்ரத²மமிதி பூர்வமிதி சோச்யதே | ப⁴விஷ்யத்³காலஸ்தி²திகம் வஸ்து

உத்தரமிதி பஸ்சாதி³தி சோச்யதே | ஆகாஸாத்³யுத்தபத்தே: ப்ரத²மம் தே³ஸகாலாவுத்தபந்நாவித்யம்
ஆகாஸாத்³யுத்தபத்திகாலாத ய: பூர்வ: காலஸ்தாத்³ரு³ஸகாலோபஹித: பரமாத்மா
தே³ஸகாலாத்³யதி⁴ஷ்டா²நமிதி ஸித்த³யதி | ததஸ்ச தே³ஸகாலாத்³யுத்தபத்திம்
ப்ரதி பூர்வகாலஸ்யாபேக்ஷா ப⁴வதி | காலஸ்யோத்தபத்திமந்தரா ச பூர்வகாலோ
ந ப்ரஸித்த³யதி | தஸ்மாதா³காஸாதே:³ பூர்வகாலே தே³ஸகாலௌ ஸ்த
இத்யங்க³காரோ ந ஸங்க³ச²தே | ||மிதி சேத³த்ராயம் ப்ரஷ்டவ்ய: -
தௌ தே³ஸகாலௌ கிம் ப்³ரஹ்மணே⁵பி⁴ந்நாவுத பி⁴ந்நாவிதி | ஆத்³யபக்ஷே
ப்³ரஹ்மாபி⁴ந்நதே³ஸகாலயோரபா⁴வாத் தே³ஸகாலரூபஸாமக்³ரீஸூந்யே ப்³ரஹ்மணி
ப்ரபஞ்சஸ்ய ப்ரதீதி: ஸித்த³யதி | த்³விதீயபக்ஷே ப்³ரஹ்மபி⁴ந்நதே³ஸகாலௌ கிம்
ஸ்த்யாவுத மித்²யா | யதி³ தே³ஸகாலௌ ஸத்யௌ ததா³ அத்³வைதஸ்ருதிவிரோத:⁴
| யதி³ மித்²யா ததா³ ப்ரபஞ்சவத்தயோரபி கார்யத்தவாத்தயோ: காரணதயாந்யௌ
தே³ஸகாலௌ வாச்யௌ | ஸ்வஸ்யைவ ஸ்வகாரணத்வே ஆத்மாஸ்ய: |
ப்ரத²மயோர்தே³ஸகாலயோர்த்³விதீயௌ தே³ஸகாலௌ காரணம், த்³விதீயயோ:
ப்ரத²மௌ காரணமித்யப்⁴யுபக³மே⁵ந்யோந்யாஸ்ய: | த்³விதீயயோஸ்த்ரு³தீயௌ
தே³ஸகாலௌ காரணம், த்ரு³தீயயோ: ப்ரத²மௌ தே³ஸகாலௌ காரணமித்யப்⁴யுபக³மே
சக்ரகாபத்தி: | த்ரு³தீயயோஸ்சதுர்தௌ² தே³ஸகாலௌ காரணம், சதுர்த²யோ:
பஞ்சமௌ காரணமித்யப்⁴யுபக³மே அநந்ததே³ஸகாலாதி³தா⁴ராருபாநவஸ்தா² |
தஸ்மாந்ந ப்³ரஹ்மணி தே³ஸகாலௌ ஸித்த³யத: | இத்த²ம் தே³ஸகாலாதி³ஸாமக்³ரீஸூந்யப்³
ஸகாஸாஜ்ஜாக்³ர்த்³ப்ரபஞ்சோத்தபத்த்யா தஸ்யாஸத்த்வம் துச்ச²த்வம் அத்⁴யவஸீயதே
| அபி ச ஜாக்³ர்த்³ஸாயாம் கதா³சித்தஸ்வந்பதா³ர்த²ஸ்ம்ரு³தி⁴ர்ப⁴வதி |
ஸ்வந்நே து ப்ராயஸோ ஜாக்³ர்த்³பதா³ர்த²ஸ்மரணம் ந ஸம்ப⁴வதி | அதஸ்ச
ஜாக்³ர்த்³ப்ரபஞ்சோ⁵ஸந் | தத³த்³ரு³ஷ்டாந்தப்³லாத்ஸ்வந்³ப்ரபஞ்சோ⁵ப்யஸந் |
யதா³ ஜாக்³ர்த³வஸ்தா²யா அபா⁴வ: ஸித்த³தோ⁴ ப⁴வதி ததா³ தத³ந்தர்க³தஸமாத்⁴யவஸ்தா²யா
அப்யபா⁴வோ⁵ஸ்தா²ச்சைதந்யே ஸித்த³யதி | ஜாக்³ர்த்ஸ்வந்யோரபா⁴வஸித்த³யா
தத³வஸ்தா²த்³வயாந்தர்க³தப³த்³தே⁴ரபா⁴வாத் தத³விலயாத்மகஸுஷுப்த்யவஸ்தா²யா;
ஸுஷுப்த்யந்தர்க³தமரணமூர்ச்சா²வஸ்த²யோஸ்சாபா⁴வோ⁵பி ஸித்த³யதி |
இத்த²ம் ப்³ரஹ்மணி ஸர்வப்ரபஞ்சஸ்யாஸித்த³யா அஜாதவாத:³ ஸித்த³யதி |
“ந தஸ்ய கார்யம் கரணம் ச வித்யதே” (ஸ்வே. 6.8) “அபூர்வமந்பரம்” (ப்³ரு.
2.5.13) || கிந்து மது⁴ஸூதி³நஸ்வாபிநாமயமாஸய: - யதா² பூ⁴தபௌ⁴தி³கப்ரபஞ்ச:
ப்ரதீயதே ததா² தே³ஸகாலாவபி ப்ரதீயதே | ஆத்மபி⁴ந்நம் கிஞ்சித³பி ந நித்யம்
| தஸ்மாத்³தே³ஸகாலாவபி ந நித்யௌ | அஸந் பதா³ர்தோ² ந ப்ரதீயதே |
தஸ்மாதா³காஸாதி³வத்³தே³ஸகாலாவயுத்தபத்தீயதே | தௌ ச தே³ஸகாலௌ

மாயாபரிணமௌ சைதந்யவிவர்தௌ ச | யோ விவர்த: ஸ ந கஸ்யசித³பி
 காரணம் | தஸ்மாதா³காஸாதி³ப்ரபஞ்சோத்பத்தௌ தே³ஸகாலயோ: காரணதா ந
 ஸங்க³ச்ச²தே | அபி ச காரணம் பூர்வபா⁴வி | கார்யம் பஸ்சாத்³பா⁴வீதி ஸ்தி²தே,
 ஆகாஸாத்³யுத்பத்தே: பூர்வம் தே³ஸகாலோத்பத்திர்ந ஸம்ப⁴வதீதி ப்ரதிபாதி³தத்வாத்
 ஸர்வதா² தே³ஸகாலாவாகாஸாதி³ப்ரபஞ்சகாரணம் ந ப⁴வத இதி ஸித்³த⁴ம் | கிந்து
 ஸ்வப்நே யதா² யுக³பதே³வ பிதாபுத்ரயோருத்பத்திர்யுக³பது³த்பத்³யமாநயோஸ்தயோ:
 கார்யகாரணத்வப்ரதீதிஸ்ச ப⁴வதி | ததா² ஜாக்³ரத்யபி மாயாவிஸிஷ்டபரமாத்மந:
 ஸகாஸாத் தே³ஸகாலாதி³ஸஹிதாகாஸாதி³ப்ரபஞ்சோத்பத்தி: | தத்ர ச தே³ஸகாலாதே:³
 காரணத்வப்ரதீதி:, ப்ரபஞ்சஸ்ய கார்யத்வப்ரதீதிஸ்ச ப⁴வதி | யஸ்யா மாயாயா:
 ஸகாஸாத் தே³ஸகாலஸஹிதப்ரபஞ்சோத்பத்திர்⁴வதி தயைவ மாயாயா தே³ஸகாலயோ:
 காரணத்வம் ப்ரபஞ்சஸ்ய கார்யத்வம் ச ப்ரதீயதே | கிஞ்ச கிஞ்சித்³வஸ்து
 க்வசித்³தே³ஸவிஸேஷே க்வசித்காலவிஸேஷே ச ஜாயதே | தே³ஸாந்தரே காலாந்தரே
 வா ந ஜாயதே | ததா² ப்ரலயகாலே ஸகல: ப்ரபஞ்சோ நோத்பத்³யதே | ஸ்ரு³ஷ்டிகாலே
 உத்பத்³யதே ச | தஸ்மாத்³பி தே³ஸகாலயோ: காரணத்வம் ப்ரதீயதே | வஸ்துதஸ்து
 ந தே³ஸகாலாதி³கமாகாஸாதி³ப்ரபஞ்சஸ்ய காரணம் |

கார்யகாரணதா ஹ்யத்ர ந கிஞ்சிது³பபத்³யதே |

யாத்³ரு³கே³வ பரம் ப்ரஹ்ம தாத்³ரு³கே³வ ஜக³த்த்ரயம் || யோ. வா. ||

துச்சா²நிர்வசநீயா ச வாஸ்தவீ சேத்யஸௌ த்ரிதா⁴ |

மாயா ஜ்ஞேயா த்ரிபி⁴ர்போ³தை:⁴ ஸ்ரௌதயௌக்திகலௌகிகை: || ப. 6.130 ||

இத்யாதி³ஸ்ருதிஸம்ரு³திப⁴ய: |

1. தே³ஸகாலயோருத்பத்தௌ பூர்வகாலஸ்ய காரணத்வே தஸ்ய

பூர்வகாலஸ்யோத்பத்திம் ப்ரதி கஸ்யசித்காலஸ்ய காரணத்வம் வாச்யம் | தந்ந

ஸம்ப⁴வதி | பூர்வகாலஸ்யைவ ஸ்வோத்பத்திகாரணத்வே ஆத்மாஸ்ரயோ தோ³ஷ:

| அஸ்ய

பூர்வகாலஸ்யாந்ய: பூர்வகால: காரணமந்யஸ்ய சாயமேவ காரணமித்யாஸ்ரயணே

அந்யோந்யாஸ்ரய: | த்³விதீயஸ்ய பூர்வகாலஸ்ய த்ரு³தீய: பூர்வகால: காரணம்

த்ரு³தீயபூர்வகாலஸ்ய ச ப்ரத²ம: பூர்வகால: காரணமித்யப்யுபக³மே

சக்ரகதோ³ஷ: | த்ரு³தீயஸ்ய பூர்வகாலஸ்ய சதுர்த²:² பூர்வகால: காரணம்

சதுர்த²ஸ்ய பஞ்சம: காரணமித்யங்கீ³காரே³நவஸ்தா²தோ³ஷ: | இத்த²ம்

தோ³ஷஸமூஹஸத்³பா⁴வாத் தே³ஸகாலயோருத்பத்தௌ பூர்வகாலஸ்ய

காரணத்வாங்கீ³காரோ

ந யுஜ்யதே |

(A. 332-334) ப்ரஹ்மநிஷ்ட²காரணதாயா தே³ஸகாலோயரங்கீ³காரே

அந்யதா²க்²யாத்யாபத்தி: ஸ்யாதி³த்யாக்ஷேப:-

(332)

தே³ஸகாலயோராகாஸாதி³காரணதாஸ்தீதி பூர்வபக்ஷிண: ஸங்காஅத்ரைவம் ஸங்கா
 ப⁴வதி - அஸந் பதா³ர்தோ² ந ப்ரதீயேத | ஸித்³தா⁴ந்தே ச ந ததா²ங்கீ³க்ரியதே
 வேதா³ந்திபி: | யத்³யஸந் பதா³ர்தோ² பா⁴ஸேத தர்ஹ்யஸதக்²யாத்யப்யுபக்³மப்ரஸங்க: ³
 ஸ்யாத் | அபி ச ஸஸஸ்ரு³ங்க³வந்த⁴யாஸுதாதே³ரபி பா⁴நம் ஸ்யாத் | ந து
 ததா² பா⁴ஸதே | தஸ்மாத³ஸத: ப்ரதீதிர்நாஸ்தீயேவ | கிஞ்ச தே³ஸகாலயோ:
 காரணத்வம் ஸ்வதோ யதி³ ந ஸ்யாத் தர்ஹி மாயாப³லாத³பி தந்ந பா⁴துமர்ஹதி
 | பரந்து தே³ஸகாலயோ: காரணத்வம் ப்ரதீயதே | அதோ தே³ஸகாலெள
 ஸகலப்ரபஞ்சகாரணமித்யங்கீ³கார்யமேவ | ஸித்³தா⁴ந்திநா யத்³ப்யுச்யதே -
 ப்ரஹ்ம ஸகலப்ரபஞ்சகாரணம், தந்நிஷ்ட²ம் காரணத்வமேவ தே³ஸகாலயோ:
 ப்ரதீயதே | ந து தே³ஸகாலயோ: காரணத்வம் ஸ்வதோ வித்³யதே இதி |
 தத³பி ந ஸங்க³தம் | ததா² ஹி, (1) ப்ரஹ்ம யதா² தே³ஸகாலயோரதி⁴ஷ்டா²நம்
 ததா² ஸகலப்ரபஞ்சஸ்யாப்யதி⁴ஷ்டா²நம் ப⁴வதி | ததஸ் ச தே³ஸகாலயோரேவ
 ப்ரஹ்மநிஷ்ட²காரணதா ப்ரதீயதே ந த்வந்யத்ரேயத்ர விநிக³மகம் நாஸ்தி
 | தஸ்மாத³தி⁴ஷ்டா²ந்³ப்ரஹ்மநிஷ்ட²காரணதா யதி³ தே³ஸகாலயோ: ப்ரதீயதே
 தர்ஹி ஸர்வப்ரபஞ்சாதி⁴ஷ்டா²நத்வாத்³ப்ரஹ்மண: நிகி²லப்ரபஞ்சே³பி காரணதா
 ப்ரதீயேதைவ | ப்ரஹ்மகார்யபூ⁴தே ப்ரபஞ்சே க்வசித் (தே³ஸகாலயோ:) காரணதா
 க்வசிச்ச (ஆகாஸாதெள³) கார்யதேதி வைஷம்யம் ந யுஜ்யதே | (2) கிஞ்ச
 தே³ஸகாலயோ: காரணத்வம் நாஸ்தி, கிந்து ப்ரஹ்மணயேவ காரணத்வமஸ்தி
 | தச்ச ப்ரஹ்மநிஷ்ட²ம் காரணத்வம் தே³ஸகாலயோ: ப்ரதீயத இத்யுச்யமாநே
 அந்யதா²க்²யாதிரங்கீ³க்ரு³தா ப⁴வதி | யதோ வஸ்துநோ ரூபாந்தரேண
 பா⁴நமந்யதா²க்²யாதிரிதீர்யதே | அகாரணபூ⁴தெள தே³ஸகாலெள ரூபாந்தரேண
 காரணத்மநா பா⁴த: இத்யந்யதா²க்²யாதிரேவாப்யுபக்³தா ப⁴வதி | ஸித்³தா⁴ந்தே
 த்வந்யதா²க்²யாதிர்நாங்கீ³க்ரு³தா | அதர் விஷயே³ந்யதா²க்²யாதேரங்கீ³காரே
 ஸு³க்தாவநிர்வசநீயரஜதமுத்தப்³யதே இதி ஸித்³தா⁴ந்தோ நிஷ்ப²லோ ப⁴வேத் | ததா²
 ஹி, அந்யதா²க்²யாதிர்த்³விவிதா⁴ | (1) தே³ஸாந்தரஸ்த²பதா³ர்த²ஸ்ய தே³ஸாந்தரே

பா⁴நமித்யேகாந்யதா²க்²யாதி: | யதா² காந்தாகரக³தரஜதம் புரோவர்திஸூக்தௌ
 பா⁴ஸதே | (2) அத²வா வஸ்துநோ ரூபாந்தரேண பா⁴நம்ப்யந்யதா²க்²யாதி:
 | யதா² ஸூக்திகாயா ரஜதரூபேண பா⁴நம் | இத்த²ம் ஸர்வப்⁴ரமஸ்த²லே⁵பி
 அந்யதா²க்²யாத்யைவ நிர்வாஹஸம்ப⁴வே⁵நிர்வசநீயரஜதோத்பத்திகத²நமஸங்க³தம்
 ஸ்யாத் | கிஞ்ச விஷயஸமாநாகாரமேவ ஜ்ஞாநம் ப⁴வதி | அந்யவஸ்துநோ⁵ந்யரூபேண
 ஜ்ஞாநம் ந ஸம்ப⁴வேத் | அதஸ்ச ரஜதாகாரஜ்ஞாநவிஷயீ⁴தமநிர்வசநீயம்
 ரஜதமுத்பத்³யதே ஏவ இத்யத்³வைதஸித்³தா⁴ந்தே அகாரணீ⁴ததே³ஸகாலயோர்ப்³ரஹ்மநிஷ்ட²
 ப்ரதீதிர்ந ஸம்ப⁴வேத் | யதோ தே³ஸகாலயோ: ப்ரதீயமாநம் யத்காரணத்வம்
 தத்ததராவித்³யமாநம் ஸந்ந பா⁴யாத் | ந வா ப்³ரஹ்மாஸ்³ரிதம் ஸத³த்ர பா⁴யாத்,
 ததஸ்ச தே³ஸகாலயோரேவ காரணத்வமஸ்தி | வித்³யமாநமேவ காரணத்வம்
 தே³ஸகாலயோர்பா⁴தீதி வக்தவ்யம் | ததஸ்சாகாஸாதி³ப்ரபஞ்சஸ்ய தே³ஸகாலௌ
 ந காரணமிதி ஸித்³தா⁴ந்த்யுக்திரஸங்க³தைவ |

(333)

அதி⁴ஷ்டா²நப்³ரஹ்மநிஷ்ட²காரணதா தே³ஸகாலோரந்யதா²க்²யாத்யா ப்ரதீயத
 இதி ஸித்³தா⁴ந்திந: ஸமாதா⁴நம்ஸங்கேயம் ந ஸங்க³ச்ச²தே | ததா² ஹி,
 ப்³ரஹ்மநிஷ்ட²காரணதைவ தே³ஸகாலாதௌ³ப்ரதீயதே | யதா² ஜபாகுஸுமஸம்ப³த்⁴ஸ்ப²டி
 உபாதி⁴குஸுமநிஷ்ட²ரக்திமா ப்ரதீயதே, யதா² ச ஸ்வப்நே அதி⁴ஷ்டா²நநிஷ்ட²ஸத்யதா
 ஸ்வப்நோபலப்⁴யமாநமித்²யாபர்வதஹஸ்த்யாதி³ஷ்³லபலப்⁴யதே, தத்³வத் |
 அத்ர ஸ்ப²டிகே அநிர்வசநீயலௌஹித்யோத்பத்திர்நாங்க³க்ரியதே | கிந்து
 ஸந்நிஹிதஜபாகுஸுமஸ்த²லௌஹித்யமேவ ஸ்ப²டிகே ப்ரதீயதே | ததஸ்ச
 ஸூக்லஸ்ப²டிகஸ்ய ரக்தவர்ணத்வேந பா⁴ஸமாநத்வாத் ஸ்ப²டிகே ரக்தவர்ணஜ்ஞாநமந்யதா²க்²
 | ததை²வ ஸ்வாப்நமித்²யாபதா³ர்தே²ஷு ஸத்யதாப்ரதீதிரப்யந்யதா²க்²யாதிரேவ |
 தத்ராநிர்வசநீயஸத்யதோத்பத்த்யங்க³காரஸ்து “ஸத்யமித்³ம் வஸ்து மித்²யா” இதி
 வ்யாஹதவசநவத்³ஸங்க³த: | ந சாஸத்ப்ரதீயேத | அதஸ்ச ஸ்வப்நாதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யக³தஸ
 மித்²யாபதா³ர்தே²ப்ரதீயதே இதி மித்²யாபதா³ர்த²நிஷ்ட²ஸத்யதாவிஷயகஜ்ஞாநமப்யந்யதா²க்²
 | ஏவமேவாதி⁴ஷ்டா²நப்³ரஹ்மநிஷ்ட²காரணதா தே³ஸகாலயோரந்யதா²க்²யாதிரீ³த்யைவ
 ப்ரதிபா⁴தி |

(334)

அந்த:கரணஸ்ய யத்ர த்³வாப்⁴யாம் பதா³ர்தா²ப்⁴யாம் ஸம்ப³ந்த⁴ஸ்தத்ராந்யதா²க்²யாதி:
 | யத்ரகேந பதா³ர்தே²ந ஸம்ப³ந்த⁴ஸ்தத்ராநிர்வசநீயக்²யாதி:ந சைவம்
 ஸர்வப்⁴ரமேஷ்வப்யந்யதா²க்²யாத்யப்⁴யுபக்³ம்ப்ரஸங்க³ இதி வாச்யம் | ஸூக்திகாதி³ஷு
 ரஜதாதி³பா⁴நஸ்த²லே அந்யதா²க்²யாத்யப்⁴யுபக்³மே “விஷயவிலக்ஷணம் ஜ்ஞாநம்
 நோதே³தி” இதி ந்யாயவிரோத⁴ஸ்ய ப்ரஸங்கா³த் | யத்ர ஸ்ப²டிகே லௌஹித்யஜ்ஞாநம்
 ஜாயதே தத்ர லோஹிதகுஸுமஸ்ய ஸ்ப²டிகேந ஸஹ ஸம்ப³ந்தோ⁴ஸ்தி |
 தஸ்மாத் ஸ்ப²டிகஸம்ப³த்³த⁴குஸுமக்³தலௌஹித்யம் ஸ்ப²டிகே ப்ரதீயதே |
 அந்த:கரணவ்ரு³த்தேர்லோஹிதகுஸுமாகாரதா³ஸாயாம் தஸ்யா: வ்ரு³த்தேர்விஷயோ
 லோஹிதகுஸுமஸம்ப³த்³த⁴ஸ்ப²டிகோ⁵பி | தஸ்மாத் குஸுமக்³தலௌஹித்யம்
 ஸ்ப²டிகே ப்ரதீயதே | ஏவம் ஸூக்தீ ரஜதருபேண ந ஜ்ஞாயேத யதோ⁵ந்யமதா¹த்யா
 ஸூக்திதே³ஸே அநிர்வசநீயம் வா வ்யாவஹூரிகம் வா ரஜதம் நாஸ்தி | கிந்து
 ஸூக்திரேவாஸ்தி | அந்த:கரணஸ்ய ஸூக்திஸம்ப³ந்தே⁴ ஸதி ஸூக்திஸமாநாகாரைவ
 வ்ரு³த்திர்ஜாயேத ந ரஜதகாராந்த:கரணவ்ரு³த்திர்⁴வேத் | தஸ்மாத்³ஸ்மந்மதே
 ஸூக்திரஜதாதி³ப்⁴ரமஸ்த²லே அவித்³யாபரி³னாமரூபம் சைதந்யவிவர்தரூபம்
 சாநிர்வசநீயம் ரஜதம் தஜ்ஜ்ஞாநம் சேத்யு⁴யமப்யுத்த³யதே இத்யங்கீ³க்ரியதே |
 ஸ்ப²டிகலௌஹித்யப்⁴ரமஸ்த²லே து ஸ்ப²டிகேந லோஹிதகுஸுமேந சாந்த:கரணவ்ரு³த்தே:
 ஸம்ப³ந்தோ⁴ஸ்தி | லோஹிதபுஷ்பஸம்ப³ந்தா⁴ல்லௌஹித்யாகாரா வ்ரு³த்திர்ஜாயதே
 | தஸ்யா வ்ரு³த்தே: ஸ்ப²டிகேநாபி ஸம்ப³ந்தோ⁴ஸ்தி | ஸ்ப²டிகே ச
 லௌஹித்யப்ரதிப²லநமஸ்தி | தஸ்மாத் புஷ்பதா⁴ர்ப்ப⁴தலௌஹித்யம் ஸ்ப²டிகே
 தஸ்யா வ்ரு³த்தேர்விஷயீ⁴வதி | ததா² ச யத்ர த்³வயோ: பதா³ர்த²யோ:
 ஸம்ஸர்கோ³ஸ்தி தத்ராந்யதா⁴ரமஸ்யாந்யத்ர ப்ரதிபா⁴நம் அந்யதா²க்²யாதிரேவ
 ப⁴வதி | யத்ர த்³வயோ: பதா³ர்த²யோ: ஸம்ப³ந்தோ⁴ நாஸ்தி ந தத்ராந்யதா²க்²யாதி:
 | கிந்த்வநிர்வசநீயக்²யாதிரேவ | யதா² லோஹிதபுஷ்பஸம்ப³த்³தே⁴ ஸ்ப²டிகே
 புஷ்பக்³தலௌஹித்யம் ப்ரதிபா⁴தி | ததா² ஸ்வப்²நே அதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யேந
 ஸம்ப³த்³தே⁴ஷு ஹஸ்த்யாதி³ஷு அதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யதா⁴ரமஸ்த்யதா ப்ரதிபா⁴தி |
 ஸ்ப²டிகே லௌஹித்யபா⁴நமிவ ஸ்வா⁴ந்பதா³ர்தே² ஸத்யதாபா⁴நம்ப்யந்யதா²க்²யாதிரேவ
 | ஏவமேவாதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யக்³தம் காரணத்வமதி⁴ஷ்டா²நசைதந்யஸம்ப³த்³தே⁴ஸகாலயே
 ப்ரதீயதே⁵ந்யதா²க்²யாதிவித⁴யைவ |

(335)

ஜாக்³ரத்ப்ரபஞ்ச: ஸாமக்³ரீம் விநோதப்³யதே | தஸ்மாத் ஸ்வந்³ப்ரபஞ்சவஜ்ஜாக்³ரத்ப்ரபஞ்சே
 மித்³யைவாந்யநிஷ்ட²த²ரம்ஸ்யாந்யத்ர ப்ரதீதாவந்யதா²க்²யாத்யப்³யுபக்³மேநாதி²ஷ்டா²நசைத
 ஸத்யதா யதா² சைதந்யேந ஸம்ப³த்³தே⁴ ஸகலப்ரபஞ்சே³ப்யப்³யுபக்³ம்யதே |
 ததை²வாதி²ஷ்டா²நசைதந்யஸ்த²காரணதாப்யதி²ஷ்டா²நஸம்ப³த்³தே⁴ஸகலப்ரபஞ்சே³ங்க³கா
 ப⁴வேதி³தி யதா³ஸங்கிதம் தந்ந ஸங்க³ச்ச²தே | ததா² ஹி, (1) ஸ்வப்நே பித்ரு³ஸரீரம்
 புத்ரஸரீரம் சேதி த்³வே ஸரீரே உத்பத்³யேதே | ஸ்வப்நோபலப்³யமாநபித்ரு³புத்ரஸரீரயோருப⁴யோர
 ஸமத்வே³பி பித்ரு³ஸரீரே அதி²ஷ்டா²நசைதந்யத²ரம்பு⁴தா காரணதா ப்ரதீயதே |
 புத்ரஸரீரே து தாத்³ரு³ஸபித்ரு³ஜந்யத்வருபகார்யதைவ ப்ரதீயதே, ந து காரணதா
 | ஏவமதி²ஷ்டா²நசைதந்யஸம்ப³ந்த⁴ஸ்ய ஸ்வப்ரபஞ்சஸாதா⁴ரணத்வே³பி
 தே³ஸகாலயோரேவ சைதந்யநிஷ்ட²காரணதா ப்ரதீயதே | அந்யத்ர து கார்யதைவ
 நிஸர்க³த: ப்ரதீயதே | (2) அத²வா அஸங்கோ³தா³ஸீந்ஸ்வபா⁴வத்வாத³தி²ஷ்டா²நசைதந்யம்
 ந கஸ்யாபி பரமார்த²த: காரணம் ப⁴வதி | மாயாப்ரிபி³ம்பி³தசிதா³பா⁴ஸஸ்ய
 காரணத்வே³பி ஆபா⁴ஸஸ்ய ஸ்வருபம் மித்²யா | யச்ச ஸ்வயம் மித்²யா ந
 தத³ந்யஸ்ய காரணம் ப⁴வேத் | தஸ்மாத்³யதி³ பரமாத்மநி ப்ரபஞ்சம் ப்ரதி
 காரணதா ஸம்ப⁴வேத் தத் ப⁴ரமவஸாத்³தே³ஸகாலயோ: ப்ரதீயேத | பரமாத்மநி
 து காரணதா நாஸ்தி | தஸ்மாத்த்காரணத்வாத³த²ரம்ஸூந்யஸ்யாஸங்க³ஸ்ய
 சைதந்யஸ்ய காரணத்வம் தே³ஸகாலயோ: ப்ரதீயதே இத்யுக்திந் ஸங்க³ச்ச²தே
 | “அபூர்வமநபரம்” (ப்³ரு. 2.5.19) “அந்யதே³வ தத்³விதி³தாத³தோ²³விதி³தாத³தி⁴”
 (கே. 1.3) “ந தஸ்ய கார்யம் கரணம் ச வித்³யதே” (ஸ்வே. 6.8) “கார்யகாரணதா ஹ்யத்ர
 ந கிஞ்சிது³பபத்³யதே | யாத்³ரு³கே³வ பரம் ப்³ரஹ்ம தாத்³ரு³கே³வ ஜக³த்த்ரயம்”
 இத்யாதி³ஸ்ருதிஸம்ரு³திஸதே³ய: | கிந்து மாயாக்ரு³தாநிர்வசநீயதே³ஸகாலாவநிர்வசநீயகார
 ப⁴வத: | பரமார்த²தஸ்து தே³ஸகாலயோர்நாஸ்தி காரணதா | ஸ்வப்நே
 கச்சநாபுத்ரோ வந்த⁴ய: புருஷ: ஸ்வகீயம் புத்ரம் பௌத்ரம் ச பஸ்யதி | தத்ர
 புத்ரபௌத்ரயோ: ஸரீரமநிர்வசநீயதயோத்பத்³யதே | புத்ரஸரீரே பௌத்ரஸரீரம்
 ப்ரத்யநிர்வசநீயகாரணதா சோத்பத்³யதே | ந து ஸ்வப்நே பரமார்த²த:
 புத்ரபௌத்ரயோ: ஸரீரம் வா, புத்ரபௌத்ரஸரீரயோ: பரஸ்பரம் காரணகார்யதா
 வாஸ்தி | ததை²வ தே³ஸகாலாவநிர்வசநீயாவேவ ப்ரதிபா⁴த: | பரமார்த²தஸ்து
 தே³ஸகாலயோராகாஸாதி³ப்ரபஞ்சஸ்ய ச காரணகார்யதா நாஸ்த்யேவ |
 இத்த²முஇசததே³ஸகாலருபஸாமக்³ரீமந்தரேணவ ஜாக்³ரத்ப்ரபஞ்ச உத்பத்³யதே |
 அதோ ஜாக்³ரத³பி ஸ்வந்³பவந்³மித்²யைவ | யதா² ஸ்வப்நோபலப்³யமாநஸ்த்ரீபுத்ராதீ³நாம்

ஸ்வப்நே ஏவ ஸுக்து:³க²ஹேதுதா ப⁴வதி | ந து ஜாக்³ரதா³தௌ³; ததா³
தேஷாமபா⁴வாத் | ததை²வ ஜாக்³ரதபதா³ர்தா²நாமபி தாத்காலிகஸுக்து:³கா²தி³ஹேதுத்வமே
ந து ஸ்வப்நாதௌ³ ஸுக்து:³கா²தி³ஹேதுத்வம், ததா³ தேஷாம் பதா³ர்தா²நாமேவாபா⁴வாத்
| தஸ்மாஜ்ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நௌ ஸமாவேவ |

“த்ரய ஆவஸதா²ஸ்த்ரய: ஸ்வப்நா அயமாவஸதோ²Sயமாவஸதோ²Sயமாவஸத:² |”
(ஐ. 1.3.12)

“ஸ்வஸ்வப்ரமாபரோக்ஷயேண த்³ரு³ஷ்ட்வா பஸ்யந் ஸ்வஜாக்³ரம் |

சிந்தயேத்³ப்ரமத்த: ஸந்நுபா⁴வநுதி³நம் முஹு: || ப. 7.173 ||

சிரம் தயோ: ஸர்வஸாம்யமநுஸந்தா⁴ய ஜாக்³ரே |

ஸத்யத்வபு³த்³தி⁴ம் ஸந்த்யஜ்ய நாநுரஜ்யதி பூர்வவத் || 173 ||

இத்யாதி³ஸ்ருதிஸ்ம்ரு³திஸதேப்⁴ய: |

(A. 336-337) ஜாக்³ரதி பதா³ர்தா² ஜ்ஞாநஸமகாலமேவோத்பத்³யந்தே

அஜ்ஞாதஸத்தாபா⁴வாத்³த்³விதீயஜாக்³ரணபஸ்யந்தம் நாநுவர்தந்தே | ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நபதா³ர்தா²
அஸ்தி²ரா: |

(336)

முக²யஸித்³தா⁴ந்தாஜ்ஞாநாமேவ ஜாக்³ரதபதா³ர்தா²நாம் ஸ்தி²ரத்வபு³த்³தி:⁴நநு
ஜாக்³ராத் ஸ்வப்நமநுபூ⁴ய புநர்ஜாக்³ரணே ஸதி ப்ரத²மஜாக்³ரே யேSர்தா²
அநுபூ⁴தாஸ்த ஏவ ஸ்வப்நவ்யவஹிதத்³விதீயஜாக்³ரேSப்யநுபூ⁴யந்தே | ந து
ததா² ப்ரத²மஸ்வப்நத்³ரு³ஷ்டபதா³ர்தா² த்³விதீயஸ்வப்நே த்³ரு³ஸ்யந்தே |
தஸ்மாத்ஸ்வப்நபதா³ர்தா²பேக்ஷயா ஜாக்³ரதபதா³ர்தா² விலக்ஷண ஏவேதி சேத்
தந்ந | முக்²யஸித்³தா⁴ந்தாஜ்ஞாநமூலகத்வாத்³ஸ்யா: ஸங்காயா: | ததா² ஹி,
அத்³வைதஸாஸ்த்ரஸ்ய முக்²யஸித்³தா⁴ந்தாஜ்ஞாநாமேவம் த்³ரு³ஷ்டிர்⁴பவதி -
ஸம்ஸாரப்ரவாஹோSயமநாதி:³ | தத்ர ஜீவஸ்ய ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நஸுஷுப்த்யவஸ்தா²
ப⁴வந்தி | ஜாக்³ரத்காலே ஸ்வப்நஸுஷுப்தீ நஸ்யத: | ஸ்வப்நகாலே ஜாக்³ரத்ஸுஷுப்தீ
நஸ்யத: | ததை²வ ஸுஷுப்தௌ ஜாக்³ரத்ஸ்வப்நே நஸ்யத: | பரந்து யதா³
ஸ்வப்நஸுஷுப்தீ ப⁴வத: ததா³ ஜாக்³ரத்யநுபூ⁴ததா³ராபத்யத⁴நபஸு³ரு³ஹக்ஷேத்ராராமாத³யே
ஏவ | தேஷாம் ஜ்ஞாநமேவ விநஸ்யதி | புநர்ஜாக்³ரணம் யதா³ ப⁴வதி ததா³
ப்ரத²மஜாக்³ரதி ஸ்தி²தபதா³ர்தா²நாமேவ ஜ்ஞாநம் ப⁴வதீதி | இயம் ச
முக²யஸித்³தா⁴ந்தாஜ்ஞாநாம் த்³ரு³ஷ்டி: |

(337)

ஜாக்³ர்தபதா³ர்தா:² ஸர்வேSபி தத்³விஷயகஜ்ஞானேந ஸஹோத்பத்³யந்தே | ஜ்ஞானேந ஸஹைவ விநஸ்யந்தி சஸித்³தா²ந்தஸ்த்வேவம் - ஸர்வே பதா³ர்தா²ஸ்சைதந்யவிவர்தா அஜ்ஞானஸ்ய பரிணமாஸ்ச | தஸ்மாத் ஸூக்திரஜதவத் யதா³ ய: பதா³ர்த:² ப்ரதீயதே ததா³ அதி³ஷ்டா²நசைதந்யாஸரிதாவித்³யாயா த்³விவித:⁴ பரிணாமோ ஜாயதே | அவித்³யாயாஸ்தமோகு³ணம்ஸஸ்ய க⁴டாதி³விஷயரூப: பரிணாமோ ப⁴வதி | அவித்³யாயா: ஸத்த்வகு³ணம்ஸஸ்ய ஜ்ஞானரூபபரிணாமோ ப⁴வதி | யத்³யபி சைதந்யஸ்யைவ ஜ்ஞானமிதி வ்யபதே³ஸாத்ஸத்த்வகு³ணபரிணாமஸ்ய ஜ்ஞானந்வோக்திர்ந ஸங்க³ச்ச²தே | ததா²பி ஸர்வம் வ்யாபகசைதந்யம் ந ஜ்ஞானம், கிந்து ஸாபா⁴ஸவ்ரு³த்த்யாருட⁴சைதந்யமேவ ஜ்ஞானமியுச்ச்யதே | தஸ்மாச்சைதந்யே ஜ்ஞானவ்யவஹாரஸ்ய ஸம்பாதி³கா வ்ரு³த்திரேவேதி சேதந்யஸ்ய ஜ்ஞானந்வாபாத³கோபாதி⁴பூ⁴தவ்ரு³த்தாவபி ஜ்ஞானஸப்³த:³ ப்ரயுஜ்யதே | “க⁴டஜ்ஞானம் ஜாதம் படஜ்ஞானம் நஷ்டம்” இதி லோகே வ்யவஹாரோ த்³ரு³ஸ்யதே | தத்ர வ்ரு³த்த்யாருட⁴சைதந்யஸ்ய ஸ்வத உத்பத்திநாஸாஸம்ப⁴வேSபி உபாதி⁴பூ⁴தவ்ரு³த்தேஸ்ததஸம்ப⁴வாத் ஜ்ஞானே உத்பத்திநாஸவ்யவஹாரோ ப⁴வதி | இத்த²ம் வ்ரு³த்தௌ ஜ்ஞானஸப்³த³ப்ரயோக³ஸம்ப⁴வாத் தாத்³ரு³ஸவ்ரு³த்திரூபம் ஜ்ஞானம் ஸத்த்வகு³ணபரிணாமோ ப⁴வதி | தஸ்யாம் வ்ரு³த்தௌ சைதந்யாபா⁴ஸோ ஜாயதே | க⁴டாதி³விஷயரூபபரிணாமே து சைதந்யஸ்யாபா⁴ஸோ ந ஜாயதே | உப⁴யோரபி க⁴டாதி³விஷயதஜ்ஜ்ஞானயோரவித்³யாபரிணாமத்வேSபி க⁴டாதி³விஷயா அவித்³யாயாஸ்தமோகு³ணபரிணாமத்வாந்மலிநா ப⁴வந்தி | அதஸ்தத்ர சிதா³பா⁴ஸோத³யோ ந ப⁴வதி | வ்ரு³த்திஸ்து ஸத்த்வகு³ணபரிணாமத்வாத் ஸ்வச்சா² ப⁴வதி | அதஸ்தத்ர சிதா³பா⁴ஸோத³ய: ஸம்ப⁴வதி | இத்த²ம் வ்ரு³த்தௌ சைதந்யப்ரதிபி³ம்ப³க்³ரஹணயோக்³யதா⁶ தத³வச்சி²ந்நம் சைதந்யம் ஜ்ஞானம் இதி, தது³பஹிதம் சைதந்யம் ஸாக்ஷிதி சோச்யதே | க⁴டாதி³விஷயானாம் து சைதந்யாபா⁴ஸக்³ரஹணயோக்³யதாயா அபா⁴வாத் விஷயாவச்சி²ந்நசைதந்யம் ந ஜ்ஞானம் ந வா ஸாக்ஷி | இத்த²ம் ஜாக்³ர்தபதா³ர்தா²ஸ்தஜ்ஜ்ஞானாநி ச ஸஹைவோத்பத்³யந்தே ஸஹைவ நஸ்யந்தி | அதஸ்தேSபி ப்ராதிபா⁴ஸிகா ஏவ ஸ்வாப்நபதா³ர்த²வத் இதி வேதா³ந்தரஹஸ்யம் | தஸ்மாத் ப்ரத²மஜாக்³ரதி த்³ரு³ஷ்டா ஏவ பதா³ர்தா:² ஸ்வப்நஸுஷுப்த்யநந்தரம் புநரபி த்³விதீயஜாக்³ரத்யநுபூ⁴யந்தே இதுயுத்திரஸங்க³தைவ |

(A. 338-340) ஜாக்ரத்பதா³ர்தா²நாம் மித:² கார்யகாரணதாநாஸ்தீதி
ப்ரதிபாத்³நம்-

(338)

ஸ்வப்நபதா³ர்த:² ஸாக்ஷாத்³வித்³யாகார்யம், ஜாக்ரத்பதா³ர்தா²ஸ்ததீ³யாஸாதா⁴ரணகாரணஜந்
இதி ஜாக்ரதஸ்வப்நயோர்ந ஸாம்யமிதி ஸங்கா - நநு ஸ்வப்நாத் ப்ரபு³த்³த:⁴ “பூர்வம்
யே பதா³ர்தா² மயா த்³ருஷ்டாஸ்தாத்நேவாத்³ய பஸ்யாமி” இதி ப்ரத்யபி⁴ஜாநாதி
| தஸ்மாஜ்ஜாக்ரத்பதா³ர்தா² ஜ்ஞாநஸமகாலோத்பத்திநாஸஸாலிநோ ந ப⁴வந்தி
| கிந்து ஜ்ஞாநாத்³பாக்³ர்த⁴வம் ச வித்³யந்தே | அதோ⁵ஜ்ஞாதஸத்தாகா
ஜாக்ரத்பதா³ர்தா² இத்யேவ யுக்தமிதி சேத், ந | ஸ்வப்நே ததக்ஷணோத்பந்நேஷு
பதா³ர்தே²ஷு இமே கி³ரிநதீ³ஸமுத்³ராத்³யோ மம ஜந்மந: ப்ரா³கே³வோத்பந்நா
வர்ஷஸஹஸ்ரகாலாதா³ர்ப்⁴ய வர்தந்த இதி ப்ரதீதி³ர்ப்⁴வதி கேஷாஞ்சித் | தத்ர
ததக்ஷணோத்பந்நே ஸ்வாப்நபதா³ர்தே² யா சிரந்தநதவப்ரதீதி: ஸா ப்ரா³ந்திரேவ
| தஸ்மாத்³யயாவித்³யயா ஸ்வப்நே மித்²யாபூ⁴தா கி³ரிநதீ³ஸமுத்³ராத்³ய:
பதா³ர்தா² உத்பாதி³தாஸ்தயைவாவித்³யயா தத்தத்பதா³ர்தா²நாம் சிரந்தநதவம்
தாத்³ரு³ஸசிரந்தநதவவிஷயகஜ்ஞாநம் சாநிர்வசநீயதயோத்பத்³யதே | ஏவமேவ
ஜாக்ரத்பதா³ர்தே²ஷு வஸ்துதஸ்சிரந்தநதவாபா⁴வே⁵பி அவித்³யாவஸாதே³வ
தத்தத்பதா³ர்தை:² ஸஹைவ மித்²யாபூ⁴தம் ஸ்தி²ர்தவம்பயநிர்வசநீயதயோத்பத்³யதே
| அதஸ்ச ஜாக்ரத்பதா³ர்தா²நாமபி ஸ்தி²ர்தவப்ரதீதி³ர்ப்⁴ராந்திரேவ | ஆக்ஷேப: -
நந்வேவம் ஸதி ஸ்வாப்நபதா³ர்தா:² ஸாக்ஷாத்³வித்³யாபரிணாமா: | ஜாக்ரத்பதா³ர்தா²ஸ்து
ந ஸாக்ஷாத்³வித்³யாபரிணாமா: | கிந்து யதா² க⁴டாத்³யோ த்³ண்ட³சக்ரகுலாலாதி³பி⁴ர்ஜாயந்தே
ததை²வ ஸர்வே⁵பி ஜாக்ரத்பதா³ர்தா²ஸ்தத்தத³ஸாதா⁴ரணகாரணவஸாஜ்ஜாயந்தே |
யதி³ ஜாக்ரத்பதா³ர்தா:² ஸாக்ஷாத்³வித்³யாபரிணாமா: ஸ்யு:, ததா³ ஆகாஸாதி³க்ரமேண
பஞ்சபூ⁴தோத்பத்தி: பஞ்சீகரணம் பஞ்சீக்ரு³தபூ⁴தே⁴யோ ப்ரஹ்மாண்டோ³த்பத்தி1.
ஸுப்தப்ரபு³த்³த⁴ஸ்ய புருஷஸ்ய க⁴டாதி³ஜாக்ரத்பதா³ர்தா²ந் த்³ரு³ஷ்ட்வா
பூர்வம் ஜாக்ரகாலே யே⁵வஸ்தி²தாஸ்த ஏவைதே க⁴டாத்³ய இதி ஜாயமாந:
ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞாப்ரத்யய: ஸோ⁵யம் நதீ³ப்ரவாஹ:, ஸேயம் தீ³பஜ்வாலா இத்யாதி³ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞாப்ர
ஏவ | தஸ்மாந்முக்²யத்³ரு³ஷ்டாநத: ஸ்வப்ந ஏவ | ஸ சார்³தோ² க்³ர்ந்த²காரேணேவோபரி
வக்ஷயதே | நித்யாதி³கம் ஸ்ருத்யோச்யமாநமஸங்க³தம் ⁴வேத் | தஸ்மா³தீ³ஸ்வரஸ்ரு³ஷ்டா
ஜாக்ரத்பதா³ர்தா:² ஸ்வஸ்வோபாதா³நகரணபரிணாமா ஏவ | ந து ஸாக்ஷாத்³வித்³யாபரிணாமா:
| ஸ்வாப்நபதா³ர்தா²ஸ்து ஸர்வே⁵பி ஸாக்ஷாத்³வித்³யாபரிணாமா: | யஸ்மாத்

ஸர்வேஷாம் ஸ்வாப்நபதா³ர்தா²நாமேகைவாவித்³யோபாதா³நம் ப⁴வதி தஸ்மாத்
 ஸ்வாப்நபதா³ர்தா²நாம் தஜ்ஜ்ஞாநாநாம் ச யுக³பதே³- வைகஸ்யா அவித்³யாயா:
 ஸகாஸாது³த்தப்தி: ஸம்ப⁴வேத் | ஜாக்³ரதபதா³ர்தா²ஸ்து ஸ்வோத்தப்தே:
 ப்ராக்³வித்³யமாநேப்⁴யோ பி⁴ந்நபி⁴ந்நேப்⁴ஸ்தேப்⁴யஸ்தேப்⁴ய: ஸ்வஸ்வோபாதா³நகாரணவிஸேஷே
 உத்தப்த³ய ஸ்வஸ்வோபாதா³நகாரணேஷு விஸீயந்தே | க⁴டாதி³ஜாக்³ரதபதா³ர்தோ²த்தப்தே:
 பூர்வம் நாஸாது³ர்த⁴வம் ச ம்ரு³த்தபிண்டா³தி³ரூபோபாதா³நகாரணநி வர்தந்தே | ஏவம்
 ஜாக்³ரதபதா³ர்தா²:²கேசந ஸ்வல்பகாலாவஸ்தா²யிந: கேசந ஸ்தி²ரகாலாவஸ்தா²யிநோ
 யதோ²சிதம் பரஸ்பரம் கார்யகாரணபா⁴வமாபந்நாஸ்ச வர்தந்தே | ந ததா²
 ஸ்வாப்நபதா³ர்தா² இதி ஜாக்³ரதஸ்வப்நயோ: ஸாம்யம் ந யஜ்யதே இதி சேத் |

(339)

ஜாக்³ரதஸ்வப்நயோ: ஸாம்யஸமர்த²நம்நைஷ தோ³ஷ: | ஜாக்³ரதபதா³ர்தே²ஷ்விவ
 ஸ்வாப்நபதா³ர்தே²ஷ்வபி கார்யகாரணதாப்ரதீதிரஸ்தி | “மதீ³யா கௌ³ர்வத்ஸமஜநயத்
 | மம ஜாயா புத்ரமஸூத” இதி ஸ்வப்நோ நைஸர்கி³க: | தத்ர யுக³பதே³வோத்தப்த³யமாநேஷு
 ஸ்வாப்நபதா³ர்தே²ஷு கோ³ஜாயாதீ³நாம் ப³ஹுகாலஸ்தா²யிதா காரணதா ச
 ப்ரதீயேதே | வத்ஸபுத்ராதீ³நாம் து பஸ்சாதீ³பா⁴விதா கார்யதா ச ப்ரதிபா⁴ஸேதே
 | த்³ரு³ஷ்டிஸமயே ஸமகாலே ஏவோத்தபந்நாநாம் தேஷாம் மத்⁴யே நைவாஸ்தி
 வஸ்துத: பூர்வபஸ்சாத்காலதா பரஸ்பரம் கார்யகாரணதா வா | கோ³ர்வத்ஸஸ்ய
 ச ததை²வ ஜாயாயா: புத்ரஸ்ய சாவித்³யைவ ஸாக்ஷாது³பாதா³நம் | ஏவமேவ
 ஜாக்³ரத³த³ஸாயாமபி கேசந பதா³ர்தா² அதி⁴ககாலஸ்தா²யிநோ ஜ்யாயாம்ஸ:
 காரணரூபா இதி, கேசந பதா³ர்தா² அல்பகாலஸ்தா²யிதநோ யவீயாம்ஸ: கார்யரூபா
 இதி ச ஸ்வப்நே இவ ப்ரதிபா⁴ந்தி | பரமார்த²தஸ்து ந கோ³பி பதா³ர்த:² கஸ்யசித்³பி
 பதா³ர்த²ஸ்ய காரணபா⁴வம் வா கார்யபா⁴வம் வா ப⁴ஜதே | கிந்த்வவித்³யயைவ
 தே தே பதா³ர்தா²ஸ்ததா² ததா² ப்ரதிபா⁴ந்தி | தஸ்மாத்ஸ்வப்ந இவ ஜாக்³ரத³பி
 ஸாக்ஷாதீ³யாகார்யமேவ |

(340)

ஸ்ரு³ஷ்டிஸ்ருதீநாம் லயசிந்தநத்³வாராதீ³வைதே தாத்பர்யம்ஸ்ரு³ஷ்டிக்ரமப்ரதிபாத³கஸ்ருதீநா
 ந ஸ்ரு³ஷ்டௌ தாத்பர்யம், கிந்து ப்³ரஹ்மணே³த்³விதீயத்வபோ³த⁴நே ஏவ | ஸர்வே
 பதா³ர்தா²:²பரமாத்மந ஏவ ஜாயந்தே இதி தத்³விவர்தபூ⁴தா ஏவ | யத்³யத்³விவர்தபூ⁴தம்
 தத்தத்ஸ்வரூபமேவ ப⁴வதி, ந ததோ³திரிச்யதே | அதோ நாமரூபாத்மக: ஸகல:

ப்ரபஞ்சோ ப்ரஹ்மாவ்யதிரித்தயா ப்ரஹ்மைவேதீமமர்த்²ம் போ³த⁴யிதுமேவ
 ஸ்ரு³ஷ்டிஸ்ருதி: ப்ரவ்ரு³த்தா நாந்யத்ப்ரயோஜநமஸ்தி ஸ்ரு³ஷ்டிஸ்ருதே: | தத்ர
 ஸ்ரு³ஷ்டெள ய: க்ரம உக்தஸ்தஸ்யாபி ஸ்தூ²லத்³ரு³ஸாம் பும்ஸாமுத்பத்திக்ரமவிபீதக்ரமேண
 பரமகாரணே ப்ரஹ்மணி ஸர்வகார்யலயசிந்தநத்³வாராத்³விதீயப்³ரஹ்மாவபோ³த⁴நாயவேத்³ய
 ப்ரயோஜநம் | ந த்வாகாஸாதீ³நாமுத்பத்தெள க்ரமபோ³த⁴நே வா, தேஷாம்
 பரஸ்பரகார்யகாரணதாபோ³த⁴நே வா ஸ்ரு³ஷ்டிஸ்ருதே: ப்ராமாண்யம் | ஸ்ரு³ஷ்டெள
 நாஸ்தி க்ரம: கிந்து ஸர்வே பதா³ர்தா² ஏகஸ்யா ஏவாவித்³யாயா: ஸகாஸாது³த்பந்நா:
 | தத்ர பரஸ்பரம் கார்யகாரணபா⁴வோ வா பூர்வபஸ்சாத்காலீநத்வம் வா
 அவித்³யாக்ரு³தே ஸ்வப்நே இவ மித்³யைவ ப்ரதிபா⁴ஸதே | ஸ்ருத்யோக்தமாகாஸாதீ³நாம்
 பூர்வபஸ்சாத்³பா⁴வித்வகார்யகாரணத்வாதி³கம் து காரணவ்யதிரேகேண கார்யம்
 நாஸ்தீதி மந்தா³நாம் லயசிந்தநார்த்²ம் க்ரு³தம் | யதா² வஸ்துஸ்வரூபமஸ்தி
 ததை²வ த்⁴யாநம் கர்தவ்யமிதி நியமோ நாஸ்தி | தஸ்மாஜ்ஜாக்³ர்த்பதா³ர்தா²நாமபி
 பரஸ்பரம் கார்யகாரணபா⁴வோ நாஸ்த்யேவ |

(341)

த்³ரு³ஷ்டிஸ்ரு³ஷ்டிவாத்³ ஏவாங்கீ³கார்ய:பரமார்த்²தஸ்து ஜாக்³ரிதபதா³ர்தா²நாமபி
 கார்யகாரணத்வாதி³கம் கிஞ்சித்³பி ந ஸம்ப⁴வதி | ஸர்வே³பி பதா³ர்தா:²
 ஸாக்ஷாத்³வித்³யாகார்யபூ⁴தா: ஸூக்திரஜதாதி³வத் ஸ்வாப்நவச்ச | ஸாக்ஷாத்³வித்³யாகார்யத்
 ப்ராதிபா⁴ஸிகத்வாத்³வித்³யாவ்ரு³த்த்யுபஹிதஸாக்ஷி³ணவ ஸர்வே³பி பதா³ர்தா:²
 ப்ரகாஸ்யந்தே | அவித்³யாயா ஜ்ஞேயாகாரோ ஜ்ஞாநாகாரஸ்ச பரிணாமோ
 யுக³பதே³வோத்பத்³ய யுக³பதே³வ நஸ்யதி ஸ்வப்நவதே³வ | “த³ர்ஸநம் ஸ்ரு³ஷ்டிரத³ர்ஸநம்
 லய:” இதி ந்யாயாத்³யதா³ பதா³ர்த:² ப்ரதீயதே ததை²வ ப்ரதீதிவிஷய: பதா³ர்தோ²
 ஜாயதே | ந து காலாந்தரே பதா³ர்தோ²த்பத்திரஸ்தி | அயமேவ த்³ரு³ஷ்டிஸ்ரு³ஷ்டிவாத்³
 இத்யுச்ச்யதே |

1. த்³ரு³ஷ்டி: = அவித்³யாவ்ரு³த்திரூபம் ஜ்ஞாநம், தது³த்பத்திஸமயே

ஏவ ஸ்ரு³ஷ்டி: = த்³ரு³ஸ்யப்ரபஞ்சோத்பத்தி: | அஸ்யார்த்²ஸ்ய

ப்ரதிபாத்³நம் த்³ரு³ஷ்டிஸ்ரு³ஷ்டிவாத்³ இதி அஜாதவாத்³ இதி ச

கத்²யதே | அயம் ச வாதோ³ ப்³ரு³ஹதா³ரண்யகோபநிஷத்³பா⁴ஷ்யே, வார்திகே,

மாண்டு³க்யோபநிஷத்காரிகாயாம், தத்³பா⁴ஷ்யே, தத்ரைவாநந்த³கி³ரிவ்யாக்²யாநே,

வாளிஷ்டே², ஸூதஸம்ஹிதாயாம், வேதா³ந்தமுக்தாவஸ்யாம், ஆத்மபுராணே,

அத்³வைதஸித்³தெள⁴, அந்யேஷு ச வேதா³ந்தக்³ர்ந்தே²ஷு ப்ரதிபாத்³யதே³த்யாத்³ரேண

| விஸேஷஜிஜ்ஞாஸவஸ்தாநக்³ர்ந்தா²நவலோகயேயு: | “அக்கே சேந்மது⁴

விந்தே³த கிமர்த²ம் பர்வதம் வ்ரஜேத்” இதி ந்யாயேநதத³க்³ரந்தே²நைவ
 ஜிஜ்ஞாஸூநாம் த்³ரு³ஷ்டிஸ்ரு³ஷ்டிஸித்³தா⁴ந்தஜ்ஞாநம் ஸம்யக் ஜாயதே |
 க்³ரந்தா²ந்தராவலோகநம் து தேஷாம் பு³த்³தி⁴விநோத³நாய ப⁴வதி | இதோ⁵ப்யந்யோ
 த்³ரு³ஷ்டிஸ்ரு³ஷ்டிவாதோ³ஸ்தி | தத்ர-
 ஸத்தா ஸர்வபதா³ர்தா²நாம் நாந்யா ஸம்வேத³நாத்³ரு³தே |
 ஜ்ஞாநஸ்வரூபமேவாஹுர்ஜக³தே³தத்³விசக்ஷண: ||

அர்த²ஸ்வரூபம் ப்⁴ராம்யந்த: பர்யந்த்யந்யே குத்³ரு³ஷ்டய: | இதி | ஸத்தாந்தரநிந்தா³பூர்வகம்
 ஸத்தைகதவப்ரதிபாத³நேந ஜக³தஸ்துச்ச²த்வமுச்சயதே | அயமேவ ஸர்வோத்தம:
 பக்ஷா து³ர்லபா⁴தி⁴காரிக: | அஸ்மிந் பக்ஷே பதா³ர்தா²நாமஜ்ஞாதஸத்தா நாஸ்தி
 | கிந்து ஜ்ஞாதஸத்தைவாஸ்தி | அத்³வைதவாதே³யமேவ ஸித்³தா⁴ந்தபக்ஷ: |
 அஸ்மிந் பக்ஷே ஸத்தாத்³வைவித்⁴யமேவ ந ஸத்தாத்ரைவித்⁴யம் | ஸர்வேஷாமேவ
 த்³ரு³ஸ்யாநாமநாத்மபதா³ர்தா²நாம் ஸ்வாப்நபதா³ர்தா²நாமிவ ப்ராதிபா⁴ஸிகஸத்தைவ
 | ப்ரதிபா⁴ஸகாலாத்³ந்யகாலே⁵நாத்மபதா³ர்தா²நாம் ஸத்தா நாஸ்தி | தஸ்மாந்நாஸ்த்யேவ
 த்ரு³தீயா வ்யாவஹாரிகீ ஸத்தா | கிஞ்சாஸ்மிந் பக்ஷே நிகி²லாநாத்மபதா³ர்தா:²
 ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யா: | ப்ரமாத்ரு³ப்ரமாணயோர்விஷயபூ⁴தம் ந கிஞ்சித்³ப்யஸ்தி வஸ்து |
 யதோ⁵ந்த:கரணமிந்த்³ரியாணி க⁴டாதி³விஷயா இதி த்ரிபுடஜ்ஞாநம் சேதி ஸர்வமபி
 ஸ்வப்ந இவ யுக³பதே³வ ஜாயதே | அதஸ்தேஷாம் மத்⁴யே ந விஷயவிஷயித்வம்
 ஸம்ப⁴வதி | க⁴டாதி³விஷயா:, நேத்ராதி³ந்த்³ரியாணி, அந்த:கரணம் சேத்யேதாநி
 யதி³ ஜ்ஞாநாத்பூர்வம் ஸ்யஸ்ததா³ நேத்ராதி³த்³வாராந்த:கரணஸ்ய வ்ரு³த்திரூபம்
 ஜ்ஞாநம் ப்ரமாணஜந்யம் ப⁴வேத் | தச்சாந்த:கரணம், இந்த்³ரியாணி, விஷயாஸ்சேதி
 த்ரிதயம் ஜ்ஞாநபூர்வகாலே நாஸ்தி | ஜ்ஞாநகாலே ஏவ ஸ்வப்நே இவ த்ரிபுட
 உத்பத்³யதே | தஸ்மாத் த்ரிபுடஜந்யம் ஜ்ஞாநம் கிஞ்சித்³பி நாஸ்தி | ததா²பி ஜ்ஞாநே
 ஸ்வப்நவத் த்ரிபுடஜந்யதா ப்ரதீயதே | தஸ்மாஜ்ஜாக்³ர்தபதா³ர்தா:² ஸாக்ஷிபா⁴ஸ்யா:;
 ந ப்ரமாணஜந்யஜ்ஞாநவிஷயா: | அதோ⁵பி ஜாக்³ர்தபதா³ர்தா:² ஸ்வப்நஸமா: மித்²யா
 ப⁴வந்தி | கிஞ்ச ஜாக்³ரதி கேசந பதா³ர்தா² மித்²யாருபேண கேசந ஸத்யருபேண ச
 ப்ரதீயந்தே | தத்ராபி அநாதி³காலமாரப்⁴ய கேசந பதா³ர்தா² வித்³யந்தே | கேசந
 விநஸ்யந்தி | தத்ஸத்³ரு³ஸாஸ்சாந்யே உத்பத்³யந்தே | இத்த²ம் ப்ரபஞ்சதா⁴ரா
 உச்சே²தோ³ ந கதா³பி ப⁴வதீதி ஸமுத்பந்நஜ்ஞாநஸ்ய ப்ரபஞ்சோ ந ப்ரதீயதே |
 இதரேஷாம் து பா⁴ஸதே இதி | தாத்³ரு³ஸஸ்ய ஜ்ஞாநஸ்ய கு³ரு³ர்வேதா³ந்தாஸ்ச
 ஸாத⁴நாநி | தை: ஸாத⁴நை: பரமார்த²ஸத்யஸ்ய லாப:⁴ ஸித்³த⁴யதீதி
 சேத்யேவம்ரூபா ப்ரதீதி³ஜாக்³ரதி ப⁴வதி | ஏவம் கேஷாஞ்சித்பதா³ர்தா²நாம்

மித்யாத்வம், கிஷாஞ்சிந்நாஸ:, கேஷாஞ்சிது³த்பத்தி:, கு³ருவேதா³ந்தாதி³ஸாத⁴ரை:
பரமபுருஷார்த²லாப⁴ இதி ச | ஏதத்ஸர்வமவித்யாக்ரு³தஸ்வந்வந்மித்யைவ |
ந நிரோதோ⁴ ந சோத்பத்திர்ந ப³த³தோ⁴ ந ச ஸாத⁴க: |

ந முமுக்ஷுர்ந வை முக்த இத்யேஷா பரமார்த²தா || ப. சி. 235, கூ. 71 ||

யத்ர ஹி த்³வைதமிவ ப⁴வதி ததி³தர இதரம் பஸ்யதி, யத்ர த்வஸ்ய ஸர்வமாத்மைவாயு⁴த்
தத்கேந கம் பஸ்யேத் || ப்³ரு. 2.4.14 ||

ந ப³ந்தோ⁴ஸ்தி ந மோக்ஷோ⁴ஸ்தி கதா³சித் கஸ்யசித் க்வசித் |
ஸர்வமாத்மமயம் ஸாந்தமித்யேவம் ப்ரத்யயம் ஸ்ப²டம் ||

ஸபா³ஹ்யாப்யந்தரம் ராம ஸர்வத்ர த்³ரு⁴ட⁴தாம் நய |

அவித்யமாநோ⁴ப்யவபா⁴ஸதே த்³வயோ
த்⁴யாதூர்தி⁴யா ஸ்வப்நமநோரதௌ² யதா² |

தத்கர்ம ஸங்கல்பவிகல்பகம் மநோ

பு³தோ⁴ நிருந்த்யாத³ப்யம் தத: ஸ்யாத || பா⁴. பு. 11.2.38 ||

இத்யாத்யநேகஸ்ருதிஸ்ம்ரு³தீதிஹாஸபுரா⁴னாப⁴வாதி³ப்ய: | வாஸிஷ்ட²ராமாயணே
சேத்த²மநேகேதிஹாஸா உபலப்யந்தே | கிஞ்ச க்ஷணகாலமாத்ரவ்யாபிநி ஸ்வப்நே
அநந்தகல்பகாலோ பா⁴தி | ஜாக்³ரதீவ ஸ்தி²ரதயா பதா³ர்தா:² ப்ரதிபா⁴ந்தி |
தை: பதா³ர்தை²ஸ்சிரகாலம் போ⁴கோ³ பு⁴ஜ்யதே | ததா² சோக்தம் பஞ்சத³ஸ்யாம்
ப்³ரஹ்மாநந்தே³த்³வைதாநந்த³ப்ரகரணே-

நித்³ராஸக்திர்யதா² ஜீவே து³ர்க⁴டஸ்வப்நகாரிணீ |

ப்³ரஹ்மண்யேஷா ஸ்தி²தா மாயா ஸ்ரு³ஷ்டிஸ்தி²த்யந்தகாரிணீ || 86 ||

ஸ்வப்நே வியத³க³திம் பஸ்யேத் ஸ்வமூர்த⁴ச்சே²த³நம் ததா² |

முஹூர்தே வத்ஸரௌக⁴ம் ச ம்ரு³தபுத்ராதி³கம் புந: || 87 ||

இத³ம் யுக்தமித³ம் நேதி வ்யவஸ்தா² தத்ர து³ர்லபா⁴ |

யதா² யதே²க்ஷயதே யத³யத் தத்தத³யுக்தம் ததா² ததா² || 88 ||

ஈத்³ரு³ஸோ மஹிமா த்³ரு³ஷ்டோ நித்³ராஸக்தேர்யதா³ ததா³ |

மாயாஸக்தேரசிந்த்யோ⁴ஸ்யம் மஹிமேதி கிமத்³பு⁴தம் || 89 ||

தஸ்மாஜ்ஜாக்³ர்தபதா³ர்தா²நாம் ஸ்வாப்நபதா³ர்தா²பேக்ஷயா வைலக்ஷண்யம்
கிஞ்சித³பி நாஸ்தி | கிந்த்வாத்மநோ பி⁴ந்நம் ஸர்வம் மித்யைவ | “அதோ⁴ஸ்யதா³ர்தம்”,

“ந து தத்³விதீயமஸ்தி ததோ⁵ந்யத்³விப⁴க்தம்” (பு³ரு¹.4.3.23-31) இத்யாதி³ஸ்ருதிப்யஸ்ச
|

1. கல்பகாலநிர்ணய: - 15 நிமேஷா: (அக்ஷிபக்ஷமபரிஸ்பந்தா:³) ஏகா காஷ்டா² |
30 காஷ்டா² ஏகா கலா |
- 30 கலா ஏகோ முஹூர்த: (க⁴டிகாத்³வயம்) |
- 30 முஹூர்தா ஏகம் தி³நம் (அஹோராத்ரம்) |
- 15 தி³நாநி ஏக: பக்ஷ: |
- 2 பக்ஷௌ ஏகோ மாஸ: |
- 2 மாஸௌ ஏகோ ரு³து: |
- 3 ரு³தவ ஏகமயநம் |
- 2 அயநே ஏகோ வத்ஸரா: |

(A. 342-460) கு³ருவேதா³ந்தாதீ³நாம் மித்²யாத்வே த்³ரு³ஷ்டாந்தப்ரத³ர்ஸநம்-

(342)

ஸம்ஸாரஸ்ய ஸ்வப்நவத்ஸ்வல்பகாலஸ்தா²யித்வே ப³ந்தா⁴நாதி³த்வம், தந்நிவ்ரு³த்திரூபமோ³ஸே
ச ந க⁴டேதேதி தர்கத்³ரு³ஷ்டேஸ்த்ரு³தீய: ப்ரஸ்ந: - தர்கத்³ரு³ஷ்டி: ப்ரு³ச்ச²தி -
ஈஸ்வரஸ்ரு³ஷ்டிரநந்தகல்பகாலாதீ³நாதி³தயா ப்ரவர்ததே | தத்ர ஜ்ஞாநீ முச்யதே,
அஜ்ஞாநீ ஸம்ஸரதி | யதி³ ஜாக்³ரத³பி ஸ்வப்நஸம: ஸ்யாத் ததா³ யதா² ஸ்வப்ந:
க்ஷணம், முஹூர்தம், ப்ரஹரகாலம் வா ப⁴வதி, ததா² ஸம்ஸாரோ⁵பி க்ஷணம்,
முஹூர்தம், ப்ரஹரகாலம், தத: கிஞ்சித³தி⁴ககாலம் வா ப⁴விதுமர்ஹதி |

(1) ஸம்ஸாரஸ்ய ஸ்வப்நவத்ஸ்வல்பகாலஸ்தா²யித்வே ப³ந்தோ⁴நாதி³காலாத்ப்ரவர்ததே
இதி ந யுஜ்யேத | (2) ப³ந்தா⁴நிவ்ரு³த்திரூபமோ³க்ஷப்ராப்தயே ஸ்வரவணாதி³ஸாதா⁴நாநுஷ்டா²நம்
ச நிஷ்ப²லம் ப⁴வேதி³தி |

- 1,728,000 வத்ஸரா ஏகம் க்ரு³தயுக³ம் |
- 1,296,000 வத்ஸரா ஏகம் த்ரேதாயுக³ம் |
- 864,000 வத்ஸரா ஏகம் த்³வாபரயுக³ம் |
- 432,000 வத்ஸரா ஏகம் கலியுக³ம் |
- 4,320,000 வத்ஸரா அத²வா சதுர்யுக³ஸமாஹார ஏகம் மஹாயுக³ம் |
- 306,720,000 வத்ஸரா அத²வா 71 மஹாயுகா³நி ஏகம் மந்வந்தரம் |
- 4,294,080,000 வத்ஸரா அத²வா 994 மஹாயுகா³நி சதுர்த³ஸ மந்வந்தராணி |

25,920,000 வத்ஸரா அத்வா 6 மஹாயுகா³நி த்³வெள யுக³ஸந்தீ⁴ |

4,320,000,000 வத்ஸரா அத்வா 1000 மஹாயுகா³நி கல்ப: - அத்வா
ப்³ரஹ்மண ப்³ரஹ்மண ஏகமஹ: (தி³வா) |

8,640,000,000 வத்ஸரா அத்வா 2000 மஹாயுகா³நி ப்³ரஹ்மண ஏகம் தி³நம்
(அஹோராத்தரம்) |

3,110,440,000,000 வத்ஸரா ப்³ரஹ்மண ஏகோ³ப்த: (வத்ஸர:) |

311,940,000,000,000 வத்ஸரா ப்³ரஹ்மண ஆயு: - அத்வா மஹாகல்ப:,
த்³விபரார்தா⁴வஸாநம் |

1. அயம் ச த்³ரு³ஷ்டிஸ்ரு³ஷ்டிவாத³ஸ்ய நிர்ஸய: |

கு³ருருத்தரமாஹ - யத்³யபி பூர்வோக்தஸித்³தா⁴ந்தே (1) ப்³ந்த⁴மோக்ஷௌ
கு³ருவேதா³ந்தாத்³யஸ்ச நாங்கீ³க்ரியந்தே | (2) கிந்து சைதந்யமேகம் நித்யமுக்தமஸ்தி
(3) அவித்³யாபரிணமஸ்சைதந்யே நாநாவிவர்தருபா⁴வந்தி | தைர்விவர்தைராத்மஸ்வரூபஸ்ய
ந காசித்³யபி ஹாநி: | (4) ஆத்மா ஸதா³ஸங்க³ ஏகரஸஸ்சாஸ்தே | (5)
அத்³யாவதி⁴ ந கோ³பி முக்த: | அக்³ரே ச ந கோ³பி முக்தோ⁴விஷ்யதி
| ஜீவந்முக்திஸாஸ்தரம் து ப்³ரோசகோ³ப்த்வாத: | கிந்து சைதந்யம்
நித்யமுக்தமஸ்தி | (6) அவித்³யாயாஸ்தத்பரிணமாநாம் ச சைதந்யேந ஸஹ
கதா³சித்³யபி ஸம்ப்³ந்தோ⁴ நாஸ்தி | தஸ்மாத்³ப்³ந்த:⁴, வேத:³, கு³ரு:, ஸ்வரூப³நி,
ஸமாதி:⁴, மோக்ஷஸ்சேத்யேதேஷாம் ப்³ரதீதி: ஸ்வப்ந இவாவித்³யாஜந்யைவ |
தஸ்மாந்மித்²யைவ ஸர்வே பதா³ர்தா:² | (7) ஏதேஷாம் ப்³ஹுகாலஸ்தா²யித்வமப்யவித்³யாஜந்ய
| ததா²பி ஸித்³தா⁴ந்தமிமஜாநத: ஸ்தூ²லத்³ரு³ஷ்டேரயம் ப்³ரஸ்ந இதி |

(A. 343-460) அக்³ரு³த⁴தே³வஸ்ய (இச்சா²ரஹிதாத்மதே³வஸ்ய)

ஸ்வப்நவ்யாக்²யாநவ்யாஜேந தத்த்வத்³ரு³ஷ்டிம் ப்³ரதி கு³ரோருத்தரம்-

(343)

ஸிஷ்யஸ்ய கு³ருதது³பதே³ஸாதி³ப்³ரதீதிர்மித்²யேதி ஸத்³ரு³ஷ்டாந்தம் கு³ரோர்வசநம் |
அத்³ராயமபி⁴ப்³ராய: - அஸ்மிந் த்³ரு³ஷ்டிஸ்ரு³ஷ்டிவாதே³ “ப்³ரஹ்ம வா இத³மக்³ர
ஆஸீத் ததா³த்மாநமேவாவேத் | அஹம் ப்³ரஹ்மாஸ்மீதி” (ப்³ரு. 1.4.10)
இத்யாதி³ஸ்ருத்தயா, “ப்³ரஹ்மைவ ஸ்வாவித்³யயா ஸம்ஸரதி ஸ்வவித்³யயா
முச்சயதே ச” இதி ப்³ரு³ஹதா³ரண்யகபா⁴ஷ்யாத், வ்யாத⁴ஸூ³நோ: ஸம்ரு³திப்³ராத்³ௌ
வ்யாத⁴பா⁴வோ நிவர்ததே | யதை²வமாத்மநோ³ஜ்ஞஸ்ய தத்த்வமஸ்யாதி³வாக்யத: ||

இத்யாதி³வார்திகாச்ச ஸ்வாவித்³யயா ஜீவபா⁴வமாபந்நஸ்ய ப்³ரஹ்மண ஏகத்வாதே³க
ஏவ ஜீவோ⁵ங்கீ³கரியதே | அந்யஜீவரூபகு³ருஸிஷ்யயோரங்கீ³காரோ நாஸ்த்யேவ |
கிந்து ஸ்வப்நக³தைகமுக்²யஜீவாத்³பி⁴ந்நா அந்யே ஜீவாபா⁴ஸா யதா² ப்ரதீயந்தே,
ததை²வாபா⁴ஸரூபா கு³ருஸிஷ்யாத்³ய: ப்ரதிபா⁴ந்தி | தஸ்மிந் கு³ராவீஸ்வரபு³த்த⁴யா
ப⁴க்த்யாதி³ப்ரத³ர்ஸநமபி ஸ்வாப்நகு³ர்வாதெள³ ப⁴க்த்யாதி³ப்ரத³ர்ஸநவந்மித்²யைவ
| கிஞ்சாஸ்மிந் பக்ஷ ஜீவீஸ்வராத்³ய: ஷட் பதா³ர்தா:² ஸ்வரூபதோ⁵நாத்³ய
அங்கீ³க்ரு³தா: |

ஜீவ ஈஸோ விஸுத்³தா⁴ சித் ததா² ஜீவீஸயோர்⁴பி⁴தா³ |

அவித்³யா தச்சிதோர்யோக:³ ஷட்³ஸ்மாகமநாத்³ய: || இதி |

தத்ர ப்³ரஹ்மணி பாரமார்தி²கஸத்தாஸ்தி | ப்³ரஹ்மபி⁴ந்நபஞ்சகே (ப்ரபஞ்சே)
வ்யாவஹாரிகா ஸத்தா வர்ததே | ப்ரவாஹரூபேணாதா³விதரஸ்மிந் ஸகலகார்யப்ரபஞ்சே
ப்ராதிபா⁴ஸிகஸத்தா வித்³யதே | அதஸ்சாஸ்மிந் பக்ஷ உத்தரோத்தராத்⁴யாஸகாரணீ⁴பூ⁴தபூர்வ
ஸ்வரஸ்ய ச ஸத்த்வாத் ந க்ஷணிகவிஜ்ஞாநவாத்³ப்ராப்தி: | ந வா நிரீஸ்வரவாத்³ப்ராப்தி:
| அயமர்தோ²⁵த்³வைதஸித்³தெள⁴ மது⁴ஸூ³தந்நரஸ்வதீ⁴பி:⁴ ப்ரதிபாதி³த: |
அயமர்தோ² ஜீவப்ரஸங்கா³த்³த்ர வர்ணித: | ஹே ஸோம்ய, யதா² நித்³ராதோ³ஷாத்ஸ்வப்நே
அத்⁴யாபகோ⁵த்⁴யயநம், வேத³ஸாஸ்த்ரபுராணத⁴ர்மஸாஸ்த்ராணி, அத்⁴யேதா,
கர்ம, தத்²ப²லம் சேத்யாதி³கம் ப்ரதீயதே | தேஷு ஸர்வேஷு பதா³ர்தே²ஷு
ஸத்யத்வப்⁴ராந்திஸ்சோபஜாயதே | ததா²பி ஸ்வப்நே ஸர்வே பதா³ர்தா²
மித்²யைவ ப⁴வந்தி | ததா² ஜாக்³ரத்யபி ஸர்வே பதா³ர்தா² மித்²யைவ |
தேஷு ஸத்யத்வப்⁴ரதீதி³ர்ப்⁴ரம ஏவ | அஹம் தவ கு³ருத்வேந ப்ரதீத: ஸந்
ப³ந்நா⁴நிவர்தகவேதா³ந்தோபதே³ஸம் கரோமீதி யத் தத³பி தவ மித்²யாப்ரதீதி³ரேவ |
யதா² அக்³ரு³த⁴தே³வஸ்ய ஸ்வப்நே மித்²யாப்ரதீதி³விஷயா கு³ருவேதா³ந்தாத்³யோ⁵நிர்வசநீயத
தவ ப்ரதீதெள அஹம் மது³பதே³ஸாதி³கம் ச ஸர்வம் வஸ்து மித்²யைவாநிர்வசநீயதயா
ப்ரதிபா⁴தி |

(A. 344-460) அக்³ரு³த⁴தே³வஸ்ய ஸ்வப்ந:-

(344)

அக்³ரு³த⁴தே³வஸ்ய ஸ்வப்நத³ர்ஸநமக்³ரு³த⁴தே³வஸ்யைவம் ஸ்வப்ந: ஸமப⁴வத் -
அக்³ரு³த⁴நாமா கஸ்சந தே³வ: ஸ்வயமநாதி³காலநித்³ராம் குர்வாண இவ ஸ்வப்நம்
அபஸ்யத் | தஸ்மிந் ஸ்வப்நே தஸ்ய புருஷஸ்யைவம் ப்ரதீதி³ரப⁴வத் - (1) அஹம்

சண்டா³லோ⁵ஸ்மி, (2) மஹாது:க்²ப⁴வாமி, (3) அஸ்தி²மஜ்ஜாருதி⁴ரத்வங்மாம்ஸமேதோ³வீர்ய
 முக²ம் பூரிதமஸ்தி, (4) மஹாகோ⁴ரே ப⁴யங்கரே வ்யாக்⁴ரக்³ஜாதி³ஸங்குலே
 மஹாரண்யே இதஸ்தத: பரிப்⁴ரமாமி; இதி | தாத்³ரு³ஸதே³வோ⁵ஹமிதஸ்ததோ ப்⁴ரமந்
 நாநாஸ்தா²நாநி பஸ்யாமி | (1) தத்ர க்வசித்³தே³ஸே நாநா ப⁴யங்கரா: ப்ராணிநோ மாம்
 ப⁴க்ஷயிதும் மமாபி⁴முகா: ²ப்ரதா⁴வந்தி, (2) க்வசித்பூயஸோணிதபூர்ணே மஹாகு³ர்தே
 பதிதா: கேசந ப்ராணிநோ ஹாஹாகாரஸப்³தா³ந் குர்வந்தி, (3) அந்யத்ர க்வசித்
 ஸந்தப்தலோஹமயஸ்தம்⁴நிப³த³தா: ⁴ப்ராணிநோ விக்ரோஸந்தி, (4) க்வசிச்ச
 ஸந்தப்தவாலுகாபூர்ணே மார்³கே³பாது³காஹீநா நக்³நபாதா: ³புருஷா க³ச்ச²ந்தி |
 தாம்ஸ்ச ராஜப⁴டா லோஹமயத³ண்டே³ந தா³யந்தி | இத்த²ம் நாநாப⁴யங்கர

1. க்³ரு³தா⁴ நாமேச்சா² | ஸா ச ஸர்வதோ³ஷா³ணமுபலக்ஷணம் |

க்³ரு³தா⁴ரஹிதோ⁵க்³ரு³த: ⁴ | தே³வ: = ஸ்வப்ரகாஸசைதந்யம்

| அக்³ரு³த⁴ஸ்சா³ஸௌ தே³வஸ்சாக்³ரு³த⁴தே³வ: | ததா² ச

அவித்³யாததப்ரயுக்தராகா³தி³ருபஸர்வமலஸூந்யஸூத்³த⁴சைதந்யமக்³ரு³த⁴தே³வஸப்³த³ஸ்ய
 கூ³டோ⁴ஸ்த: ² |

2. ஸ்வப்ந: = ஜநநமரணப்ரவாஹரூபஸம்ஸாராக²யோ மஹாஸ்வப்ந: |

3. சண்டா³ல: = அவித்³யாஹங்காராதி³விஸிஷ்ட: ஸ்தூ²லஸூக்ஷமதே³ஹத்³வ்யாபி⁴மாநீ
 ஜீவ: |

4. மஹாரண்யே = ஸம்ஸாராக²யே ஜக³தி |

5. இத ஆரப்⁴ய நரகவர்ணநம் க்ரியதே |

ஸ்தா²நாநி ஸ்வப்நே பஸ்யந் ஸ தே³வ: கதா³சிதா³த்மாநமப்பராதி⁴நம்

தாத்³ரு³ஸாபராத⁴ப²லபூ⁴தது: ³க²ப⁴கி³நம் ச ஸ்வப்நே⁵பஸ்யத் | தஸ்மிந்நேவ

ஸ்வப்நே ஸோ⁵க்³ரு³த⁴தே³வோ⁵ந்யத்ர தி³வ்யம் ஸ்தா²நம் அபஸ்யத் | தத்ர

ச (1) உத்தமா தே³வதா விராஜந்தே, (2) தாஸாம் தே³வதாநாம் போ⁴கா³

தி³வ்யா ப⁴வந்தி, (3) அம்ரு³தஸ்ய த்³ர்ஸநமாத்ரேண தா தே³வதாஸ்த்ரு³ப்தா:, (4)

க்ஷு³த்பிபாஸே தா தே³வதா ந பா³தே⁴தே, (5) தாஸாம் தே³வதாநாம் ஸரீராணி

மலமூத்ராதிரஹிதாநி தி³வ்யாநி ப்ரகாஸந்தே, (6) உத்தமவிமாநே ஸ்தி²த:

கஸ்சந தே³வோ ரமதே | தச்ச விமாநம் தஸ்ய தே³வஸ்யேச்சா²நுஸாரேண

க³ச்ச²தி, (7) குத்ரசித்³ரம்போ⁴ர்வஸ்யாத³யோ⁵ஸ்ப்ஸரஸோ ந்ரு³த்யந்தி | தாஸாம்

ஸகலாந்யப்பங்கா³நி நி³ர்தோ³ஷாணி விலஸந்தி | தத்ர ஸர்வா யோஷித:

ஸம்பூர்ணகு³ணோபேதா ராஜந்தே, (8) தாஸாமங்கே³ப⁴ய: காமோத்³தீ³பகோத்தமஸுக³ந்த:⁴

ப்ரஸரதி | க்வசித்தாபி: ⁴ ஸஹ தே³வா ரமந்தே, (9) அக்³ரு³த⁴தே³வ: ஸ்வயமபி

கதா³சித்³தே³வபா⁴வம் ப்ராப்த: தாபி⁴ர்தி³வ்யாங்க³நாபி: ⁴ ஸாகம் தி³வ்யேஷு

ஸ்தா²நேஷு ஸுசிரம் காலம் ரமதே | (10) ஏவம் தி³வ்யஸ்தா²நேஷ்வஸரோபீ⁴
ரமமா³நே⁵க்³ரு²த⁴தே³வ: ஸஹஸாகஸமா³தே³வ ருதி⁴ரமலாதி³பூரி³தே குண்டே³
நிமக்³நோ ப⁴வதி | தஸ்மிந்நேவ ஸ்வப்நே ஸோ⁵க்³ரு²த⁴தே³வோ அந்யத்ர ஸ்தா²நே
ஸ்தி²தம் ஸர்வாதி⁴பதிம் புருஷம் பஸ்யதி | தஸ்யாஜ்ஞகரா அநுசரா: தஸ்யாக்³ரே
திஷ்ட²ந்தி | (1) கேஷாஞ்சித்புருஷாணம் ஸோ⁵தி⁴பதிஸ்தஸ்யாநுசராஸ்ச
ஸௌம்யரூபா: ப்ரதீயந்தே, (2) கேஷாஞ்சித்புருஷாணம் தே ப⁴யங்கரூபா: ப்ரதீயந்தே,
(3) தத்³வநஸ்தி²தாநாம் புருஷாணம் கர்மாநுஸாரேண ஸோ⁵தி⁴பதி: ப²லம் யச்ச²தி
|

இத்த²மக்³ரு²த⁴தே³வ: ஸ்வப்நே நாநாஸ்தா²நாநி பஸ்யந் க்வசித் (1) வேத³பாராயணபராந்
ப்³ராஹ்மணநபஸ்யத், (2) க்வசித்³யஜ்ஞஸாலாயாம் யாயஜு³கா உத்தமாந்
க்ரதூநநுதிஷ்ட²ந்தி, (3) க்வசிது³த்தமா: புண்யா நத்³ய: ப்ரவஹந்தி | தத்ர
புண்யகாங்கு³ணே

1. இத ஆரப்⁴ய ஸ்வர்க்³வர்ணநம் |

2. காவ்யாலங்காராதி³க்³ர்ந்தே²ஷு³க்தா: ஸ்த்ரீ³ணம் ஸௌந்த³ர்யாதீ³யோ
த்³வாத்ரிம்ஸத்³கு³ணே யே உக்தாஸ்தைருபேதா: |

3. புண்யே க்ஷீ³ணே, பாபே ப²லோந்மு³கே²ஸ்தி |

4. இத ஆரப்⁴ய யமலோகவர்ணநம் |

5. த⁴ர்மராஜோ யம: |

6. யமதூ³தா: |

7. புண்யவதாம் |

8. பாபிஷ்டா²நாம் |

9. இத ஆரப்⁴ய பூ⁴லோகஸ்ய, தத்ராபி பா⁴ரதவர்ஷஸ்ய வர்ணநம் |

ஜநா: ஸநாந்தி, (4) க்வசிஜ்ஞாநிந ஆசார்யா: ஸிஷ்யே⁴யோ ப்³ர்ஹ்மவித்³யாமுபதி³ஸந்தி,
அதி⁴க்³தப்³ர்ஹ்மவித்³யா வித்³யாப்³லாத்³வநாந்நிஷ்க்ராந்தா ப⁴வந்தி | அநயா
ரீ⁴யாக்³ரு²த⁴தே³வஸ்ய ஸ்வப்நே க்ஷணமாத்ரே நாநாஸ்சர்யரூபாந் பதா³ர்²ந் பஸ்யத்:
புநர்ப்யேவம் ப்ரதீதி: ஸமஜாயத | (1) அஹமஸ்மிந் வநே ப³ஹோ: காலாந்நிவஸாமி,
(2) அஸ்ய வநஸ்ய கதா³ப்யுச்சே²தோ³ ந ப⁴வதி, (3.1) கதா³சித்³ ப⁴க்³வத: சதூ³ர்ப்யோ
மு³கே²ப்யோ நிர்க்³தைர்நாநாவிதை⁴ர்பீ³ஜைர்வநமித்³முத்³பந்நம், (3.2) ஜலஸேசநேந
வநமித்³ம் பால்யதே, (3.3) கதா³சித்³ப⁴க்³வதோ கோ⁴ர்ஹாஸ்யகாரிமு³கா²து³த்³க்³மிஷ்யதா³க்³நி
வநம் இத்³ம் த³க்³த⁴ம் ப⁴விஷ்யதி, (4) வநோத்பத்தயா ஸஹ மமாப்யுத்தபத்திரபூ⁴த்
| வநதா³ஹே மமாபி தா³ஹோ ப⁴விஷ்யதி, (5) ஸர்வம் வநம் த³க்³த⁴வா
ஸ்வரோ⁵வஸிஷ்டோ ப⁴விஷ்யதி, (6) தஸ்யேஸ்வரஸ்ய ஸரீ⁴ரே வநஸ்ய பீ³ஜமவஸ்தி²தம்

ப⁴வேத் | ஏவம் ப்ரதீதி: ஸ்வப்நே ஏவ தஸ்யாக்³ரு⁴தே³வஸ்ய ஸ்வாப்நவேத்³ஸ்ரவணாத்ஸமஜாய
|

(345)

அக்³ரு⁴தே³வஸ்ய ஸ்வப்ந ஏவ கு³ருணா ஸமாக்³ம:வாரம் வாரமாத்மநோ
ஜந்மமரணப்ரவாஹபாதம் ஸ்ருத்வாக்³ரு⁴தே³வ ஏவம் விசாரயதி ஸ்ம - (1)
கேநோபாயேநாஹமஸ்மாத்³வநாந்நிர்க்³ச்சே²யம், (2) வநாந்நிர்க்³மநாஸித்த³தா⁴வபி
கத்²ம் மம சண்டா³லபா⁴வோ தூ³ரீ⁴ப⁴வேத் | ஸதா³ தே³வபா⁴வஸ்ச ஸித்³த⁴யேத்
| (3) வநாந்நிர்க்³ந்தும் நாந்ய உபாயோ⁵ஸ்தி | ப்³ரஹ்மவித்³யோபதே³ஷ்டா
ஆசார்ய ஏவ ஸ்வஸிஷ்யாந் வநாத்³ஸ்மாந்நிஸ்தாரயேதி³தி | ஏவம் விசாரயந்நேவ
ஸோ⁵க்³ரு⁴தே³வ: ஸ்வப்ந ஏவ கஞ்சந ஆசார்யவர்யம் அலப⁴த | விதி⁴வது³பஸந்நாய
தஸ்மை ஸிஷ்யாயாசார்யோ தே³வவாண்மயம் மித்²யாபூ⁴தவேதா³ந்தக்³ரந்த²முபதி³தே³ஸ
|

1. ப⁴க³வாந் = ப்³ரஹ்மவிஷ்ணுஸிவருபேண ஜக³த உத்பத்திபாலநஸம்ஹாரகர்தேஸ்வர:
|

2. பீ³ஜை: = ஜீவாநாம் பரிபக்வாத்³ரு⁴ஷ்டை: |

3. ஜலஸேசநேந = கர்மாநுஸாரேண ஸுக²து:³கா²நுப⁴வருபபோ⁴க³ப்ரதா³நேந |

4. வநம் = ஜந்மமரணப்ரவாஹரூப: ஸம்ஸார: |

5. த்³க்³த⁴ம் = ப்ரலயம் க்³தம் |

6. சண்டா³லபா⁴வ: = ஜீவபா⁴வ: |

7. தே³வபா⁴வ: = ப்³ரஹ்மத்வம் |

8. ஆசிநோதி ஹி ஸாஸ்த்ரார்த்²மாசாரே ஸ்தாத்²பயத்யபி |

ஸ்வயமாசரதே யஸ்மாத் தஸ்மாதா³சார்ய உச்யதே ||

ஆம்நாயதத்த்வவிஜ்ஞாநாத் சராசரஸமத்வத: |

யமாதி³யோக³ஸித்³த⁴த்வாதா³சார்ய இதி கத்²யதே || இதி வாயுபுராணே |

(A. 346-352) மித்²யாசார்யேண மித்²யாஸிஷ்யாய
மித்²யாஸம்ஸ்க்³ரு⁴தக்³ரந்தே²நோபதே³ஸ:

(A. 346-348) க்³ரந்தா²ரம்பே⁴ மங்க³ளாசரணம்-

(346)

மங்க³ளாசரணஸ்ய ப்ரயோஜநம், மங்க³ளாசரணப்ரகாரபே⁴தா³ஸ்ச- க்³ரந்தா²ரம்பே⁴வஸ்யம்
 மங்க³ளமாசரிதவ்யம் | (1) மங்க³ளாசரணேந க்³ரந்த²ஸமாப்திப்ரதிபி³ந்தீ⁴பூ⁴தவிக்⁴நா
 விநஸ்யந்தி | விக்⁴நோ நாம பாபமேவ | பாபேந ப்ரதிபி³தா⁴நி பூ⁴தவா ஸு⁴கார்யாணி
 ந ஸித்³யந்தி | தாநி ச பாபாநி மங்க³ளாசரணேந நஸ்யந்தி | (2) பாபரஹிதேநாபி
 க்³ரந்தா²தௌ³ மங்க³ளமாசரணீயமேவ | தத³கரணே க்³ரந்த²கர்தரி புருஷாணம்
 நாஸ்திகத்வ⁴ராந்த்யா ததீ³யக்³ரந்தே² ப்ரவ்ரு³த்திரந ஸ்யாத் |
 தச்ச மங்க³ளம் த்ரிவித⁴ம் - (1) வஸ்துநிர்³தே³ஸருபம், (2) ஆஸீர்³வாத³ருபம்,
 (3) நமஸ்காரருபஞ்சேதி | ஸகு³ணே³த²வா நிர்³கு³ணே ய: பரமாத்மா ஸ
 வஸ்து இத்யபி⁴தீ⁴யதே; தஸ்ய கீர்தநமேவ வஸ்துநிர்³தே³ஸ: | ஆத்மநோ³த²வா
 ஸிஷ்யஸ்ய யத்³வாஞ்சி²தம் தஸ்ய ப்ரார்த²நமேவாஸீர்³வாத³ருபமங்க³ளம்
 | ஸ்வாபகர்ஷபோ³தா⁴நாகூல: நம:ஸப்³தோ³ச்சாரணாதி³ருபோ வ்யாபாரோ
 நமஸ்காரருபமங்க³ளம் |

(347)

க்³ரந்தா²ரம்பே⁴ க³ணேஸதே³வ்யாத்³யநுஸந்தா⁴நமபி மங்க³ளாசரணமேவக³ணேஸஸ்ய
 தே³வ்யாஸ்சேஸ்வரத்வம் புராணேஷு ப்ரஸித்³த⁴ம் | தஸ்மாத்³க³ணேஸாதீ³நாம்
 சிந்தா நாநீஸ்வரசிந்தா | புராணே க³ணேஸஸ்ய யஜ்ஜநமோக்தம் தத் ஜீவாநாமிவ ந
 கர்மப²லபூ⁴தம் ஜநம் | ராமக்ரு³ஷ்ணாதி³ரிவ க³ணேஸோ³பி ப⁴க்தாநுக்³ரஹப்ரயோஜநக:
 பரமாத்மந ஆவிர்³பா⁴வவிஸேஷ ஏவேதி ப⁴க³வதோ வ்யாஸஸ்ய பரமாபி⁴ப்ராய: |
 அத்ரே³த³ம் ரஹஸ்யம்பரமார்த²த்³ரு³ஷ்ட்யா ஜீவோ³பி பரமாத்மநோ ந பி⁴ந்ந: | கிந்து
 ஜநநமரணாதி³ருபப்³ந்த⁴ஸ்யாத்மநி யோ³த⁴யாஸ: ஸ ஏவ ஜீவஸ்ய ஜீவத்வம் | ஸ
 ச ஜந்மாதி³ருபோ பி³ந்தோ⁴ க³ணேஸாதீ³நாமாத்மநி ந ப்ரதீயதே | தஸ்மாத்தே ந
 ஜீவா: | அநேந ப்ரகாரேண க³ணேஸாதீ³நாமீஸ்வரத்வம் ஸித்³த⁴ம் | (“ஜுஷ்டம்
 யதா³ பஸ்யத்யந்யமீஸமஸ்ய மஹிமாநமிதி வீதஸோக:” (மு. 3.1.2, ஸ்வே. 4.7) |
 அஸ்ய மந்த்ரஸ்யாயமர்த:²- அந்யம் = தே³ஹோபாதி⁴கஜீவாத்³விலக்ஷணம், ஈஸம்
 = அஸம்ஸாநிணம், மஹிமாநம் = ஸர்வஸ்ய ஜக³தோ ஜக³த்³ருபாம் விபூ⁴திம்,
 அஸ்யேதி = மம பரமேஸ்வரஸ்யைவேதி, யதா³ பஸ்யதி ததா³ வீதஸோகோ ப⁴வதி
 = ஸர்வஸமாச்சோ²கஸாகிராத்³விமுச்சயதே க்ரு³தக்ரு³த்யோ ப⁴வதி (இதி பா⁴ஷ்யே
 வர்ணிதோ³ர்த:²) | தஸ்மாத்³க்³ரந்தா²ரம்பே⁴ க³ணேஸாதீ³நாம் சிந்தநமுபப்³யதே |
 ஈஸ்வரஸ்ய நாநாரூபவர்ணநம் ஸர்வேஷாமீஸ்வரத்வத்³யோதநாய | கு³ருப⁴க்திரீஸ்வரப⁴க்திஸ்ச